

Machaq Testamento

Tabla de Contenido

Mateo	1
Marcos	25
Lucas	40
Juan	65
Apostolanakan	84
Romanonakar	107
1 Corintios	117
2 Corintios	127
Gálatas	134
Efesios	138
Filipos	142
Colosenses	145
1 Tesalonicenses	148
2 Tesalonicenses	150
1 Timoteor	152
2 Timoteor	155
Tito	157
Filemón	158
Hebreonakar	159
Santiago	166
1 Pedron	169
2 Pedron	172
1 Juan	174
2 Juan	177
3 Juan	177
Judas	178
Apocalipsis	179

Mateo

1 JAQTHAPI

1 Jesucristo, Davidan yoqapa, Abrahaman yoqapa, wawanakapatwa parlrir libro.
2 Abrahamax Isaacaruw yuritayna; Isaacasti Jacob chachan wawapänwa; Jacobusti Judasampi, jilanakapampi wawapänwa;
3 Judasasti Tamar markankir Fares, Zara sat chachan wawapänwa. Fares chachasti Esrom sat chachan wawapänwa; Esrom chachasti Aram chachan wawapänwa;
4 Aram chachasti Aminadab chachan wawapänwa. Aminadab chachasti Naasón sat chachan wawapänwa; Naason chachasti Salmón sat chachan wawapänwa;
5 Salmonasti Racab markankir Booz sat chachan wawapänwa. Booz chachasti Rut warmin Obed sat wawapänwa; Obed chachasti Isaí wawapänwa;
6 Jesé chachasti David reyiruw yuritayna. David reyisti Salomonaruw yuritayna, jupasti Uriasan warmipänwa.
7 Salomonasti Roboam chachan wawapänwa. Roboam chachasti Abia sat wawapänwa; Abiasti Asa sat wawaruw yuritayna;
8 Asá chachasti Josafat wawapänwa. Josafatasti Joram chachan wawapänwa; Joram chachasti Ozías chachan wawapänwa;
9 Ozías chachasti Joatam chachan wawapänwa. Joatam chachasti Acáz chachan wawapänwa; Acáz chachasti Ezequías chachan wawapänwa;
10 Ezequíasasti Manasés chachan wawapänwa. Manases chachasti Amón sat chachan wawapänwa; Amón chachasti Josiasaruw yuritayna;
11 Josiasasti Jeconiasampi, jilanakapampi wawapänwa, Babilonia markar apatäpkäna uka pachana.
12 Babilonia markar apatäpkäna uka qhepatjja, Jeconias chachajj Salatiel chachan wawapänwa. Salatiel chachasti Zorobabel wawapänwa;
13 Zorobabelasti Abiud sat chachan wawapänwa. Abiud chachasti Eliacim sat chachan wawapänwa; Eliakim chachasti Asor sat chachan wawapänwa;
14 Azorasti Sadoc sat chachan wawapänwa. Sadoc chachasti Aquim sat chachan wawapänwa; Aquim chachasti Eliud chachan wawapänwa;
15 Eliudasti Eleazar wawapänwa. Eleazar chachasti Matán sat chachan wawapänwa; Matanasti Jacob chachan wawapänwa;
16 Jacob chachasti Marian chachapänwa, jupatsti Jesusaw nasäna, jupasti Cristo satawa.
17 Ukhamasti Abrahamat qalltasa Davidkamax tunka pusini wawanakawa; Davidat qalltasin Babilonia markar apatänpkamax tunka pusini wawanakaw utjäna; Babilonia markar apatänat qalltasa, Cristor puriñkamax tunka pusini wawanakaw utji.
18 Jesucriston yuriwipax akhamawa: Maria taykapax Joseamp jaqichatäxäna, janir tantachasipkasinxä, Qullan Ajayun usuritap uñjasäna.
19 Ukat Joseya chachapax chiqapar sarnaqir jaqit uñt'ayasiñ munasaw jamasat jaqunukuñ amtäna.
20 Ukanak lup'iskasasti, Tatitun angelapaw samkan uñstäna, akham sasa: —Jose, Davidan yoqapa, jan

axsaramti Maria warmimar casarasiniña, usuriki ukax utjaskakiwa —sasa Qullan Ajayun uñt'atawa.
21 Ukatsti mä yuqall wawaw yurini, ukatsti JESUS sasaw sutichäta, jupaw markaparux juchanakapat qhispiyani.
22 Taqe ukanakajj lurasäna, kunti profetajj Tatitojj siskäna ukajj phoqasiñapataki.
23 Uñtapxam, mä virgen tawaqux usuriniwa, mä yuqall wawa wawachasini, Emanuel sutimpiw sutichapxani, uka sutix akham sañ muni: “Diosax jiwasanakampiskiwa” sasa.
24 Joseasti ikit sartasisinxä, Tatitun angelapax siskäna ukhamarjamaw luräna, ukatsti warmiparuw irpäna.
25 Jilir yuqall wawapar wawachañapkamax janiw uñt'känti.

2 JAQTHAPI

1 Jesusax Judea uraqin Belén markan yuritayna, Herodes reyin urunakapansti, Inti jalsu tuqit yatiñan jaqinakaw Jerusalén markar purinixäna.
2 Ukat sapxänwa: —¿Kawkinkis judionakan Reyipäki uka jaqixa? Inti jalsu tuqinkir warawarap uñjapxta, jupar yupaychañatakiw jutapxta —sasa.
3 Herodes reyejj uk ist'asajja, Jerusalén markpachankirinakajj wal llakisipjjäna.
4 Taqe jilir sacerdotenakaru, escribanakaru tantacht'asinsti, kawkhans Cristojj nacini uk jiskt'äna.
5 Jupanakasti sapxarakinwa: —Judea uraqinkir Belén markanwa, profetax akham qillqatawa.
6 Judá uraqinkir Belén markax janiw Judá markan jilirinakapat juk'amp jisk'äktati, jumat mä jach'a apnaqiriw mistuni, jupaw Israel markaxarux apnaqani.
7 Herodesasti yatiñan jaqinakarux jamasat jawsasinsti, kuna pachas uka warawarax uñstani uk jiskt'äna.
8 Ukatsti jupanakarux Belén markaruw khitäna, akham sasa: —Sarapxam, uka jisk'a wawar thaqhaxpam. Jupar jikxatapxäta ukkhasti, nayar yatiyapxita, ukhamat jupar yupaychir jutañataki —sasa.
9 Reyin ist'asinsti, sarxapxänwa. Inti jalsu tuqin uñjapkäna uka warawarasti jupanakan nayraqatapan saraskäna, kawkhant' wawax jikxataskän uka chiqar puriñkama.
10 Uka warawara uñjasajja, wal kusionipjjäna.
11 Utar mantasinsti, María taykapamp chika wawar uñjasax qunqurt'asisaw yupaychaxpäna. quri, incienso, mirra.
12 Ukatsti Diosax samkapan Herodesan ukar jan kutt'apxañapatak yatiyäna, ukatsti yaqha thaknam markapar sarxapxäna.
13 Jupanakajj sarjjapjjäna ukhajja, Tatitun angelapaw samkan Josear uñstäna, akham sasa: “Sartasim, wawampi taykapampi irptanisin Egipto markar jaltjjam, nayajj jumar yatiyañkama, ukankapjjam” sasa Herodesax uka jisk'a wawar tukjañatakiw thaqani.
14 Ukat sartasinxa, mä arumaw wawampi taykapampi irpäna, ukatsti Egipto markaruw sarxäna.
15 Herodesan jiwañapkamaw ukankarakäna, ukhamat Tatitun profetax siskäna uk phuqasiñapataki: “Egiptotwa wawajar jawsta” sasa.
16 Herodesasti yatiñan jaqinakat sawkasipxatap uñjasax walpun colerasäna, ukat Belén markan jakapkäna uka wawanakar khithäna, pä maranit aynacharu kuna pachatix jupax yatiñan jaqinakarux taqi chuyma jiskt'äna.
17 Ukupachaw kuntix Jeremí profetax siskän ukax phuqhasxäna.

18 Rama urunxa mä aruw ist'asina, jachaña, jachaña, jach'a jach'a jach'a tukuña, Raquelax wawanakapat jachäna.
 19 Herodesajj jiwjjäna ukhajja, Tatitun mä angelapaw Egipto markan Josear samkan uñstäna.
 20 Ukat sapxänwa: “Sartam, wawampi taykapampi irpaxam, Israel uraqir sarapxam, uka jisk'a wawar jawayañ thaqirinakax jiwatäpxiwa” sasa.
 21 Ukatsti sartasinxa, wawampi taykapampiw irpxatäna, ukatsti Israel uraqiruw purinäna.
 22 Arquelao chachan Judea markan Herodes awkipan utapan reyitap ist'asinsti, uka chiqar sarañ ajsaräna.
 23 Jupasti Nazaret sat mä markaruw jakasina, profetanakan sapkäna uka phoqasiñapataki: “Nazaret satäniwa” sasa.

3 JAQTHAPI

1 Uka urunakansti Bautisir Juanaw Judea wasaran yatiyir jutäna.
 2 Ukat sapxarakinwa: “Arrepentisipxam, alaxpachan reinopax jak'anxiwa” sasa.
 3 Isaías profetax jupat parläna, akham sasa: “Wasaran mä jaqin arup ist'asi: “Tatitun thakip wakicht'apxam, thakinakap chiqañchapxam” sasa.
 4 Uka Juanax camello ñik'utat lurat isimpiw isthapita, ñik'utaparux mä qarwa cinturón uchatänwa. Manq'apax t'iju t'ijunaka, sallqa miel satänwa.
 5 Ukatsti Jerusalén marka, Judea marka, Jordán jak'ankir taqe markanakaw Jesusan ukar sarapjjäna.
 6 Jupanakan juchanakap arsusaw Jordán jawir bautisasipxäna.
 7 Ukampis walja fariseonakaru, saduceonakaru bautisasiñatak jutapkäna uk uñjasax akham sasaw jupanakar säna: —Katarinaka, khitirak jumanakar ewjitt'apjittamjja, jutir colerat jaltjapjjañamataki?
 8 Ukhamasti, arrepentisiñatakix askiki uka achunak apanipxam.
 9 Jan jumanakasti akham sapxamti: ‘Abrahamax awkisankiwa’ sasa.
 10 Jichhasti hachax quqanakan saphipkamaw uchatäxi, ukatwa taqi quqanakax jan suma achunak achupki ukanakax ninaruw jaquntatäxi.
 11 Nayajj umampiw bautisapijsma, arrepentisipjjañamataki.
 12 Jupän ventiladorpajj amparapankiwa, trigopsa q'omachani, trigopsa apthapiñ utaruw apthapini. ucampis jan jiwir ninampiw laq'a phichhantani.
 13 Ukatsti Jesusax Galileat Jordán qutaruw Juanan ukar jutäna, jupamp bautisasiñatakix.
 14 Ukampis Juanax jark'äna, akham sasa: —Nayax jumat bautisasiñax wakisispati, janit nayar jutaskta?
 15 Jesusasti juparux sänwa: —**Jichhax ukham lurapxam, ukhamatwa taqi chiqä kankañ phuqhañasaxa —sasa.** Ukatxa t'aqhisiyarakinwa.
 16 Jesusax bautisasiñinx, jank'akiw uma taypit mistuwayxäna, ukatsti alaxpach jist'aratäxänwa, ukatsti Diosan Ajayupax mä palomar uñtat saraqanir uñjäna.
 17 Alaxpachat mä aruw ist'asina: “Akax munat Yuqaxawa, jupat wal kusiñyätä” sasa.

4 JAQTHAPI

1 Ucatsti Jesusajj Ajayumpi wasararuw irpatäna, Supayan yant'atäñapataqui.

2 Pusi tunka uru, pusi tunka arumaw ayunäna, ukatsti manq'at awtjataw uñjasina.
 3 Yant'irix jupar jak'achasisinx sänwa: —Jumatix Diosan Yuqapästaxa, uka qalanak t'ant'a tukuyapxam —sasa.
 4 Jesusasti sarakinwa: — Qillqatan qillqatawa: ‘**Jaquix janiw t'ant'ampiki jakkaniti, jan ukasti Diosan lakapat mistki uka arunakampikiw jakani’ sasa.**
 5 Supayax qullan markaruw irpxaruwayi, ukatsti Tatitun utapan mä jach'a qullu pataruw qunt'ayarak.
 6 Ukat sarakinwa: —Jumatix Diosan Yuqapästaxa, jaquqasim, Qillqatan qillqatawa: ‘Jupaw angelanakapar jumat yatiyani’ sasa mä qala contra.
 7 Jesusasti juparux sänwa: —**Mayamp Qillqatan siwa: ‘Janiw Tatitu Diosamarux yant'amti’ sasa.**
 8 Supayax wasitat jach'a jach'a qulluruw irpxaruwayi, ukatsti taqi reinonak uñacht'ayarak, jach'a kankañap uñacht'ayarak.
 9 Ukjarusti sarakinwa: —Taqe akanak churäma, alt'asisin nayar yupaychäta ukhajja —sasa.
 10 Jesusasti juparux sänwa: —**Akat sarxam, Supay, Qillqatan qillqatawa: ‘Tatitu Diosamarux yupaychäta, jupa saparukiw yupaychäta’ sasa.**
 11 Supayajj jupar jaytanukusaw angelanakajj jutasin jupar yanapt'apjjäna.
 12 Jesusax Juanan carcelar jist'antatätaq ist'asax Galilearuw sarxäna.
 13 Nazaret markat sarxasaxa, Capernaüm markaruw sarxäna, uka markax lamar quta thiyankiwa, Zabulón, Neftalim uka markanakaru.
 14 Ukhamat kuntix Isaías profetax siskän ukax phuqhasiñapataki.
 15 Zabulón uraqi, Neftalim uraqi, quta thiya, Jordán jawira khurkata, jan judiöpki ukanakan Galilea.
 16 Ch'amakan qunt'atäsipkän uka jaqinakax jach'a qhana uñjapxäna. Khitinakatix jiwañan ch'amakan qunt'atäpki ukanakatakix qhanaw mistuni.
 17 Uka pachatpachaw Jesusax yatiyañ qalltäna, akham sasa: —**Arrepentisipxam, alaxpachan reinopax jak'anxiwa**” sasa.
 18 Jesusasti Galilea quta thiyan sarkasax pä jilataruw uñjäna, Simón Pedro satäkis ukampi, Andrés jilapampi, jupanakax qutaruw q'ipi jaquqanipxäna.
 19 Jesusasti jupanakarux sänwa: —**Arkapxita, nayasti jaqinak katurinak tukuyapxäma —sasa.**
 20 Ukspachaw qänanakap jaytasin Jesusar arkapxäna.
 21 Uka chiqat sarasinxa, yaqha pä jilataruw uñjäna: Zebedeon Santiago yuqapampi, Juan jilapampi, Zebedeo awkipamp chika mä barcon q'ipinakap askichasipkäna. ucat jupanacarojj jawsäna.
 22 Ukspachaw barcot awkipar jaytasin Jesusar arkapxäna.
 23 Jesusasti Galilea markpacharuw muyuntäna, sinagoganakan yatichasa, Diosan Reinopat suma yatiyäwinak yatiyasa, taqi usunaksa, kunayman usunaksa jaqinakar qullañatakix.
 24 Ucatsti Siria markpachanwa jupajj wali uñt'atäjjäna, jupanakajj kunayman usunakampi t'aqhesiyatäpkäna uka usut jaqenakarusa, ñanqha ajayunakampi katuntat jaqenakarusa, jan wali jaqenakarusa, paralisis sat usump usuntat jaqenakarusa, jupar irpanipjjäna. ucat jupanacarojj qolläna.
 25 Galilea, Decápolis, Jerusalén, Judea, Jordán jawir khurkatat walja jaqinakaw Jesusar arktapxäna.

5 JAQTHAPI

1 Jaqinakar uñjasax mä qulluruw makhatäna.
 2 Jesusasti lakap jist'arasaw jupanakar yatichäna:
 3 Kusisiñanïpxiwa ajayun pisin jakasirinakaxa, jupanakankiwa alaxpachankir Reinopax.
 4 Khitinakatix llakisipki ukanakax kusisiñanïpxiwa, jupanakasti chuymacht'atäpxani.
 5 Kusisiñanïpxiwa llamp'u chuymanimakaxa, jupanakaw aka uraqi katuqapxani.
 6 Khitinakatix aski kankañat manq'at awtjata, umat pharjatanakax kusisiñanïpxiwa.
 7 Kusisiñanïpxiwa khuyapt'ayasirinakaxa, jupanakasti khuyapt'ayasipxaniwa.
 8 Kusisiñanïpxiwa q'uma chuymanimakaxa, Diosaruw uñjapxani.
 9 Kusisiñanïpxiwa sumankañ utjayirinakaxa, Diosan wawanakapa satäpxani.
 10 Kusisiñanïpxiwa, chiqa kankañ layku arknaqatäpki ukanakax, alaxpachan Reinopax jupanakankiwa.
 11 ¡Kusisiñanïpxtawa, kunapachatix jaqinakax jumanakar jisk'achapxätam, arknaqapxätam, taqi jan walinak jumanakar k'arinak parlaxpätam, naya layku.
 12 Kusisipxam, kususipxam, alaxpachan jach'a premio katuqapxäta, jumanakat nayra profetanakarux ukham arknaqapxäna.
 13 Jumanakasti aka uraqin juyrapäpxtawa, ucampis laq'ax jan suma q'añuchatäxaspa ukhaxa, ¿kunampis ch'allt'asispa? Ucat jichhat uksarojj inamayaquiwa, jan ucasti jaqunukutäñawa, jakenacan kayupar takt'ayatäñawa.
 14 Jumanakax akapachan qhanapäpxtawa. Mä qullu pataru uchat markaxa janiwa imantatäkaspati.
 15 Janirakiw mä candela nakhantayasa, jan ukasti mä candelaboruw uchapxi. Utan taqiniruw qhant'ayi.
 16 Jumanakan qhanamax jaqinak nayraqatan qhant'pan, suma luräwinakam uñjapxañapataki, alaxpachankir Awkimar jach'añchapxañapataki.
 17 Janiw Ley, ni profetanakar t'unjañatak jutkti, jan ukasti, janiw t'unjañatak jutta, jan ukasti phuqhañatakiw jutta.
 18 Qhanakwa sapxma, alaxpachampi akapachampi tukusiñapkamaxa, mä jisk'a jisk'a jisk'a jisk'a jisk'a jisk'a t'aqasa, janirakiw mä jisk'a jisk'a qillqat apsutäkaniti, taqi kunas phuqhasiñapkama.
 19 Khititix aka jisk'a kamachinak p'akintasin jaqinakar ukham yatichkani ukaxa, alaxpachankir reino taypinxa jisk'a jaqi satäniwa.
 20 Nayasti sapxsmawa, janitix aski kankañanakamax kamachi yatichirinakan, fariseonakan chiqapar uñjañat sipan juk'ampikaniti, janiw alaxpachankir Reinorux mantapxätati.
 21 Jumanakax ist'apxtawa, nayra jaqinakax sapxänwa: “Janiw jawayätati; Khititix jawaykani ukax taripäwin jan walt'ayataw uñjasini.
 22 Ukampis nayasti sapxsmawa, khititix jilapatak jan ina ch'usat colerasiriki ukax taripäwiruw purini , infierno nina jan walt'äwinwa uñjasini.
 23 Ukhamasti, jumatis altarar waxt'am apantaxa, ukan jilaman jumar jan walt'ayatapat amtasmaxa.
 24 Altar nayraqatan waxt'am jaytxam, ukatsti sarxam. nayraqatax jilamampi sumankthapiwxam, ukatsti jutapxam churäwim luqtapxam —sasa.

25 Uñisirimampi chika thakinkkasaxa, jank'akiw mä amtar puriñama. jan uñisirix taripirir katuyañapataki, juezasti carcelar jist'antatäñapataki —sasa.
 26 Qhanakwa sapxma, janirakiw uka chiqat mistkätati, taqi qullqi payllañkama.
 27 Jumanakax ist'apxtawa, nayra jaqinakax sapxänwa: “Janiw wachuq jucha lurätati” sasa.
 28 Ukampis nayasti sapxsmawa, khititix mä warmir munañapar uñch'ukki ukaxa, chuymapanxa jupampiw wachuq jucha lurxi —sasa.
 29 Kupi nayramatix juchañchaskätamxa, apsusim, ukat jaqunuqam, jumatakix wali askiwa mä janchiman ch'usar tukuñapa, janiw taqpach janchimax infiernor jaquntatäñapakiti.
 30 Kupi amparamtix juchañchaskätamxa, khuchhuqasim, ukat jaqunuqam, jumatakix wali askiwa mä janchiman mä janchima chhaqhayañaxa, janiw taqpach janchimax infiernor jaquntatäñapakiti.
 31 siwa: “Khititix warmipar apanukuni ukaxa, divorciasin qillqat churpan.
 32 Ukampis nayasti sapxsmawa, khititix warmiparu jan ukax wachuq jucha lurañat apanukuspa ukax wachuq jucharuw puriyi.
 33 Jumanakax ist'apxaraktawa, nayra pachanakan arsutanakapxa: “Janiw juma pachpax juramento lurkätati, jan ukasti Tatitur juramentonakam phuqharakita” sasa.
 34 Ukampis nayasti sapxsmawa: Jan juramento lurapxamti. janirakiw alaxpacha tuqisa; Diosan tronopawa.
 35 Janirakiw aka oraq layku; Jupan kayunakapan sayt'asiñapawa, janirakiw Jerusalén jak'ankkiti; kunatix jach'a Reyin markapawa.
 36 Janirakiw p'iqim laykus juramento lurätati, janirakiw mä ñik'utarus janq'u, ch'iyara tukuyañjamäkiti.
 37 Ucampis parlapjiam: Jisa, jisa; Janiwa, janiw ukhamäkiti, kunatix akanakat sipan juk'ampiki ukax ñanqhat juti —sasa.
 38 Jumanakax ist'apxtawa, sapxirita: “Nayra nayrat sipansa, mä kisu mä kisu lanti” sasa.
 39 Ucampis nayajj sapxsmawa, jan ñanqhar saykatasipjiamti, jan ucasti khititejj kupi ajanumar jawq'jkätamjja, maynir ajanup jak'achasim —sasa.
 40 Maynitix kamachirjam juchañchañ munstaxa, isi apt'asiñ munstaxa, isi apt'asirakpan —sasa.
 41 Khititejj mä kilometro sarañatak wayt'kätam ukajja, pä kilometronak sarañamawa.
 42 Khitirutix mayt'ktam ukaru, jan mayt'asimti.
 43 Jumanakax ist'apxtawa, sapxirita: “Jaqi masimar munasim, uñisirimarus uñisiñamarakiwa” sasa.
 44 Nayasti sapxsmawa: uñisirinakamar munasipxam, ñanqhachirinakamar bendicipxam, uñisirinakamar askinak lurapxam, jan walinak lurapxätam, arknaqapkitu ukanakatakis mayisipxam.
 45 Ukhamat jumanakax alaxpachankir Awkiman wawanakapäpxañamataki, jupax intix jan wali jaqinakataki, aski jaqinakatakiw qhant'ayi, aski jaqinakataki, jan chiqapar sarnaqir jaqinakatakis jallu puriyi.
 46 Jumanakatix jumanakar munasipktam ukanakar munapxstaxa, ¿kuna askinaksa katuqapxäta? ¿janit impuesto apthapirinakas pachpakipki?
 47 Jumanakatix jilanakamar aruntapxätaxa, ¿kunsamayninakat sipan juk'amp lurapxäta? ¿janit impuesto apthapirinakas ukham lurapki?

48 Ukhamajj jumanakajj jan pantjasiripjjam, kunjämtej
alajpachankir Awkimajj jan pantjasiriki ukhama.

6 JAQTHAPI

1 Jaqinak nayraqatan limosnanak jan lurapxamti, jupanakar
uñjatäpaxañamataki, jan ukhamäkanixa, janiw
alaxpachankir Awkiman mä payllap katuqapkätati.

2 Ukhamasti, jumati limosna churkäta ukkhaxa, janiw
nayraqataman trompeta phust'amtı, kunjämti k'ari chuyman
jaqinakax sinagoganakansa, callenakansa lurapki ukhama,
ukhamat jaqinakan jach'a jach'a tukupxanapataki.
Qhanakwa sapjjsma, Jupanakarojj mä premio katoqapjjewa
—sasa.

3 Kunapachatix limosna churkäta ukkhaxa, ch'iqä
ampamax jan yatiñapawa kuntix kupi ampamax lurki
ukxa.

4 Ukhamat limosnakamajj jamasat utjañapa, jamasat uñjir
Awkimajj qhanpach mä premio churarakitam.

5 Oración lurkäta ukkhasti, janiw k'ari chuyman
jaqinakjamäñamäkiti, jupanakax sinagoganakan, calle
esquinakan sayt'ataw mayisiñ munapxi, ukhamat
jaqinakan uñjatäpaxanapataki. Qhanakwa sapjjsma,
Jupanakarojj mä premio katoqapjjewa —sasa.

6 Ucampis jumajj mayisisajj armariomar mantam, punkum
jist'antasajj jamasat Awkimar mayisim. Khititix jamasat
uñjki uka Awkimax qhanpach mä premio churarakitam”
sasa.

7 Diosat mayisipkäta ukkhaxa, jan ina ch'usat arunak
arsupxamti, kunjämti yaqha markankirinakax lurapki
ukhama.

8 Ukhamajj jan jupanakjam sarnaqapjjamti, Awkimajj janir
mayipkasajj kunanakti munapka uk yatiwa.

9 Ukhamasti akham mayisipxam: ‘Alaxpachankir Awkixa,
sutimax jach'añchatäpan.

10 Juman reinomax jutpan. Munañamax aka uraqin
luratäpan, kunjämti alaxpachan luraski ukhama.

11 Jichhürojj sapa uru t'ant'a churapjjeta.

12 Jupanakas pampachapxita, kunjämti nanakax
juchanakasar pampachktan ukhama.

13 Jan yant'ar irpaxita, jan ukasti jan walit qhispiyapxita,
juman reinosa, ch'amapasa, jach'a kankañapasa wiñayataki.
Amén.

14 Jumanakatix jaqinakar juchanakap pampachapxätaxa,
alaxpachankir Awkimax pampachapxarakitamwa.

15 Jumanakatix jaqinakar jan perdonapkätaxa, janirakiw
Awkimax juchanakam pampachkätamti.

16 Jumanakatix ayunapkäta ukkhaxa, jan k'ari chuyman
jaqinakjam llakit uñnaqt'anipxamti, jupanakax ajanunakap
q'añuchapxi, ukhamat jaqinakar ayunañatak uñstañapataki.
Qhanakwa sapjjsma, Jupanakajj mä premio katoqapjjewa
—sasa.

17 Jumasti ayunañ urux p'iqimar jariqt'asim, ukatsti ajanum
jariqasim;

18 Ukhamat jan jaqinakar ayunañatak uñstkätati, jan ukasti
jamasat uñjir Awkimaruw uñt'ayapxätam.

19 Aka oraquñja, jan wali yänak apthapisipjjamti,
kawkhanti laq'onaka, q'añunaksa q'añuchapki,
lunthatanakajj lunthataxin lunthatapjje.

20 Jan ukasti alaxpachan qamir yänak apthapixam,
kawkhanti laq'unakas ni q'añunakas jan tukjkiti,
lunthatanakax janirakiw lunthatapkiti.

21 Kawkhanti yänakamax utjki ukanwa chuymamax utjani.
22 Cuerpon qhanapax nayrawa, nayramatix sapakikchixa,
taqpach janchimax qhanampi phuqt'atäniwa.

23 Nayramatix ñanqhachänixa, taqpach janchimax
ch'amakan phuqhantatäniwa. Ukhamasti, juman utjki uka
qhanatix ch'amakakichixa, jkunja jach'a ch'amakaxa!

24 Janiw khitis pä uywirirux luqtaspati, maynirus
uñisxaniwa, maynirus munasirakiniwa. Jan ukax mayniru
katthapini, maynirus jisk'acharakiniwa. Jumanakax janiw
Diosarus, yänakarus luqtapkasmati.

25 Ukatpi sapxsma: Jakäwimat jan lup'ipxamti, kunsä
manq'apxäta, kunsä umapxäta; janirakiw cuerpomatakix
kuntix uchasipxäta ukkhaxa” sasa. ¿Janit jakañax manq'at
sipan juk'ampiki, janchix isit sipan juk'ampispa?

26 Alaxpachankir jamach'inak uñjapxam, janiw phawapkiti,
janirakiw apthapikiti, janirakiw graneronakar apthapikiti.
ukampis alaxpachankir Awkimax jupanakar manq'ayaski.
¿Janit jumanakax jupanakat sipan juk'amp sumäpka?

27 ¿Khitis jumanakat amuyt'asis mä metro juk'ampi jach'a
jach'a tukuspa?

28 ¿Kunatsa jumanakax isimp isthapt'asiñ amtapxta? Uka
pampankir lirionak uñjapxam, kunjamsa jilsupxi; janiw
ch'amachasipkiti, janirakiw muyuntapkiti.

29 Ukampis sapxsmawa, Salomonas taqi jach'a
kankañapamp isthapt'atäkanti.

30 Ukhamasti, Diosax pampan ch'uxña quqanakar ukham
isthapiychixa, jichhürutix utjki, qharürusti hornoruw
jaquntatäni, ¿janit juk'amp isimp isthapt'ayapxätam,
jumanakax juk'a iyawsäwinipka?

31 Uqhamasti jan lup'ipjjamti: “¿Kunsä manq'añäni?” jan
ukax, ¿kunsä umañäni? jan ukax: ¿Kunampis isthapisinäni?

32 (Taqe ukanakjja, jan judiöpki ukanakajj thaqapjjewa).

33 Nayraqatax Diosan reinop thaqhapxam, ukhamarak aski
kankañap thaqhapxam. Taqe ukanakasti jumanakar
yapt'atäniwa” sasa.

34 Ukhamasti, qhipürut jan lup'ipxamti, qhipürux jupa
pachpat lup'isxaniwa. Uka urutakix jan walinakax
wakisiwa.

7 JAQTHAPI

1 Jan juchañchapxamti, jan juchañchatäpaxañamataki.

2 Kawkir taripäwimpitix jumanakax juchañchapkäta uka
kipkarakiw juchañchatäpaxäta.

3 ¿Kunatsa jilaman nayrapan utjki uka t'iju uñjta, ukampis
nayraman utjki uka viga jan amuyt'asktasti?

4 Jan ukax kunjamarak jilamarux sasmasti: “Nayramat
ch'uqi apsuñ munta” sasa. ¿Uñt'apxam, mä viga nayraman
utji?

5 K'ari chuyman jaqi, nayraqatax nayramat viga apsum;
ukatsti jilaman nayrapat mä jisk'a t'ant'a jaqunukuñatakix
qhan uñjäta —sasa.

6 Janirakiw anunakarux qullan yänak churapxamti,
janirakiw khuchhinak nayraqatan perlanakam
jaquntapxamti, jan kayunakap takxatapxanapataki,
kutikipstasin jan ch'iyjapxanapataki.

7 Mayt'apxam, ukax churatäniwa; thaqhapxam, ukatsti
jikxatapxarakitawa; thuqt'apxam, ukatsti
jist'aratäpaxätamwa.

8 Khititejj mayt'ki ukajja, katoqarakiwa. khititix thaqki
ukax jikxati; Khititix liwxatki ukax jist'aratäniwa” sasa.

9 Jan ukajj ħkawķiris jumanakatjja, wawapatejj t'ant'a mayispa ukhajja, mā qala churarakispa?

10 Jan ukajj mā chawlla mayt'aspa ukhajja, ħmā katari churpachānti?

11 Jumanakatix jan wali jaqinakāpxstaxa, wawanakamar suma waxt'āwinak churañ yatipxstaxa, alaxpachankir Awkimax juk'amp askinak mayt'irinakar churaspa?

12 Ukhamasti taqi kuntix jaqinakax jumanakar lurapxañap munapxtaxa, jumanakax jupanakar ukham lurapxam.

13 Jumanakax k'uchu punku tuqir mantapxam, t'unjāwir irpki uka punkux jach'awa, jach'a thakhis utjarakiwa, waljanirakiw ukar mantapxi.

14 Jakañar irpki uka punkux ch'ullqhiwa, thakisti jisk'akiwa, uka thakhi jikxatirinakax juk'anikīpxiwa.

15 K'ari profetanakat amuyasipxam, jupanakax oveja isimp isthapt'ataw jumanakar jutapxi, ukampis chuymapanxa k'ari lobonakāpxiwa.

16 Jumanakax achunakapat uñt'apxāta. ħJaqinakax ch'aphinakat uvanak apthapipxi, jan ukax higos ch'aphinakat apthapipxi?

17 Ukhamarakiw taqi suma quqanakax suma achunak churi; ukampis jan wali quqax jan wali achunak achuyi.

18 Suma quqax janiw jan wali achunak achuykaspati, janirakiw jan wali quqas suma achu achuykaspati.

19 Kawķir quqatix jan suma achu achuski ukax khuchhurata, ninar jaquntatawa.

20 Ukatpī jupanakan achunakapat uñt'apxāta.

21 Khitinakatix nayaru: 'Tatay, Tatitu' sapkitu ukanakax janiw alaxpachankir Reinorux mantapkaniti. jan ukasti khititix alaxpachankir Awkixan munañap lurki ukawa.

22 Uka urux waljaniw sapxitani: 'Tatay, Tatay, ħjanit sutimxarux profecia arsūta? ħJuman sutimxarux ñanqha ajayunak alisnukupxta? ħJuman sutimxarux walja muspharkañanak lurtaxa?

23 Ukapachaw jupanakarux sapxā: 'Janipuniw uñt'apksmati' sasa.

24 Ukhamasti, khititix aka arunakax ist'ani, ukarjam phuqkani ukaxa, mā yatiñan jaqimp sasiwa, jupax mā qala patxaruw utap luratayna.

25 Jallux purintāna, umax walpun purintāna, thayas wal thayt'anina, ukat uka utarux ch'allt'āna. Ucatsti janiw jaquqantkānti, mā qarqa patjjar sayt'atātap laycu.

26 Khititix aka arunakax ist'ki, jan phuqhki ukax mā jan amuyt'ir jaqimp sasiwa, jupax laq'a patxaruw utap luratayna.

27 Jallux purintāna, umax walpun purintāna, thayas wal thayt'anina, ukatsti uka utaruw ch'allt'āna. Ucatsti t'unjatājjānwā, jach'a t'unjāwipasti.

28 Jesusajj uka arunak tukuyjāna ukhajja, jaqenakajj jupan yatichāwip uñjasajj wal muspharapjāna.

29 Jupanakarux munañanikaspas ukham yatichāna, janiw kamachi yatichirinakjam yatichkānti.

8 JAQTHAPI

1 Qullut saraqasinsti walja jaqinakaw jupar arkapxāna.

2 Ukatsti lepra usun jaqiw jutasin jupar yupaychāna, akham sasa: —Tatay, jumatix munstaxa, q'umachapxitasma —sasa.

3 Jesusasti amparap luqxatasin llamkt'āna: —Muntwa ; q'uma jaqēm” sasa. Ukspachaw lepra usupax q'umachasina.

4 Jesusasti juparux sānwā: —Jan khitirus yatiyamti. Ucampis saram, sacerdoteruw uñacht'ayasiñama, ukatsti Moisesax siskatayna uka waxt'a luqtam, ukhamat jupanakar qhanañchañataki —sasa.

5 Jesusasti Capernaúm markar purinkāna ukhajja, mā capitanajj jupar achikt'asisaw jupar achikt'asina.

6 Ukat sarakīnwā: —Tatay, uywataxax utapan ikiski, wali t'aqhisiyata.

7 Jesusasti juparux sānwā: —Nayax jupar qullir jutā —sasa.

8 Capionasti sarakīnwā: —Tatay, janiw nayajj nayan uta manqhar mantañamajj wakiskti, jan ukasti arunak arsuñamawa, ucatsti sirvirijajj qollatāniwa —sasa.

9 Nayasti munañanitwa, pallapallanakaw nayan apnaqata. maynirusti: “Jutam, jupasti jutaniwa” sasa. Ucatsti sirvirijaruw saraki: ‘Ukham luram, jupajj phoqhaniwa’ sasa.

10 Uk ist'asinsti, Jesusax wal muspharāna, arkirinarux sānwā: —Qhanak sapxsmā, janiw Israel markanx ukham jach'a iyawsāwi jikxatkti.

11 Nayasti sapxsmawa: Inti jalsu tuqita, inti jalanta tuqita waljaniw jutapxani, ukatsti Abrahamampi, Isaacampi, Jacobampi chika alaxpachankir reinorux qunt'asipxani.

12 Ukampis reinonkir wawanakax anqāx ch'amakaruw jaquntatāpxani, ukan jach'a jach'a tukupxani, laka ch'allxtasipxani.

13 Jesusasti capitanarux sānwā: —Sarxam; kunjāmtix jumax iyawsktaxa, ukhamarakiw jumar luratāpan —sasa. Ucatsti uka pachpa horasanwa uywatapajj qollatājjāna.

14 Jesusax Pedron utapar mantasinxa, warmipan taykaparux calenturampi usuntat uñjāna.

15 Ukatsti amparap llamkt'āna, ukatsti calenturax mistuwayxānwā, ukat uka warmix sartasin jupanakar luqtāna.

16 Jayp'u tuqirusti, walja ñanqha ajayunakampi katuntat jaqinakaruw Jesusan ukar irpanipxāna.

17 Ukhamatwa kuntix Isaías profetax siskān ukax phuqhasiñapataki: “Jupaw jan ch'amaniñanakas apt'asiwayi, usunakas apt'asiwayi” sasa.

18 Jesusasti walja jaqinak jak'an uñjasaxa, yaqha chiqar sarxapxam sasaw sāna.

19 Mā kamachi yatichiriw jutasin juparux sāna: —Yatichiri, kawkirutix sarkāta ukaruw arkta —sasa.

20 Jesusasti juparux sānwā: —Zorronakax p'iyanakaniwa, alaxpachankir jamach'inakasti ch'usawjanakaniwa. ukampis Jaqin Yuqapax janiw kawkharus p'iqip uchañapax utjkiti.

21 Maynir discipulopasti jupar sarakīnwā: —Tatay, nayraqat awkijar imt'ir sarañajataki —sasa.

22 Jesusasti juparux sānwā: —Nayar arkita; Jiwatanakax jiwatanakapar imt'apxpan.

23 Mā barcor mantasinsti, discipulonakapaw jupar arkapjjarakina.

24 Ukatsti jach'a jach'a thayaw qutan sartāna, jach'a jach'a jach'a tukusaw barcox ikirina.

25 Yatiqirinakapasti jupar jak'achasisin sartayapxāna, akham sasa: —Tatay, qhispiyapxita!

26 Jesusasti jupanacarojj sānwā: —Jumanaka, juk'a iyawsāwinaca, ħkunatsa ajjsarapjita? Ukatsti sartasinx thayanakaru, qutaruw tuqinuqāna; ukatsti mā jach'a samarañaw utjāna.

27 Ucampis jaqinakax wal muspharapxāna, sapxarakīnwā: —ħKunjamāpachas aka jaqixa, thayanakas lamar qutanakas jupar ist'apxi!

28 Qhipäxar purisinsti, saxranakan katuntat paniniw Jesusamp jikisipxäna, jupanakax sepulturanakat wali qhuru chuymampiw mistunipxäna, ukhamat jan khitisi uka thak pasañapataki.

29 Jupanakasti akham sasaw art'asipxäna: —¿Jesús, Diosan Yuqa, ¿kuna lurañas jumampi? ¿Janir pachax purinkipan t'aqhisiañatakiti aka chiqar jutta?

30 Jupanakat jayankasinjja, walja khuchhinakaw manq'asipkäna.

31 Supayanakajj akham sasaw jupar achikt'asipjjäna: “Jumati jaqsutästajja, khuchhi tamanakar sarapjjañajatak jaytapjjeta” sasa.

32 Jesusasti jupanacarojj sänwa: —**Sarapjjam —sasa.** Ukat mistunisinsti khuchhi tamanakaruw mantapxäna, taqpach khuchhinakax mä jach'a ch'iyar chiqaruw qutar t'ijtxapxäna, uma taypin jiwarpaxäna.

33 Uk uñjirinakasti t'ijtxapxänwa, ukatsti markar sarapxäna, taqi kuntix saxranakan apnaqat jaqinakar paskatayna ukanak yatiyapxäna.

34 Markpachaw Jesusar jikisiñatak mistunipxäna, jupar uñjasax uraqinakapat sarxañapatakiw achikt'asipxäna.

9 JAQTHAPI

1 Ukatsti mä boter mantasinxä, markaparu puriñkamaw saräna.

2 Jupanakasti mä parälisis usuta jaqiruw irpaxäna, jupasti mä ikiñan ikiskirñwa. **Wawa, suma chuymañim; juchanakamax pampachatäxiwa.**

3 Ukatsti yaqhep escribanakajj jupanak pachpaw akham sapjjäna: “Aka jaqejj Dios contra arunakwa parli” sasa.

4 Jesusasti jupanakan amuyunakap yatisax sänwa: —**¿Kunatsa chuymanakaman jan walinak amuyapxtaxa?**

5 “**Juchanakamajj pampachatäjje**wa” sañajj juk'amp facilakiwa. jan ukax: “Sartam, sarnaqam” sañacha?

6 Ukampis Jaqin Yuqapax aka uraqin juchanak pampachañatak ch'amanitap yatipxañamataki, (ukapachaw parälisis usut jaqirux säna: —**Sartasim, ikiñam apthapisin utamar sarxam**” sasa.

7 Ucatsti sartasin utaparuw sarjjäna.

8 Uk uñjasajja, jaqenakajj wal muspharapjjäna, Diosaruw jach'añchapjjäna, jupaw jaqenakar ukham ch'am churi.

uñjäna, jupasti impuesto katuqañ utan qunt'atäskäna. Ucatsti sartasin jupar arcäna.

10 Jesusajj utan manq'asipkäna ukhajja, walja impuesto apthapirinaka, jucharar jaqenakas jupamp chikaw discipulonakapamp chika qont'asipjjäna.

11 Fariseonakax uk uñjasax discipulonakaparux sapxänwa: —¿Kunatsa Yatichirimax impuesto apthapirinakampi, juchararanakamp chika manq'aski?

12 Uk ist'asinsti, Jesusax jupanakar sänwa: —**K'umaranakatakix janiw qullirix munaskiti, jan ukasti usut jaqinakaw munapxi** —sasa.

13 Jumanakax sarapxam, kun sañs muni uk yatxatapxam: “Nayax khuyapt'ayasini muntwa, janiw sacrificio loqtañ munkti, janiw aski jaqinakar jawsir jutta, jan ukasti juchararanakaruw arrepentisiñatak jutta” sasa.

14 Ukat Juanan discipulonakapajj jupar jak'achasisin akham sapjjäna: —¿Kunatsa nanakajj fariseonakampi ayunapjjta, discipulonakamasti jan ayunapjjaspasti?

15 Jesusasti jupanacarojj sänwa: —¿Noviojj **jupanakamp chikäki ukhajj casarasiñ utankir wawanakajj llakisipjjaspati?**

ukampis noviox jupanakat apaqatäni uka urunakax purininiwa, ukapachaw ayunapxani” sasa.

16 Janiw khitisi mä machaq tela nayra isimp uchasiñapäkiti, kunati uka isimpi phuqantañatak uchataki ukax uka isit apsu, ukat juk'amp ch'iyatäxiwa.

17 Janirakiw machaq vinonak nayra botellanakar uchapkiti, janitix vinonakax p'akjasi, vinox tukusxi, botellanakax tukusxiwa, jan ukasti machaq vino machaq botellanakaruw uchapxi, ukat panpachaniw imatäxi.

18 Uk parlikasasti, mä jilir irpiriw jutasin jupar yupaychäna, akham sasa: “Phuchajax jiwatäxiwa, ukampis jutam, amparam luqxatam, ukatsti jakaskaniwa” sasa.

19 Jesusasti sartasin jupar arkäna, discipulonakapas ukhamaraki.

20 Ucatsti tunka payan mara wila usump usuntat mä warmiw qhepäjat jutasin isi patjjar llamkt'äna.

21 Jupajj chuymapan akham sänwa: “Isipar llamkt'irista ukhajja, k'umaräjjäwa” sasa.

22 Ucampis Jesusajj jupar uñjasajj sänwa: —**Wawa, suma chuymacht'am. iyawsäwimax k'umaraptawaytamxa.** Ukurutpachaw uka warmejj k'umaräjjäna.

23 Jesusasti apnaqirin utapar mantasinsti, tocirinakaru, jaqinakaru jach'at arnaqasir uñjäna.

24 Jupanakarojj sänwa: —**Uñstapjjam, sirvientajj janiw jiwkiti, jan ukasti ikiski** —sasa. Ukat jisk'achañatakiv jupat larusipjjäna.

25 Jaqinakar irpxatasinsti, Jesusax mantasin amparapat katthapisinxä, sirvientax sartawayxänwa.

26 Ukarusti taqi uka uraqiruw uñt'ayasina.

27 Jesusax uka chiqat sarxäna ukhaxa, pä juykhunakaw jupar arkapxäna, jach'at art'asisa: —Davidan Yuqa, khuyapt'ayasita —sasa.

28 Utar mantasinsti, juykhunakax jupar jak'achasipxäna, Jesusax jupanakarux sänwa: —¿Uka **lurañax ch'amanitax iyawsapxtati?** Jupanakasti sapxänwa: —Jisa, Tatay —sasa.

29 Ukatsti Jesusax nayranakap llamkt'äna, akham sasa: —**Kunjämtix iyawsaphta ukhamarjama** —sasa.

30 Nayranakapasti jist'aratäxänwa. Jesusasti jupanakarux sänwa: —Jan **khitisi uk yatipxamti** —sasa.

31 Jupanakasti sarxapxän ukapachasti, taqi uka markanwa Diosan sutip yatiyapxäna.

32 Mistkasasti, mä amutu jaqiruw Jesusan ukar irpanipxäna, uka jaqisti saxrampi mantatarakñwa.

33 Supayar jaqunukutax amutunakax arsüna, jaqinakax wal muspharapxäna, sapxarakñwa: —Janipuniw ukham uñjaskänti Israel markanxa —sasa.

34 Fariseonakasti sapxarakñwa: —Jupax saxranakan p'iqinchirip tuqiwx saxranakar alisnuku —sasa.

35 Jesusasti taqe markanakaruw muyuntäna, sinagoganakan yatichasa, Diosan Reinopat suma yatiyäwinak yatiyasa, taqe usunakata, taqe usunakatsa qollarakina.

36 Jaqinakar uñjasax jupanakat khuyapt'ayasina, jan awatirini ovejanakjama.

37 Ukatsti discipulonakaparux sänwa: —**Chiqpachansa cosecha apthapiñax waljawa, ukampis irnaqirinakax juk'anikäpxiwa.**

38 Ukhamasti, yapu apthapiñ Tatitur mayipxam, irnaqirinak apthapiñapataki.

10 JAQTHAPI

1 Ukatsti tunka payan discipulonakapar jawsasinsti, q'añu ajayunak contra ch'am churäna, jupanakar alisnukuñataki, kunayman usunaka, kunayman usunak qullañataki.

2 Tunka payan apostolanakan sutinakapax akanakawa. Nayrërix Simón, Pedro satäkis uka, Andrés jilapa; Zabedeon Santiago yuqapampi, Juan jilapampi;

3 Felipe, Bartolomé chachampi; Tomás, ukat Mateo impuesto cobro; Alfeo chachan Santiago yuqapa, Lebao sat chachampi, Tadeo satänwa;

4 Canaán markankir Simón, Judas Iscariote, jupanakajj aljantapjjarakñiwa.

5 Jesusax uka tunka payan jaqinakarux khithäna, akham sasa: —Jan judiöpkis ukanakan thakipar jan sarapxamti, samaritanakan kawkir markarus jan mantapxamti.

6 Jan ukasti Israel markan chhaqhat ovejanakar sarapxam.

7 Jumanakax sarkasax yatiyapxam: 'Alaxpachan reinopax jak'ankxiwa' sasa.

8 Usutanakar qullapxam, lepra usuninakar q'umachapxam, jiwatanakar jaktayapxam, saxranak jaqunukupxam.

9 Janiw qori, ni qollqe, ni broncea bolsanakamar uchajjamti.

10 Janirakiw saräwimatakix q'ipinaka, janirak pä isi, zapato, thujru, irnaqirix manq'añapatakix wakiskiwa.

11 Kawkir markarusa, kawkir markarsa mantapkäta uk jiskt'apxam, khitis uka markan askispa; Uka chiqat sarxañkamaw ukan qhiparapxäta" sasa.

12 Kunapachatix mä utar mantapxäta ukkhaxa, aruntt'apxam.

13 Uka utax walikiskchixa, sumankañax utjpan, ukampis jan askikchixa, sumankañax jumanakar kutt'anpan.

14 Khitinakatix jan katuqapkätamti, janirakiw arunakamsa ist'apkätamxa, uka utat jan ukax markat sarxapxäta ukhaxa, kayunakamat laq'a ch'allt'asipxam.

15 Qhanakwa sapxma, taripäwi urunxa, Sodoma, Gomorra uraqinakax juk'amp jan walt'ayatäniwa, uka markat sipansa.

16 Nayajj ovejanakjamaw lobonak taypir khitanipjjsma, katarinakjam yatiñanipjjam, palomanakjam jan kuna jan walsa lurapjjam.

17 Jaqinakat amuyasipxam, jupanakaw juchañchäwinakar katuyapxätam, sinagoganakapan jawq'japxarakitam.

18 Naya laykusti marka apnaqirinakampi, reynakan nayraqatapar irpatäpxätawa, jupanakamp jan judiöpkis ukanakampi.

19 Kunapachatix katuntapxätam ukkhaxa, jan lup'ipxamti kunjämtix parlapxäta, kuntix sapkäta ukxa.

20 Janiw jumanakax parlapktati, jan ukasti Awkiman Ajayupaw jumanak taypin parli.

21 Jilax jilaparuw jiwayañatak katuyxani, awkipas wawaparuw katuyxani, wawanakasti awk taykapar contra sayt'asisaw jiwayapxani.

22 Nayan sutix laykux taqiniw uñisipxätam, ukampis khitis tukuykam aguantani ukax qhispiyatäniwa.

23 Kunapachatix aka markan arknaqapkätam ukkhaxa, yaqha markar jaltapxam, chiqpachapuniw sapxma: Jaqin Yuqapan puriniñapkamax janiw Israel markan markanakap makhatapkätati.

24 Discipulojj janiw uywiripat sipansa juk'ampikiti.

25 Discipulotakejj walikiskiwa, jupajj uywiripjama, esclavojj uywiriparjama. Jupanakatix utan uywiriparux

Beelzebub sasin sutichapxchixa, ¿janit juk'ampi utapankir jaqinak sapxaspasti?

26 Ukhamasti, jan jupanakar axsarapxamti, janiw kunas imt'atäkaspati, janirakiw qhanstayatäkaniti. ukat imantat, ukax janiw uñt'atäkaniti.

27 Kuntä nayajj ch'amakan sapksma ukjja, qhanan parlapjjam, kuntä jiñchun ist'apkta ukjja, uta patjjan yatiyapjjam.

28 Janchir jiwayirinakarux jan axsarapxamti, ukampis janiw almapar jiwayañjamäpkiti, jan ukasti khitis almarus janchirus infiernon t'unjkaspa ukar axsarapxam.

29 ¿Janit pä gorrión mä qullqit aljatäpacha? Jupanakat maynis janiw Awkimampi jan oraquer liwxatkaniti.

30 Ucampis p'eqenacamajj taqiniw jaktapita.

31 Ukhamasti, jan axsarapxamti, walja gorrión ukanakat sipan juk'amp valoranipxtawa.

32 Khitis jaqinak nayraqatan nayat arsuskitu ukaxa, nayasti alaxpachankir Awkixan nayraqatapan arsusxarakäwa.

33 Ukampis khitis jaqinak nayraqatan nayar jan uñt'kitu ukaxa, nayasti alaxpachankir Awkixan nayraqatapan jan uñt'ayarakäwa.

34 Nayajj aka oraquer sumankañ apaniñatak jutta, janiw amuyapjjamti, janiw sumankañ apaniñatak jutta, jan ukasti mä espada apaniñatakiw jutta.

35 Nayasti mä chachar awkipamp jan walt'ayañatak jutta, phuchharus taykapamp jan walt'ayasiñatak, phuchharus suegrapamp jan walt'ayañatakiw jutta.

36 Mä jaqen uñisirinakapajj utapankirinakawa.

37 Khitejj nayat sipan awkiparu, taykapar juk'amp munaski ukajja, janiw nayatakjamäkiti.

38 Khitejj cruzap jan apt'asisin nayar arkitu ukajja, janiw nayatakjamäkiti.

39 Khitis jakäwip jikxatki ukax apt'asiniwa, khitis naya layku jakañap apt'ki ukax jikxatani.

40 Khitejj jumanakar katoqapktam ukajj nayaruw katoqt'itu, khitejj nayar katoqkitu ukajj nayar khitankitu ukaruw katoqaraki.

41 Khitejj mä profetan sutipjjar mä profetar katoqkani ukajja, mä profetan premiop katoqani. Khitejj aski jaqen sutipjjar mä cheqapar katoqkani ukajja, cheqapar sarnaquer jaqen premiop katoqani.

42 Khitis aka jisk'a wawanakat mayniru mä discipulon sutipxaru mä copa thaya uma umañ churkani ukaxa, chiqpachapuniw sapxma, janiw kunapachas premiop apt'askaniti.

11 JAQTHAPI

1 Jesusasti tunka payan discipulonakapar ewjtt'añ tukuyjjäna ukhajja, uka cheqat sarjjäna, markanakapan yatichañataki, yatiyañataki.

2 Juanax carcelan Criston luratanakap ist'asax pä discipuloparuw khithäna.

3 Ukjjarusti sarakñiwa: —¿Jumajj jutañapäki, jan ukajj yaqharuch suyapjjsma?

4 Jesusasti jupanakarux sarakñiwa: —Sarapxam, Juanar wasitat uñacht'ayapxam kuntix jumanakax ist'apkta, uñjapka ukanakxa.

5 Juykhunakax uñjapxi, cojonakax sarnaqapxi, lepra usuninakar q'umachatäxiwa, oqaranakas ist'apxi,

jiwatanakax jaktapxi, pisinkirinakarus suma yatiyāwinak yatiyapxi.

6 Khititejj nayat jan chuym ust'ayaskani ukajja, kusisiñaniwa.

7 Jupanakajj sarjjapjjāna ukhajja, Jesusajj jaqenakar Juanat akham sänwa: —¿Kun uñjiris wasarar sarapjjta? ¿Thayampi ch'alljjtayat mä caña?

8 Ucampis, ¿kun uñjir sarapjjtasti? ¿Llamp'u isimpi isthapt'at jaqejja? Uñtapxam, llamp'u isimpi isthapt'atanakax reynakan utanakapankapxiwa.

9 Ukampis ¿kun uñjir sarapxtasti? ¿Mä profetati? jisa, nayajj sapjjismawa, mä profetat sipans juk'ampi.

10 Jupatwa Qellqatanjja: “Nayajj khithanitajjaruw nayraqatam khitanta, jupaw juman nayraqatam thakim wakicht'ani” sasa.

11 Qhanakwa sapxsma, warminakat yurir jaqinak taypinxa janiw Bautisir Juanat sipan juk'amp jach'a jaqis uñstkiti, ukampis alaxpachankir Reinon jisk'a jaqisti jupat sipan juk'amp jach'awa.

12 Bautisir Juanan urunakatpach jichhakamaw alaxpachankir reinox nuwasinamp t'aqhisiyat uñjasi, nuwasirinakasti ch'amampiw katuntasipxi.

13 Taqi profetanakasa, kamachinakasa, Juanakamaw profecia arsüna.

14 Jumanakatix katuqañ munapxstaxa, akax Elías satawa, jupasti jutañapänwa.

15 Khititix jinchuniki ukax ist'pan.

16 Ucampis, ¿kunampis nayajj aka generacionar uñtasitäsäpa? Markanakan qunt'atäsipki uka wawanakar uñtasitawa.

17 Ukat sapxarakinwa: —Nanakax phust'apxsma, jumanakax janiw thuqt'apktati. nanakax jumanakat jachapxsma, jumanakasti janiw jachapktati.

18 Juanax janiw manq'as umas jutkänti, jupanakax sapxiwa: “Supayan utji” sasa.

19 Jaqin Yuqapax manq'asin umaskir jutäna, jupanakax sapxarakinwa: “Mä manq'ir jaqi, vino umañ muniri, impuesto apthapirinkan amigopa, jucharar jaqinkan amigopawa” sasa. Ucampis yatiñ kankañapajj wawanacapan chekapawa.

20 Kawkür markanakatix jach'a jach'a lurāwinakap luraskäna uka markanakaruw jisk'achañ qalltäna, jupanakax janiw arrepentisipkänti.

21 ¡Ay kunakisma, Corazín! ¡Ay jumata, Betsaida marka! Jumanakan luratäpka uka jach'a lurāwinakatix Tiro, Sidón markanakan lurasispäna ukhaxa, nayratpach q'añu isimpi, laq'ampi arrepentisipkaspäna.

22 Nayasti sapxsmawa, taripäwi urunxa, Tiro, Sidón markanakax juk'amp jan walt'ayatäniwa, jumanakat sipansa.

23 Jumasti Capernaúm, alaxpachar jach'ar aptatäsma, infiernoruw apanipxäta, kuna jach'a lurāwinakatix juman luratäki ukanakax Sodoma markan lurasispäna ukhaxa, jichhürkamaw utjaspäna.

24 Ukampis nayasti sapxsmawa, taripäwi urunxa, Sodoma uraqix juk'amp mutuyatäniwa, jumanakat sipansa.

25 Ukxarusti Jesusax sänwa: —Awki, alaxpachansa, akapachan Tatitu, yuspärsma, yatiñaninakata, amuyt'asir jaqinakata, ukanak imantatamata, wawanakaru yatiyatamata.

26 Awki, ukhamarakiw jumatakix wali askäspa.

27 Taqi kunas nayaruw Awkijan katuyitu, janiw khitis Yuqarux uñt'kiti, jan ukasti Awkikiw uñt'i. janirakiw khitis

Awkirus uñt'kiti, jan ukasti Yuqakiw uñt'i, khitinakarutix Yuqax uñt'ayañ munki ukaru.

28 Jutapxam nayar jutapxam, taqi ch'amampi, q'ipinakampi, nayasti samarañ churapxäma.

29 Nayan yugox apt'asipxam, nayat yatiqapxam; Nayasti llamp'u chuymañtwa, llamp'u chuymañtwa, jumanakasti samarañ jikxatapxäta —sasa.

30 Nayan yugoxax janiw ch'amäkiti, q'ipixax llamp'ukiwa.

12 JAQTHAPI

1 Ukapachaw Jesusax sábadu urun trigo taypir saräna. arkirinakapasti manq'at awtjataw uñjasipxäna, ukatsti trigo ch'uqi apthapiñ qalltapxäna, ukatsti manq'añ qalltapxäna.

2 Ukampis fariseonakax uk uñjasax sapxänwa: —Discipulonakamax kuntix sábadu urun jan lurañax wakiski uk lurapxi —sasa.

3 Ucampis jupanacarojj sänwa: —¿Janit jumanacajj ullart'apeta kunti Davidajj manq'at awtjatäcän ucapachasa, jupamp chikäpcän ucapachasa.

4 ¿Kunjamsa Diosan utapar mantäna, uñacht'ayañatak t'ant'a manq'äna, uka t'ant'a manq'añasti janiw jupamp chikäpkänti, jan ukasti sacerdotenakarukiw manq'äna?

5 ¿Janit jumanakax Ley qillqatan liyt'apxtaxa, sacerdotenakax sacerdotenakax templon samarañ uru q'añuchapxi, jan juchañchatäpki?

6 Ucampis nayajj sapxsma, aka cheqanjja, templot sipan juk'amp jach'a mayniw utji.

7 Ucampis jumanakatejj yatipjjapjjasapäyätamjja, nayajj khuyapt'ayasiristwa, janiw sacrificio loqtañ munjätä, jan juchani jaqenacarojj janiw juchañchapkasmati” sasa.

8 Jaqin Yuqapax sábadu urun Tatitupawa.

9 Uka chiqat sarxasaxa, sinagogaparuw mantäna.

10 Ucatsti mä jaqew utjäna, jupajj amparapamp wañt'atänwa. Jupanakasti akham sasaw jisk't'apxäna: —¿Sábadu urun qullañax walikiskiti? ukhamat jupar juchañchañatak.

11 Jesusasti jupanacarojj sänwa: —¿Khitis jumanak taypin mä ovejanispa, sábadu urun mä p'iyaru jaqontatäsäpa ukhajja, ¿janit uka oveja katthapisin apsuskaspa?

12 Ukhamajj ¿qhawqha jaqejj ovejat sipansa juk'amp askäspa? Ukatpi sábadu urun aski lurañax walikiskiwa.

13 Ukatsti uka jaqirux sänwa: —Amparam luqtam —sasa. Ucat jupajj liwjjatäna; ucatsti maynir uñtataw k'umaräjjäna.

14 Ukat fariseonakax mistusaw Jesusar jan walt'ayañatak mä amtar puripxäna.

15 Jesusasti uk yatisaw uka chiqat jithiqtxäna, walja jaqinakaw jupar arkapxäna, taqiniruw k'umaraptayäna.

16 Jupar jan yatiyapxamti sasaw jupanakar mayina.

17 Ukhamat kuntix Isaías profetax siskän ukax phuqhasiñapataki.

18 Uñtapxam, nayan ajllit uywataxa; Nayan munat masixa, jupampix almajax wal kusisi, ajayux juparuw uchä, jupasti jan judiöpki ukanakar taripañ uñacht'ayani.

19 Jupax janiw ch'axwkaniti, janirakiw arnaqkaniti; janirakiw khitis callenakan arup ist'kaniti.

20 Jach'a t'unjatäki uka cañas janiw p'akjaskaniti, ni q'añut q'añu linorus janiw jiwarkaniti, taripäwi atipjañkama.

21 Jupan sutiparuw jan judiöpkis ukanakajj atinisipjjani.

22 Ukxarusti juykhu, amutu mä saxrampi katuntat jaqiruw Jesusan ukar irpanipxäna, jupasti k'umaraptayäna, juykhunakas amutunakas parlapxäna, uñjapxarakinwa.

23 Taqe jaqenakajj wal muspharapjāna, akham sasa: “¿Janit akajj Davidan yoqapāki?”

24 Ukampis fariseonakax uk ist'asin sapxānwa: —Aka jaqix janiw saxranak jaqunukkiti, jan ukasti Beelzebub saxranakan p'iqinchiripampiw alisnuku —sasa.

25 Jesusasti jupanakan amuyunakap yatisaw jupanakar sāna: —Taqi reinox maynit maynikam t'aqanuqtatax t'unjatāxiwa. uqhamarac jan sayt'asin t'aqanuqtatāki uka markasa, utasa, janiw sayt'atākaniti.

26 Supayatix Supayar alisnukchixa, jupa pachpaw t'aqanuqtani. ¿Kunjāmarak reinopax sayt'anisti?

27 Nayatix Beelzebub tuqi saxranakar alisnukstaxa, ¿khitimpis wawanakamax jupanakar alisnukupxi? ucatwa jupanacajj jumanacan taripirinacamāpjjani.

28 Nayatix Diosan Ajayupampi saxranakar alisnukstaxa, Diosan Reinopax jumanakaruw purini.

29 Jan ukax, ¿kunjamarak maynix mā ch'aman jaqin utapar mantasin yānakap lunthaspasti, janitix ch'aman jaqir nayraqat chinuntkaspasti? ukatsti utap q'al tukjani.

30 Khititejj jan nayampiki ukajj naya contraw sayt'asi. Khititejj nayamp chik jan tantacht'ki ukajja, ch'equeruw tukuyi” sasa.

31 Ukatpi nayasti sapxsma: taqi kasta juchanaksa, Diosar jisk'achañasa, jaqinakan pampachatāniwa.

32 Khititejj Jaqen Yoqapar jan wali arunak parlkani ukajja, pampachatāniwa, ukampis khititejj Qollan Ajayu contra parlkani ukajja, janiw perdonatākaniti, ni akapachansa, ni jutir akapachansa.

33 Quqax sumaptayapxam, achupsa suma lurapxam; Jan ukax quqax jan waliruw tukuyapxam, achupasti jan waliruw tukuyapxāta, uka quqax achupat uñt'atawa.

34 Katarinaka, ¿kunjamarak jumanakax jan walinak parlapxasmasti? Lakax walja chuymat parli —sasa.

35 Suma jaqejj chuymapan suma yānakapatjja askinak apsu, jan wali jaqejj jan walinak apsu.

36 Ukampis nayasti sapxsmawa, taqi ina ch'usat arunak jaqinakax taripāwi urun arsupxani.

37 Arunakamampix chiqapar uñjatātawa, arunakamampisti juchañchatātawa.

38 Ukatsti yaqhep escribanaka, fariseonakasti sapxānwa: —Yatichiri, jumat mā unañcha uñjañ munapxta —sasa.

39 Ucampis Jesusajj jupanacarojj sānwa: —Jan wali, wachuq jucha lurir jakenacajja, mā milagro thaqhapije. Uka unañchasti janiw mā unañcha churatākaniti, jan ukasti Jonás profetan unañchapawa.

40 Kunjamatix Jonasax kimsa uru, kimsa arumaw ballena purakapančkāna ukhama. ukhamarakiw Jaqin Yuqapax kimsa uru, kimsa arumax aka uraqin chuymapan utjani.

41 Nínive markankirinakax juchañchāwi urunxa, aka wawanakamp chikaw juchañchapxani. Jonasat sipansa juk'amp jach'a jaqiwi akankxi.

42 Taripāwi urunjja, sur toqenkir reinajj aka wawanakamp chikaw sartani, jupasti juchañcharakiniwa, Salomonan yatiñ kankañap ist'irirw aka oraqpachat jutāna. Salomonat sipan juk'amp jach'a jaqiwi akankxi —sasa.

43 Kunapachatix q'añu ajayux jaqit mistuwayxi ukhaxa, waña chiqanakanwa samarañ thaqhi, ukampis janiw khitirus jikxatkiti.

44 Ukatsti sarakinwa: “Kawkhanti mistkta uka utajaruw kutt'ä” sasa. purinisinsti, ch'usa, q'umachata, k'achacht'at jikxati.

45 Ukatsti jupat sipan juk'amp jan wali ajayunak irpxaruwayi, jupanakasti mantasin ukan jakasipxi. Ukhamarakiw aka ñanqha pachanakatakejj utjani.

46 Jaqemp parlkasasti, taykapasa jilanakapasa, jupamp parl'tañ munasaw anqan sayt'atāsipkāna.

47 Maynix juparux sānwa: —Taymamampi jilanakamampix jumamp parl'tañ munasaw anqan sayt'atāsipki —sasa.

48 Ucampis Jesusajj jupar yatiyihirojj sānwa: —¿Khitis mamajjajja? ¿Khitinakas jilanakajasti?

49 Jupasti discipulonakapar amparap luqxatasin sāna: —¿Uñtapxam taykajampi jilanakajampi!

50 Khititix alaxpachankir Awkijan munañap lurkani ukaxa, jilaxa, kullakaja, taykajawa.

13 JAQTHAPI

1 Uka ururakiw Jesusax utat mistuwayxāna, ukat quta thiyaruw qunt'asina.

2 Walja jaqenakaw Jesusan ukar tantachasipjāna, ukatsti mā boter mantasaw qont'asipjāna. taqpach jaqinakax quta thiyar sayt'asipxāna.

3 Jesusax uñacht'äwinakampiw walja arunak jupanakar parlāna, akham sasa: —Uñtapxam, yapuchirirw yapuchañatak mistuwayxi.

4 Phawantkāna ukkhasti, mā qawqha jathanakaw thak thiyar jaquqanina, jamach'inakasti jutasin manq'antapxāna.

5 Yaqhepajj qalanakjaruw jaqontapjāna, kawkhanti jan walja oraqejj utjkāna uka cheqanakaru.

6 Inti jalsunjja, nakhantatāpjjānwa. jan saphinitap laykusti, wañsuwayxapxānwa.

7 Yaqhepajj ch'aphinak taypiruw jaquqanipjjāna. ch'aphinakaw ch'aphinakax jilsuwayxāna, jupanakarux ch'amakt'ayarakinwa.

8 Yaqhepasti suma oraquer jaqontasin achunak achuyāna, yaqhepasti patak kuti, yaqhepasti sojjta tunka kuti, yaqhepasti kimsa tunka kuti.

9 Khititix jinchuniki ukax ist'pan.

10 Yatiqirinakapasti jupar jak'achasisin sapxānwa: —¿Kunatarak uñacht'äwinakampi jupanakar parlasktasti?

11 Jupanakasti sarakinwa: —Alajjpachankir Reinon imantat yatiyäwinakap yatipjjañamajj churatāpjjtaw, ukampis jupanacarojj janiw churatāpkiti —sasa.

12 Khititejj utjki ukajja, juparuw churatāni, jupajj juk'amp walja yānakaniniwa.

13 Ucatwa jupanacarojj uñacht'äwinakampi arsta. ist'asax janiw ist'apkiti, janirakiw amuyapkiti.

14 Isaías profetan profeciapajj phoqhasirakiwa: “Ist'asajj ist'apjjātaw, janiw amuyapkātati” sasa. Jumanakax uñjapxātaw, ukampis janiw amuyapkātati.

15 Aka jaqinakan chuymapax wali ch'amawa, jinchunakapas jan ist'añjamawa, nayranakapas jist'antatawa. jan kunapachas nayranakapampi uñjapxañapataki, jinchupampi ist'apxañapataki, chuymapampi jan amuyt'apxañapataki, jan kutikipstapxañapataki, nayasti jupanakar qullañataki —sasa.

16 Ucampis kusisiñaw nayranakamajj uñjapije, jinchunacasa ist'apjjatap laycu.

17 Qhanak sapxsma, walja profetanakampi, aski jaqinakampix kuntix jumanakax uñjaphta uk uñjañ munapxi, ukampis janiw uñjapkiti. Kuntix ist'aphta uk ist'apxañamataki, ukampis janiw ist'apktati —sasa.

18 Ukhamasti, yapuchiri jaqit parliir uñacht'äwi ist'apxam.
 19 Maynitix Diosan Apnaqäwipan arunakap ist'asax jan amuyt'kchi ukhaxa, ñanqha jaqix jutasin chuymapan yapuchatäki uk apt'asi. Jupaw thak thiyan jatha katuqäna.
 20 Ukampis khitiitix jatha qalanak katuqki ukax aru ist'i, ukampis kusisiñampiw katuqaraki.
 21 Ukampis janiw jupa pachpan saphintatäkiti, jan ukasti mä juk'a pachatakiw jakasi, kunapachatix t'aqhisiñas jan ukax arknaqañas aru laykux utji ukhaxa, juk'at juk'atwa juchañchasi.
 22 Khitiitix ch'aphinak taypin jatha katuqki ukax aru ist'irirakiwa. akapachan llakisiñapasa, qamir kankañampi sallqjañasa, arunak ch'amakt'ayi, jan achuñapataki.
 23 Khititejj suma oraquer jatha katoqki ukajja, Diosan arunakap ist'asa, amuyt'irirakiwa. Ukasti achurakiwa, yaqhipanakax pataka, yaqhipanakax suxta tunka, yaqhipanakax kimsa tunka.
 24 Jupanakarux yaqha uñacht'äwiw uñacht'ayarakina: — Alaxpachankir reinox yapupan suma jatha phawantir jaqimp sasiwa.
 25 Jaqenakajj ikisipkäna ukhajja, uñisirinakapaw jutasin trigo taypin jan wali qora phawantapjjäna.
 26 Uka cuchillojj jiltasin achunak achunkäna ukhajja, jan wali qoranakajj uñstarakinwa.
 27 Utan yanapiripajj jutasin jupar sapjjäna: —Tata, ¿janit yapuman suma jatha phawanta? ¿Kawkitsa jan wali quqanakax utji?
 28 Jupasti sarakinwa: —Mä uñisiriw ukham lurawayi — sasa. Uywatanakax juparux sapxänwa: —¿Ukhamasti, ¿jupanakar apthapir sarañ munasmati?
 29 Jesusasti sarakinwa: —Janiwa; Jan wali quqanak apthapipkäta ukapachasti, trigonaksa saphitpach apthapipxäta —sasa.
 30 Yapu apthapiñkamax panpachaniw jilsupxpan, yapu apthapiñ horasasti, yapu apthapirinarux sapxäwa: “Nayraqatax jan wali quqanak apthapipxam, ukatsti t'ant'aruw chint'apxam, nayan phichhantañataki.
 31 Jupanakarux yaqha uñacht'äwiw uñacht'ayarakina: — Alaxpachankir Reinox mä mostaza jathamp sasiwa, uka jathax mä jaqiw yapupan phawantäna.
 32 Chiqpachansa uka jathax taqi jathanakat sipansa juk'amp jisk'akiwa, ukampis jiltasinxa, qulla quranakat sipansa juk'amp jach'awa, mä quqaruw tuku, ukhamat alaxpachankir jamach'inakax jutapxi ukat ramanakaparuw qurpachasipxi.
 33 Yaqha uñacht'äwimpiw jupanakarux parlarakina. Alaxpachankir reinox lewadurar uñtasitawa, uka lewadurax mä warmin apt'asisin kimsa tupu t'ant'aruw imantasina, taqpach lewadurar tukuñkama.
 34 Taqe ukanakjja Jesusajj uñacht'äwinakampiw jaqenakar parläna. Jan mä uñacht'äwimpiw jupanakarux arskänti.
 35 Ukhamat profetajj siskäna ukajj phoqasiñapataki, akham sasa: “Ukham uñacht'äwinakampiw lakaj jist'arä” sasa. Kunanaktix akapachan qalltatpach jamasat imatäki ukanak arsi.
 36 Ukatsti Jesusax jaqinakar khithäna, ukatsti utar mantäna, discipulonakapasti jupar jak'achasisin sapxarakinwa: — Panqha jan wali quqanakat parl't'apxita —sasa.
 37 Jupasti sarakinwa: —Khititejj **suma jatha phawanki ukajja, Jaqen Yoqapawa.**

38 Yapusti akapachawa; suma jathanakax reinosan wawanakapawa; ukampis jan wali quqanakax ñanqha jaqin wawanakapawa;
 39 Jupanakar yapuchir uñisirix Supayawa; yapu apthapiñax akapachan tukusiñapawa; apthapirinakasti angelanakawa.
 40 Ukhamajj jan wali qoranak apthapisin ninan phichhantatäpki ukhama. ukhamarakiw akapachan tukusiñapajj utjani.
 41 Jaqin Yoqapajj angelanakaparuw khitani, jupanakajj reinopatjja taqe jan wali luririnaka, jan wali luririnakasa apthapipjjaniwa.
 42 Uxkarusti nina hornoruw jaquntapxani, ukan jach'a jach'a tukupxani, laka ch'allxtasipxani.
 43 Ukapachaw aski jaqinakax Awkipan qhapaq markapan intir uñtat qhant'apxani. Khitiitix jinchuniki ukax ist'pan.
 44 Alajjpachankir Reinojj mä pampan imantatäki uka qollqemp sasiwa. Maynix jikxatki ukkhaxa, imantasi, ukat kusisiñat sarasin taqi kunatix utjki ukanak aljasi, ukatsti uka yapu alaraki.
 45 Alaxpachankir reinox mä aljirir uñtasitawa, suma perlanak thaqhiri.
 46 Jupajj wali jila alani mä perla jikkjatasajja, taqe kunatä utjkäna ukanak aljasin alasina.
 47 Alaxpachankir reinox mä q'ipir uñtatawa, qutar jaquntata, taqi kasta apthapita.
 48 Jupanakasti phuqhantat uñjasisinsti, quta thiyaruw puripxäna, ukatsti qunt'asipxäna, ukatsti suma manq'anak manq'añanakar apthapipxäna, jan walinaksti jaqunukupxäna.
 49 Akapachan tukusiñapajj ukhamarakiw pasani, angelanakajj mistunipjjaniwa, jan wali jaqenakarojj cheqapar sarnaquer jaqenak taypit jitheqtapjjani.
 50 Ukatsti nina hornoruw jaquntapxani, ukan jach'a jach'a tukupxani, laka ch'allxtasipxani.
 51 Jesusasti jupanakarux sänwa: —¿Taqi ukanak amuyapxtati? Jupanakasti sapxänwa: —Jisa, Tatay —sasa.
 52 Ucatsti jupanacarojj sänwa: —**Alajjpachan reinopat yatichqui uca escribajja, mä utanir uñtasitawa, jupajj imatapat machaqa, nayra yänaka apsu.**
 53 Jesusax uka uñacht'äwinak tukuyxasax uka chiqat sarxäna.
 54 Ukatsti markapar purisax sinagogapan yatichäna, ukat jupanakax wal muspharapxäna, ukat sapxarakinwa: — ¿Kawkitsa aka jaqix aka yatiñ kankañampi, aka jach'a luräwinakampi?
 55 ¿Janit akax carpinteron wawapäki? ¿janit taykapax María satäpacha? Jilanakapasti, Santiago, José, Simón, Judas?
 56 Kullakanakapasti, ¿janit taqini jiwasamp chikäski? ¿Kawkitsa aka jaqix taqi ukanak jikxati?
 57 Jupanakasti jupat chuym ust'ayasipxänwa. Jesusasti jupanacarojj sänwa: —**Mä profetarojj janiw jach'añchatäquiti, jan ucasti marcapansa, utapansa.**
 58 Jupanakan jan iyawsapxatap laykusti janiw walja ch'aman luräwinakap ukan lurkänti.

14 JAQTHAPI

1 Ukapachaw Herodes tetrarcax Jesusan sutip ist'äna.
 2 Ucatsti uywatanakaparojj sänwa: —Acajj Bautisir Juanawa. jiwatanak taypit jaktani; ukatwa ch'ama luräwinakax jupar uñacht'ayasi.

3 Herodesasti Juanar katuntasaw carcelar jist'antatayna, Herodias, Felipe jilapan warmip layku.
 4 Juanax juparux sänwa: —Janiw jumatakix walikiti —sasa.
 5 Jesusar jawayän munasasti, walja jaqinakarux axsararakinwa, profetarjam ünjatap layku.
 6 Ucampis Herodesan cumpleañop amtaskäna ukhajja, Herodian phuchapajj jupanak nayraqatan thuqt'asisaw Herodesar kusisiyäna.
 7 Ukatsti mä juramentompiw arsuwayäna, kuntix uka warmin mayipki uk churañataki.
 8 Uka warmisti taykapan nayratpach yatichasaw säna: —Bautisir Juanan p'eqep mä q'añu manq'an churita —sasa.
 9 Reyejj wal llakisina, juramento luratapata, jupamp chik manq'asin qont'atäpkäna ukanakatsa, uka juramento churañapatakiw mayina.
 10 Ukatsti carcelan Juanan p'iqip khuchhuqañapatakiw khithäna.
 11 P'iqipax mä plato apt'ataw uka tawaqurux churasina.
 12 Ukat discipulonakapajj jutasin jiwat cuerpo aptasin imt'apjjäna, ukatsti Jesusar yatiyiriw sarapjjäna.
 13 Uk ist'asinsti, Jesusax barcot mä ch'usa ch'usa chiqarux sarxäna.
 14 Jesusasti mistusaw walja jaqinakar ünjäna, jupanakat khuyapt'ayasina, usutanakarus qullarakinwa.
 15 Jayp'urux discipulonakapaw Jesusar jak'achasisin sapxäna: —Akax wasar pampawa, pachax pasawayxiwa. jaqinakar khithapxam, ayllunakar sarapxañapataki, manq'añanak alasipxañapataki.
 16 Jesusasti jupanakarux sänwa: —Janiw sarxapxañapäkiti. **jumanakax jupanakar manq'añ churapxam —sasa.**
 17 Jupanakasti sapxarakinwa: —Akanx phisqa t'ant'ampi, pä chawllampikiw utjistu —sasa.
 18 Jupasti sarakinwa: —**Akar apanipxam —sasa.**
 19 Ukatsti Jesusax jaqinakarux ch'uxña pampan qunt'asipxañapatakiw mayina, ukat phisqa t'ant'ampi, pä chawllampi, alaxpachar uñtasa, bendicisaw t'ant'anak discipulonakapar churäna, discipulonakaparus walja jaqinakarux churarakina.
 20 Taqeniw manq'antapxäna, ukatsti qarjt'asipxäna, ukat qhiparkäna uka t'ant'anakatsti tunka payan canasta phuqt'at apthapipxäna.
 21 Manq'irinakasti niya phisqa waranqa chachanakaw utjäna, warminakas wawanakas janiw utjkaniti.
 22 Jesusasti ukspachaw discipulonakaparojj mä boter makatapjjañapatak wayt'äna, ukatsti jupar nayratpach yaqha cheqar sarapjjañapatakiw mayina.
 23 Jach'a jaqinakar khithañ tukuyatatsti, Jesusax sapakiw mä qullur mayisiñatak saräna.
 24 Ucampis barcojj lamar qota taypinkänwa, oladanakampi t'ijt'ayatäjjänwa, thayajj wal thayt'askäna.
 25 Pusir arumt'asinsti, Jesusax quta thiyen sarnaqasaw jupanakan ukar saräna.
 26 Discipulonakapajj lamar qota patjjan sarnaqaskir ünjasajja, wal llakisipjjäna, akham sasa: “Ajayuwa; ukatsti axsaranañ arnaqasipxäna.
 27 Jesusasti ukspachaw jupanakar säna: —Amuyasipxam . **ukax nayawa; jan axsaramti.**
 28 Pedrosti jupar sarakinwa: —Tatay, jumatejj uma patjjan juman ukar jutañamataki —sasa.

29 Jesusasti sarakinwa: —**Jutam —sasa.** Pedrox botet saraqasinxa, uma patxaruw sarawayxäna, Jesusan ukar sarañataki.
 30 Ukampis thayajj wal thayt'anitap ünjasajja, wal ajjsaräna. Ukxarusti, jach'at art'asina: —Tatay, qhispiyapxita —sasa.
 31 Ukspachaw Jesusax amparap luqxatasin katthapisinx säna: —**Juma, juk'a iyawsiri, ¿kunatsa pächasta?**
 32 Ukatsti barcor mantapjjäna ukhajja, thayajj janiw utj-jjanti.
 33 Ukatsti barconkir jaqinakax jupar yupaychañ qalltapxäna, akham sasa: “Chiqpachansa jumax Diosan Yuqapätawa” sasa.
 34 Ukxarusti, Genesaret uraqiruw puripxäna.
 35 Uka markankir jaqenakajj jupar yatipjjäna ukhajja, taqe usut jaqenakaruw Jesusan ukar irpapjjarakina.
 36 Ucatsti achikt'asipjjäna, isipan lip'kataparuqui llamkt'apjjjañapataqui.

15 JAQTHAPI

1 Ukatsti Jerusalén markankir escribanakampi fariseonakampiw Jesusan ukar jutapjjäna.
 2 ¿Kunatsa discipulonakamax jilirinakan sarnaqäwinakap p'akintapxi? t'ant'a manq'asax janiw amparanakap jariqapkiti.
 3 Jesusasti jupanakarux sänwa: —¿Kunatsa **jumanakax saräwinakamarjam Diosan kamachip p'akintapxtasti?**
 4 Diosajj akham sasaw säna: “Awkimaru taykamarus jach'añcham” sasa.
 5 Ukampis jumanakax sapxtawa: “Khititix awkiparu, taykapar saspa: ‘Ukax mä waxt'awa, kuntix nayamp askinak katuqañ munkta ukhama.
 6 Janiw awkiparus taykaporus jach'añchañamäkiti, qhispiyatäniwa. Ukhamatwa Diosan kamachipxa ina ch'usar tukuyapxtaxa, saräwinakamampi.
 7 K'ari chuymen jaqinaka, Isaías profetax jumanakat wali sum parläna.
 8 Aka jaqinakax lakapampiw nayar jak'achasipxi, lakapampiw jach'añchapxitu; ukampis chuymanakapax nayat jayankxiwa.
 9 Ukampis inamayakiw nayar yupaychapxitu, jaqinakan kamachinakaparjam yatichañataki.
 10 Jaqinakar jawsasin säna: —Ist'apxam, amuyt'apxam.
 11 Kunatix lakapar mantaski ukax janiw jaqirux q'añuchkiti; ukampis lakat mistki ukax jaqirux q'añuchiwa” sasa.
 12 Ukatsti discipulonakapajj jutasin jupar sapjjäna: “¿Fariseonakan arunak ist'asajj chuym ust'ayasipjjatap yattati?
 13 Jupasti sarakinwa: —Alajjpachankir **Awkijajj jan yapuchki uka alinakajj saphintatäniwa —sasa.**
 14 Jupanakarojj apanukupjjam, juykhunakan p'eqt'iripäpjjjañapawa. Juykhutix juykhur irpexixa, panpachaniw ch'usawjar jaquntasipxani.
 15 Pedrosti juparux sänwa: —Aka uñacht'äwi yatiyapxita —sasa.
 16 Jesusasti sarakinwa: —¿Jumanakas jan amuyt'asipktati?
 17 ¿Janit jichhakamax amuyaphta, kunatix lakat mantani ukax purakaruw mantani, ukatsti thayaruw jaquntatäna?
 18 Lakat mistki ukax chuymat mistu; ukatsti uka jaqirux q'añuchapxi.

19 Chuymatxa jan wali amuyunaka, jaqi jiwayañanaka, wachuq jucha lurañanaka, wachuq jucha lurañanaka, lunthatasiñanaka, k'ari testigonaka, Diosar jisk'achasiñanaka.

20 Ukanakax jaqirux q'añuchayi, ukampis jan jariqasiñamp manq'añax janiw jaqirux q'añuchkiti.

21 Jesusasti uka chiqat sarasinxa, Tiro, Sidón markanakarux sarxäna.

22 Ukatsti Canaán markankir mä warmiw uka markanakat mistunina, jupar akham sasaw art'äna: —Davidan Yuqa, Tatay, nayat khuyapt'ayasita; phuchajax mä saxrampiw wal t'aqhisiyata.

23 Ukampis Jesusax janiw mä arus jayskänti. Discipulonakapasti jupar jutasin achikt'asipxäna, akham sasa: —Khituyapxam; Jupajj jiwasan arktasaw art'asi" sasa.

24 Jupasti sarakinwa: —Janiw **nayajj khitanitakti, jan ukasti Israelan chhaqat ovejanakaparux khitanitä —sasa.**

25 Uka warmisti jutasin jupar yupaychäna, akham sasa: —Tatay, yanapt'ita —sasa.

26 Jesusasti sarakinwa: —Wawanakan **t'ant'ap aptasin anunakar jaquntañax janiw walikiti —sasa.**

27 Jupasti sarakinwa: —Chiqpachapuniw Tatay, ukampis anunakax uywirinakapan manq'at jaquqanir t'ant'at manq'apxi —sasa.

28 Jesusasti juparux sänwa: —**Warmi, iyawsäwimax wali jach'awa.** Uka horasatpachaw phuchapax k'umaräxäna.

29 Jesusasti uka chiqat sarxasaxa, Galilea quta jak'achasiña. mä qulluruw makhatasinxä, ukan qunt'asirakina.

30 Walja jaqinakaw jupar jak'achasisin juykhunaka, juykhunaka, amutunaka, jan ch'amaninaka, yaqhanakampi, Jesusan kayunakapar jaquntapxäna. ucatsti jupanacarorj qollänwa.

31 Jaqinakax amutunak parlir uñjasax wal muspharapxäna, jan ch'amaninakarux k'umaraptañ uñjasa, cojonakaru, juykhunakarux uñjir uñjasa, Israelan Diosaparux jach'añchaxäna.

32 Jesusasti discipulonakapar jawsasin säna: —Nayax **walja jaqinakat khuyapt'ayastwa, jupanakax kimsa uruw nayamp chika jakasipxi, janirakiw kuna manq'añas utjkiti.**

33 Discipulonakapajj jupar sapjjäna: —¿Kawkitsa wasaran walja t'ant'a jikjjatsna, walja jaqenakar manq'antañataki?

34 Jesusasti jupanacarorj sänwa: —**¿Qhawqha t'ant'as utjapjjtamjja?** Jupanakasti sapxarakinwa: —Paqallqu, mä qawqha chawllanaka —sasa.

35 Ukatsti Jesusax jaqinakarux uraqir qunt'asipxañapatakiw mayina.

36 Ukatsti paqallqu t'ant'anaka, chawllanak aptasin yuspagaräna, p'akjasaw discipulonakapar churäna, discipulonakaparux walja jaqinakaruw churarakina.

37 Taqeniw manq'antapxäna, ukatsti qarjt'asipxäna, ukat qhiparkäna uka p'akjat manq'atx paqallq canasta phuqt'at apthapipxäna.

38 Manq'irinakax pusi waranqa chachanakaw utjäna, warminakas wawanakas janiw utjkaniti.

39 Ukatsti Jesusax jaqinakarux khithäna, barcot sarasin Magdala uraqir puriñkama.

16 JAQTHAPI

1 Fariseonakas saduceonakamp chikaw jutapxäna, ukatsti alaxpachat mä unañcha uñacht'ayañapatakiw yant'apxäna.

2 Jesusasti jupanakarux sänwa: —Jayp'u tuqiruxa, sapxarakatawa: 'Suma pachawa' sasa.

3 Alwasti: "Jichhürojj jan wali tiempow utjani, alajjpachajj wilawa, thayarakiwa" sasa. K'ari chuyma jaqinaka, alaxpachan uñnaqap amuyapxasmawa; Ucampis ¿janit jumanakasti aka pachan unañchanakap amuyasipkta?

4 Jan wali, wachuq jucha lurir jaqinakax mä unañchaw thaqhaxpi. Ucampis janiw mä unañchajj churatakani, jan ucasti Jonas profetan unañchawipawa —sasa. Ucatsti jupanacarorj jaytanukusaw sarjjäna.

5 Discipulonakapajj khurkatar puripjjäna ukhajja, t'ant'a apsuñ armasipjjänwa.

6 Jesusasti jupanacarorj sänwa: —**Amuyasipjjam, fariseonacan saduceonacan levadurapat amuyasim —sasa.**

7 Jupanakasti jupanakkamaw parl'tasipxäna: —Janiw t'ant'a apt'asipkta —sasa.

8 Jesusasti uk amuyasaw jupanakar säna: —Jumanaka, juk'a iyawsirinaka, ¿kunatsa jumanakax maynit maynikam ch'axwapxtaxa, jan t'ant'a apanipxatam layku?

9 ¿Janit jichhakamax amuyapkta, janirakiw phisqa waranqa t'ant'at phisqa t'ant'a, qawqha canasta apthapipkta uk amtasipkta?

10 Pusi waranqat paqallqu t'ant'a, qawqha canastanaksa apthapta?

11 ¿Kunjämarak jumanakax jan amuyapktati, nayax t'ant'at jan sapksma, fariseonakan levadurapata, saduceonakan levadurapat amuyasipxañamataki?

12 Ucatsti amuyapjjäna, jupanacarorj janiw t'ant'a levadurat amuyasipjjamti, jan ucasti fariseonacan saduceonacan yatichawipat amuyasipjjam.

13 Jesusajj Cesarea Filipos sat cheqar purinkäna ukhajja, discipulonakaparorj akham sasaw jiskt'äna: "¿**Khitis jaqenakajj nayajj Jaqen Yoqapätwa sapjje?**"

14 Jupanakasti sapxarakinwa: —Yaqhipanakax Juan Bautisiritäwa sapxiwa. ukat yaqhepasti Jeremías, jan ukajj profetanakat mayniri.

15 Jesusasti jupanacarorj sänwa: —Jumanakasti, ¿**khitiritwa sapjjatjja?**

16 Simón Pedrosti sarakinwa: —Jumaw Cristoxa, jakkir Diosan Yuqapätaxa —sasa.

17 Jesusasti juparux sänwa: —Simón **Barjona, kusisitäta, janiw jañchimpi wilampi uñacht'ayktamti, jan ukasti alaxpachankir Awkijawa —sasa.**

18 Nayasti sapxasmawa: Jumax Pedrowa, aka qarqa patxaruw iglesiax sayt'ayä. Infiernon punkunakapasti janiw atipkaniti.

19 Nayasti alaxpachan reinopan llavenakap churäma, kawkiritix aka uraqin chinuntkäta ukax alaxpachan jist'antatäniwa.

20 Ukatsti Jesusax discipulonakaparux akham sasaw säna: "Jesusa Cristow sapxam" sasa.

21 Uka pachatpachaw Jesusax discipulonakapar uñacht'ayañ qalltäna, kunjämtix Jerusalén markar sarañapa, jilir irpirinakampi, sacerdotenakan jilirinakapampi, escribanakan t'aqhisinanakapampi, jiwayatäñapataki, kimsir urut jaktañapataki.

22 Ukat Pedrox jupar katuntasinx tuqiñ qalltäna, akham sasa: —Tatay, jumat jayarst'am!

23 Jesusasti kutikipstasin Pedror säna: —**Nayar sarxam, Supay, nayatakix juchañchatätawa, janiw Diosan yänakapsa manq'asktati, jan ukasti jaqin yänakapwa manq'añ munta —sasa.**

24 Ukatsti Jesusax discipulonakaparux sänwa: —Maynitix nayar arktañ munchixa, jupa pachpat jithiqtañapawa, cruzap apt'asisin nayar arkita —sasa.

25 Khititix jakäwip qhispiyañ munki ukax apt'asiniwa, khititix naya layku jakañap apt'ki ukax jikxatani.

26 ¿Kuna askirak mä jaqix akapach askinak katuqaspa, almap apt'asispasti? Jan ukax ¿kunsä maynix jakañap lanti churaspa?

27 Jaqin Yuqapax angelanakapamp chikaw Awkipan jach'a kankañapamp jutani. Ucatsti sapa mayniruw luräwiparjamajj mä premio churani” sasa.

28 Qhanakwa sapjjsma, akan sayt'atäpki ukanakajj janiw jiwañapsa manq'apkaniti, Jaqen Yoqapar Reinopan jutaskir uñjañkama.

17 JAQTHAPI

1 Suxta urutsti, Jesusax Pedrompiru, Santiagompiru, Juan jilampiruw irpxarawayäna, ukatsti mä jach'a qulluruw sapaki irpäna.

2 Jupanakan nayraqatapanxa, ajanupasti intir uñtataw qhant'äna, isipas qhanar uñtat janq'urakñwa.

3 Ukatsti Moisesampi Eliasampiw jupamp parlt'asis uñstapxäna.

4 Pedrosti Jesusarux sänwa: —Tatay, akan jakañax wali askiwa. mayasti jumataki, maynisti Moisesataki, maynisti Eliasataki.

5 Jupajj parlaskäna ukhajja, mä k'ajkir qinayaw jupanakar ch'amakt'ayäna, uka qenayatjja mä aruw ist'asina: “Akajj munat Yoqajawa, jupat wal kusisiyäta” sasa. Jupar ist'apxam —sasa.

6 Uk ist'asinsti, discipulonakapajj ajanup alt'asisaw wal ajsarayasisipjja.

7 Jesusasti jupanakar llamkt'asin säna: —**Sartapxam, jan axsarapxamti —sasa.**

8 Uxkarusti, janiw khitirus uñjapkänti, jan ukasti Jesusarukiw uñjapxäna.

9 Qullut saraqasinsti, Jesusax akham sasaw jupanakar ewjitt'äna: “ **Jan khitirus uka unañchäwi yatiyapxamti, Jaqin Yuqapax jiwatanak taypit jaktaniñapkama**” sasa.

10 Discipulonakapajj akham sasaw jiskt'apjja: —¿Kunatsa escribanakajj Eliasajj nayraqat jutañapa sasin sapjje?

11 Jesusasti jupanacarorj sänwa: —Cheqpachapuniw Eliasajj nayraqat jutani, jupasti taqe kunsä wasitat sayt'ayani —sasa.

12 Nayasti sapxsmawa, Eliasax niyaw jutxi, jupanakax janiw uñt'apkänti, jan ukasti kuntix munapki uk lurapxäna. **Ukhamarakiw Jaqin Yuqapax jupanakat t'aqhisini.**

13 Discipulonakajj Bautisir Juanat parlatap amuyapjja.

14 Jaqinakar purisax mä jaqiw Jesusar jak'achasisin jak'achasisin jak'achasisin säna:

15 Tatay, wawaxat khuyapt'ayasim, jupax loco, wali llakitaw jikxatasi, walja kutiw ninar jaquqani, umarus walja kutiw jaquqani.

16 Nayasti discipulonakamaruw irpta, jupanakajj janiw qollañ pueidipkänti.

17 Jesusasti sarakñwa: —Jan iyawsiri, jan wali jaqi, ¿kunapachas jumanakampiskä? ¿qhawqhakamas jumar t'aqhisiyäma? jupar aka chiqar nayar apanipxam.

18 Jesusasti saxraruw tuqinuqäna. Ucatsti jupat mistuwayjjänwa, ucatsti wawajj k'umaräjjänwa.

19 Ukapachaw discipulonakapajj Jesusar jak'achasisin sapjja: “¿Kunatsa jan jaqunukuñjamäki?”

20 Jesusasti jupanacarorj sänwa: —Jan iyawsapjjetamata, cheqpach sapjjsma, jumanakatejj mä mostaza jathatjam iyawsäwinipjjetajja, aka qolluroj sapjjetawa: ‘Aka cheqat sarjapjam’ sasa. ukatsti apsuwayxaniwa; janiw kunas jumanakatakix jan ch'amäkaniti.

21 Ukampis aka kastax janiw mistkiti, jan ukasti Diosat mayisiñampi, ayunañampikiw mistu.

22 Galilean jakasipkasinxä, Jesusax jupanakar sänwa: —Jaqin Yuqapax jaqinakan amparapar katuyatäniwa.

23 Jiwarayapjiani, kimsir urusti jaktaniwa. Ukat jupanakax walpun llakisipxäna.

24 Capernaüm markar puripkäna ukhajja, impuesto katoqerinakajj Pedroruw puripjja, akham sasa: “¿Janit uywirimajj impuesto pagañapäki?”

25 Jupasti sarakñwa: —Jisa —sasa. Utar mantasinsti, Jesusax jark'äna, akham sasa: —**Simón, ¿kunsä amuyta? ¿Khitinakatsa aka Uraqinkir reynakax costumbre jan ukax impuesto churapxi? pachpa wawanakapata, jan ukax jan uñt'at jaqinakata?**

26 Pedrosti juparux sänwa: —Yaqha markankirinakat —sasa. Jesusasti juparux sänwa: —**Ukhamasti wawanakax librëxiwa —sasa.**

27 Ukampis nanakax jupanakar jan juchañchañasatakix qutar sarañamawa, ukatsti mä anzuelo jaquqanisin nayrür mistur chawlla apthapisma. Lakap jist'araxsäta ukkhasti, mä qullqi jikxatäta, uka qullqi apthapisin nayataki, jumataki jupanakar churapxäta —sasa.

18 JAQTHAPI

1 Ukapachaw discipulonakapajj Jesusan ukar jutapjja, akham sasa: —¿Khitis alajjpachankir Reinon jilirejja?

2 Jesusasti mä jisk'a wawaruw jawsayäna, ukatsti jupanak taypiruw sayt'ayäna.

3 Ukat sapxarakñwa: —**Qhanak sapxsmä, jumanakatix jan kutikipstapxäta, jisk'a wawanakar uñtatäpkäta ukhaxa, janiw alaxpachankir reinopar mantapkäta —sasa.**

4 Ukhamasti, khititix aka wawar uñtat alt'at chuymañki ukaxa, alaxpachankir Reinonxa juk'amp jach'awa.

5 Khititix nayan sutixar ukham mä jisk'a wawar katuqki ukax nayaruw katuqi.

6 Ukampis khititix nayar iyawsapkitu uka jisk'a wawanakat mayniru juchañchaspa ukaxa, juk'amp askiwa, mä molino qala kunkapar warkt'atäñapa, ukat quta manqharu umamp chhaqhayatañapa.

7 ¡Ay akapachat jucha lurañanak layku! kunatix juchanakax jutañapawa; Ucampis ay, khiti jaqe laykutix juchax juti!

8 Ukhamasti, amparamasa, kayunakamasa juchañchaskätamxa, khuchhuqasim, ukat jumat jaqunuqam.

9 Nayramatix juchañchaskätamxa, apsin jaqunuqam, jumatakix mä nayrampi jakañar mantañax juk'amp askiwa, pä nayrani infierno ninar jaquntañat sipansa.

10 Uka jisk'a wawanakat maynirus jisk'achapxamti; Nayasti sapxsmawa, alaxpachan angelanakapax alaxpachankir Awkijan ajanup uñjapxapuniwa.

11 Jaqin Yuqapax chhaqat jaqir qhispiyañatakiw juti.

12 ¿Kunjamsa jumanakajj amuyapjja? mä jaqix patak ovejanakanispa, ukat maynix chhaqatatäspa ukhaxa, ¿janit

llätunk tunka llätunkani ovejanak jaytanukuspa, qullunakar sarasin chhaqhat uwijanak thaqkaspa?

13 Jupatix uk jikxatchixa, chiqpachapuniw sapxsma, jupax uka ovejat juk'amp kusisi, llätunk tunka llätunkan jan chhaqhir uwijanakat sipansa.

14 Ukhamarakiw alaxpachankir Awkiman munañapaxa, uka jisk'a wawanakat maynix jiwañapa.

15 Jilamax jumar juchañchaspa ukhaxa, juma sapakiw juchap yatiyir sarasma, jupatix ist'ätamxa, jumax jilamaruw katuqtaxa.

16 Jupatix jan ist'kätamxa, mayniru jan ukax paninirus irpaxam, ukhamat pä jan ukax kimsa testigonakan lakaparjam taqi arunakax chiqapar uñjatäñapataki.

17 Jupatix jupanakar jan ist'kanixa, iglesiar yatiyam, ukampis iglesiar jan ist'kchixa, jumatakix yaqha markankir jaqir uñtatäpan, impuesto apthapirirjamäpan.

18 Qhanak sapxsma, kuntix aka uraqin chint'apkäta ukax alaxpachan jist'antatäniwa.

19 Mayampiw sapxsma: jumanakat paninitix aka uraqin mä amtar puripxäta, kuntix mayipkäta ukxa, alaxpachankir Awkixax jupanakatakix luratäniwa.

20 Kawkhantix panini jan ukax kimsax nayan sutixar tantacht'atäpki uka chiqanw nayax jupanak taypinktxa.

21 Pedrosti jupar jak'achasisin sänwa: —Tata, ¿qhawqha kutis jilajajj naya contra juchachasini, nayasti perdonarakta? paqallq kutikama?

22 Jesusasti sarakinwa: —Janiw paqallq kuti sisksmati, jan ukasti paqallq tunka paqallqu kutikamaw sisksmata —sasa.

23 Ukatwa alajjpachankir Reinojj mä reyimpi sasiwa, jupajj esclavonakapar cuenta churañ munäna.

24 Jupajj jakthapiñ qalltäna ukhajja, mä jaqeruw apanipjjäna, jupajj tunka waranqa talento qollqe manürakiniwa.

25 Ucampis jan pagañapäcänjja, uywiripajj juparu, warmiparu, wawaparu, taqe kunatä jupan utjkäna ukanak aljapjjañapatakiw mayina.

26 Uka uywatasti qunqurt'asisaw jupar yupaychäna, akham sasa: —Tatay, pacienciani, nayasti taqi kuns pagapxäma —sasa.

27 Uca uywatan uywiripajj khuyapt'ayasisaw antutäna, manupsa pampacharakiniwa.

28 Uka uywatasti mistusaw mä esclavo masipar jikxatäna, jupasti patak qullqi manütayna, ukat amparapamp luqxatastin kunkapat katthapisinxä, akham sasa: “Manu churapxita” sasa.

29 Uywasiri masipajj kayunakap jak'aruw qont'asisin achikt'asina: “Pacienciampi nayaru, nayajj taqe kunwa pagapjjäma” sasa.

30 Jupasti janiw munkänti, jan ukasti carcelar jist'antasin manup pagañkama.

31 Uywasiri masinapakax kuntix luraskäna uk uñjasax walpun llakisipxäna, ukatsti taqi kunatix luraskäna uk uywiripar yatiyapxäna.

32 Ucatsti uywiripajj jawsasin juparojj sänwa: —Jan wali sirviri, nayajj taqe manup pampachasma, nayar munasitamata.

33 ¿Janit jumax esclavo masimat khuyapt'ayasisma, kunjämtix nayax jumat khuyapt'ayaskta ukhama?

34 Uywiripax colerasisaw t'aqhisirinakar katuyäna, taqi kuntix jupar wakt'käna uk pagañkama.

35 Alaxpachankir Awkixax ukhamarakiw jumanakar lurapxätam, jumanakatix sapa mayni jilatar juchanakap jan pampachapxäta ukhaxa.

19 JAQTHAPI

1 Jesusax uka arunak tukuyxasax Galileat sarxäna, Jordán jawir khurkatar Judea uraqir puriñkama.

2 Walja jaqinakaw Jesusar arktapxäna; ucat ukanwa jupanacarorj qolläna.

3 Fariseonakas jupar yant'asin jupar jak'achasisin sapxarakiniwa: —¿Janit chachax warmipat jithiqtañapa?

4 Jesusasti jupanakarux sänwa: —¿Janit jumanakax liyt'aphta, khititix qalltan lurkäna ukax chacha warmi luratayna.

5 Ukatsti sarakiniwa: —Ukatwa mä chachax awkip taykapar jaytanukuni, ukat warmipampi mayachasispxani.

6 Ukhamasti janiw paninikixapxiti, jan ukasti mä jañchikixapxiwa. Uqhamasti, Diosajj mayachki ukjja, jan jaqejj jaljtaypanti” sasa.

7 Jupanakasti sapxarakiniwa: —¿Kunatarak Moisesax divorciasin qillqat churañatäki, ukat uka warmir jaqunukuñapatak mayina?

8 Jupanakarux sarakiniwa: —Moisesax jumanakan qala chuymañixpatam laykuw warminakam apanukupxamatak jaysapxtam.

9 Nayasti sapxsmawa: Khititix warmipar jan wachuq jucha lurañat apanukuspa, yaqhampi jaqichaskani ukaxa, wachuq juchawa.

10 Yatiqirinakapasti sapxänwa: —Chachax warmipampi jan walt'ayasispa ukhaxa, janiw jaqichasiñax askikaspiti —sasa.

11 Jesusasti jupanakarux sarakiniwa: —Janiw taqinix uka aru katuqapkaspati, jan ukasti khitinakarutix uka aru churapki ukanakakiw katuqapxi —sasa.

12 Mä qawqha eunuconakax taykapan purakapat yuripxi, yaqhipa eunuconakax jaqin eunucopar tukuyapxi, ukatsti alaxpachankir reino laykux eunuco ukham tukupxi. Khititejj katoqañ yatki ukajja, katoqpan.

13 Ukatsti jisk'a wawanakaw Jesusan ukar irpanipxäna, jupanakar amparapamp luqxatastin oracionan mayiñapataki.

14 Jesusasti sarakiniwa: —Wawanakanakax nayan ukar jutapxañapatak jaysapxam, janirak jark'apxamti, alaxpachan reinopax jupanakatakikiwa —sasa.

15 Jupanakar amparanakap luqxatastin uka chiqat sarxäna.

16 Ukatsti mayniw jutasin jupar säna: —Suma yatichiri, ¿kuna askinaksa nayajj wiñay jakañ katoqañajatakejj lurä?

17 Jesusasti juparux sänwa: —¿Kunatarak suma sapxistasti? janiw khitis askix utjkiti, jan ukasti mä sapakiw utji, mä arunxa Diosawa, ukampis jumatix jakañar mantañ munstaxa, kamachinak phuqam —sasa.

18 Jesusasti juparux sänwa: —¿Kawkiris? Jesusasti sänwa: “Janiw jaqi jiwayañamäkiti, janirakiw wachuq jucha lurañamäkiti, janiw lunthatañamäkiti, janirakiw k'arinak arsuñamäkiti” sasa.

19 Awkimaru, taykamar jach'añcham, ukatsti: “Jaqi masimarux juma kipkarjam munasim” sasa.

20 Waynasti juparux sänwa: —Waynäkasin taqi ukanak imawayta.

21 Jesusasti juparux sänwa: —Jumatix jan pantjasirñ munstaxa, kunatä utjktam uk aljasim, ukat pisinkirinakar churarakim, ukatsti alaxpachan qamir kankañ utjarakita.

22 Uka waynax uka arunak ist'asax llakitaw sarxäna, walja yänakanitap layku.

23 Jesusasti discipulonakaparux sänwa: —Qhanak sapxsma, mä qamir jaqix alaxpachan reinopar mantañax ch'amawa —sasa.

24 Wasitat sapxsma: mä camellotakix mä aguja nayrat mantañax juk'amp facilakiwa, qamir jaqit Diosan Reinopar mantañapat sipansa.

25 Discipulonakapajj uk ist'asaw wal muspharapjjäna, akham sasa: “¿Khitix qhespiyasipa?”

26 Jesusasti jupanakar uñjasajj sänwa: —Jaquenakatakejj janiw uk lurañjamäkiti. ukampis Diosatakejj taqe kunas lurasispawa.

27 Ukat Pedrox juparux säna: —Taqi taqinir apanukusin jumar arkapxta. ¿Kunas utjani?

28 Jesusasti jupanakarux sänwa: —Qhanak sapxsma, jumanakax nayar arkapxtaxa, kunapachatix Jaqin Yuqapax jach'a tronopan qunt'atäkani ukhaxa, tunka payan trononakarux qunt'asipxäta, tunka payan tribunakar taripañataki Israel marka.

29 Taqi khilitix nayan sutix laykux utanakapsa, jilanakapasa, kullakanakapasa, awkipisa, taykapsa, warmipasa, wawanakapsa, uraqinakapsa jaytanukunixa, patak kuti katuqani, wiñay jakañ katuqarakini.

30 Ukampis nayrankirinakax waljaniw qhip qhipankapxani. qhipiristi nayrankapxaniwa.

20 JAQTHAPI

1 Alaxpachankir Reinox mä utani jaqir uñtasitawa, jupax wali alwat uva yapupar irnaqirinak contratañatakiw mistuwayxi.

2 Ukatsti irnaqirinakamp chika mä qullqi sapa uru churañ amtasxäna, ukatsti uva yapuparuw khitäna.

3 Niya kimsir horasaruw mistuwayäna, ukat yaqhanakar uñjäna, jan kun lurasaw qhatun sayt'atäsipkäna.

4 Ucatsti jupanacarojj sänwa: Jumanakasti uva yapuru sarapxam, nayasti kunatix askiki uk churapxäma —sasa. Ukat jupanakax thakiparuw sarxapxäna.

5 Niya suxta, llätunka jayp'u pacharuw wasitat mistuwayxäna, ukhamarakiw lurarakäna.

6 Niya tunka mayan horasaruw mistuwayxäna, ukat yaqhanakar jan kun luras sayt'atäskir jikxatäna, ukat jupanakarux sänwa: —¿Kunatarak uruy akan ina ch'usat sayt'atäpxta?

7 Jupanakasti sapxarakinwa: —Janiw khitis contratapkituti —sasa. Jupanakasti sarakinwa: —Jumanakas uva yapuru sarapxam. Kunatix chiqapäki uk katuqapxäta —sasa.

8 Jayp'u tuqirusti, uva yapu apnaqirix mayordomoparux sänwa: —Irnaqirinakar jawst'am, ukat qhipa urut qalltasin qullqi churapxam —sasa.

9 Niya tunka mayan jayp'u horasaru, sapa mayniw mä qullqi katuqapxäna.

10 Nayrir jaqinakax purinipkän ukkhaxa, juk'amp katoqañaw wakisispa sasaw amuyapxäna. uqhamarac sapa mayniw mä qollqe katoqapjjäna.

11 Uk katuqasinisti, utankir jaqi contraw arnaqasipxäna.

12 Ukat akham sarakinwa: “Qhip qhipa jaqinakax mä horakiw irnaqapxi, jumaw nanakamp kikip tukuytaxa, khitinakatiw urun q'ipinaka, junt'u thaya apt'asipxta” sasa.

13 Ukampis Jesusax jupanakat mayniruw säna: —Amigo, janiw kuna jan walsa lurkti, ¿janit nayamp mä qullqimpis iyaw saskta?

14 Kunatix utjktam uk apt'asim, saram, nayaw aka qhipa jaqirux churä, kunjamtı jumar churkta ukhama.

15 ¿Janit nayatakix wakiskaspa kuntix nayax munkta ukanak lurañaxa? ¿Nayan suma jaqıtaj laykut nayramajj jan waliki?

16 Ukhamaw qhipirinakax nayrankapxani, nayririnakax qhipipxani, waljanipuniw jawsatäpaxani, ukampis juk'anikiw ajllitäpaxani.

17 Jesusasti Jerusalén markar sarasinxa, tunka payan discipulonakaparux thaknam irpäna, ukatsti sänwa:

18 Uñtapxam, Jerusalén markaruw makhatxapxta; Jaqin Yuqapax sacerdotenakan jilirinakaparu, kamachi yatichirinakaru katuntatäniwa, jiwañaruw juchañchapxani.

19 Juparojj jan judiöpki ukanakar katuyapjjani, jupat sawkasiñapataki, jawq'jañataki, ch'akkatañapataki, kimsir urusti jaktaniwa.

20 Ukatsti Zebedeon wawanakapan taykapax yuqanakapamp chikaw Jesusar jak'achasina, jupar yupaychañataki, mä kuns jupat mayina.

21 Jesusasti juparux sänwa: —¿Kunsa munta? Jupasti sarakinwa: —Aka pani yuqall wawanakajarux reinoman qunt'asipxañapataki, maynix kupixamar, maynirus ch'iqä tuqiru —sasa.

22 Jesusasti sarakinwa: —Jumanakax janiw yatipktati kuntix mayipkta ukxa —sasa. ¿Jumanakax uka copa umt'apxasmati, nayan bautisatäkta uka bautismompixa? Jupanakasti sapxarakinwa: —Nanakax ch'amanipxtwa —sasa.

23 Jupanakasti sarakinwa: —Chiqpachapuniw nayan copajat umapxäta, bautisasipxäta uka bautisasiñampi, ukampis kupi amparaxaru, ch'iqä tuqiru qunt'asiñax janiw nayankkiti, jan ukasti churatäniwa —sasa khitinakatakitix Awkixax wakicht'ki ukanakar churatawa.

24 Uk ist'asinsti, tunka jaqinakax uka pä jilatarux wal colerasipxäna.

25 Jesusasti jupanakar jawsasin säna: —Jumanakax yatipxtawa, jan judiöpki ukanakan p'iqinchirinakapax jupanaxar apnaqapxi, jach'a jilirinakax jupanakar apnaqapxi.

26 Ukampis janiw ukhamäkaniti, jan ukasti khilitix jumanak taypin jach'a tukuñ munki ukax jumanakan yanapiripäpan.

27 Khilitix jumanak taypin jilirin munki ukax jumanakan esclavomäpan.

28 Jaqin Yuqapax janiw luqtatäñatak jutkiti, jan ukasti luqtañatakiw jutäna, jakañap waljanir qhispiyañataki.

29 Jericó markat sarxasax walja jaqinakaw jupar arkapxäna.

30 Ukatsti pä juykhunakaw thak jak'an qunt'atäsipkäna, Jesusan uka chiqat pasaskir ist'asin jach'at art'asipxäna: —Davidan Yuqa, Tatay, khuyapt'ayasita —sasa.

31 Jaquenakajj amukt'apjjatapat cheqañchapjjäna, ukampis jupanakajj juk'ampiw arnaqasipjjäna: “Davidan Yoqa, Tatay, khuyapt'ayasipjjeta” sasa.

32 Jesusasti sayt'asisin jupanakar jawsasin säna: —¿Kuns jumanakamp lurañ munapxsma?

33 Jupanakasti sapxarakinwa: —Tatay, nayranakas jist'arañasataki —sasa.

34 Jesusasti jupanakat khuyapt'ayasisin nayranakap llamkt'äna, ukspachaw nayranakapas uñjapxäna, ukat jupar arkapxäna.

21 JAQTHAPI

1 Jerusalén markar jak'achasisinsti, Olivos qullu pataruw Betfage markar puripxäna, ukat Jesusax pä discipuloparuw khithäna.

2 Jupanakarux sapxam: “Juman uñkatasipkta uka jisk'a markar sarapxam, ukspachaw mä asno chint'at jikxatapxäta, mä asno qallumpi, antutapxam, nayar apnixam” sasa.

3 Maynitix jumanakar mä aski sapxätamxa, sapxätawa: “Tatituw jupanakarux munasi” sasa. ukatsti jank'akiw jupanakar khittjani” sasa.

4 Taqe ukanakajj lurasina, kunti profetajj siskäna ukajj phoqasiñapataki.

5 Sión phuchhapar sapxam: Reyimax llamp'u chuymampiw jutaski, mä asno patxaru, mä asno qallqu yuqall wawampi.

6 Yatiqirinakapasti Jesusan siski ukarjam lurapxäna.

7 Asno, asno qallu irpanipxäna, ukatsti isinak uchasipxarakina, ukatsti uka asnoruw uchapxäna.

8 Walja jaqinakaw isinakap thakin ch'allt'asipxäna; yaqhepasti qoqanakat ramanak khuchhurapjjäna, thakin pajampiw ch'iyjapjjarakina.

9 Nayräki uka jaqinakax arnaqasipxäna, akham sasa: “Davidan Yuqapar Hosana, Tatitun sutipxar jutki ukax jach'añchatäpan. Hosanna ukax wali jach'apuniwa.

10 Jerusalén markar purinkäna ukhajja, taqe markachirinakaw chuym ch'alljtayasipjjäna, akham sasa: “¿Khitisi akajj?”

11 Jaqinakasti sapxarakinwa: —Jesusax Galileankir Nazaret markankir profetawa —sasa.

12 Jesusasti Diosan templopar mantasinsti, Tatitun utan aljirinakaru, alasirinakarus alisnukuyäna, qullqi mayjt'ayirinakan mesanakapsa, palomanak aljirinakan qunuñanakapsa t'unjäna.

13 Jupanakarajj sarakinwa: “Qellqatanjja akham siwa: “Utajajj Diosar mayisiñ uta satäniwa” sasa. ukampis jumanakax lunthatanakan p'iyapar tukuyapxtaxa —sasa.

14 Juykhunakasa, cojonakasa, templon jupar jak'achasipxäna. ucat jupanacarajj qolläna.

15 Jilir sacerdotenakasa, escribanakasa, uka muspharkañ luräwinakap uñjasa, wawanakas templon jach'at arnaqasir uñjapxäna: “Davidan Yuqapar Hosana! jupanakax wali llakitaw jikxatasipxäna,

16 Juparux sapxarakinwa: —¿Ist'tati aka jaqinakax sapxi? Jesusasti jupanacarajj sänwa: —Jisa; ¿Janipunit liyt'apktati: “Wawanaka, ñuñuskir wawanakan lakapat jach'añchañ tukuyta?”

17 Ukaststi Jesusax jupanakar jaytasaw Betania markar sarxäna. ukat ukan qurpachasina.

18 Alwajj markar kutt'kasajj manq'at awtjatäjjänwa.

19 Thakin mä higo quqa uñjasax janiw kuns jikxatkänti, jan ukasti laphinakakiw jikxatäna, ukatsti sänwa: —Jichhat aksarux wiñayatakiw jan achum jilsuñamäkiti —sasa. Ukaststi higo quqax wañsuwayxänwa.

20 Uk uñjasajja, discipulonakapajj wal muspharapjjäna, akham sasa: “¿Kunjämarak higo qoqajj wañsuwayjjesti” sasa.

21 Jesusasti jupanakarux sarakinwa: —Qhanak sapxasma, jumanakatix iyawsäwinipxsta, janirak pächasipkätaxa,

janiw higo quqaruki lurapxätati, jan ukasti aka qulluru: ‘Jichhax sarxam’ sapxätamxa’ sasa, ukaststi qutaruw jaquntatäta; ukax luratäniwa.

22 Taqi kuntix Diosat mayisipxäta, iyawsasin katuqapxäta.

23 Tatitun utapar mantasinsti, sacerdotenakan jilirinakapampi, markan jilirinakapampi jupar yatichañkamaw jupar jak'achasisin sapxäna: —¿Kuna ch'amampis ukanak lurtaxa? ¿Khitirak uka munañaniñ churtamsti?

24 Jesusasti jupanacarajj sänwa: —Nayasti jumanacarajj mä cuns jiskt'apjjäma, jumanakatejj sapijetätajja, nayasti sapcäma cuna ch'amampis ukanak luraskta —sasa.

25 Juanan bautisasiñapa, ¿kawkitsa jutäna? ¿alajjpachat jutki, jan ukajj jaqenakatcha? Jupanakasti jupanak pachpaw parlasipxäna: —Jiwasax alaxpachat jutani sañänixa; jupasti sapxitaniwa: “¿Kunatsa jan iyawsapktasti?

26 Jiwasatix ‘jaqinakat jutat’ sisstanxa. jaqinakarux axsarapxtwa; taqiniw Juanar mä profetjam uñjapxi.

27 Jupanakasti Jesusarux sapxarakinwa: —Janiw yatipkti —sasa. Jupanakasti sarakinwa: —Janiw nayas sapksmati kuna ch'amampis akanak luraskta —sasa.

28 Ucampis ¿kunsä jumanakajj amuyapjjta? Mä chachax pä yuqall wawanitaynawa; Jupasti nayrär jaqir jak'achasisin säna: —Wawa, jichhürux uva yapujan irnaqir sarxam —sasa.

29 Jupasti sarakinwa: —Janiw munkti, ucampis arrepentisisaw sarjjäna —sasa.

30 Jupasti payir jaqir purisax ukhamarakiw säna. Jupasti sarakinwa: —Tata, saraskäyätwa, ukampis janiw sarkänti —sasa.

31 Jupanakat khitis awkipan munañap luräna? Jupanakasti sapxänwa: —Nayrär jaqi —sasa. Jesusasti jupanakarux sänwa: —Qhanak sapxasma, impuesto apthapirinaka, q'añu warminakas jumanakat nayraw Diosan qhapaq markapar sarapxani —sasa.

32 Juanax chiqä kankañ thakin jumanakan ukar jutäna, ukampis janiw jupar iyawsapktati, ukampis impuesto apthapirinakampi, q'añu lurir warminakampiw jupar iyawsapxäna.

33 Yaqha uñacht'äwi ist'apxam: Mä utaniw utjäna, jupax uva yapuchañ yapuchäna, muyuntasin muyt'ayäna, uva yapuchañ yapu allsusin mä torre lurarakina, yapuchirinakaruw jaytäna, ukatsti jaya markaruw saräna.

34 Achunak manq'añ pacha jak'ankxäna ukhaxa, yapuchirinakaruw uywatanakapar khitäna, uka achunak katuqapxañapataki.

35 Yapuchirinakax uywatanakapar katuntasin maynir jawq'japxäna, maynirus jawayapxäna, maynirus qalamp k'upjapxäna.

36 Mayampiw nayrär uywatanakat sipan juk'amp yaqha uywatanakar khithäna, jupanakasti ukhamarakiw lurapxäna.

37 Qhiparusti Jesusax yuqaparuw khithäna: “Wawajaruw respetapxani” sasa.

38 Yapuchirinakax wawapar uñjasax jupanakkamaw sapxäna: “Akaw herencia katuqirixa; jutapxam, jawayapxañäni, herenciap katuntapxañäni.

39 Uva yaput jaqunuqasin jawayapxäna.

40 Uva yapu apnaqirix jutkani ukkhaxa, ¿kunsä uka yapuchirinakarux lurani?

41 Jupanakasti sapxarakinwa: —Jan wali jaqinakarux t'unjani, uva yapupsa yaqha yapuchirinakaruw katuyani, jupanakaw achunakapxa pachapar churapxani” sasa.

42 Jesusasti jupanacaroj sänwa: —¿Janit jumanacajj Diosan Qellqatanakap liyt'apcta: 'Uka uta luririnakan apanukupcän uka qalajj esquina p'equeruw tukuwayje.
 43 Ukatpī sapxma: Diosan qhapaq markapax jumanakat apaqatāniwa, ukatsti mä marker churatāniwa, jupasti achunak achuyapxani.
 44 Khititix aka qala patxaru liwxatkani ukax p'akjataw uñjasi, ukampis khitirus liwxatkani ukax q'añuruw tukuni.
 45 Jilir sacerdotenakasa fariseonakasa uñacht'äwinakap ist'asinsti, Jesusax jupanakat parlatap amuyapxäna.
 46 Jupar ampar luqtañ munapkäna ukhajja, walja jaqenakaruw ajjsarapjjäna, profetäkasas ukham amuyapjjatap layku.

22 JAQTHAPI

1 Jesusasti jupanakarux wasitat uñacht'äwinakampiw parläna.
 2 Alaxpachankir reinox mä reyir uñtasitawa, jupasti wawapatakiw jaqichasiñatak luratayna.
 3 Jaqichasiñ utar jawst'atäpkän ukanakar jawsayañapatakiw uywatanakapar khithäna, ukampis janiw jutañ munapkänti.
 4 Mayampiw yaqha uywatanakar khithäna, akham sasa: "Jawillt'atäpki ukanakar sapxam: 'Nayaw manq'a wakicht'awayta, vacanakajampi, lik'i uywanakajampix jiwayataxiwa, taqi kunas wakicht'atäxiwa.
 5 Ucampis jupanacajj jan sinti llakisisaw sarjjapjjäna, maynejj yapuparu, mayniristi aljañ yänakapar sarjjapjjäna.
 6 Jilt'irinakasti, uywatanakapar katuntasin, jupanakar achikt'asisaw jiwayapxäna.
 7 Uk ist'asinsti reyejj wal colerasina, ukatsti ejercitonakap khitasaw uka jiwayir jaqenakar tukjäna, markaparus phichhantarakäna.
 8 Ucatsti uywatanakaparoj sänwa: —Jaqechasiñajj waquisquiwa, ucampis jawillt'atäpcän ucanacajj janiw waquiscänti —sasa.
 9 Ukhamasti jach'a thakinakar sarapxam, khitinakarutix jikxatapkäta ukanakar jaqichasiñatak jawst'apxam —sasa.
 10 Uka uywatanakax jach'a thakinakaruw mistupxäna, ukatsti taqiniruw tantachthapixpänä, jan wali, suma jaqinak jikxatapkäna ukanakaru.
 11 Reyejj invitadonakar uñjir mantasinjja, mä jaqeruw uñjäna, jupajj janiw casarasäwi isimpi isthapt'atäkänti.
 12 Jesusasti juparux sänwa: —Amigo, ¿kunjamarak jaqichasiñ isi jan apt'atasti aka chiqar mantanisti? Ukat jan parlir jaqëjjänwa.
 13 Ukatsti reyx uywatanakaparux sänwa: —Amparamp kayump chint'apxam, ukat anqa ch'amakar jaquntapxam. ukanx jachañanaka, kisunak ch'allxtañanakaw utjani.
 14 Waljaniw jawsatäpxi, ukampis juk'anikiw ajllitäpxi.
 15 Ukatsti fariseonakax sarapxäna, ukat kunjamsa jupar arst'äwipan ch'amakt'ayapxaspa uk amuyt'apxäna.
 16 Jupanakasti Herodesan arkirinakapamp chikaw Jesusar khithapxäna, akham sasa: —Yatichiri, yatipxtwa chiqä kankatam yatipxta, Diosan thakip chiqaparu yatichatamata, janirakiw khitirus llakisktati, janirakiw jaqin jaqipsa yäqktati —sasa.
 17 Ukhamasti sapxita: ¿Kuns amuyta? ¿Cesarar impuesto churañax walikiskiti, jan ukax janicha?
 18 Jesusasti jupanakan jan wali luräwinakap amuyasaw säna: —K'ari chuymän jaqinaka, ¿kunatsa yant'apxista?

19 Impuesto qollqe uñacht'ayapxita. Ucatsti mä qollqe jupar apanipjjäna.
 20 Jesusasti jupanacaroj sänwa: —¿Khitinkipansa aka uñnaqasa?
 21 Jupanakasti sapxänwa: —Cesarankiwa —sasa. Ucatsti jupanacaroj sänwa: —Cesarar churapjjam. Diosankki uka yänakasti Diosaruw churatäni.
 22 Uka arunak ist'asinsti, jupanakax wal muspharapxäna, ukatsti jupar jaytasaw sarxapxäna.
 23 Uka ururakiw saduceonakajj Jesusar jak'achasisin jiskt'apjjäna:
 24 Ukat sarakinwa: —Yatichiri, Moisesax sänwa: "Maynitix jan wawanikasin jiwxani ukhaxa, jilapax warmipampiw jaqichasiñapa, ukat jilapatakix wawaninapawa" sasa.
 25 Nanakamp chikasti paqallq jilanakaw utjäna, nayrür jilatasti mä warmimp jaqichasxasax jiwxänwa, janirakiw wawanikänti, warmip jilaparu jaytawayxäna.
 26 Payiri, kimsiristi, paqallqürükama.
 27 Qhepatsti uka warmejj jiwarakinwa.
 28 Ukhamasti, jiwatat jaktkani uka urunxa, ¿khitin warmipasti uka paqallqun warmipänisti? taqiniw jupar katuqapxäna.
 29 Jesusasti jupanacaroj sänwa: —Jumanakajj pantjasipjjtawä, janiw Diosan Qellqatanakapsa yatipktati, janirakiw Diosan ch'amapsa yatipktati —sasa.
 30 Jiwatat jaktañanjja, janiw casarasipjjaniti, janirakiw casarasjapkaniti, jan ukasti Diosan angelanakapjamaw alajjpachan jakapjjani.
 31 Jiwatanakan jaktatapatjja, ¿janit Diosan jumanakar siskäna uk liyt'apka:
 32 Nayasti Abrahaman Diosapätwa, Isaacan Diosapätwa, Jacobun Diosapätwa? Diosajj janiw jiwatanakan Diosapäkiti, jan ukasti jakirinakan Diosapawa.
 33 Uk ist'asinsti, jaqinakax jupan yatichäwip uñjasax wal muspharapxäna.
 34 Ukampis fariseonakax saduceonakar amukt'ayatap yatisin tantacht'asipxäna.
 35 Jupanakat maynirrej Ley yatichiripänwa, juparoj mä jiskt'a jiskt'äna, jupar yant'asa, akham sasa:
 36 Yatichiri, ¿kawkiris kamachin jach'a kamachipaxa?
 37 Jesusasti juparux sänwa: —Tatitu Diosamaruw taqi chuymamampi, taqi almamampi, taqi amuyumampi munasiñama —sasa.
 38 Akax nayrür jach'a kamachiwa.
 39 Payiristi akham sarakiwa: Jaqi masimarux juma kipkarjam munasim" sasa.
 40 Uka pä mandamientonjja, taqe leynakas profetanakas warkt'atawa.
 41 Fariseonakajj tantachasipkäna ukhaw Jesusajj jupanakar jiskt'äna:
 42 Ukat sapxarakinwa: —¿Kuns jumanakax Cristot amuyapxta? ¿khitin wawapasti? Jupanakasti sapxarakinwa: —Davidan Yoqapa —sasa.
 43 Jupanakaroj sänwa: —Ukhamasti, ¿kunjamarak Davidajj Diosar Tatitu sasin saspasti —sasa.
 44 Tatitux Tatituxarux sänwa: —¿Kupi amparaxaru qunt'asisma, uñisirinakamar kayuman sayt'ayañkama?
 45 Davidax Tatitu saspasti, ¿kunjamarak wawapäspasti?
 46 Uka urut aksaroj janiw khitis jupar mä arut jaysañ puekdänti, janirakiw khitis jupar juk'amp jiskt'añsa ajjsarkänti.

23 JAQTHAPI

1 Ukxarusti Jesusax walja jaqinakampiru, discipulonakapampiw parläna.
 2 Ukat sarakinwa: “Escribanakampi fariseonakampix Moisesan asientopan qunt'atäsipki.
 3 Taqi kuntix sapkätam uk phuqapxam, phuqhapxam; Ucampis jan lurapjiamti, jupanacajj sapjjewa.
 4 Jach'a q'ipinaka, jan ch'amäki uka q'ipinak chinuntapxi, ukatsti jaqin amparanakaparuw uchapxi. ukampis jupanak pachpax janiw mä ampar luk'anapampix kuynt'apkaniti.
 5 Ucampis taqe luräwinakapjja, jaqenakan uñjatäñapatakiw lurapjje, isinakapsa jach'aruw tukuyapjje, isinakapsa jach'aruw tukuyapjje.
 6 Fiestanakan jach'a utanaxsa, sinagoganakan jilir qunuñanakaparus munasipxam.
 7 Markanakansa aruntt'apxam: “Rabí, Rabí” satäpxañapataki.
 8 Ukampis jan Rabí satäpxamti, mä sapa Yatichiristi, Cristowa. Taqe jumanakajj jilat kullakanakäpjtawa.
 9 Janiw khitirus aka uraqin awkima sapxamti, mä sapa Awkimax alaxpachankiwa.
 10 Janirakiw uywiri satäpkätati, mä sapa Yatichiristi, Cristowa.
 11 Ukampis khinitix jumanak taypin jiliriki ukax jumanakan esclavomäniwa.
 12 Khititejj jach'a jach'a tukuriki ukajja, jisk'achatäniwa; Khititejj alt'at chuymäniki ukajja, jach'ar aptatäniwa” sasa.
 13 ¡Ay jumanakax k'ari yatichirinaka, fariseonaka! Alaxpachankir reinox jaqinak contraw jist'antapxtaxa, janirakiw jumanakax mantapktati, janirakiw mantapki ukanakar mantañapatak jaysapktati” sasa.
 14 ¡Ay jumanakax k'ari yatichirinaka, fariseonaka! Jumanakax ijma warminakan utanakap manq'antapxtaxa, mä juk'a pachatakiw Diosar mayisipxtaxa.
 15 ¡Ay jumanakax k'ari yatichirinaka, fariseonaka! Jumanakax lamar qutampi, uraqimp muyuntapxtaxa, mä jaqir Diosar yupaychañataki, ukat kunapachatix jupax luratäxi ukhaxa, jumanakat sipan pä kuti juk'amp infiernon wawapar tukuyapxtaxa.
 16 Ay jumanakax juykhu irpirinaka, jumanakax sapxtawa: “Khititix templo sutimp juramento lurki ukaxa, janiw kunäkisa” sasa. Ucampis khititejj templon qoripat juramento luraski ukajja, manuniwa!
 17 Jumanakax jan amuyt'asir juykhunaka, ¿kunitix juk'amp jach'äki, quri, jan ukax quri qullan templocha?
 18 “Khititix altar layku juramento lurki ukaxa, janiw kunäkisa” sasa. ukampis khititix juramento lurki ukax juchaniwa.
 19 Jumanakax jan amuyt'an jaqinaka, juykhunaka, ¿khinitix juk'amp jach'äki, churäwi, jan ukax altaracha?
 20 Ukhamasti, khinitix altar layku juramento lurki ukaxa, uka altar layku, taqi kunatix ukan utjki ukanaxat juramento luraraki.
 21 Khititix templo layku juramento lurki ukaxa, uka templo layku, ukan jakiri sutimpiw juramento luraraki.
 22 Khititejj alajjpachat juramento lurkani ukajja, Diosan tronopampi, ukan qont'atäpki uka sutimpiw juramento luraski.
 23 ¡Ay jumanakax k'ari yatichirinaka, fariseonaka! Jumanakax menta, anís, comino ukanakat diezmo churapxtaxa, kamachin juk'amp jach'a amtanakapsa,

taripäwi, khuyapayasiña, iyawsäwi ukanakat apanukupxtaxa.
 24 Jumanakax juykhu irpirinaka, jumanakax mä laq'u manq'antapxtaxa, camellorus manq'antapxtaxa.
 25 ¡Ay jumanakax k'ari yatichirinaka, fariseonaka! Jumanakax copa, plato anqäxap q'umachapxtaxa, ukampis manqhapanx lunthatasiñampi, jan walt'äwimp phuqhantatänwa.
 26 Juykhu fariseo, nayraqat q'umachañamawa kunatix copa, plato manqhan utjki ukanak q'umachañamawa, ukhamat anqäxpas q'umachatäñapataki.
 27 ¡Ay jumanakax k'ari yatichirinaka, fariseonaka! Jumanakax janq'u sepulturar uñtasitäpxtawa, uka sepulturanakax anqan suma uñnaqt'aniwa, ukampis manqhapanx jiwat jaqinakan ch'akhanakapampi, taqi q'añunakampi phuqhantatänwa.
 28 Jumanakax ukhamarakiw anqaxanx aski jaqinakjam uñt'ayasipxtaxa, ukampis chuymamanxa k'ari chuymañampi, ñanqha lurañampi phuqt'atäpxtawa.
 29 ¡Ay jumanakax k'ari yatichirinaka, fariseonaka! Jumanakax profetanakan sepulturanakapsa lurapxtaxa, aski jaqinakan sepulturanakapsa k'achacht'apxtaxa.
 30 Jupanakasti sapxarakim: ‘Jiwasatix nayra awkinakasan urunakapan jakassnaxa, janiw profetanakan wilap katuqapkaspänti —sasa.
 31 Ukatpi jumanakax profetanakar jiwayir jaqinakan wawanakapäpxatamat juma pachpat qhanañcht'asipxtaxa.
 32 Ukhamasti, awkinakaman tupup phuqhantapxam.
 33 Katarinaka, katarinaka, ¿kunjamarak infiernon juchañchatäñat qhispipxasmasti?
 34 Ukatpi jumanakar profetanaka, yatiñan jaqinaka, kamachi yatichirinak apayanipxasma. Jupanakat yaqheparojj sinagoganakaman jawq'apjijäta, markat markar arknaqapjijäta.
 35 Ukhamatwa taqi aski wilax aka Uraqir wartatäna, aski Abel chachan wilapat qalltasa, Zacarías chachan wilapakama, juparuw templompi altaramp chika jiwayapxtaxa.
 36 Qhanakwa sapjjsma, taqe ukanakajj aka jaqenakaruw purini.
 37 Jerusalén, Jerusalén, profetanakar jiwayir jaqi, jumar khithatäpki ukanakarus qalamp k'upjata, ¿qhawqha kutis wawanakamar tantacht'añ munta, kunjämtix mä wallpax wallpanakap ch'iwipar apthapiski ukhama, ukampis jumanakax janiw munapktati!
 38 Uñtapxam, utamax ch'usa jaytatäxiwa.
 39 Nayasti sapxsmawa, janiw jichhat uksarux uñjapkitätati, jumanakax sapxañkama: ‘Kusisiñaniwa khinitix Tatitun sutipar jutki’ sasa.

24 JAQTHAPI

1 Jesusax templot mistusaw sarxäna, discipulonakapasti templon utap uñacht'ayañatakiw jupar jak'achasispaxäna.
 2 Jesusasti jupanakarux sänwä: —¿Janit taqi ukanak uñjapxta? chiqpachapuniw sapxasma, janiw mä qalax yaqha qala patxaru qhiparkaniti, janirakiw liwxatatäkaniti —sasa.
 3 Olivos qullun qunt'atäkasinsti, discipulonakapax sapakiw jupar jak'achasisin jiskt'apxäna: —¿Kunapachas akanakax pasani? ¿Kuna unañchäwis utjani jutañaman, akapachan tukusiñapata?

4 Jesusasti jupanacaroggi sänwa: —Amuyasipjjam , jan khitisi sallqjapjjamti —sasa.

5 Waljaniw nayan sutixar jutapxani, akham sasa: “Nayax Cristotwa” sasa. waljaniruw sallqjani.

6 Jumanakax nuwasinänak ist'apxäta, ch'axwäwinakat arunak ist'apxäta, jan axsarapxamti, taqi ukanakax phuqhasinapawa, ukampis tukusiñax janiraw purinkiti.

7 Mä markanakaw yaqha markanakar sartani, mä reinosti mä reino contraw sartani, mach'a t'aqhisiñanaka, jan walt'äwinaka, uraq khathatinaka, kunayman chiqanakan utjani.

8 Taqi ukanakax llakinakan qalltatapawa.

9 Ukapachaw t'aqhisiyatäñatak katuyasipxätam, jawayapxarakitamwa, sutix laykusti taqi markanakaw uñisipxätam.

10 Uxkarusti waljaniw juchañchasipxani, maynit maynikamaw aljantasipxani, maynit maynikamas uñisipxarakiniwa.

11 Walja k'ari profetanakaw sartani, waljaniruw sallqjapxani.

12 Jucha lurañax walpun jilxattaski, walja jaqinakan munasinapax thayaraw tukuni.

13 Khititejj tukuykam aguantkani ukajja, qhespiyatäniwa.

14 Aka reino suma yatiyäwisti taqi akapachan yatiyatäniwa, taqi markanakar yatiyañataki; Ucatsti tukuyajj puriniwa” sasa.

15 Ukhamasti, kunapachatix Daniel profetax ajjsarkatayna uka q'añu luräwinak qullan chiqan sayt'atäskir uñjapxäta.

16 Judeankir jaqinakax qullunakar jaltxapxpan.

17 Khititejj uta patjjancki ukajja, janiw utapat kuns apsur saraqapaniti.

18 Janirakiw pampankkasax isinak apt'asir kutt'anxañapäkiti.

19 ¡Ay uka urunakan usurnukstatanakataki, ñuñuskir wawanakatakisa!

20 Ucampis mayisipxam, jan juyphi pachan t'ijtxañapataki, janirakiw sábadu urun t'ijtxañapataki.

21 Ukapachaw jach'a t'aqhisiñanax utjani, akapachan qalltatapat jichhakamax janiw utjkänti, janirakiw kunapachas utjkaniti.

22 Uka urunakax jan jisk'achatakanixa, janiw khitisi qhispiyatäkaspati, jan ukasti ajllitanak laykux uka urunakax jisk'aptayatäniwa.

23 Maynitix jumanakar sapxätam: ‘Akan Cristox utji, jan ukax akankiwa’ sasa. jan iyawsapjjamti.

24 K'ari Cristonaka, k'ari profetanakaw sartani, jach'a unañchanaka, muspharkañanak uñacht'ayapxani. Ukhamat, munaspa ukhaxa, ajllit jaqinakar sallqjapxani.

25 Uñtapxam, nayax nayratpach yatiyapxasma.

26 Jupanakatix jumanakar sapxätam: ‘Wasarankiwa’ sasa. jan mistxapxamti, jupasti jamasat utankiwa; jan iyawsapjjamti.

27 Kunjämtix Iljullijux inti jalsu tuqit mistuni, inti jalant tuqir qhant'ki ukhama. ukhamarakiw Jaqin Yuqapan jutañapax utjani.

28 Kawkhantix jiwat jaqix utjkani ukanwa águilanakax tantacht'asipxani.

29 Uka urunakan t'aqhisiñ tukuyatatsti, Intix ch'amakt'aniwa, phaxsisti janiw qhant'kaniti, warawaranakax alaxpachat jaquqanipxani, alaxpachan ch'amapas khathatt'asiniwa.

30 Ukapachaw Jaqin Yuqapan unañchäwipax alaxpachan uñstani, ukapachaw taqi tribunakax llakisipxani, ukatsti Jaqin Yuqaparux alaxpachan qinayanak taypin jutaskir uñjapxani.

31 Jupajj angelanakaparux mä trompeta phust'asin khitanjjani, jupanakajj pusi thayanakat ajllitanakapar tantacht'apjjani, alajjpachat maynir tukuñakama.

32 Jichhasti higo quqat mä uñacht'äwi yatiqapxam; Kunapachatix ramapax wali ch'ullqhi, laphinakapas mistki ukkhaxa, jumanakax yatipxasmawa, juyphi pacha jak'ankxatapa.

33 Jumanakax ukhamarakiw taqi akanak uñjapxäta ukkhax yatipxam, punkunakan jak'ankxatap yatipxam.

34 Qhanakwa sapxma, jichha pachanakax janiw tukuskaniti, taqi ukanak phuqhañkama.

35 Alaxpachasa, akapachasa tukusxaniwa, ukampis arunakaxax janiw tukuskaniti.

36 Uka urutsa, horasatsa janiw khitisi yatkiti, janirakiw alaxpachankir angelanakas yatkiti, jan ukasti Awkixa sapakiw yati.

37 Noé chachan urunakapanjja, ukhamarakiw Jaqen Yoqapan jutañapäni.

38 Uma Juicio janir purinkipanjja, Noé chachajj arcar mantkäna uka urukamaw manq'asipkäna, umasipkäna, casarasipkäna, casarasipkäna.

39 Uma jalsu purintasin taqeniruw apaniñapkamajj janiw yatipkänti. ukhamarakiw Jaqin Yuqapan jutañapax utjani.

40 Ukapachaw paninix pampan utjani; mayniristi aptatäniwa, maynisti jaytatäniwa” sasa.

41 Pä warmiw molino ukan muyusipkani; mayniristi aptatäniwa, maynisti jaytatäniwa” sasa.

42 Ukhamajj amuyasipjjam, jumanakajj janiw yatipktati kuna hora Tatitomajj jutani ukjja.

43 Ukampis yatipxam, utan jaqitix kuna pachas lunthatax jutani uk yatispa ukhaxa, janiw utap t'unjatäñap munkaspänti.

44 Ukhamajj jumanakas wakicht'atäpjjam, jan amuyapka uka horasaruw Jaqen Yoqapajj jutani.

45 Ukhamasti, ¿khitirak mä chiqa chuymani, yatiñan uywatasti, khitirutix uywiripax utaparu p'iqinchirjam utt'ayi, manq'a pachapar churañataki?

46 Kusisiñaniwa uka uywataxa, khitirutix uywiripax jutkani ukkhax ukham luraskir jikxatani.

47 Qhanak sapxma, juparuw taqi yänakap apnaqañapatak utt'ayani.

48 Ucampis uka ñanqha uywatatix chuymapan saspa: ‘Tataxax qhipharuw purini’ sasa.

49 Uxkarusti uywat masinakaparux jawq'jañ qalltapxani, machat jaqinakamp chika manq'añsa umañsa qalltapxani.

50 Uka esclavon uywiripax jutaniwa, kuna urutix jupar jan suykani, mä hora.

51 Uxkarusti t'aqanuqt'aniwa, k'ari chuyma jaqinakamp chikaw jupar wakt'ayani.

25 JAQTHAPI

1 Alaxpachankir reinox tunka virgen tawaqunakar uñtasitäniwa, jupanakax lamparanakap aptasin novior katuqiriw sarapxäna.

2 Jupanakat phisqanisti yatiñanipxänwa, phisqanisti jan amuyt'asiripxänwa.

3 Jan amuyt'asir jaqinakax lamparanakap apt'asipxäna, janiw aceite apt'asipkänti.
 4 Ucampis yatiñan jaqenakajj lamparanakapamp chikaw vasonakapar aceite apt'asipjjäna.
 5 Noviojj qheparkäna ukhajja, taqeniw ikipjjäna, ikipjjäna.
 6 Chika arumasti mä jach'a arnaqasiñaw ist'asina: “Noviox jutaski; jupamp jikisir sarapxam —sasa.
 7 Ukapachaw taqi uka virgen tawaqunakax sartasipxäna, lamparanakap k'achachasipxäna.
 8 Jan amuyt'an jaqinakax yatiñan jaqinakarux sapxänwa: —Aceitem churapxita; Lamparanakas jivarayatap layku.
 9 Yatiñan jaqinakax sapxänwa: —Janiw ukhamäkiti. Nanakamp jumanakatakis jan wakis utjkaspa, jan ukasti aljirinakamp chikaw sarapxam, ukatsti alasipxam —sasa.
 10 Alasir sarapkäna ukhajja, noviojj jutäna. wakicht'atäpkän ukanakax jupamp chikaw jaqichasiñ utar mantapxäna, punkux jist'antatäxänwa.
 11 Uka qhipatsti mayni virgen tawaqunakax jutasin sapxarakinwa: —Tatay, Tatay, jist'arapxita —sasa.
 12 Jesusasti sarakinwa: —Qhanak sapxsma, janiw uñt'apksma —sasa.
 13 Ukhamajj amuyasipjjam, janiw yatipktati kuna urusa, kuna horasa Jaqen Yoqapajj jutani.
 14 Alajjpachankir Reinojj mä jaqemp sasiwa, jupajj jaya markar sarki uka jaqejj pachpa yanapirinakapar jawsasaw yänakap jupanakar katuyäna.
 15 Mayniruw phisqa talento churäna, maynirus pä talento churäna, maynirusti mä talento churarakina. sapa mayniru walja ch'amaparjama; ukat jank'akiw sarjjäna.
 16 Ukatsti phisqa talento katuqir jaqix saratayna, ukat uka qullqimp aljasiñatak saratayna, ukat yaqha phisqa talento churarakina.
 17 Ukhamaraki, khititix pä katuqkän ukax yaqha pä katuqarakinwa.
 18 Ukampis khititix mä katoqkäna ukax sarasaw uraqi allsusin uywiripan qullqip imantasina.
 19 Walja tiempo qhepatjja, uka esclavonakan uywiripajj jutasin jupanakampejj jakt'äna.
 20 Ukatsti phisqa talento katuqir jaqix jutasin phisqa talento qullqi apt'asirakina, akham sasa: —Tatay, jumaw phisqa talento katuyasta.
 21 Uywiripax juparux sänwa: —Walikiwa, suma chiqa luqtiri, jumax mä juk'a yänakaruw chiqa chuymañtaxa, walja tuqinakan apnaqirit utt'ayäma.
 22 Jupasti pä talento katoqir jutasin sarakina: —Tatay, jumaw pä talento churista.
 23 Uywiripajj jupar sarakinwa: —Waliquiwa, suma uñnaqt'an esclavo; mä juk'a yänakan chiqa chuymañtaxa, walja tuqinakan apnaqirit utt'ayapxäma: Tatituman kusisiñapar mantam —sasa.
 24 Ukxarusti mä talento katoqirix jutasin säna: —Tatay, nayax yattwa jumax ch'ama jaqitama, kawkhanti jan yapuchkta uka chiqan apthapiskta, jan yapuchkta uka chiqanakan apthapiskta.
 25 Nayasti ajjsarasaw sarjjayäta, ukatsti talentom oraquer imantjjayäta.
 26 Uywiripasti sarakinwa: —Jan wali q'añu uywata, jumax yattawa kawkhantix jan yapuchkta uka chiqan apthapitaxa, jan yapuchatäki uka chiqanakan apthapitaxa.
 27 Jumaw qullqix mayjt'ayirinakar churañama, ukat jutkasax nayan qullqix usurampi katuqañajawa.

28 Ukhamasti uka talento apt'asim, ukatsti khititix tunka talentoniki ukaru.
 29 Khititejj utjki ukarojj churatäniwa, jupasti walja yänakanäniwa.
 30 Jumanakax jan aski uywatarux anqäx ch'amakar jaquntapxam, ukan jach'a jach'a tukupxani, laka ch'allxtasipxani.
 31 Kunapachatix Jaqin Yuqapax jach'a kankañapampi jutkani, taqi qullan angelanakapampi, ukapachaw jach'a tronopar qunt'asini.
 32 Jupan nayraqatapansti taqi markanakaw tantacht'asipxani, jupasti maynit maynikamaw jaljtani, kunjamtä mä awatirix ovejanakap cabritonakat jaljki ukhama.
 33 Uwijanakarux kupi amparaparuw uchani, cabritonakarusti ch'iqa tuqiru.
 34 Ukatsti Reyejj kupi toqenkir jaqenakarojj saniwa: “Jutapjjam, Awkejjan bendicionapäpkta ukanaka, akapach qalltatpach jumanakatak wakicht'at reino katoqapjjam” sasa.
 35 Nayax manq'at awtjataw jikxatasiyäta, jumanakax manq'a churapxista, umat pharjataw jikxatasiyäta, jumanakax umañ churapxista, yaqha markankir jaqitwa, jumanakax utaparuw katuqapxista.
 36 Q'ala jan isinikayäta, isimp isthapt'ayasisa, usutäyätwa, jumanakasti nayar visitt'apxitätawa, carcelan jist'antatäskäyätwa, jumanakax nayan ukar jutapxtaxa.
 37 “Tatay, ¿kunapachas manq'at awtjata uñjapxsma, manq'ayapxsmasti?” Jan ukax umat pharjata, umañchasta?
 38 ¿Kunapacharak yaqha markankir jaqir uñjapxsma, ukat utapar katuqapxsma? ¿jan ukax q'ala jan isinäta, ukat isimpi isthapt'ata?
 39 ¿Kunapacharak usut uñjapxsma, jan ukax carcelan uñjapxsma, ukat jumar ukar jutapxtasti?
 40 Reyejj jupanacarojj sänwa: —Cheqpachapuniw sapjjsma, jumanakajj aka jisk'a jilanakajat maynir ukham lurapktajja, nayaruw ukham lurapjjtajja” sasa.
 41 Ukatsti ch'iqa tuqinkirinakarux sarakiwa: “Maldecit jaqinaka, nayat jithiqtapxam, wiñay ninar mantapxam, uka ninax Supayataki, angelanakapatakis wakicht'atawa.
 42 Nayax manq'at awtjataw jikxatasiyäta, jumanakax janiw manq'a churapkistati, umat pharjataw jikxatasiyäta, janirakiw umañsa churapkistati.
 43 Nayajj yaqha markankir jaqëyätwa, janiw nayarojj irpapkistati, q'ala jan isinikista, janirakiw isinak uchapkistati.
 44 Jupanakasti sapxarakiniwa: —Tatay, ¿kunapacharak manq'at awtjata, umat pharjata, yaqha markankir jaqiru, q'ala, usuta, jan ukax carcelan uñjapxsma, jan jumar yanapt'apkämasti?
 45 Ukatsti jupanakarux akham sasaw jaysani: “Qhanak sapxsma, jumanakatix aka jisk'a jaqinak taypit maynirus jan lurapktaxa, janiw nayaruk ukham lurapktati” sasa.
 46 Jupanakasti wiñay mutuyäwiruw sarapxani, aski jaqinakax wiñay jakañaruw sarapxani.

26 JAQTHAPI

1 Jesusasti taqi uka arunak tukuyxäna ukhaxa, discipulonakaparux sänwa:
 2 Jumanakax yatipxtawa, pä urut Pascua uruw purini, Jaqin Yuqapax ch'akkatatäñapatakiw aljantatäni.

3 Ukatsti sacerdotenakan jilirinakapampi, escribanakampi, markan jilirinakapampix Caifás sat jach'a sacerdoten utaparuw tantachasipxäna.

4 Jesusarux k'arimp katuntasin jiwayapxañapatakiw amtapxäna.

5 Jupanakasti sapxänwa: —Janiw fiesta urun jan walt'ayasiñapäkiti, jan ukasti jaqinak taypin ch'axwañaw utjani —sasa.

6 Jesusax Betania markan lepra usun Simonan utapankkäna ukhaxa.

7 Mä warmiw Jesusan ukar purinina, mä alabastro caja apt'ata, wali suma q'apkir qulla apt'ata, ukatsti p'iqiparuw warxatäna.

8 Uk uñjasajja, discipulonakapajj wal colerasipjjäna, akham sasa: —¿Kunatsa aka ina ch'usar apt'asi?

9 Aka q'apkir qullax walja qullqit aljatäspawa, pisinkirinakarus churasispa.

10 Uk amuyasinsti, Jesusax jupanakar sänwa: —¿Kunatarak warmir llakisiyapxtasti? Jupajj nayaroj mä suma luräwi lurawayi" sasa.

11 Jumanakax sapüruw pisinkirinakax jumanakamp chikäpxi; ucampis nayajj janiw sapürus utjquituti —sasa.

12 Uka q'apkir qullax janchixar warxatastin imt'añatakiw lurawayi.

13 Qhanakwa sapxsma, kawkhantix aka suma yatiyäwinakax aka oraqpachan yatiyatäni, ukanwa aka warmin luratapat yatiyatäni.

14 Tunka payan jaqinakat mayniw Judas Iscariote sacerdote sacerdotenakan ukar saräna.

15 Jupanakaruj sarakinwa: —¿Kunsa nayaroj churapjjeta, nayasti jumanakar katuyapjjäma? Ukatsti kimsa tunka qullqi churañatakiw Jesusamp arust'apxäna.

16 Uka tiempot aksarojja, jupar aljantañatakiw ch'amachasina.

17 Jan levaduran t'ant'a manq'añ fiestan nayrür urux discipulonakapaw Jesusar jak'achasisin jiskt'apxäna: —¿Kawkirus Pascua manq'añ wakicht'añ munta?

18 Jupasti sarakinwa: —Markar mantam ukham jaqir sarasin sapxam: Yaticirix siwa: 'Tiemboxax jak'ankxiwa. Pascuax utaman discipulonakajamp chikaw amtapxä.

19 Yatiqirinakapasti Jesusax siskän ukarjamaw lurapxäna. ukatsti Pascua wakichapxäna.

20 Jayp'u tuqiruxa, tunka payan jaqinakampiw qunt'asipxäna.

21 Manq'asipkasinsti, Jesusax sänwa: —Qhanak sapxsma, jumanakat mayniw aljantapxitani —sasa.

22 Jupanakasti wali llakitaw uñjasipxäna, ukat sapa mayniw juparux sapxarakina: —Tata, ¿nayaxa?

23 Jupasti sarakinwa: —Khititejj nayamp chika amparap platoru ch'allt'ani ukajja, nayaruw aljantani —sasa.

24 Jaqin Yuqapax kunjämtix Qillqatan siski ukhamarjamaw saraski, ukampis jay Jaqin Yuqapar aljantat jaqit! jan naskaspäna ukhajja, uka jaqetakejj walikispänwa.

25 Judasa katuntasininsti sänwa: —Yaticiri, ¿nayati? Jupasti sarakinwa: —Jumaw sista —sasa.

26 Manq'asipkän ukkhasti, Jesusax t'ant'a aptasin bendicina, p'akjasin discipulonakapar churäna, ukatsti sänwa: —Apthapixam, manq'apxam; akax nayan janchixawa.

27 Ukatsti Jesusax copa aptasin yuspärasaw jupanakar churäna, akham sasa: "Taqeniw uk umapxam;

28 Akax machaq arust'äwin wilajawa, uka wilax waljaniruw wartatäxi, juchanakapat pampachatäñataki.

29 Ukampis nayasti sapxsmawa, janiw jichhat uksarux aka uva achu umkäti, Awkixan reinopan jumanakamp chika machaq achu umañkama.

30 Mä q'uchu q'ucht'asinsti, Olivos qulluruw sarapxäna.

31 Jesusasti jupanacaroj sänwa: —Jichha arumajj nayat taqeniw chuym ust'ayapjjäta, Qellqatanjja akham siwa: "Awatiriroj nuwjarakiwa, ovejanakas ch'eqt'atäniwa" sasa.

32 Nayajj jaktjja uka qhepatjja, Galilearuw jumanak nayraqatan sarjja.

33 Pedrosti jupar sarakinwa: —Taqinis juma layku chuym ust'ayasipkchixa, nayasti janipuniw chuym ust'ayaskäti —sasa.

34 Jesusasti juparux sänwa: —Qhanak sapxsma, jichha arumax janir gallox art'kipanxa, kimsa kutiw nayar jan uñt'ayista —sasa.

35 Pedrosti jupar sarakinwa: —Nayas jumamp chik jiwañ munkchiyätsa, janiw jumar jan uñt'kämati —sasa. Ukhamarakiw taqi discipulonakax sapxarakina.

36 Ukatsti Jesusax jupanakamp chika Getsemaní sat chiqar purisaw discipulonakapar sänwa: —Akan qunt'asipxam!

37 Ukatsti Pedrompiru, Zebedeon pani yoqanakapampi irpäna, ukatsti wali llakitaw uñjasina.

38 Ucatsti jupanacaroj sänwa: —Nayan almajjajj wali llaquisitawa, jiwañkama.

39 Ukatsti mä juk'a jayaruw sarasin ajanup qunt'asisin mayisina: —Awkixay, wakischixa, aka copa nayat apanukupxpan.

40 Jesusax discipulonakapan ukar purisax ikiskir jikxatäna, ukatsti Pedrorux sänwa: —¿Kunas jumanakax nayamp chika mä horas uñch'ukipxasma?

41 Yant'äwir jan mantapxañamatakix amuyasipxam, mayisipxam.

42 Payir kuti sarasinjja, mayamp mayina, akham sasa: "Awkiy, aka copatejj nayat jan tukuskitaspa, janitejj nayajj umkä ukkhajja, munañamajj phoqatäpan" sasa.

43 Ukatsti Jesusax wasitatwa jupanakar ikiskir jikxatäna.

44 Ukatsti Jesusax jupanakar jaytanukusaw kimsir kuti mayisina, uka pachpa arunak arsusa.

45 Ukatsti Jesusax discipulonakapar jak'achasisin sänwa: —Jichhax ikipxam, samarapxam.

46 Sartapxam, sarapxañäni, khititix nayar aljantkitu ukax jak'ankxiwa —sasa.

47 Jesusax parlaskäna ukhaxa, tunka payan jaqinakat mayniri Judas jutäna, jupamp chikasti walja jaqinakaw espadanakampi, thujrunakampi, sacerdotenakan jilirinakapampi, markan jilir irpirinakapampix jutäna.

48 Jupar aljantirix mä señal uñacht'ayäna, akham sasa: "Khitirutix jamp'att'kä ukax jupawa.

49 Ukspachaw Jesusar jak'achasisin sänwa: —Aruntt'apxam, yaticiri! ukatsti jamp'att'äna.

50 Jesusasti juparux sänwa: —Amigo, ¿kunatsa jutta? Ucatsti jupanacajj jutasin Jesusaruw amparat katjjarupjjäna.

51 Jesusamp chikäpkäna ukanakat mayniw amparap luqtäna, espadap apsusinsti, jilir sacerdoten mä esclavoparuw jawq'jäna, jinchupsa jawq'jarakina.

52 Jesusasti juparux sänwa: —Espadam mayamp uchasim, taqi khitinakatix espada apt'asipki ukanakax espadampiw jiwarapxani —sasa.

53 ¿Jichhax Awkijar jan mayisirritati, jupasti tunka payan legionat sipan juk'amp angelanak churitaspa uk amuyta?

54 Ucampis ¿kunjamarak Qellqatanakajj phoqhasispa, uqhamañapajja?

55 Ukupachaw Jesusax jaqinakar sänä: —¿Jumanakax **mä lunthatar uñtataw espadanakampi, thujrunakampi nayar katuntañatak mistunipxta? Nayasti sapüruw jumanakamp chika templon yatichaskäyāta, jumanakasti janiw katjapkestati.**

56 Taqi ukanakax profetanakan **Qillqatanakapan phuqasiñapatakiw lurasina.** Ucatsti taqe discipulonakapajj jupar jaytanukusaw jaltjapjjäna.

57 Jesusar katuntirinakax Caifäs jilir sacerdoteruw irpaxäna, ukanwa escribanakampi, jilir irpirinakampi tantachasipkäna.

58 Ucampis Pedrojj jayat arknaqäna, jilir sacerdoten utapar purisajj mantasinja, yanapirinakamp chikaw qont'asina, ukhamat tukusiñap uñjasa.

59 Jilir sacerdotenakasa, jilir irpirinakasa, Tatitun Tantachäwinkirinakasa, Jesusar jiwayañatakejj k'ari testigonak thaqhapjjäna.

60 Ukampis janiw khitirus jikxatapkänti, walja k'ari testigonakas jutapkchinsa, janiw khitirus jikxatapkänti. Qhiparusti pä k'ari testigonakaw jutapxäna,

61 Ukat sarakinwa: —Aka jaqix akham sänwa: “Nayax Diosan templop t'unjañ munta, kimsa urut sayt'ayañ munta” sasa.

62 Jilir sacerdotesti sartasin jupar sänä: —¿Janit kuns jayskta? ¿Kunatsa aka jaqinakax juma contrax qhanañchapxi?

63 Jesusasti amukt'asinwa. Jilir sacerdotesti juparux sänwa: —Jakkir Diosan sutipxaruw arxayapxma, jumatix Cristo, Diosan Yuqapätati janicha uk yatiyapxita —sasa.

64 Jesusasti juparux sänwa : —**Jumaw sista, ukampis sapxsmawa: Jaqin Yuqaparux ch'aman kupixapan qunt'atäskir uñjapxäta, alaxpachan qinayanak taypin jutaskir uñjapxäta —sasa.**

65 Jilir sacerdotex isinak ch'iyjasisaw akham sänä: —Diosar jan wali arunak parli. ¿kunas juk'amp testigonakajj munasirakistu? Jichhasti jumanakax Diosar jan wali arunakap ist'apxtaxa.

66 ¿Kuns jumanakajj amuyapjjta? Jupanakasti sapxarakinwa: —Jiwañat juchaniwa —sasa.

67 Ukatsti ajanuparuw thuqt'apxäna, jawq'japxäna. yaqhepasti amparanakapampi jawq'japxäna.

68 Ukat akham sarakinwa: “Cristo, profecía yatiyapxita, ¿Khitis jumar jawq'jtamxa?

69 Pedrosti uta anqan qunt'atäskänwa, ukat mä tawaquw jupar jak'achasisin sänä: —Jumasti Galileankir Jesusampiskaraktawa —sasa.

70 Ucampis Jesusajj taqenin nayrakatapat arsüna: “Janiw nayajj kunti siskta uk yatkti” sasa.

71 Kunapachatix Jesusax p'iyaruw mistuwayxäna, ukat yaqha sirvientax jupar uñjäna, ukat ukankirinakarux sänwa: —Aka jaqisti Nazaret markankir Jesusamp chikaw sarnaqäna —sasa.

72 Ukatsti mayamp juramentompiw arsüna: “Janiw uka jaqir uñt'kti” sasa.

73 Mä juk'a pachatxa, uka jak'ankir jaqinakax jupar jak'achasisin Pedror sapxäna: —Chiqpachansa jumax jupanakat maynirütawa. arsutanakamax jumarux chuym ch'allxtayi.

74 Ukatsti Jesusax ñanqhachañ qalltäna, juramento lurarakina, akham sasa: —Janiw nayax uka jaqir uñt'kti —sasa. Ukat jank'akiw gallojj jalnaqäna.

75 Pedrosti Jesusan arupat amtasina, jupasti sänwa: “Janir wallpajj art'kipanjja, kimsa kutiw nayar jan uñt'ir tuküta” sasa. Ukatsti mistusaw wali jachäna.

27 JAQTHAPI

1 Alwajj purinjäna ukhajja, sacerdotenakan jilirinakapampi, jilirinakampiw Jesusar jiwayañatakejj mä amtar puripjjäna.

2 Wat'antasinwi, irpaxänwa, ukatsti Poncio Pilato gobernadoraruw katuyapxäna.

3 Judasa katuntasinxa, juchañchatätap uñjasax arrepentisisaw uka kimsa tunka qullqinak sacerdotenakan jilirinakaparu, jilir irpirinakapar kutt'ayäna.

4 Ukat akham sarakinwa: “Jan juchani wilapar aljantasisaw juchachasta” sasa. Jupanakasti sapxarakinwa: —¿Kunas jiwasatakixa? Uk uñjam” sasa.

5 Uka qollqenak temploruw jaqontäna, ukatsti warkkatasina.

6 Jilir sacerdotenakajj qollqe apt'asisaw sapjjäna: “Janiw qollqe imañ utar uchañajj wakiskaspati, wilajj wali jila chaniniwa” sasa.

7 Jupanakasti mä amtar purisaw sawuñ yapu alasipxäna, jan uñt'at jaqinakar imt'añataki.

8 Uka yapusti jichhürkamaw “Wila yapu” satäjjäna.

9 Ukatsti Jeremi profetax siskän ukax phuqhasxänwa: “Kimsa tunka qullqinak apthapipxäna, uka qullqix wali askit uñjatänwa, khitirutix israelitanakax wali askit uñjapjän ukaru.

10 Tatitux siskitu ukarjamaw sawuñ yapupatak churäna.

11 Jesusasti gobernadora nayraqatan sayt'asina, ukat gobernadorax jupar jiskt'äna: —¿Jumasti judionakan Reyipätati? Jesusasti juparux sänwa: —Jumaw **sistaxa —sasa.**

12 Jilir sacerdotenakampi, jilir irpirinakampi juchañchapkäna ukhajja, janiw kuns jayskänti.

13 Pilatosti jupar sarakinwa: —¿Janit ist'kta qawqha arunaksa juma contra arsupki?

14 Jupajj janipuniw mä arus jayskänti; ukhamatwa gobernadorajj wal muspharäna.

15 Uka fiestanja, marka apnaqerejj mä katuntat jaqeruw antutañ yatina.

16 Ukupachasti mä wali uñt'at katuntat jaqiw utjäna, Barrabás sutini.

17 Jupanakasti tantacht'asisinxä, Pilatox jupanakar sänwa: —¿Khitirus antutañ munapxta? ¿Barabása, jan ukax Cristo satäkis uka Jesuscha?

18 Jupajj envidiasisaw jupar qhespiyapjjatap yatina.

19 Juchañchañ asienton qunt'atäskäna ukhaxa, warmipax akham sasaw khithäna: —Jan kuna lurañas uka chiqapar uñjir jaqimpixa.

20 Ucampis jilir sacerdotenacasa, jilirinacasa, Barrabasar mayisiñataqui, Jesusar jiwarayapjjañapataqui wakenacarajj amuyt'ayapjjäna.

21 Gobernadorasti jupanacarajj sänwa: —¿Kawkir panpachanirus antutañ munapjjsma? Jupanakasti sapxänwa: —Barabás —sasa.

22 Pilatosti jupanacarajj sänwa: —Ukhamajj ¿kunsä nayajj Cristo satäqui uka Jesusampejj lurä? Taqeniw jupar sapjjäna: “Ch'akkatatäpan” sasa.

23 Ukxarusti marka apnaqirix sänwa: —¿Kuna jan walinaksa lurpacha? Jupanakasti juk'ampiw jach'at art'asipxäna: —Ch'akkatatäpan —sasa.

24 Kunapachatix Pilatox jan kuns atipjkaspa, jan ukasti ch'axwañanakaw utji uk uñjasax uma aptasin jaqinak nayraqatan amparanakap jariqasäna, akham sasa: —Nayax janiw juchanikti aka chiqapar uñjir jaqin wilapata.

25 Ucatsti taqe jaqenakaw sapjjäna: —Wilapajj jiwasaru, wawanakajarusä —sasa.

26 Ukatsti Barrabasar antutxäna, Jesusar jawq'jasinxä, ch'akkatatänapatakiw katuyxäna.

27 Ukatsti gobernadoran soldadonakapaw Jesusar tantachasiñ utar irpaxxäna, ukat taqpach soldadonakaruw tantachthapixxäna.

28 Ukatsti mä wila isimpiw isthapisipxäna.

29 Ch'aphinakat lurat corona lurasax p'iqiparuw uchapxäna, kupi amparaparus mä cañampiw uchapxäna, ukatsti qunqurt'asisaw jupat sawkasipxäna: —¡Arunt'apxam, judionakan reyipa!

30 Ukxarusti thuqhuntapxäna, ukatsti laq'a apt'asisaw p'iqipat jawq'japxäna.

31 Jupat sawkasiñ tukuyatatsti, isi apsusipxäna, ukatsti jupan isinak uchasipxäna, ukatsti ch'akkatañatakiw irpaxxäna.

32 Ukat mistusasti, Cirene markankir mä jaqiruw jikxatapxäna, Simón sutini.

33 Jupanakasti Gólgota sat chiqar puripxäna, mä arunxa, p'iqi p'iqi ch'uqt'at chiqaru.

34 Jupanakasti vinagre umañatak churapxäna, uka vinagrex gallompi ch'allt'ata, uk mallt'asasti janiw umañ munkänti.

35 Ukxarusti ch'akkatasin isinakap jaljasipxäna, sorteo jaquntapxäna, ukhamat profetax siskän ukax phuqhasiñapataki: “Isinakax jupanakkamaw jaljapxi, isimp isthapt'asisaw sorteapxi” sasa.

36 Qunt'asisinsti Jesusar ukan uñch'ukipxäna.

37 P'iqip patxaruw juchañchañ qillqat utt'ayäna: “Jesusax judionakan reyipawa” sasa.

38 Ukxarusti pä lunthatanakaw ch'akkatat uñjasipxäna, maynix kupi amparaparu, maynirus ch'iqa tuqiru.

39 Uka chiqat sarasirinakax p'iqinapak t'axllirt'asisaw jisk'achapxäna.

40 Ukat sapxarakinwa: “Jumatix templo t'unjaskäta, kimsa urut utachasktaxa, qhispiyasim” sasa. Jumatix Diosan Yuqapästaxa, cruzan saraqam —sasa.

41 Ukhamarakiw jilir sacerdotenakax jupat sawkasipxäna, kamachi yatichirinakampi, jilir irpirinakampi.

42 Jupaw mayninakar qhispiyäna; jupa pachpax janiw qhispiyañjamäkiti. Jupatix Israelan Reyipächixa, jichhax cruzan saraqapan, jupar iyawsañäni.

43 Jupajj Diosaruw confiyäna; jichhax qhispiypan, jupar munaspa ukhaxa, jupasti sänwa: “Nayax Diosan Yuqapätwa” sasa.

44 Jupamp chika ch'akkatat lunthatanakax uka pachparakiw kisunakapar jaquntapxäna.

45 Suxta urut llätunk jayp'ukamaw taqpach uraqix ch'amakt'äna.

46 Niya llätunk horasaruw Jesusax jach'at art'äna: —**Eli, Eli, lama sabactani?** mä arunxa: “Diosaxay, Diosaxay, ¿kunatsa jaytanukustasti?”

47 Ukan sayt'atäpkän ukanakat yaqhepajj uk ist'asaw sapjjäna: “Aka jaqejj Eliasaruw jawsä” sasa.

48 Ukspachaw jupanakat maynix t'ijtäna, mä esponja aptasin vinagrempi phuqantayäna, ukatsti mä caña patxaruw uchasäna, ukatsti umayäna.

49 Mayninakax sapxarakinwa: —Eliasax qhispiyirir jutaspäti janicha uk uñjañäni —sasa.

50 Jesusasti wasitat jach'at art'asäna, ukatsti uka ajayuruw jaytäna.

51 Tantachasiñ utan velopax patat manqhakamaw p'iqir ch'iyjatäxäna. uraqpachasti khathatirakinwa, qalanakasti ch'iyjarakinwa;

52 Sepulturanakax jist'aratäxänwa. ikipkäna uka santo jaqenakan walja cuerponakapaw sartasipjjäna.

53 Jiwatat jaktasinsti sepulturat mistusaw qullan markar sarapxäna, waljaniruw uñstapxäna.

54 Uraq khathati, kunanakati paskäna ukanak uñjasasti, capitana, jupamp chikäpkäna ukanakasa, uraq khathati, kunanakati paskäna ukanak uñjasax wal axsarapxäna, sapxarakinwa: —Chiqpachansa akax Diosan Yuqapaw —sasa.

55 Ukansti walja warminakaw Galileat Jesusar arktasipkäna, jupar luqtañatak jayat uñjasipkäna.

56 María Magdalena, Maria, Santiago, José chachan taykapa, Zebedeon wawanakapan taykapa.

57 Jayp'u tuqiruxa, Arimatea markankir mä qamir jaqiw purinäna, jupasti José sutini, jupasti Jesusan discipulopänwa.

58 Jupasti Pilaton ukar sarasin Jesusan janchipat achikt'asäna. Ucatsti Pilatojj cuerpop qhespiyapjjañapatakiw mayäna.

59 Joseyasti uka janchi apt'asisinxä, mä q'uma lino telampiw chint'äna.

60 Ukatsti machaq sepulturaparuw uchäna, uka sepulturax qarqaruw k'achacht'äna, ukat mä jach'a qala sepultura punkur liwxatasin sarxäna.

61 Magdalena Mariampi, mayni Mariampisti sepultura uñkatasin qunt'atäsipkänwa.

62 Qhipürusti, sacerdotenakan jilirinakapampi fariseonakampi Pilaton ukar tantachasipxäna.

63 Ukat sapxarakinwa: —Tata, uka sallqjirix jakkasax akham sänwa: “Kimsa urut jaktä” sasa.

64 Ukhamasti kimsir urukamaw uka sepulturax imatäñapa, ukhamat discipulonakapajj arumkam jutasin lunthatapjjañapataki, ukat jaqenakar akham sapjjañapataki: “Jiwanak taypit jaktawayjewa” sasa.

65 Pilatosti jupanacarojj sänwa: —Jumanacajj mä wajjt'anipjtawa.

66 Ukatsti sepulturaruw sepulturar sellapxäna, ukat mä uñjiri uchapxäna .

28 JAQTHAPI

1 Sábado uru tukuyarojja, semanän nayrür urupajj wali qhant'añ qalltäna ukhajja, Magdalena Mariampi mayni Mariampejj sepultura uñjiriw jutapjjäna.

2 Ukatsti mä jach'a uraq khathatiw utjäna, Tatitun angelapaw alaxpachat saraqanäna, ukatsti uka qala punkut qhiphart'ayasaw qunt'asäna.

3 Uñnaqapax llijullijur uñtatänwa, isipas ch'iyar uñtat janq'urakinwa.

4 Jupar ajjsarasaw uñjirinakajj khathatt'asipjjäna, jiwat jaqer uñtataw tukjjapjjäna.

5 Angelasti warminakarux sänwa: —Jan axsarapxamti, ch'akkatat Jesusar thaqhaxatax yattwa —sasa.

6 Jupax janiw akankkiti, kunjämtix siskän ukhamarjamaw jaktawayxi. Jutam, kawkharutix Tatitux ikiskäna uk uñjapxam.

7 Jank'ak sarapxam, discipulonakapar yatiyapxam: “Jiwatanak taypit jaktanxiwa; Jupajj jumanak nayraqatan Galilearuw saraski. ukan jupar uñjapxäta, nayax sapxsmawa.

8 Jupanakasti jank'akiw sepulturat sarxapxäna, axsarañampi, wali kusisiñampi. discipulonakapar yatiyañatakiw t'ijtäna.

9 Jupanakajj discipulonakapar yatiyiri sarasipkäna ukhajja, Jesusajj jupanakamp jikisînwa, akham sasa: “ **Arunti'apjiam**” sasa. Jupanakasti jutasin kayunakapat katxarusaw yupaychapxäna.

10 Jesusasti jupanakarux sänwa: —**Jan axsarapxamti, jılanakajar yatiyapxam, Galilear sarapxam, ukan uñjapxitani** —sasa.

11 Jupanakajj sarasipkäna ukhajja, uñjirinakat yaqhepajj markar mantasinja, sacerdotenakan jilîrinakaparuw taqe kunti paskäna uk yatiyapjjäna.

12 Jilîr irpirinakamp tantacht'asisin mä amtar purisasti, soldadonakar walja qollqe churapjjäna.

13 Ukat sapxarakînwa: —Jumanakax sapxam, discipulonakapax arumaw jutasin ikipkayäta ukhaw lunthatapxitu —sasa.

14 Ukajj gobernador ist'kani ukhajja, nanakajj juparuw amuyt'ayapjjäma, jumanakar jark'aqapjjarakîma.

15 Ukatsti jupanakax qullqi apthapisin kunjämtix yatichapkän uk lurapxäna, uka arunaksti judionakax jichhürkamaw yatiyapxi.

16 Ukatsti tunka mayan discipulonakajj Galilearuw sarjjapjjäna, kawkhanti Jesusajj jupanakar utt'aykäna uka qolluruw sarjjapjjäna.

17 Jupar uñjasax yupaychapxäna, ukampis yaqhipanakax pächasipxänwa.

18 Jesusasti jupanakar jak'achasisin sänwa: —Taqi **ch'amaw alaxpachansa, akapachansa nayar churitu** —sasa.

19 Ukhamasti, jumanakax sarapxam, taqi markanakar yatichapxam, Awkin, Yuqapan, Qullan Ajayun sutipxar bautisasa.

20 Taqe kunti nayajj sapksma ukanak phoqapjjañapatakiw yatichapjjam, nayajj jumanakampiskaktwa, akapachan tukusiñapkama. Amén.

Marcos

1 JAQTHAPI

1 Jesucristo, Diosan Yuqapan suma yatiyāwinakap qalltaña;
2 Kunjāmtix profetanakan qillqatāki ukhama: “Nayax khithanitax nayraqatam khithāma, jupaw juman nayraqatam thakim wakicht'ani” sasa.
3 Maynix wasaran arnaqaski: “Tatitun thakip wakicht'apxam, thakinakap chiqañchapxam” sasa.
4 Juanax wasaran bautisasina, juchanakamat pampachatāñatakiw arrepentisiñ bautisasiñ yatiyāna.
5 Judea uraqina, Jerusalén markankirinakasti taqiniw jupan ukar sarapxāna, Jordán jawiraruw juchanakap arsusin bautisasipxāna.
6 Juanax camello ñik'utampi isthapt'atānwa, ñik'utapar mā ñik'utan cinturón uchatānwa. ukatsti t'iju t'ijunaka, sallqa miel manq'āna;
7 Ukat yatiyāna: “Nayat sipansa juk'amp ch'amani mayniw nayat qhepājat jutaski, zapatopan ch'iwipajj janiw nayajj alt'asiñatakejj wakiskāti” sasa.
8 Chiqpachansa nayax umampiw bautisapxasma, jupasti Qullan Ajayumpiw bautisapxātam.
9 Uka urunakansti, Jesusax Galileankir Nazaret markat jutāna, Jordán jawiraruw Juanan bautisasina.
10 Uma taypit mistusinsti, alaxpach jist'arat uñjāna, Ajayux mā palomar uñtataw jupar saraqaniski.
11 Alaxpachāt mā aruw ist'asina: —Jumaw nayan munat Yoqaxaxa, jumarux walpun kusisiyāma —sasa.
12 Ukspachaw Ajayux wasarar irpāna.
13 Ukatsti pusi tunka uruw wasaran qhiparāna, Supayan yant'ata. ukatsti sallqa animalanakampi chikaw sarnaqāna; angelanakaw jupar yanapt'apxāna.
14 Juanax carcelar jist'antatāxāna uka qhipatsti, Jesusax Galilearuw purinina, Diosan Reinopat suma yatiyāwinak yatiyasa.
15 Ukat sapxarakinwa: —**Tiempox phuqhasxiwa, Diosan Reinopax jak'anxsiwa.**
16 Galilea quta thiyān saraskāna ukhaxa, Simonampiru, Andrés jilampiruw uñjāna, jupanakax mā q'ipi qutar jaquntasipkāna, jupanakax chawlla katurinakāpxānwa.
17 Jesusasti jupanacarōjj sānwa: —Jumanakajj **nayar arktapjjam, nayasti jumanacaruw jaqe chawllar tucuyapjjāma** —sasa.
18 Ukspachaw qānanakap apanukusin Jesusar arkapxāna.
19 Uka chiqat mā juk'a sarasinsti, Jacobo Zebedeon yuqaparu, Juan jilapar uñjāna, jupanakax barcon q'ipinapak askichasipkāna.
20 Ukspachaw jupanakar jawsāna, Zebedeo awkiparux contratadonakamp chikaw barcon jaytawayapxāna.
21 Ukatsti Capernaúm markaruw sarapxāna. Sábado urunsti, sinagogaruw mantasin yatichāna.
22 Yatichāwip uñjasax wal muspharapxāna, jupanakarux munañan jaqir uñtataw yatichāna, janiw kamachi yatichirinakjam yatichkānti.
23 Jupanakan sinagogapanjja, mā q'añu ajayumpi mā jaqew utjāna. ucat jupajj jach'at art'āna:
24 Juparusti sarakinwa: —Jichhax jichhūrunakanxa; Nazaret markankir Jesus, ¿kuna lurañasa jumampi? ¿jumax nanakar t'unjañatak juttati? Nayajj khititas uk uñt'sma, Diosan Qollan Diosapa.

25 Jesusasti akham sasaw tuqinuqāna: —**Amukt'asim, ukat mistum —sasa.**

26 Uka q'añu ajayusti jupar ch'iyjāna, jach'at art'asisinsti, jupat mistuwayxāna.

27 Taqeniwal wal muspharapjjāna, akham sasaw jupanakkama jiskt'asipjjāna: “¿Kunas akajj?” kuna machaq yatichāwis akaxa? Jupajj ch'amapampiw q'añu ajayunakarus mayina, jupanakajj jupar ist'apjjewa” sasa.

28 Ukspachaw Galilea jak'ankir markanakar uñt'ayasina.

29 Sinagogat mistusinsti, Santiagompi, Juanampi chikaw Simonampi Andresan utapar mantapxāna.

30 Ucampis Simonan warmipan taykapajj calenturampi usuntat ikiskāna, ucat juparojj jupat yatiyapjjāna.

31 Jupasti uka warmin amparapat katthapisinxā, jach'ar aptāna. Ukspachaw calenturapax jupat mistuwayxāna, ukat jupanakarux luqtarakina.

32 Jayp'urux intix jalantxān ukkhasti, taqi usutanakaru, ñanqha ajayunakampi katuntat jaqinakaruw Jesusan ukar irpanipxāna.

33 Markachirinakax punku jak'an tantachasipxāna.

34 Jupasti kunayman usunakampi usuntat waljaniruw qullāna, walja ñanqha ajayunakarus alisnukurakinwa. Jupar uñt'atap laykusti, janiw saxranakan arsuñapsa jaysapkānti.

35 Alwatjja, wali jayp'uw sartasin mā sapa cheqar sarjjāna, ukanwa Diosat mayisina.

36 Simonampi jupamp chikāpkāna ukanakas jupar arknaqapxāna.

37 Jupar jikxatasax sapxarakinwa: —Taqi jaqinakaw thaqhaxi —sasa.

38 Jesusasti jupanakarux sānwa: —**Juk'a markanakar sarañāni, ukan yatiyañataki.**

39 Ukatsti Galilea markpachan sinagoganakapan yatiyāna, saxranakarus alisnukurakinwa.

40 Ukatsti mā lepra usun jaqi Jesusar jak'achasisin achikt'asina, qunqurt'asisaw juparux sāna: —Munstaxa, q'umachapxitasma —sasa.

41 Jesusasti khuyapt'ayasisaw amparap luqxatāna, llamkt'asinsti sānwa: —**Muntwa; q'uma jaqēm**” sasa.

42 Arsuñ tukuyatatsti, jank'aki lepra usupax mistuwayxāna, q'umachatāxānwa.

43 Jesusasti wali ch'amampiw arsūna, ukat jank'akiw khithāna.

44 Ukatsti sarakinwa: —**Jan khiturus kuns samti, jan ukasti saram, sacerdoteruw uñacht'ayasiñama, ukatsti kuntix Moisesax siskatayna ukanak q'umachasiñamatak luqtam, ukhamat jupanakar qhanañchañataki** —sasa.

45 Ucampis Jesusajj mistusaw uka toqet wal yatiyañ qalltāna, ukatsti Jesusajj janiw markapar qhan mantañjamājjānti, jan ukasti wasaranwa anqan jakasina.

2 JAQTHAPI

1 Mā qawqha urunakatsti Capernaúm markaruw wasitat mantāna. ukat utankatapat ist'asirakinā.

2 Ukspachaw waljani tantacht'asipxāna, janiw mā chiqax jupanakar katuqañatak utjkānti, janirakiw punku jak'ansa utjkānti.

3 Jupanakasti mā parálsis usut jaqiruw apanipxāna, uka usux pusi wawaninwa.

4 Jak'achasisin jan jak'achasisinsti, kawkhantix jupax jikxataskān uka uta patat jist'arapxāna.

5 Jesusasti jupanakan iyawsäwip uñjasajja, parälisis usutarojj sänwa: —Wawa, juchanakamajj pampachatäjjewa —sasa.

6 Ukansti yaqhep escribanakajj qont'atäsičkänwa, chuymanakapan amuyt'asipjjäna.

7 ¿Kunatsa aka jaqix Diosar jan wali arunak parli? ¿Khitis juchanak perdonaspa, jan ukasti Diosakiw perdonaspa?

8 Ukspachaw Jesusax jupanakan chuymapan ukham amuyt'apxatap amuyasäna, ukat jupanakarux sänwa: —¿Kunatsa jumanakax chuymanakaman uka arunak amuyt'apxtaxa?

9 ¿Parälisis usut jaqirux akham sañax juk'amp faciläspa: 'Juchanakamax pampachatäxiwa' sasa. Jan ukax: "Sartasim, ikiñam apthapisin sarnaqam" sañti?

10 Ucampis Jaqin Yoqapajj aka oraquen juchanak pampachañatak ch'amanitap yatipjjañamataki" sasa.

11 Nayajj sissmawa: sartasim, ikiñam aptasin utamar mantam —sasa.

12 Ukspachaw Jesusax sartasinxa, ikiñap apthapina, taqi jupanakan nayraqatapar saräna. Ukatsti taqiniw muspharapxäna, ukatsti Diosar jach'añchapxäna: "Janipuniw ukham uñjapkti" sasa.

13 Ukatsti wasitatwa quta thiyat mistuwayxäna. taqi jaqinakax jupar jak'achasipxäna, jupasti yatichäna.

14 Uka chiqat saraskäna ukhaxa, Alfeo chachan Levi yokapar uñjäna, jupasti qullqi katuqañ utar qunt'atäskir uñjäna, ukatsti sänwa: —Nayar arkita —sasa. Ukatsti sartasin jupar arktäna.

15 Jesusasti utapan manq'añan qunt'atäskäna ukhaxa, walja impuesto apthapirinakampi, jucharar jaqinakampix Jesusampi, discipulonakapamp chikaw qunt'asipxäna.

16 Ukatsti escribanakampi fariseonakampix impuesto apthapirinakampi, juchararanakamp chika manq'asir uñjapxäna, discipulonakaparux sapxänwa: —¿Kunjämarak impuesto apthapirinakampi, juchararanakampi manq'aski, umpachasti?

17 Uk ist'asinsti, Jesusax jupanakar sänwa: —K'umaranakax janiw qullirip munapkiti, jan ukasti usut jaqinakawa.

18 Juanan discipulonakapas fariseonakan discipulonakapas ayunapxiräna, ukatsti jupanakarux sapxarakinwa: —¿Kunatsa Juanan discipulonakapasa fariseonakan discipulonakapas ayunapxi, discipulonakamax jan ayunapxi?

19 Jesusasti jupanacarojj sänwa: —¿Noviojj jupanakamp chikäki ukhajj casarasinatak utankirinakajj ayunapjjaspati? noviojj jupanakamp chikäki ukhajja, janiw ayunapkaspati.

20 Uca urunakax purininiwa, noviox jupanakat apaqatäni, uka urunakax ayunapxani.

21 Janirakiw khitis nayra isi patxarux machaq tela sawuñapäkiti, jan ukhamäkanixa, machaq tela phuqt'atax nayra isi apt'asi, ch'iyjatapax juk'amp jan waliruw tukuraki.

22 Janiw khitis machaq vino nayra botellanakar uchkiti, jan ukhamäkanixa, machaq vinox botellanak p'akjaspa, vinox warantatäniwa, botellanakax q'añuchatäniwa, jan ukasti machaq vinox machaq botellanakaruw uchatäni.

23 Ukatsti sábado urun trigo yapunak taypin saräna. discipulonakapajj sarasipkäna ukhajj trigo achunak apthapiñ qalltapjjarakäna.

24 Fariseonakax juparux sapxarakinwa: —¿Kunatsa sábado urun jan walinak lurapxi?

25 Jesusasti jupanacarojj sänwa: —¿Janit jumanakas ullart'apjjtati kunti Davidajj jan walt'äwin uñjaskäna, manq'at awtjatäsa, jupamp chikäpkäna ukanakasa?

26 Abiatar jach'a sacerdoten urunakapansti Diosan utapar mantäna, uñacht'ayañatak t'ant'a manq'äna, uka t'ant'asti janiw sacerdotenakatakik manq'añax wakiskiti, ukat jupamp chik saririnakarux churarakäna?

27 Jesusasti jupanakarux sänwa: —Sábado urux jaqitakiw lurasawayi, janiw jaqix sábado urutakikiti.

28 Ukatwa Jaqin Yuqapax sábado urun Tatitupaxa.

3 JAQTHAPI

1 Ukatsti wasitatwa sinagogar mantäna. Ucansti mä jaqew utjäna, uka jaqejj amparapamp wañt'atänwa.

2 Jupanakasti Jesusar uñjasipčkänwa, sábado urun qullaniti janicha uk yatiñatakiki. ukhamat jupar juchañchañatakiki.

3 Jesusax wañt'at amparani jaqirux sänwa: —Sayt'am —sasa.

4 Jesusasti jupanakarux sänwa: —¿Sábado urun aski lurañax wakisipati, jan ukax jan wali lurañacha? ¿jakañ qhispiyañatakiki, jan ukax jiwayañatakiki? Ukampis jupanakax amukiw qhiparapxäna.

5 Ukatsti jupanakarux wali colerat uñch'ukiskäna, chuymapan qala chuymañpaxatap laykux llakitaw uka jaqirux säna: —Amparam luqtam —sasa. Ukatsti amparap luqxatäna, amparapasti maynir uñtataw k'umaräxäna.

6 Fariseonakasti mistusaw Herodes markankir jaqinakampix Jesusar jan walt'ayañatak mä amtar puripxäna.

7 Jesusasti discipulonakapamp chikaw lamar qotar sarjjäna, Galilea markatsa, Judea markatsa walja jaqenakaw jupar arkapijjarakäna.

8 Jerusalén markatsa, Idumea markatsa, Jordán jawir khurkatatsa. Tiro, Sidón jak'ankirinakasti walja jaqinakaw jupar jak'achasipxäna.

9 Jesusax discipulonakaparux akham sänwa: "Jichhax mä jisk'a barcow walja jaqinak laykux jupar suyt'ayapxätam, jan jupar t'aqhisipxapxäñapatakiki" sasa.

10 Jupajj waljaniruw qolläna; Ukhamatwa jupar llamkt'añapatak ch'axwapxäna, jan walt'äwinakan uñjasir jaqinakaru.

11 Q'añu ajayunakax jupar uñjasax nayraqatapar qunt'asisin jach'at art'asipxäna: —Jumaw Diosan Yuqapätaxa —sasa.

12 Ucatsti jupanacarojj jan yatipapjjamti sasaw jupanacarojj säna.

13 Ukatsti mä qulluruw makhatasinxa, khitinakarutix munkäna ukaruw jawsäna.

14 Jesusax tunka payan jaqiruw utt'ayäna, jupamp chikäpaxañapatakiki, yatiyir khitapxañapatakiki.

15 Usutanak qullañatakisa, ñanqha ajayunak jaqunukuñatakisa ch'amaninñatakiki.

16 Simonarux Pedro sutimpiw sutichäna.

17 Zabedeon Santiago yuqapa, Santiagon jilapa. Jupanakarux Boanerges sutimpiw sutichäna, mä arunxa: Qhixu qhixu wawanaka.

18 Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Santiago, Alfeon yuqapa, Tadeo, Simón cananeo.

19 Judas Iscariote chachasti jupar aljantarakinwa.

20 Jaqenakajj wasitatwa tantachasipjjäna, t'ant'a manq'añsa janiw puechkänti.

21 Uk ist'asinsti, masinapax jupar katuntañatakiw mistuwayapxäna, jupanakax sapxänwa: —Jan wali amuyumpiw sarnaqxi —sasa.

22 Jerusalén markat saraqanir escribanakasti sapxarakinwa: —Beelzebub chachan p'iqinchiripampiw saxranakar alisnuku —sasa.

23 Jesusax jupanakar jawsasin uñacht'äwinakampiw jupanakar säna: —¿Kunjamarak Supayax Supayarux alisnuspasti?

24 Mä reinotejj jupa pachpa contra t'aqanuqtatäspa ukhajja, janiw uka reinojj sayt'kaspati.

25 Mä utati jupa pachpa contra t'aqanuqtatäspa ukhajja, janiw uka utajj sayt'kaspati.

26 Supayatix jupa pachpa contra sayt'asisin t'aqanuqtaspa ukhaxa, janiw sayt'kaspati, jan ukasti tukusiñaniwa.

27 Janiw khitis ch'aman jaqin utapar mantasin yänakap lunthatkaspati, janitix ch'aman jaqir nayraqat chinuntkaspa ukhaxa. ukatsti utap q'al tukjani.

28 Qhanakwa sapxäma, taqi juchanakas pampachatäniwa, jaqin wawanakapatsa, Diosar jan wali arunakampi jan wali arunakampi jan walinak parlapki ukanakarsa pampachatäniwa.

29 Ukampis khitis Qullan Ajayu contra parlki ukax janipuniw pampachatäkaspati, jan ukasti wiñay juchañchataw uñjasi.

30 Jupanakasti sapxänwa: “Jan wali ajayuniwa” sasa.

31 Jilanakapasa, taykapasti jutasinxa, anqan sayt'ataw Jesusar jawsayañatak khithapxäna.

32 Jaqinakasti jupar jak'achasisin qunt'asipxäna, ukatsti sapxarakinwa: —Aka taykamampi jilanakamampix jumar thaqhaxam —sasa.

33 Jesusasti jupanakarux sänwä: —¿Khitix taykaxa, jan ukax jilanakajaxa?

34 Jupa jak'an qunt'atäpki ukanakar uñkatasax akham sänwä: —¿Uñtapxam taykajampi jilanakajampi!

35 Khitejj Diosan munañap lurki ukajja, jilajja, kullakaja, taykajawa.

4 JAQTHAPI

1 Ukatsti wasitatwa lamar qota thiyan yatichañ qalltäna, walja jaqenakaw jupar jak'achasisipjjäna, jupajj mä barcor mantasaw qotan qont'asina. ucatsti taqpach jaqenakaw lamar qota jak'an oraqenkapjjäna.

2 Jesusasti uñacht'äwinakampiw jupanakar walja yatichäwinak yatichäna, yatichañ tuqiw jupanakar säna:

3 Ist'apxam; Uñtapxam, yapuchirirw yapuchañatak mistunina.

4 Yapuchaskäna ukkhasti, yaqhepajj thak thiyaruw jaquqanipjjäna, alajjpachankir jamach'inakasti jutasin manq'antapjjarakina.

5 Yaqhepajj qala oraqer jaqontatäjjanwa, ukanjja janiw walja oraqejj utjkänti. Ukspachaw jilsuwayxäna, janiw uraqi manqhanikänti.

6 Ucampis Intejj mistunjjäna ukhajja, nakhantjjänwa. jan saphinñap laykusti, wañsuwayxänwa.

7 Yaqhepajj ch'aphinak taypiruw jaquqanipjjäna, ch'aphinakajj jiltasinwa ch'aphinak ch'aphintapjjäna, janiw achunak achuykänti.

8 Yaqhepasti suma oraqer jaqoqtapjjäna, ukatsti achunak achupjjäna, jiltapjjarakina. Ukatsti kimsa tunka, mayninakax suxta tunka, yaqhipanakasti pataka.

9 Jesusasti jupanakarux sänwä: —Khititix jinchuniki ukax ist'pan —sasa.

10 Jesusax sapakiskän ukkhasti, tunka payan jaqinakamp chika jak'ankirinakax uka uñacht'äwit jiskt'apxäna.

11 Jesusasti jupanakarux sänwä: —Jumanakarux Diosan qhapaq markapan imantat yatiñap uñt'ayapxäma.

12 Uk uñjasajj uñjapjjañapataki, jan amuyapjjañapataki. ist'asax ist'apxaspawa, ukampis janiw amuyapkaspati; jan kunapachas jupanakajj kutikipstapjjañapataki, juchanakapas pampachatäpjjäñapataki.

13 Jesusasti jupanakarux sänwä: —¿Janit jumanakax aka uñacht'äwi yatipkta? ¿Kunjamarak taqi uñacht'äwinak uñt'apxätasti?

14 Phawirix arunak yapuchi.

15 Ukanakax thakhi thiyan sarantatäxiwa; ist'asinsti, Supayax jank'akiw jutasin chuymanakapan yapuchatäki uka aru apt'asi.

16 Uka kipkarakiw qala uraqin yapuchata. Jupanakasti aru ist'asax jank'akiw kusisiñampi katuqapxi;

17 Janirakiw jupanakpachax saphinipkiti, mä juk'a pachakiw aguantapxi, uka qhipatsti, t'aqhisiñas jan ukax arknaqñas aru laykux utji ukhaxa, jank'akiw juchañchasipxi.

18 Ukanakax ch'aphinak taypin yapuchatawa; kunjamt'i aru ist'apki ukhama,

19 Akapachan llakinakapasa, qamir kankañ tuqit sallqjañanakasa, yaqha yänakan munañanakapasa, arurux ch'amakt'ayarak, jan achuñapataki.

20 Ukanakax suma uraqin yapuchatawa; Khitinakatiw aru ist'apxi, katuqapxi, ukat yaqhipax kimsa tunka, mayninakax suxta tunka, yaqhipanakax pataka.

21 Jesusasti jupanacarujj sänwä: —¿Mä vela apanipjjatati mä carro manqhar uchañataki, jan ukajj mä cama manqhar uchañataki? ukat ¿janit mä candelabro patxar uchatañapäkiti?

22 Janiw kunas imantat utjkiti, janirakiw uñacht'ayatakaniti. janirakiw kunas jamasat imatakänti, jan ukasti yaqha markar puriñapatakiw imatakänti.

23 Maynitix ist'añatak jinchunichixa, ist'pan.

24 Jesusasti jupanakarux sänwä: —Amuyasipxam kuntix ist'apki ukax, kuna tupumpitix tuputäpkäta ukax jumanakatakiw tuputäpxätam.

25 Khitis utjki ukax juparuw churatäni, khitis jan utjki ukax jupat apaqatäniwa.

26 Jupasti sarakinwa: —Diosan Reinopajj ukhamarakiwa, mä jaqejj jatha oraqer jaqontkaspa ukhama.

27 Ukarusti, arumampi urumpiw ikispa, jathapas jilsuñapataki, janiw kunjamakitix uk yatkiti.

28 Aka oraqejj jupa pachpatwa achuyi. nayraqatax cuchilla, ukkarusti jinchu, ukkarusti siwara phuqt'ata jinchuru.

29 Uca achunak achupjjasinjja, jank'akiw ch'iwi uchasi, yapu apthapiñajj purinjjatap laykojja.

30 Jupasti sarakinwa: —¿Kunampirak Diosan reinopar uñtasitäspasti? jan ukax ¿kuna uñtasiwimpis uñtassna?

31 Ukasti mä mostaza jathampi sasiwa, uka jathax uraqin yapuchatäxi ukhaxa, aka uraqin utjki uka jathanakat sipansa juk'amp jisk'akiwa.

32 Ucampis yapuchatäxi ukkhaxa, jilsu, taqi qulla quranakat sipan juk'amp jach'aruw tuku, jach'a ramanaksa ch'iyjasi. ukhamat alaxpachankir jamach'inakax uka ch'amakan qurpachasipxäñapataki.

33 Ukhamat walja uñacht'äwinakampiw Jesusax jupanakar arunak parläna, jupanakan ist'asipkän ukhamarjama.
 34 Ukampis janiw mä uñacht'äwimp jupanakar parlkänti, sapak'isipkäna ukhasti, taqi kunsä discipulonakapar qhanañchäna.
 35 Uka urux jayp'üxän ukkhasti, Jesusax jupanakar sänwa: —Mä **khurkatar makhatapxañäni —sasa.**
 36 Jaqenakar khittjasasti, barconkkäna ukhaw Jesusar irpjjapjjäna. Ukat jupamp chikasti yaqha jisk'a barconakas utjarakänwa.
 37 Ukatsti mä jach'a thaya thayt'anäna, jach'a jach'a thayanakax boteruw ch'allt'äna, ukhamasti barcox phuqhantatänwa.
 38 Jupajj barcon qhepäjJapanwa mä almohada patjjan ikiskäna, jupanakasti sartayasaw akham sapjjäna: “Yatichiri, ¿janit jiwañajj jumatak llakiskta?”
 39 Jesusax sartasinx thayaruw tuqinuqäna, qutaruw säna: —Sumankapxam, **amukt'apxam —sasa.** Ukat thayax tukusxänwa, mä jach'a samarañaw utjäna.
 40 Jesusasti jupanacarojj sänwa: —¿**Kunatsa ukham ajjsarapjjta? ¿Kunjämarak jumanakan jan iyawsäwinipktasti?**
 41 Jupanakasti wal axsarapxäna, maynit maynikamaw jiskt'asipxäna: —¿Kuna jaqisa, thayasa, qutasa jupar ist'añapatakixa?

5 JAQTHAPI

1 Ukatsti quta khurkataruw puripxäna, Gadarenonakan uraqiparu.
 2 Jesusax botet saraqasinxa, jank'akiw sepulturanak taypit mä q'añu ajayumpi mä jaqix jupar katuqäna.
 3 Jupajj sepulturanak taypinwa jakasäna. janirakiw khitis jupar chint'añ puedkänti, janirakiw cadenanakampis chint'añjamäkänti.
 4 Jupajj walja kutiw cadenanakampi, cadenanakampi chinuntat uñjasiräna, cadenanaksa ch'iyjatäjjanwa, cadenanakas p'akjatäjjanwa.
 5 Sapa kutiw arumasa uruy qullunakansa, sepulturanakansa jach'at arnaqasisa, qalanakamp khuchhurasä.
 6 Jesusar jayat uñjasajja, t'ijt'asaw jupar yupaychäna.
 7 Jach'at jach'at art'äna: —¿Jesus, Altu Pata Diosan Yuqa, ¿kuna lurañas jumampi? Diosan sutipjjaruw juramento lursma, jan t'aqhesiyañamataki” sasa.
 8 Jupajj sänwa: “**Jan wali ajayu, uka jaqet mistum” sasa.**
 9 Jesusasti jupar jiskt'äna: —¿**Kunas sutimaxa?** Jupasti sarakinwa: —Nayan sutijax Legión satawa, waljanipxtwa —sasa.
 10 Jupajj wal achikt'asäna, jupanakar jan khittjañapataki.
 11 Qullunak jak'ansti mä jach'a khuchhi tamaw manq'asipkäna.
 12 Taqi saxranakaw Jesusar achikt'asipxäna: “Khuchhinakar khithapxita, uka khuchhinakar mantapxañajataki” sasa.
 13 Ukspachaw Jesusax jupanakar iyaw satayna. Uka q'añu ajayunakax khuchhinakar mistusaw khuchhinakar mantapxäna, uka uywanakax wali ch'amampiw qutar saraqapxäna, niya pä waranqa jaqinakäpxänwa.
 14 Khuchhinak manq'irinakasti t'ijt'apxäna, ukatsti markan, pampan yatiyapxäna. Ukat kuna lurañas uk uñjiriw mistuwayapxäna.

15 Jesusan ukar purisinsti, khitirutix saxrampi mantata, legión ukankir jaqirus qunt'atäskir uñjapxäna, isimp isthapt'ata, suma amuyuni.
 16 Uk uñjirinakasti, kunjämtix Supayan katuntat jaqiru, khuchhinakatsa pasäna uk yatiyapxäna.
 17 Jupanakajj markapat sarjjañapatakiw jupar mayisiñ qalltapjjäna.
 18 Boter mantasinsti, khittitix saxrampi mantaskäna ukax jupamp chikäñapatakiw mayisäna.
 19 Ukampis Jesusax janiw jayskänti, jan ukasti sänwa: —Amigonakamar **utar sarxam, ukat Tatitux jumatakix jach'a luräwinakap yatiyam, jumat khuyapt'ayasisa —sasa.**
 20 Ukatsti Jesusax wali jach'a luräwinakap Decápolis markan yatiañ qalltäna.
 21 Jesusasti barcot mayamp khurkatar saraskäna ukhajja, walja jaqenakaw jupar jak'achasipjjäna.
 22 Sinagogan jilirinakapat mayn'iriw jutäna, Jairo sutini. Jupar uñjasasti, kayunakap jak'aruw qunt'asäna.
 23 Ukatsti wal achikt'asirakäna: —Phuchajax jiwañampiskiwa. ucat jupajj jakaskakiniwa” sasa.
 24 Jesusasti jupamp chikaw saräna. Walja jaqinakaw jupar arkapxäna, jupar walpün tantacht'asipxäna.
 25 Mä warmisti tunka payan maraw wila usump usuntatäna.
 26 Walja qullirinakan t'aqhisiñanakapan t'aqhisiyatäna, taqi kunat' jupan utjkäna ukanak apt'asiwayxäna, ukampis janiw kunas juk'amp askikänti, jan ukasti juk'amp jan waliruw tukuwayxäna.
 27 Jesusan sutip ist'asinsti, qhepäjjat qhepäjjat mistusaw isipar llamkt'äna.
 28 Jupajj akham sänwa: “Isipar llamkt'askä ukhajja, k'umaräjjäwa” sasa.
 29 Ukspachaw wila phuch'upax wañsuwayxäna. ukatsti uka usump qullatäkas pas ukhamaw cuerpopan amuyasäna.
 30 Jesusasti ukspachaw suma sarnaqañan mistutapa yatisinxä, ch'iwinak taypin muytasin säna: —¿Khitis **isinak llamkt'itu?**
 31 Yatiqirinakapasti sapxarakinwa: —Jaqinakar t'axllirt'ir uñjtaxa, ¿khitis llamkt'itu?
 32 Ukjjarusti Jesusajj uqham lurir warmir uñjiriw uñch'ukisäna.
 33 Ucampis uka warmejj ajjsarayasisa, khathatt'asisaw kunat' jupar paskäna uk yatisajj jupan nayraqatapar qont'asisin taqe kunat' cheqäki uk yatiyäna.
 34 Jesusasti juparux sänwa: —**Wawa, iyawsäwimaw k'umarapttamxa. sumankañampi saram, ukatsti k'umarakim.**
 35 Jesusajj parlaskäna ukhajja, sinagogan p'eqt'iripan utapat yaqhepajj akham sänwa: “Phuchamajj jiwatäjjewä, ¿kunatsa Yatichirirojj juk'amp jan walt'ayaskta?”
 36 Jesusajj uka arunak ist'asajja, sinagogan p'eqt'iriparuw säna: “**Jan ajjsaramti, jan ukasti iyawsam” sasa.**
 37 Janiw khitirus arktañ munkänti, jan ukasti Pedrompiru, Santiagompiru, Santiagon Juan jilapampirukiw arknaqäna.
 38 Ukatsti sinagogan p'iqinchiripan utapar purisax ch'axwañanaka, jach'a jach'a jach'a tukurinak uñjäna.
 39 Ucatsti Jesusajj jupanacarojj sänwa: —¿**Kunatarak ukham ch'ajjwasipjjta, jachapjjtasti? uka tawaqux janiw jiwkiti, jan ukasti ikiskiwa.**
 40 Jupanakasti jisk'achasaw larusipxäna. Ucampis taqe jupanakar alisnukusinjjä, awkiparu, taykaparu, jupamp chikäpkäna ukanakarsa, kawkhan'ti uka tawaqojj ikiskäna ukaruw mantäna.

41 Ukatsti uka tawaqurux amparat katthapisinx sänwa: — **Talita cumi**; Ukasti, akham sañ muni: ‘Wallwa, sapxsmawa, sartasim’ sasa.

42 Ukspachaw uka tawaqux sartasinx sarxäna. Jupasti tunka payan maranirakñwa. Ucat jupanacajj wal muspharapjjäna.

43 Ukxa jan khitis yatipxañapatakix wali ch'amampiw jupanakar ewjijt'äna. ukatsti mä kuns jupar manq'añapatak churatäñapatakiw mayina.

6 JAQTHAPI

1 Ukatsti uka chiqat mistusaw markapar purinina. discipulonakapas jupar arkapjjaraki.

2 Sábado uru purinkipansti, Jesusax sinagogan yatichañ qalltäna, jupar ist'irinakax wal muspharapxäna, akham sasa: —¿Kawkitsa aka jaqix akanak apsu? ¿Kuna yatiñ kankaña jupar churatäpacha, ukham jach'a luräwinak amparapamp luratäñapataki?

3 ¿Janit aka carpintero, Marian wawapäki, Santiago, José, Judá, Simón chachan jilapa? ¿Janit kullakanakapajj nanakamp chik akankpacha? Ucat jupanacarajj chuym ust'ayapjjäna.

4 Jesusasti jupanacarajj sänwa: —**Mä profetaroj janiw jach'añchatäquti, jan ucasti marcapansa, wila masipansa, utapansa jach'añchatäñapawa.**

5 Ukansti janiw kuna jach'a luräwinaksa lurirjamäkanti, jan ukasti mä qawqha usutanakar amparanakap luqxatasin k'umaraptayäna.

6 Jupajj jan creyipjjetap laykoj wal muspharäna. Ukatsti ayllunakar muyuntasin yatichasaw sarnaqäna.

7 Ukatsti tunka payan jaqinakaruw jawsayäna, ukat pä payan khitañ qalltäna. ukatsti jan wali ajayunaxarux ch'am churarakina;

8 Ukatsti jupanakarux akham sänwa: “Jan kuns apt'asipxamti, jan ukasti mä thujrukiw apt'asipxäta; janirakiw t'ant'a, t'ant'a, qullqi bolsapan utjañapäkiti.

9 Ukampis zapatonak uchasipxam; ukat janiw pä isimpi isthapt'asiñasäkiti.

10 Jesusasti jupanakarux sänwa: —Kawkhantix **mä utar mantapkäta uka chiqat sarxañkamaw ukan qhiparapxäta —sasa.**

11 **Khitinakatix jan katuqapkätam, janirak ist'apkätam ukapachaxa, uka chiqat sarxapxäta ukhaxa, kayunakaman laq'a ch'allt'asipxam, ukhamat jupanak contra yatiyañataki. Qhanak sapxma, taripaw urux Sodoma, Gomorra markanakax juk'amp mutuyatäniwa, uka markat sipansa.**

12 Jupanakasti arrepentisipjjañapatakiw yatiyapjjäna.

13 Jupanakasti walja ñanqha ajayunak jaqunuqapxäna, walja usutanakarus aceitempi jawq'jasaw qullapxäna.

14 Herodes reyisti jupat ist'äna. (Sutipax taqiniruw yatiyatäna:) sarakinwa: —Bautisir Juanax jiwatanak taypit jaktawayxi, ukatwa jach'a luräwinakap uñacht'ayaski —sasa.

15 Yaqhepasti sapjjäna: “Elias satawa” sasa. Mayninakax sapxarakinwa: —Akax mä profetawa, jan ukax profetanakat maynirjama —sasa.

16 Herodesasti uk ist'asin sänwa: —Jupaw p'iqip khuchhuqt'ataxa.

17 Herodes pachpaw Juanar katuntasin carcelar jist'antatayna, Herodias, Felipe jilapan warmip layku.

18 Juanax Herodesarux sänwa: —Jilaman warmip katuqañax janiw walikiti —sasa.

19 Ukat Herodiasax jupa contraw ch'axwäna, jiwayañ munarakina. ukampis janiw atipkanti:

20 Herodesajj Juanar ajjsaräna, jupajj cheqapar sarnaqer jaqëtap yatisajj jupar uñjäna. Jupar ist'asinsti, walja luräwinak luräna, kisisit ist'arakina.

21 Mä suma uru purinxäna ukhaxa, Herodesax yurüwip urux mä manq'a manq'ayäna, Galileankir jilirinakaparu, jilirinakaparu, jilirinakaparu.

22 Kunapachatix Herodiasan phuchapax mantasin thuqt'asisin Herodesampi, jupamp chik qunt'atäpki ukanakarus kisisiyäna, reyejj uka tawaqurux sänwa: —Kuntix munkta uk mayipxita, nayasti churäma —sasa.

23 Jupajj juramento luräna: “Kuntí nayar mayt'käta ukjja, chikat reinojjaruw churäma” sasa.

24 Ukatsti taykapar sarasaw akham säna: —¿Kunsa mayiristxa? —Bautisir Juanan p'iqipawa —sasa.

25 Ukatsti jank'akiw reyin ukar mantasin jiskt'äna: —Bautisir Juanan p'iqip mä q'ipit mä juk'at churañam munta —sasa.

26 Reyejj wal llakisina. ukampis juramentop layku, jupamp chik qunt'atäpki ukanakan layku, janiw jupar apanukuñ munkanti.

27 Ukspachaw reyix mä verdugo khithäna, p'iqip apanipxañapataki.

28 Ukatsti p'iqip mä plator apanina, ukatsti uka tawaquruw churäna.

29 Discipulonakapajj uk ist'asajja, jiwat cuerpop apthapisin mä sepulturaruw ikipjjäna.

30 Apostolonakajj Jesusan ukar tantachasisaw taqe kunti lurapkäna, kunti yatichapkäna ukanak yatiyapjjäna.

31 Jesusasti jupanacarajj sänwa: —**Jumanakakejj mä wasararuw sarapjjam, mä juk'a samart'apjjam**, waljaniw jutapjjäna, sarapjjarakina, janirakiw manq'añatakis samart'apkanti —sasa.

32 Jupanakasti sapakiw barcot mä ch'usa chiqar sarxapxäna.

33 Jaqenakajj jupanakar sarjjatap uñjasajja, waljaniw jupar uñt'apjjäna, kayukiw uka markanakat t'ijtjapjjäna.

34 Jesusasti mistunkäna ukhajja, walja jaqenakar uñjäna, jupanakat khuyapt'ayasina, jan awatirini ovejanakjamäppjjetap layku.

35 Uka uroj wali jayäjjäna ukhajja, discipulonakapajj jupar jak'achasisin sapjjäna: “Akajj mä wasar pampawa, jichhajj tiempojj pasawayjjewa.

36 Jupanakarux khithapxam, uka jak'ankir pampanakaru, ayllunakaru, t'ant'a alasipxañapataki.

37 Jesusasti jupanakarux sarakinwa: —Jumanakax **manq'añ churapxam —sasa.** Jupanakasti sapxarakinwa: —¿Pä patak qullqi t'ant'a alasis saraññanti?

38 Jesusasti jupanacarajj sänwa: —**¿Qhawqha t'ant'as utjapjjtamjja? uñjiri sarapxam.** Yatisinsti sapxarakinwa: “Phisqa, pä chawlla” sasa.

39 Ukatsti taqiniw ch'uxña ch'uxña quqanak patxaru t'aaq t'aaq qunt'ayapxañapatak mayina.

40 Jupanakasti patak patak, phisqa tunka filaruw qunt'asipxäna.

41 Uka phisqa t'ant'ampi, pä chawllampi aptasinsti, alaxpachar uñtasinxä, bendicisaw t'ant'anak p'akjäna, ukatsti discipulonakapar churäna, jupanakar nayraqatar uchapxañapataki. uka pä chawllanaksti taqiniruw jaljäna.

42 Taqeniw manq'asipjjarakina, ukatsti qarjataw uñjasipjjäna.
 43 Ukaststi tunka payan canastanak apthapixäna, uka t'aaq t'aqanakampi, chawllanakampi.
 44 Uka t'ant'a manq'irinakasti niya phisqa waranqa jaqinakäpxänwa.
 45 Ukspachaw discipulonakaparojj barcor makatapjjañapatak wayt'äna, ukatsti Betsaida markar sarapjjañapatakiw mayina.
 46 Jupanakar khitasinsti, mä qulluruw mayisiñatak sarxäna.
 47 Jayp'u tuqirusti, barcox quta taypinkxänwa, jupa sapakiw oraqenxäna.
 48 Ukjarusti jupanacarojj remar ch'amachasir uñjäna. thayasti jupanakarux tukjataynawa, niya pusi jayp'u jayp'u pacharuw quta patxan sarnaqäna, jupanakar pasañ munarakina.
 49 Lamar qota patjjan sarnaqaskir uñjasajja, mä ajayäkaspa ukham amuyapjjäna.
 50 Taqeniw jupar uñjasajj wal llakisipjjäna. Ukspachaw jupanakamp parläna, ukatsti sänwa: —Amuyasipxam, nayakitwa. jan axsaramti.
 51 Ukaststi Jesusax jupanakan ukar makhatatayna. thayasti tukusxänwa, jupanakpachaw wal muspharapxäna, muspharapxarakinwa.
 52 Jupanakasti janiw t'ant'anakan milagrop amuyapkänti, chuymanakapan qala chuymañitap layku.
 53 Uka quta pasasinsti, Genesaret uraqiruw puripxäna, ukatsti quta thiyaruw puripxäna.
 54 Botet saraqasinsti, ukspachaw Jesusar uñt'apxäna.
 55 Ukarusti t'ijt'asin t'ijt'asin usut jaqinakarux kawkhanti Jesusankaskatap ist'apkän uka chiqanakan ikiñanak apxaruñ qalltapxäna.
 56 Kawkirutix Jesusax mantaskäna, ayllunakaru, jach'a markanakaru, pampanakaru, usutanakarux callenakar ikiyapxäna, ukatsti achikt'asipxäna, isimp isthapt'atax llamkt'apxänapataki.

7 JAQTHAPI

1 Ukaststi fariseonakampi, yaqhep escribanakampi, Jerusalén markat jutapjjäna.
 2 Yaqhep discipulonakaparojj q'añuchata, mä arunjja, jan jariqat amparanakapamp t'ant'a manq'asipkänä uk uñjasajja, juchañchapjjäna.
 3 Fariseonakasa, taqe judionakasa, jan walja kuti amparanakap jariqasipkani ukhajja, janiw manq'apkaniti, jilirinakan sarnaqäwiparjama.
 4 Markat jutasinxä, janitix jariqasipkiti, janiw manq'apkiti. Ukaststi yaqha walja yänakaw katjatäñatak katuqapxi, sañäni, copa, manq'añanaka, broncet lurat vasonaka, mesanak jariqañataki.
 5 Ukaststi fariseonakampi kamachi yatichirinakampix jupar jiskt'apxäna: —¿Kunatsa discipulonakamax jilir irpirinakan sarnaqäwiparjam jan sarnaqapki, jan ukasti jan jariqt'at t'ant'a manq'apxi?
 6 Jupasti sarakinwa: —Isaías reyix k'ari chuymañ jaqinakat wali sum arsüna, kunjamtä Qillqatan siski ukhama: “Aka jaqinakax lakapampiw jach'añchapxitu, ukampis chuymapax nayat jayankxiwa” sasa.
 7 Ukampis inamayakiw nayar yupaychapxitu, jaqinakan kamachinakaparjam yatichañataki.

8 Diosan mandamientop apanukusinxä, jaqinakan saräwiparjamaw sarnaqapxtaxa, kunjamtä manq'añanaka, copa jariqañax wakiski ukhama.
 9 Jesusasti jupanacarojj sänwa: —Jumanakajj Diosan mandamientop apanukupjtawa, jumanacan saräwinacam phoqhañamataki —sasa.
 10 Moisesax sänwa: “Awkimaru, taykamar jach'añcham; ukatsti: “Khititix awkiparu, taykapar ñanqhachki ukaxa, jiwañapawa” sasa.
 11 Jumanakasti sapxtawa: “Maynitix awkiparu, taykapar saspa: ‘Corban satawa, mä arunxa, mä churäwiwa’ sasa. jupax qhispiyatäniwa.
 12 Jumanakax janiw awkipataki, taykapataki juk'amp kuns lurañapatak jaytapktati.
 13 Diosan arupajj inamayaruw tukuyapjjam, jumanakajj kunti yatiyapka uka costumbrenakam laykuw ukham lurapjjajja.
 14 Taqe jaqenakar jawsayasajj jupanacarojj sänwa: —Sapa mayniw nayar ist'apjjeta, amuyapjjarakita.
 15 Jaqiru mantañax janiw kunas q'añuchkaspati, jan ukasti kunanakatix jupat mistki ukanakaw jaqir q'añuchayi.
 16 Maynitix ist'añatak jinchunichixa, ist'pan.
 17 Jaqinak taypit utar mantasinxä, discipulonakapaw uka uñacht'äwit jiskt'apxäna.
 18 Jesusasti jupanakarux sänwa: —¿Jumanakax jan amuyt'asiripxtati? Janit jumanakax amuyapka, kunatix anqäxat jaqir mantani ukax janiw q'añuchkaspati;
 19 ¿Janiw chuymapar mantaniti, jan ukasti purakaparuw mantani, ukatsti ch'usawjaruw mistu, taqi manq'anak q'umachañataki?
 20 Jupasti sarakinwa: —Kunatix jaqit mistki ukaw jaqirux q'añuchayi —sasa.
 21 Jaqenakan chuymapatjja, jan wali amuyunaka, wachuq jucha lurañanaka, wachuq jucha lurañanaka, jaqe jiwayañanaka, juti.
 22 Lunthatañanaka, qullqi munañanaka, ñanqha lurañanaka, sallqjañanaka, q'añu lurañanaka, ñanqha nayranaka, Diosar jisk'achaña, jach'a jach'a tukuñanaka, jan amuyt'asiñanaka.
 23 Taqi uka jan walinakax chuymapat juti, ukat jaqirux q'añucharaki.
 24 Uka chiqat sartasinxä, Tiro, Sidón markanakaruw saräna, ukat mä utar mantäna, janiw khitis uk yatiñ munkänti, ukampis janiw imantatäkänti.
 25 Mä warmiw uka warmin sutip ist'äna, phuchhapan q'añu ajayump usuntata.
 26 Uka warmejj griego, Sirofenicia markankirinwa; ucatsti phuchapat diablo jaqunukuñapataqui achikt'asina.
 27 Jesusasti juparux sänwa: —Nayraqatax wawanakax sist'asipxpan, wawanakan t'ant'ap apthapisin anunakar jaquntañax janiw walikiti —sasa.
 28 Uca warmejj juparojj sänwa: —Jisa, Tatay, ucampis mesa manqhankir anunakajj wawanakan t'ant'at manq'apjje —sasa.
 29 Jesusasti juparux sänwa: —Uka arsutamatxa sarxam; Supayax phuchamat mistuwayxiwa.
 30 Utapar purisasti, saxraruw mistuwayxäna, phuchaparus ikiñan ikiskir jikxatäna.
 31 Ukaststi, Tiro, Sidón markanakat mistusaw Galilea quta thiyaru purinina, Decápolis uksankir quta thiyana.

32 Jupanakasti mā oqarar irpanipxatayna, jupasti janiw
parlañapākānti. ukatsti amparap luqxatañapatakiw
achikt'asipxi.

33 Ukatsti Jesusax jaqinak taypit maysaruw irpxaruwayäna,
ukat amparanakap jinchupar uchasäna, ukatsti thuqhuntasin
lakap llamkt'äna.

34 Alaxpachar uñtasinx, Jesusax jacht'asisaw sänä: —
Efata, mä arunxa: “Jist'aram” sasa.

35 Ukspachaw jinchupax jist'arasina, lakapan ch'akhapas
jist'arataxanwa.

36 Jani khitirus yatiyapxamti sasaw jupanakarux mayïna,
ukampis juk'amp mayïna, juk'ampiw yatiyapxirïna.

37 Jupanakajj wal muspharapjjāna, sapjjāna: “Jupajj taqe
kunsu sum lurawayi, oqaranakarsu, amutunakarsu
ist’añapatakiw yanapt’i” sasa.

8 JAQTHAPI

1 Uka urunakanjja, walja jaqenakajj walpun
tantachasipijjāna, janirakiw kuna manq'añas utjkānti,
Jesusajj discipulonakapar jawsasaw jupanakar sāna:

2 Jaqinakat khuyapt'ayasta, jupanakax kimsa uruw nayamp
chik sarnaqapxi, janiw kuna manq'añas utikiti.

3 Nayatix jupanakar ayunat utanakapar khitäxa, thakin qarjataw uñjasipxani, kunayman jaqinakaw jaya chiqat jutapxatayna.

4 Yatiqirinakapasti saptxänwa: —¿Kawkitsa maynix aka wasaran t'ant'ampi manq'ayasma?

5 Jesusasti jupanakarux jiskt'äna: —¿Qhawqha t'ant'anakas
utjapxtam? Jupanakasti sapxänwa: —Paqallqu —sasa.

6 Uraqir qunt'asipxam sasaw jaqinakar sāna, ukatsti
paqallqu t'ant'a aptasin yuspagarāna, p'akjasaw
discipulonakapar churāna, jupanakar nayraqatar
uchapxañapataki. ucat jupanacarojj jakenacan nayrakatapar
uchapijāna.

7 Jupanakasti mā qawqha jisk'a chawllanakanīpxānwa,
jupasti bendicirakīnwa, ukatsti jupanak nayraqatan
uchapxañapatakiw mayīna.

8 Ukhamaw manq'antapxäna, ukatsti qarjt'asipxäna.

9 Manq'irinakasti niya pusi waranga jaginakäpxänwa.

10 Ukspachaw Jesusax discipulonakapampix mä barcor mantasin Dalmanuta sat chiqar puripxäna.

11 Fariseonakax mistunisinsti, jupamp chikaw jiskt'asiñ
qalltapxäna, alaxpachat mä unañchäw thaqhasa, jupar
yant'añataki.

12 Jesusax wali jach'at jach'at arsüna: —¿Kunatsa aka jaqinakax mä unañcha thaqhapxi? chiqpachapuniw sapsma, janiw kuna unañchax jichha pachankirinakarux churatakaniti —sasa.

13 Ukatsti Jesusax jupanakar jaytasaw barcor mayamp mantasin mä chiqar sarxäna.

14 Discipulonakajj t'ant'a apañ armasipjjanwa, janirakiw
barcon mä t'ant'at sipansa juk'ampïpkänti.

15 Ukatsti jupanakarux akham sasaw iwxt'āna: —
Amuyasipxam, fariseonakan levadurapata, Herodesan
levadurapat amuyasipxam —sasa.

16 Jupanakasti jupanakkamaw parlt'asipxäna: —Janiw
t'ant'aniktanti —sasa.

17 Jesusasti uk yatisaw jupanakar sāna: —¿Kunatsa jumanakax jan t'ant'anīpxatamat amuyt'apxta? ¿Janit jichhakam amuyapkta, janirak amuyapkta? ¿Chuymamax wali ch'amanītati?

18 Nayranakanipxtaxa, ¿janit uñjapka? jinchunisasti,
¿janit ist'apka? ¿Janit amtasipka?

19 Phisqa t'ant'a phisqha waranqa t'ant'a t'ant'a t'ant'a t'ant'a
t'ant'a t'ant'a t'ant'a t'ant'a apthapixtaxa? Jupanakasti
sapxänwa: —Tunka payani —sasa.

20 Pusi waranqa paqallqu jaqinak taypinsti, ¿qhawqha
canastanakas t'aqa t'aqanak apthapixtaxa? Jupanakasti
sapxänwa: —Paqallqu —sasa.

21 Jesusasti jupanakarux sänwa: —¿Kunjämarak
jumanakax jan amuyt'apktasti?

22 Ukatsti Betsaida markaruw purinīna. Jupanakasti mā
juykhu jaqiruw jak'achasisin llamkt'añapatak
achikt'asipxāna.

23 Juykhurux amparat katthapisinx markat irpsuwayxāna.
 nayranakapar thuqhuntasin amparanakap luqxatasinsti,
 ʔkunas uñjtati sasaw jiskt'āna —sasa.

24 Uqxarusti uñkatasinx sänwa: —Nayax jaqınakarux
quqanakar uñtataw uñjta, jupanakax sarnaqapxi —sasa.

25 Uka qhipatsti, wasitatwa amparanakap nayranakapar
luqxatāna, ukatsti alaxpach uñch'ukiyāna, ukatsti
k'umarāxānwā, sapa maynirus sum uñjāna.

26 Ukatsti Jesusax utaparuw khithäna, akham sasa: —Jan
markar sarxamti, janirak uka markan khitirus yatiyamti —
sasa.

27 Ukatsti Jesusax discipulonakampix Cesarea Filipos
sat markanakaruw sarapxäna, thakinjam sarkasax
discipulonakapar jiskt'äna: —; *Khitirak sapxitusti?*

28 Jupanakasti sapxänwa: —Bautisir Juan; ukat yaqhepasti:
 “Profetanakat mayniri” sasa.

29 Jesusasti jupanacarojj sänwa: —Jumanakasti,
 ¿khitiritwa sapjjtasti? Pedrosti juparux sänwa: —Jumaw
 Cristoxa —sasa.

30 Ucatsti jupanacarojj sänwa: “Jan khitirus jupat
yatiyapjjamti” sasa.

31 Ukatsti jupanakarux yatichañ qalltāna: Jaqin Yuqapax
walja t'aqhisiñanakaninñapawa, jilir irpirinakampi,
sacerdotenakan jilirinakapampi, kamachi yatichirinanakan
apanukutāñapataki, jiwayatāñapataki, kimsa urut
jaktāñapataki.

32 Jupasti uka arunak qhan arsüna. Pedrosti jupar katuntasinx tuqñ qalltäna.

33 Ukjjarusti Jesusajj discipulonakapar uñtasajj akham
sasaw Pedror cheqañchäna: “ Supaya, nayat qhepäjjam,
janiw Diosan utjki ukanak muxsañchktati, jan ukasti
jaqinakan yänapkwa manq’askta” sasa.

34 Ukatsi Jesusax discipulonakapamp chika jaqinakar
jawsayasax sänwa: —**Khititix nayar arknaqañ munki ukax
jupa pachpat jithiqtañapawa, cruzap apt'asisin nayar arkita
—sasa.**

35 Khititix jakāwip qhispiyañ munki ukax apt'asiniwa;
ukampis khititix naya layku, suma yatiyäwi layku jakañap
apt'askani ukaxa, qhispiyaniwa.

36 ¿Kuna askirak jaqejj akapach katoqasin jakañapsa apt'asispa?

37 Jan ukajj ¿kunsä mä jajejj jakañap lanti churaspa?

38 Ukhamasti, khititix aka wachuq juchar purt'iri, jucharar
jaqinak taypin nayatsa, arunakajsa phinq'achasini; Jaqin
Yuqapax jupat phinq'asiniwa, Awkipan jach'a
kankañapamp qullan angelanakamp chika jutkani ukhaxa.

9 JAQTHAPI

1 Jesusasti jupanakarux sänwa: —Qhanak sapxsma, akan sayt'atäpki ukanakat yaqhepanakax janiw jiwañap mallq'apkaniti, Diosan reinopax ch'amampi jutañap uñjañkama —sasa.

2 Suxta urutsti, Jesusax Pedrompiru, Santiagompiru, Juanampiruw irpxaruwayäna, ukatsti sapakiw mä jach'a qullur irpäna.

3 Isipasti ch'iyar ch'iyar uñtataw qhant'äna. ukhamatwa aka uraqin jan khiti phuqt'atax janq'u ch'uqt'kaspä ukhama.

4 Ukapachaw Eliasajj Moisesamp chika uñstäna, jupanakajj Jesusamp parlt'asipkäna.

5 Pedrosti Jesusarux sänwa: —Yatichiri, jiwasatakix wali askiwa aka chiqankañaxa. mayasti jumataki, maynisti Moisesataki, maynisti Eliasataki.

6 Jupajj janiw kun sañs yatkiti; jupanacajj wal ajjsarapjjäna.

7 Mä qinayaw jupanakar ch'amakt'ayäna, uka qinay taypit mä aruw ist'asäna: “Akax munat Yuqaxawa, ist'apxam” sasa.

8 Mä akatjamat uñch'ukipxäna, janiw khitirus uñjxapxänti, jan ukasti Jesusarukiw uñjapxäna.

9 Qullut saraqasinsti, Jaqin Yuqapax jiwatanak taypit jaktaniñapkamax jan khitirus yatiyapxamti sasaw säna.

10 Jupanakasti uka arunakxa, jiwatanakat jaktañax kun sañs muni ukxa maynit maynikamaw jiskt'asipxäna.

11 Jupanakasti akham sasaw jiskt'apxäna: —¿Kunatsa kamachi yatichirinakax Eliasax nayraqat jutañapa sapxi?

12 Jesusasti jupanacaroj sänwa: —Cheqpachapuniw Eliasajj nayraj jütani, jupasti taqe kunsä askichani. Jaqin Yuqapat Qillqatasti, walja t'aqhisinänak t'aqhisinäpa, jan yäqatäñapa” sasa.

13 Nayasti sapxsmawa, Elíasax chiqpachapuniw jutxi, jupanakarux kuntix munapki uk lurapxäna, kunjämtix jupat Qillqatax siski ukhama.

14 Jesusax discipulonakapan ukar purisax walja jaqinak jak'an uñjäna, kamachi yatichirinakarus jupanakamp chikaw jiskt'asipxäna.

15 Ukjarusti taqe jaqenakaw Jesusar uñjasajj wal muspharapjjäna.

16 Ukaststi kamachi yatichirinakaruw jiskt'äna: —¿Kunatsa jupanakamp jiskt'asipxäta?

17 Jaqinakat mayniristi sarakinwa: —Yatichiri, nayaw jumar irpta, amutu ajayun wawaxa;

18 Kawkirutix jupar irptki ukax ch'iyjasi, espumasa, kisunakapas ch'allxtasi, ñik'utas ch'allxtasi, nayasti discipulonakamarux alisnukupxañapatakiw sista. ucat janiw atipeänti.

19 Jupasti sarakinwa: —Jan iyawsiri wawanaka, ¿kunapachas jumanakampiskä? ¿qhawqhakamas jumar t'aqhisiyäma? jupar nayar irpanipxam —sasa.

20 Ukxarusti Jesusan ukar irpanipxäna, jupar uñjasax ukspachaw uka ajayux q'añuchäna. ucatsti oraquer jaqontasäna, espumampiw liwjatäna.

21 Jesusax awkiparuw jiskt'äna: —¿Qhawqha pachas akax jupar purinxi? Jupasti sarakinwa: —Mä wawat —sasa.

22 Walja kutiw ninaru, umaruw jaquntäna, jupar t'unjañataki, ukampis jumatix kuns lurasmaxa, khuyapt'ayasim, yanapt'apxita.

23 Jesusasti juparux sänwa: —Jumatix iyawsasmaxa, iyawsiritakix taqi kunas lurasispawa —sasa.

24 Ukspachaw wawan awkipax jacht'asis säna: —Tatay, nayax iyawstwa; jan iyawsäwijar yanapt'am.

25 Jaqinakar t'ijtir jutatap uñjasaxa, Jesusax uka q'añu ajayurux tuqinuqäna, akham sasa: “ Amutu, oqar ajayu, nayasti achikt'assmawa, jupat mistum, jan mayampsa jupar mantam” sasa.

26 Ajayux jach'at art'asäna, jupar ch'iyjasaw mistunäna. Ukat waljaniw sapxäna: “Jiwatäxiwa” sasa.

27 Jesusasti amparapat katthapisinxä, jach'aruw apthapina. ucat jupajj sartjjäna.

28 Utar mantasinsti, discipulonakapajj sapakiw jupar jiskt'apjjäna: “¿Kunatsa jan jaqunukuñjamäki?”

29 Jesusasti jupanakarux sänwa: —Aka kastax janiw kunampis mistkaspäti, jan ukasti Diosat mayisiñampi, ayunañampikiw mistuni —sasa.

30 Jupanakasti uka chiqat sarxapxäna, Galilea markaruw pasapxäna. ucat janiw khitis uk yatiñ munkänti.

31 Jupajj discipulonakapar yatichasaw jupanakar säna: “ Jaqen Yoqapajj jaqenakan amparapar katuyatäjjewa, jupanakajj jiwayapjjarakiniwa. Jiwayatäxani uka qhipatsti kimsir uruw jaktani” sasa.

32 Jupanakasti janiw uka arunak amuyapkänti, jupar jiskt'añsa axsarapxänwa.

33 Capernaüm markar purisinsti, utankkasax jupanakar jiskt'äna: —¿Kunatsa jumanakax thakin ch'axwapxtaxa?

34 Ukampis jupanakax amukiw qhiparapxäna, thakhinjam sarkasax khitis juk'amp jach'äspa ukxat ch'axwapxäna —sasa.

35 Ukxarusti qunt'asisinx tunka payan jaqinakar jawsasin säna: —Maynitix nayrankañ munchixa, qhipiri, taqinin esclavopäniwa —sasa.

36 Ukaststi mä wawaruw jupanak taypir sayt'ayäna.

37 Khititix nayan sutixar ukham wawanakat maynir katuqki ukax nayaruw katuqi, khititix nayar katuqkitu ukax janiw nayarux katuqkiti, jan ukasti khithankitu ukaruw katuqaraki.

38 Juanasti juparux sänwa: —Yatichiri, mä jaqiruw sutim layku ñanqha ajayunak jaqunukuskir uñjapxta, jupax janiw nanakar arkapkituti.

39 Jesusasti sarakinwa: —Jan jark'apxamti, janiw khitis nayan sutixar mä milagro lurkaspäti, janirakiw nayat jan wal parlkaspäti —sasa.

40 Khititix jan jiwasanak contra sayt'ki ukax jiwasanakankiwa.

41 Khititix nayan sutixar mä copa uma churapkätamxa, Cristonkaxatamatxa, chiqpachapuniw sapxsma, janiw qullqip apt'apkaniti.

42 Khititix nayar iyawsapkitu uka jisk'a wawanakat mayniru juchañchaspa ukaxa, juk'amp askiwa, mä molino qala kunkapar warkt'ata, ukatsti qutaruw jaquntatäñapa.

43 Amparamatix juchañchkätamxa, khuchhuqam, jumatakix jan ch'amani jakañar mantañax juk'amp askiwa, pä amparaniñat sipansa, infiernoru, jan tukuskir ninaru sarañat sipansa.

44 Kawkxantix laq'unakapax jan jiwki, ninas jan jiwarki uka chiqana.

45 Kayumatix juchañchaskätamxa, khuchhuqasim, jumatakix juk'amp askiwa jakañar mantañaxa, pä kayun infiernor jaquntatäñat sipansa, janirakiw jiwañar tukuskir ninar jaquntatäñat sipansa.

46 Kawkxantix laq'unakapax jan jiwki, ninas jan jiwarki uka chiqana.

47 Nayramatix juchañchkätamxa, apsusim, mä nayrampi Diosan reinopar mantañax juk'amp askiwa, pä nayrani infierno ninar jaquntatäñat sipansa.

48 Kawkhantix laq'unakapax jan jiwki, ninas jan jiwarki uka chiqana.

49 Sapa mayniw ninampi ch'allt'atäni, taqi sacrificionakax salt'atäniwa.

50 Juyrax wali askiwa, ukampis juyrax ch'amap apt'asispa ukhaxa, ¿kunampirak ch'uñuyapxätasti? Jumanak taypin ch'uqi utjapxam, maynit maynikamasti sumankapxam.

10 JAQTHAPI

1 Uka chiqat sartasinxa, Jordán jawir thiyankir Judea uraqiruw purinäna. ukatsti, kunjamtä yatiqkäna ukhama, wasitat yatichäna.

2 Fariseonakasti jupar jak'achasisin jiskt'apxänwa: —¿Janit chachax warmipat jithiqtañapa? jupar yant'asa.

3 Jesusasti jupanakarux sänwa: —¿Kuns Moisesax sapxasma?

4 Jupanakasti sapxarakinwa: —Moisesax divorciasin qillqat qillqañ munäna, ukat jupar jaqunukuñapataki —sasa.

5 Jesusasti jupanacarojj sänwa: —Jumanakajj qala chuymañijjatam laycuw aka arunak qellqapjijtamjja —sasa.

6 Ucampis Diosajj nayratpach jupanacarojj chacha warmi luräna.

7 Ukatpi chachax awkiparu taykapar jaytanukusin warmipampi mayachasini.

8 Panpachaniw mä sapa jañchikixpaxani, ukhamasti janiw paninix utjxaniti, jan ukasti mä sapa jañchikixapxaniwa.

9 Ukhamasti, kuntix Diosax mayachki ukxa, jan khitis t'aqanuqkpan.

10 Uka utanjja, discipulonakapajj wasitatwa Jesusar jiskt'apjjäna.

11 Jesusasti jupanakarux sänwa: —Khititix warmipar apanukusin yaqhampi jaqichaschixa, warmi contraw wachuq jucha luraraki —sasa.

12 Mä warmitix chachapat apanukuspa, yaqhampi jaqichasxaspa ukhaxa, wachuq juchawa.

13 Ukatsti jisk'a wawanakaruw llamkt'añapatak irpaxpäna, discipulonakapasti jupanakar apanipki ukanakarux tuqinuqapxäna.

14 Jesusasti uk uñjasax walpun chuym ust'ayasina, ukat jupanakar sänwa: —Wawanakanakax nayar jutapxañapatak jaytapxam, jan jark'apxamti, Diosan Reinopax ukham jaqinakatakikiwa —sasa.

15 Qhanak sapxasma, khitis mä jisk'a wawar uñtat Diosan Reinop jan katuqkani ukaxa, janiw ukar mantkaniti.

16 Ukatsti jupanakarux amparapamp luqxatasin bendicina.

17 Ukat thaknam sarxäna ukhaxa, mä jaqiw t'ijtäna, qunqurt'asisin jupar jiskt'äna: —Suma Yatichiri, ¿kun lurañaxas wiñay jakañ katuqañataki?

18 Jesusasti juparux sänwa: —¿Kunatarak suma jaqit sistasti? janiw kuna askis utjkiti, jan ukasti mä sapakiw utji, mä arunxa Diosawa.

19 Jumaw aka kamachinak yatta: 'Jan wachuq jucha lurañamti, jan jawayamti, jan lunthasimti, jan k'arinak arsumti, jan sallqjamti, awkimarus taykamarus jach'añcham.

20 Jupasti sarakinwa: —Yatichiri, waynäkasin taqi ukanak uñjta —sasa.

21 Jesusasti jupar uñjasax wal munasina, ukat sänwa: —Mäkiw pist'tamxa: sarxam, kunatä utjktam uk aljasim, ukat

pisinkirinakar churarakim, ukatsti alaxpachan qamir kankañ utjani nayar arktapxita.

22 Uk ist'asasti llakitaw sarxäna, walja yänakanitap layku.

23 Jesusasti muytaparu uñtasinx, discipulonakaparux sänwa: —¿Qhawqha ch'amaw qamir jaqinakatakix Diosan Reinopar mantañaxa!

24 Discipulonakapajj uka arunakapat wal muspharapjjäna. Jesusasti mayampiw jupanakar sänwa: —Wawanaka, qamir kankañ atinisipki ukanakatakix Diosan Reinopar mantañax wali ch'amawa!

25 Mä camellotakejj aguja nayrat pasañajj juk'amp facilakiwa, mä qamir jaqejj Diosan Reinopar mantañat sipansa.

26 Jupanakajj wal muspharapjjäna, jupanakkamaw akham sapjjäna: "¿Khitis qhespiyasispa?"

27 Jesusasti jupanakar uñkatasaw sänwa: —Jaqinakatakix janiw ch'amäkiti, ukampis janiw Diosatakix lurañjamäkiti, Diosatakix taqi kunas lurañjamawa —sasa.

28 Uxarusti Pedrox juparux sänwa: —Taqi, taqi kuns jaytxapxasma, jumar arkapxarakitwa —sasa.

29 Jesusasti sarakinwa: —Qhanak sapxasma, janiw khitis uta, jilanakapa, kullakanaka, awki, tayka, warmi, wawanaka, uraqinak jaytawaykiti, naya layku, suma yatiyäwinak yatiyañataki, .

30 Jichha pachanx patak kutiw katuqani, utanaka, jilanaka, kullakanaka, taykanaka, wawanaka, uraqinaka, arknaqatanakampi. ukat jutir akapachan wiñay jakaña.

31 Ukampis nayrankirinakax waljaniw qhip qhipankapxani. ukat qhipa nayri.

32 Jupanakasti Jerusalén markar makhatañ thakinkasipkänwa. Jesusasti jupanaca nayra saräna, jupanacajj wal muspharapjjäna. ucat jupanacajj ajjsarapjjäna. Ukatsti tunka payan jaqinakarux wasitat irpxaruwayäna, ukatsti kunanakas jupar pasañapäna uk yatiyañ qalltäna.

33 Ukat sapxänwa: —Jerusalén markaruw makhatxapxta. Jaqin Yuqapax jilir sacerdotenakaru, kamachi yatichirinakaru katuyatäniwa. Jupanakasti jiwañaruw juchañchapxani, jan judiöpki ukanakarus katuyapxani.

34 Jupat sawkasipxani, jawq'japxani, thuqhuntapxani, jawayapxani, kimsir urusti jaktaniwa.

35 Ukat Santiagompi Juanampi, Zebedeon wawanakapampiw jupar jak'achasisin sapxäna: —Yatichiri, kuntix munapkitu uk nanak layku lurapxañamataki —sasa.

36 Jesusasti jupanacarojj sänwa: —¿Kuns jumanak layku lurañ munapjita?

37 Jupanakasti sapxänwa: —Maynix kupi amparamar qunt'asipxañajataki, maynirus ch'iqa amparamar qunt'asipxañajataki —sasa.

38 Jesusasti jupanakarux sänwa: —Janiw jumanakax yatiptkati kuntix mayipkta ukxa. ¿Ukampis bautisatäñatak bautisatäta?

39 Jupanakasti sapxarakinwa: —Akaspa —sasa. Jesusasti jupanacarojj sänwa: —Cheqpachapuniw jumanakajj nayajj umapkta uka copat umapjjäta. Naya bautisatäktä uka bautisasiñampiw jumanakax bautisasipxäta.

40 Ucampis kupi amparajjaru, ch'eqa amparajjaru qont'asiñajj janiw nayan wakt'quti. ukampis khitinakatakix wakicht'atäki ukanakaruw churatäni.

41 Uk ist'asinsti, tunka jaqinakax Santiagompi, Juanampix walpun chuym ust'ayasipxäna.

42 Jesusasti jupanakar jawsasin sänä: —Jumanakax yatipxtawa, khitinakatix jan judiöpki ukanakar apnaqapki ukanakax jupanakar apnaqapxi. jach'a jaqinakax jupanakarux munañanipxiwa.

43 Ukampis janiw ukhamäkaniti, jan ukasti khilitix jumanak taypin jach'a tukuñ munki ukax jumanakan yanapiripäniwa.

44 Jumanakat khilitix jiliriñ munki ukax taqinin esclavopäniwa.

45 Jaqin Yuqapasti janiw luqtatäñatak jutkiti, jan ukasti luqtañatakiw jutäna, jakañapsa walja jaqinakar qhispiyañatakiw jutäna.

46 Jericó markaruw puripxäna, Jesusax discipulonakapampi, walja jaqinakampi Jericó markat mistunkäna ukhaxa, juykhu Bartimeo, Timeo chachan yuqapaw jach'a thakhi thiyen qunt'atäskäna, limosna mayiskäna.

47 Nazaret markankir Jesusäta ist'asinsti, akham sasaw jach'at art'äna: “Jesús, Davidan Yoqapa, nayat khuyapt'ayasita” sasa.

48 Waljaniw juparux amukt'añapatak mayipxäna, ukampis jupax juk'amp jach'at art'äna: “Davidan Yuqa, nayat khuyapt'ayasita” sasa.

49 Jesusasti sayt'asisaw jawsayäna. Juykhurux jawsasin sapxarakinwa: —Suma chuymacht'asim, sartam; jupaw jawstamxa.

50 Ukatsti isip apanukusinsti, Jesusan ukar saräna.

51 Jesusasti juparux sänwa: —¿Kunsa jumar lurañ munta? Juykhusti juparoyj sänwa: —Tatay, nayajj uñjjjañajataki —sasa.

52 Jesusasti juparux sänwa: —Sarxam; iyawsäwimax k'umaraptawaytamxa. Ukspachaw jupajj uñjäna, ukatsti thakinwa Jesusar arkäna.

11 JAQTHAPI

1 Jerusalén markar jak'achasisinsti, Olivos qullu jak'ankir Betfage, Betania markanakuw puripxäna, ukat pä discipuloparuw khithäna.

2 Jupanakarusti sarakinwa: —Jumanakan jak'ankir jisk'a markar sarapxam, ukar mantapkäta ukapachasti, mä asno qallur chint'at jikxatapxäta, uka asnorux janiw khitis qunt'atäkänti. jupar antutapxam, ukat apanipxam.

3 Maynitix sapxätam: “¿Kunatarak ukham lurapxtasti?” Jumanakax sapxam, Tatitux jupat munasi; ukatsti jank'akiw aka chiqar khithani —sasa.

4 Ukatsti sarapxäna, uka asno qallurux punku jak'an chinuntat jikxatapxäna, kawkhanti pä thakix jikiskäna uka chiqana. ukat juparux antutapxi.

5 Ukan sayt'atäsipkäna ukanakat yaqhepajj akham sasaw jupanakar sapjjäna: “¿Kunsa jumanakajj asno qallur antutasajj lurapjja?”

6 Jupanakasti kunjamtä Jesusax siskän ukhamarjamaw jupanakar sapxäna.

7 Ukatsti asno qallurux Jesusan ukar irpaxäna, ukatsti isinakap uchapxäna. ukatsti jupar qunt'asirakinwa.

8 Waljaniw isinakap thakin ch'allt'asipxäna, yaqhepasti quqanakat ramanak khuchhuqapxäna, thakhinsti ch'uqi ch'uqimp ch'uñuyapxäna.

9 Nayra saririnakasa, arkirinakasa, akham sasaw art'asipxäna: —¡Osana! Tatitun sutipxar jutki ukax kusisiñaniwa.

10 Tatitun sutipxaru jutki uka David awkisan reinopax jach'añchatäpan.

11 Jesusasti Jerusalén markaru, templor mantäna, ukatsti taqe kunwa muytasajj jayp'üjjäna, ukatsti tunka payan jaqenakamp chikaw Betania markar sarjjäna.

12 Qhipürusti Betania markat purinisinsti, Jesusax manq'at awtjataw uñjasäna.

13 Jayan mä higo quqa laphinakani uñjasax jutäna, inas uka higo quqan kuns jikxatchispa. Higos achunak apsuñ pachax janiraw purinkänti.

14 Jesusasti sarakinwa: —Janiw khitis wiñayatak achumat manq'kaniti —sasa. Ukat discipulonakapajj uk ist'apjjäna.

15 Jerusalén markaruw puripxäna, Jesusax templor mantäna, ukat Tatitun utan aljasirinakaru, aljasirinakarus alisnukuñ qalltäna, qullqi mayjt'ayirinakan mesanakapsa, palomanak aljirinakan qunuñanakapsa t'unjañ qalltäna.

16 Janiw khitis templo taypin kuna vaso apt'asiñap munkänti.

17 Jesusasti jupanacaroyj yatichäna: —¿Janit Qellqatanjja satäqui: ‘Utajjajj taqe markanakan Diosat mayisiñ uta satäniwa’ sasa? ukampis jumanakax lunthatanakan p'iyapar tukuyapxtaxa —sasa.

18 Uk ist'asasti, kamachi yatichirinakasa, jilir sacerdotenakasa, kunjamsa jupar t'unjapxaspa uk thaqhaxäna.

19 Jayp'u tuqirusti, markat mistuwayxäna.

20 Alwat sarkasasti, higo quqax saphinakapat wañt'ir uñjapxäna.

21 Pedrosti jupar amtasix sänwa: —Yatichiri, maldecta higo quqax wañt'atäxiwa —sasa.

22 Jesusasti jupanakarux sänwa: —Diosar iyawsapxam —sasa.

23 Qhanakwa sapxäma, khilitix aka qulluru: ‘Jichhax sarxam, qutaruw jaquntatäta’ sasin siskani. ucat janiw chuymapan pächaskaniti, jan ucasti cunatejj sisqui ucanacajj phoqhasjjaniwa; jupasti taqi kuntix siskani uk katuqani.

24 Ukatpi sapxäma, kuntix munkta uk mayipkäta ukkhaxa, katuqapxätam iyawsapxam, ukhamat katuqapxäta —sasa.

25 Jumanakatix Diosat mayisipkäta ukkhaxa, pampachapxam, khitirus jan walinak lurapxäta, ukhamat alaxpachankir Awkimax juchanakam pampachapxamataki.

26 Jumanakatix jan pampachapxätaxa, janirakiw alaxpachankir Awkimax juchanakam pampachkaniti.

27 Ukatsti Jerusalén markaruw kutt'apxäna, Tatitun utapar sarkasasti, sacerdotenakan jilirinakapampi, escribanakampi, jilirinakampi Jesusan ukar jutapxäna.

28 Uxaruusti sapxarakim: —¿Kuna ch'amampis ukanak lurtaxa? ¿Khitirak jumar akanak lurañamatak ch'am churtamsti?

29 Jesusasti jupanakarux sänwa: —Nayasti mä jisk'ta jisk'tapxäma, jaysapxarakima, kuna ch'amampis akanak lurta uk yatiyapxäma —sasa.

30 Juanan bautisasitapajja, ¿alajjpachat bautisasäna, jan ukajj jaqenakatcha? jaysapxita.

31 Jupanakasti akham sasaw jisk'tasipxäna: —Jiwasax alaxpachat jutani sañänixa. jupasti saniwa: “¿Kunatarak jupar jan iyawsapktasti?”

32 Jiwasatix “Jaqinakat” sañänixa. jaqinakarux axsarapxänwa, taqiniw Juanar chiqpach profetäkasas ukham amuyapxäna.

33 Jupanakasti Jesusarux sapxarakinwa: —Janiw yatipkti —sasa. Jesusasti jupanakarux sanwa: —Janiw **nayas** sapksmati kuna **ch'amampis** akanak luraskta —sasa.

12 JAQTHAPI

1 Ukxarusti unacht'awinakampiw jupanakar parlañ qalltana. **Mä jaqiw uva yapu yapuchäna, uka muytaparux mä sello uchasina, vino manq'añatakis mä chiqa allsusaw mä torre lurayäna, yapuchirinakaruw katuyäna, ukat jaya chiqaruw saräna.**

2 Uva yapuchirinakat mä esclavo khitäna, uva yapuchirinakat katuqañapataki.

3 Jupanakasti katjasaw jawq'japxäna, ch'usaruw khithapxäna.

4 Ukatsti mayamp jupanakar yaqha uywataruw khithäna; Jesusarux qalanak jaquqanipxäna, p'iqiparuw ch'ankhachapxäna, p'inqachataw khithapxäna.

5 Ukatsti mayamp mayniruw khithäna; juparus jiwayapxänwa, walja yaqhanakarus; yaqhipanakar jawq'jaña, ukat yaqhipanakar jiwayaña.

6 Ukatsti mä yuqall wawanikchinsa, jupasti wali munat yuqall wawanikchinsa, qhip qhipa qhipiriruw khithäna, akham sasa: “Wawajaruw respetapxani” sasa.

7 Ukampis yapuchirinakax jupanakkamaw sapxäna: —Akaw herencia katuqirixa; jutapxam, jiwayapxañäni, herenciax jiwasanakäniwa —sasa.

8 Uva yaput jaqunuqasin jiwayapxäna.

9 Ukhamasti, ¿kunsä uva yapu apnaqirix lurani? jupasti jutaniw yapuchirinakaru t'unjarakini, uva yapurus yaqhanakaru churarakini.

10 Janit jumanakax aka Qillqat liyt'apxtaxa; Uta luririnakax jan iyawsapkän uka qalax esquina p'iqiruw tuküna.

11 Tatitun luräwipajj wali muspharkañawa?

12 Jupanakajj jupar katuntañ munapjjäna, ukampis jaqenakarojj ajjsarapjjänwa, jupanakajj jupanak contra unacht'äwi parlatap yatipjjäna.

13 Jupanakasti fariseonakaru, Herodeanankir yaqhep jilat kullakanakarus jupar katjañatakiw khithapxäna.

14 Ukxarusti sapxänwa: —Yatichiri, yatipxtwa chiqa kankatamxa, janirakiw khiturus llakisktati Cesarar impuesto churaña, jan ukajj janicha?

15 ¿Jan ukax churañäniti, jan ukax janit churañäni? Jupasti jupanakan k'ari chuymañixatap yatisax jupanakar sanwa: —¿Kunatsa yant'apxista? mä qullqi apanipxita, uk unjañajataki.

16 Jupanakasti apanipxänwa. Ukatsti jupanakarux sanwa: —¿Khitinkis aka unnaqampi, qillqat qillqampixa? Jupanakasti sapxarakinwa: —Cesarankiwa —sasa.

17 Jesusasti jupanacarojj sanwa: —Cesarar churapjjam cunatejj Cesaranquiqui ucanaca, Diosarojj Diosanquiquiqui ucanacajj churapjjam —sasa. Ucat jupanacajj wal muspharapjjäna.

18 Ucat saduceonacajj jupan jak'apar jutapjjäna, jupanacajj janiw jaktañajj utjquti sapjjänwa. Jupanakasti akham sasaw jiskt'apxäna:

19 Yatichiri, Moisesax qillqt'apxituwa: “Mä chachan jilapax jiwxaspa, warmipar jaytanukusa, janirak wawap jaytanukusaxa, jilapax warmipampiw casarasiñapa, ukat jilapatak wawanak uywañapa” sasa.

20 Paqallqu jila sullkanakaw utjäna, nayrrix mä warmimpiw jaqichasxäna, jiwxsax janiw kuna wawanikanti.

21 Payiristi uka warmiruw katuntasin jiwxäna, janirakiw kuna jathas jaytanukkanti, kimsiristi ukhamaraki.

22 Uka paqallquniw uka warmin wawanipxäna, janiw kuna wawanipkanti.

23 Ukhamasti, jiwatat jaktkani uka urunxa, ¿khitin warmipas jupanakat utjani? paqallquniw warmiparuw jaqichasipxäna.

24 Jesusasti jupanacarojj sanwa: —¿Janit jumanacajj pantjasipctajja, jan ucayj Diosan Qellqatanacap jan yatipctajja?

25 Kunapachatix jiwatanak taypit jaktapxani ukhaxa, janiw jaqichasxapxaniti, janirakiw jaqichasiñarus churatäpkaniti. jan ukasti alaxpachankir angelanakjamaw sarnaqapxi.

26 Jiwatanakax jaktapxani ukxa, ¿janit Moisesan libropan liyt'apxtaxa, kunjämtix ch'uxña quqa taypin Diosax jupar siskäna: “Nayax Abrahaman Diosapawa, Isaacan Diosapawa, Jacobun Diosapawa” sasa ?

27 Jupajj janiw jiwatanakan Diosapakiti, jan ukasti jakirinakan Diosapawa.

28 Ukatsti mä kamachi yatichiriw jutasin jupanakar parl'tasipkäna uk ist'äna, jupanakarux sum jaysatap amuyasinxa, jupar jiskt'äna: —¿Kawkiris nayrrix kamachixa?

29 Jesusasti juparux sanwa: —Taqi kamachinakat sipan nayrrix kamachipax akawa: “Israel, ist'am; Tatitu Diosasasti mä sapa Tatituwa.

30 Tatitu Diosamaruw taqi chuymamampi, taqi almamampi, taqi amuyumampi, taqi ch'amamampi munasiñama.

31 Payiristi akawa: “Jaqi masimarux juma kipkarjam munasim” sasa. Ukanakat sipan juk'amp jach'a kamachix janiw utjkaspati.

32 Ukatsti escribasti juparux sanwa: —Walikiwa, yatichiri, chiqaw sistaxa, mä sapa Diosakiw utji. ucat janiw maynis utjquti, jupat sipansa.

33 Taqi chuymampi, taqi amuyumpi, taqi almampi, taqi ch'amampi, jaqi masipar munasiña, taqpach nakt'ayat sacrificionakat sipansa, sacrificionakat sipansa juk'amp askiwa.

34 Jesusasti wali amuyumpi jaysatap unjasax sanwa: —Janiw **Diosan reinopat jayankktati** —sasa. Ukat uka qhepatjja janiw khitix jupar jiskt'añ ajjsarkanti.

35 Jesusasti templon yatichkasax sanwa: —¿Kunjämarak kamachi yatichirinakax Cristox Davidan Yuqapaw sapxisti?

36 Davita pachpaw Qullan Ajayu tuqi säna: “Tatitusti Tatitujaruw säna: “Kupi amparaxaruw qunt'asim, unisirinakamar kayuman sayt'ayañkama” sasa.

37 David pachpaw Tatitu sasaw säna. ¿Kawkitsa jupajj wawapajj juti? Ukat comun jaqinakax kusionaw jupar ist'apxäna.

38 Yatichäwipanx jupanakarux sanwa: —Escribanakat amuyasipxam, jupanakax jach'a isimp isthapt'ataw sarañ munapxi, qhatunakan aruntt'asiñ munapxi.

39 Sinagoganakan jach'a qunuñanakasa, jach'a utanakasa jach'a phunchhāwinakanxa.

40 Jupanakasti ijma warminakan utanakap manq'antapxi, mä juk'a pachaw Diosar mayisipxi.

41 Jesusasti qullqi imañ uta unkatasin qunt'asisin unjäna, kunjamsa jaqinakax qullqi imañ utar uchapxi uk unjäna.

42 Ukatsti mä pobre viuda warmiw jutäna, jupasti pä qollqe jaqontäna, uka qollqejj mä qollqe churirñwa.
 43 Ukatsti Jesusax discipulonakapar jawsasaw säna: — Qhanak sapxma, aka pobre viuda warmix qullqi imañ utar uchapki ukanakat sipan juk'amp manq'antawayi.
 44 Taqe luratanakapajj walja yänakapat jaqontapjjäna; Ucampis jupajj pisin jakañapsa, taqe kunatı utjkäna ukanaksa, taqe jakañapsa apt'asina.

13 JAQTHAPI

1 Tatitun utapat mistunkäna ukhaw mä discipulopajj jupar säna: —Yatichiri, uñjam kuna kasta qalanaka, kuna edificacionas akan utji!
 2 Jesusasti juparux sänwa: —¿Uñjtati aka jach'a utanaka? janiw mä qalas yaqha qala patxaru qhiparkaniti, janirakiw t'unjatäkaniti.
 3 Olivos qullun qunt'atäkasinsti, Pedrompi, Santiagompi, Juanampi, Andrésampix sapakiw jupar jiskt'apxäna.
 4 ¿Kunapachas ukanakajj pasani uk yatiyapjjeta? ¿Kuna unañchäwis utjani, kunapachatı taqi ukanakax phuqhasini ukhaxa?
 5 Jesusasti jupanakarux sänwa: —Amuyasipxam, jan khitis sallqjapxätam.
 6 Waljaniw nayan sutixar jutapxani, akham sasa: “Nayax Cristotwa” sasa. waljaniruw sallqjani.
 7 Kunapachatix nuwasiñanak ist'apxäta, ch'axwäwinakat arunak ist'apxäta ukhaxa, jan axsarapxamti. ukampis tukusiñapax janiw jichhakamax utjkaniti.
 8 Mä markanakaw yaqha markanakar sartani, mä reinojj mä reino contraw sartani, uraq khathatinakajj kunayman cheqanakanwa utjani, mach'anaka, jan walt'äwinakaw utjani.
 9 Ukampis amuyasipxam, jupanakaw jach'a tantachäwinakar katuyapxätam. Sinagoganakansti jawq'jatäpaxätawa, naya laykuw apnaqirinakampi, reynakan nayraqatapar irpatäpaxäta, jupanak contra yatiyañataki.
 10 Suma yatiyäwinakax taqi markanakaruw nayraqat yatiyasiñapa.
 11 Kunapachatix irpaxätam, katuyapkätam ukkhaxa, jan amuyt'asimti kuntix parlaxäta, janirakiw amtapkätati, jan ukasti kuntix uka horasan churapkätam uk arsupxam, janiw jumanakax arsupktati, jan ukasti Qullan Ajayu satawa.
 12 Jichhasti jilatajj jilapar jiwayañkamaw aljantani, awkipasti yoqaparuw aljantani. Wawanakax awk taykapar contraw sartasipxani, jiwayapxarakiniwa” sasa.
 13 Nayan sutix laykux taqiniw uñisipxätam, ukampis khinitix tukuykam aguantani ukax qhispiyatäniwa.
 14 Kunapachatix Daniel profetax ajjsarkañ ajjsarkañ ajjsarkañ uñjapjjäta, kawkhanti jan wakiskañapäki uka cheqan sayt'atäskir uñjapjjäta ukhajja, khitejj liyt'ki ukajj amuyañapawa, Judeankir jaqenakajj qollunakar jaltjjapjjpan.
 15 Uta patxankir jaqix janiw utapar mantañapäkiti, janirakiw utapat kuns apsuñatakis mantañapäkiti.
 16 Khitejj pampankaski ukajja, jan kutt'ankpanti isi apthapisiñataki.
 17 ¡Ay usuripki ukanakata, uka urunakan ñuñskir wawanakata!
 18 Jumanakax jan juyphi pachan jaltxapxañamatakiw mayipxma.

19 Uka urunakan t'aqhisiñanakax utjani, kunjamtı Diosax lurkäna uka qalltatpach jan utjkänti, janirakiw utjkaniti.
 20 Tatitux uka urunak jisk'aptaykaspäna ukhaxa, janiw khitis qhispiyatäkaspati, jan ukasti ajllit ajllitanaka laykurakiw uka urunak jisk'achawayi.
 21 Maynitix jumanakar sapxätam: ‘Akanwa Cristoxa’ sasa. jan ukax, uñtapxam, jupax ukankaskiwa; jan jupar iyawsapjjamti:
 22 K'ari Cristonaka, k'ari profetanakas sartanipxani, unañchanaka, muspharkañanak uñacht'ayapxani, ajllit jaqinakar sallqjañataki.
 23 Ukampis amuyasipxam, nayasti taqi kunsä yatiyapxma.
 24 Uka urunakanjja, uka t'aqhesiñ qhepatjja, intejj ch'amakt'aniwa, phajjsijj janiw qhant'kaniti.
 25 Alaxpachankir warawaranakax t'unjatäniwa, alaxpachankir ch'amanakas khathatt'atäniwa.
 26 Ukapachaw Jaqin Yuqaparux jach'a ch'amampi, jach'a kankañampi qinayanak taypin jutaskir uñjapxani.
 27 Ukatsti angelanakaparuw khithani, ajllit masinakapar pusi thayat tantacht'ani, aka oraq tukuyatat alaxpacha tukuykama.
 28 Jichhasti higo quqat mä uñacht'äwi yatiqapxam; Kunapachatix ramapax wali ch'ullqhi, laphinakapas mistki ukkhaxa, jumanakax yatipxtawa, juyphi pacha jak'ankxatapa.
 29 Jumanakasti ukhamarakiw uka jan walt'äwinak uñjapxäta, punkunakan jak'ankxatap yatipxam.
 30 Qhanakwa sapxma, aka pachax janiw tukuskaniti, taqi akanak phuqhañkama.
 31 Alaxpachasa akapachasa tukusxaniwa, ukampis arunakaxax janiw tukuskaniti.
 32 Uka urutsa, uka horasatsa janiw khitis yatkiti, ni alaxpachankir angelanakas ni Yuqasa, jan ukasti Awkiw uñt'i.
 33 Jumanakax amuyasipxam, mayisipxam, kunapachas uka pachax purini uk janiw yatipktati.
 34 Jaqin Yuqapax mä jach'a thakhinjam saraskir jaqir uñtatawa, jupax utapat mistusaw uywatanakaparu, sapa mayniru luräwinakap churäna, punku uñjirirus uñjañapatakiw mayina.
 35 Jumanakax amuyasipxam, kunapachas uta apnaqirix jutani uk janiw yatipktati, jayp'u, chika aruma, wallpa warari, alwa.
 36 Ukhamat mä akatjamat jutasin ikiskir jikxatapxañamataki.
 37 Kuntı sapksma ukjja, taqeniruw sapjjsma: ¡Amuyasipkakim” sasa.

14 JAQTHAPI

1 Pä urutsti Pascua fiesta, jan levaduran t'ant'a phunchhāwiw utjäna, sacerdotenakan jilirinakampampi, escribanakampisti, kunjamsa jupar katuntasin jiwayapxaspäna uk thaqhaxpäna.
 2 Jupanakasti sapxarakinwa: —Janiw fiesta urun jan walt'ayasiñapäkiti.
 3 Betania markan lepra usun Simonan utapan manq'añ utan qunt'atäskäna ukhaxa, mä warmiw jutäna, mä alabastro caja apt'ata. ukatsti uka caja p'akjasaw p'iqipar warxatäna.
 4 Yaqhepajj wal colerasipjjäna, akham sasa: “¿Kunatsa uka q'apkir qollajj ina ch'usar tukuwaypacha?”

5 Inas kimsa patak qullqit jila aljatäspa, ukat pisinkirinakar churasipa. Ucat jupanaca contraw arnaqasipijäna.

6 Jesusasti sarakinwa: —Jan jaytanukum; ¿kunatsa jupar t'aqhisipaxtaxa? jupax nayarux mä suma luräwi lurawayi.

7 Wajchanakax jumanakamp chikäpxapuniwa, munapkäta ukapachasti askinak lurapxasmawa.

8 Jupajj kunti lurirjamäkäna uk lurawayi, nayratpachwa cuerpojar imt'añatakejj jawillt'ir juti.

9 Qhanakwa sapxma, kawkintix aka suma yatiyäwinakax aka oraqpachan yatiyatäni, ukhamarakiw uka warmin luratapat amtasipxani.

10 Judas Iscariotesti tunka payan jaqinakat mayniriw jilir sacerdotenakan ukar saräna, jupanakar aljantañataki.

11 Uk ist'asax wal kususipxäna, qullqi churañ arsupxäna. Ukat kunjamsa jank'ak aljantäspa uk thaqäna.

12 Nayrür uru jan levaduran t'ant'a manq'añ urusti, Pascua manq'añ manq'añ qalltapxäna ukhaxa, discipulonakapax juparux sapxarakinwa: —¿Kawkirus Pascua manq'añ wakicht'ir sarañ munta?

13 Ukatsti pä discipuloparuw khithäna, akham sasa: “Markar sarapxam, ukansti mä uma phuch'u apt'at jaqiw jikisipxäta.

14 Kawkirutix mantanixa, utapankir jaqirux sapxam: “Yatichirix siwa: “¿Kawkinkis invitadonakaxampi Pascua manq'añ utaxa?”

15 Jupasti mä jach'a uta uñacht'ayapxätam, uka utax suma wakicht'atawa.

16 Discipulonakapajj markar sarasinjja, kunjamtä Jesusajj siskäna ukhamarjamaw jikjjatapjijäna.

17 Jayp'urux tunka payan jaqinakamp chikaw jutäna.

18 Manq'asin qunt'atäsipkän ukkhasti, Jesusax sänwa: —Qhanak sapxma, jumanakat mayniw nayamp chika manq'aski ukax aljantani —sasa.

19 Jupanakasti llakisiñ qalltapxäna, ukat maynit maynikamaw juparux sapxäna: —¿Nayati? maynisti sarakinwa: —¿Nayati?

20 Jesusasti jupanakarux sänwa: —Tunka payan jaqinakat mayniriw nayamp chika plato manqhar ch'all'tasiski —sasa.

21 Chiqpachansa Jaqin Yuqapax saraski, kunjämtix Qillqatan siski ukhama. uka jaqitakix wali askäspawa, janitix naskaspän ukhaxa.

22 Manq'asipkän ukkhasti, Jesusax t'ant'a aptasin bendicisaw p'akjasin jupanakar churäna, ukatsti sänwa: —Apthapipxam, manq'apxam!

23 Ukatsti uka copa aptasin yuspärañ tukuyasax jupanakar churäna.

24 Jesusasti jupanakarux sänwa: —Akax machaq arust'äwin wilajawa, waljanitak wartata —sasa.

25 Qhanakwa sapjjsma, janiw mayampsa uva achunak umañ munjjäti, Diosan Reinopan machaq achunak umañ urukama.

26 Mä q'uchu q'ucht'asinsti, Olivos qulluruw sarapxäna.

27 Jesusasti jupanacaroyj sänwa: —Jichha arumajj taqeniw nayat chuym ust'ayapjjäta, Qellqatanjja akham siwa: “Awatirojij nuwjarakiwa, ovejanakasti ch'eqt'atäniwa” sasa.

28 Nayajj jaktjjä uka qhepatjja, Galilearuw jumanak nayraqatan sarjjä.

29 Pedrosti juparux sänwa: —Taqinis chuym ust'ayasipkchisa, janiw nayax chuym ust'aykäti —sasa.

30 Jesusasti juparux sänwa: —Qhanak sapxma, jichhüru, jichhür arumax janür gallox pä kuti art'kipanxa, kimsa kutiw nayar jan uñt'ayista —sasa.

31 Jesusasti juk'amp ch'amampiw arsüna: “Nayatix jumamp chik jiwañajaxa, janiw kunapachas jan uñt'aykämati” sasa. Ukhamarakiw taqinix sapxarak.

32 Getsemaní sat cheqaruw puripijäna, jupasti discipulonakapar sänwa: “Akan qont'asipjjam, nayajj mayisiñkama” sasa.

33 Ukatsti Pedrompiru, Santiagompiru, Juanampiruw irpäna, ukatsti wal muspharäna, wali llakt'ataw uñjasina.

34 Jupanakaroyj sarakinwa: —Nayan almajajj jiwañkamaw wal llakisi.

35 Jupajj mä juk'a nayrar sartasaw oraquer qont'asisin Diosat mayisina, ukhamat tiempojj pasañapataki.

36 Jupasti sarakinwa: —Abba, Awki, taqi kunas jumatakix ch'amakiskiwa. aka copa apt'asim, ukampis janiw kuntix nayax munkta ukxa, jan ukasti kuntix jumax munkta ukxa —sasa.

37 Jupasti jupanakarux ikiskir jikxatäna, ukat Pedrorux säna: —Simón, ¿jumax ikisktati? ¿Janit mä horas uñch'ukisma?

38 Jumanakax amuyasipxam, mayisipxam, yant'anakar jan mantapxañamataki. Chiqpachansa ajayux wakicht'atawa, ukampis jañchix jan ch'amanixiwa.

39 Ukatsti mayamp sarasaw Diosar mayisina, uka pachpa arunaksa arsüna.

40 Kutt'anjjasajja, wasitatwa ikiskir jikjjatäna, nayranakapajj wali llakkañänwa, janirakiw kunsä jupar jaysañ yatipkänti.

41 Kimsir kuti jutasinsti jupanakarux sänwa: —Jichhax ikipxam, samart'apxam. uñjapxam, Jaqin Yuqapax juchararanakan amparapar katuyatäxiwa.

42 Sartapxam, sarapxañäni; uñt'apxam, khititix nayar aljantkitu ukax jak'ankxiwa —sasa.

43 Ukspachaw Judas jupax tunka payan jaqinakat mayniri, jupamp chik jutäna, jupamp chikasti walja jaqinakaw espadanakampi, thujrunakampi, sacerdotenakan jilirinakapampi, escribanakampi, jilir irpirinakampi.

44 Jupar aljantirix mä chimpu uñacht'ayäna, akham sasa: “Khitirutix jamp'att'kä ukax jupaw” sasa. apxarupxam, jan kuna usun irpaxam.

45 Ukatsti Jesusax jank'akiw jupan ukar saräna, ukat sarakina: —Yatichiri, yatichiri! ukatsti jamp'att'äna.

46 Jupanakasti amparanakap luqxatasin katuntapxäna.

47 Ukan sayt'atäsipkäna ukanakat maynirerj mä espada apt'asisaw jilir sacerdoten mä esclavopar jawq'jäna, jiñchupsa khuchhuqarakina.

48 Jesusasti jupanakarux sänwa: —¿Jumanakax mä lunthatar uñtat espadanakampi, thujrunakampi nayar katuntañatak mistunipxta?

49 Nayasti sapüruw jumanakamp chika templon yatichaskäyätä, ukampis janiw nayar irpapkistati.

50 Taqeniw Jesusar jaytanukupijäna, jaltjjapjijäna.

51 Ukatsti mä waynaw q'ala janchipar liwxatata lino tela apt'ata arktäna. waynanakaw jupar katuntapxäna.

52 Ukatsti lino tela jaytasin q'ala jan isin t'ijtxäna.

53 Ukatsti Jesusarux jilir sacerdoten ukar irpaxäna, sacerdotenakan jilirinakapampi, jilir irpirinakampi, kamachi yatichirinakampix jupamp chikaw tantachasipxäna.

54 Pedrosti jayat arktasaw jilir sacerdoten utapar mantäna.

55 Jilir sacerdotenakasa, Tatitun Tantachäwinkirinakasa, Jesusar jıwayañatakejj mä qhanañchäwi thaqhapijjäna. ukat janiw khitirus jikxatkänti.

56 Waljaniw jupa contra k'arinak arsupxäna, ukampis jupanakan arsutanakapax janiw mäkipkänti.

57 Yaqhepajj jupa contraw k'arinak parläna, akham sasa:

58 Jupar ist'apxtwa: “Amparampi lurat aka templo t'unjä, kimsa urutsti yaqha jan amparani lurat templo lurarakı” sasa.

59 Ukampis jupanakan arsutanakapas janiw mä amtar puripkänti.

60 Jilir sacerdotesti uka taypin sayt'asisin Jesusar jiskt'äna: —¿Janit kuns jayskta? ¿Kunatsa aka jaqinakax juma contrax qhanañchapxi?

61 Ukampis Jesusax amukt'asınwa, janiw kuns jayskänti. Jilir sacerdotesti mayamp jiskt'äna: —¿Jumasti Diosan Yuqapäktati?

62 Jesusasti sarakınwa: —**Nayaxätwa, Jaqin Yuqaparuw ch'aman kupıxapan qunt'atäskir uñjapxäta, alaxpachan qinayanak taypin jutaskir uñjapxäta —sasa.**

63 Jilir sacerdotex isinak ch'iyjasaw säna: —¿Kunatsa juk'amp qhanañchirinakax munasini?

64 Jumanakax Diosar jan wali arunak ist'apxtaxa. Ukat taqiniw jiwañat juchañchapxäna.

65 Yaqhepanakasti thuqhuñ qalltapxäna, ajanupar ch'uqt'asipxäna, jawq'japxäna, sapxarakınwa: “Profes aru” sasa.

66 Pedrox palacio manqhankkäna ukhaxa, jilir sacerdoten mä sirvientapaw jutäna.

67 Pedror junt'uchasir uñjasasti, jupar uñkatasaw säna: —Jumasti Nazaret markankir Jesusampıskaraktawa —sasa.

68 Ucampis jupajj arsüna: “Janiw yatkti, janirakiw kunti siskta uk amuykti” sasa. Ukatsti uka p'iyaruw mistuwayxäna; ukat gallo tripulación ukanakas utjarakiwa.

69 Mä sirvienta warmisti wasitat uñjäna, ukat uka jak'ankir jaqenakarojj akham sänwa: “Akajj jupanakat maynırıwa” sasa.

70 Ucatsti mayamp arsüna. Mä juk'a pachatsti, jak'ankir jaqinakax wasitat Pedror sapxäna: —Chiqpachansa jumax jupanakat maynırıtawa.

71 Ukampis Jesusax ñanqhachañ qalltäna, juramento lurarakına, akham sasa: —Janiw nayax aka jaqıt uñt'kti, khitirutix jumanakax parlapkta uka jaqirux —sasa.

72 Ukat payır kutix gallox jalnaqäna. Pedrosti Jesusajj siskäna uka arunak amtayäna: “**Janır gallojj pä kuti art'kipanjja, kimsa kutiw nayar jan uñt'ırıta**” sasa. Uk amuyt'asax jachäna.

15 JAQTHAPI

1 Alwatpachaw jilir sacerdotenakax jilir irpirinakampi, escribanakampi, Tatitun Tantachäwinkirinakampi aruskipt'apxäna, ukatsti Jesusar chint'apxäna, ukat Pilator katuyapxäna.

2 Pilatosti jupar jiskt'äna: —¿Jumasti judionakan reyipätati? Jesusasti juparux sänwa: —**Jumaw ukham sistaxa —sasa.**

3 Jilir sacerdotenakax walja tuqinakat juchañchapxäna, ukampis jupax janiw kuns jayskänti.

4 Pilatosti mayamp jiskt'äna: —¿Janit kuns jayskta? uñjam, walja arunakwa jumax jan walt'ayañatak arsupki —sasa.

5 Ukampis Jesusax janiw kuns jayskänti. ukhamatwa Pilatojj muspharäna.

6 Uka fiestansti Jesusax mä katuntat jaqiruw antutäna, khitirutix jupanakax munapkän ukanakaru.

7 Ukatsti Barrabás sutini mä jaqiw utjäna, jupamp chika ch'axwirinakamp chikaw katuntat ikiskäna, jupasti uka kutkatasir jaqinakamp chikaw jaqir jıwayatayna.

8 Jaqinakasti jach'at jach'at arnaqasipxäna, kunjämtix jupanakarux nayrjax lurkatayna ukham lurañapataki.

9 Pilatosti jupanakarux sänwa: —¿Jumanakax judionakan Reyipar antutañ munapxtati?

10 Jupasti sacerdotenakan jilirinakapan envidiasitap laykuw jupar katuyapjjatay yatına.

11 Jilir sacerdotenakax Barrabasar antutañapatakix jaqinakarux ch'amanchapxäna.

12 Pilatosti mayamp jupanakar sarakınwa: —Ukhamasti, ¿jumanakax judionakan Reyipa sasin sapkta uka jaqirux kun lurañs munapxtaxa?

13 Ukatsti mayampiw art'asipxäna: —Ch'akkatapxam —sasa.

14 Pilatosti jupanakarux sänwa: —¿Kuna jan walinaksa lurpacha? Jupanakasti juk'amp jach'at art'asipxäna: “Ch'akkatapxam” sasa.

15 Ukatwa Pilatojj jaqenakar kusişiyañ munasajj Barrabasar antutäna, Jesusarus jawq'jäna, ch'akkatatäñapataki.

16 Soldadonakax Praetorio satäkis uka utaruw irpaxxäna. ukat taqpach tama jaqinakaruw jawsapxi.

17 Ukxarusti morado isimpiw isthapiyapxäna, ch'aphinakat lurat coronampiw p'iqipar uchapxäna.

18 Ukatsti aruntt'añ qalltapxäna: —¿Aruntt'apxam, judionakan reyipa!

19 Ukxarusti p'iqiparuw mä cañampi jawq'japxäna, ukatsti thuqhupxäna, qunqurt'asisaw yupaychapxäna.

20 Jupat sawkasisinsti, morado isi apsusipxäna, ukatsti jupan isinak uchasipxäna, ukatsti ch'akkatañatakiw irpaxxäna.

21 Ukatsti Simón sat Cirene markankir mä jaqiruw cruzap apt'asiñapatak wayt'apxi, jupasti uka chiqat mistüna.

22 Ukatsti Gólgota sat chiqaruw irpaxxäna, ukax akham sañ muni: “P'iqi ch'akha” sasa.

23 Jupanakasti mirra sat vino umt'ayapxäna, ukampis jupax janiw katuqkänti.

24 Jesusar ch'akkatasinsti, isinakap t'aqanuqapxäna, sapa maynin apt'asitapa.

25 Kimsır horasaruw ch'akkatapxäna.

26 Jupan juchañchäwipanjja, akham qellqatänwa: “Judionakan reyipa” sasa.

27 Jupamp chikasti pä lunthataruw ch'akkatapxi. maynix kupi amparapankiwa, maynisti ch'ıqa amparapankiwa.

28 Qillqatax phuqhasxänwa, siwa: “Jupax jucha luririnakamp chikaw jakthapita” sasa.

29 Uka chiqat pasañ munirinakax p'iqip ch'allxtasaw juparux jisk'achapxäna, akham sasa: —¿Ay, jumaw templo t'unjaskta, kimsa urut sayt'ayasktaxa.

30 Juma pachpa qhespiyasim, cruzat saraqam.

31 Ukhamarakiw jilir sacerdotenakax escribanakampi chika sawkasipxäna: —Jupaw mayninakar qhispiyawayi. jupa pachpax janiw qhispiyañjamäkiti.

32 Israelan Reyipa Cristox cruzan saraqapan, ukhamat uñjañasawa, iyawsañasataki. Jesusamp chika ch'akkatat jaqinakax jupar jisk'achapxäna.

33 Suxta horas purinxäna ukhaxa, llätunk jayp'ukamaw uraqix ch'amakt'äna.

34 Niya llätunk horasarojja, Jesusajj jach'at art'äna: “¿Eloi, Eloi, lama sabactani?” Ukasti akham sañ muni: “Diosaxay, Diosaxay, ¿kunatsa jaytanukustasti?”

35 Uka jak'an sayt'atäpkän ukanakat yaqhepajj uk ist'asaw sapjjäna: “Eliasaruw jawsaski” sasa.

36 Maynix t'ijtasin mä esponja phuqt'at vinagre phuqt'ayäna, ukatsti mä caña patxaruw uchasäna, ukatsti umañ churäna, akham sasa: —Jansa. Eliasajj jupar apaqañatak jutaspati janicha uk uñjañäni.

37 Jesusasti jach'at art'asäna, ukatsti ajayux jaytxarakinwa.

38 Templon velopajj patat aynachkamaw pä ch'iyatäjjäna.

39 Ukjjarus sayt'atäskäna uka capitanaajj akham sänwa: “Cheqpachansa aka jaqejj Diosan Yoqapawa” sasa.

40 Jayankir warminakaw uñch'ukisipkäna, jupanak taypinsti Magdalena María, Santiago jisk'a, José chachan taykapa, Salomé sat warmin taykapa.

41 (Jupasti Galileankkäna ukapachasti, jupamp chikaw Jerusalén markar sarapxäna.

42 Kunapachatix jayp'ux purinxän ukkhaxa, wakicht'asiñapänwa, mä arunxa, samarañ uru janir purinkipanwa.

43 Arimatea markankir Joseyasti wali suma ewjitt'iränwa, jupasti Diosan Reinop suyt'iränwa, jupasti jan ajjsart'asaw Pilaton ukar saräna, Jesusan cuerpopsa wal munäna.

44 Pilatosti niya jiwatäxchi janicha ukxa wal muspharäna, ukatsti capitanaaruw jawsäna, ukatsti jupar jiskt'äna:

45 Uk yatisinsti, uka janchipajj Josearuw katuyäna.

46 Jesusasti suma lino alasäna, ukatsti linompiw chint'ayäna, ukatsti mä sepulturaruw ucharakäna, uka sepulturax mä qalat k'uchirt'atänwa, ukatsti mä qalampiw sepultura punkur liwxatäna.

47 Magdalena Mariampi, Josean María taykapampisti, kawkhant' Jesusan ikintatäkän uk uñjapxäna.

16 JAQTHAPI

1 Sábado urojj pasjjäna ukhajja, Magdalena María, Santiagon taykapa, Salome sat chachan suma q'apkir qollanak alasipjjäna, ukhamat jupar jawillt'ir jutapjjañapataki.

2 Semanan nayrär urupajj wali alwat sepulturar puripjjäna, Inti jalsunjja.

3 Jupanakasti jupanakkamaw jiskt'asipxäna: —¿Khitis sepultura punkut q'al apaqapxitani?

4 Ukxarusti, uka qalax liwxatat uñjapxäna, wali jach'apuniwa.

5 Sepulturar mantasasti, mä waynaruw uñjapxäna, uka waynaruw kupi toqen qunt'atäskäna, mä jach'a janq'u isimpi isthapt'ata. ucat jupanacajj wal ajjsarapjjäna.

6 Jesusasti jupanakarux sänwa: —Jan axsarapxamti, Nazaret markankir Jesusar ch'akkatat thaqhaptaxa. jupax janiw akankiti, kawkharutix ikipkän uk uñjapxam —sasa.

7 Ucampis sarapjjam, discipulonakaparu, Pedrorus yatiyapjjam, jupajj Galilearuw nayräjjam sarani.

8 Jupanakasti jank'akiw sepulturat jaltxapxäna. Jupanakasti khathatt'asisaw muspharapjjäna, janirakiw khitirus kuns sapkänti. ajjsarapjjatap laycu.

9 Jesusax semanan nayrär urux wali alwat jaktxäna ukhaxa, María Magdalenaruw nayraqat uñstäna, jupat paqallqu saxranak jaqsuwayxäna.

10 Ukaststi jupamp chik sarnaqir jaqinakar yatiyirir saräna, jupanakax jachapxänwa, jachapxarakäna.

11 Jupanakasti Jesusan jakatap ist'asax janiw iyawsapkänti.

12 Uka qhepatjja, yaqha uñnaqat pä jaqeruw uñstäna, jupanakajj yaqha cheqar sarasipkäna ukhajja.

13 Jupanakasti sarasin jiwatanakar yatiyapxäna.

14 Uka qhipatsti, tunka mayan jaqinakarux manq'añan qunt'atäsipkän ukhaw uñstäna, ukatsti jan iyawsäwipampi, qala chuymanitapampiw jupanakar tuqinuqäna.

15 Jesusasti jupanacarojj sänwa: —Taqe **akapachar sarapjjam, suma yatiyäwinak yatiyapjjam taqe jakenacaru —sasa.**

16 Khititejj iyawski, bautisatäki ukajja, qhespiyatäniwa. ukampis khititix jan iyawski ukax juchañchatäniwa.

17 Uka chimpunakax iyawsirinakarux arktani; Nayan sutixaruw saxranakar jaqunukupxani; machaq arunak parlapxani;

18 Jupanakax katarinak apthapixxani; kuna jawayir yänaksa umapxanixa, janiw jupanakarux kuna jan walt'aykaniti; usutanakarux amparanakap luqxatapxani, ukatsti waliptapxani” sasa.

19 Tatitux jupanakamp parlxäna uka qhipatsti, alaxpacharuw katuqatäxäna, ukatsti Diosan kupixaparuw qunt'asäna.

20 Jupanakasti mistusaw taqi chiqan yatiyapxäna, Tatitux jupanakamp chikaw irnaqäna, señalanakampi arktasa. Amén.

Lucas

1 JAQTHAPI

1 Kunatix jiwasanak taypin chiqpachapuni iyawsatäki ukanak yatiyañatakix waljanipuniw amparapar puripxi.
2 Jupanakasti qalltatpach uñjirinaka, Diosan arunakap luqtirinakäpjjänwa.
3 Nayatakix wali askipuninwa, nayratpach taqi kuns sum amuyt'atajatxa, jumar mä suma qillqat qillqañaxa, wali suma Teófilo.
4 Ukhamatwa yatiñama, kunanakat'i yatichapka ukanakajj cheqäskapuniti.
5 Judeankir Herodes reyin urunakapanjja, Zacarias sutini mä sacerdotew utjäna, jupasti Aaronan phuchanakapat jutirinwa, jupasti Elisabet satänwa.
6 Panpachaniw Dios nayraqatan aski jaqinakäpxäna, Tatitun taqi kamachinakaparjama, kamachinakaparjama jan juchani sarnaqapxäna.
7 Jupanakasti janiw wawanipkänti, kunattix Elisabetax jan wawanixänwa, panpachaniw wali maranixapxäna.
8 Jupajj Dios nayraqatan sacerdotjam irnaqt'askäna ukhajj kunjämtejj lurkäna ukarjamaw sacerdotjam irnaqt'askäna.
9 Sacerdotenakan costumbreparjamajja, Tatitun templopar mantkäna ukhajj incienso nakhantayañapänwa.
10 Incienso waxt'añ horasasti taqpach jaqinakax anqan mayisipkäna.
11 Ucatsti Tatitun mä angelapaw uñstäna, incienso altar kupi toqen sayt'atäskäna.
12 Zacariasajj jupar uñjasajj wal llakisina, ajjsarañaw jupar purina.
13 Angelasti juparux sänwa: —Zacarias, jan axsaramti, mayisitamax ist'atawa. Elisabet warmimasti mä yuqall wawaw yuripxätam, ukatsti Juan sutimpiw sutichapxäta" sasa.
14 Jumasti kusisiñampi kusisiñampi utjäta; Waljaniw yuripwat kusisipxani.
15 Jupajj Tatitun nayraqatapan jach'a jaqëniwa, janirakiw vinosa, machjayir umañanaksa umkaniti. Taykapan purakapatpachaw Qullan Ajayumpi phuqt'atäni.
16 Walja israelitanakaruw Tatitu Diosapar kutt'ani.
17 Eliasan ajayupampi, ch'amapampi, awkinakan chuymap wawanakapar kutt'ayañataki, jan ist'irinakarus aski jaqin yatiñ kankañapar kutt'ayañataki. Tatitun wakicht'at markar wakicht'añataki.
18 Zacariasasti angelarux sänwa: —¿Kunatsa uk yatxa? Nayajj chuymankipstat jaqëjjtwa, warmijasti wali maranijjewä.
19 Angelasti juparux sänwa: —Nayax Gabrielätwa, Diosan nayraqatapan sayt'atäskta. Nayasti jumamp parliri, aca suma yatiyäwinak yatiyañajataki.
20 Ukatsti, jumajj amukt'atawa, janiw parlañ puedkänti, uca lurañanak phoqasiñapkama, kunatejj arunakjjaroj jan creyktati, uka arunakajj horasaparuw phoqasini.
21 Jaqinakasti Zacariasar suyt'apxäna, Tatitun utapan walja tiempo qhiparatapatxa wal muspharapxäna.
22 Mistxasinsti janiw jupanakamp parlañ puedkänti, jupanakajj templon mä unañchäwi uñjatap amuyapjjäna.
23 Yatiqañ urunakax tukuyxäna ukkhasti, utaparuw sarxäna.

24 Uka urunak qhipatsti, Elisabet warmipax usurixänwa, phisqa phaxsiw imantasina.
25 Tatitux ukham lurawayitu, nayar uñch'ukiskitu uka urunakanxa, jaqinak taypin jisk'achasiñax apaqañataki.
26 Sojjta phajjsirojja, Gabriel angelajj Galileankir Nazaret sat markaruw Diosan khitantäna.
27 Mä virgen warmejj Davidan familiapat jutir José sat chachampiw casarasiñatak casarasina. uka virgen tawaqun sutipax Maria satawa.
28 Angelasti jupar jak'achasisin sänwa: —Aruntt'am, wali khuyapt'ayasirita, Tatitux jumampiskiwa.
29 Jupar uñjasasti, uka warmin arsutapatxa walpun llakisina, ukat kunjam aruntt'añas wakisispa uk amuyt'arakina.
30 Angelasti juparux sänwa: —Maria, jan axsaramti, Diosan khuyapayasiñap katuqtaxa —sasa.
31 Ukatsti purakaman usurita, mä yuqall wawa wawachasita, ukatsti JESUS sutimpiw sutichäta.
32 Jupajj jach'a jaqëniwa, jach'a Diosan Yoqapa satäniwa.
33 Jupaw Jacobun utapan wiñayatak apnaqani. reinopajj janiw tukuskaniti" sasa.
34 Ukat Mariax angelarux sänwa: —¿Kunjämarak akax pasanisti, janitix mä jaqir uñt'ktxa?
35 Angelasti juparux sänwa: —Qullan Ajayux jumaruw purini, jach'a Diosan ch'amapaw ch'amakt'ayapxätam, ukatwa qullan yänakax jumat yurki ukax Diosan Yuqapa satäni —sasa.
36 Ukatsti, Elisabet primomax chuymankipstatäxasax mä yuqall wawaw usurina.
37 Diosatakix janiw kunas jan ch'amäkaniti.
38 Mariasti sarakinwa: —Uñtapxam, Tatitun sirvientapa. arumarjam nayatak ukhamäpan" sasa. Ucat angelajj jupat sarjjäna.
39 Uka urunakansti Mariax sartasinx jank'akiw qullu pataruw saräna, Judä markaruw saräna.
40 Zacariasan utapar mantasinsti Elisabetar aruntt'äna.
41 Elisabetax Marian aruntatap ist'asinxa, wawax purakapan jaltawayxäna. Elisabetasti Qullan Ajayun phuqt'atänwa.
42 Jupasti jach'at arsüna: —Warminak taypin bendicitawa, purakaman achupax bendicitawa —sasa.
43 ¿Kawkitsa akax nayatakix utji, Tatitun taykapax nayan ukar jutañapatakisti?
44 Aruntt'askta uka aru ist'asinxa, wawax purakajan kusisiñat jaltawayxäna.
45 Khititejj iyawski ukajj kusisiñaniwa, Tatitun yatiyatapajj phoqasiniwa.
46 Mariasti sarakinwa: —Almajax Tatitun jach'añchaski.
47 Nayan ajayujasti Dios Qhispiyirijampiw kusisiyi.
48 Jupajj sirvientapan jisk'a jañchinítap uñji, jichhat uksaroj taqe wawanakaw nayarorj bendicionat sapjjetani.
49 Ch'amani khititix jach'a luräwinak lurawayitu. sutipax qullanawa.
50 Jupar ajjsaririnakaroj walja maranakaw khuyapt'ayasi.
51 Jupajj amparapampiw ch'am uñacht'ayi; jach'a jach'a tukurinakarux chuymanakapan amuyunakapan ch'iqiwayayi.
52 Ch'aman jaqinakarus qunt'asiñanakapat jaqunuqawayi, jisk'a jaqinakar jach'ar aptaraki.
53 Jupaw manq'at awtjatanakarux aski yänakampi phuqt'ayi; qamirinakarux ch'usaruw khithawayi.
54 Jupajj khuyapayasiñapat amtasisaw Israel esclavopar ch'amachasina.

55 Kunjämtix nayra awkinakasar, Abrahamampiru, wawanakapar wiñayatak siskäna ukhama.
 56 Mariasti niya kimsa phajjsiw jupamp chik jakasäna, ukatsti utaparuw kutt'jjäna.
 57 Elisabetan ususiñapkamajj tiempopajj purinjänwa. ukatsti mä yuqall wawa wawachasäna.
 58 Jaqi masinakapasa, primonakapasa, Tatitux jupat wal khuyapt'ayasiñap ist'apxäna. Jupasti jupamp chikaw kusionipjjäna.
 59 Ukat llätunk uru saraqataruw wawar circuncisión lurir jutapxäna. Juparusti Zacarías sasaw sutichapxäna, awkipan sutipxaru.
 60 Taykapasti sarakinwa: —Janiw ukhamäkiti. Ucampis jupajj Juan satäniwa” sasa.
 61 Jupanakasti sapxarakinwa: —Janiw khitis wila masimatsa uka sutimp uñt'atäkaspati —sasa.
 62 Ukxarusti awkiparux mä señal lurapxäna, kunjamsa jupax jawsayañ munäna.
 63 Ukatsti mä qillqañ mesa mayña, akham sasaw qillqarakina: “Jupax Juan satawa” sasa. Ukat taqiniw muspharapxäna.
 64 Ukspachaw lakapax jist'arasäna, lakapas jist'arasäna, ukatsti Diosar jach'añchäna.
 65 Uka jak'ankirinakasti ajjsarañ qalltapxäna, taqi uka arunakxa Judea qullunakan ist'asipxäna.
 66 Taqi khitinakatis ist'apkän ukanakax chuymanakapan imt'asipxäna, akham sasa: —¿Kunjamarak aka wawaxäspasti? Tatitun amparapajj jupamp chikäskänwa.
 67 Zacarías awkipax Qullan Ajayun phuqt'ataw profecía arsüna.
 68 Israelan Tatit Diosapajj jach'añchatäpan; Jupaw markapar visitt'i, qhispiyaraki.
 69 Juparakiw mä wajjra qhespiyañatak utt'ayistu, David uywatapan utapanjja.
 70 Kunjämtix jupax qullan profetanakapan lakap tuqi arskäna ukhama.
 71 Ukhamat uñisirinakasat qhispiyatäñasataki, taqi uñisirinakan amparapat qhispiyatäñasataki.
 72 Nayra awkinakasar khuyapayasiñ arsutäki uk phuqhañataki, qullan arust'äwipat amtañataki;
 73 Abraham awkisarux juramento arsüna.
 74 Jupajj uñisirinakasan amparapat qhespiyatäsajj jan ajjsarasaw jupar serviñasatak yanapt'istaspa.
 75 Jupan nayraqatapan qullan kankañampi, chiqapar uñjañampi, taqi jakañ urunakaxa.
 76 Jumasti, wawa, jach'a Diosan profetapa satätawa, Tatitun nayraqatapar sarañamawa thakinakap wakicht'añataki.
 77 Juchanakapat pampachatäsin markapar qhispiyasiñ yatiñapataki.
 78 Diosasan khuyapayasiñap tuqi; Ucampis alaxpachat jutir urunakax jutapxitu.
 79 Ch'amakan, jiwañan ch'amakan qunt'atäpki ukanakar qhant'ayañataki, kayunakas sumankañ thakin irpañataki.
 80 Wawax wali ch'amanixänwa, wasar pampankaskänwa Israel markar uñacht'ayañ urukama.

2 JAQTHAPI

1 Uka urunakansti, Cesar Augustox mä kamachi ist'asäna, taqi akapachan impuesto payllatäñapataki.

2 (Cirenio chachajj Siria markan gobernadorpäkäna ukhaw uka impuesto pagañajj nayrür kuti lurasäna).
 3 Taqeniw impuesto pagañatak sarjjapjjäna, sapa mayniw markapar sarjjapjjäna.
 4 Joseyasti Galileat Nazaret markat mistusaw Judea markar saräna, Davidan markapar Belén satäkis ukaru. (kumatix jupax Davidan utapat ukhamarak familiapat jutiränwa:)
 5 María warmipamp chika impuesto payllatäñapa, usuritapa.
 6 Ukan jakapkäna ukhajja, uka warmin ususiñapäkäna uka urunakajj phoqhasjjänwa.
 7 Ukatsti jilir yoqaparuw wawachasäna, ukatsti mä isimpiw chint'asäna, ukatsti mä uywa manq'añ utaruw ikiyäna. kunatix posada ukanx janiw jupanakatakix mä chiqax utjkänti.
 8 Uka pachpa markanjja oveja awatirinakajj arumaw ovejanakap uñjapjjäna.
 9 Tatitun angelapaw jupanakax purinäna, Tatitun jach'a kankañapaw jupanakar muyuntat qhant'äna.
 10 Angelasti jupanacarojj sänwa: —Jan ajjsarapjjamti, nayajj wali kusion suma yatiyäwinak apanipjjsma, ucasti taqe jakenacaruw purini —sasa.
 11 Jichhüruw Davidan markapan mä Qhispiyiri nasäwi, jupasti Cristo Tatituwa.
 12 Ucajj jumanacatakejj mä señaläniwa; Jumanakax uka wawaruw jikxatapxäta, isimp isthapt'ata, mä uywa manq'añ utan ikiskir uñjapxäta.
 13 Mä akatjamat mä akatjamat walja alajjpachankir ejercitonakajj angelamp chika Diosar jach'añchapjjäna.
 14 Diosajj alajjpachan jach'añchatäpan, aka oraquen sumankañ utjañapataki, jaquenakan suma munañapampi.
 15 Angelanakajj jupanakat alajjpachar sarjjapjjäna ukhajja, awatirinakajj maynit maynikamaw sapjjäna: “Jichhajj Belén markar sarapjjañäni, kunanakati Tatitojj yatiyki uk uñjapjjañäni” sasa jiwasaru.
 16 Ukatsti jank'akiw purinipxäna, Mariampiru, Joseampiru, wawarus mä uywa manq'añ utan ikiskir jikxatapxäna.
 17 Uk uñjasajja, kuna arunakti uka wawat parlapkäna uk yatiyapjjäna.
 18 Uk ist'irinakax taqiniw muspharapxäna, kuntix awatirinakax jupanakar yatiyapkän ukanak uñjasa.
 19 Ucampis Mariajj taqe ukanak imäna, chuymapansa uka toqetwa lup'ina.
 20 Uwija awatirinakax Diosar jach'añchasa, jach'añchasa, taqi kuntix ist'apkatayna, uñjapkatayna ukanak layku.
 21 Ukat llätunk uruw wawar circuncisión lurasäna, uka sutix JESUS satäxänwa, uka angelax janür usurikän uka sutimpiw sutichäna.
 22 Kunapachatix Moisesan kamachiparjam q'umachatäñapäkän ukkhaxa, Jerusalén markaruw apanipxäna, Tatitur uñt'ayañataki.
 23 (Kunjämtix Tatitun kamachipan qillqatäki ukhama: “Khati chachatix purakap jist'arki ukax Tatitun qullan satäniwa).
 24 Tatitun kamachipan siski ukarjamaw mä sacrificio loqtapjjañapa: “Mä pari paloma, jan ukajj pä paloma” sasa.
 25 Jerusalén markanjja, Simeón sat mä jaqew utjäna. Uka pachpa jaqisti chiqapar sarnaqirinwa, Diosar yupaychirirakiwa, Israelan chuymacht'äwip suyt'äna.
 26 Tatitun Cristopar janür uñjkasaxa, Qullan Ajay tuqiw jupar yatiyäna, jiwañar jan uñjañapataki.

27 Ajay tuqiw Tatitun utapar mantäna, awk taykapax Jesusan wawapar irpanipxäna, kamachirjam sarnaqañataki.
 28 Ukatsti Jesusax amparat katxarusaw Diosar jach'añchäna.
 29 Tatay, jichhasti sirvirimarux sumankañamp sarxam, arumarjama.
 30 Nayranakajaji juman qhespiyasiñam uñjta.
 31 Jumaw taqi jaqinakan nayraqatapan wakicht'awayta;
 32 Mä qhana, jan judiöpki ukanakar qhant'ayañataki, Israel markaman jach'a kankañap qhant'ayañataki.
 33 Kunanakti jupat parlapkäna ukanak uñjasaj Joseyampi taykapampej wal muspharapjijäna.
 34 Ukat Simeonax jupanakar bendicäna, Maria taykaparux sänwa: —Aka wawax Israelan walja jaqinakan t'unjatäñapataki, jaktapxañapatakiwakicht'ata. uqhamarac mä unañcha uñt'ayañataki, uqhamarac jan wali arunak arsutäñapataki;
 35 (Jisa, mä espadaw almamar ch'allt'ani,) walja chuyman amuyunakapax qhanstañapataki.
 36 Aser tribut jutir Fanuel chachan phuchapänwa, Ana sat mä profeta, jupax wali jilirinwa, paqallq maraw chachapampi jakasäna.
 37 Jupaji niya pusi tunka pusini marani viuda warminwa, janiw templot sarjianti, jan ukasti arumaw uruy ayunasa, oracionampi Diosar yupaychäna.
 38 Uka warmeji uka ratukiw Tatitun yuspäräna, Jerusalén markan qhespiyasiñ suyapkäna ukanakarojj jupat parlarakäna.
 39 Taqi kuntix Tatitun kamachiparjam phuqhasax Galilear kutt'xapxäna, Nazaret markapar.
 40 Wawax wali ch'amanixänwa, yatiñ kankañamp phuqt'ata.
 41 Awk taykapax sapa maraw Pascua fiestan Jerusalén markar sarapxiräna.
 42 Jesusax tunka payan maranixän ukkhasti, Jerusalén markaruw sarapxäna.
 43 Uka urunakax phuqhasxän ukkhasti, Jesusax Jerusalén markan qhiparxäna. Joseyampi taykapampej janiw uk yatipcänti.
 44 Jupanakasti, jupamp chikäskaspa ukham amuyasax mä uruw sarapxäna. wila masinakapampi, uñt'at masinakapampix jupar thaqhaxpaxäna.
 45 Jupar jan jikxatasinsti, Jerusalén markaruw kutt'xapxäna, jupar thaqhañataki.
 46 Kimsa urutsti, Diosar yupaychañ utan qullirinak taypin qunt'atäskir jikxatapxäna, jupanakar ist'asa, jupanakar jiskt'asa.
 47 Taqi khitinakatix jupar ist'apkän ukanakax wal muspharapxäna, jupar amuyt'asa, jaysäwinakap uñjasa.
 48 Jupar uñjasax wal muspharapxäna, taykapax juparux sänwa: —Wawa, ¿kunatsa ukham lurapxista? uñjam, awkimampi nayampej wali llakitaw thaqapjisma.
 49 Jesusasti jupanakarux sänwa: —¿Kunjamarak **nayar thaqhaxistasti? ¿Janit jumanakax Awkixan lurañapatak lurañax wakisipa?**
 50 Jupanakasti janiw amuyapkänti kuntix Jesusax jupanakar siskäna ukxa.
 51 Jupanakamp chikaw saraqasin Nazaret markar purisin jupanakar ist'asäna, ukampis taykapax taqi ukanak chuymapan imäna.
 52 Jesusasti yatiñ kankañan, jach'a jach'a tukusaw jilxattäna, Diosampi, jaqinakan munañapampi.

3 JAQTHAPI

1 Tiberio César reyin tunka phisqan mara apnaqäwipanxa, Poncio Pilato jupasti Judea markan apnaqiripänwa, Herodes jilapasti Galilea markan apnaqäna, Felipe jilapasti Ituraea markana, Traconitis markan apnaqarakäna, Lisaniasasti Abilena markan apnaqarakäna.
 2 Anasampi Caifásampej jilir sacerdotenakäpjiänwa, Diosan arunakapaj wasaranwa Zacarias chachan Juan yokapar puräna.
 3 Jupaji Jordän jak'ankir taqe oraqueruw purinäna, juchanakamat pampachatäñatakej arrepentisiñatak bautisasiñ yatiyasa.
 4 Kunjamtix Isaias profetan arunakap qillqatan qillqatäki ukhama: “Wasaran mä jaqin arup ist'asi: ‘Tatitun thakip wakicht'apxam, thakinakap chiqañchapxam’” sasa.
 5 Taqe valleji phoqantatäniwa, qollunakas qollunakas t'unjatäniwa. k'allk'u thakinakasti chiqachataxaniwa, qhuru thakinakas sumaptayatäniwa;
 6 Taqi jaqinakaw Diosan qhespiyasiñap uñjapxani.
 7 Ucatsti Jesusan bautisasiñatak mistunir walja jaqenakarojj sänwa: —¿Katarinaka, ¿khitirak jumanakar ewjitt'apjijtamjja, jutir colerat jaltijapjiñamataki?
 8 Ukhamasti, arrepentisiñatakjam achunak apanipxam, janirak jumanakax akham sapxamti: ‘Abrahamax awkisankiwa’ sasa.
 9 Jichhasti hachax quqanakan saphipkamaw uchataxi, taqi quqanakax jan suma achunak achupki ukanakax ninaruw jaquntatäxi.
 10 Jaqinakasti jupar jiskt'apxäna: —Ukhamasti, ¿kuns lurañäni?
 11 Jupasti sarakinwa: —Khititej pä isiniki ukajja, khitej jan isiniki ukar churapan. Khitej manq'aniki ukajja, ukham lurpan” sasa.
 12 Ukatsti impuesto apthapirinakax bautisasiñatakjam jutapxäna, ukat sapxarakinwa: —Yatichiri, ¿kuns lurapxä?
 13 Jesusasti jupanacarojj sänwa: —Jan maynej jumanacarojj churapctam ucat sipan juk'amp cobrapjijamti —sasa.
 14 Soldadonakasti ukhamarakiw jupar jiskt'apxäna: —¿Kuns lurapxä? Jupanakasti sarakinwa: —Jan khitoris jan walinak lurapxamti, janirak khitoris k'arimp juchañchapxamti; ukat payllawinakamampix kusisipxam.
 15 Jaqinakax suyt'asipkän ukkhaxa, taqiniw Juanat lup'ipxäna, jupax Cristoti janicha;
 16 Juanax taqiniruw säna: —Chiqpachansa umampiw bautisapxasma. Ucampis nayat sipan juk'amp ch'amani mayniw jutani, jupan zapatopan ch'akhapsa janiw jist'arañax wakiskiti.
 17 Jupan ventiladorpaj amparapankijewa, trigopsa q'omachani, trigo apthapiñ utapar apthapiraki. ucampis uka laq'unakjja, jan jiwat ninampiw phichhantani.
 18 Jupasti ewjitt'asisaj walja yaqhanakwa jaqenakar yatiyana.
 19 Ucampis Herodes sat marka apnaqiristi, Felipe jilapan Herodias warmip layku, Herodesan jan wali luräwinakap layku.
 20 Taqe kunat sipansa, Juanaruw carcelar jist'antayäna.
 21 Taqe jaqenakaj bautisasiñapjijäna ukhajja, Jesusaj bautisatäjiänwa, Diosat mayiskäna ukhaw alajjpachaj jist'arasäna.

22 Qullan Ajayux mä palomar uñtat jaqir uñtataw jupar saraqanina, alaxpachat mä aruw ist'asina: “Jumaw munit Yuqaxaxa; Jumat nayajj wali kusionatwa.

23 Jesusax niya kimsa tunka maranixanwa, Josean yuqapawa, jupax Helí chachan wawapänwa.

24 Ukasti Matat chachan wawapänwa, jupasti Levi chachan wawapänwa, jupasti Melqui chachan wawapänwa, jupasti Janan yokapänwa, jupasti José chachan wawapänwa.

25 Uka jaqisti Matatias chachan wawapänwa, jupasti Amos chachan wawapänwa, Naum chachan wawapänwa, jupasti Esli chachan wawapänwa, jupasti Nagé chachan wawapänwa.

26 Jupasti Maat sat chachan wawapänwa, jupasti Matatias sat chachan wawapänwa, jupasti Semei sat chachan wawapänwa, jupasti Joseyan wawapänwa, jupasti Judá chachan wawapänwa.

27 Jupasti Juanan yokapänwa, jupasti Resa sat chachan wawapänwa, jupasti Zorobabel chachan wawapänwa, jupasti Salatiel chachan wawapänwa, jupasti Neri chachan wawapänwa.

28 Ukasti Melqui chachan wawapänwa, jupasti Adi chachan wawapänwa, jupasti Cosam sat chachan wawapänwa, jupasti Elmodam chachan wawapänwa, jupasti Er chachan wawapänwa.

29 Jupasti Josean wawapänwa, jupasti Eliezer chachan wawapänwa, Jorim chachan wawapänwa, jupasti Matat chachan wawapänwa, jupasti Levi chachan wawapänwa.

30 Jupasti Simeón chachan wawapänwa, jupasti Judá chachan wawapänwa, jupasti Josean yokapänwa, Jonan chachan wawapänwa, jupasti Eliacim chachan wawapänwa.

31 Jupasti Melea chachan wawapänwa, jupasti Menan sat chachan wawapänwa, jupasti Matatan yokapänwa, jupasti Natán sat chachan wawapänwa, jupasti Davidan yoqapänwa.

32 Jupasti Jesé chachan wawapänwa, jupasti Obed chachan wawapänwa, jupasti Booz chachan wawapänwa, jupasti Salmón chachan wawapänwa, jupasti Naason chachan wawapänwa.

33 Jupasti Aminadab chachan wawapänwa, jupasti Aram chachan wawapänwa, jupasti Esrom chachan wawapänwa, jupasti Fares chachan wawapänwa, jupasti Judá chachan wawapänwa.

34 Uka jaqisti Jacobun wawapänwa, Isaac chachan wawapänwa, Abrahaman wawapänwa, Tara chachan wawapänwa, Nacor chachan wawapänwa.

35 Jupasti Saruc chachan wawapänwa, jupasti Ragaú chachan wawapänwa, jupasti Falec chachan wawapänwa, jupasti Heber chachan wawapänwa, jupasti Sala chachan wawapänwa.

36 Jupasti Cainán chachan wawapänwa, Arfaxad chachan wawapänwa, Sem chachan wawapänwa, Noé chachan wawapänwa, Lamec chachan wawapänwa.

37 Matusala chachan wawapänwa, Enoc chachan wawapänwa, jupasti Jared chachan wawapänwa, jupasti Maleleel chachan wawapänwa, jupasti Cainán chachan wawapänwa.

38 Uka jaqisti Enós chachan wawapänwa, Set chachan wawapänwa, Adán chachan wawapänwa, jupasti Diosan wawapänwa.

4 JAQTHAPI

1 Jesusasti Qullan Ajayumpi phuqt'ataw Jordán markat kutt'anxäna, ukatsti Ajayux wasararuw irpäna.

2 Pusi tunka uruw Supayan yant'ata. Uka urunakansti janiw kuns manq'känti, uka urunakax tukusxäna ukhaxa, manq'at awtjataw uñjasina.

3 Supayasti juparux sänwa: —Jumatix Diosan Yuqapästaxa, aka qalarux t'ant'a tukuyañapatakiw mayita —sasa.

4 Jesusasti sarakinwa: —Qellqatan siwa: ‘Jaqix janiw t'ant'ampiki jakañapakiti, jan ukasti Diosan taqi arunakapampiw jakani’ sasa.

5 Supayasti mä jach'a qulluruw apasxäna, ukat mä ratukiw taqi akapachan reinonakap uñacht'ayäna.

6 Supayasti juparux sänwa: —Taqi aka ch'am churapxäma, jach'a kankañapsa churäma. Khitirutix munkta ukaruw churarakta” sasa.

7 Jumatix nayar yupaychañ munstaxa, taqiniw jumankxani.

8 Jesusasti juparux sänwa: —Nayat sarxam, Supay, Qillqatan qillqatawa: ‘Tatitu Diosamaruw yupaychäta, jupa saparukiw yupaychäta’ sasa.

9 Jesusasti Jerusalén markaruw irpäna, ukatsti templon mä p'iya patxaruw qunt'ayasina, ukatsti sänwa: —Jumatix Diosan Yuqapästaxa, aka chiqat jaquqasim.

10 Qellqatanjja siwa: “Jupaw angelanakapar jumar uñjapjätam, jumar uñjapjjañamataki” sasa.

11 Jupanakasti amparanakaparuw apxarupxätam, ukhamat kayum mä qalar jan ch'allt'asiñapataki.

12 Jesusasti juparux sänwa: —Akax siwa: ‘Janiw Tatitu Diosamarux yant'kätati’ sasa.

13 Supayax taqi yant'anak tukjasax mä juk'a pachatakiw jupat jithiqtxäna.

14 Jesusax Ajayun ch'amapampiw Galilear kutt'awayxäna.

15 Jupajj sinagoganakan yatichäna, taqe jaqenakan jach'añchatäsa.

16 Nazaret markar purisinsti, samarañ urux sinagogaruw saräna, ukatsti liyt'añatakiw sayt'asina.

17 Ukatsti Isaías profetan libropwa Jesusar katuyapxäna. Uka libro jist'arasinsti, kawkhanti qillqatäkän uk jikxatäna.

18 Tatitun Ajayupax nayaruw utji, jupaw nayar ajllisitu, pisinkirinakar suma yatiyāwinak yatiyañajataki. jupaw nayar khitanitu, p'akjatanakar qullañataki, katuntat jaqinakar qhispiyañataki, juykhunakarus sum uñjañ yatiyañataki, t'aqhisiyat jaqinakar qhispiyañataki.

19 Tatitun suma marapat yatiyañataki.

20 Ukatsti uka libro jist'antasajj wasitatwa yanapirir churäna, ukatsti qont'asirakinwa. Sinagogankirinakax taqiniw jupar uñch'ukipxäna.

21 Jesusasti jupanacarojj sänwa: —Jichhürojj aka Qellqatanacajj jumanacan ist'apjjatamat phoqhasjjewa —sasa.

22 Taqiniw jupar qhanañchapijjäna, lakapat mistkäna uka suma arunak uñjasasti wal muspharapjijäna. Jupanakasti sapxarakinwa: —¿Janit akax Joseyan wawapäki?

23 Jesusasti jupanakarux sänwa: —Chiqpachansa aka aru sapxätawa: ‘Qulliri, juma pachpaw qullasim’ sasa.

24 Jupasti sarakinwa: —Qhanak sapxsma, janiw khiti profetas markapan katuqatäkiti —sasa.

25 Chiqpachansa sapxsma, Elias reyin urunakapanxa, walja viuda warminakaw Israelan utjapxäna, ukapachasti alaxpachax kimsa mara suxta phaxsi jist'antatäxänwa,

ukapachasti taqpach uraqin jach'a mach'a t'aqhisiñaw utjäna.

26 Ukampis Eliasajj janiw khitirus khitkänti, jan ukasti Sidón markankir Sarepta markaruw mä viuda warmir khitapjjäna.

27 Eliseo profetan tiempopanja, walja lepra usunakaw Israel markan utjäna. janiw maynis q'umachatäkänti, jan ukasti Naaman sirio jaqikiw q'umachatäxäna.

28 Uk ist'asinsti taqiniw sinagogankirinakax wal colerasipxäna.

29 Ukatsti sayt'asisaw markat jaqunukupxäna, kawkir qullutix markapax utt'ayatäkän uka qullu pataruw irpaxäna, ukhamat p'iqit jaqunukupxañapataki.

30 Ucampis Jesusajj jupanak taypit sarasaw sarjjäna.

31 Galileankir Capernaúm markaruw saraqasin sábadó urun yatichäna.

32 Yatichäwip uñjasax wal muspharapxäna, arupax ch'amaninwa.

33 Uka sinagoganja, mä jaqew utjäna, jupasti mä q'añu saxranakan ajayupampiw jach'at art'asina.

34 Juparusti sarakinwa: —Jichhax jichhürunakaniwa. Nazaret markankir Jesus, ¿kuna lurañasa jumampi? ¿jumax nanakar t'unjañatak juttati? Nayajj khitisas uk uñt'smawa; Diosan Qullan Diosapawa.

35 Jesusasti akham sasaw tuqinuqäna: —Amukt'asim, ukat mistum —sasa. Supayax taypir jaquqanisinxa, jupat mistuwayxäna, janiw kuna jan walt'aykänti.

36 Taqiniw wal muspharapjjäna, akham sasaw jupanakkama parlasipjjäna: “¿Kuna arusa akajj!” Jupasti ch'amampi, ch'amampi q'añu ajayunakarux mayina, jupanakasti mistunipxaraki.

37 Jupan wali uñt'atäñapasti taqi chiqanwa purintäna.

38 Sinagogat mistusaw Simonan utapar mantäna. Ukat Simonan warmipan taykapax wali calenturampiw katuntatäna; Jupanakasti jupa layku achikt'asipxäna.

39 Jesusasti uka warmin patxaparuw sayt'asina, ukatsti calenturat tuqinuqäna. Ucatsti juparoyj jaytanukuwayjjänwa, ucatsti jupajj sartasin jupanacar servina.

40 Inti jalantkän ukkhasti, kunayman usump usuntat jaqinakaw Jesusan ukar apanipxäna. ukatsti sapa mayniruw amparanakap luqxatäna, ukatsti qullarakinwa.

41 Supayanakax walja jaqinak taypit mistunina, jach'at arnaqasisa: —Jumaw Diosan Yuqapätaxa —sasa. Jupanakaroyj cheqañchasinja, janiw parlañ munkänti, jupanakajj Cristoätap yatipijjatap layku.

42 Urumanthisti, Jesusax mä ch'usa chiqaruw sarxäna, ukatsti jaqinakax jupar thaqhaxäna, jupar jak'achasisin jark'antapxäna, jupanakat jan sarxañapataki.

43 Jupanakasti sarakinwa: —Diosan reinopat yaqha markanakar yatiañajawa, ukatwa nayajj khitanitajja —sasa.

44 Galileankir sinagoganakanwa Diosan arunakap yatiyäna.

5 JAQTHAPI

1 Jaqinakasti Diosan arunakap ist'añ munapkän ukkhaxa, Genesaret quta jak'an sayt'atäskäna.

2 Ukarusti pä bote quta jak'an sayt'atäskir uñjäna, ukampis chawlla katurinakax uka botet mistusaw q'ipinakap jariqapxäna.

3 Ukatsti Simonan barcopat mayniruw mantasin mä juk'a oraquet jaqsuñapataki mayisina. Ucatsti jupajj qont'asisaw barcot sarasin jaqenakar yatichäna.

4 Jesusajj parlañ tukuyjjäna ukhajja, Simonaroyj sänwa: —Mä manqharuw jawq'antapjjam, ukatsti q'añunakam jaqontapjjam.

5 Simonax juparux sänwa: —Yatichiri, arum paqaraw ch'amachasipxta, janiw kuns apt'apkti.

6 Uk lurasax walja chawllanak katuntapxäna.

7 Jupanakasti yaqha barconkir masinakaparux amparapampiw amparapamp ist'apxäna, jupanakar yanapt'ir jutapxañapataki. Jupanakasti jutasinxä, panpacha barconakarux phuqhantayapxäna, ukhamatwa chhaqtaxñ qalltapxäna.

8 Simón Pedrox uk uñjasax Jesusan qunqurt'asisaw sänwa: —Nayat sarxam! Tatay, jucharar jaqitwa.

9 Jupasti, jupamp chik saririnakasa, chawllanak apt'atapat wal muspharapxäna.

10 Ukhamarak Santiagompi, Juanampi, Zebedeon wawanakapa, Simonampi chikachasipkäna. Jesusasti Simonarux sänwa: —Jan axsaramti; Jichhat uksaroyj jaqenakarux katjäta” sasa.

11 Ukatsti barconakap oraquer apanisin taqe kun jaytasin jupar arjapjjäna.

12 Mä markan jakaskäna ukhajja, lepra usump phoqantat mä jaqeruw uñjäna, jupasti Jesusar uñjasajj ajanup alt'asisaw achikt'asina: “Tata, munassta ukhajja, q'omachasmawa” sasa.

13 Ukatsti amparap luqxatasin llamkt'äna, akham sasa: —Nayax muntwa, q'umachäta —sasa. Ukspachaw lepra usux jupat jithiqtxäna.

14 Ukatsti Jesusax jan khitirus yatiañapatakiw mayina, jan ukasti sacerdoteruw uñt'ayasiñama, ukat q'umachasiñamatak waxt'am, kunjämtix Moisesax siskän ukarjama, jupanakar yatiañataki.

15 Ucampis juk'ampiw Jesusan sutip uñt'ayasxäna, walja jaqinakaw jupar ist'añataki, jan ch'amanitapat k'umaraptañatakis tantachasipxäna.

16 Jupasti wasarar sarasin Diosat mayisina.

17 Mä urusti Jesusax yatichaskän ukkhaxa, fariseonakampi, kamachi tuqit yatichirinakampiw qunt'atäsiapkäna, jupanakax Galilea, Judea, Jerusalén markanakat mistunipxänwa jupanakar qullañatakix ukankänawa.

18 Ukatsti jaqinakax mä parälisis sat usump usuntat jaqiruw ikiñar irpanipxäna.

19 Walja jaqenakan utjatap laykojj kawki thaknamsa Jesusar irpajjaspa uk jan jikjjatasajja, uta patjjaruw sarapjjäna, ukat Jesusan nayraqatapan sofäpamp chika taypir saraqapjjäna.

20 Jupanakan iyawsäwip uñjasax sänwa: —Jaqi, juchanakamax pampachatäxiwa —sasa.

21 Ukatsti escribanakampi fariseonakampix akham jiskt'asipxäna: —¿Khitirak akax Diosar jiskt'achaski? ¿Khitis juchanak perdonaspa, Dios sapaki?

22 Jesusax jupanakan amuyunakap amuyasinxa, jupanakarux sänwa: —¿Kunatsa jumanakax chuymanakaman amuyt'apxta?

23 “Juchanakamajj pampachatäjjeja” sañajj juk'amp faciläspa. jan ukax: “Sartasim ukat sarnaqam” sañti?

24 Ukampis Jaqin Yuqapax aka uraqin juchanak pampachatatak ch'amanitap yatipxañamataki, (jupax

parálsis usut jaqirux sánwa: —**Sartasim, sofá apt'asisin utamar mantam**” sasa.

25 Ukspachaw Jesusax jupanakan nayraqatapar sartasinxa, kawkhanti ikiskána uk apt'asisin utapar sarxána, Diosar jach'añchasa.

26 Taqeniwal wal muspharapjjána, Diosarus jach'añchapjjána, ajjsarasaw akham sapjjána: “Jichhürojj muspharkaňanak uñjapjjta” sasa.

27 Ukanak qhipatsti, Leví sutini impuesto apthapiriruw uñjána, jupasti impuesto katuqañ utan qunt'atäskána.

28 Jupajj taqe kunsajaytanukusaw jupar arkána.

29 Ukatsti Leví chachax utapan mã jach'a manq'äwi lurána, ukat walja impuesto apthapirinaka, yaqha jaqinakas jupanakamp chika qunt'asipxána.

30 Ucampis escribanacapas fariseonacapas discipulonaca contraw arnaqasipjjána, akham sasa: —¿Kunatarak impuesto cobririnakampi, juchararanakamp chika manq'apjjta, umapjjtasti?

31 Jesusasti jupanakarux sánwa: —K'umara **jaqinakax janiw qulliri munapkiti. jan ukasti usut jaqinakawa.**

32 **Nayajj janiw aski jaqenakar jawsir jutta, jan ukasti jucharar jaqenakar arrepentisipjjañapatakiw jutta.**

33 Jupanakasti sapxarakinwa: —¿Kunatsa Juanan discipulonakapax sapa kuti ayunapxi, mayisipxaraki, fariseonakan discipulonakapas ukhamaraki? Ucampis jumanacamajj manq'apjjta, umapjjjaraqui?

34 Jesusasti jupanacarojj sánwa: —¿**Noviojj jupanakamp chikäkípanjja, ¿janit casarasinñatak utankir wawanakarojj ayunayapjjasma?**

35 **Uca urunakax puriniwa, noviox jupanakat apaqatáni, uka urunakax ayunapxani.**

36 Jesusax mã uñacht'äwimpiw jupanakar parlána. **Janiw khitis mã machaq isimp nayra isimp isthapt'askaspati; jan ukhamäkchi ukhaxa, machaq yänakax alquilasi, machaqat apsut chiqax janiw nayra yänakampi chikachaskiti.**

37 Janiw khitis machaq vino nayra botellanakar uchaskiti. jan ukhamäkanixa, machaq vinox botellanak p'akjasi, warantatäniwa, botellanakax t'unjatäniwa.

38 Ucampis machaq vinojj machaq botellanakaruw uchatañapa. ukat panpachaniw imatäpxi.

39 Janirakiw khitis nayra vino umt'asax machaq vino munkiti, jupax siwa: “Nayra vinox juk'amp askiwa” sasa.

6 JAQTHAPI

1 Nayrír samarañ urut qhipír sábadu urunsti, Jesusax trigo yapunak taypiruw sarána. discipulonakapasti trigo achunak apthapisin manq'antapxána, amparanakapan ch'allt'asisa.

2 Fariseonakat yaqhepajj jupanacarojj sapjjánwa: —¿Kunatarak jumanacajj sábadu urun jan walinak lurapjjtajja?

3 Jesusasti jupanakarux sánwa: —¿**Janit jumanakax ukham liyt'apkta, kuntix Davidax manq'at awtjata, ukat jupamp chikäpkän ukkhaxa.**

4 Diosan utapar mantasinsti, uñacht'ayañatak t'ant'a aptasin manq'ána, jupamp chik saririnakarus churarakína. ¿Janiw sacerdotenakatakik manq'añax wakiskiti?

5 Jupanakarojj sarakinwa: “**Jaquen Yoqapajj sábadu urun Tatituparakiwa**” sasa.

6 Yaqha sábadu urunsti, Jesusax sinagogaruw mantasin yatichána.

7 Ukatsti escribanakampi fariseonakampi Jesusar uñjapjjána, sábadu urun qollaspati janicha uk yatiñatak. ukhamat jupar juchañchañ jikxatapxañapataki.

8 Ukampis Jesusax jupanakan amuyunakap yatisinxa, wañt'at amparani jaqirux sánwa: —**Sartasim, taypir sayt'asim** —sasa. Ukatsti sartasin sayt'asína.

9 Jesusasti jupanacarojj sánwa: —**Nayajj mã kunsajumanacarojj jiskt'apjjáma. ¿Sábadu urunakan aski lurañax wakisipati, jan ukax jan wali lurañacha? ¿jakañ qhispiyañatak, jan ukax t'unjañatak?**

10 Taqe jupanakar uñkatasaw uka jaqirux sána: —**Amparam luqtam** —sasa. Ukham lurána, amparapasti maynir uñtataw k'umaräxána.

11 Jupanakasti loqtañamp phuqhantat uñjasipxána; Jesusar kunsalurapjjaspa ukasamaynit maynikamaw parl'tasipjjána.

12 Uka urunakansti, Jesusax mã qulluruw mayisiñatak mistuwayána, ukatsti arum paqaraw Diosar mayisína.

13 Urumanthisti, Jesusax discipulonakaparuw jawsána, jupanakatsti tunka payan jaqiruw ajllína, jupanakarux apóstol sasaw suticharakína.

14 Simón, (juparusti Pedro sutimp uñt'ayarakína), Andrés jilapampi, Santiago, Juan, Felipe, Bartolomé.

15 Mateompi Tomásampi, Alfeon Santiago yuqapampi, Zelotes sat Simonampi.

16 Santiagon Judas jilapa, Judas Iscariote, jupasti aljantirínwa.

17 Jupanakamp chikaw saraqasin pampan sayt'asína, discipulonakapampi, walja jaqinakampi, Judea, Jerusalén, Tiro, Sidón quta thiyat jutirinaka, jupanakar ist'iri. ukat usunakapat qullatäñatak;

18 Khitinakatiñanqha ajayunakampi t'aqhisiyat uñjasipkän ukanakax qullatäpxánwa.

19 Taqe jaqenakaw jupar llamkt'añ munapjjána, jupatjja suma sarnaqañaw mistunína, ukatsti taqeniruw qollána.

20 Jupajj discipulonakapar uñkatasaw sána: “**Jumanakajj pobrenakan jach'añchatäpjjam, Diosan Reinopajj jumanakankiwa**” sasa.

21 ¿Jichhax manq'at awtjatanakax kusisiñanipxtawa, manq'at awtjatäpxätawa. ¿Kusisiñanipxtawa jichha jachir jaqinakaxa, larusipxätawa —sasa.

22 Kusisiñanipxtawa, kunapachatix jaqinakax jumanakar uñisipkätam, jupanakamp chika jaljtapxätam, jumanakar jisk'achapxätam, sutimsa ñanqhat jaqunukupxätam, Jaqin Yuqap layku.

23 Uka urux kusisipxam, kusisipxam, jumanakax alaxpachan jach'a premio katuqapxäta, nayra awkinakapax ukhamarakiw profetanakar lurapxána.

24 ¿Ay jumanakax qamirípki ukanakataki! Jumanakax chuymacht'äwim katuqapxtaxa.

25 ¿Ay jumanakax phuqt'atäpkta! Jumanakax manq'at awtjatäpxätawa. ¿Ay jumanakax jichhax larusipapxtaxa! Jumanakax jachapxätawa, jachapxätawa” sasa.

26 ¿Ay jumanakatakejja, taqe jaqenakajj jumanakat sum parlapjjani ukhajja! Awkinakapax k'ari profetanakarux ukham lurapxána.

27 Ukampis nayax ist'irinakaruw sapxasma: uñisirinakamar munasipxam, jumanakar uñisirinakarus askinak lurapxam.

28 Khitinakatí jumar ñanqhachapki ukanakarus bendicipxam, jan wali luririnakatakis mayisipxam.

29 Khititejj mã ajanup jawq'jkätam ukajja, maynir ajanup loqt'arakim. Khititejj isi apt'aski ukajja, jan isinak apt'asiñapatak jark'amti” sasa.

7 JAQTHAPI

30 Khitinakatix jumar mayipkätam ukanakarux churam; Khititejj yänakam apt'aski ukajja, janiw mayampsa mayisjjätati" sasa.

31 Kunjamti jumanakajj jaqenakan jumanakar lurapjjañap munapktajja, ukhamarakiw jupanakar lurapjjañama.

32 Jumanakatix jumanakar munasipktam ukanakar munapxstaxa, ¿kunarak yuspärapxsmä? Juchararanakax jupanakar munasirinakarux munasipxarakiwa.

33 Jumanakatix askinak lurapki ukanakar askinak lurapxätaxa, ¿kuna yuspagarapxasmasti? Juchararanakax ukhamarakiw lurapxi.

34 Jumanakatix khitinakarutix katoqañ suypkta ukanakar mayt'apxätaxa, ¿kuna yuspagarapxasmasti? Juchararanakax juchararanakarux mayt'apxarakiwa, ukhamat wasitat katuqapxäñapataki.

35 Ucampis uñisirinakamar munasipxam, askinak lurapxam, mayt'apxam, jan mayampsa kuns suyt'apxam. Jumanakax wali jach'äniwa, jach'a Diosan wawanakapäpxätawa, jupasti jan yuspärasirinakaru, jan wali jaqinakarux khuyapt'ayasiriwa.

36 Ukhamajj jumanakajj khuyapt'ayasipjjam, kunjamti Awkemajj khuyapt'ayasiriki ukhama.

37 Jan juchañchapxamti, janirakiw juchañchatäpkätati.

38 Jumanakar churapxam; suma tupu, ch'allt'ata, ch'allt'ata, t'ijt'ata, jaqinakaw jumarux churapxätam. Kuntix jumanakax tupupkta uka pachpa tupumpiw wasitat tupupxäta.

39 Jesusasti mä uñacht'äwimpiw jupanakar parläna: — ¿Juykhux juykhurux irpaspati? ¿Janit panpachanix ch'usawjar jaquntatäpkani?

40 Yatiqirix janiw yatichiripat sipan juk'ampikiti, jan ukasti khititix jan pantjasiriki ukax yatichiripjamaw tukuni.

41 ¿Kunatsa jilaman nayrapan utjki uka jisk'a ch'aphinak uñjta, ukampis nayraman utjki uka viga jan amuyasktasti?

42 Jan ukasti, ¿kunjamarak jilamarux sasmasti: "Jilata, nayraman utjki uka ch'aphinak apsuñ munta" sasa? K'ari chuymän jaqi, nayraqatax nayramat viga apsum, ukatsti jilaman nayrapan utjki uka ch'uqi apsuñkamaw qhan uñjäta.

43 Suma quqax janiw jan wali achunak achuykiti; janirakiw q'añut lurat quqasa suma achunak achuykiti.

44 Sapa quqax achupat uñt'atawa. Jaqinakax janiw ch'aphinakat higonak apthapipkiti, janirakiw ch'aphinakat uvas apthapipkiti.

45 Suma jaqejj chuymapan suma yänakapatjja, kunati askiki uk apsu. ñanqha jaqix chuymapan jan wali yänakapat jan walinak apsu, chuymapan walja yänakapat lakapax parli.

46 ¿Kunatsa "Tatitu, Tatitu" sasin sapxista, ukat kuntix nayax siskta ukanak jan lurapktasti?

47 Khititix nayar jutasin arsutaxar ist'ani, ukarjam phuqkani ukaxa, khitimpitix jupar uñtasitäki uk uñacht'ayapxäma.

48 Jupajj mä jaqemp asiwa, jupajj mä uta lurasaw manqha allsusin cimientojj mä qarqa patjjar uchäna, umajj wal purintäna ukhajja, jawirajj uka utar wal ch'alljttäna, ukampis janiw ch'alljttayañ puekdänti, mä qarqa patjjar sayt'atäp layku .

49 Ukampis khititix ist'ki ukat jan lurki ukax mä jaqir uñtasitawa, jupax jan cimientoni mä uta oraq patxaruw lurawayi. uka jawirax wali ch'amampiw thuqt'äna, ukat jank'akiw jaquqanäna; ukat uka utan t'unjäwipax wali jach'anwa.

1 Taqe arunakap jaqenak nayraqatan tukuyasajja, Capernaüm markaruw mantäna.

2 Mä capitan esclavopajj wali munatänwa, jupajj usutänwa, jiwañatakejj wakicht'atäskänwa.

3 Jesusat ist'asinsti, judionakan jilirinakaparuw jupar khithäna, jupar achikt'asiñapataki, esclavopar k'umaräñapataki.

4 Jesusar jak'achasisinsti, Jesusar jank'akiw achikt'asipxäna, akham sasa: —Khiti laykutix uk lurañapatakix askiwa.

5 Jupaw markasarux munasi, mä sinagoga lurarakistu.

6 Ukat Jesusax jupanakamp chikaw saräna. Utan jan jayankxäna ukhaxa, capitanax amigonakapar khithäna, akham sasa: —Tatay, jan llakisimti, janiw nayatakix askikti uta manqhar mantañamataki.

7 Ucatwa janirakiw nayajj juman ukar jutañatakjam amuyaskti, jan ucasti mä arumpi sasma, sirvirijjajj qollatäniwa.

8 Nayasti mä jach'a apnaqir jaqitwa, nayan p'iqinchat soldadonakaw utjitu, mä jaqiruw sista: "Sarxam, jupasti sarxaniwa" sasa. maynirusti: "Jutam, jupasti jutaniwa" sasa. Ucatsti sirvirijjaruw saraki: "Ukham luram, jupasti luraraki" sasa.

9 Uk ist'asinsti, Jesusax jupat wal muspharäna, ukatsti jupar arkirinakaparux sänwa: —**Nayax sapxsmawa, janiw Israel markanx ukham jach'a iyawsäwi jikxatkti.**

10 Utar kutt'asin khithatäpkän ukanakasti, uka uywatarux k'umara jikxatapxäna.

11 Qhepüroj Nain sat mä markaruw sarjjäna. walja discipulonacapasti walja jaqenakampiw jupamp chik sarapjjäna.

12 Marka punkur jak'achasisinx, mä jiwat jaqiw irpatäskäna, taykapan sapa yuqapänwa, viuda warmirakinwa.

13 Tatitux jupar uñjasax khuyapt'ayasisaw juparux säna: — **Jan jachamti —sasa.**

14 Ukatsti Jesusax jiwat q'añuruw llamkt'äna, ukat apt'asirinakaw sayt'asipxäna. Jupasti sarakinwa: — **Wayna, sissmawa, sartam —sasa.**

15 Jiwatax qunt'asisin parlañ qalltänä. Ukatsti taykaparuw katuyäna.

16 Taqiniruw axsarapxäna, Diosar jach'añchapxäna: "Mä jach'a profetaw jiwasanak taypin sartani; ukatsti: "Diosax markapar visitt'i" sasa.

17 Judea markpachansa, uka jak'ankir markanakaruw Jesusat parläna.

18 Juanan discipulonakapajj taqe ukanak yatiyapjjäna.

19 Ukat Juanax pani discipulonakapar jawsasin Jesusan ukar khithäna, akham sasa: —¿Jumasti jutañapäki ukaxa? jan ukax yaqha thaqhañasa?

20 Uka jaqinakax jupar jak'achasisinx sapxänwa: —Bautisir Juanaw juman ukar khithanipxitu: "¿Jumasti jutañapäki?" jan ukax yaqha thaqhañasa?

21 Ukürusti waljaniruw usunakapata, t'aqhisiñanakapatsa, ñanqha ajayunakatsa qulläna. Walja juykhunakaruw uñjäna.

22 Jesusasti jupanakarux sänwa: —**Sarapxam, kuntix uñjapkta, ist'apkta uk Juanar yatiyapxam. kunjämtix juykhunakax uñjapxi, cojonakax sarnaqapxi, lepra usuninakax q'umachasipxi, oqaranakas ist'apxi, jiwatanakax jaktapxi, pisinkirinakaruw suma yatiyäwinak yatiyapxi.**

23 Khititejj nayat jan chuym ust'ayaskani ukajja, kusisiñaniwa" sasa.

24 Juanan khitanakapajj sarjapjijäna ukhajja, jaqenakarojj Juanat parlañ qalltäna: "¿Kun uñjiris wasarar sarapjijta?" ¿Thayampi ch'alljttayat mä caña?

25 Ucampis, ¿kun uñjir sarapjijtasti? ¿Llamp'u isimpi isthapt'at jaqejja? Uñtapxam, suma isimp isthapt'ata, suma jakasirinakaxa, reyinkan patiopankapxiwa.

26 ¿Kun uñjir sarapxtasti? ¿Mä profetati? Jisa, nayajj sapjjsmawa, mä profetat sipansa juk'ampi.

27 Jupatwa Qellqatanjja: "Nayajj khithanitajjaruw nayraqatam khitanta, jupaw juman nayraqatam thakim wakicht'ani" sasa.

28 Nayasti sapxsmawa: Warminakat yurir jaqinak taypinxa, Bautisir Juanat sipan juk'amp jach'a profetax janiw utjkiti.

29 Jupar ist'irinakasa, impuesto apthapirinakas Juanan bautisasitapamp bautisisasaw Diosarux chiqapar uñjapxäna.

30 Ukampis fariseonakasa, kamachi yatichirinakasa, Diosan ewjtt'anakapjja, janiw jupamp bautisasipkänti.

31 Ucat Tatitojj saraqunwa: —¿Kunampirak nayajj jichha tiempon jakir jakenacar uñtasisti? ukat ¿kunjamäppjesa?

32 Jupanakajj qhatun qont'atäsipki uka wawanakar uñtasitäppjewa, jupanakajj maynit maynikamaw art'asipjje, akham sasa: "T'iju tocapjjsmawa, ukampis janiw thuqt'apktati" sasa. nanakax jumanakat jachapxma, jumanakasti janiw jachapktati.

33 Bautisir Juanax janiw t'ant'a manq'asa, vino umasa jutkänti. Jumanakax sapxarakatawa: "Jupax mä saxraniwa" sasa.

34 Jaqen Yoqapajj manq'asiri, umaskir juti. Jumanakasti sapxarakatawa: "¿Uñtapxam, manq'añ munir jaqi, vino umañ muniri, impuesto apthapiri, juchararanakan amigopa!"

35 Ukampis yatiñ kankañax taqi wawanakan chiqapar uñjatawa.

36 Ukatsti fariseonakat maynärejj jupamp chika manq'añwa achikt'asina. Ukatsti fariseon utapar mantäna, ukatsti manq'añatakiw qunt'asina.

37 Uka markanjja, mä warmiw jucharar jaqëjjäna, Jesusan fariseon utapan manq'añan qont'atätap yatisajja, mä alabastro caja q'apkir qolla apanina.

38 Jachaqt'asis kayunakap jak'aruw sayt'asina, jachaqt'asis kayunakap jariqañ qalltäna, p'iqipan ñik'utapampiw pichthapina, kayunakaparus jamp'att'äna, ukatsti q'apkir qullampi jawq'jarakina.

39 Uk uñjasajja, jupar jawsir fariseojj chuymapan akham sasaw säna: "Aka jaqejj profetäspa ukhajja, khitis jupar llamkt'ki ukajja, kuna kasta warmis uk yataspäna, jupajj juchararawa" sasa.

40 Jesusasti juparux sänwa: —Simón, mä juk'a sañax utjitu —sasa. Jupasti sarakinwa: —Yatichiri, saskakim —sasa.

41 Mä manuniw utjäna, jupasti pä manunirakinwa: maynix phisqa patak qullqi manürakinwa, mayniristi phisqa tunka qullqi manürakinwa.

42 Jan kuns pagañanipkäna ukhajja, panpachaniruw pampachäna. Ukhamasti sapxita, ¿jupanakat kawkiris jupar juk'amp munasini?

43 Simonax sarakinwa: —Nayax amuyta, khitirutix juk'amp pampachkäna uka jaqiwa —sasa. Juparusti sarakinwa: —Jumaw juchañichtaxa —sasa.

44 Jesusasti uka warmir uñtasinx Simonarux sänwa: —¿Aka warmir uñjtati? Utamar mantasinx, janiw kayunakajakix uma churisktati, ukampis jupax

jachaqt'asisaw kayunakax jariqt'itu, p'iqipan ñik'utapampiw pichthapitu.

45 Jumax janiw jamp'att'kistati, ukampis aka warmix mantatax ukhatpachaw kayunakax jamp'att'itu.

46 Janiw p'iqixarux aceitempi jawq'jktati, ukampis aka warmix kayunakajaruw q'apkir qullampi jawq'itu.

47 Ukatpi sisma: Jupan walja juchanakapat pampachatäxiwa. Jupajj wal munasina, ukampis khitiruti juk'ak perdonatäki ukarojj juk'ak munasiriwa.

48 Jesusasti juparux sänwa: —Juchanakamax pampachatäxiwa —sasa.

49 Jesusamp chika manq'añan qunt'atäpkän ukanakax jupanakpachaw akham sapxäna: —¿Khitirak akax juchanak pampachirixa?

50 Jesusasti warmirux sänwa: —Iyawsäwimax qhispiyastamxa. sumankañampi sarapxam.

8 JAQTHAPI

1 Uka qhipatsti, Jesusax taqi markanakuw saräna, Diosan qhapaq markapat suma yatiyäwinak yatiyasa.

2 Yaqhep warminakasti, jan wali ajayunakampi, jan ch'amampi qullatäpkäna ukanaka, Magdalena sutini, jupat paqallqu saxranakaw mistunipxäna.

3 Herodesan mayordomopa Cuza chachan Juana warmipampi, Susanampi, walja yaqhanakampi, jupanakajj yänakapat jupar yanapt'apjjäna.

4 Walja jaqinakaw tantacht'asipxäna, taqi markanakat Jesusan ukar jutasinx, Jesusax mä uñacht'äwimpiw parläna.

5 Mä phawirix jatha phawasiriw mistuwayäna, phawaskän ukkhasti, yaqhipanakax thakhi thiyaruw jaquntapxäna. uqhamarac t'ant'ata, alajjpachankir jamach'inakasti manq'antapjjänwa.

6 Yaqhepajj mä qala patjjar jaqontatäjjänwa. ukatsti jilsuwayxäna ukhaxa, wañsuwayxänwa, kunattix janiw umax utjkänti.

7 Yaqhepajj ch'aphinak taypiruw jaquqanipjjäna. ch'aphinakasti ch'aphinakaw uka ch'aphinakampi ch'allt'äna, ukatsti ch'akhanakaw ch'akhanak ch'allxtayäna.

8 Yaqhepasti suma oraquer jaqoqtasinjja, patak kutiw achupjjäna. Uk arsusinsti jach'at art'äna: —Khititix jinchuniki ukax ist'pan —sasa.

9 Discipulonakapajj akham sasaw jiskt'apjjäna: "¿Kunas aka uñacht'äwejjä?"

10 Jupasti sarakinwa: —Jumanakaruw Diosan Reinopan imantat yatiñanakap yatipxañama, ukampis yaqhanakax uñacht'äwinakampiw churapxi. Ukhamat uñjasax jan uñjapxañapataki, ist'asax jan amuyt'apxañapataki.

11 Jichhasti aka uñacht'äwix akawa: Jathax Diosan arupawa.

12 Khitinakatix thaki jak'ankapki ukanakax ist'irinakawa; ukatsti Supayax jutasin chuymanakapat aru apt'asi, jan iyawsapxañapataki, qhispiyatäpchañapataki.

13 Qala patjankir jaqenakajja, ist'asajj kusisit arunak katoqapjje. Jupanakasti janiw saphinipkiti, mä juk'a pachatakiw iyawsapxi, yant'a pachanx t'unjasipxi.

14 Ch'aphinak taypir jaquqaniriki ukanakax akanakawa, ist'asax mistunipxiwa, ukatsti aka jakañan llakinakampi, qamir yänakampi, kusist'añanakampiw ch'amakt'ayasipxi.

15 Ucampis suma oraqenjja, suma chuymampi arunak ist'asin phoqeri, pacienciampi achunak achupki ukanakawa.

16 Janipuniw khitis mä vela naktayasax mä vasompi imt'kiti, jan ukax ikiñ manqharus uchañ munkiti. Jan ukasti mä candelabruruw uhasi, ukhamat khitinakatejj mantapki ukanakajj qhan uñjapjjañapataki” sasa.

17 Janiw kunas imantatäkiti, jan uñt'ayatäkaniti. janirakiw kuna imantatäkis ukanakas jan uñt'atäkaniti, janirakiw mistkaniti” sasa.

18 Ukhamasti, kunjämtix ist'apka uk amuyasipxam, khinitix utjki ukax juparuw churatäni. Khititejj jan utjki ukajja, kunatı jupajj utjkaspa uk apt'atäniwa” sasa.

19 Ukatsti taykapasa, jılanakapasa jupar jak'achasipxäna, ukampis janiw jupar nuwasiñ pueidpikänti.

20 Mayninakasti sapxarakinwa: “Taymamampi jılanakamampix jumar uñjañ munasaw anqan sayt'atäsipki” sasa.

21 Jesusasti jupanakarux sänwa: —**Taykajampi jılanakajampix Diosan arunakap ist'asin phuqhaxi —sasa.**

22 Mä urusti Jesusax discipulonakapamp chikaw mä barcor mantasin jupanakar säna: —Quta **khurkatar sarañäni —sasa.** Ukat jupanakax lanzampiw sartapxäna.

23 Ucampis barcot sarasipkäna ukhajj ikisjjanwa, mä jach'a thayajj qota patjaruw saraqanina. Umampiw phuqhantat uñjasipxäna, jan walt'äwin uñjasipxäna.

24 Jupanakasti jupar jak'achasisin sartayapxäna, akham sasa: —Yatichiri, yatichiri, jiwxapxtwa —sasa. Ukatsti sartasinxa, thayarı, umax walpun thayt'äna, ukatsti janiw samarañäkänti.

25 Jesusasti jupanacarojj sänwa: —**¿Kawkinkirak jumanacajj iyawsäwinacamajja?** Jupanakasti ajjsarasaw maynit maynikam sapjjäna: “¿Kunjamäpachas aka jajejja?” Jupaw thayanakarus, umarus, kamachi, jupanakasti jupar ist'apxiwa.

26 Ukatsti Gadarenonakan uraqipar puripxäna, Galilea chiqaru.

27 Uraqir sarkasasti, mä jaqiw markat mistunitayna, jupax walja saxranakaninwa, janirakiw isimp isthapt'atäkänti.

28 Jesusar uñjasax jach'at art'asisaw nayraqatapar qunt'asisin jach'at arsüna: —Jesús, Diosan Yuqapa, ¿kuna lurañas jumampi? Nayajj achikt'assmawa, jan t'aqhisiyata —sasa.

29 (Jupax uka q'añu ajayurux uka jaqit mistuñapatakiw mayina. Walja kutiw uka jaqix katjatayna, cadenanakampi, ch'ankhanakampi chinuntatänwa, ch'ankhanakap p'akjatayna, ukatsti Supayan wasarar irpatayna.) .

30 Jesusasti jupar jiskt'äna: —**¿Kunas sutimaxa?** Jupasti sarakinwa: —Legión, walja ñanqha ajayunakaw jupar mantatapat —sasa.

31 Jupanakasti Jesusar achikt'asipxäna, jan manqharu mistupxañapataki.

32 Ukansti walja khuchhinakaw qullu patan manq'asipkäna. Ukat jupanakarux t'aqhisiyarakinwa.

33 Ukatsti ñanqha ajayunakax uka jaqit mistusaw khuchhinakar mantapxäna, uka vacanakax wali ch'amampiw mä jach'a chiqat qutar t'ijtapxäna.

34 Jupanakar manq'ayirinakasti kuntix luraskäna uk uñjasax jaltxapxäna, ukatsti markar, pampan yatiyiriw sarapxäna.

35 Ukatsti jupanakajj kunatı paskäna uk uñjiriw mistupjjäna. Jesusan ukar purisinsti, khinitix ñanqha ajayunakax mistkatayna uka jaqiruw Jesusan kayunakap jak'an qunt'atäskir jikxatäna, isimp isthapt'ata, suma amuyumpi.

36 Uk uñjirinakasti sapxarakinwa, kuna tuqitsa ñanqha ajayunakan katuntat jaqix k'umaraptawayi.

37 Ukatsti Gadarenonakan jak'ankir jaqenakajj jupanakat jitheqtañapatakiw Jesusar achikt'asipjjäna. Jupanakasti wali axsarañampiw katuntat uñjasipxäna, ukatsti barcor makhatasinxa, kutt'anxarakinwa.

38 Saxranakax mistkatayna uka jaqix jupamp chikäñapatakiw achikt'asina.

39 **Uamar kutt'am, ukatsti Diosax jumar jach'a luräwinakap uñacht'ayarakim.** Ukatsti Jesusax wali jach'a luräwinakap markapachan yatiyäna.

40 Jesusajj kutt'anjjäna ukhajja, jaqenakajj kusisit katoqapjjäna, taqeniw jupar suyasipkäna.

41 Jairo sutini mä jaqiw purinina, jupasti sinagogan p'iinchiripänwa.

42 Jupajj mä sapa phuchhapaninwa, jupajj niya tunka payan marañjjanwa, jupasti jiwañampiskänwa. Ukampis saraskäna ukhajja, jaqenakajj juparuw tantacht'asipjjäna.

43 Mä warmisti tunka payan mara wila usump usuntatänwa, qullirinakaruw taqi jakañap apt'asina, janirakiw khitis qullatäkänti.

44 Jupan qhepäjjet jutasinjja, isipa toqeruw llamkt'äna, ukspachaw uka warmin wilapajj tukusjjanwa.

45 Jesusasti sarakinwa: —**¿Khitis llamkt'itu?** Taqeniw jan iyawsapkäna ukhajja, Pedrompi jupamp chikäpkäna ukanakampejj sapjjäna: “Yatichiri, walja jaqenakaw jumar t'aqhesiyapje, t'aqesiyapjjetu, ¿khitis llamkt'itu?”

46 Jesusasti sarakinwa: —**Mayniw llamkt'itu, nayasti amuyasta, suma sarnaqañax nayat mistuwayxiwa —sasa.**

47 Warmix jan imantatäta uñjasax khathatt'asisaw jupan nayraqatapar qunt'asisin taqi jaqinak nayraqatan yatiyäna, kunatsa llamkt'äna, kunjämtix jank'ak qullatäxäna.

48 Jesusasti juparux sänwa: —**Wawa, suma chuymacht'asim, iyawsäwimax k'umaraptawaytamxa. sumankañampi sarapxam.**

49 Jesusajj parlaskkäna ukhajja, sinagogan p'eqt'iripan utapat maynejj jutasin akham säna: “Phuchamajj jiwatäjjewä” sasa. jan walt'ayañax janiw Yatichirikiti.

50 Uk ist'asinsti, Jesusax juparux sänwa: —**Jan axsaramti, iyawsam, uka warmix k'umaräniwa —sasa.**

51 Utar mantasax janiw khitirus mantañ munkänti, jan ukasti Pedrompiru, Santiagompiru, Juanampiru, tawaqun awkipampi taykapampikiw mantayäna.

52 Taqinipuniw jacht'asipxäna, jach'at jachapxäna, ukampis jupax sänwa: —**Jan jachamti; jupax janiw jiwkiti, jan ukasti ikiskiwa.**

53 Uka warmin jiwatap yatisax jisk'achataw Jesusat larusipxäna.

54 Ukatsti Jesusax taqiniruw mistüna, ukatsti amparat katthapisinxa, akham sasaw art'äna: —Sirvi, **sartam —sasa.**

55 Uka warmin ajayupax kutt'anxäna, ukatsti jank'akiw sartxäna.

56 Awk taykapajj wal muspharapjjäna, ukampis Jesusajj jan khitirus kuntı paskäna uk yatiyapjjamti sasaw säna.

9 JAQTHAPI

1 Ukatsti tunka payan discipulonakaparuw jawsthapiyana, ukatsti taqi ñanqha ajayunakxarux ch'am churarakina, usunak qullañataki.

2 Ukatsti Diosan Reinopat yatiyapxañapataki, usutanakar qullapxañapatakiw khithäna.

3 Jesusasti jupanakarux sänwa: —Jan kuns apt'asipxamti, ni thujrusa, ni t'ant'a, ni t'ant'sa, ni qullqisa. janirakiw sapa maynix pä capanïpkiti.

4 Kawkir utarus mantapkäta uka utan jakasipjjam, ukatsti uka chiqat sarxapxam.

5 Khitinakati jumanakar jan katuqapkätamxa, uka markat mistxapxäta ukhaxa, kayunakamat laq'a ch'allt'asipxam, jupanak contra yatiyañataki.

6 Jupanakasti sarxapxänwa, ukatsti jach'a markanakaruw sarapxäna, suma yatiyäwinak yatiyasa, k'umaraptayasa.

7 Herodes apnaqirix taqi kuntix Jesusan lurkän uk ist'äna, ukat yaqhipanakax Juanax jiwatanak taypit jaktxiw sapxäna.

8 Yaqhepajj Eliasajj uñstäna sasaw sapjjäna. Yaqhepanakasti nayra profetanakat mayniriw jaktani sasaw sapjjäna.

9 Herodesasti sänwa: —Juan p'iqip khuchhuqawaytwa, ukampis ¿khitirak akaxa, khitirutix ukham arunak ist'kta ukaxa? Ukat jupar uñjañ wal munäna.

10 Apostolonakajj kutt'anjjapjjäna ukhajja, taqe kunti lurapkäna ukanak yatiyapjjäna. Ucatsti jupanacarojj sapakiw Betsaida sat marcanquir mä wasar sarjjäna.

11 Uk yatisinsti jaqinakax jupar arkaxpäna, jupasti jupanakarux katuqt'asaw Diosan Reinopat jupanakar parläna, k'umaraptañ munirinakarus qullarakäna.

12 Uka urux tukusxäna ukhaxa, tunka payan jaqinakaw jutasin sapxäna: —Jaqinakar khithapxam, uka jak'ankir markanakaru, pampanakaru sarapxañapataki, qurpachasipxañapataki, manq'a apthapipxañapataki, nanakax akanxapxtwa a wasar pampankir chiqä.

13 Ucampis Jesusajj jupanacarojj sänwa: —**Manq'a churapjjam —sasa.** Jupanakasti sapxarakinwa: —Janiw juk'amp utjxiti, jan ukasti phisqa t'ant'ampi, pä chawllampikiw utjistu. jan ukax taqi aka jaqinakatakix aycha alasis sarañasawa.

14 Jupanakasti niya phisqa waranqa jaqinakäpxänwa. Ukatsti discipulonakaparux sänwa: —**Phisqa tunka jaqiruw qunt'ayapxam —sasa.**

15 Ukham lurasax taqiniruw qunt'ayapxäna.

16 Ukatsti phisqa t'ant'ampi, pä chawllampi aptasinx alaxpachar uñtasinx bendicisaw discipulonakapar churäna, jaqinak nayraqatan uchapxañapataki.

17 Jupanakasti manq'antapxäna, taqiniw sist'asipxäna, ukatsti tunka payan canastanak qhiparapxäna.

18 Jesusax sapaki mayiskäna ukhaxa, discipulonakapaw jupamp chik sarapxäna, ukat jupanakarux jiskt'äna: —¿Khitirak **jaqinakax sapxitusti?**

19 Jupanakasti sapxarakinwa: —Bautisir Juan; ukampis yaqhipanakax sapxiwa: “Elias!” yaqhepasti sapjjarakinwa: nayra profetanakat maynirijj jaktjjewa —sasa.

20 Jesusasti jupanacarojj sänwa: —**Jumanakasti, ¿khitiritwa sapjjatajja?** Pedrosti sarakinwa: —Diosan Cristopawa —sasa.

21 Jesusasti jupanakarux wali ch'amampiw säna, jan khitirus uk yatiyapxamti.

22 Ukat sapxänwa: —**Jaqin Yuqapax walja t'aqhisñanakanñapawa, jilir irpirinakampi, sacerdotenakan jilirinakapampi, escribanakan apanukutäñapataki, jawayatäñapa, kimsir urun jaktañapa —sasa.**

23 Ukatsti taqiniruw säna: —**Maynitix nayar arktañ munchixa, jupa pachpat jithiqtpan, cruzap apt'asisin nayar arkta —sasa.**

24 Khititix jakäwip qhispiyañ munki ukax apt'asiniwa, ukampis khititix naya layku jakañap apt'asiñ munki ukax qhispiyani.

25 ¿Kuna askirak jaqejj akapach apt'asisin apt'asispa, jan ukajj jaqunukutäspa?

26 Khititejj nayat p'inqachani, nayan arunakajatsa phenq'askani ukajja, Jaqen Yoqapajj jupan jach'a jach'a tukutapa, Awkipan, qollan angelanakapatsa jutkani ukhajj phenq'asiniwa.

27 Chiqpachansa sapxäna, yaqhipanakax aka chiqan sayt'atäsipki, jupanakax janiw jiwañap mallq'apkaniti, **Diosan Reinop uñjañkama.**

28 Uka arunakapat niya llätunk urunak qhepatjja, Pedrompiru, Juanampiru, Santiagompiruw irpäna, ukatsti mä qolluruw oracionar makhatäna.

29 Diosat mayiskäna ukhajja, uñnaqapas mayjt'ayatäjjänwa, isipas janq'o k'ajkirinwa.

30 Ukatsti pä jaqiw Jesusamp parlt'asipxäna, Moisesampi, Eliasampi.

31 Jupasti jach'a kankañamp uñstäna, Jerusalén markan jiwatapat parläna.

32 Pedrompi, jupamp chikäpkäna ukanakampejj ikintatäppjänwa, sartasipkäna ukhajja, jupan jach'a kankañap uñjapjjäna, jupamp chik sayt'atäsipkäna uka pani chachanakaru.

33 Jupat sarxapxäna ukhaxa, Pedrox Jesusarux sänwa: —Yatichiri, akan jakañax wali askiwa, ukat kimsa carpa lurañäni. maynisti jumataki, maynisti Moisesataki, maynisti Eliasataki.

34 Uk parlkasasti, mä qinayaw jutasin jupanakar ch'amakt'ayäna.

35 Qhixu qhixu taypit mä aruw ist'asina: —Akax munat Yuqaxawa.

36 Uka arojj tukusjjäna ukhajja, Jesusarojj sapakiw jikjjatasina. Jupanakasti jak'achasipxänwa, janiw khitirus uka urunakan kuntix uñjapkän ukanak yatiyapkänti.

37 Qhepürojj qollut saraqanipkäna ukhajja, walja jaqenakaw jupamp jikisipjjäna.

38 Ucatsti mä chachaw jach'at art'asina: —Yatichiri, achikt'assmawa, wawajar uñtam, jupasti nayan sapa wawajawa —sasa.

39 Mä ajayuw jupar katuntasin mä akatjamat art'asi. ukatsti ch'iyjasi, wasitat espuma, ch'akhanak ch'allxtañax ch'amaw jupat jithiqtañapa.

40 Discipulonakamaruw achikt'asta, jupar jaqunukupxañapataki. ucat janiw atipcänti.

41 Jesusasti sarakinwa: —**Jan iyawsiri, q'añu jaqi, ¿qhawqhakamas jumanakampiskä, jumanakar jaysañataki? Wawamarux akan apanipxam.**

42 Jutaskän ukkhasti, Supayajj jaqonukusaw q'añuchäna. Jesusasti uka q'añu ajayuruw tuqinuqäna, ukatsti uka wawarux k'umaraptayäna, ukatsti awkipar kutt'ayarakäna.

43 Taqeniw Diosan ch'amap uñjasajj wal muspharapjjäna. Ucampis Jesusan luratapat sapa mayni muspharasipkäna ukhajja, Jesusajj discipulonakapar sänwa:

44 Uka arunakax jinchunakamar ch'allt'asipxpan, **Jaqin Yuqapax jaqinakan amparaparuw katuyatäni.**

45 Jupanakasti janiw uka arunak amuyapkänti, uka arunaksti janiw amuyasipkänti, ukatwa jupar jiskt'añ axsarapxäna.

46 Jupanak taypinjja, kawkiris juk'amp jach'äni, sasaw jupanak taypin ch'ajjwapjjäna.

47 Jesusasti jupanakan chuymapan lup'itap amuyasinxa, mä wawaruw apthapina, ukatsti jupa jak'aruw sayt'ayäna.
 48 Jupanakarux sapxarakinwa: —Khititix aka wawar sutixar katuqi ukax nayaranu katuqi, khinitix nayar katuqkitu ukax khithankitu ukaruw katuqaraki.
 49 Juanax sarakinwa: —Yatichiri, mä jaqiruw sutim layku ñanqha ajayunak jaqunukur uñjapxta. Nanakax jark'apxarakitwa, janiw nanakamp chika arktati —sasa.
 50 Jesusasti juparux sänwa: —Jan jark'amti, khinitix jan jiwasanak contra sayt'ki ukax jiwasanak laykukiwa —sasa.
 51 Jesusar katoqañ horas purinkäna ukhajja, Jerusalén markar sarañatakiw sayt'asäna.
 52 Ukxarusti khithanakwa khithapxäna, ukatsti Samaria markankir mä jisk'a markaruw sarapxäna, jupataki wakicht'añataki.
 53 Jupanakajj janiw katoqapkänti, Jerusalén markar sarañ munkaspa ukhamänwa.
 54 Uk uñjasajja, Santiagompi Juanampi discipulonakapajj akham sapjjanwa: —Tatay, ¿janit nina alajjpachat saraqaniñatak mayista, ukhamat jupanakar nakhantayañataki, kunjamtä Eliasajj lurkäna ukhama?
 55 Ucamps Jesusajj jupanakar toqesin sänwa: —Jumanakajj janiw yatipktati kuna ajayunipjijtja —sasa.
 56 Jaqin Yuqapax janiw jaqinakan jakawip t'unjañatak jutkiti, jan ukasti jupanakar qhispiyañatakiw juti. Ukat yaqha markaruw sarapxäna.
 57 Thaknam sarasipkäna ukhajja, mä jaqew juparoj sänwa: “Tata, kawkirutä sarkäta ukaruw arkta” sasa.
 58 Jesusasti juparux sänwa: —Zorronakax p'ianakaniwa, alaxpachankir jamach'inakasti qullunakaniwa. ukampis Jaqin Yuqapax janiw kawkharus p'iqip uchañapax utjkiti.
 59 Mayniruw sänwa: —Arkaxpita —sasa. Ucamps jupajj sänwa: —Tatay, nayraj awquijar imt'iri sarjjam —sasa.
 60 Jesusasti juparux sänwa: —Jiwanakax jiwanakapar imt'apxpan, ukampis jumax saram, Diosan Reinopat yatiyiri —sasa.
 61 Mayniristi sarakinwa: —Tatay, nayajj jumar arkäma. ukampis nayraqat jupanakat despedir sarañ munta, jupanakax utajankapxiwa.
 62 Jesusasti juparux sänwa: —Janiw khitis arado ukar amparap luqxatasin qhipäx uñtasin Diosan Reinopatak askikaspiti —sasa.

10 JAQTHAPI

1 Uka qhipatsti, Tatitux yaqha paqallq tunkaruw utt'ayäna, ukatsti panini paniniruw khithäna, kawkir markanakarutix jupax jutañapäkän uka markanakar.
 2 Ukatwa jupanakarux sänwa: —Yapu apthapiñax wali jach'awa, ukampis irnaqirinakax juk'anikiwa.
 3 Sarnaqapjjam, nayajj lobonak taypir uwijanakar uñtataw khitanipjjsma.
 4 Janiw bolsa, ch'ui, zapato apt'asipxamti, janirakiw khiturus thakin aruntapxamti.
 5 Kawkär utarus mantapkäta ukkhasti, nayraqat sapxam: “Aka utan sumankañapa” sasa.
 6 Sumankañ yuqatix ukan utjchixa, jumanakan sumankañax juparuw utjani, jan ukhamäkanixa, jumanakarux wasitatwa kutt'anipxätam.
 7 Uka pachpa utan qhiparapxam, kuntix churapki ukanak manq'apxam, umapxam, irnaqirix qullqip katuqañapawa. Janiw utat uta sarxanämakiti.

8 Kawkär markartix mantapkäta, kawkär markartix katuqapktam uk manq'apxam.
 9 Ukxarusti usutanakar qullapxam, ukatsti sapxam: “Diosan reinopax jak'achasinxiwa” sasa.
 10 Ukampis kawkir markar mantapkäta, janitix katuqapkätamxa, uka markan callenakapar sarapxam, sapxarakim:
 11 Markaman laq'apsa, nanakar ch'amakt'ayistu uka laq'anaksa pichthapixsma, ukampis jumanakax yatipxam, Diosan Reinopax jumanakar jak'achasinxiwa.
 12 Ukampis nayasti sapxsmawa, uka urux Sodoma markatakix juk'amp jan walt'ayatäniwa, uka markat sipansa.
 13 ¡Ay jumatakejj Corazín! ¡Ay jumata, Betsaida marka! Tiro, Sidón markanakan jumanakan luratäpkäna uka jach'a luräwinakatä jumanakan luratäpkchñjja, jupanakajj wali jaya tiempow arrepentisipjjaspäna, q'añu isimpi, laq'ampi qont'atäsa.
 14 Ucamps taripäwi urunjja, Tiro, Sidón markajj jumanakat sipansa juk'amp mutuñäniwa.
 15 Capernaüm, jumasti alaxpachar jach'ar aptatätawa, infiernoruw jaquntatäyäta.
 16 Khinitix jumanakar ist'apktam ukax nayaranu ist'itu; Khinitix jumanakar jisk'achapkitu ukax nayaranu jisk'achapxitu; Khititejj nayar jisk'achkitu ukajja, khitanikitu ukaruw jisk'acharaki” sasa.
 17 Paqallq tunkasti kuisita kutt'anipxäna, sapxarakinwa: —Tatay, ñanqha ajayunakas sutim tuqiw ist'apxitu —sasa.
 18 Jesusasti jupanakarux sarakinwa: —Nayax Supayarux alaxpachat mä llijullijur uñtataw uñjta —sasa.
 19 Nayasti ch'am chursma katarinakar, alacrananakar, uñsirinakan ch'amapar takt'apxañamataki.
 20 Ukampis jan kuisisipxamti, ajayunakax jumanakar ist'apxatamatxa. jan ukasti kuisisipxam, sutinakamax alaxpachan qillqatäp layku.
 21 Uka horasanjja Jesusajj kuisisaw sänwa: “Awkiy, alajjpachansa, akapachansa Tatitu, akanakjja yatiñan jaqenakat imantatamatjja, wawanakar uñacht'ayapjjatamat yuspärta. Ukhamaw jumatakix wali askikaspas ukham amuyasäna.
 22 Taqi kunas nayaranu Awkijan katuyitu. Khitis Awkixa, jan ukasti Yuqakiwa, khiturutix Yuqax uñt'aykani ukaru.
 23 Jesusasti discipulonakapar uñtasin sapakiw sänwa: —Kuisiñanipxiwa kuntix jumanakax uñjapktu uk uñjirinakaxa.
 24 Nayasti sapxsmawa, walja profetanaka, reyinakax kuntix jumanakax uñjapktu uk uñjañ munapxi, ukampis janiw uñjapkiti. Kuntix ist'apktu uk ist'apxañamataki, ukampis janiw ist'apktati —sasa.
 25 Ukatsti mä kamachi yatichiriw sayt'asisin yant'äna, akham sasa: —Yatichiri, ¿kun lurañaxas wiñay jakañ katuqañataki?
 26 Jesusasti juparux sänwa: —¿Kunas kamachin qillqatäpacha? ¿kunjamsa jumajj liyt'ta?
 27 Jupasti sarakinwa: —Tatitu Diosamaruw taqi chuymamampi, taqi almamampi, taqi ch'amamampi, taqi amuyumampi munasiñama. Jaqi masimarux juma kipkarjam sarnaqam” sasa.
 28 Jesusasti juparux sänwa: —Chiqapuniw arstaxa.
 29 Jupasti chiqapar uñjañ munasaw Jesusar sänwa: —¿Khitis jaqi masixaxa?
 30 Jesusasti sarakinwa: —Mä jaqi Jerusalenat Jericó markar saraqasin lunthatanak taypir jaquntatäna,

jupanakasti isi apsusipxäna, usuchjasipxäna, chikat jiwat jaytasaw sarxapxäna.

31 Mä sacerdotëj uka thaknam saraqanäna, jupar uñjasasti, uka thaknam pasawayjyäna.

32 Uxarusti mä levita jaqiw uka chiqar purintäna, jupar uñkatasin mä chiqat pasawayxäna.

33 Ucampis mä samaritanacaw kawkiruti jupar sarcäna, jupar uñjasajj khuyapt'ayasjjäna.

34 Ukatsti Jesusan ukar sarasin usuchjatanakap aceitempi, vinompi warxatasinxä, uywap patxaruw uchapxäna, ukatsti mä qurpachasiñ utaruw irpaxpäna, ukatsti uñjapxäna.

35 Qhepürojj sarjjäna ukhajja, pä qollqe apsusin ejercitoruw churäna, ukatsti sänwa: “Jupar uñjam” sasa. Kunatix jumax juk'amp gastkäta ukxa, kutt'anxä ukkhaxa, nayaw kutt'ayäma —sasa.

36 ¿Aka kimsatxa, ¿kawkiris lunthatanak taypir jaquqanir jaqi masipäpachasti?

37 Jupasti sarakinwa: —Khititix jupat khuyapt'ayaskäna —sasa. Jesusasti juparux sänwa: —**Sarxam, ukhamaraki luram** —sasa.

38 Jupanakajj sarasipkäna ukhajja, Jesusajj mä markaruw mantäna, Marta sat mä warmiw utapar katoqäna.

39 María sutini mä kullakapaw Jesusan kayunakap jak'an qunt'asisin arunakap ist'äna.

40 Martax walpun luqtañatak ch'amachasina, ukat jupar jak'achasisin akham säna: —Tata, ¿janit kullakajan sapak luqtañatak jaytatapat llakiskta? Ucatwa nayar yanapt'añapatak mayita —sasa.

41 Jesusasti juparux sänwa: —**Marta, Marta, jumax wali amuyumpiw llakistaxa.**

42 Ukampis mä kunaw wakisi, Mariax uka suma chiqajjllwayi, ukax janiw apaqatäkaniti.

11 JAQTHAPI

1 Mä chiqan mayiskäna ukhaw mä discipulopax juparux säna: —Tatay, mayisiñ yatichapxita, kunjämtix Juanax discipulonakapar yatichkän ukhama —sasa.

2 Jesusasti jupanacarojj sänwa: —**Mayisipcäta ucapachajja: ‘Alajjpachanquir Awquijja, sutimajj jach'añchatäpan’** sasa. Juman reinomax jutpan. Munañamajj luratäpan, kunjamtä alajjpachansa, aka oraqensa luratäpan.

3 Sapa uru t'ant'a churapxita.

4 Juchanakas pampachapxita; Khitinakatix manükistu ukanakarux pampachapxarakxta. Jan yant'awiru irpaxita; jan ukasti jan walit qhispiyapxita.

5 Jesusasti jupanakarux sänwa: —**Jumanakat kawkiris mä amigonispa, chika arumkamasti jupan ukar sarasin saspa: ‘Amigo, kimsa t'ant' mayt'ita;**

6 Nayan mä amigojajj nayan ukar jutasinjja, ¿janit nayajj kunsä jupar yatiañajj utjkituti?

7 Jupasti chuymatpach akham sasaw jaysani: “Jan llakisiyapxitati, punkux jist'antatawa, wawanakajasti nayamp chikaw ikiñankapxi. Janiw nayajj sartasin jumar churkirismati.

8 Nayajj sapjismawa, amigopäta laykojj janis sartasin jupar churañ munkchejjä, jan ch'amanitap laykojj sartaniwa, ukhamatwa walja munañapsa churarakini” sasa.

9 Nayasti sapxsmawa: Mayt'asipxam, churapxätamwa. thaqhaxam, ukatsti jikxatapxarakitawa; thuqt'apxam, ukatsti jist'aratäpaxätamwa —sasa.

10 Khititejj mayt'ki ukajja, katoqarakiwa. khititix thaqqi ukax jikxati; Khititix liwxatki ukax jist'aratäniwa” sasa.

11 Mä yuqall wawatix jumanakat mayni awkipat t'ant'a mayispa ukhaxa, ¿mä qala churaspati? jan ukax chawlla mayt'aspasti, ¿chawlla laykuti mä katari churani?

12 Jan ukax mä yuqall wawa mayt'aspaxa, ¿mä alacrán loqtaspati?

13 Jumanakatix jan wali jaqinakäpkätaxa, wawanakamar suma waxt'äwinak churañ yatipxstaxa, ¿kunjämarak alaxpachankir Awkimax Qullan Ajayu mayt'irinakaparux juk'amp churkaniti?

14 Jupasti mä saxra jaqunukuskäna, uka ñanqha ajayusti amukiskänwa. Supayajj mistunkäna ukhajja, amutu jaqenakaw parläna. ukat jaqinakax wal muspharapxäna.

15 Ukampis yaqhipanakax sapxarakinwa: —Beelzebub saxranakan p'iqinchirip tuqiw ñanqha ajayunak alisnuku —sasa.

16 Yaqhepasti jupar yant'asaw alaxpachat mä unañchäw thaqhaxpäna.

17 Ukampis Jesusax jupanakan amuyunakap yatisinxä, jupanakarux sänwa: —**Taqi reinox maynit maynikam t'aqanuqtatax t'unjatäxiwa.** ukat mä utax mä utar t'aqanuqtatax t'unjatawa.

18 Supayatejj jupa pachpa contra t'aqanuqtatäspa ukhajja, ¿kunjämarak Reinopajj sayt'anisti? Beelzebub tuqiw ñanqha ajayunak alisnukupxta sapxarakxta —sasa.

19 Nayatix Beelzebub tuqi saxranakar alisnukstaxa, ¿khitimpis wawanakamax jupanakar alisnukupxi? ucatwa jupanacajj jumanacan taripirinacamäpjjani.

20 Nayatix Diosan amparapamp saxranakar alisnukstaxa, Diosan Reinopax jumanaxar purinxiwa.

21 Kunapachatä mä ch'amani jaqejj palaciop uñjki ukhajja, yänakapajj sumankañanwa jikjjatasi.

22 Ukampis jupat sipan juk'amp ch'amani jaqix jupar jutasin atipjani ukhaxa, taqi armaduranakap apt'asi, ukatsti yänakap lakirarakä.

23 Khititejj jan nayampiki ukajj naya contraw sayt'i, khititejj nayamp jan tantacht'ki ukajja, ch'eqeyi.

24 Kunapachatix q'añu ajayux jaqit mistuwayxi ukhaxa, waña chiqanakan samarañ thaqqir saraski. Jan khitirus jikxatasax siwa: “Kawkhanti mistuwaykta uka utaruw kutt'ä” sasa.

25 Jutasinsti, q'umachata, k'achacht'at jikxatäna.

26 Ukatsti jupat sipan juk'amp jan wali ajayunak paqallqu ajayunakarux irpäna. Ucatsti mantasinjja, ukan jakasipjje, ucat qhepir jakañajj nayrat sipansa juk'amp jan waliwa.

27 Uk parlkasasti, uka tamankir mä warmiw jach'at arsüna, akham sasa: “Kusisiñaniwa kawkir purakasa, ñuñuskta uka ñik'utasa” sasa.

28 Jesusasti sarakinwa: —**Jisa , Diosan arupar ist'irinaka, kusisiñanipxiwa** —sasa.

29 Jaqinakax tantacht'asisinxä, Jesusax akham sañ qalltäna: —**Akax jan wali jaqiwa.** Ucampis janiw mä unañchajj churatäkaniti, jan ucasti Jonas profetan unañchäwipawa” sasa.

30 Kunjämtix Jonasax Nínive markankirinakatakix mä unañchäwikänxa, ukhamarakiw Jaqin Yuqapax jichha pachankirinakatakix mä chimpani.

31 Juchañchäwi urunjja, sur toqenkir reinajj jichha tiempon jakir jaqenakamp chikaw sartani, jupanacarojj juchañcharakiniwa, jupajj Salomonan yatiñ kankañapa

ist'iriw aka oraqpachat jutäna. Salomonat sipan juk'amp jach'a jaqiw akankxi —sasa.

32 Taripäwi urunxa, Nínive markankirinakax aka wawanakamp chikaw sartasipxani, jupanakarux juchañchapxani. Jonasat sipansa juk'amp jach'a jaqiw akankxi.

33 Janipuniw khitis mä lampara naktayasin mä jamasat uchañ munkiti, janirakiw mä carrito manqharus uchkiti, jan ukasti mä candelaboruw uchañapa, ukhamat mantanirinakax qhan uñjapxañapataki.

34 Cuerpon qhanapax nayrawa, ukatwa nayramax sapakiki ukhaxa, taqpach janchimax qhanampi phuqt'atawa. Ucampis nayramajj jan wali jaqëki ukhajja, cuerpomajj ch'amakan phoqantätänwa.

35 Ukhamajj juman utjki uka qhanajj jan ch'amakäñapataki.

36 Taqi janchimax qhanampi phuqt'atäni, janirak mä chiqas ch'amakt'ani ukhaxa, taqpachaw qhant'atäni, kunjamtä mä vela qhant'atax qhant'ktam ukhama.

37 Parlkasasti mä fariseow jupamp chika manq'añapatak achikt'asina.

38 Fariseojj uk uñjasajja, janir manq'kasajj janir jariqasiritap laykojj wal muspharäna.

39 Tatitux juparux sänwa: —Jichhax jumanakax fariseonakax copa, plato anqäxap q'umachapxtaxa. ucampis chuymamajj q'añunakampi, ñanqha luräwinakampi phoqantätänwa.

40 Jumanakax jan amuyt'asir jaqinaka, jjanit khinitix anqankir yänak lurki ukax chuymapan utjki ukanak luraraki?

41 Jan ukasti, kunatä utjktam ukanakat limosna churapjjam. Jumanakatakix taqi kunas q'umawa.

42 ¡Ay jumanakatakejj fariseonaka! Jumanakax menta, rue, taqi kasta qulla quranakat diezmo churapxtaxa, taripäwi, Diosan munasiñapsa atipjapxarakatawa.

43 ¡Ay jumanakax fariseonaka! Jumanakax sinagoganakan jach'a qunuñanak munapxtaxa, qhatunakan aruntt'asiñ munapxtaxa.

44 ¡Ay jumanakax k'ari yatichirinaka, fariseonaka! Jumanakax jan uñstki uka sepulturar uñtatäpxtawa, uka sepulturar sarir jaqinakax janiw uk yatipkiti.

45 Ukxarusti Ley yatichirit mayniw juparux säna: —Yatichiri, ukham sasmasti nanakar jisk'achapxista —sasa.

46 Jupasti sarakinwa: —¡Ay jumanakatakejj, ley yatichirinaka! Jumanakax wali ch'amäki uka q'ipinak jaqinakarux q'ipt'apxtaxa, janiw mä ampar luk'anampis q'ipinak llamkt'apktati.

47 ¡Ay jumanaka! Jumanakax profetanakan sepulturar lurapxtaxa, nayra awkinakamaw jupanakar jiwayapxi.

48 Chiqpachansa jumanakax nayra awkinakaman luräwinakap ist'apxatamata, chiqpachapuniw jupanakar jiwayapxi, jumanakax sepulturanakapsa lurapxtaxa.

49 Ukatwa Diosan yatiñ kankañapajj sarakina: “Nayaw profetanakaru, apostolonakaru khithä, jupanakat yaqheparojj jiwayapjjarakiniwa, arknaqapjjarakiniwa” sasa.

50 Ukhamat taqi profetanakan wilapax akapachan qalltatpach wartatäna, uka wilax jichha pachanakan mayitäñapataki.

51 Abel chachan wilapat qalltasa, Zacariasan wilapkama, uka wilax altarampi templompi chikaw jiwäräna.

52 ¡Ay jumanakatakejj, ley yatichirinaka! Jumanakax yatiñan llavep apt'asipxtaxa, janiw jumanakax mantapktati, khitinakarutix mantapki ukanakarus jark'apxarakatawa.

53 Uk arsusinsti, kamachi yatichirinakampi fariseonakampix wal ch'amañicht'apxäna, walja arunak arsuñapataki.

54 Jupar suyt'apxam, lakapat kuns apsuñ munapxäna, ukhamat jupar juchañchañataki.

12 JAQTHAPI

1 Uka qhipatsti, jan jakt'kay walja jaqinakaw tantacht'asipxäna, maynit maynikamaw kayump takt'asipxäna, ukatsti discipulonakaparux nayraqat sataynawa: — Fariseonakan lewadurapat amuyasipxam, ukax k'ari chuymaniñawa —sasa.

2 Janiw kunas imt'atäkaspati, janirakiw uñt'ayatäkaniti; janirakiw imantaskiti, ukax janiw uñt'atäkaniti.

3 Ukapti ch'amakan arsupkta ukax qhanan ist'atäniwa. Ucatsti uta pataruw yatiyatäni” sasa.

4 Nayasti sapjjismawa, amigonakajajja, jan ajjsarapjjamti janchi jiwayirinakaru, ukat uka qhepatija janiw juk'amp lurañjamakiti.

5 Ukampis khiritutix axsarapxäta uk nayratpach yatiyapxäma: khinitix jiwayañ tukuyatat infiernor jaquntañ ch'amaniki ukar axsarapxam; jisa, nayajj sapjjismawa: Jupar ajjsarapjjam.

6 ¿Janit phisqa gorrión pä litrompi aljatäkaspa, Dios nayraqatan janirak maynis armatakaspa?

7 Ukampis p'eqenakaman ñik'utanakapas taqeniw jakt'atäjje. Ukhamasti jan axsarapxamti, jumanakax walja gorrión ukanakat sipan juk'amp valoranipxtawa.

8 Nayasti sapxsmawa, khinitix jaqinak nayraqatan nayat arsuskitu ukaxa, Jaqin Yuqapasti Diosan angelanakap nayraqatan arsutarakawa.

9 Ukampis khinitix jaqinak nayraqatan nayar jan uñt'kitu ukax Diosan angelanakap nayraqatan jan uñt'ayatäniwa.

10 Khititejj Jaqen Yoqapar jan wali arunak parlkani ukajja, pampachatäniwa, ukampis khititejj Qollan Ajayu contra jan wali parlki ukajja, janiw perdonatäkaniti.

11 Kunapachatix sinagoganakaru, magistradonakaru, jach'a ch'amaninakaru irpaxätam ukkhaxa, janiw lup'ipxamti, kunsajaysapxäta, kunsajaysapxäta.

12 Qullan Ajayuw uka pachpa horasan yatichapxätam, kuntix sapxanämäki ukxa.

13 Ukxarusti mayniw juparux säna: —Yatichiri, jilajampir arsta, nayamp chika herencia jaljañapataki —sasa.

14 Jesusasti juparux sänwa: —¿Jaqi, ¿khitarak jumanakan taripiriru, jan ukax jaljirit utt'ayitusti?

15 Jesusasti jupanacarojj sänwa: —Amuyasipjjam, munañapat amuyasipjjam, maynin jakañapajj janiw cunatejj jupan utjqui ucapan utjquiti —sasa.

16 Jesusasti mä uñacht'äwimpiw jupanakar parläna: —Mä qamir jaqin uraqipax walja achunak achuyäna.

17 Jupajj chuymapan akham sasaw lup'ina: “¿Kunsa nayajj lurä, achunak churañatakejj janiw mä cheqajj utjkituti?”

18 Jupasti sarakinwa: —Akham lurarakä: graneronak t'unjä, ukat juk'amp jach'a uta lurarakä. ucanwa nayajj taqe achunakajsa, yänakajsa churarakä.

19 Nayasti almajarux sarakinwa: ‘Alma, walja yänakax walja maranak imatäxiwa. samart'am, manq'asim, umam, kusisim.

20 Diosasti juparux sänwa: —Jan amuyt'asir jaqi, jichhür arumax almamax jumat mayt'atäniwa.

21 Khititejj jupa pachpatak qollqe apthapki ukajja, Dios nayraqatan jan qamir'iki ukajja.

22 Jesusax discipulonakaparux sänwa: —Ukhamatwa sapxma: Jakäwimat jan lup'ipxamti, kunsä manq'apxäta ukxa. janirakiw janchitakisa, kuntix uchasipxäta ukasa.

23 Jakañax manq'at sipan juk'amp jach'awa, janchix isit sipan juk'ampiwa.

24 Cuervonakat amuyt'apxam, janiw phawapkiti, janirakiw apthapiptiti. Ukanakax janiw imañ utanipkiti, janirakiw graneros ukanipkiti; Diosax jupanakar manq'ayaraki, ¿qhawqharak jumanakax jamach'inakat sipan juk'amp askipxtaxa?

25 ¿Jumanakat kawkiris lup'isin mä metro juk'amp jach'äspa?

26 Jumanakatix jisk'a luräwinak jan lurañjamäpkätaxa, ¿kunatsa mayninakatak lup'ipxtaxa?

27 Lirionakax kunjamsa jilsupxi uk amuyt'apxam, janiw ch'am tukupkiti, janirakiw muyt'apkiti. Ucampis sapxsmawa, Salomonax taqi jach'a kankañapampix janiw uka jaqinakjam isthapt'atäkanti.

28 Diosax ch'uxña quqanakar ukham isthapiychixa, jichhürutix pampan utjaski, qharürusti hornoruw jaquntatäni. Jumanaka, juk'a iyawsäwininakasti, ¿qhawqhas juk'amp isthapiyapxätamsti?

29 Janiraki kuntix manq'apkäta, kuntix umapkäta uk thaqapxamti, janirakiw pächasipxamti.

30 Akapachankir markanakax taqi ukanak thaqhapxi.

31 Jan ukasti Diosan qhapaq markap thaqhapxam; Taqe ukanakasti jumanakar yapt'atäniwa” sasa.

32 Juk'a ovejanaka, jan axsarapxamti; Awkimajj jumanakar reino churañajj wal munta” sasa.

33 Kunatix utjktam uk aljapxam, limosna churapxam. Jumanakax jan tukuskir bolsanak churapxam, alaxpachan jan tukuskir yänaka, kawkhantix jan lunthatax jak'achaski, ni laq'unakas q'añuchaski.

34 Kawkhantä yänakamax utjki ukanwa chuymamax utjani.

35 Lomonakamajj chinuntatäpan, qhananakamas nakhantatäpan;

36 Jumanakax jaqinakjamäpxtawa, khitinakatix uywiripar jaqichasiwit kutt'aniñap suyt'apki ukanakaru. Ukhamat jutasin liwxatkani ukkhaxa, jank'akiw jupar jist'arapxani.

37 Kusisiñanipxiwa khitinakarutix Tatitux jutkani ukkhax uñch'ukiskir jikxatani, chiqpachapuniw sapxma, cinturón ch'uqt'asis manq'añar qunt'ayaskani, ukatsti jupanakar luqtiriw mistuni.

38 Jupatix payir jayp'u urun jutaspa, jan ukax kimsir jayp'u urun jutaspa, ukham jikxatani ukhaxa, kusisiñanipxiwa uka uywatanakaxa.

39 Ucat yatipjjam, utapatejj kuna horasa lunthatajj jutani uk yatispäna ukhajja, janiw utap p'akjañapsa jaytkaspänti.

40 Ukhamasti jumanakax wakicht'atäpxam, Jaqin Yuqapax mä horasaruw jutani, kunapachatix jumanakax jan amuyaphta uka pacharu.

41 Ukat Pedrox juparux säna: —Tata, ¿uka uñacht'äwit nanakar parlaskta, jan ukax taqinirus?

42 Tatitusti sarakinwa: —¿Khitirak uka chiqa chuymani, yatiñan mayordomoxa, khitirutix uywiripax utaparu p'iqinchir utt'ayani, jupanakarux manq'a churañ horasapar churañataki?

43 Kusisiñaniwa uka uywataxa, khitirutix uywiripax jutkani ukkhax ukham luraskir jikxatani.

44 Chiqpachansa sapxsmawa, juparuw taqi kunatix utjki ukanakxarux apnaqañapatak utt'ayani.

45 Uca uywatatix chuymapan saspa: ‘Tataxax qhipharuw purini’ sasa. ukatsti, uywatanakaru, imill wawanakarusä nuwjañ qalltapxani, manq'añatakisa, umañatakisa, machjayasiñatakisa;

46 Uka uywatan uywiripax mä uruw jutani, kunapachatä jupax jan suykani, mä horasa, jan amuyki uka horasaruw jutani, ukatsti t'aqanuqt'ani, ukatsti jan iyawsirinakampi chikaw wakixxani.

47 Kawkiri uywatatix uywiripan munañap yatina, jan wakicht'asiriki, janirakiw munañaparjam lurkataynati, walja jawq'jataw uñjasini.

48 Ucampis khititejj jan yatkasini jawq'jañjam jan walinak lurki ukajja, mä juk'a jawq'jampiw jawq'jatäni. Khitirutix walja churatäni ukaxa, walja mayitäniwa.

49 Nayajj aka oraquer nina apayaniñatakiw jutta; ¿Kunsä nayajj lurä, nayratpach nakhantatäspa ukhajja?

50 Ucampis nayajj bautisasiñataquiw utjitu; ¿Kunjämarak nayajj phoqasiñapkamajj ch'amakt'askta!

51 ¿Jumanakax aka uraqin sumankañ churañatak jutta sasin amuyta? Nayajj sapjismawa, Janiwa; jan ukasti t'aqa t'aqa:

52 Jichhat uksarojj mä utanjja phesqaniw jaljtapjjani, kimsajj pä contra, paninisti kimsa contraw utjani.

53 Awkix yuqa contraw t'aqanuqatäni, yuqall wawasti awkip contraw t'aqanuqatäni. taykax phuchhap contraw sayt'asi, phuchhasti taykap contraw sayt'asi; suegrasti phuchhapampiw jan walt'ayasiñapa, phuchhasti suegrapampiw jan walt'ayasiñapa.

54 Ukatsti jaqinakarux sarakinwa: —Inti jalant tuqit mä qinay mistur uñjapxtaxa, ukspachaw sapxarakta: ‘Jallux puriniwa’ sasa. ukat ukhamarakiwa.

55 Sur toqenkir thayajj thayt'anki uk uñjasajj sapjjtawa: ‘Jan waliw utjani’ sasa. Ucatsti phoqhasi.

56 K'ari chuymani jaqinaka, alaxpachansa, aka uraqin uñnaqap yatipxasmawa; Ucampis, ¿kunjamarak jichha pachajj jan amuyasipktasti?

57 Jisa, ¿kunatsa jumanak pachpat jan chiqapar uñjaphta?

58 Kunapachatix uñsirimampi chika magistrado ukar sarkäta, thakinjam sarkäta ukhaxa, ch'amachasim, ukhamat jupat qhispiyatäñamataki. Jupajj jan juezar irpkätam, taripiristi carcelar jist'antañapataki.

59 Nayajj sissmawa, janiw uka cheqat sarjjätati, qhep qhepa qollqe pagañkama.

13 JAQTHAPI

1 Uka tiemponjja, yaqhepajj Galileankir jaqenakat yatipapjjäna, jupanakan wilapjjä Pilatojj sacrificionakampi mayachatäjjänwa.

2 Jesusasti jupanacarorj sänwa: —¿Aka Galileankirinakajj taqe Galileanakat sipansa juchararanakäpkaspas ukham amuyapjjtati?

3 Nayasti sapxsmawa, janiw arrepentisipkätaxa, taqiniw jiwarapxäta.

4 Jan ukax tunka llatunkani, khitinakarutix Siloam markan torrepax liwxatasin jiwaykatayna, ¿Jumanakax Jerusalén markan jakirinakat sipansa juchararanakäpkaspas ukham amuyapxta?

5 Nayasti sapxsmawa, janiw arrepentisipkätati, taqiniw jiwarapxäta.

6 Jupasti aka uñacht'äwi arsüna; **Mä jaqix uva yapupan higo quqa ayruntatayna; Jupasti jutasin achu thaqäna, ukampis janiw kuns jikxatkänti.**

7 Ukatsti uva yapuchirinakarux sänwa: —Kimsa maraw aka higo quqan achu thaqir jutta, ukampis janiw jikxatkti. ¿kunatsa uraqix ch'amäpacha?

8 Jesusasti juparux sänwa: —Tatay, jichha maras jaytanukupxam, nayasti uka muytapan allsuñkama.

9 Jumatix achu achuni ukhaxa, walikiskiwa, janitix achunixa, uka qhipatsti khuchhurakätawa.

10 Jupajj sábadu urun mä sinagogan yatichaskäna.

11 Ukatsti mä warmiw utjäna, jupasti tunka llatunkani maranakaw jan ch'amanikänti, jupasti alt'atänwa.

12 Jesusasti uka warmir uñjasax jawsasin säna: —**Warmi, jan ch'amanitamant antutatäxtawa —sasa.**

13 Ukatsti Jesusax amparanakap luqxatäna, ukspachaw uka warmix chiqachatäxäna, ukatsti Diosaruw jach'añchäna.

14 Ukat sinagogan p'eqt'iripajj wali colerataw säna, Jesusajj sábadu urun qollatäta laykojja, jaqenakaroj sänwa: “Sojta uruw jaqenakajj trabajipijañapa samarañ uru.

15 Tatitusti juparux sänwa: —**K'ari chuyman jaqi, ¿janit sapa maynix vacapsa jan ukax asnopsa vacapsa, jan ukax asnopsa vacap apt'asis umañar irpka?**

16 ¿Janit aka warmix Abrahaman phuchhapäkaspa, khitirutix Supayax aka tunka llatunkan maranaka katuntawayki uka warmix sábadu urun apt'atäñapäki?

17 Uk arsusinsti taqi uñisirinakapaw phinq'asipxäna.

18 Jesusasti sarakinwa: —¿**Kunjamakirak Diosan Reinopajj? ¿Kunarus nayajj ukar uñtasitästi?**

19 Ukasti mä mostaza jathampi sasiwa, uka jathax mä jaqi wuertar jaquntäna. ukatsti mä jach'a quqaruw tukuwayi; ukatsti alaxpachankir jamach'inakasti uka ramanakanwa qurpachasipxäna.

20 Ukatsti mayamp sarakinwa: —¿**Kunampirak nayasti Diosan reinopar uñtasitästi?**

21 Uka lewadurajj mä lewadurampi sasiwa, uka lewadurasti mä warmin apt'asisaw kimsa medida t'ant'ar imantasäna, taqpach lewadurajj lewadurar tukuñkama.

22 Ukatsti Jerusalén markaruw jach'a markanakar saräna, jisk'a jisk'a t'aqanakaruw yatichäna.

23 Maynix juparux sänwa: —Tata, ¿juk'anikiw qhispiyatäpxi? Ucat jupanacaroj sänwa: —

24 **K'uchu punkut mantañatak ch'amachasipxam, waljaniw mantañ munapxani, ukampis janiw mantañ munapkaniti.**

25 Utan uywiripax sartin punku jist'antasinxä, jumanakax anqan sayt'asiñ qalltaxpächäta, punku llawintasa: “Tata, Tatay, jist'arapxita! Jupasti sapxarakitamwa: “Janiw uñt'apksmati kawkitsa jutapxtaxa.

26 Ukxarusti sapxarakitawa: ‘Juman nayraqatan manq'asipxta, umapxarakta, jumax callenakajan yaticharakteraxa’ sasa.

27 Jupasti sarakiniwa: “Nayax sapxsmawa, janiw uñt'apksmati kawkitsa jutapxtaxa; ¡Taqe jucha luririnaka, nayat jithiqtapxam” sasa.

28 Abrahán, Isaaca, Jacob, taqpach profetanakar Diosan Reinopan uñjapkäta ukhaw jachañasa, kisunak ch'allxtañasa utjani.

29 Inti jalsu tuqita, inti jalanta tuqita, alay tuqita, aynach tuqita jutapxani, ukatsti Diosan qhapaq markapan qunt'asipxani.

30 Ukjjarusti, qhepirinakajj nayrankapjjaniwa, nayriripjjaraquiw qhepiripjjani.

31 Uka urusti fariseonakat yaqhepajj jupar sarasin akham sapjjäna: “Akat mistum, Herodesajj jiwayarakitam” sasa.

32 Jupanakasti sarakinwa: —Jumanakax sarapxam, uka zorrer sapxam: ‘Uñtapxam, nayax saxranak jaqunuqtxa, jichhürusa qharürus qullanak lurarakta, kimsir urusti suma q'umachataxäwa —sasa.

33 Ukampis nayajj jichhüru, qharüru, qhepürojj sarnaqañajawa.

34 Jerusalén, Jerusalén, profetanakar jiwayiri, jumar khithatanakar qalamp k'upjata. ¡Qhawqha kutis nayajj wawanakamar tantacht'añ munta, kunjamtä mä wallpajj wawanakapar ch'iwiwar apthapiski ukhama, ukampis jumanakajj janiw munapktati!

35 Uñtapxam, utamax ch'usaruw tukuwayxi, chiqpachapuniw sapxasma, janiw uñjapkistati, kuna pachatix jumanakax sapkäta uka pachakama: ‘Tatitun sutipxar jutki ukax jach'añchatawa’ sasa.

14 JAQTHAPI

1 Kunapachatix Jesusax mä fariseo jilir irpirin utapar sábadu urun t'ant'a manq'ir mantaskäna ukkhaxa, jupanakarux uñjapxarakinwa.

2 Jupan nayraqatapanjja, mä jaqew utjäna, jupajj chhuxriñchjatänwa.

3 Jesusasti kamachi yatichirinakaru, fariseonakarus sänwa: —¿**Sábadu urun qullañax walikiskiti?**

4 Jupanakasti amukt'apxänwa. Ukatsti jupar katuntasin qullayäna, ukatsti antutxarakinwa;

“

6 Jupanakasti janiw mayampsa ukanak arsuñ puedipkänti.

7 Jawillt'atäpkän ukanakarux mä uñacht'äwiw uñacht'ayäna, kunapachatix jach'a utanak ajllisipkäna uk uñacht'ayäna. sasaw jupanakar säna:

8 Jaqichasiñ utar khitis jawst'ätam ukhaxa, janiw jach'a utar qunt'asiñamäkiti. jan jumat sipan juk'amp jach'a jaqir jawst'atäñapataki;

9 Khititejj jumarusa, juparusa jawskätam ukanakajj jutasin akham sapjjeristam: “Aka jaqerojj mä lugar churapjjam” sasa. ukat jumax p'inqampiw jisk'a utar katuntañ qalltasma.

10 Ucampis jawillt'apkätam ukkhasti, saram, uta manqhan qunt'asim; Ukhamat khinitix jumar jawskätam ukkhaxa, jumar akham sañapataki: ‘Amigo, juk'amp altur makhatam’ sasa.

11 Khinitix jach'a jach'a tukuski ukax jisk'achatäniwa; Khititejj alt'at chuymaniki ukajja, jach'añchatäniwa” sasa.

12 Ukxarusti, khinitix jupar jawskäna ukaruw sarakina: —Manq'a, manq'añ wakichkasaxa, janiw amigonakamarusa, jilanakamarusa, wila masinakamarusa, ni qamir jaqi masinakamar jawst'añamäkiti. Jupanakasti jan mayamp jawst'apxätam, jan juchar kutt'ayapxätam —sasa.

13 Kunapachatix mä jach'a phunchhäwi lurkäta ukkhaxa, pisinkirinakaru, jan ch'amaninakar, ch'ullanakar, juykhunakar jawst'am.

14 Jumasti bendicitätawa; Jupanakajj janiw jumar kutt'ayapkaspati, cheqapar sarnaqer jaqen jaktäwipanwa kutt'ayatäyätä” sasa.

15 Uk ist'asinsti, jupamp chika manq'asipkäna ukanakat maynirix sänwa: —Khititix Diosan Reinopan t'ant'a manq'ki ukax kusisiñaniwa —sasa.

16 Jesusasti sarakinwa: —**Mä jaqiw mä jach'a manq'a luräna, waljaniruw jawsäna.**

17 Ukatsti manq'añ horasaruw uywatapar khitäna, jawsatäpkäna ukanakar sañapataki: —Jutapxam! jichhax taqi kunas wakicht'atäxiwa.

18 Taqeniw mä amtampi juchañchañ qalltapijäna. Nayrrix juparux sänwa: —Nayax mä uraqi alawayta, uñnaqir sarañax wakisiwa.

19 Mayniristi sarakinwa: “Phisqa yugo vaca alasita, yant'iriw saraskta.

20 Mayniristi sarakinwa: —Nayax mä warmimpiw jaqichasta, ukatwa jan jutkiristti —sasa.

21 Uca uywatasti jutasin uywiriparuw ukanak yatiyana. Ukatsti uta apnaqirix colerasisaw uywatapar säna: —Jank'akiw markan callenakaparu, thakinakapar mistum, ukatsti pisinkirinakaru, jan ch'amaninakaru, sayt'atanakaru, juykhunakaru irpanipxam —sasa.

22 Uka uywatasti sarakinwa: —Tatay, kunjamti jumax siskta ukhamarjamaw phuqasi, ukampis mä chiqaw utji —sasa.

23 Tatitux uywatarux sänwa: —Jach'a thakinakaru, ch'usawjanakar mistum, ukat utajax phuqhantatäñapataki.

24 Nayasti sapxsmawa, jawsatäpki ukanakatxa janiw khitis manq'at manq'at mallq't'kaniti —sasa.

25 Walja jaqinakaw jupamp chik sarapxäna, jupasti kutikipstasin jupanakar säna:

26 Maynitix nayan ukar jutasin awkiparu, taykaparu, warmiparu, wawanakapar, jilanakapar, kullakanakapar, jisa, pachpa jakañapsa jan uñischixa, janiw nayan discipulojäckaspati.

27 Khititej cruzap jan apt'asisin nayar arktasa, janiw nayan discipulojäckaspati.

28 Jumanakat kawkiris mä torre lurañ amtasin janir qont'asisin qont'asisin kuna qollqejj munasini uk jakt'kaspä, uka torre tukuyañatakejj wakisipati janicha?

29 Jupajj cimientu uchasajj jan tukuyañjamäckaspa ukhajja, taqe khitinakatejj jupat sawkasiñ qalltapjjaspa.

30 Ukat sarakinwa: —Aka jaqix uta lurañ qalltäna, ukampis janiw tukuyañ puedkänti —sasa.

31 ¿Khiti reyisti yaqha reyimpi nuwasir sarasinxa, jan nayraqat qunt'asisinxa, tunka waranqa jaqinakampix pä tunka waranqa jaqimp nuwasinñatak jutki uka jaqimp jikisiñataki?

32 Jan ukax maynix wali jayankkasaxa, mä yatiyiriw khithani, sumankañ utjañapataki.

33 Ukhamaraki, khititix jumanak taypit jan taqi yänakap apanukuñ munki ukaxa, janiw nayan discipulojäckaspati.

34 Juyrax wali sumawa, ukampis juyrax ch'amap apt'asispaxa, ¿kunampis juyra ch'allt'asispa?

35 Janirakiw uraqitakis askikiti, janirakiw wanu manq'añatakis askikiti; ukampis jaqinakax jaqunukupxiwa. Khititix jinchuniiki ukax ist'pan.

15 JAQTHAPI

1 Ukatsti impuesto apthapirinaka, jucharar jaqinakas jupar ist'apxañapatakiw jak'achasipxäna.

2 Fariseonakasa, kamachi yatichirinakas akham sasaw arnaqasipxäna: —Aka jaqix juchararanakaruw katuqi, jupanakamp chikaw manq'asi —sasa.

3 Jesusasti aka uñacht'äwimpiw jupanakar parläna:

4 ¿Khitis jumanakat patak ovejanakanispa, mä ovejanak apt'aspa ukhaxa, jan llätunk tunka llätunkani ovejanak

wasaran jaytkaspa, ukat chhaqhat ovejanak jikxatañkamax jan sarkaspa?

5 Uk jikxatasaxa, kuisita amparanakaparuw uchasi.

6 Utar purisasti, amigonakapar, uta jak'a masinakapar jawsasin akham sänwa: —Nayamp chika kuisipxam; Chhaqhat uwijaxaruw jikxatta —sasa.

7 Nayax sapxsmawa, alaxpachanx mä jucharar jaqit arrepentisitapat kusisiñaw utjani, llätunk tunka llätunkan aski jaqinakat sipansa, jupanakax janiw arrepentisiñax wakiskiti.

8 ¿Kawkir warmis tunka qollqe apt'atäspa, mä vela naktayasin uta pichthapisin thaqqaspa uk jikxatañkama?

9 Uk jikxatasaxa, masinakaparu, jaqi masinakapar jawsthi, akham sasa: “Nayamp chika kuisipxam; Chhaqt'awaykta uka chimpu jikxatta —sasa.

10 Ukhamarakiw sapxma, Diosan angelanakapan nayraqatapan kusisiñaw utji, mä jucharar jaqir arrepentisitapatxa.

11 Jupasti sarakinwa: —Mä jaqin pä yuqall wawanitayna.

12 Jupanakat sullkasti awkiparuw säna: —Awki, kuna yänakati nayatak utjkitu uk churita —sasa. Ucatsti jupanacarajj jakañap jaljayäna.

13 Sullka yuqall wawapax taqiniruw tantacht'asisin mä jaya markar sarxäna, ukan yänakap apt'asisaw ch'axwañ jakañamp apt'asina.

14 Taqpach tukjatasinsti, mä jach'a mach'aw uka uraqin sartäna. ukat jupax pisinkañ qalltäna.

15 Ukatsti uka markankir mä markachirimpiw mayachasina. Ukatsti khuchhi manq'ayasiñatakiw yapunakapar khithäna.

16 Jupajj khuchhinakan manq'apkäna uka ch'aphinakampi purakapar phoqantayañ munäna, janiw khitis jupar churkänti.

17 Jupajj amuyt'asisaw akham säna: “¿Qhawqha contratat awkijan yanapirinakapajj t'ant'anipjiewa, nayajj manq'at awtjataw jiwarakta” sasa.

18 Nayajj sartasin awkijan ukar sarä, jupar sarakäwa: ‘Awki, alajppacha contrasa, juma nayraqatamansa juchachasta’ sasa.

19 Janiw juk'ampi wawam satäñatakjamäxtti, mä irnaqir yanapirimarjam tukuyapxita.

20 Ukatsti sartasin awkipan ukar saräna. Ucampis wali jayankjjäna ukhajja, awkipajj jupar uñjasajj khuyapt'ayasisaw t'ijtäna, ukatsti kunkapar jaqontasaw jamp'att'äna.

21 Yuqasti juparux sänwa: —Awki, alaxpacha contra, juma nayraqatan juchachasta, janirakiw wawam satäñatakjamäxäti —sasa.

22 Awkisti uywatanakaparux sänwa: —Suma isi apsusin uchasipxam; amparaparuw mä anillo uchasiña, kayunakaparus zapato ucharakina.

23 Uka lik'i vaca qallu akar apanipxam, ukatsti jiwayapxam; Manq'apxañäni, kuisipxañäni.

24 Aka wawaxax jiwatäxänwa, jaktxiwa. jupax chhaqatäxänwa, ukat jikxatasirakiwa. Ukat kusisiñ qalltapxäna.

25 Jilir yuqapax pampankaskänwa, utar jak'achasisinsti, thuqt'äwinak ist'äna.

26 Ukatsti mä uywataruw jawsäna, ukatsti kun sañs muni uk jiskt'äna —sasa.

27 Jesusasti sarakinwa: —Jilamax jutxiwa. awkimax uka lik'i vaca qalluruw jawayatayna, jan kuna usun katuqatap layku.

28 Jupasti wal colerasina, janiw mantañ munkanti, ukatwa awkipax mistunina, ukatsti achikt'asina.

29 Jupasti awkiparux sanwa: —Aka walja maranakaw jumar luqtaskta, janirakiw kunapachas kamachim p'akintkti, ukampis janipuniw ma cabrito churkistati, amigonakajampi kusist'añajataki.

30 Ucampis aka wawamajj q'añu warminakamp chika jakañam manq'antir purinkana ukhajja, lik'i vaca qallur jawayaraktajja.

31 Jesusasti sarakinwa: —Wawa, jumax nayamp chikäsktaw, taqi kunatix utjitu ukax jumankxiwa —sasa.

32 Kusisiñasa, kusisiñasa wakisinwa, aka jilamasti jiwatäxänwa, jaktarakiwa. ucat chhaqtatäjjanwa, jicjjasatquiwa.

16 JAQTHAPI

1 Jesusax discipulonakaparux sarakinwa: —Ma qamir jaqiw utjana, jupasti mayordomonitaynawa. ucatsti jupan yanakap ina ch'usar apt'atapat juchañchatana.

2 Jesusasti jawsasin sanwa: —¿Kunjämarak jumat uk ist'tasti? mayordomo luratamat ma cuenta churam; Jumasti inas jan mayordomo tukxatati —sasa.

3 Mayordomosti chuymapan sanwa: —¿Kunsa nayajj lurä? Tatituxax mayordomo apaqitu, janiw allsunjamakiti; mayisiñataki nayax phinq'asiraktwa.

4 Nayajj kun luraña amtastwa, ukhamat mayordomot jaqsutäjja ukhajja, utanakapar katoqapjjeta.

5 Ucatsti sapa mayniw uywiripan manüpki ukanakar jawsasin nayririroyj sana: —¿Qhawqha manüma uywirijjaru?

6 Jupasti sarakinwa: —Patak tupu aceite —sasa. Jupasti sarakinwa: —Qullqim apt'asim, ukat jank'ak qunt'asim, ukat phisqa tunka qillqtam —sasa.

7 Ukatsti mayniruw sana: —¿Qhawqha manüsmasti? Jupasti sarakinwa: —Patak tupu trigo —sasa. Jupasti sarakinwa: —Qillqtam aptam, ukat pusi tunka qillqtam —sasa.

8 Tatitux jan chiqapar uñjir mayordomoruw jach'añchana, jupax wali yatiñan luratayna, akapachankir wawanakax qhanan wawanakapat sipansa juk'amp yatiñanixiwa.

9 Nayasti sapxsmawa: 'Jumanakax jan chiqapar uñjat yanakat amigonak jikxatapxam. Ukhamat jumanakax jan ch'amanipkäta ukkhaxa, wiñay jakañ utanakar katuqapxañamataki.

10 Khititix jisk'a yanakan chiqapar sarnaqki ukax walja yanakan chiqapar uñjatawa, jisk'a yanakan jan chiqapar uñjirix walja yanakan jan chiqapar uñjatawa.

11 Ukhamasti, jumanakatix jan chiqapar uñjapkstaxa, ¿khitirak chiqpach qamir kankañanak jumanakar katuyapxätamsti?

12 Jumanakatix yaqha jaqin yanakapan jan chiqapar sarnaqapkstaxa, ¿khitirak jumanakan yanakam churapxätamsti?

13 Janiw khiti uywasat pä uywirir luqtaspati, mayniruw uñisi, maynirus munasi. Jan ukax mayniruw katthapini, maynirus jisk'acharakiniwa. Jumanakax janiw Diosarus, yanakarus luqtapksmati.

14 Fariseonakas taqi ukanak ist'asin larusipxäna.

15 Jesusasti jupanakarux sanwa: —Jumanakax jaqinak nayraqatan chiqapar uñjir jaqinakäpxtaw. Ucampis Diosajj jumanacan chuymanakam yati, cunatejj jakenacan jach'a jach'a tukupqui ucajja, Dios nayrakatakejj ajjtaskañawa.

16 Leyimpi, profetanakampix Juanakamaw utjana, uka pachatpachaw Diosan Reinopat yatiyasi, sapa mayniw ukar mantañ munapxi.

17 Alaxpachampi akapachampix juk'amp jasakiwa, kamachin ma jisk'a t'aqhisiñat sipansa.

18 Khititix warmip apanukuspa, yaqhampi jaqichaschixa, wachuq juchawa, chachapat apanukut warmimpi jaqichasisax wachuq juchawa.

19 Ma qamir jaqiw utjana, jupax morado, suma lino isimpi isthapt'atawa, sapa uruw wali suma manq'añanak manq'irina.

20 Lázaro sutini ma limosna mayiriw utjana, jupasti punku jak'an ikintatäskänwa.

21 Uka qamir jaqin mesapat jaquqanir t'ant'anak manq'añ munapxäna.

22 Uka mayisirix jiwxänwa, angelanakax Abrahaman amparaparuw apxapxäna.

23 Infieronsti t'aqhisiat uñjasisaw nayranakap jach'ar aptana, ukatsti Abrahamaruw jaya chiqat uñjana, Lazarorus jupan amparaparuw uñjana.

24 Ukatsti akham sasaw art'ana: —Abraham awki, khuyapt'ayasita, Lazaroruw khithani, amparapan puntap umaru ch'allt'añapataki, lakax thayt'añapataki. Nayasti aka ninan t'aqhisiyataw uñjasta.

25 Ucampis Abrahamajj sanwa: —Wawa, amtasim, jumajj jakascän ucanacajj suma ucanacam katoqta, Lazarojj jan walinacap katoqtajja.

26 Taqi ukanakat sipansa, nanakamp jumanakamp taypinx ma jach'a ch'usawjaw utji, khitinakatix aka chiqat jumanakar sarañ munapki ukanakax janiw ch'am tukupkaspati. janirakiw jiwasarus pasapkaspati, uka chiqat jutaspä.

27 Jupasti sarakinwa: —Tatay, awkijan utapar khitañamatakiw achikt'assma.

28 Nayajj phesqa jila sullkanitwa. Ukhamat jupanakar qhanañchañapataki, jan jupanakax aka t'aqhisiñ chiqar puripxañapataki.

29 Abrahamax juparux sanwa: —Jupanakan Moisesampi, profetanakampiw utji. jupanakar ist'apxpan.

30 Jupasti sarakinwa: —Janiwa, Abrahán awki, ukampis maynitix jiwatanak taypit jupanakan ukar sarkani ukhaxa, arrepentisipxaniwa —sasa.

31 Jesusasti sarakinwa: —Moisesaru, profetanakarusä jan ist'apkanixa, janirakiw maynis jiwatanak taypit jaktkasas iyawsayapkaniti —sasa.

17 JAQTHAPI

1 Ukatsti Jesusax discipulonakaparux sanwa: —Janiw juchanakax jutkaniti, ukampis ay, khititix jupa tuqi jutki uka jaqitxa!

2 Jupatakix juk'amp askiwa, ma molino qala kunkapar warkt'ata, qutar jaquntaña, uka jisk'a wawanakat maynir juchañchañat sipansa.

3 Juma pachpat amuyasipxam: Jilamax jumar juchañchaspa ukhaxa, tuqipxam; Jupatix arrepentischixa, pampachapxam —sasa.

4 Jupatix mä urux paqallq kuti juchañchätam, ukat mä urux paqallq kuti jumar kutt'anispa: “Arrepentisiwaytwa” sasa. jumaw jupar pampachäta” sasa.

5 Apostolonakasti Tatitur sapxänwa: —Iyawsañax juk'amp jiltayapxam —sasa.

6 Tatitusti sarakinwa: —Jumanakatix mä mostaza jathatjam iyawsäwinipxätaxa, aka sicamina quqarux sapxarakatawa: “Saphit apthapisin qutan ayruntatäm” sasa. ukat jumanakar ist'añapawa.

7 Jumanakat kawköri uywatatix yapuchaski jan ukax uywa manq'ayaski ukhaxa, pampat jutasin mä juk'a pachat akham saspa: “Manq'ir sarañamawa” sasa?

8 Juparusti janiw siskaniti: “Manq'añkama, machañkama, manq'añkama, cinturónampi isthapt'asim, nayar luqtasim” sasa. ¿Uka qhipatsti ¿manq'as umt'asita?

9 ¿Uka uywatarojj kunti siskäna uk phoqatapat yuspärpachati? Nayax trow janiw.

10 Jumanakax ukhamarakiw taqi kuntix sapktam uk lurapxäta ukkhaxa, sapxam: ‘Jan aski esclavonakäpxtwa’ sasa.

11 Jerusalén markar sarkasasti, Samaria, Galilea markanakaruw pasäna.

12 Mä markar mantasinsti, lepra usun tunka jaqinakaw jayan sayt'atäsičkäna.

13 Jupanakasti jach'at arsupxäna: —Jesús, Yatichiri, khuyapt'ayasita —sasa.

14 Jupanakar uñjasax sänwa: —Sacerdotenakar uñt'ayasini sarapxam —sasa. Ukatsti, sarkasasti q'umachatäxapxänwa.

15 Jupanakat maynix qullatätaq uñjasax qhipäxar kutt'xäna, ukat jach'at arumpiw Diosar jach'añchäna.

16 Jupar yuspärasajj kayunakap jak'aruw qont'asina, jupajj Samaria markankirinwa.

17 Jesusasti sarakinwa: —¿Janit tunka q'umachatäpkatayna? ukampis ¿kawkins uka llätunka?

18 Janiw khitis Diosar jach'añchäntak kutt'anipkiti, jan ukasti aka jan uñt'at jaqikiw utji.

19 Jesusasti sarakinwa: —Sartasim, saram, iyawsäwimasti k'umaraptawaytam —sasa.

20 Ukatsti fariseonakax kunapachas Diosan Reinopax jutani sasin jiskt'apxäna, jupanakarux sänwa: —Diosan reinopax janiw amuyasis jutkiti.

21 Janirakiw sapkaniti: ‘Akan! jan ukax, ¿uñtapxam! Diosan Reinopajj jumanak taypinkiya.

22 Jesusax discipulonakaparux sänwa: —Jaquin Yuqapan mä uru uñjañ munapxäta, ukampis janiw uñjapkäti —sasa.

23 Jupanakasti sapxarakitamwa: “Akan uñjapxam; jan ukax, ukan uñjapxam: jan jupanakar arktapxamti, janirakiw arktapxamti.

24 Kunjamatix Ilijullijux alaxpachat mä chiqat qhant'ki ukhamarakiw alaxpach manqhat yaqha chiqar qhant'i. ukhamarakiw Jaquin Yuqapax urunakan utjani.

25 Nayaqatax walja t'aqhisiñanakanñapawa, jichhürunakan apanukutäñapawa.

26 Kunjamti Noé chachan urunakapan utjkäna ukhama, ukhamarakiw Jaquin Yuqapan urunakapan lurasini.

27 Noé chachajj arcar mantkäna uka urukamaw manq'asipjjäna, umapjjarakina, warminak casarasipjjäna, casarasipjjarakinwa.

28 Ukhamarakiw Lot chachan urunakapan lurasina; manq'apxirina, umapxirina, alasipxirina, aljapxirina, yapuchapxäna, utachapxäna;

29 Lot chachajj Sodoma markat mistunkäna uka pachpa uruw alajjpachat nina, azufre jallu purintäna, ukatsti taqeniruw tukjäna.

30 Jaquin Yuqapax uñstkani uka urux ukhamarakiw pasani.

31 Uka urusti, khititix uta patxaru, yänakapsa uta manqhankaskani ukaxa, janirakiw saraqañapakiti, pampankaski ukaxa, janirakiw kutt'anxañapakiti.

32 Lot chachan warmipat amtasipxam.

33 Khititejj jakañap qhespiyañ munki ukajja, apt'asiniwa; ukat khititix jakäwip apt'asini ukax qhispiyatäniwa.

34 Nayax sapxsmawa, uka arumax pä chachaw mä ikiñan qunt'asipxani. mayniristi aptatäniwa, maynisti jaytatäniwa” sasa.

35 Pä warmiw muyusipkani; mayniristi aptatäniwa, maynisti jaytatäniwa” sasa.

36 Pä jaqiw pampan utjani; mayniristi aptatäniwa, maynisti jaytatäniwa” sasa.

37 Jupanakasti sapxarakinwa: —¿Kawkins Tatay? Jupanakasti sarakinwa: —Kawkhantix janchix utjki uka chiqanakan águilanakax tantacht'asipxani —sasa.

18 JAQTHAPI

1 Jesusax mä uñacht'äwimpiw jupanakar arsüna: “Jaquinakax sapüruw mayisipxäñapa, jan qarjasipxäñapataki;

2 Ukat sarakinwa: —Mä markan mä taripiruw utjäna, jupax janiw Diosar axsarkänti, janirakiw jaqirus uñjkänti.

3 Uka markansti mä viuda warmiw utjäna. Ukatsti jupar jak'achasisin akham sarakinwa: —Uñisirijat mutuyapxita —sasa.

4 Mä juk'a pachax janiw munkänti, uka qhipatsti chuymapan akham sänwa: —Nayax janis Diosar axsarktxa, janirak jaqirus yäqktxa;

5 Ucampis aka viuda warmix nayar t'aqhisiyataptxa, nayax jupar kutt'ayañ munta, jan sapüru jutasin jan qarjasiñapataki.

6 Ucat Tatitojj sänwa: —Ist'apjjam cuntejj jan wali juezajj sisqui uca —sasa.

7 ¿Janit Diosax ajllit ajllitanakaparu, uruy arumaw jupar jach'at arnaqasiripki ukanakar kutt'ayaspä?

8 Nayajj sapjjsmawa, jupajj jank'akiw jupanakat kutt'ani. Ukampisa, Jaquin Yuqapax jutkani ukkhaxa, ¿aka uraqin iyawsäwi jikxatanisti?

9 Jesusax aka uñacht'äwiw yaqhipa jaqinakarux arsüna, jupanakax aski jaqinakäpaxäñap atinisipxäna, yaqhanakarux jisk'achapxäna.

10 Pä chachaw Diosar mayisiñatak templor makatapjjäna. mayniristi fariseo, maynisti impuesto apthapiri.

11 Fariseox sayt'asisinx akham sasaw mayisina: —Dios, yuspagarapxsmawa, janiw mayni jaqinakjam lunthatasirikti, jan chiqapar sarnaqirikti, wachuq jucha luririkti, janirakiw aka impuesto apthapirir uñtasitakti —sasa.

12 Semanan pä kutiw ayunta, taqe kunati utjkitu ukanakat diezmo churarakta.

13 Impuesto cobriristi jaya sayt'atäsinxa, janiw alaxpachar uñtañ munkänti, jan ukasti pechopar ch'allt'asina, akham sasa: —Diosax nayat khuyapt'ayasita, jucharar jaqita —sasa.

14 Nayasti sapxsmawa, aka jaqix chiqapar uñjataw utapar saräna, maynit sipansa, jach'a jach'a tukurix jisk'achatäniwa. Khititejj alt'at chuymañiki ukajja, jach'añchatäniwa” sasa.

15 Ukxarusti jisk'a wawanakaruw Jesusan ukar irpanipxäna, jupanakar llamkt'añapataki.

16 Jesusasti jupanakarux jawsasin säna: —Wawanakanakax nayar jutapxañapatak jaytapxam, jan jark'apxamti, Diosan Reinopax ukham jaqinakatakikiwa —sasa.

17 Qhanakwa sapxma, khitiw Diosan Reinop mä jisk'a wawar uñtat jan katuqkani ukaxa, janipuniw ukar mantkaniti.

18 Mä jilir irpiristi jupar jiskt'äna: —Suma Yatichiri, ¿kun lurañaxas wiñay jakañ katuqañataki?

19 Jesusasti jupar sarakinwa: —¿Kunatarak nayaroj suma jaqew sista? janiw khitis askikiti, jan ukasti mä sapakiw askixa, mä arunxa Diosawa.

20 Jumaw aka kamachinak yatta: 'Jan wachuq jucha lurañamti, jan jawayamti, jan lunthasimti, jan k'arinak arsumti, awkimarus taykamarus jach'añcham' sasa.

21 Jupasti sarakinwa: —Waynakayäta ukhatpach taqi ukanak imawayta —sasa.

22 Uk ist'asinsti, Jesusax juparux säna: —Mäkiw pist'tamxa, taqi kunatix utjktam uk aljasim, ukat pisinkirinakar lakiram, ukhamat alaxpachan qamir kankañ utjani.

23 Uk ist'asax wal llakisina, wali qamir'itap layku.

24 Jesusax wali llakit uñjasax säna: —¿Qhawqha ch'amaw qamir jaqinakatakix Diosan Reinopar mantañaxa!

25 Mä camellotakej aguja nayrat pasañajj juk'amp facilakiwa, mä qamir jaqejj Diosan Reinopar mantañat sipansa.

26 Uk ist'irinakasti sapxänwa: —Ukhamasti, ¿khitiw qhispiastam?

27 Jupasti sarakinwa: —Jaquenakan jan lurañjamäki ukanakajja, Diosatakjamawa —sasa.

28 Ukxarusti Pedrox säna: —Taqi, taqi kun jaytasin jumar arkapxma —sasa.

29 Jesusasti jupanakarux säna: —Qhanak sapxma, janiw khitis Diosan qhapaq markap layku utapsa, awk taykapsa, jilanakapasa, warmipasa, wawanakapsa jaytanukkiti.

30 Jichha tiemposa, jutkani akapachansa, janiw wiñay jakañ katoqkaniti.

31 Ukatsti tunka payan jaqinakaruw irpxaruwayäna, ukatsti säna: —Jerusalén markaruw makhatxapxta, taqi kunatix profetanakax Jaqin Yuqapat qillqapki ukanakax phuqhasiniwa.

32 Jupajj jan judiöpkis ukanakar katuyatäniwa, jupasti sawkasiniwa, achikt'asirakiniwa, thuqt'ayatäniwa.

33 Jawqljasaw jawayapxani, kimsir urusti jaktaniwa.

34 Jupanakasti janiw kunsä amuyapkänti, uka arunaksti imantatänwa, janirakiw kunti parlkäna uk yatipkänti.

35 Jericó markar jak'achasisinx mä juykhu jaqiw thakhi thiyan qunt'atäskäna, limosna mayiskäna.

36 Jaqinakan uka chiqar sarasipkäna uk ist'asax kun sañs muni sasaw jiskt'äna —sasa.

37 Jupanakasti sapxarakinwa: “Nazaret markankir Jesusax uka chiqat pasaski” sasa.

38 Ukatsti akham sasaw art'äna: —Jesús, Davidan Yoqapa, nayat khuyapt'ayasita —sasa.

39 Nayra saririnakasti amukt'añapatakix tuqipxänwa, ukampis jupax juk'ampiw arnaqasina: “Davidan Yoqa, nayat khuyapt'ayasita” sasa.

40 Jesusasti sayt'asisaw jupar irpajjañapatak mayina.

41 Ukat sarakinwa: —¿Kunsa jumar lurañ munta? Jupasti sarakinwa: —Tatay, nayajj uñjañ munta —sasa.

42 Jesusasti juparux säna: —Uñt'am, iyawsawimaw qhispiastamxa —sasa.

43 Ukspachaw Jesusax uñjxäna, ukatsti Diosar jach'añchasaw arktäna.

19 JAQTHAPI

1 Jesusasti Jericó markaruw mantäna.

2 Ucatsti Zaqueo sat mä jaqew utjäna, jupajj impuesto cobririnakan p'eqt'iripänwa.

3 Jesusarux khitiw pachas uk uñjañ thaqhäna; jan ch'amanitap laykuw jan ch'amanikänti.

4 Ukxarusti t'ijt'asaw mä sicomor quqar makhatatayna jupar uñjiri.

5 Jesusasti uka chiqar purisax jupar uñjasax säna: —Zaqueo, jank'aki saraqam. Jichhüroj utaman qheparañajawa” sasa.

6 Ukxarusti jank'akiw saraqanina, ukatsti wali kusisitaw katuqäna.

7 Uk uñjasajja, taqeniw arnaqasipjjäna: “Jupajj mä jucharar jaqempiw invitt'ir sarjjäna” sasa.

8 Zaqueosti sayt'asisaw Tatitür säna: Tatay, chikat yänakaxax pisinkirinakaruw churta; Nayatix k'ari juchañchasin khiturus kuns apt'asta ukaxa, pusi kutiw kutt'ayarakta.

9 Jesusasti juparux säna: —Jichhüruw qhispiyasiñax aka utar purini, jupasti Abrahaman wawapawa —sasa.

10 Jaqin Yoqapajj chhaqat jaqenak thaqeri, qhespiyañatakiw juti.

11 Uk ist'asinsti, Jesusax mä uñacht'äwimp yapt'äna, Jerusalén marka jak'ankxatap layku, Diosan Reinopax jank'ak uñstañap amuyapxatapxta.

12 Jupasti sarakinwa: —Mä jach'a jaqiw jaya markar saräna, mä reino katuqañataki, kutt'aniñataki —sasa.

13 Ukatsti tunka esclavonakapar jawsasaw tunka qullqi churäna, ukatsti säna: —Nayan jutañkamaw irnaqapxam —sasa.

14 Ukampis markachirinakapajj jupar uñsisaw mä yatiyäwi apayapjjäna, akham sasa: “Janiw aka jaqejj reyiñatak munapkäti” sasa.

15 Kunapachatix reino katuqasa kutt'anxän ukkhasti, khitiw karutix qullqi churkäna uka uywatanakar jawsayapxam sasaw säna, ukhamat sapa maynix qhawqha qullqis aljasiñat jikxatapxi uk yatipxañapataki.

16 Ukxarusti nayrür jaqiw jutasin akham säna: —Tatay, qullqimax tunka qullqiruw jilxattawayxi —sasa.

17 Jesusasti sarakinwa: —Walikiwa, suma uywata, mä juk'a pachanakan chiqä chuymanitamata, tunka markanakar munañanitawa —sasa.

18 Payiristi jutasin akham säna: —Tatay, qullqimaxa phisqa qullqiruw jilxattawayxi —sasa.

19 Jesusasti ukhamarakiw juparux säna: —Jumarakiw phisqa markanak apnaqirita —sasa.

20 Mayniristi jutasin akham säna: —Tatay, aka qullqimxa, mä servilleta imt'ata.

21 Nayasti ajjsaririsma, jumajj wali qhuru jaqitawa, jan phawt'atam apthapisma, jan yapuchatamat yapucharakita.

22 Jupasti sarakinwa: —Jan wali uywata, juma pachpa lakamat juzgäma —sasa. Jumax yatisktawa, nayax wali

qhuru jaq̄itaxa, jan ikiwaykta ukanak apthapiskta, jan yapuchkta ukanak apthapisir̄ita.

23 ¿Kunatsa jumajj qollqejj qollqeru jan churkta, jutkasajj nayan qollqejj usurampi mayt'asiñapataki?

24 Ukatsti Jesusax uka jak'an sayt'atäpkän ukanakarux sänwa: — Jupat qullqi apsupxam, ukat tunka qullqiniru churapxam —sasa.

25 (Jupanakasti sapxarakinwa: —Tatay, tunka qullqinikiwa.

26 Nayajj sapjismawa, khitejij utjki ukaröj churatäniwa. Khitejij jan utjki ukajja, jupat apaqatäniwa” sasa.

27 Ucampis uñisirinakajasti, khitinakati nayar apnaqañ jan munapk ukanakax aka chiqar irpanipxam, ukatsti nayan nayraqataxar jiwayapxam.

28 Uk arsusinsti, Jerusalén markaruw nayräxäna.

29 Ukatsti Betfage, Betania markanakar jak'achasina, Olivos qullu satäkis ukaru.

30 Ukat sapxänwa: —Jumanakax uñkatasin mä jisk'a markar sarapxam. Ukansti mä asno qallur chint'at jikxatapxäta, uka asnorux janiw khitis qunt'atäkanti.

31 Maynitix jiskt'apxätamxa: “¿Kunatarak antutapxtasti?” akham sapxäta: Tatitux jupat munasitap layku —sasa.

32 Khitanipkäna ukanakasti, kunjämtix Jesusax jupanakar siskän ukhamarjamaw jikxatapxäna.

33 Asno qallur antutkasinsti, uka asno uywirinakapax sapxarakinwa: —¿Kunatarak asno qallur antutapxtasti?

34 Jupanakasti sapxarakinwa: —Tatituw jupat munasi —sasa.

35 Ukatsti Jesusarux Jesusan ukar irpaxpäna, isinakapsti asno qallur uchaxpäna, ukat Jesusar uka asno patxaruw qunt'ayapxäna.

36 Jesusajj saraskäna ukhajja, isinakap thaknam ch'oqt'asipjjäna.

37 Jak'achasinsti, Olivos qullut saraqasinxa, taqpach discipulonakax wal kusiisipxäna, jach'at jach'a arumpiw Diosar jach'añchaxpäna, taqi jach'a luräwinakap uñjasa.

38 Ukat sapxänwa: —Tatitun sutipxar jutki uka Reyix jach'añchatäpan, alaxpachan sumankañapa, jach'a jach'a tukuñasa —sasa.

39 Uka jaqenak taypit yaqhep fariseonakajj jupar sapjjäna: “Yatichiri, discipulonakamar cheqañcham” sasa.

40 Jesusasti jupanakarux sänwa: —Nayax sapxsmawa, aka jaqinakax amukt'apxaspän ukhaxa, qalanakax jank'akiw art'asipxaspa —sasa.

41 Jak'achasinsti uka markar uñjasasti jachäna.

42 Ukat sapxänwa: —Jumati x aka uruman yatkasmaxa, kunanakati x sumankañax utjki ukanakxa! ukampis jichhax nayranakamat imantatäxiwa —sasa.

43 Urunakax purininiwa, uñisirinakamax mä zanja muytapxätam, muyuntapxarakitam, taqi chiqat jark'aqapxätam.

44 Uraqimp chikaw ikipxätam, wawanakamarus juman manghan ikipxarakitam. Jumarux janiw mä qala yaqha q'al jaytapkaniti; Jumajj jutañ horasajj janiw yatktati” sasa.

45 Ukatsti Tatitun utaparuw mantäna, ukan aljasirinakarusa, alasirinakarux jaqunukuñ qalltäna.

46 Jupanakaröj sarakinwa: “ Qellqatanjja siwa: ‘Utajajj Diosar mayisiñ utawa, ukampis jumanakajj lunthatanakan p'iyaparuw tukuyapjjtajja” sasa.

47 Jupasti sapa uruw templon yatichäna. Ucampis jilir sacerdotenaca, escribanaca, marcan jilirinacapisti jupar jiwayañ munapjjäna.

48 Ucampis janiw kunti lurapjjañapäkäna uk jikjjatapkänti, taqe jaqenakaw jupar ist'añ munapjjäna.

20 JAQTHAPI

1 Mä urusti, Tatitun utapan jaqinakar yatichaskäna, suma yatiyäwinak yatiyaskäna ukhaxa, sacerdotenakan jilirinakapampi, kamachi yatichirinakampiw jilir irpirinakamp chika Jesusar jutapxäna.

2 Ukhxarusti sarakinwa: —Sayapxita, ¿kuna ch'amampis ukanak lurapxtaxa? ¿Khitirak jumar aka munañaniñ churktamsti?

3 Jesusasti jupanacaröj sänwa: —Nayajj jumanacaröj mä cuns jiskt'apjjarakima. ukatsti jaysapxita:

4 Juanan bautisasitapajja, ¿alajj pachat bautisasina, jan ukajj jaqenakatacha?

5 Jupanakasti jupanakkamaw parlasipxäna: —Jiwasax ‘alaxpachat jutani’ sañänixa. jupasti saniwa: “¿Kunatarak jupar jan iyawsapktasti?

6 Ukampis jiwastix “Jaqinakat” sañänixa. taqi jaqinakaw qalamp k'upjapxistani, Juanax mä profetäta yatipxatap layku.

7 Jupanakasti sapxarakinwa: “Janiw kawkitsa uk yatipkänti” sasa.

8 Jesusasti jupanakarux sänwa: —Janiw nayax sapksmati kuna ch'amampis ukanak luraskta —sasa.

9 Ukatsti Jesusax jaqinakar aka uñacht'äwi parlañ qalltäna. Mä jaqew uva yapu ayruntäna, yapuchirinakaruw jaytäna, jaya pachaw jaya markar saräna.

10 Uka tiemponjja, yapuchirinakaruw mä esclavo khitäna, uva yapuchirinakan achunakap churañataki.

11 Ukatsti yaqha uywataruw khithäna, jupanakasti jawq'japxäna, p'inqachasaw achikt'asipxäna.

12 Ukatsti mayamp kimsir jaqiruw khithäna, jupanakasti usuchjasaw alisnukupxäna.

13 Uva yapu apnaqiristi sänwa: —¿Kunsa nayajj lurä? Munat wawajaruw khithä, inas jupar uñjasax jach'añchaxchispa.

14 Yapuchirinakax jupar uñjasax jupanakkamaw aruskipapxäna: —Akax herencia katuqiriwa, jutapxam, jiwayapxäni, herencix jiwasanakäñapataki —sasa.

15 Ukatsti uva yaput jaqunukusaw jiwayapxäna. Ukhamasti, ¿kunsa uva yapu apnaqirix jupanakar lurani?

16 Jupasti uka yapuchirinakaruw tukjani, uva yapurus yaqhanakaruw churarakini. Uk ist'asinsti sapxänwa: — Diosax jan wakt'panti —sasa.

17 Jesusasti jupanakar uñjasaw säna: —Ukhamasti, ¿kunas qillqatäpacha: “Uka qalax uta luririnakax jan apanukupkatayna uka qalax esquina p'iqiruw tukuwayxi?”

18 Khititix uka qala patxaru liwxatkani ukax p'akjataw uñjasini; ukampis khitirutix jaquqanikani ukaxa, q'añuruw tukuni” sasa.

19 Jilir sacerdotenakampi, escribanakampisti uka pachpa horasanwa ampar luqtañ munapxäna. Jupanakasti ajjsarapjjänwa, jupanacajj jupanaca contraw aca uñacht'äwi parlatap amuyapjjäna.

20 Jupanakasti uñjasaw uñch'ukiñanak khithapxäna, jupanakax aski jaqinakjam uñt'ayasipxäñapataki, arunakapat katjasipxäñapataki, ukhamat marka apnaqirin ch'amapampi, munañapampi katuyapxäñapataki.

21 Jupanakasti akham sasaw jiskt'apxäna: —Yatichiri, nanakax yatipxtwa chiqapar arsutama, yatichañamsa,

janirakiw khitirus katuqktati, jan ukasti Diosan thakip chiqpachan yaticharaktaxa.

22 ¿Cesarar impuesto churañax walikiskiti, jan ukax janicha?

23 Ukampis Jesusax jupanakan k'ari chuymanipxatap amuyasisaw jupanakar säna: —¿Kunatsa **yant'apxista?**

24 **Mä qullqi uñacht'ayapxita. ¿Khitin uñnaqapasa ukat superscripción ukanakas utji?** Jupanakasti sapxarakinwa: —Cesarankiwa —sasa.

25 Jesusasti jupanacarojj sänwa: —Cesarar **churapjjam, Diosanquiquiqui ucanacajj Diosar churapjjam** —sasa.

26 Jupanakasti janiw jaqinak nayraqatan arsutanakap katxaruñ puedipkänti, ukat jupax jaysatapat wal muspharapxäna, ukat amukt'apxäna.

27 Ukatsti saduceonakat yaqhep jaqenakaw Jesusan ukar jutapjjäna, jupanakajj janiw jiwatat jaktañajj utjkaspati sasaw sapjje. sasaw jupar jiskt'apxäna:

28 Ukat sarakinwa: —Yatichiri, Moisesax qillqt'apxituwa: “Mayni jaqin jilapax warmini jiwxaspa, jan wawani jiwxaspa ukhaxa, jilapax warmipampiw jaqichasiñapa, ukat jilaparu wawanak jiltayañapataki” sasa.

29 Paqallqu jila sullkanakaw utjäna, nayrrix mä warmimpiw jaqichasina, jan wawani jiwxäna.

30 Payiristi warmiparuw jaqichasina, jan wawani jiwxäna.

31 Kimsiristi jupar katuntayäna. Ukhamarakiw paqallquniw jan wawanipkänti, jiwapxarakinwa.

32 Qhiparusti uka warmix jiwxarakinwa.

33 Ukhamasti, jiwatat jaktañanjja, ¿khitin warmipasa? paqallquniw warmipäpxäna.

34 Jesusasti jupanakarux sänwa: —**Akapachankir wawanakax jaqichasipxiwa.**

35 Khitinakatix aka pacha katuqañataki, jiwatanak taypit jaktañatakix askikaspas ukham uñjatäpkani ukanakax janiw jaqichasipxanäpäkiti, janirakiw jaqichasiñatak churatäpkiti.

36 Janirakiw juk'amp jiwapkaspati, angelanakamp kikipakipxiwa. Diosan wawanakapäpxarakiwa, jaktäwin wawanakapäpxarakiwa.

37 Jiwatanakax jaktanxiwa, Moisesasti uka ch'uxña quqa taypin uñacht'ayäna, kunapachatix Tatitux Abrahaman Diosapa, Isaacan Diosapa, Jacobun Diosapa sasin sutichäna.

38 Jupajj janiw jiwatanakan Diosapäkiti, jan ukasti jakirinkan Diosapawa.

39 Ukatsti escribanakat yaqhepajj sapjjäna: —Yatichiri, sum parltajja —sasa.

40 Uka qhepatjja, janiw jupar jiskt'añsa ajjsarkänti.

41 Jesusasti jupanacarojj sänwa: —¿**Cristojj Davidan yoqapawa sapjjesti?**

42 David pachpaw Salmos libron säna: “Tatitojj Tatitujaruw säna: “Kupi amparajjar qont'asim” sasa.

43 Uñisirinakamar kayuman sayt'ayañapkama.

44 Davidax Tatitu sasaw säna, ¿kunjamarak wawapäspasti?

45 Taqe jaqenakan ist'asipkäna ukhaw Jesusajj discipulonakapar säna:

46 Escribanakat amuyasipxam, jupanakax jach'a isimp isthapt'ataw sarnaqañ munapxi, qhatunakan aruntt'asiñ munapxi, sinagoganakan jach'a qunuñanakapatsa, jach'a utanakan jach'a utanakapansa aruntt'asiñ munapxi.

47 Jupanakasti ijma warminakan utanakap manq'antapxi, jach'a jach'a tukuñatak mayisipki.

21 JAQTHAPI

1 Ukxarusti, qamirinakaruw uñjäna, qullqi imañ utar waxt'asipkäna.

2 Ukjarusti mä pobre viuda warmiruw uñjarakina, jupajj pä qollqe uchaskirinwa.

3 Jupasti sarakinwa: —Chiqpachapuniw sapxsma, aka pobre viuda warmix taqi jupanakat sipan juk'amp utar jaquqaniwayi.

4 Taqeniw walja yänakapat Diosan ofrendanakapar churapjje, ukampis jupajj pisin jakasiritap laykojj taqe kunat' utjkäna ukanak apt'asi.

5 Yaqhepajj templotjja, suma qalanakampi, regalonakamp k'achacht'atänwa sasaw sapjjäna.

6 Jumanakax uñjapka uka urunakax jutaniwa, uka urunakax janiw mä qalas yaqha qala patxaru qhiparkaniti, janirakiw liwxatatäkaniti.

7 Jupanakasti akham sasaw jiskt'apxäna: —Yatichiri, ¿kunapachas akanakax pasani? ¿Kuna unañchäwis utjani, kunapachat' ukanak phoqaskani ukhajja?

8 Jupasti sarakinwa: —**Amuyasipjjam, jan engañjatäpjjamti, waljaniw nayan sutijjar jutapjjani: ‘Nayajj Cristötwa’ sasa.** Uka pachax jak'ankxiwa, ukhamax jan jupanakar arktapxamti —sasa.

9 Kunapachatix nuwasiñanaka, ch'axwañanak ist'apxäta ukkhaxa, jan axsarapxamti. ukampis tukuyajj janiw mä juk'a tiempotakikiti.

10 Ucatsti jupanacarojj sänwa: —**Mä marcow mä marca contra sayt'ani, mä reinosti mä reino contraw sartani.**

11 Jach'a uraq khathatinakaw kunayman chiqanakan utjani, mach'a pachanaka, usunaka. Alaxpachatsti ajjsarkañ uñjañanaka, jach'a unañchanakaw utjani.

12 Taqi ukanak janir purinkipanxa, amparanakap luqxatasin arknaqapxätam, sinagoganakaru, carcelanakaruw katuyapxätam, nayan sutix laykuw reynakan nayraqatapar apatäpxätam.

13 Ucatsti jumanacaruw yatiyapjjätam.

14 Ukhamasti, chuymanakamanx amuyt'apxam, janiw kuntix jaysapkäta uk janir lup'ipxamti.

15 Nayajj mä laka, yatiñ kankañ churapjjäma, uñisirinakamajj janiw uka arunak contra sayt'asipkaniti, janirakiw sayt'asipkaspati.

16 Awk taykanaka, jilanaka, wila masinaka, amigonakas aljantatäpxätawa. Jumanakat yaqheparojj jiwayapjjarakiniwa” sasa.

17 Nayan sutix laykuw taqi jaqinakan uñisipxätam.

18 Ucampis janiw mä ñik'utas t'unjkaniti.

19 Jumanakan pacienciap laykuw almanakamar katuntasipxta.

20 Kunapachatix Jerusalén markar ejercitonakamp muyuntat uñjapxäta ukkhaxa, yatipxam, t'unjatäñap jak'ankxatapa.

21 Judeankir jaqinakax qullunakar jaltxapxpan. Khitinakatix uka taypinkapki ukanakax sarxapxpan; Janiraquiw uka markanakan jakirinakajj ukar mantapjjañapäkiti” sasa.

22 Uka urunakax mutuñ urunakax utjani, ukhamat taqi kunatix Qillqatanakax phuqhasiñapataki.

23 ¡Uka urunakanxa, jay usurnukstatanakataki, ñuñuskir wawanakatakisa! uca orakenjja, jach'a t'aqhesiñaw utjani, aca marcarojj colerasiñaw utjani” sasa.

24 Jupanakasti espadampiw jiwarayasipxani, taqi markanakaruw katuntatäpxani.
 25 Inti taypinsa, phaxsinsa, warawaranakansa chimpunakax utjani. Uraqpachansti jach'a markanakan t'aqhisiñapawa; qutampi, oladanakampi thuqt'asisa;
 26 Jaqenakan chuymanakapajj ajjsarañat aynacht'ayatäpjjewa, kunanakati aka oraqen jutkani ukanak uñjasa, alajjpachan ch'amanakapajj khathatt'atäniwa.
 27 Ukapachaw Jaqin Yuqaparux ch'amampi, jach'a jach'a kankañampi mä qinaya taypin jutaskir uñjapxani.
 28 Kunapachatix ukanak phuqhañ qalltkani ukkhaxa, uñtapxam, p'iqinakam jach'ar aptapxam. Juman qhispiyasiñamax jak'ankxiwa.
 29 Jesusasti mä uñacht'äwimpiw jupanakar parläna. Uñtapxam higo quqampi, taqi quqanakampi.
 30 Kunapachatix jupanakax ch'axwapxi ukkhaxa, jumanakax uñjapxtawa, yatipxaraktawa, jallupachan jak'ankxatapa.
 31 Ukhamarak jumanakax akanak phuqhasir uñjasax yatipxam, Diosan Reinopax jak'ankxatapa.
 32 Qhanakwa sapxma, jichha pachax janiw tukuskaniti, taqi kunas phuqhasiñapkama.
 33 Alaxpachasa akapachasa tukusxaniwa, ukampis arunakaxax janiw tukuskaniti.
 34 Jumanakax amuyasipxam, jan kunapachas chuymanakamxa jan sinti jach'a jach'a tukuñampi, machjayasiñampi, aka jakañat llakisiñampi, jan amuyt'asis uka urux jutapxañamataki.
 35 Taqe aka oraqen jakirinakaroj mä sipitar uñtataw jutani.
 36 Ukhamasti, jumanakax amuyasipxam, sapa kuti mayisipxam, ukhamat taqi ukanak qhispiñataki, Jaqin Yuqapan nayraqatapan sayt'asipxañamataki.
 37 Uru urusti Tatitun utapan yatichaskäna. arumasti mistusaw Olivos qullu satäkis uka qullun qhiparäna.
 38 Taqe jaqenakajj wali alwat temploruw Jesusar ist'añatakejj jutapjjäna.

22 JAQTHAPI

1 Jan levaduran t'ant'a manq'añ urux jak'achasisinxänwa, ukax Pascua satawa.
 2 Jilir sacerdotenakampi, escribanakampisti, kunjamsa jupar jawayapjjaspa uk thaqhapjjäna. jaqinakarux axsarapxänwa.
 3 Ukatsti Supayax Iscariote sutini Judas ukar mantäna, jupax tunka payan jaqinakat mayniriwa.
 4 Ukatsti sacerdotenakan jilirinapakampi, capitananakampiw parläna, kunjamsa jupar aljantaspa uk yatiñataki.
 5 Jupanakasti kusionapxänwa, qullqi churañatakiw arust'apxäna.
 6 Ucat jupajj arsüna, ucatsti walja jakenacan jan ucanacapan jupanacar aljantatäñataquiwa ch'amachasiña.
 7 Ukapachaw jan levaduran t'ant'a manq'añ urux puriniña, Pascua urun jiwarayaña.
 8 Ukatsti Pedrompiru Juanampiruw khitäna akham sasa: —**Sarapxam Pascua wakicht'apxita, manq'apxañajataki** — sasa.
 9 Jupanakasti sapxarakinwa: —¿Kawkirus wakichañ munta?
 10 Jesusasti jupanacaroj sänwa: —**Markar mantapjjäta** ukhajja, mä jaqew jikisipjjani, jupajj uma phuch'u apt'ata. kawkhant'i mantani uka utaruw arka.

11 Uta apnaqiroj sapjjätawa: 'Yatichirijj sistamwa: '¿Kawkinkis invitadonakajampi Pascua manq'añ utajj utji?
 12 Ukatsti mä jach'a uta uñacht'ayapxätam, uka utax suma yänakampi phuqt'atänwa.
 13 Jupanakasti sarasin kunjämtix Jesusax siskatayna ukhamarjam jikxatapxatayna.
 14 Uka horasajj purinjjäna ukhajja, tunka payan apostolonakampiw qont'asipjjäna.
 15 Jesusasti jupanacaroj sänwa: —**Nayajj janir** t'aqheskasajj jumanakamp chika aka Pascua manq'añ munta.
 16 Nayasti sapxsmawa, janiw mayampsa manq'kxäti, Diosan Reinopan phuqhasiñapkama.
 17 Ukatsti Jesusax copa aptasin yuspagaräna, sarakinwa: —**Aka apt'asipxam, ukat maynit maynikam jaljasipxam.**
 18 Nayasti sapxsmawa, janiw uva achut umkäti, Diosan Reinopax puriniñapkama.
 19 Ukxarusti t'ant'a aptasin yuspagaräna, p'akjasisax jupanakar churäna, akham sasa: —**Akax nayan janchixax** jumanak layku churatawa.
 20 Ukhamarakiw manq'añ tukuyatat copax säna: “ **Aka** copax machaq arust'äwiw wilaxampi, jumanak layku wart'ata” sasa.
 21 Ukampis nayar aljantkitu ukan amparapax nayamp chikaw mesa patxankxi.
 22 Chiqpachansa, Jaqin Yuqapax kunjämtix amtapkän ukhamarjamaw saraski, ukampis jay khitimpitix aljantatäki uka jaqitxa!
 23 Jupanakasti maynit maynikamaw jiskt'asiñ qalltapxäna, kawkiris uk lurañapa.
 24 Ucat jupanaca taypin ch'ajjwañajj utjaraquña, kawquis jupanacajj jach'a jach'a uñt'atäñapa.
 25 Jesusasti jupanacaroj sänwa: —**Jan judío markankir** reynakajj jupanacaroj apnaqapjjänwa. **Khitinakatix** jupanakar munañanipki ukanakax suma luririnaka satäpxiwa.
 26 Jumanakax janiw ukhamäpkätati, jan ukasti khititix jumanak taypin jiliriki ukax sullkaparjamäpan. **Khititejj** jiliriki ukajja, khititejj luqtki ukhama.
 27 ¿Khititix manq'añ utar qunt'atäski, jan ukax luqtirix juk'amp jach'äpachasti? ¿Janit manq'añ utar qunt'atäki ukax? **Ucampis nayajj jumanak taypinktwa, kunjämtejj serviriqui** ucajja” sasa.
 28 Jumanakax yant'äwinakaxan nayamp chika sarnaqapka ukanakawa.
 29 Nayasti mä reino churapxma, kunjämtix Awkixax nayatak utt'aykitu ukhama.
 30 Ukhamat jumanakax nayan reinojan manq'apxañamataki, umapxañamataki, trononakar qunt'asipxañamataki, Israelan tunka payan tribunakapar taripañataki.
 31 Tatitusti sänwa: —**Simón, Simón, Supayajj jumanakar** trigor uñtat ch'allt'añ munapxtam.
 32 Ucampis nayajj juma laycuw mayista, iyawsäwiman jan aynacht'ayañataqui.
 33 Jesusasti sarakinwa: —**Tatay, nayajj jumamp chika** carcelar sarañatakisa, jiwañatakis wakicht'atätwa —sasa.
 34 Jupasti sarakinwa: —**Pedro, sismawa, janiw jichhüroj** gallojj art'kaniti, janir kimsa kuti uñt'atamat arsüta —sasa.
 35 Jesusasti jupanacaroj sänwa: —**Nayajj jan bolsa, jan** lip'ichi, jan zapatoni khitanipkäyät ucapachajja, ¿kunax

jumanacaroj pist'apijta? Jupanakasti sapxänwa: —Janiw kunasa —sasa.

36 Ukatsti jupanakarux sänwa: —Jichhax khilitix bolsa apt'atäki ukax apt'asiñapawa, ukhamarak q'ipipsa, jan espadaniki ukax isi aljasisin mä alasiñapawa —sasa.

37 Nayasti sapxsmawa, aka Qillqatax nayamp phuqhasiñapapuniwa: “Jupax jucha luririnakamp chikaw uñt'ayatäna.

38 Jupanakasti sapxarakinwa: —Tatay, akax pä espadawa —sasa. Jupanakasti sarakinwa: —Walikiwa —sasa.

39 Jupajj mistusaw Olivos qollur sarjjäna. discipulonakapas jupar arkapjjarakinwa.

40 Uka chiqar purisinsti, Jesusax jupanakar sänwa: —Mayasipxam yant'äwir jan mantapxañamataki —sasa.

41 Jesusasti niya mä qala jaqunukutaw jupanakat jayarst'äna, qunqurt'asisaw Diosat mayisina.

42 Ukat sapxänwa: —Awki, jumatix munstaxa, aka copa apaqt'asim, ukampis janiw nayan munañaj phuqasimti, jan ukasti juman munañamax phuqhasim —sasa.

43 Ukatsti alaxpachat mä angelaw jupar ch'amañchir uñstäna.

44 Wali t'aqhisaw Diosat mayisina, ch'uñupasti mä jach'a wila ch'akhanakjamaw uraqir jaquqaniräna.

45 Diosat mayisiñat sartasinxa, discipulonakapan ukar purisax llakit ikiskir jikxatäna.

46 Jupanakar sarakinwa: —¿Kunatarak ikipxta? sartasipxam, mayisipxam, jan yant'äwir mantapxäta —sasa.

47 Jesusajj parlaskäna ukhajja, walja jaqenakaw uñjapjjäna, Judas satäkis uka tunka payan jaqenakat mayniristi, jupanak nayraqatan sarasaw Jesusar jump'att'añatak jak'achasina.

48 Jesusasti juparux sänwa: —Judas, ¿Jamp'att'asis Jaqin Yuqapar aljantta?

49 Jupar jak'ankir jaqinakax kuntix qhipankañapäkän uk uñjasax sapxänwa: —Tatay, ¿espadampiti jawayapxä?

50 Jupanakat mayniw jilir sacerdoten esclavopar jawq'jatayna, kupi jinchupsa khuchhuqatayna.

51 Jesusasti sarakinwa: —Jichhakama t'aqhisipxam —sasa. Ucatsti jinchup llamkt'asin k'umaraptayäna.

52 Jesusasti sacerdotenakan jilirinakaparu, templon capitananakaparu, jilirinakaru, jupar jak'achaspikäna ukanakarus sänwa: —¿Jumanakax mä lunthatar uñtat espadanakampi, thujrunakampit mistunipxta?

53 Sapa uru jumanakamp chika templon jakaskayäta ukhajja, janiw naya contrajj ampar luqtapkistati, ukampis aka horasajj ch'amakan ch'amapawa.

54 Ukatsti jupanakarux irpasaw jilir sacerdoten utapar irpaxäna. Ukat Pedrox jaya chiqat arktäna.

55 Uka uta taypin nina nakhantayasasti, Pedrox jupanak taypiruw qunt'asina.

56 Ucampis mä sirvienta warmiw nina jak'an qunt'atäskir uñjäna, ukatsti taqi chuymaw jupar uñtänä, akham sasa: —Aka jaqisti jupamp chikäskänwa —sasa.

57 Jesusasti jupar jan uñt'asaw akham säna: —Warmi, janiw uñt'kti —sasa.

58 Mä juk'a pachatxa mayniw jupar uñjäna, ukat sarakina: —Jumasti jupanakat maynirakitawa —sasa. Pedrosti sarakinwa: —Chacha, janiw nayajj ukhamäkti —sasa.

59 Niya mä horatjja, maynejj jan pächasisaw akham säna: “Cheqpachansa aka jaqejj jupamp chikäskänwa, Galileankir jaqewa” sasa.

60 Pedrosti sarakinwa: —Chacha, janiw yatkti kuntix siskta ukxa —sasa. Ukspachaw jupajj parlkäna ukhajj gallojj jalnaqäna.

61 Tatitux kutikipstasin Pedror uñtänä. Pedrosti Tatitun arupat amtasxäna, kunjämtix jupar siskän ukkhaxa: “Janir gallox art'kipanxa, kimsa kutiw nayar jan uñt'ayista” sasa.

62 Pedrosti mistusaw wal jachäna.

63 Jesusar katjirinakasti jupat sawkasisaw jawq'japxäna.

64 Nayranakap ch'uqt'asinsti, ajanupar ch'allt'asaw jiskt'apxäna: —Profecia, ¿khitis jawq'jtamxa?

65 Jupanakasti walja yaqha arunakwa Dios contra parlaxäna.

66 Uru jayp'ükipanxa, sacerdotenakan jilirinakapampi, sacerdotenakan jilirinakapampi, escribanakampiw tantacht'asipxäna, ukatsti Jesusar Jach'a Tantachäwiparuw irpaxäna.

67 ¿Jumasti Cristoxa? yatiyapxita. Jupanakasti sarakinwa: —Nayatix sapxsmaxa, janiw iyawsapkätati.

68 Nayatix jumanakar jiskt'apxsmaxa, janiw jaysapkistati, janirakiw antutapkirismati —sasa.

69 Jichhatjja, Jaqen Yoqapajj Diosan ch'amapan kupëjjapanwa qont'asini.

70 Taqeniw sapjjäna: “¿Ukhamajj ¿Diosan Yoqapätati?” Jupanakaroj sänwa: —Jumanakajj nayajj sapjjtawa —sasa.

71 Jupanakasti sapxarakinwa: —¿Kunatsa juk'amp qhanañchañax wakisi? Jiwasä pachpaw jupan lakapat ist'tanjja.

23 JAQTHAPI

1 Taqe jaqenakaw sartasisin Pilaton ukar irppjapjjäna.

2 Jupanakasti akham sasaw juchañchañ qalltapxäna: “Aka jaqirux yaqha markar mayjt'ayaskir jikxatapxta, Césarar impuesto churañ jark'ata, jupa pachpaw Cristo Reyita sasaw satayna” sasa.

3 Pilatosti jupar jiskt'äna: —¿Jumajj judionakan reyipätati? Jupasti sarakinwa: —Jumaw ukham sistaxa —sasa.

4 Pilatosti sacerdotenakan jilirinakaparu, markachirinakarus akham sänwa: —Janiw nayajj aka jaqen juchañchäwip jikjatkitti —sasa.

5 Jupanakasti juk'ampiw qhurusipxäna, sapxarakinwa: “Jupaw jaqinakar ch'amañchi, taqi judionakar yatichasa, Galileat qalltasin aka chiqakama” sasa.

6 Pilatojj Galilea markat ist'asajja, uka jaqejj Galileankiripachati sasaw jiskt'äna.

7 Herodesan markapankxatap yatisinxa, Herodesan ukar khithäna, jupasti uka pachax Jerusalén markankarakina.

8 Herodesasti Jesusar uñjasajj wal kuisina, jupajj walja tiempow jupar uñjañ munäna, jupat walja arunak ist'asa. ukat mä milagro luratap uñjañ suyt'äna.

9 Ukatsti walja arunakampiw jupamp chika jiskt'äna; ukampis janiw kuns jupar jayskänti.

10 Jilir sacerdotenakasa, escribanakasa sayt'asisaw juparojj wal juchañchapjjäna.

11 Herodesasti nuwasir jaqinakapamp chikaw juparux jisk'achapxäna, jupat sawkasipxäna, mä suma isimpiw isthapiyapxäna, ukatsti Pilaton ukar kutt'ayapxäna.

12 Uka pachpa uruw Pilatampi Herodesampix amigopäpxäna, nayrax jupanakkamaw uñisipxäna.

13 Pilatosti sacerdotenakan jilirinakaparu, jilirinakaru, markachirinakar jawsthapjiyana.

14 Jupanakarux sapxarakinwa: —Jumanakax aka jaqirux nayaruw irpapxtaxa, jaqir mayjt'ayir jaqirjama.
 15 Janiwa, janirakiw Herodesasa, nayaw jupar khithapxtam; Ucampis janiw kuna jiwañas jupar lurquiti.
 16 Ukatwa nayajj castigä, ukatsti antutarakiwa.
 17 (Jichhax jach'a phunchhāwinx mayniruw antutañapa).
 18 Jupanakasti mäkiw art'asipxäna: —Aka jaqit jithiqtapxam, Barrabasar antutapxita.
 19 (Jupajj markan contra sayt'asitapata, jaqe jiwayañatakisa, carcelar jist'antatäjjanwa).
 20 Pilatosti Jesusar antutañ munasaw wasitat jupanakar parläna.
 21 Jupanakasti akham sasaw art'asipxäna: —Ch'akkatapxam, ch'akkatapxam —sasa.
 22 Ukatsti kimsir kutiw jupanakar säna: —¿Kuna jan walinaksa lurpacha? Nayasti janiw kuna jiwayañas jupar jikxatkti, ukatwa mutuyä, ukatsti antutxä —sasa.
 23 Jupanakasti mä ratukiw jach'at arunak arsupxäna, Jesusar ch'akkatatänapataki. Ucampis sacerdotenakan jilirinakapan arupajj walpun ist'asina.
 24 Ukat Pilatojj kunjamtä jupanakajj mayipki ukarjamaw lurasinap arsüna.
 25 Jupanakarux khitirutix marka contra sayt'asiñapataki, jaqi jiwayañataki, carcelar jist'antatäkän uka jaqiruw antutxäna. ukampis Jesusarux jupanakan munañaparuw katuyäna.
 26 Jupar irpkasasti, Cirene markankir Simón sat mä jaqiruw katuntapxäna, juparusti Jesusan arktasaw cruzap uchapxäna.
 27 Walja jaqinakaw Jesusar arktapxäna, warminakas jupat jachapxäna, jachapxarakina.
 28 Jesusasti jupanakar kutt'asin säna: —Jerusalén markankir imill wawanaka, jan nayat jachapxamti, jan ukasti jumanakat jachapxam, wawanakamatsa jachapxam —sasa.
 29 Uñtapxam, urunakax purininiwa, uka urunakax sapxaniwa: “Kusisiñanipxiwa jan wawanipki, jan wawanipki uka usurinaka, jan ñuñuskir wawanaka” sasa.
 30 Ukatsti qullunakar sapxan qalltapxani: ‘Jichhax liwxatapxita’ sasa. ukatsti qullunakarusti, imt'apxita” sasa.
 31 Jupanakatiw ch'uxña quqan ukham lurapxanixa, ¿kunas waña quqan lurasispa?
 32 Jupamp chikasti yaqha pani jan wali luririnakaw jiwarayañatak irpajjāna.
 33 Calvario satäkis uka chiqar purisax Jesusampiru, jan wali luririnakampiruw ch'akkatapxäna, maynirus kupi tuqiru, maynirus ch'iqa tuqiru.
 34 Jesusasti sarakinwa: —Awki, jupanakar pampacham; Jupanakajj janiw kunti lurapki uk yatipkiti. Ukatsti isinakap jaljasipxäna, ukatsti sorteorakinwa.
 35 Jaqinakasti uñch'ukis sayt'atäpxänwa. Ukxarusti jilirinakax jupat sawkasipxarakinwa: —Jupaw mayninakar qhispiyāna; Jupa pachpa qhespiyatāpan, jupatejj Diosan ajllit Cristopächejja.
 36 Soldadonakasti jupat sawkasipxäna, jupar jak'achasisin vinagre waxt'ayasa.
 37 Ukat sarakinwa: —Jumatix judionakan reyipästaxa, qhispiyasim —sasa.
 38 Jupa patjjarojj griego, latin, hebreo arut letranakampi qellqatänwa: “Akajj judionakan reyipawa” sasa.

39 Warkkatatäpkäna uka jan wali luririnakat maynirejj akham sasaw jupar jisk'achäna: “Jumatä Cristöstajja, juma pachpasa, nanakar qhespiyasiñamataki” sasa.
 40 Maynisti jupar tuqinuqäna: —¿Janit jumax Diosar axsartaxa, juma pachpa juchañchatätaxa?
 41 Chiqpachansa jiwasax chiqapar uñjaraktanwa; Luräwinakasat wakt'äwi katuqapxta, ukampis aka jaqix janiw kuna jan walsa lurkiti.
 42 Jesusasti Jesusarux sänwa: —Tatay, reinomar purinkäta ukkhax nayat amtasipxam —sasa.
 43 Jesusasti juparux sänwa: —**Qhanak sapxsma, jichhüruw nayamp chika paraisonkäta —sasa.**
 44 Niya suxta horasäxänwa, llätunk jayp'ukamaw taqi aka uraqin ch'amakt'äna.
 45 Intix ch'amakt'awayxänwa, templon velopas chika taypin ch'iyjatäxänwa.
 46 Jesusasti jach'at art'asinx sänwa: —**Awki, amparamaruw ajayux katuyaskta .**
 47 Capitanajj kunti paskäna uk uñjasajja, Diosarux jach'añchäna: “Cheqpachansa aka jaqejj cheqapar sarnaqer jaqänwa” sasa.
 48 Taqe jaqenakajj kunanakati paskäna uk uñjasajja, ñik'utanakap ch'oqt'asisaw kutt'anipjjāna.
 49 Taqe uñt'atanakapasa, Galileat arkirinakasa, jayan sayt'atäsipkäna, ukanak uñjasa.
 50 Ukxarusti, mä jaqiw utjäna, Jose sutini, jupasti iwxt'irinwa. Jupajj suma jaqänwa, cheqapar sarnaqer jaqänwa.
 51 (Jupasti janiw jupanakan amtäwinakapsa, luräwinakapsa iyaw saskänti.) jupax Arimatea markankirinwa, judionakan markapa.
 52 Uka jaqejj Pilaton ukar sarasaw Jesusan cuerpup achikt'asina.
 53 Ukatsti uka sepulturaruw apaqäna, linompi llawuntäna, ukatsti qalat lurat mä sepulturaruw imäna, uka sepulturarux janipuniw khitisi imt'atäkänti.
 54 Uka urusti wakicht'atäxänwa, sábado urusti niyaw purinxäna.
 55 Galileat jupamp chik jutapkäna uka warminakas arknasaw sepulturar uñjapxäna, ukat kunjamsa jiwat cuerpupax imatäski uk uñjapxäna.
 56 Jupanakasti kutt'anxapxänwa, suma q'apkir qullanakampi, suma q'apkir qullanakampi. samarañ urusti kamachirjamaw samart'apxäna.

24 JAQTHAPI

1 Semanan nayrür urupax wali alwat sepulturaruw puripxäna, suma q'apkir q'apkir qullanak apt'ata, yaqhanakampi.
 2 Ukatsti sepulturat liwxatat qala jikxatapxäna.
 3 Jupanakasti utar mantasax janiw Tatit Jesusan janchipar jikxatapkänti.
 4 Jupanakasti wali mulljataw uñjasipxäna, pä jaqiw k'ajkir isimp isthapt'ata jupanak jak'an sayt'atäsipkäna.
 5 Jupanakasti ajjsarayasisin oraqer alt'asisaw jupanakar sapjjāna: —¿Kunatarak jiwatanak taypin jakir jaqerojj thaqasipkta?
 6 Jupax janiw akanckiti, jan ukasti jaktanxiwa.
 7 Ukat sapxänwa: —Jaqin Yuqapax jucharar jaqinakan amparapar katuyatäñapawa, ch'akkatatäñapawa, kimsir urusti jaktañapawa —sasa.

8 Jupanakastiki uka arunakapat amtasipxäna.
9 Sepulturat kutt'anisinsti, tunka mayan jaqinakarusa, mayninakarusa taqi ukanak yatiyapxäna.
10 María Magdalena, Juana, Santiagon taykapa, yaqha warminakas jupanakampipkäna ukanakaw apostolanakar yatiyapxäna.
11 Jupanakatakejj arunacajj inamaya cuentonakäkaspas ukhamänwa, janiw creyipkänti.
12 Pedrosti sartasin sepulturar t'ijtäna. qunqurt'asisinsti lino isimp isthapt'ata uñjäna, ukatsti sarxäna.
13 Uka urusti paniniw Emaús sat markar sarapjjäna, uka markajj Jerusalén markat niya paqallq tunka kilometronak jayankänwa.
14 Jupanakajj taqe kunanakati paskäna ukanakat mayacht'asisaw parlt'asipjjäna.
15 Jupanakamp parlt'asipkäna ukhaw Jesusax jak'achasisin jupanakamp chika saräna.
16 Ucampis jupanacajj jan uñt'apjjañapataquiway nayranacajj ist'asipjjäna.
17 Jesusasti jupanakarux sänwa: —¿Kunjämsa jumanakax maynit maynikam parlt'asipxtaxa?
18 Jupanakat mayniristi Cleopas satänwa, juparojj sänwa: —¿Jerusalén markan yaqha markankir jaqitati, kunanakati aka urunakan paskatayna ukanak jan yatktä?
19 Jesusasti jupanakarux sänwa: —¿Kunanakas utji? Jupanakasti sapxarakinwa: —Nazaret markankir Jesusatxa, jupax Diosan nayraqatapansa, taqi jaqin nayraqatapansa wali ch'aman profetänwa.
20 Jilir sacerdotenakasa, marka apnaqerinakasa, jiwañar juchañchatäñapatak katuyapkäna, ch'akkatapjjäna.
21 Ucampis nanacajj atinisipcäyätwa, jupaw Israelar qhespiyañapäna.
22 Jisa, jiwasan tamasankir yaqhep warminakas wal muspharayapjjetu, jupanakajj wali alwat sepulturar puripkäna ukanaka;
23 Janchipar jan jikxatasinsti, mä visionan angelanak uñjapxta sasaw sapxäna.
24 Nanakamp chikäpkäna ukanakat yaqhepajj sepulturar sarasinjja, kunjamtä warminakajj sapkäna ukhamwa jikjjatapjjäna, ukampis janiw jupar uñjapkänti.
25 Ukatsti jupanakarux sänwa: —Jan amuyt'asir jaqinaka, jan amuyt'asir jaqinaka, taqi kuntix profetanakan arsupki uk iyawsañataki.
26 ¿Janit Cristox ukham t'aqhisiñapäkaspa, jach'a kankañapar mantañapasti?
27 Moisesampi, taqpach profetanakampit qalltasinxä, taqi Qillqatanak tuqiway jupanakar qhanañchäna.
28 Jupanakajj kawkiruti sarapkäna uka jisk'a markaruw jak'achasipjjäna, jupajj juk'amp juk'amp sarañ munkaspa ukhamwa amuyasina.
29 Ucampis jupanacarojj jawq'apjjänwa: —Nanacamp chikäm, jayp'u jayp'uruw purini, jayp'usti wali tukusjjewa —sasa. Jupanakamp chika qhiparañatakiw mantäna.
30 Jupanakamp chika manq'añan qunt'atäskäna ukhaxa, t'ant'a aptasin bendicisa, p'akjasin jupanakar churäna.
31 Nayranakapajj jist'arasjjänwa, juparojj uñt'apjjarakinwa. ucat jupajj jupanakan nayrakatapat chhaqqjjäna.
32 Jupanakajj maynit maynikamaw sapjjäna: “¿Janit thakin nanakamp parlt'askäna ukat Qellqatanak jist'arkistu ukhajj chuymasajj nakhantkistu?
33 Uka horasasti sartasin Jerusalén markaruw kutt'axapxäna, ukatsti tunka mayan jaqinakar tantacht'atäskir jikxatapxäna.

34 Ukát sapxánwa: —Chiqpachansa Tatitux jaktxiwa, Simonaruw uñstawayi —sasa.

35 Kunanakas thakin luraskána, t'ant'a t'ant'a t'ant'a t'ant'a t'ant'a t'ant'a t'ant'a t'ant'a t'ant'at uñt'atátap yatiyapxána.

36 Uk parlapkána ukhajja, Jesusajj jupanak taypiruw sayt'asína, jupanakar akham sánwa: “ **Jumanakajj sumankañajj utjpan**” sasa.

37 Jupanakasti wali muljataw uñjasipxána, má ajayus uñjapkaspa ukham amuyapxána.

38 Jesusasti jupanacarojj sánwa: —¿Kunatsa **jumanakajj llakisipijta?** ukat ¿kunatsa **chuymanakaman amuyunakax uñstaski?**

39 **Amparanakajsa, kayunakajsa uñjapxam, nayätwa. Ajayux janiw jañchini, ch'akhanakanikiti, kunjamtí jumanakax uñjapkitu ukhama** —sasa.

40 Uk arsusinsti, amparanakapsa, kayunakapsa jupanakar uñacht'ayána.

41 Jupanakasti kusisiñat jan iyawsapkána ukhaw Jesusax jupanakar sána: —¿Akan **manq'añax utjtamtí?**

42 Ukxarusti má ch'uqi ch'uqi, má miel panal churapxána.

43 Ukxa aptasinsti jupanakan nayraqatapan manq'ána.

44 Jesusasti jupanakarux sánwa: —Aka **arunakwa jumanakampikasin jupanakar sapxma, taqi kunatix Moisesan kamachipansa, profetanakan qillqatäki, salmonakan qillqatäki uka arunakax phuqhasiñapawa. nayat sipansa.**

45 Ukapachaw Jesusax jupanakan amuyt'awinapak jist'aräna, Qullan Qillqatanapak amuyapxañapataki.

46 Jupanakarojj sarakínwa: —**Qellqatanjja akham sasaw Cristojj t'aqhesiñapa, kimsir urun jiwatanak taypit jaktañapa.**

47 Jerusalén markat qalltasin taqe markanakaruw arrepentisiñasa, juchanakat pampachatäñasa Diosan sutipjjar yatiyatäñapa.

48 Jumanakasti uka arunak qhanañchirinakäpxtawa.

49 Nayasti Awkijan arsutapa jupanakar apayanipxma, ukampis jumanakax Jerusalén markan qhiparapxam, **alaxpachat ch'amanñikama.**

50 Ukatsti Betania markakamaw jupanakar irpxaruwayána, amparanakap aytasinsti bendicirakínwa.

51 Jupanakar bendiciskän ukkhasti, jupanakat jithiqtatäxánwa, alaxpacharuw apatäxána.

52 Jupar yupaychañkamasti, wali kisisitaw Jerusalén markar kutt'apxána.

53 Tatitun utapansti sapüruw Diosar jach'añchasipkána, bendicisipkána. Amén.

Juan

1 JAQTHAPI

1 Qalltanjja Arujj utjarakınwa, Aroj Diosampiskınwa, Aroj Diosınwa.
2 Qalltanjja ukhamarakiw Diosajj utjäna.
3 Taqi kunas Jupa tuqi w lurasıwayi; jan jupamp chikasti janiw kunas luratäkanti.
4 Jupan jakañaw utjäna; ucat jakañajj jaqenakan qhanapınwa.
5 Qhanasti ch'amakan qhant'i; ch'amakasti janiw amuykanti.
6 Diosan khitanit mä jaqew utjäna, jupajj Juan satınwa.
7 Juparakiw Qhanat qhanañchañatak jutäna, ukhamat taqinis jupar iyawsapxañapataki.
8 Jupajj janiw uka Qhanakikanti, jan ukasti uka Qhanat qhanañchañatakiw khitanına.
9 Uka chiqa Qhanasti, akapachar jutirinakar qhant'ayi.
10 Jupajj akapachankınwa, akapachajj Jupampi w lurasına, ukampis akapachajj janiw jupar uñt'kanti.
11 Jupajj jupan utaparuw purintäna, ukampis janiw jupar katoqapkanti.
12 Khitinakatix jupar katuqapkın ukanakax Diosan wawanakapäpaxañapatakiw ch'am churäna, sutipar iyawsirinakaru.
13 Jupanakasti janiw wilat naskiti, ni jañchin munañpampisa, ni jaqin munañpampis yuripkiti, jan ukasti Diosat yuripxınwa.
14 Arusti jañchiruw tuküna, jiwasanak taypin jakarakına, Awkin sapa yuqapan jach'a kankañap uñjapxta, khuyapayasiñampi, chiqa kankañampi.
15 Juanax jupat qhanañchäna, akham sasaw art'äna: —Aka khititix nayat sisttxa: “Khititix nayat qhipat jutki ukax nayat sipansa juk'amp askiwa, jupaw nayat nayrax utjatayna” sasa.
16 Jupan phuqt'atapatwa taqini katuqapxta, khuyapayasiñat sipansa.
17 Kamachix Moises tuqi w churasına, ukampis Jesucristo tuqi w khuyapayasiñampi, chiqa kankañampix jutäna.
18 Janipuniw khitis Diosar uñjkiti; sapa Yuqapa, Awkin amparapankki, jupaw jupar uñt'ayi.
19 Judionakax sacerdotenakaru, levitanakaru Jerusalenat khithapxäna, jupar jiskt'apxañapataki: “¿Khitis jumaxa?”
20 Jupasti arsüna, janiw arskanti; ucampis arsüna: “Janiw nayajj Cristökti” sasa.
21 Jupanakasti jupar jiskt'apxäna: —¿Ukhamasti? ¿Jumasti Eliasa? Jupasti sarakınwa: —Janiw nayax ukhamäkti —sasa. ¿Jumasti uka profetaxa? Jupasti sarakınwa: —Janiwa —sasa.
22 Jupanakasti sapxarakınwa: —¿Khitirakıtasti? ukhamat khithankistu ukanakar jaysañataki. ¿Kunsa juma pachpat sista?
23 Jupasti sarakınwa: —Nayax wasaran arnaqasir jaqin arupätwa: “Tatitur thakip chiqachapxam” sasa.
24 Khitanitäpkäna ukanakasti fariseonakat jutirinakäpxınwa.
25 Jupanakasti juparux sapxarakınwa: —Ukhamasti, ¿kunatsa bautisasma, janitix Cristox utjktam, janirak Eliasäksta, janirak uka profetäkstaxa?

26 Juanax jupanakarux sänwa: —Nayax umampiw bautista, ukampis jumanak taypin mä jaqi w sayt'atäski, jupar jan uñt'apka uka.
27 Jupaw nayat sipansa juk'amp askixa, jupaw nayat sipan juk'amp askixa, zapatopan ch'akhanakapsa janiw jist'arañax wakiskiti.
28 Ukanakajj Jordán jawira khurkatan Betabara markanwa lurasına, kawkhantı Juanajj bautiskäna uka cheqanjja.
29 Qhepürojja, Juanajj Jesusarajj jupar jak'achasisin uñjasajj sänwa: “Uñtapjjam, Diosan Corderopa, jupaw akapachan juchap apaqani” sasa.
30 Jupatwa nayajj sista: “Nayat sipansa mä jaqew jutani, jupajj nayat sipansa juk'amp suma jaqenwa” sasa.
31 Nayasti janiw jupar uñt'kti, jan ukasti Israel markar uñt'ayasiñatakiw umamp bautisir jutta.
32 Ukat Juanax akham sasaw qhanañchäna: “Ajayuruw alaxpachat mä palomar uñtat saraqanir uñjta, ukatsti juparuw qhiparäna” sasa.
33 Nayasti janiw jupar uñt'kti, ukampis umampi bautisir khitanitusti, jupaw sarakitu: “Khitirutix Ajayux saraqaski ukat jupar qhiparaski uk uñjäta, jupaw Qullan Ajayun bautisirix” sasa.
34 Nayasti uñjaraktwa, jupasti Diosan Yoqapawa.
35 Qhepüroj wasitatwa Juanampi, pä discipulonakapampi sayt'asipjjäna.
36 Jesusarux sarkasax sänwa: —¿Uñtapxam Diosan Corderopa!
37 Uka pä discipulonakapasti jupar parlır ist'asaw Jesusar arkapjjarakına.
38 Ukatsti Jesusax jupanakar arknaqir uñjäna, ukat jupanakar säna: —¿Kunsa **jumanakax thaqhapxta?** Jupanakasti sapxänwa: —Yatichiri!
39 Jupanakarajj sänwa: —**Jutapjjam uñjapjjam —sasa.** Jupanakasti purinisin kawkhans jakaskäna uk uñjapxäna, ukatsti uka urux jupamp chikaw qhiparapxäna, niya tunka jayp'u pacharuw puripxäna.
40 Juanan parlır ist'asin jupar arkirinakat maynırısti, Simón Pedron jilapa Andrés satınwa.
41 Nayraqatax Simón jilaparuw jikxatäna, ukat sarakınwa: —Mesiasaruw jikxatapxta, mä arunxa, Cristo sañ muni —sasa.
42 Ukatsti Jesusan ukar irpäna. Jesusax jupar uñjasax sänwa: —**Jumaw Simón Jonasan yuqapätaxa, Cefas satätawa,** mä arunxa: “Qal” sañ muni —sasa.
43 Qhipürusti Jesusax Galilear sarañ munäna, ukatsti Feliperuw jikxatäna, ukatsti sänwa: —**Nayar arkita —sasa.**
44 Felipesti Betsaida markankirınwa, uka markasti Andrés, Pedron markapınwa.
45 Felipe Natanaelaruw jikxatäna, ukat sarakınwa: —Moisesax kamachin qillqapkın uka jaqıruw jikxatapxta: Nazaret markankir Jesus, Josean yuqapa —sasa.
46 Natanaelasti juparux sänwa: —¿Nazaret markat kuna askis mistunispa? Felipesti juparux sänwa: —Jutam uñjiri —sasa.
47 Jesusasti Natanaelaruw jupar jak'achasisin uñjäna, ukatsti sänwa: —**¿Chiqpachansa mä israelita, janiw kuna sallqjañas utjkiti!**
48 Natanaelasti juparux sänwa: —¿Kawkitsa uñt'ista? Jesusasti sarakınwa: —Janiräkipan **Felipejj jawsaskätam ukhajj higo qoqa manqhankaskäyäta ukhaw nayajj uñjsma —sasa.**
49 Natanaelasti sarakınwa: —Yatichiri, jumax Diosan Yuqapätawa. jumasti Israelan Reyipätawa.

50 Jesusasti juparux sänwa: —Nayax higo quqa manqhan uñjsma sasmäxa, ¿iyawsktati? ukat sipansa juk'amp jach'a yänak uñjäta —sasa.

51 Jupasti sarakinwa: —Qhanak sapxäma, aka qhipatsti alaxpach jist'arat uñjapxäta, Diosan angelanakaparus Jaqin Yuqapar makhatasina, saraqanipxarakita —sasa.

2 JAQTHAPI

1 Kimsir urusti, Galileankir Caná markan mä jaqichasiwiw utjäna. Jesusan taykapas ukankänwa.

2 Jesusampi discipulonakapampejj casarasiwiruw jawsapjjäna.

3 Kunapachatix vino pist'apkän ukkhasti, Jesusan taykapax juparux sänwa: —Janiw vinonipkiti —sasa.

4 Jesusasti juparux sänwa: —Warmi, ¿kuna lurañas jumampi? horasajaj janiraw purinkiti.

5 Taykapax uywatanakarux sänwa: —Kuntix jumanakar sapkätam uk lurapxam —sasa.

6 Ukanjja, judionakan q'omachatäpkäna ukarjamaw sojjta qalat lurat uma manq'a uchasina, sapa maynejj pä jan ukajj kimsa bedonak uchatänwa.

7 Jesusasti jupanacarojj sänwa: —Uma phuch'unakar umampi phoqantapjjam —sasa. Ucatsti ch'amakamaw phoqantapjjaraquäna.

8 Ukatsti jupanakarux sänwa: —Jichhax mistxapxam, ukat jach'a phunchhähwin apnaqiripar apapxam —sasa. Ukat jupanakax uka q'ipt'asipxäna.

9 Fiesta apnaqirix vinot lurat uma mallt'asxäna, ukampis janiw kawkitsa uk yatkänti.

10 Ukjarusti sarakinwa: —Qalltanjja, sapa mayniw suma vino apsupjje. Kunapachatix jaqinakax sum umapxi ukhaxa, juk'amp jan waliw utji, ukampis jumax jichhakamaw suma vino imawaytaxa.

11 Jesusax Galileankir Caná markan milagronak qalltäna, jach'a kankañap uñacht'ayarakina. discipulonakapajj jupar creyipjjäna.

12 Uka qhipatsti Capernaüm markaruw sarapxäna, taykapampi, jilanakapampi, discipulonakapampi.

13 Judionakan Pascua fiestapajj jak'ankjjänwa, Jesusasti Jerusalén markaruw saräna.

14 Tatitun utapansti vaca, oveja, paloma aljirinakaru, qullqi mayjt'ayirinakarus qunt'atäskir jikxatapxäna.

15 Ukatsti jisk'a ch'aphinakampi jawq'jasinxä, taqiniruw Tatitun utapat jaqunuküna, uwijanakaru, vacanakaru. mayjt'ayirinakan qullqip warxatasinxä, mesanak t'unjapxäna;

16 Paloma aljirinakarux sapxarakinwa: —Akanak akat apsusipxam. Awkijan utapxa jan aljañ utar tukuyapxamti —sasa.

17 Discipulonakapajj Qellqatan satätap amtapjjänwa: —Utaman taqe chuyma ch'amachasiñajj nayaruw manq'antawayitu" sasa.

18 Ukatsti judionakax juparux sapxarakinwa: —¿Kuna unañchanak lurapxtaxa?

19 Jesusasti jupanacarojj sänwa: —Aka templo t'unjapjjam, nayasti kimsa urut sayt'ayarakä —sasa.

20 Judionakax sapxarakinwa: —Pusaq tunka suxtan maraw aka templox lurasiski, ¿kimsa urut sayt'ayasmati?

21 Ukampis Jesusax janchipan templopat parläna.

22 Jesusax jiwatanak taypit jaktxäna ukhaxa, discipulonakapaw jupanakar ukham satap amtapxäna. Qellqataru, Jesusan arsutaparjamaw iyawsapxäna.

23 Pascua urun Jerusalén markan jakaskäna ukhajja, walja jaqenakaw jupan sutipar creyipjjäna, kuna milagronakti lurkäna uk uñjasa.

24 Ukampis Jesusax janiw jupanakar katuykänti, taqi jaqir uñt'atap layku.

25 Janiw khitis jaqit arsuñapax wakiskänti, kunati jaqin utjki uk yatitap layku.

3 JAQTHAPI

1 Fariseonakat mä chachaw utjäna, Nicodemo sutini, jupasti judionakan p'iinchiripawa.

2 Jesusasti arumaw Jesusar jak'achasisin säna: —Yatichiri, yatipxtwa jumax Diosat jutki uka yatichiritamxa.

3 Jesusasti sarakinwa: —Qhanak sisma, jan mayamp naskani ukhajja, janiw Diosan Reinop uñjkaspati —sasa.

4 Nicodemosti juparux sänwa: —¿Kunjämarak mä jaqix chuymankipstasin yurispasti? ¿Payir kuti taykapan purakapar mantaspa, yurispasti?

5 Jesusasti sarakinwa: —Qhanak sapxäma, jan khitis umampi, Ajayumpi jan yurkixa, janiw Diosan reinopar mantkaspati —sasa.

6 Kunatix jañchin yurki ukax jañchiwa; Ajayun yurki ukax ajayüwa.

7 Jan musparamti nayajj sasma: "Mayamp naciñaw wakisi" sasa.

8 Thayax kawkirutix munki ukaruw thayt'i, ukatsti ist'araktawa, ukampis janiw yatkasmati kawkitsa juti, kawkirus saraski.

9 Nicodemosti juparux sänwa: —¿Kunjämarak akanakax pasaspasti?

10 Jesusasti juparux sänwa: —¿Israel markan yatichiripätati, janit ukanak yatкта?

11 Qhanakwa sapxäma, nanakax yatipxatax parlasktanwa, uñjapxatajsa qhanañchapxarakta. Jumanakasti janiw nayan arsutanakas katuqapktati —sasa.

12 Nayatix aka oraquen utjki ukanak yatiyapxäma, jumanakatix jan iyawsapkstaxa, ¿kunjamarak iyawsapxasmasti, nayatix alaxpachankir yänak yatiyapxäma?

13 Janiw khitis alaxpachar makhatkiti, jan ukasti alaxpachat saraqanir jaqiwa, alaxpachankir Jaqin Yuqapawa.

14 Kunjämtix Moisesax wasaran katarir apthapkänxä, ukhamarakiw Jaqin Yuqapax jach'ar aptatäni.

15 Ukhamat khitiw jupar iyawski ukax jan chhaqhañapataki, jan ukasti wiñay jakañ katuqañapataki.

16 Diosajj akapachar wal munasina, mä sapa Yoqap churi, ukhamat khitinakatejj jupar creyipki ukanakajj jan jiwarapjjañapataki, jan ukasti wiñay jakañ katoqapjjañapataki.

17 Diosajj janiw Yoqapar akapachar juchañchañatak khitanakiti. jan ukasti akapachan jupa tuqi qhispiyatäñapataki.

18 Khitiw jupar iyawski ukax janiw juchañchatäkiti, ukampis khitiw jan iyawski ukax niyaw juchañchatäxi, Diosan sapa Yuqapan sutipar jan iyawsatap layku.

19 Juchañchañax akawa: qhanax akapachar purinxiwa, jaqinakax qhanat sipansa ch'amakaruw munapxäna, luratanakapax jan walipuninwa.

20 Khititejj jan wali lurki ukajja, qhanaruw uñisi, janirakiw qhanarus jutkiti, ukhamat luratanakapajj jan cheqañchatañapataki.

21 Khititejj cheq lurki ukajja, qhanaruw juti, luratanakapajj Diosan luratätañ uñacht'ayañataki.

22 Uka qhipatsti, Jesusax discipulonakapampix Judea uraqiruw puripxäna. Ucansti jupanacamp chikaw bautisasäna.

23 Juanax Salim jak'ankir Aenón markan bautisaskäna, ukan walja umaw utjäna.

24 Juanax janiraw carcelar jist'antatakänti.

25 Ukatsti Juanan yaqhep discipulonakapampi judionakampi q'omachasiñ toqet jiskt'asipjjäna.

26 Juanar purisinsti sapxarakinwa: —Yatichiri, Jordán jawir khurkatar jumamp chikäskäna uka khititix jumamp chikäskäna, jupaw bautisaski, taqiniw jupan ukar jutapxi —sasa.

27 Juanasti sarakinwa: —Jaqix janiw kuns katuqkaspati, jan ukasti alaxpachat churatäkaspa ukhaxa.

28 Jumanakaw nayar qhanañcht'apxista: 'Janiw nayax Cristökiti, jan ukasti jupan nayraqatapan khitanitätwa' sasa.

29 Khititejj novian casarasiñapäki ukajja, noviowa, ukampis novian amigopajj novian arup laykojj wal kusisi.

30 Jupajj juk'ampiw jiljjatañapa, nayasti juk'aptañajawa.

31 Khititejj alajjpachat jutki ukajj taqe kunat sipansa juk'amp jach'awa, aka oraqenkir jaqejj aka oraqetwa parli, alajjpachat jutki ukajj taqe kunat sipansa juk'amp jach'awa.

32 Kuntix jupax uñjki, ist'ki ukanak qhanañchi. janiw khitis jupan arsutap katuqkiti.

33 Khititejj arst'äwip katoqki ukajja, Diosajj cheqäskapuniwa.

34 Khitirutix Diosax khitanki ukax Diosan arunakapwa parli, Diosax janiw mä juk'a Ajayu churkiti.

35 Awkejj Yoqaparuw munasi, taqe kuns amparapar katuyaraki.

36 Khititejj Yoqapar iyawski ukajja, wiñay jakañaniwa. Ucampis Diosan colerasiñapajj jupan utjaskaquiwa.

4 JAQTHAPI

1 Kunapachatix Tatitux yatxäna, kunjämtix fariseonakax Jesusan Juanat sipan juk'amp discipulonak utt'ayäna, bautisarakina uk ist'apxäna.

2 (Jesusax janiw bautiskänti, jan ukasti discipulonakapaw bautisäna).

3 Judea markat sarjjasinjja, Galilearuw kutt'jjäna.

4 Jupajj Samaria markaruw sarañapa.

5 Ukatsti Samariankir Sicar sat markaruw puriniäna, uka oraqejj Jacobojj José yoqapar churkäna uka oraqe jak'ankiwa.

6 Jacobun phujupajj ukankjjänwa. Jesusasti thakin qarjataw phuch'u patxan qunt'asäna.

7 Samaria markankir mä warmiw uma apsuru jutäna, Jesusasti juparux sänwa: —Um churapxita —sasa.

8 (Discipulonakapajj manq'a alasir sarapjjänwa).

9 Samariankir warmisti juparux sänwa: —¿Kunjämarak jumax judío jaqitaxa, Samariankir warmit umañ mayistasti? Judionakax janiw samaritanonakamp chika sarnaqapkiti.

10 Jesusasti juparux sänwa: —Jumatix Diosan churäwip yatismaxa, khitis jumar siskiristam: “Um churapxita” sasa. jumasti jupar mayisma, jupasti jakañ uma churaksma —sasa.

11 Warmisti juparux sänwa: —Tata, janiw kunampis umañax utjktamti, phuch'ux manqharakiwa.

12 ¿Jumasti Jacob awkijat sipan juk'amp jach'ätati, kawkiritix uka phuch'u churitu, jupa pachpa, wawanakapasa, uywanakapasa uka phuch'u umt'apxitu?

13 Jesusasti juparux sänwa: —Khititix aka umat umki ukax wasitat umat pharjasini.

14 Ukampis khititix nayax churkä uka umat umki ukax janipuniw umat pharjaskaniti. Ucampis nayajj jupar churkä uka umajja, wiñay jakañar purt'ir uma phuch'uruw tukuni.

15 Warmisti juparux sänwa: —Tata, aka uma churita, jan umat pharjasiñapataki, janirak akar umañar jutañataki —sasa.

16 Jesusasti juparux sänwa: — Chachamar jawst'am, akar jutam —sasa.

17 Warmisti sarakinwa: —Janiw chachanikti —sasa. Jesusasti sarakinwa: —Jumajj sum sista: 'Janiw chachanikti' sasa.

18 Jumajj phesqa chachanitawa. Khititejj jichhajj utjktam ukajja, janiw chachamäkiti.

19 Warmisti juparux sänwa: —Tata, nayax amuyasta jumax mä profetakitawa —sasa.

20 Nayra awkinakajasti aka qullunwa yupaychapxirina; Jumanakax sapxarakatawa: Jerusalén markanwa jaqinakax yupaychapxäna —sasa.

21 Jesusasti juparux sänwa: —Warmi, iyawsapxita, pachax purininiwa, janirakiw aka qullunsa, Jerusalén markansa Awkipar yupaychapxätati —sasa.

22 Jumanakax yupaychapxtaxa janiw yatipktati, nanakax yattanwa kuntix yupaychktan uka, qhispiyasiñax judionakat juti.

23 Uca horasajj puriniwa, jichhajj puriniwa, cheqpach yupaychirinakajj ajayumpi, chekampi Awquerojj yupaychapjjani, Awkejj jupar yupaychapjjañapatakiw thaqe.

24 Diosax mä Ajayuwa, jupar yupaychirinakax ajayumpi, chiqä chuymampi yupaychapxänapawa.

25 Warmisti juparux sänwa: —Nayax yattwa Mesiasan jutañapxa, jupasti Cristo satawa.

26 Jesusasti juparux sänwa: —Nayax jumamp parlt'iritwa —sasa.

27 Discipulonakapajj uka warmimp parlatapat wal muspharapjjäna. jan ukax: ¿Kunatsa jupampi parlt'a?

28 Warmisti uma phukhup jaytasin markar saräna, ukatsti uka chachanakar säna:

29 Jutam, mä jaqir uñjiri, jupaw taqi kuntix nayax lurkta uk yatiyitu.

30 Ukatsti markat mistusaw Jesusan ukar sarapxäna.

31 Ukañkamasti discipulonakapajj akham sasaw jupar mayipjjäna: “Yatichiri, manq'am” sasa.

32 Jesusasti jupanakarux sänwa: —Nayan manq'añax utjitu, jumanakax janiw yatipktati —sasa.

33 Discipulonakajj maynit maynikamaw sapjjäna: “¿Khitix jupar manq'añapatak apanpacha?”

34 Jesusasti jupanakarux sänwa: —Nayan manq'añax khithankitu ukan munañap phuqhañawa, luräwip tukuyañawa —sasa.

35 ¿Janit jumanakax sapkta: Pusi phaxsiw utji, ukatsti yapu apthapiñax puriniwa? uñtapxam, nayasti sapxsmawa, nayranakam sartasipxam, pampanak uñtapxam; kunatix jupanakax niyaw yapuchañatakix janq'u tukupxi.

36 Khititix yapu apthapirix payllaw katuqasi, ukatsti achunak apthapirakiw wiñay jakañataki, ukhamat yapuchirinakasa, yapuchirinakas kusiisipxañapataki.

37 Aka arunakax chiqäskapuniwa: “Maynix yapuchi, maynix yapu apthapi” sasa.

38 Nayaw khitanipjsma, kawkiñti jumanakajj jan trabajipkta uk apthapiñamataki.

39 Uka markankir samaritanonakat waljaniw Jesusar iyawsapxäna, uka warmix akham siwa: “Taqi kuntix nayax lurkta uk yatiyitu” sasa.

40 Samaria markankirinakax jupar jak'achasisinx jupamp chika qhiparañapatakiw achikt'asipxäna, ukat pä uruw ukan qhiparäna.

41 Waljaniw jupan arunakap layku iyawsapxäna;

42 Ukat warmirux sarakinwa: —Jichhax janiw arsutam laykuw iyawsapkti, nanakax pachpaw jupar ist'apxta, chiqpachapuniw Cristox akapachan Qhispiyiripäta yatipxta —sasa.

43 Pä urutsti, uka chiqat sarxasaxa, Galilearux sarxäna.

44 Jesus pachpaw qhanañchäna: “Mä profetax janiw markapan jach'añchatäkiti” sasa.

45 Galilea markar purisinsti, Galileankirinakax Jerusalén markan jach'a phunchhähwin taqi kuntix lurkän uk uñjasax katuqapxäna.

46 Jesusasti Galileankir Caná markaruw kutt'jjäna, ukanwa uma vino lurayäna. Ukatsti mä jach'a jaqi w utjäna, jupan wawapax Capernaüm markan usutänwa.

47 Jesusax Judea markat Galilear purinitap ist'asinsti, jupar jak'achasisin achikt'asina, wawapar saraqañapataki, ukhamat wawapar qullañapataki.

48 Jesusasti sarakinwa: —Jumanakatix unañchanaka, muspharkañanak jan uñjapkäta ukhaxa, janiw iyawsapkätati —sasa.

49 Uka jach'a jaqix juparux sänwa: —Tata, janir wawaxax jiwkipan saraqam —sasa.

50 Jesusasti juparux sänwa: —Sarxam; wawamax jakaskiwa. Uka jaqejj Jesusan siskäna uka arunak iyawsasajj sarawayjjanwa.

51 Ukat saraqaskäna ukhajja, uywatanakapajj jupar jikisaw sapjjäna: “Wawamajj jakaskiwa” sasa.

52 Ukatsti Jesusax kuna horas askichañ qalltäna uk jiskt'äna. Jupanakasti sapxarakinwa: —Qharürux paqallq jayp'urux calenturax jaytawayxänwa —sasa.

53 Awkipajj yatjjänwa, uka horasanwa Jesusajj säna: “Wawamajj jakaskiwa” sasa.

54 Judea markat Galilear purinkäna ukhajj Jesusajj mayamp mayamp milagro luräna.

5 JAQTHAPI

1 Uka qhipatsti judionakan mä jach'a phunchhähwipaw utjäna. Jesusasti Jerusalén markaruw saräna.

2 Jerusalén markanjja, ovejanak aljañ uta jak'anja, mä estanquew utji, uka estanquejj hebreo arunjja Betesda satawa.

3 Ukanakanjja, walja jan ch'amani jaqenakaw ikipjjäna, juykhunaka, sayt'atäpkäna, wañt'atäppjjanwa, umajj kuynt'añap suyt'asipkäna.

4 Mä angelaw mä horasajj estanqueruw saraqaniña, ukatsti uma ch'alljttayäna, khititejj uma t'aqesiñ qhepat mantankäna ukajja, kuna usunitapsa waliptatäjjänwa.

5 Ukansti mä chachaw utjäna, jupasti kimsa tunka llatunkani maraw usuntatarakina.

6 Jesusax k'ariskir uñjasaxa, wali jaya pachaw ukham usuntatap yatisinxa, säna: —¿K'umarañ munasmati?

7 Jan ch'amani jaqix juparux sänwa: —Tata, janiw khitis umax ch'amakt'kipanx estanquer irpkituti, ukampis jutkasax yaqhaw nayar saraqani —sasa.

8 Jesusasti juparux sänwa: —Sartasim, ikiñam apthapisin saraqam —sasa.

9 Ukspachaw uka jaqix k'umaräxäna, ikiñap apthapisin saraqäna.

10 Ukatsti judionakax qullatäkän uka jaqirux sapxänwa: —Sábado uruwa.

11 Jupasti jupanakarux sänwa: —Khititix k'umarakitu ukaw nayarux situ: “Ikiñam aptasin saraqam” sasa.

12 Ukatsti jupanakarux jiskt'apxänwa: —¿Khiti jaqis jumar sistamxa: “Ikiñam apthapisin saraqam?”

13 Khititix qullatäkän ukax janiw khittitapsa yatkänti, Jesusax uka chiqan walja jaqinakaw sarxäna.

14 Uka qhepatsti Jesusajj templon jikkjatäna, ukatsti sänwa: —Jumajj k'umaräjjtaw.

15 Uka jaqejj sarjjasinjja, Jesusaw k'umaraptayi sasaw judionakar yatiyäna.

16 Ukatwa judionakax Jesusar arknaqapxäna, jiwayañ munapxäna, sábado urun ukanak luratap layku.

17 Jesusasti jupanakarux sänwa: —Awkixax jichhakamaw irnaqaski, nayasti irnaqarakta —sasa.

18 Ukatwa judionakax jupar jiwayañ juk'amp thaqhapxäna, janiw sábado uruk p'akintkänti, jan ukasti Diosax Awkijawa, Diosamp kikipäkasas ukhamaw sapxarakina.

19 Jesusasti jupanakarux sarakinwa: —Qhanak sapxsma, Yuqax janiw kuns jupa pachpat lurirjamäkaspati, jan ukasti kuntix Awkipan lurki uk lurki uk luraki.

20 Awkejj Yoqaparux munasi, jupajj taqe kunti jupa pachpa lurki ukanak uñacht'ayarak.

21 Kunjämtix Awkix jiwatanakar jaktayki, jaktayarak.

22 Awkix janiw khitirus juchañchkiti, jan ukasti taqi taripäwinak Yuqaruw katuyarak.

23 Taqeniw Yoqapar jach'añchapjjañapa, kunjamtä Awkir jach'añchapki ukhama. Khititejj Yoqapar jan jach'añchki ukajja, janiw khitani Awkirojj jach'añchkiti.

24 Qhanakwa sapxsma, khititix arunak ist'kitu, khithankitu ukar iyawski ukaxa, wiñay jakañaniwa, janirakiw juchañchatäkaniti. jan ukasti jiwañat jakañaruw pasawayxi.

25 Qhanakwa sapxsma, pachax jutaskiwa, jichhas purinxiwa, jiwatanakax Diosan Yuqapan arup ist'apxani, ist'irinakax jakasipxani.

26 Kunjamti Awkejj jupa pachpan jakañaniki ukhama.

27 Juparusti juchañchañatakiw ch'am churaraki, Jaqin Yuqapätap layku.

28 Jan musparapxamti, uka pachax purininiwa, taqi khitinakatiw sepulturankapki ukanakax arup ist'apxani.

29 Ukatsti mistunipxani; khitinakatiw aski lurapki ukanakax jakañ jaktäwiruw puripxani; Jan wali luririnakasti, juchañchatäñkamaw jaktapxani.

30 Naya pachpax janiw kuns lurirjamäkti, kunjamtix ist'kta ukhamarjamaw taripta, taripäwijasti chiqapawa. Nayajj

janiw nayan munañaj thaqkti, jan ucasti nayar khitanitu Awkin munañapwa thaqta.

31 Nayatejj naya pachpat qhanañchaskäjjä, janiw cheqäkiti.

32 Yaqhax nayat qhanañchi. ucat nayajj yattwa, cunjämtejj jupajj nayat ist'quitu ukajj cheqäquiwa.

33 Jumanakax Juanar khithapxtaxa, jupasti chiqayatichäwinak arsüna.

34 Ukampis janiw jaqin qhanañchäwip katuqkti, jan ukasti, jumanakan qhispiyatäpaxañamatakiw ukanak arsta.

35 Jupajj mä nina nakhasikir qhanarakinwa, jumanakasti mä juk'a tiempow jupan qhanapat kusisiñ munasipjjayäta.

36 Ucampis nayajj Juanat sipansa juk'amp jach'a yatiyähwinitwa, Awkejj nayar tukuyañajatak churitu, uka pachpa luräwinakaw nayat qhanañchi, Awkejj nayar khitanitu.

37 Nayar khitankitu uka Awki pachpaw nayat qhanañchi. Janiw kunapachas arup ist'apktati, janirakiw uñnaqapsa uñjapktati.

38 Jumanakax janiw jupan arupax jumanakan utjktamti, khitirutix khitanki ukarusti janiw iyawsapktati.

39 Qillqatanak thaqhaxam; Jumanakax wiñay jakañ katuqapxatamat amuyapxtaxa, jupanakaw nayat qhanañchapxi.

40 Jumanakax janiw nayan ukar jutañ munapktati, jakañ jikxatapxañamataki.

41 Nayajj janiw jaqenakan jach'añchäwip katoqkti.

42 Ucampis nayajj jumanacaruw uñt'apjjsma, jumanacajj janiw Diosan munañapajj utjquti.

43 Nayax Awkixan sutipxaruw jutta, ukampis jumanakax janiw katuqapktati, maynitix jupan sutiparu jutaniwa, juparuw katuqapxäta.

44 ¿Kunjämarak jumanakajj maynit maynikam jach'añchatäpka, Dios saparuki jach'añchatäñ thaqpka ukanakasti iyawsapjjasmasti?

45 Nayajj Awkin nayraqatapan juchañchapjjäma sasin jan amuyapjjamti, mayniw jumanakar juchañchapjjtam, jupaw Moisesa, jupar confiyapktajja.

46 Jumanakax Moisesar iyawsapxasmaw, nayar iyawsapxasmaw, jupaw nayat qillqatayna.

47 Ucampis jumanakatejj jupan qellqatanakapar jan creyipjjstajja, ¿kunjämarak nayan arunacajjar creyipjjamsti?

6 JAQTHAPI

1 Uka qhipatsti, Jesusax Galilea quta thiyaruw saräna, uka qutasti Tiberias quta satawa.

2 Walja jaqinakaw Jesusar arktapxäna, kuna milagronaktix jupax usut jaqinakar lurki uk uñjasa.

3 Jesusasti mä qulluruw makhatäna, ukansti discipulonakapamp chikaw qunt'asipxäna.

4 Judionakan Pascua fiestapajj jak'ankjjanwa.

5 Jesusasti mä jach'a tama jaqir jak'achasisin uñjasasti, Feliperuw säna: —¿Kawkitsa t'ant'a alasipxañäni, jupanakar manq'apxañapataki?

6 Jupar yant'añatakiw ukham säna, jupa pachpaw kuntix lurañapäkän uk yatina.

7 Felipe juparux sarakinwa: —Pä patak qullqi t'ant'ax janiw jupanakatakix wakiskiti, sapa mayniw mä juk'a apthapipxañapataki —sasa.

8 Mä discipulopajja, Simón Pedron jilapa Andrés satänwa, jupajj sänwa:

9 Akanjja, mä waynaw utji, jupajj phesqa cebada t'ant'ampi, pä jisk'a chawllampi apt'atawa.

10 Jesusasti sarakinwa: —**Jaqinakar qunt'ayapxam —sasa.** Jichhajj uka cheqanjja walja ch'ojjñaw utjäna. Ukhamaw uka chachanakax qunt'asipxäna, niya phisqa waranqa.

11 Jesusasti t'ant'anak apthapina. Yuspagarañ tukuyatatsti, discipulonakapar lakirina, discipulonakaparus qont'atäpkäna ukanakaru. ukhamaraki challwanakax kunjamtä munapki ukhama.

12 Jupanakasti phuqt'atäxapxänwa, discipulonakaparux sänwa: —Uka **t'aqanak apthapixam, ukhamat jan kunas chhaqañapataki —sasa.**

13 Ukatsti jupanakarux tantacht'asipxäna, ukatsti tunka payan canastaruw phisqa cebada t'ant'a t'ant'ampi phuqantapxäna, uka t'ant'ax manq'ir jaqinakatakix juk'amp jilaw qhiparäna.

14 Uka jaqenakajj Jesusan milagrop uñjasajja, sapjjäna: “Cheqpachansa aka profetajj akapachar jutañapänwa” sasa.

15 Jesusasti reyjam utt'ayañatak ch'amampi katuntapjjajap amuyasajja, sapakiw mä qollur sarjjäna.

16 Jayp'u purinxipansti, arkirinakapax qutaruw saraqapxäna.

17 Ukatsti mä boteruw mantapxäna, ukatsti Capernaüm tuqir sarapxäna. Jichhajj ch'amakäjjanwa, Jesusajj janiw jupanakar jutkänti.

18 Mä jach'a thayampiw qutax sartäna.

19 Ukatsti niya pä tunka, kimsa tunka kilometronak remar sarasinwa, Jesusarux quta patxan sarnaqaskir uñjapxäna.

20 Ucampis Jesusajj jupanacarorj sänwa: —**Nayätwa. jan axsaramti.**

21 Jupanakasti taqi chuymaw barcor katuqapxäna, ukspachaw barcox kawkirutix sarapkäna uka uraqir purinina.

22 Qhepürojja, lamar qota khurkatan sayt'atäpkäna uka jaqenakajja, janiw yaqha botejj ukan utjatap uñjapjjäna, jan ukasti discipulonakapan mantapkäna uka botekiw utjäna, Jesusajj janiw discipulonakapamp chikajj barcor mantäna, jan ukasti jupan boteruw mantäna discipulonakajj sapakiw sarjjapjjäna;

23 (Ukampus Tiberias markat yaqha botenakax t'ant'a manq'apkän uka jak'aruw puripxäna, Tatitux yuspagaräna).

24 Jaqinakasti Jesusan jan ukankatap yatisinwa, discipulonakapas jan ukankatap yatisinwa, barcot sarasin Capernaüm markaruw Jesusar thaqir puripxäna.

25 Lamar qota khurkatan jikkjatasajja, akham sasaw jupar sapjjäna: “Yatichiri, ¿kunapachas akar jutta?”

26 Jesusasti jupanakarux sarakinwa: —**Qhanak sapxasma, janiw milagronak uñjapxatamat thaqkistati, jan ukasti t'ant'a manq'apxatamat sist'asipxatamata.**

27 Jan jiwir manq'a laykux irnaqapxamti, jan ukasti wiñay jakañar puriñkamaw irnaqapxäta, uka manq'aw Jaqin Yuqapax jumanakar churapxätam.

28 Jupanakasti sapxarakinwa: —¿Kuns lurañäni Diosan luräwinakap phuqañataki?

29 Jesusasti jupanakarux sänwa: —**Diosan luräwipawa, khitirutix khitanki ukar iyawsapxañamataki —sasa.**

30 Jupanakasti sapxarakinwa: —Ukhamasti, ¿kuna unañcha uñacht'ayaskta, jumar uñjapxañamataki, iyawsapxañamataki? ¿kuns jumar irnaqaskta?

31 Nayra awkinakajasti wasaran maná manq'a manq'apxirina. Kunjamti Qillqatax siskixa: “Jupaw

jupanakarux alaxpachat t'ant'a churäna manq'apxañapataki" sasa.

32 Jesusasti jupanakarux sänwa: —Qhanak sapxsma, janiw Moisesax alaxpachat t'ant'a churapktamti. ukampis Awkixaw alaxpachat chiqpach t'ant'a churapxtam —sasa.

33 Diosan t'ant'apax alaxpachat saraqani, akapachar jakañ churki ukawa.

34 Jupanakasti sapxarakinwa: —Tatay, wiñayatakiw aka t'ant'a churapxita —sasa.

35 Jesusasti jupanacarojj sänwa: —Nayajj jakañ t'ant'ätwa. Khititejj nayar iyawskitu ukajja, janipuniw umat pharjaskaniti" sasa.

36 Ucampis nayajj sapjismawa, jumanacajj nayarojj uñjapjittawa, ucampis janiw creyipquiti —sasa.

37 Taqe kunti Awkejj churkitu ukajj nayaruw jutani; Khititejj nayar jutkani ukarojj janipuniw jaqunukkäti" sasa.

38 Nayajj janiw alajjpachat saraqanikti, janiw nayan munañaj lurañatakejj jutkti, jan ukasti khitankitu ukan munañap lurañatakejj saraqanitäwa.

39 Nayar khitankitu uka Awkin munañapawa: taqe kunti churkitu ukanakat janiw kuns apt'asiñajäkiti, jan ukasti qhep qhepa urun jaktayañajawa.

40 Nayar khithankitu ukan munañapaxa, taqi khitinakatix Yuqapar uñjapki ukat jupar iyawsapki ukanakax wiñay jakañ katuqapxañapataki.

41 Judionakasti jupat arnaqasipxäna: "Nayax alaxpachat saraqanir t'ant'ätwa" sasa.

42 Jupanakasti sapxarakinwa: —¿Janit aka Jesusax Josean yuqapa, awkiparu taykapar uñt'apxta? ¿Kunjämarak jupajj akham sispasti: "Alajjpachat saraqantayätwa?"

43 Jesusasti jupanakarux sänwa: —Jan maynit maynikam arnaqasipxamti —sasa.

44 Janiw khitis nayar jutkaspati, janitix khithankitu uka Awkix jupar irpkipan.

45 Profetanakan qillqatäxiwa: "Taqiniruw Diosan yatichatäpxani" sasa. Taqi khitinakatix Awkin ist'apki, yatxatapki ukanakax nayan ukar jutapxi.

46 Janiw khitis Awkerorj uñjkiti, jan ukasti Diosat jutki ukakiw Awkerorj uñji.

47 Qhanak sapxsma, khinitix nayar iyawskitu ukax wiñay jakañaniwa.

48 Nayajj jakañ churir t'ant'ätwa.

49 Nayra awkinakamax wasaran maná manq'a manq'apxäna, jiwatäxapxänwa.

50 Akax alaxpachat saraqanir t'ant'awa, maynix uka t'ant'at manq'añapataki, jan jiwañapataki.

51 Nayax alaxpachat saraqanir jakkir t'ant'ätwa, khinitix aka t'ant'at manq'ani ukax wiñayatakiw jakani.

52 Judionakajj jupanakkamaw ch'ajjwapjjäna, akham sasa: "¿Kunjamarak aka jaqejj aychap manq'añasatak churistaspasti?"

53 Jesusasti jupanakarux sänwa: —Qhanak sapxsma, janitix Jaqin Yuqapan janchip manq'apkäta, wilapsa umkätaxa, janiw jakañax utjkaniti —sasa.

54 Khinitix jañchix manq'ki, wilaxsa umki ukaxa, wiñay jakañaniwa. Qhep qhepa urun jaktayäjjja" sasa.

55 Nayan jañchixax chiqpachapuniw manq'awa, wilajasti chiqpachapuniw umañawa.

56 Khinitix jañchix manq'ki, wilax umki ukax nayamp chikaw jakasi, nayasti jupamp chikaw jakasi.

57 Kunjämtix jakkir Awkix nayar khitanitu, nayasti Awkin layku jakaskarakatwa.

58 Aka t'ant'ax alaxpachat saraqanir t'ant'awa, janiw kunjamtí nayra awkinakamax maná manq'a manq'apkän ukhama, jiwatäxapxänwa.

59 Capernaúm markan yatichaskäna ukhaw sinagogan arsüna.

60 Discipulonakapat waljaniw uk ist'asin sapxäna: —Akax ch'amawa; ¿khitis uk ist'aspa?

61 Jesusax discipulonakapan uka tuqit arnaqasipxatap yatisinxä, jupanakarux sänwa: —¿Ukax jumanakarux chuym ust'ayapxtamti?

62 Jaqin Yuqapar kawkhantí nayrax jakkänä ukaru makhataskir uñjapxäta ukhaxa, ¿kamachasma?

63 Ajayux ch'amañchi; janchix janiw kuna askis utjkiti, jumanakar sapksma uka arunakax ajayuwa, jakañarakiwa.

64 Ukampis jumanakat yaqhepajj jan creyipki ukanakajj utjarakiwa. Jesusasti qalltatpachaw khitinakas jan iyawsapki, khitinakas jupar aljantapxañapän uk yatäna.

65 Jupasti sarakinwa: —Ukhamatwa sapxsma, janiw khitis nayar jutkaspati, janitix Awkixax churkitu ukkhaxa —sasa.

66 Uka pachatpachaw walja discipulonakapajj kutt'anjjapjjäna, janirakiw jupamp chika sarnaqjjapjjänti.

67 Jesusasti tunka payan jaqinakarux sänwa: —¿Jumanakax sarxapxätati?

68 Simón Pedrosti juparux sänwa: —Tata, ¿khitorurus sarañäni? wiñay jakañ arunacanitäwa.

69 Nanakax iyawsapxarakatwa, jumatix jakkir Diosan Yuqapätamxa.

70 Jesusasti jupanacarojj sänwa: —¿Janit nayajj jumanacarojj tunka payan ajllpksma, jumanacat maynejj supayaraqui?

71 Judas Iscariote yuqapat parläna, jupaw tunka payan jaqinakat maynirix katuntañapa.

7 JAQTHAPI

1 Uka qhipatsti, Jesusax Galileanwa sarnaqäna, judionakax jupar jiwayañ munapxatap layku.

2 Judionakan tabernáculo fiestapajj jak'ankjjänwa.

3 Jilanakapasti juparux sapxarakinwa: —Akat sarxam, Judear sarxam, discipulonakamax kuntix jumax lurkta uk uñjapxañapataki —sasa.

4 Janiw khitis jamasat kuns lurkiti, jupa pachpaw qhan uñt'ayasiñ munaraki. Jumatix ukanak lurasmaxa, akapachar uñacht'ayañamawa.

5 Jilanakapas janiw jupar iyawsapkänti.

6 Jesusasti jupanacarojj sänwa: —Nayan pachajjajj janiw purinquiti.

7 Akapachankirinakajj janiw jumanakar uñisipkaspati; Ucampis nayarojj uñisipjjetuwa, nayajj uñisiñap laycu, luräwinakapajj jan waliwa.

8 Jumanakax aka jach'a phunchhāwir makhatapxam; Tiempoajj janiraw phoqaskiti" sasa.

9 Uka arunak arsusinsti, Galilean qhiparäna.

10 Jilanakapajj sarjjapjjäna ukhajja, Jesusajj janiw qhanpach fiestar sarkänti, jan ukasti jamasatjamaw sararakina.

11 Ukatsti judionakax jupar thaqhaxäna, ukatsti sapxarakinwa: —¿Kawkinkis jupasti?

12 Jaqenakajj jupat wal arnaqasipjjäna, yaqhepajj akham sapjjänwa: "Suma jaqëjjewa" sasa. ukampis jaqinakar sallqji.

13 Ukampis janiw khitis judionakar axsarasaw qhan parlkänti.
 14 Fiesta chika taypiruw Jesusax templor sarasin yatichäna.
 15 Judionakasti wal muspharapjjäna, akham sasa: —
 ¿Kunjämarak aka jaqejj letranak yatpachasti, janirakiw yateqkchijnja?
 16 Jesusasti jupanacarojj sänwa: —Yatichäwijjajj janiw nayanquiti, jan ucasti khitanquitupanquiwa —sasa.
 17 Maynitix munañap lurañ munchixa, Diosan yatichäwip yatiñapawa, jan ukax naya pachpat parlataxa.
 18 Khititix jupa pachpat parlki ukax jupan jach'a kankañap thaqhi, ukampis khititix khithankipan jach'añchatäñ thaqi ukax chiqawa, janiw kuna jan wali lurañas jupan utjkiti.
 19 ¿Janit Moisesax Ley churapxtam, ukampis janiw maynis kamachirjam phuqhaptati? ¿Kunatarak jwayañ munapxtasti?
 20 Jaqinakasti sapxarakinwa: —Jumasti mä saxranitawa.
 21 Jesusasti jupanacarojj sänwa: —Nayajj mä luräwi lurta, jumanacajj taqeniw muspharasipjja —sasa.
 22 Ukatwa Moisesax circuncisión churapxsma. (Janiw Moisesan jutatap laykukiti, jan ukasti nayra awkinakapat jutatap layku.) jumanakax sábadu urun mä jaqir circuncisión lurapxtaxa.
 23 Maynitix sábadu urun circuncisión katuqchixa, Moisesan kamachip jan p'akintañapataki. ¿Jumanakax nayat colerasipxtati, sábadu urun mä jaqir k'umarapxtayatax layku?
 24 Jan uñnaqaparjam taripapxamti, jan ukasti chiqapar uñjapxam.
 25 Jerusalén markankir yaqhepajj sapjjäna: “¿Janit aka jaqejj jwayañ munapki?”
 26 Ucampis jupajj jan ajjsart'asaw parli, jupanacajj janiw kuns sapquiti. ¿Chiqapunit apnaqirinakax yatipxaspa aka Cristoxa?
 27 Ukampis jiwaxax aka jaqirux kawkitsa jutatayna uk yattanwa, ukampis Cristox jutkani ukkhaxa, janiw khitis kawkitsa jutatap yatkiti.
 28 Jesusasti templon yatichasin jach'at art'äna: —Jumanakax panpachaniw uñt'apxista, kawkitsa jutkta ukxa yatipxtawa.
 29 Ucampis nayajj jupar uñt'twa, nayajj jupat juttwa, jupaw nayar khitanitu.
 30 Ukatsti jupanakarux katuntañ munapxäna, ukampis janiw khitis amparap luqtkänti, pachapax janiraw purinkänti.
 31 Jaqinakat waljaniw jupar iyawsapxäna, ukat sapxarakinwa: —Cristox jutkani ukhaxa, ¿juk'amp milagronak luraniti aka jaqin luratapat sipansa?
 32 Fariseonakax ist'apxänwa, jaqinakax Jesusat ukham arnaqasipxatapa. fariseonakampi, sacerdotenakan jilirinakapampisti, jupar katuntañatakejj oficialanakuw khitijjapjjäna.
 33 Jesusasti jupanacarojj sänwa: —Mä juk'a pachaw jumanakampiskä, qhitanquiti ucaruw sarjjä —sasa.
 34 Jumanakax thaqhaxitaniwa, ukampis janiw jikxatapkistati, kawkirutix nayax jikxatasktxa, janiw uka chiqar puripkasmati.
 35 Judionakax jupanakkamaw jiskt'asipxäna: —¿Kawkirus sarxani, jan jikxatañataki? ¿Jupajj jan judiöpki ukanakar ch'eqt'at jaqenakar saraspa, jan judiöpki ukanakar yatichañataki?

36 ¿Kunjämsa jupajj akham säna: “Jumanakajj thaqapjjetätawa, ukampis janiw jikjjetapkitätati” sasa.
 37 Qhep qhepa uru, uka jach'a fiestanja, Jesusajj sayt'asisaw art'asäna: “Maynitejj umat pharjatächi ukhaja, nayar jutasin umañapa” sasa.
 38 Khititejj nayar iyawskitu ukajja, kunjamti Qellqatajj siski ukhama, purakapatjja jawiranakaw jacañ umajj mistuni.
 39 (Ukampus Jupar iyawsirinakan Ajayupat parläna, jupar iyawsirinakasti, janiraw Qullan Ajayux churatakänti, Jesusax janiraw jach'añchatäkänti).
 40 Walja jaqinakaw uka aru ist'asax sapxäna: —Chiqpachansa aka profetaxa —sasa.
 41 Yaqhipanakax sapxarakinwa: —Akax Cristowa —sasa. Ukampus yaqhipanakax sapxänwa: —¿Cristox Galileat mistuniti?
 42 ¿Janit Qillqatax siski: ‘Cristox Davidan wawanakapat juti, Belén markat jutani, kawkhaniti Davidax jakaskäna?
 43 Uca laycuw jakenaca taypin t'aqanuqtasiñajj utjäna.
 44 Jupanakat yaqhepajj jupar katuntapjjañapänwa; ukampus janiw khitis ampar luqtkänti.
 45 Ukatsti sacerdotenakan jilirinakapampi fariseonakampiruw sarapxäna. Jupanakasti sapxarakinwa: —¿Kunatsa jan apanipktasti?
 46 Uk uñjirinakasti sapxänwa: —Janipuniw khitis aka jaqir uñtat parlkiti —sasa.
 47 Ukat fariseonakax jupanakarux sapxarakinwa: —¿Jumanakax sallqjatäpxtati?
 48 ¿Khitis jilirinakas jan ukax fariseonakas jupar iyawsapxi?
 49 Ucampis aca jakenacajj jan Ley uñt'qui uca jakenacajj maldecapäjjewa.
 50 Nicodemosti jupanacarojj sänwa: —Jupanakat maynir arumajj Jesusan ukar jutäna.
 51 ¿Janir ist'kasat yatkasax kamachisax khitirus juchañchaspa?
 52 Jupanakasti sapxarakinwa: —¿Jumax Galileankirritati? Uñt'apxam, Galileatxa janiw mä profetax mistkiti —sasa.
 53 Sapa mayniw utapar sarxapxäna.

8 JAQTHAPI

1 Jesusax Olivos qulluruw saräna.
 2 Alwatpachaw Diosar yupaychañ utar kutt'anina, taqiniw jupar jak'achasipxäna. Jupasti qunt'asisaw jupanakar yatichäna.
 3 Escribanakampi fariseonakampisti, wachuq juchar purt'at mä warmiruw Jesusar irpanipxäna. ukatsti uka warmir chika taypin utt'ayapxäna.
 4 Jupanakasti sapxarakinwa: —Yatichiri, aka warmix wachuq jucha lurasax katuntatänwa —sasa.
 5 Moisesax Ley tuqi uka jaqinak qalamp k'upjapxañapa sasaw sapxitu.
 6 Jupanakar juchañchatax yant'asaw ukham sapjjäna. Ukampus Jesusax qunqurt'asisaw amparapamp uraqir qillqt'äna, janis ist'kaspa ukhama.
 7 Ukat jiskt'asipkakinwa, jupajj sayt'asisaw jupanakar säna: “Khititejj jumanak taypin jan juchaniki ukajja, nayraqatajj mä qala jaqontpan” sasa.
 8 Ukatsti wasitat qunqurt'asisaw oraquer qillqt'äna.

9 Khitinakatix uk ist'apkän ukanakasti, maynit maynikamaw jilîr jaqit qalltasin qhip qhipakama mistupxäna.

10 Jesusasti sayt'asisinx janiw khirus uñjkänti, jan ukasti warmirukiw säna: —Warmi, ¿kawkins jumar juchañchirinakaxa? ¿janit khitis juchañchktam?

11 Jupasti sarakînwa: —Janiw khitis, Tatay. Jesusasti juparux sänwa: —Janiw **nayas juchañchksmati, saram, jan mayampsa juchar juchañcham** —sasa.

12 Jesusasti mayampiw jupanakar säna: —Nayax akapachan qhanapätwa, khitis nayar arkkitu ukax janiw ch'amakan sarnaqkaniti, jan ukasti jakañ qhana katuqani —sasa.

13 Fariseonakasti juparux sapxarakînwa: —Juma pachpaw arsutaxa. qillqatamax janiw chiqäkiti.

14 Jesusasti jupanakarux sänwa: —Naya pachpat arsuskäyät ukasa, nayan arsutaxax chiqawa, kawkitsa jutta, kawkirus saraskta uk yattwa. ucampis janiw kawkitsa jutta, kawkirus saraskta uk yatipkasmati” sasa.

15 Jumanakax jañchin munañaparjamaw taripapxtaxa; Janiw khirus taripkti.

16 Ukampis nayatix juchañchkäxa, taripäwix chiqawa, janiw naya sapakikti, jan ukasti nayasa, khitanitu Awkisa.

17 Kamachinakamansti Qillqatarakiwa: “Pani jaqin arsutapax chiqawa” sasa.

18 Naya pachpaw naya pachpat qhanañchi, khithankitu uka Awkis nayat qhanañchi.

19 Jupanakasti sapxarakînwa: —¿Kawkins Awkimax? Jesusasti sarakînwa: —Janiw **nayarus uñt'apkistati, janirakiw Awkijarus uñt'apkistati, jumanakatix nayar uñt'apxitasmaxa, Awkixarus uñt'apxasmawa** —sasa.

20 Jesusasti Tatitun utan yatichaskäna ukhaw qullqi imañ utan arsüna. Jupan pachpaw janîraw purinkänti.

21 Jesusasti mayampiw jupanakar säna: —Nayaw saraskta, jumanakasti thaqapxätawa, juchanakamansti jiwapxätawa.

22 Judionakasti sapxarakînwa: —¿Jiwayasiniti? Jupajj siwa: “Kawkiruti nayajj sarkä ukjja, janiw jumanakajj jutapksmati” sasa.

23 Jesusasti jupanacarajj sänwa: —Jumanakajj anqankirîpjtawa. Nayax alaxpachankirîtwa, jumanakax akapachankirîpjtawa; Nayajj janiw akapachankirîkti.

24 Nayasti sapxasmawa, jumanakax juchanakaman jiwapxäta, jumanakatix nayätwa jan iyawsapkätaxa, juchanakaman jiwapxäta —sasa.

25 Jupanakasti sapxarakînwa: —¿Khitirakîtasti? Jesusasti jupanakarux sänwa: —Kunjamti qalltatpach sapksma ukhama —sasa.

26 Nayajj walja arunakanîtwa, jumanakat juzgañatakisa, ukampis khiti nayar khitanitu ukajj cheqäskapuniwa. Jupat ist'kta ukanak akapacharux arsta.

27 Jupanakajj janiw Awkit jupanakar parlatap amuyapkänti.

28 Jesusasti jupanacarajj sänwa: —Jumanakasti Jaqin Yoqapar jach'ar aptapjätä uapachaw yatipjätä, nayajj jutajja, janiw naya pachpat kuns lurkti. ukampis Awkixax yatichkitu ukhamarjamaw ukanak arsta.

29 Khititejj nayar khitanitu ukajj nayamp chikaw utji, Awkejj janiw sapak jaytkituti. Kunatix jupar kusisiyki ukanakxa sapa kuti lurarakta.

30 Uka arunak arsuskäna ukhajja, waljaniw jupar creyipjjäna.

31 Jesusasti jupar iyawsir judionakarux sänwa: —Jumanakatix arunakaj phuqapxätaxa, chiqpachapuniw nayan discipulojäpxäta.

32 Jumanakax chiqa kankañ uñt'apxäta, chiqa kankañaw qhispiyapxätam.

33 Jupanakasti sapxänwa: —Abrahaman wawanakapäpxtwa, janipuniw khitin esclavopäpkti.

34 Jesusasti jupanakarux sarakînwa: —Qhanak sapxsma, khitis juchar purki ukax juchan esclavopawa —sasa.

35 Uywatax janiw wiñayatak utan qhiparkiti, jan ukasti Yuqax wiñayatakiw jakaski.

36 Yuqatix jumanakar qhispiyapxätamxa, chiqpachapuniw qhispiyatäpxäta.

37 Nayax yattwa jumanakax Abrahaman wawanakapäpxatamxa. ucampis jumanacajj jiwayañ munapjestaajja, arujajj janiw jumanaca taypin utjquiti” sasa.

38 Nayax kuntix Awkixamp uñjkta uk arsta.

39 Jupanakasti sapxarakînwa: —Abrahaman awkixawa —sasa.

Jesusasti jupanacarajj sänwa: —Jumanakatejj Abrahaman wawanacapäpjjasapänjja, Abrahaman luräwinacap lurapjjasma —sasa.

40 Jichhasti nayaruw jiwayañ munapxtaxa, mä jaqi chiqak yatipaxsma, Diosat ist'apxsma.

41 Jumanakax awkiman luratanakap lurapxtaxa. Jupanakasti sapxarakînwa: —Janiw nanakax q'añu jucha lurañat nashtanti; mä sapa Awkiw utjistu, jupasti Diosawa.

42 Jesusasti jupanacarajj sänwa: —Diosatejj jumanacan Awquimäspajja, nayar munasipjjasmawa. janirakiw naya pachpat jutkti, jan ukasti jupaw khitanitu.

43 ¿Kunatsa jumanakax parlatax jan amuyapka? arunakaj jan ist'apxatama layku.

44 Jumanakax Supay awkimat jutapxtaxa, awkiman munañanakapsa phuqhaxarakitawa. Qalltatpach jaqi jiwayir jaqînwa, janiw chiqa kankañan jakkänti, janirakiw chiqa kankañapax jupan utjkiti. Kunapachatix k'arinak parlki ukhaxa, jupa pachpaw parli, k'arisiri, awkipawa.

45 Nayajj cheq sapksmajja, janiw creyipkti.

46 Jumanakat kawkiris juchat amuyt'ayitu? Nayatejj cheq siristjja, ¿kunatsa jan creyipkista?

47 Khititejj Diosat jutki ukajja, Diosan arunakap ist'iwa, jumanakajj janiw ist'apktati, jan Diosat jutapjjatamata.

48 Ukatsti judionakax juparux sapxarakînwa: —¿Janit suma sapktati jumax Samariankirîtawa, saxranakanîtawa?

49 Jesusasti sarakînwa: —Janiw **nayajj saxranîkti. ukampis nayax Awkijaruw jach'añchta, jumanakasti nayaruw jisk'achapxista.**

50 Nayasti janiw jach'a jach'a tukuñaj thaqkti, khitis thaqki, taripki ukax utjarakiwa.

51 Qhanakwa sapjjsma, maynitejj nayan arsutaj phoqchejj, janipuniw jiwañ uñjkaniti.

52 Ukatsti judionakax juparux sapxarakînwa: —Jichhax yatipxtwa supay utjatama —sasa. Abrahamax jiwatäxiwa, profetanakasa; Jumasti saraktawa: “Maynitejj nayan arsutaj phoqhaspajja, janipuniw jiwañap mallt'kaniti” sasa.

53 ¿Abraham awkisat sipansa juk'amp jach'ätati? Profetanakasti jiwatäxiwa, ¿khirus juma pachpa lurasma?

54 Jesusasti sarakînwa: —Naya pachpatejj jach'añchassta, jach'añchawijajj janiw kunäkisa. Jumanakax Diosamaw sapxsma.

55 Ukampis janiw jupar uñt'apktati; ucampis nayajj jupar uñt'twa, nayatejj “janiw jupar uñt'cti” siristija, nayajj jumar uñtasit k'arisiri jaqëjjäwa;

56 Abraham awkimajj nayan uruj uñjasajj wal kusišina.

57 Judionakax juparux sapxarakinwa: —¿Janit phisqa tunka maraniktati, ¿Abrahamar uñjtati?

58 Jesusasti jupanacarojj sänwa: —**Cheqpachapuniw nayajj sapjjsma, janir Abrahamajj utjcän ucajja, nayajj utjctwa — sasa.**

59 Ukatsti Jesusax qalanak apthapina, jupar jaquqaniñataki, ukampis Jesusax imantasisaw templot mistuwayxäna, jupanak taypiruw saräna.

9 JAQTHAPI

1 Jesusax uka chiqat saraskäna ukhaxa, yurüwipatpach mä juykhu jaqiruw uñjana.

2 Discipulonakapajj akham sasaw jupar jiskt'apjjäna: “Yatichiri, ¿khitis juch luräna, aka jaqe, jan ukajj awk taykapas juykhütapa?”

3 Jesusasti sarakinwa: —**Janiw aka jaqix jucha lurkiti, janirakiw awk taykapas jucha lurkiti, jan ukasti Diosan luratanakapax jupar uñt'ayasiñapawa.**

4 Qhitaniplitu ukan luräwinakap urükipanwa lurañaja.

5 Nayajj akapachankkasajj akapachan qhanapätwa.

6 Uk arsusinsti, laq'aruw thuqt'äna, ukatsti laq'ampiw laq'a lurarakina, ukatsti uka juykhu jaqin nayranakaparuw laq'ampi jawq'jarakina.

7 Juparux sarakinwa: —**Siloam estanquen jariqir sarañamawa,** ukax akham sañ muni: “Khithata” sasa.

8 Jaqi jak'ankirinakasa, nayrax juykhükaspas ukham uñjapkän ukanakax sapxänwa: —¿Janit akax qunt'atäsin achikt'asiriki?

9 Yaqhepajj sapjjäna: “Akawa” sasa, yaqhepasti sapjjäna: “Jupajj jupar uñtasitawa” sasa.

10 Jupanakasti sapxarakinwa: —¿Kunjämarak nayranakamax jist'aratäpachasti?

11 Jupasti sarakinwa: —Jesus satäkis uka jaqew laq'a luratayna, nayranakajaruw jariqanitu, ukatsti sarakituwa: “Siloam estanquer sarasin jariqasipxam.

12 Jupanakasti sapxarakinwa: —¿Kawkinkis jupasti? Jupasti sarakinwa: “Janiw yatkti” sasa.

13 Jupanakasti nayra juykhu jaqiruw fariseonakan ukar irpaxäna.

14 Samarañ uruw Jesusax laq'a luratayna, ukat nayranakap jist'arakina.

15 Ukatsti fariseonakasti mayampiw Jesusar jiskt'apxarakina, kunjamatsa jupax uñjana. Jupasti sarakinwa: —Nayranakajaruw laq'a uchawayitu, nayasti jariqta, uñjaraktwa —sasa.

16 Ukatwa fariseonakat yaqhepajj sapjjäna: “Aka jaqejj janiw Diosat jutkiti, kunattejj janiw sábado uru phoqkiti” sasa. Yaqhepasti sapjjäna: “¿Kunjämarak mä jucharar jaqejj ukham milagronak luraspasti? Ucat jupanaca taypin t'aqanuqtäwiw utjana.

17 Juykhurux mayamp sapxänwa: —¿Kuns jumax nayranakamax jist'arawayi? Jupasti sarakinwa: “Jupajj mä profetawa” sasa.

18 Judionakax janiw jupat juykhütapat iyawsapkänti, janirakiw uñjxänti, ukampis uñjir jaqin awk taykapar jawsañkama.

19 Jupanakasti akham sasaw jiskt'apxäna: —¿Jumanakax juykhükaspas ukham sapkta uka wawamaxa? ¿Kunjämarak jichhasti uñjpachasti?

20 Awk taykapasti jupanakarux sapxarakinwa: —Nanakax yatipxtwa aka wawax juykhütapa.

21 Ukampis jichhax kuntix jupax uñjki uk janiw yatktanti. Jan ukax khittix nayranakap jist'arki ukax janiw yatktanti. jiskt'apxam: jupa pachpaw arsuni.

22 Awk taykapax uka arunak arsupxäna, judionakar axsarapxatap layku, judionakax nayratpach mä amtar puripxäna: Maynitix Cristow sasin arsuspa ukhaxa, sinagogat jaqunukutäñapawa.

23 Awk taykapasti sapxarakinwa: —Jichhax chuymañiwa; jiskt'apxani.

24 Ukatsti juykhu jaqirux wasitat jawsapxäna, ukat sapxarakinwa: —Diosar jach'añcham!

25 Jupasti sarakinwa: —Juchararichi janicha, janiw yatkti.

26 Jupanakasti mayampiw jupar jiskt'apxäna: —¿Kuns lurtamxa? ¿Kunjämarak nayranakamax jist'arawayisti?

27 Jupasti jupanakarux sarakinwa: —Nayax sapxma, ukampis janiw ist'apktati, ¿kunatsa mayamp ist'apxasma? ¿Jumanakax jupan discipulopäpätati?

28 Ukarusti sapxarakinwa: —Jumaw jupan discipulopätaxa. ukampis jiwasax Moisesan arkiripäpxtwa.

29 Diosax Moisesar parlatap yatipxtwa.

30 Uca jaqejj jupanacarojj sänwa: —¿Kunatsa akajj wali muspharkañajja, kawkitsa jupajj juti uk janiw yatipktati, ukampis jupajj nayranakaj jist'arawayitu —sasa.

31 Jichhasti yattanwa Diosax janiw juchararanakar ist'kiti, ukampis maynitix Diosar yupaychiri, munañap phuqchixa, juparuw ist'i.

32 Akapachan qalltatapatxa janiw ist'askänti khitix juykhüki uka jaqin nayranakap jist'aratapxa.

33 Uka jaqeti jan Diosat jutkaspäna ukhajja, janiw kuns lurkaspänti.

34 Jupanakasti sapxarakinwa: —Jumasti q'al juchanakan yuritayna, ¿janit yatichapxista? Ucatsti jupar jaqunukupjjäna.

35 Jesusax jupar jaqunukutap ist'äna. Jupar jikxatasax sänwa: —**¿Diosan Yuqapar iyawstati?**

36 Jupasti sarakinwa: —Tatay, ¿khitix jupar iyawsañajataki?

37 Jesusasti juparux sänwa: —**Jumaw jupar uñjtaxa, jupaw jumamp parl't'aski —sasa.**

38 Jupasti sarakinwa: —Tatay, nayajj iyawstwa —sasa. Ukat jupar yupaychäna.

39 Jesusasti sarakinwa: —**Juchañchañatakiw akapachar jutta, jan uñjirinakan uñjapxañapataki. uñjirinakan juykhüpaxañapataki.**

40 Jupamp chikäpkäna uka fariseonakat yaqhepajj uka arunak ist'asaw jupar sapjjäna: —¿Jiwasax juykhüpxtati?

41 Jesusasti jupanakarux sänwa: —**Jumanakatix juykhüpkasmamaxa, janiw juchanipkasmati. ucatwa juchamajj utjaskaqui.**

10 JAQTHAPI

1 Qhanak sapxma, khittix oveja uywañ utar punkut jan mantki, jan ukasti yaqha thakhinjam makhatki ukaxa, lunthata, lunthata jaqiwa.

2 Khittitejj punkut mantani ukajj ovejanak awatiriwa.

3 Juparuw punku uñjirix jist'araraki; uwijanakasti arup ist'apxiwa, jupasti pachpa uwijanakaparuw sutipat jaws, ukatsti irpxaruwayi.

4 Uwijanakapar mistki ukkhasti, jupanakan nayraqatapan saraski, uwijanakasti jupar arkapxi.

5 Jan uñt'at jaqirux janiw arktapkaniti, jan ukasti jupat jaltxapxani, yaqha markankirinakan arup jan yatiptap layku.

6 Jesusax uka uñacht'awimpiw jupanakar parläna, ukampis jupanakax janiw amuyapkänti kunjämtix jupanakar siskän ukanakxa.

7 Jesusasti mayampiw jupanakar säna: —Qhanak sapxsma, uwijanakan punkupätwa —sasa.

8 Taqe khitinakatejj nayat nayraj jutapki ukanakajj lunthatanaka, lunthatanakäppjewa, uwijanakajj janiw ist'apkänti.

9 Nayätwa punkuxa, naya tuqi khititix mantanixa, qhispiyatäniwa, ukatsti mantani, mistuni, ukatsti pastu jikxataraki.

10 Lunthatax janiw jutkiti, jan ukasti lunthatasiñataki, jiwayañataki, t'unjañatakiw jutta.

11 Nayasti suma awatiritwa, suma awatiristi ovejanak layku jakañap apt'asi.

12 Ucampis khititix irnaqir'iki, jan awatirix jan uwijanakaniki ukaxa, lobo jutaskir uñji, uwijanak jaytasin jaltxa.

13 Irnaqirix t'ijtxiwa, irnaqir jaq'itap layku, janiw uwijanakat llakiskiti.

14 Nayasti suma awatiritwa, uwijanakajarus uñt'araktwa, uwijanakajarus uñt'araktwa.

15 Kunjamti Awkejj nayar uñt'kitu, ukhamarakiw nayajj Awkeroyj uñt'ta.

16 Yaqha ovejanakas utjarakituwa, uka ovejanakasti janiw aka ovejankir'ipkiti, jupanakarus apaniñajawa, jupanakajj arup ist'apjiani. Ucatsti mä sapa uwijaw utjani, mä sapa awatiristi utjani" sasa.

17 Ukatpi Awkijax munasitu, nayan jakañaj apt'atax layku.

18 Janiw khitis nayat apt'kituti, jan ukasti naya pachpaw uk apt'asta. Nayajj ch'amanitwa uk uchañataki, ukat wasitat katuntañatakis ch'amanitwa. Aka kamachi Awkixat katuqta.

19 Ukatsti judionak taypinx wasitat t'aqanuqtäwiw utjana, uka arunak arsutapatxa.

20 Jupanakat waljanejj sapjjäna: "Jupajj supayaniwa, loqtatäjjewä" sasa. ¿Kunatsa jupar ist'apxta?

21 Yaqhepasti sapjjäna: "Janiw khititejj supayaniki ukan arunakapäkiti" sasa. ¿Mä supayax juykhunakan nayranakap jist'araspati?

22 Uka urusti Jerusalén markan Diosar luqtañ fiesta luräna, juypfi pachas purirakinwa.

23 Jesusasti Salomonan utapan templon sarnaqäna.

24 Ukatsti judionakax jupar muyuntasin sapxäna: —¿Kunapachkamas pächasipxäta? Jumatix Cristoxätaxa, qhan yatiyapxita —sasa.

25 Jesusasti jupanakarux sarakinwa: —Nayax sapxsmawa, ukampis janiw iyawsapktati, kuntix nayax Awkixan sutipxarux lurkta ukanakax nayat qhanañchi —sasa.

26 Ukampis jumanakax janiw iyawsapktati, janiw nayan ovejanakajäpktati, kunjämtix sapksma ukhama.

27 Ovejanakajasti arujaruw ist'apxi, nayasti jupanakar uñt'araktwa, nayar arkapxitu.

28 Jupanakarux wiñay jakañ churta; Jupanakasti janipuniw tukuskaniti, janirakiw khitis amparajat apsuskaniti" sasa.

29 Nayar churitu Awkixax taqit sipansa juk'amp jach'awa; janirakiw khitis Awkijan amparapat apsuñ pueckiti.

30 Nayampi Awkijampejj mayakipjita.

31 Ukatsti judionakax wasitat qalanak apthapixäna jupar qalamp k'upjañataki.

32 Jesusasti jupanakarux sänwä: —Awkixat walja aski luräwinak jumanakar uñacht'ayapxsma. ¿Kawkir luräwinakatsa qalamp k'upjapxista?

33 Judionakasti sapxarakinwa: —Janiw suma luräwi laykux qalamp k'upjapktamti. jan ukasti Diosar jisk'achañataki; Jumajj jaqikasin Diosar tukstajja" sasa.

34 Jesusasti jupanakarux sänwä: —¿Janit jumanakan kamachiman qillqatäki: 'Jumanakax diosanakäpxtawa' sasa?

35 Jupanakati Diosan arupax purinkäna uka diosanakar sutichäna, janirak Qillqatax p'akintatäkaspati.

36 Khitirutix Awkix qullanchawayki ukat akapachar khitanki uka jaqit sapxam: 'Jumaw Diosar jan walinak parlta. "Nayax Diosan Yuqapätwa?"

37 Nayatix Awkijan luräwinakap jan lurktxa, jan iyawsapxita.

38 Ucampis nayatejj lurkäjja, janis nayar creyipquistajja, luräwinakar iyawsapjjam, Awquejj nayampitap yatipjjañamataki, iyawsapjjjañamataki.

39 Jupanakasti wasitat katuntañ munapxäna, ukampis Jesusax jupanakan amparapat qhispiwayxäna.

40 Jordán jawir khurkatar wasitat sarxäna, kawkhanti Juanax qalltan bautiskäna uka chiqaru. ukat ukanwa qhiparäna.

41 Waljaniw Jesusar jak'achasisin sapxäna: —Juanax janiw mä milagro lurkänti.

42 Waljaniw ukan Jesusar iyawsapxäna.

11 JAQTHAPI

1 Mä chachaw usutäskäna, Lazaro sutini, Betania markankiri, Mariampi Marta kullakapampi.

2 (Mariax Tatitir q'apkir qullampi jawq'jatayna, kayunakap ñik'utapampiw pichthapina, Lazaro jilapax usutänwa).

3 Ukatwa kullakanakapajj jupar khitapjjäna, akham sasa: "Tatay, khitiruti jumajj munaskta ukajj usutäjjewä" sasa.

4 Uk ist'asinsti, Jesusax sänwä: —Aka usux janiw jiwañar puriykiti, jan ukasti Diosan jach'a kankañapatakiwa, ukhamat Diosan Yuqapan jach'añchatäñapataki —sasa.

5 Jesusasti Martaru, kullakaparusa, Lazarorus wal munasina.

6 Usutäta ist'asinsti, pä uruw kawkhanti jakaskäna uka chiqan qhiparäna.

7 Uka qhipatsti Jesusax discipulonakaparux sänwä: —Judear wasitat sarxañäni —sasa.

8 Discipulonakapasti sapxänwa: —Yatichiri, aka qhipa urunakanxa judionakax qalamp k'upjañ munapxtam. ¿Ukat wasitat sarxtati?

9 Jesusasti sarakinwa: —¿Janit mä urux tunka payan horanakax utji? Maynitix urun sarnaqchixa, janiw lankt'askaspati, akapachan qhanap uñjatap layku.

10 Ukampis maynitix aruman sarnaqkixa, lankt'asi, jan qhananitap layku.

11 Ukanak säna, uka qhipatsti jupanakarux sänwä: "Lázaro amigosax ikiskiwa; ucampis nayajj sarasctwa, jupar ikit sartayañataqui —sasa.

12 Discipulonakapasti sapxänwa: —Tatay, ikirichixa, walikiskaniwa —sasa.

13 Ukampis Jesusax jiwatapat parläna, ukampis jupanakax ikit samarañ tuqit parlkaspa ukham amuyapxäna.

14 Jesusasti jupanakarux qhan säna: —Lazarox **jiwxiwa —sasa.**

15 Jumanak laykuw kusicita, nayajj jan ukankayäta, jumanakajj iyawsapjjañamataki. ukampis jupan ukar sarañäni.

16 Didimo satäkis uka Tomás discipulonakaparoj sänwa: —Jichhajj sarapjjañäni, jupamp chika jiwañasataki —sasa.

17 Jesusajj purinkäna ukhajja, pusi uruw sepulturan ikiskir uñjäna.

18 Betania markax Jerusalén marka jak'ankänwa, niya tunka phisqan kilometronak sarañankäna.

19 Walja judionakaw Martampi Mariampir jilapamp chuymacht'ir sarapxäna.

20 Martasti Jesusan jutañap ist'asin jupamp jikisir saräna.

21 Martasti Jesusarux sänwa: —Tatay, jumati akankasmäxa, jilaxax janiw jiwkasapänti —sasa.

22 Ukampis nayajj yattwa, jichhürunakansa, kunti Diosar mayipkäta ukjja, Diosaw churätam” sasa.

23 Jesusasti juparux sänwa: —**Jilamax jaktaniwa —sasa.**

24 Martasti juparux sänwa: —Qhipa urun jaktañap yattwa —sasa.

25 Jesusasti juparux sänwa: —**Nayaw jaktañasa, jakañasa.**

26 **Khititejj jakki, nayaruy iyawski ukajja, janipuniw jiwkaniti. ¿Ukarux iyawstati?**

27 Jupajj sarakinwa: —Jisa, Tatay, nayajj creytwä jumajj akapachar jutañapäki uka Cristo, Diosan Yoqapätajja —sasa.

28 Uk arsusinsti, Maria kullakaruw jamasat jawsäna, akham sasa: “Yatichirix jutxiwa, jawsanistam” sasa.

29 Uk ist'asinsti, jank'akiw sartasäna, ukatsti jupar jak'achasäna.

30 Jesusajj janiraw uka markar purinkänti, jan ukasti kawkhantä Martajj jupamp jikiskäna uka cheqankänwa.

31 Utan jupamp chik sarnaqir judionakax Mariar jank'ak sartasisin mistur uñjasax jupar arkapxäna, sapxarakinwa: —Jupax sepulturaruw jachir saraski —sasa.

32 Mariax kawkirutix Jesusax jikxataskän ukaru purisinxa, kayunakap jak'aruw qunt'asisin säna: —Tatay, jumati akankasmäxa, janiw jilaxax jiwkasapänti —sasa.

33 Jesusasti uka warmir jachir uñjasa, jupamp chik jutir judionakarus jachir uñjasa, jach'at arnaqasäna.

34 Ukat sapxarakinwa: —**¿Kawkirus ikipxtaxa?** Jupanakasti sapxänwa: —Tatay, jutam uñjiri —sasa.

35 Jesusajj wal jachäna.

36 Judionakasti sapxarakinwa: —¿Uñtapxam, kunjämsa jupar munasi!

37 Jupanakat yaqhepajj akham sasaw sapjjaña: “¿Janit aka jaqejj juykhunakan nayranakap jist'arañapatak yanapt'kaspäna?”

38 Jesusasti mayampiw jach'at jach'at sepulturar purinäna. Uka p'iyajj mä p'iyaniw, uka p'iyaruw mä qala ikiskäna.

39 Jesusasti sarakinwa: —**Qal apaqapxam —sasa.** Marta, jiwat jaqin kullakapax sänwa: —Tatay, jichha pachax q'añuchatäxiwa, pusi uruw jiwatäxi —sasa.

40 Jesusasti juparux sänwa: —**¿Janit nayax sisksma, jumati iyawsasmäxa, Diosan jach'a kankañap uñjasma?**

41 Kawkhantä jiwatanakajj uchatäpkäna uka cheqatwa uka qala apsupjjaña. Jesusasti nayranakap jach'at jach'at arsüna: —**Awki, yuspärsma ist'atamata —sasa.**

42 **Nayasti yattwa juman ist'atama, ukampis jak'ankir jaqenakatjja, nayar khitanitamat iyawsapjjañapataki.**

43 Uk arsusinsti, jach'at art'äna: —**Lazaro, mistum —sasa.**

44 Jiwatasti amparanakaparu, kayunakaparu sepultura isimpi chint'ataw mistunäna. Jesusasti jupanacarojj sänwa: —**Jichhajj antutapjjam —sasa.**

45 Ukatsti walja judionakax Marian ukar jutasin Jesusan luratanakap uñjasax jupar iyawsapxäna.

46 Jupanakat yaqhepajj fariseonakan ukar sarasinjja, kunti Jesusajj lurkäna ukanak yatipajjaña.

47 Ukarusti sacerdotenakan jilirinakapampi fariseonakampiruw mä Tantachäwir tantachthapixäna, ukat sapxarakinwa: —¿Kuns lurapxta? aca jaqejj walja milagronakwa luraski.

48 Jiwasatix ukham jaytanukuñänixa, taqiniw jupar iyawsapxani, ukat romanonakax jutapxaniwa, jiwasan chiqasa, markasarus apt'asipxani.

49 Jupanakat mayniristi Caifäs satänwa, jupasti uka maraw jilir sacerdotet irnaqäna, jupanakarux sänwa: —Jumanakax janiw kuns yatipktati.

50 Janirakiw jiwasatakix askikaspas ukham amuyapxamti, mä sapa jaqikiw marka layku jiwañapa, janirakiw taqpach markas t'unjañapakiti.

51 Jupajj janiw jupa pachpat arskänti, jan ukasti, uka marajj jilir sacerdotetjamaw Jesusajj uka marka layku jiwañapa sasaw profecia arsüna.

52 Janiw uka markatakikikiti, jan ukasti Diosan wawanakapar tantacht'asiñapatakiw ch'iqintatäpki.

53 Uka urut aksarojja, Jesusar jiwayañatakiw mä amtar puripjjaña.

54 Jesusasti janiw juk'amp qhanpach judionak taypin sarnaqxänti. Ucatsti wasara jak'ankir mä marcaruw sarjjaña, Efraín sat mä marcaruw sarapjjaña, ukanjja discipulonakapamp chikaw qheparapjjaña.

55 Judionakan Pascua urupax jak'ankxänwa, waljaniw Pascua janir purinkipanx Jerusalén markar q'umachasiñatak sarapxäna.

56 Ukatsti Jesusar thaqhaxäna, ukatsti templon sayt'atäkasinx jupanakkamaw parlasipkäna: —¿Kunjamax jumanakax amuyapxtaxa, jupax janiw fiestar jutkaniti?

57 Jilir sacerdotenakasa fariseonakasa mä mandamiento churapxäna: Maynitix kawkhankpachas uk yatchixa, uk yatiyañapataki, ukhamat jupar katuntapxaxapataki.

12 JAQTHAPI

1 Pascua urux suxta urunak janir purinkipanxa, Jesusax Betania markaruw purina, ukansti Lazarox jiwat jaktayäna.

2 Ukanwa Jesusar mä manq'a lurapxäna; Martasti luqtarakina, ukampis Lazarox jupamp chika mesan qunt'atäskäna ukanakat maynirinwa.

3 Ukatsti Mariax mä libra q'añu q'apkir qulla apt'asisaw Jesusan kayunakapar jawq'jjaña, ukatsti ñik'utapampiw kayunakap pichthapina.

4 Judas Iscariote sat mä discipulopajja, Simón chachan wawapawa, jupar aljantañapana.

5 ¿Kunatsa uka suma q'apkir qullax kimsa patak qullqir jan aljasin pisinkirinakar churatäkänti?

6 Jupajj janiw pisinkirinakat llakisitap sañ munkänti; ukampis lunthatap layku, uka bolsa apt'ata, ukar uchat yänak apt'ata.

7 Jesusasti sänwa: —Amuyapxam, imt'añ urut urutjamaw uka warmix uk imt'i —sasa.

8 Pobrenakajj jumanakamp'isipjapuniwa; ucampis nayajj janiw sapürus utjquituti —sasa.

9 Judionakat waljaniw Jesusan ukankatap yatipxäna, janiw Jesus laykuki jutapkänti, jan ukasti, jiwatanak taypit jaktaykäna uka Lazaror uñjapxañapatakiw jutapxäna.

10 Jilir sacerdotenakax Lazarorus jiwayañatakiw amtapxäna.

11 Jupa laykuw walja judionakax Jesusar iyawsapxäna.

12 Qhepüroja, walja jaqenakaw uka fiestar jutapjjäna, Jesusan Jerusalén markar jutañap ist'asa.

13 Palmera quqanakan ramanakap apthapisin jupar katuqiri sarasin jach'at art'asipxäna: “Osana: Israelan Reyipax Tatitun sutipxar jutki ukax jach'añchatäpan” sasa.

14 Jesusasti mä asno jikxatäna, ukat uka asno patxaruw qunt'asäna. kunjamt'i qillqatäki ukhamarjama,

15 Sionan phuchapa, jan axsaramti, Reyimax mä asno qallun qunt'ataw jutaski.

16 Qalltanja janiw discipulonakapajj ukanak amuyapkänti, jan ukasti Jesusar jach'añchatäjjäna ukhajja, jupat qellqatätpsa amtasipjjarakinwa.

17 Lazaror sepulturapat jawsayasin jiwatanak taypit jaktaykäna ukhajj jupamp chikäpkäna uka jaqenakajj qhanañchapjjäna.

18 Ukatwa jaqenakajj jupamp jikisipjjäna, jupajj uka milagro luratapat yatipjjäna.

19 Fariseonakax jupanakkamaw sapxäna: —¿Amuyapxtati kunjämtix jan kuns atipkta? uñtapxam, akapachax jupar arktasaw sarawayxi.

20 Uka fiestanja, mä qawqha griegonakaw Diosar yupaychañatak jutapjjäna.

21 Ukatsti Galileankir Betsaida markankir Feliperuw achikt'asäna: —Tata, Jesusar uñjañ munapxta —sasa.

22 Felipe jutasin Andresar yatiyäna.

23 Jesusasti jupanakarux sänwa: —Jaqin Yuqapan jach'añchatäñap horasax purinxiwa —sasa.

24 Qhanakwa sapxäma, janitix mä trigo trigox uraqir jaquqanisin jiwkaspa ukhaxa, sapakiw qhiparani, ukampis jiwchixa, walja achunak achuyi.

25 Khititejj jakañap munaski ukajja, apt'asiniwa; Khititejj akapachan jakañap uñiski ukajja, wiñay jakañkamaw imatäni.

26 Maynitix nayar yupaychkitu ukaxa, nayar arkitaspa; Kawkhantix nayax jikxatasktxa, ukanwa uywataxax utjani, khititix nayar luqtkitu ukaxa, Awkixax jach'añchani” sasa.

27 Jichhajj almajjajj llakt'atawa; ¿Kunsa nayajj siristjja? Awki, aka pachat qhispiyapxita, ucampis nayax jichha pacharuw puriwayta —sasa.

28 Awki, sutim jach'añcham. Ukatsti alaxpachat mä aruw ist'asäna: —Nayaw jach'añchta, wasitat jach'añcharakä —sasa.

29 Uk ist'asasti jaqinakax sapxänwa: “Mä angelaw jupar parläna” sasa.

30 Jesusasti sarakinwa: —Aka arux janiw nayat arskiti, jan ukasti jumanak laykuw juti —sasa.

31 Jichhaw akapachan taripäwipax purini, jichhaw akapachan p'iqinchiripax jaqunukutäni.

32 Nayatejj aka oraqet jach'ar aptatäristjja, taqe jaqenakaruw nayar jak'achasini.

33 Jupajj kuna jiwañas jiwañapa uk uñacht'ayasaw säna.

34 Jaqinakasti juparux sapxarakinwa: —Cristox wiñayatakiw utjani, uka kamachit ist'apxtwa. ¿khitis aka Jaqin Yuqapaxa?

35 Jesusasti jupanacarojj sänwa: —Mä juk'a pachaw jumanakamp'squini —sasa. Qhananikasax sarnaqapxam, jan ch'amakax jumanakar puriñapataki, ch'amakan sarnaqki ukax janiw kawkirus saraski uk yatkiti.

36 Qhana utjkasaxa, qhanar iyawsapxam, qhanan wawanakapäpaxañamataki. Jesusasti uk arsüna, ukat sarxäna, jupanakat imantasäna.

37 Ukampis Jesusax jupanak nayraqatan walja milagronak lurkchinsa, janiw jupar iyawsapkänti.

38 Isaías profetan arupajj phoqasiñapataki, jupajj akham sänwa: “Tata, ¿khitirak yatiyatasar creyisti?” ¿Khitinakarut Tatitun amparapajj uñacht'ayasi?

39 Ucatwa jan creyicänti, Isaías reyejj mayamp arsutap laycu.

40 Jupaw nayranakapar juykhuptayaraki, chuymanakaparus qala chuymaruw tukuyi; ukhamat jan nayranakapampi uñjapxañapataki, janirakiw chuymapampis amuyapxañapataki, jan kutikipstapxañapataki, nayasti jupanakar qullañataki.

41 Isaías reyejj k'ajkir jach'a kankañap uñjasajj jupat parlkäna ukhaw ukham säna.

42 Jilir jilirinak taypinsti waljaniw Jesusar iyawsapxäna. Ukampis fariseonak laykux janiw Jesusar arsupkänti, jan sinagogat jaqunukupxañapataki.

43 Jupanakajj Diosar jach'añchañat sipansa, jaqenakan jach'añchatäñaw juk'amp munapjjäna.

44 Jesusasti jach'at art'äna: —Khititix nayar iyawskitu ukax janiw nayar iyawskiti, jan ukasti khithankitu ukaruw iyawsi —sasa.

45 Khititejj nayar uñjkitu ukajja, khitankitu ukaruw uñji.

46 Nayajj mä qhanaw akapachar jutta, khitinakatejj nayar creyipki ukanakajj jan ch'amakan jakapjjañapataki.

47 Maynitix arunakax ist'aspa, jan iyawskchixa, janiw nayax jupar juchañchkti, janiw akapachar juchañchir jutta, jan ukasti akapachar qhispiyañatakiw jutta.

48 Khititejj nayar apanukuskitu, janirak arunakaj katoqki ukajja, jupar juchañchiriw utji.

49 Janiw naya pachpat parlkti; ukampis khitanitu Awkiw mä kamachi churitu, kunsa sañaja, kunsa arsuñajaxa” sasa.

50 Kamachipan wiñay jakañänap yattwa, kunjämtix Awkix siskitu ukhamarjamaw arsta.

13 JAQTHAPI

1 Pascua fiesta janir purinkipanja, Jesusajj akapachat sarjjañ horasajj purinjjatay yatäna, akapachankir jaqenakar munasitap laykojja, tukuykamaw jupanakar munasäna.

2 Manq'añ tukuyatatsti, Supayax Simonan Judas Iscariote yuqapan chuymapar aljantañatakiw mantawayxäna.

3 Jesusax Awkix taqi kuns amparapar katuyatap yatäna, Diosan jutatapa, Diosan ukar sarxatapa.

4 Jupasti manq'añt sartasinxa, isinapak maysaruw apanukuwayxi. ukatsti mä toalla aptasin cinturonampi chint'asäna.

5 Uka qhipatsti, uma warantañampiw discipulonakan kayunakap jariqañ qalltäna, ukatsti cinturonampi chint'at toallampiw pichthapina.

6 Ukatsti Simón Pedron ukar purintäna, Pedrosti juparux sänwa: —Tata, ¿jumax kayunakax jareqistati?

7 Jesusasti sarakinwa: —Janiw jichhajj kunti nayajj lurkta uk yatktati. ucampis jumaw jichhat yatjja” sasa.

8 Pedrosti juparux sanwa: —Janipuniw kayunakax jareqkatati —sasa. Jesusasti juparux sanwa: —Jan jariqkamaxa, janiw nayamp chikachasktati —sasa.

9 Simón Pedrox juparux sanwa: —Tatay, janiw kayunakajaki, jan ukasti amparanakajsa, p'iqixsa —sasa.

10 Jesusasti juparux sanwa: —Khititix jariqatäki ukax janiw kayunakap jariqasiñax wakiskiti, jan ukasti sapa mayniw q'uma, jumanakax q'umakipxtawa, ukampis janiw taqinix q'umakipktati —sasa.

11 Jupajj khitix jupar aljantañapa uk yatnwa. ucat jupajj sänwa: —Janiw taqeni q'omäpctati —sasa.

12 Ukatsti Jesusax kayunakap jariqasina, isinak apt'asisin wasitat qunt'atäxäna, ukatsti jupanakarux sanwa: —¿Yatipxtati kuntix nayax jumanakar lurapksma?

13 Jumanakax Yatichiri, Tatitu sasaw sapxista. nayajj ukhamarakiw jikjyatasta” sasa.

14 Naya, Tatitumasa Yatichirimasa, kayunakam jariqsta; jumanakasti maynit maynikamaw kayunakap jariqasipxañama.

15 Nayasti mä uñacht'äwi churapxsma, kunjämtix nayax jumanakar lurapksma ukham lurapxañamataki.

16 Qhanak sapxsma, uywatax janiw uywiripat sipan juk'amp jach'äkiti. janirakiw khithanit khititix khithanki ukat sipan juk'amp jach'äkiti.

17 Jumanakatix akanak yatipxstaxa, kususipxätawa.

18 Janiw taqe jumanakat parlkti, khitinakaruti ajllkta uk yattwa, ukampis Qellqataj phoqasiñapataki: “Khititej nayamp chika t'ant'a manq'ki ukajj naya contraw talonap jach'ar aptawayi” sasa.

19 Janir jutkipan sapxsma, ukhamat jumanakax nayan jupat iyawsapxañamataki.

20 Qhanakwa sapxsma, khititix khithkitu ukar katuqki ukax nayarw katuqi. Khititej nayar katoqkitu ukajja, khitankitu ukaruw katoqaraki.

21 Uk arsusinsti, Jesusax wal llakisina, akham sasaw qhanañchäna: —Qhanak sapxsma, jumanakat mayniw aljantapxitani —sasa.

22 Ukatsti discipulonakajj maynit maynikamaw uñkatasipjjäna, khitinakatsa jupajj parlaskäna uk pächasipjjäna.

23 Jesusan mä discipulopajj Jesusan amparaparuw qont'atäskäna, juparoyj Jesusajj wal munaskäna.

24 Simón Pedrosti amparapampiw amparapamp ist'äna, khitinakatsa parlaskäna uk jisk'tañapataki —sasa.

25 Ukatsti Jesusan pechopar ikintatäsin akham sanwa: —Tata, ¿khitix ukasti?

26 Jesusasti sarakinwa: —Khitirutix mä t'ant'a ch'allt'askä ukkhaxa —sasa. Uka t'ant'a ch'allt'asinsti, Simón chachan Judas Iscariote yuqaparuw churäna.

27 Uka t'ant'a manq'añ tukuyatatsti Supayax juparuw mantäna. Jesusasti juparux sanwa: —Ukham lurasma, jank'aki luram —sasa.

28 Janiw khitix mesa jak'ankir jaqis yatkänti, kuna amtampis jupar arsuna.

29 Jupanakat yaqhepajj akham amuyapjjäna: Judasajj bolsa apt'atänap laykojja, Jesusajj jupar akham sanwa: “Festa urun kunati munaski ukanak alasim” sasa. jan ukax, pisinkirinakar kuns churañapa.

30 Ukarusti uka t'ant'a katuqasinxa, jank'akiw mistuwayxäna.

31 Ukat mistxäna ukhaxa, Jesusax sanwa: —Jichhax Jaqin Yuqapax jach'añchatäxiwa, Diosax jupa tuqiw jach'añchatäxi —sasa.

32 Diosatix jupat jach'añchatänixa, Diosax jupa pachparuw jach'añcharakini, ukat jank'akiw jach'añcharakini.

33 Wawanaka, mä juk'a pachakiw jumanakampiskä. Jumanakaw thaqapxita, kunjämtix nayax judionakar sistxa: “Kawkirutix sarkä ukkhaxa, janiw jumanakax puripkasmati” sasa. ukhamasti jichhax sapxsmawa.

34 Mä machaq kamachi churapxsma, maynit maynikam munasipxam; kunjämtix nayax jumanakar munasipksma, jumanakax maynit maynikam munasipxam —sasa.

35 Jumanakatix maynit maynikam munasipxätaxa, taqiniw nayan discipulojapxatax yatipxani.

36 Simón Pedrox juparux sanwa: —Tata, ¿kawkirus sarasma? Jesusasti juparux sanwa: —Kawkirutix nayax sarkä ukaru, janiw jichhax nayar arkirismati; Ucampis jumajj qhepüroyj nayar arqitätawa” sasa.

37 Pedrosti jupar sarakinwa: —Tata, ¿kunatsa jichhajj jan arkirismati? Nayajj juma laykuw jakañaj apt'asä.

38 Jesusasti juparux sanwa: —¿Naya laykut jakañam apt'asiñ munta? Qhanakwa sisma, gallox janiw art'kaniti, kimsa kuti nayar jan uñt'ayañkama —sasa.

14 JAQTHAPI

1 Chuymamax jan llakisimti, jumanakax Diosar iyawsapxam, nayarw iyawsapxarakatawa.

2 Awkijan utapanjja walja jach'a utanakaw utji, janiti ukhamäkaspäna ukhajja, sapjjasmawa. Jumanakataki mä chiqä wakicht'iriw saraskta.

3 Nayatej jumanacatak mä cheque wakicht'ir saräjja, naya pachpaw jumanakar katoqapjjäma; Ukhamat kawkhanti nayajj jikjyataskta ukkha, jumanakas ukankapjjänamataki” sasa.

4 Kawkiruti nayajj sarkä ukjja jumanakajj yatipjjtawa, kawkir thaksasa uk yatipjjtawa.

5 Tomasisti juparux sanwa: —Tatay, janiw yatipkti kawkirus sarañamaxa. ukat ¿kunjamatsa thak yatsna?

6 Jesusasti juparux sanwa: —Nayaw thaki, chiqä, jakañasa.

7 Jumanakatix nayar uñt'apxitasmaxa, Awkijarus uñt'apxarakismawa, jichhat uksarux uñt'apxarakatawa, uñjapxarakatawa.

8 Felipesti juparux sanwa: —Tatay, Awkix uñacht'ayapxita, ukax wakisiwa —sasa.

9 Jesusasti sarakinwa: —¿Janit nayajj jumampiskta, Felipe, ¿janit uñt'kista? khititix nayar uñjkitu ukax Awkiruw uñji; Ukhamasti, ¿kunjämarak jumax akham sista: ‘Awkiru uñacht'ayapxita?

10 ¿Janit jumax iyawskta Awkimpä, Awkix nayampitax? kuntix jumanakar sapksma uka arunakxa janiw naya pachpat parlkti, jan ukasti, nayan jakki uka Awkiw luräwinakap luraraki.

11 Nayajj Awkin mayakita, Awkejj nayampiskatap iyawsapjjeta, jan ukajj luratanakamat creyipjjeta.

12 Qhanakwa sapxsma, khititix nayar iyawskitu ukaxa, kuntix nayax lurkta ukanak lurarakini. ucanakat sipansa juk'amp jach'a luräwinakwa lurani; Awkijan ukar sarañ layku.

13 Kuntix jumanakax sutixar mayipkäta uk lurarakä, Awkix Yuqan jach'añchatäñapataki.

14 Jumanakatix sutixar kuns mayipxätaxa, nayax phuqhä.

15 Jumanakatix nayar munapxstaxa, kamachinakax phuqhaxam.

16 Nayasti Awkiruw mayt'ä, jupasti yaqha chuymacht'iri churapxätam, ukhamat wiñayatak jumanakampñapataki.

17 Chiqpach Ajayusa; Juparux janiw akapachax katuqkaspati, janirakiw jupar uñjkiti, janirakiw uñt'kiti. Jupajj jumanakamp chikaw jakasi, jumanak taypinkaniwa” sasa.

18 Janiw nayajj jumanakar jan sum apanukupkämati, juman ukar jutapjjäma.

19 Mä juk'a pachatxa, akapachax janiw mayamp uñjkiti. ukampis jumanakax nayar uñjapxista, nayan jakatax layku, jumanakas jakapxäta —sasa.

20 Uka urux yatipxätawa, nayax Awkixanktxa, jumanakax nayamp chika, nayasti jumanakampita.

21 Khititejj mandamientonakaj katoqki, phoqki ukajja, jupaw nayar munaskitu, khititejj nayar munaskitu ukajj Awkijan munatäniwa, nayasti jupar munaskä, jupar uñacht'ayarakä.

22 Judasajj janiw Iscariotejj jupar skänti: “Tatay, ¿kunjamarak nanakar uñacht'ayasktasti, janirak akapachar uñacht'ayasktasti?”

23 Jesusasti sarakinwa: —Maynitix nayar munaskituxa, arsutax phuqhani.

24 Khititejj nayar jan munaskitu ukajja, janiw arunakaj phoqkiti, ist'apka ukajj janiw nayankkiti, jan ukasti khithankitu uka Awkinkiwa.

25 Nayasti jumanakampikasaw ukanak sapxma.

26 Ucampis chuymacht'iri, Qullan Ajayu, khitirutix Awkix sutixar khitanki, jupaw taqi kuns yatichapxätam, taqi kuntix jumanakar sapksma uk amtapxarakitam.

27 Nayajj sumankañ jaytapjjsma, nayajj sumankañ churapjjsma, janiw kunjamtä akapachajj churki ukhama. Chuymamax jan llakisimti, janirak axsarapxamti.

28 Jumanakax ist'apxtawa, kunjämtix sapxma: “Nayaw sarxä, jumanakan ukar kutt'anipxaraktxa” sasa. Jumanakatix nayar munapxista ukhaxa, kusiisipxasmawa, nayax Awkin ukar saraskta sasaw sista, Awkixax nayat sipan juk'amp jach'awa.

29 Jichhasti nayasti sapxma, uqhamarac janir purinkipan iyawsapxamataki.

30 Jichhatjja, janiw jumanacampejj wal parlkäti, akapachan p'eqt'iripajj jutaniwa, janiw kunas nayajj utjquti.

31 Ucampis akapachan yatipjjañapaw nayan Awquir munasitajja. kunjämtix Awkix kamachi churkitu, ukhamarakiw nayax lurtxa. Sartam, aka chiqat sarañäni.

15 JAQTHAPI

1 Nayätwa cheqpach uva ali, Awkijasti yapuchiriwa.

2 Nayan utjki uka ramanakax jan achuñapatakix apaqiwa, taqi ramanakatix achupki ukanakax q'umacharakä, ukhamat juk'amp achuñapataki.

3 Jichhasti jumanakax q'uma arunak parlapksma uka tuqi w q'umachatäxapxtaxa.

4 Nayamp chika jakasipjjam, nayasti jumanakan jakapjjam. Kunjämtix ramax janiw jupa pachpax achuñjamäkiti, jan ukasti uva alipan qhiparaspä; janiw juk'ampi lurapksmati, janitix nayamp chika jakasipkätaxa.

5 Nayätwa uva ali, jumanakax ramanakäpxtawa, khititix nayampiki, nayasti jupamp chikäki ukax walja achunak achuyi, jan nayamp chikasti janiw kuns lurapksmati.

6 Maynitix nayamp jan jakkchixa, mä ramar uñtataw jaqunukuta, wañt'ata. jaqinakax apthapisin ninaruw jaquntapxäna, ukat phichhantatäpxänwa.

7 Jumanakatix nayamp chika jakasipkätä, arunakajasti jumanakan utjaskakiristamxa, kuntix munkta uk mayipxäta, ukhamat jumanakar phuqasini.

8 Ukhamatwa Awkixax jach'añchasi, jumanakax walja achunak achupxtaxa. ukhamarakiw jumanakax nayan discipulonakaxäpxäta —sasa.

9 Kunjamti Awkejj nayar munaskitu, ukhamarakiw nayajj jumanakar munasipjjsma.

10 Jumanakatix mandamientonakaj phuqapxätaxa, nayan munasiñaxan jakasipxäta; kunjämtix nayax Awkijan mandamientonakap phuqhawaytxa, munasiñapan jakarakta.

11 Ukanak jumanakar sapxma, nayan kusisiñax jumanakan utjañapataki, kusisiñamax phuqt'atäñapataki.

12 Nayan kamachixax akawa: Jumanakax maynit maynikam munasipxam, kunjämtix nayax jumanakar munasipksma ukhama.

13 Janiw khitis akat sipan juk'amp munasiñax utjkaspati, mä jaqix amigonakapan jakañap apt'asiñapawa.

14 Jumanakajj nayan amigojöpjjtawä, kunti nayajj siksma uk lurapjjäta ukhajja.

15 Jichhat uksaröjj janiw esclavo sapjjsma. uywatax janiw yatkiti kuntix uywiripan lurki ukxa. Taqi kuntix Awkixat ist'kta ukanak jumanakar yatiyapxma.

16 Janiw jumanakax nayar ajllipkistati, jan ukasti nayaw jumanakar ajllipxma, jumanakar utt'ayapxma, achunak achupxañamataki, achunakamax utjaskakiñamataki .

17 Akanak sapxma, maynit maynikam munasipxam — sasa.

18 Akapachatix jumanakar uñisipxtamxa, jumanakax yatipxtawa, janir jumanakar uñiskasax nayaruw uñisipxitu.

19 Jumanakatix akapachankiripxasmawa, akapachankirinakax jupanakan munataparux munapxaspänwa, ukampis jumanakax janiw akapachankiripktati, jan ukasti akapachat ajllipxma, ukatwa akapachankirinakax uñisipxi.

20 Kunti nayajj sapksma uka arut amtasipjjam: “Uywatajj janiw uywiripat sipan juk'amp jach'äkiti” sasa. Jupanakatix nayar arknaqapxitanixa, arknaqapxarakitamwa; nayan arsutax phuqhapxchixa, jumanakan arunakamsa phuqhapxarakiniwa.

21 Taqi ukanakxa nayan sutix laykuw lurapxätam, khititix khithankitu ukar jan uñt'atap layku.

22 Nayatix jan jutasin jupanakar parlkiriskayätxa, jupanakax janiw juchanipkaspänti.

23 Khititejj nayar uñiskitu ukajj Awkijaruw uñisi.

24 Nayatix jupanak taypin jan khitis lurki ukanak lurkiriskayätxa, janiw jupanakax juchanipkaspänti.

25 Ucampis akanacajj phoqhasi, kawkir aruti jupanakan leyipan qellqatäki uka arunakajj phoqhasiñapataki: “Jupanakajj ina ch'usat uñisipjjetu” sasa.

26 Kunapachatix chuymacht'irix purinkani, khitirutix Awket khitanipkäma uka chiqä Ajayu, Awkit mistuni ukapachaxa, jupaw nayat qhanañcht'ani.

27 Jumanakas qhanañchapxarakitawa, qalltatpach nayampipxatam layku.

16 JAQTHAPI

1 Ukanak jumanakar sapxma, jan juchañchasipxañamataki.
 2 Jupanakasti sinagoganakat jaqunukupxätam.
 3 Jupanakasti akanak lurapxätam, Awkirusa, nayarus jan uñt'atap layku.
 4 Ucampis nayajj jumanacarojj sapijsma, ucapachajj jumanacar yatiyapjjatamat amtasipjjam. Ukanaksti janiw qalltan sapksmati, jumanakampiskäy layku.
 5 Jichhasti khithankitu uka jak'aruw saraskta; Jumanak taypit janiw maynis jiskt'apkituti: “¿Kawkirus saraskta?”
 6 Ucampis nayajj jumanacarojj sapijsma uca laycu, Ilaquisiñaw chuymanacarojj phoqhantatäpji.
 7 Ucampis nayajj cheq sapijsma. Jumanakatakix wali askiwa nayan sarxañaxa, nayatix jan sarkä ukhaxa, chuymacht'irix janiw jumanakan ukar jutkaniti. Ucampis nayatejj sarjjäjjä, jupar jumanacaruw khitanipjja —sasa.
 8 Jutkani ukkhasti, akapacharux juchat, chiqapar sarnaqañata, taripäwi tuqitsa chiqañcht'ani.
 9 Juchatjja, janiw nayar creyipkiti.
 10 Chiqa kankañat parlki, Awkijan ukar saratax layku, jumanakax janiw juk'amp uñjapkistati.
 11 Juchañchäwi, akapachan p'iqinchiripax taripatäxiwa.
 12 Nayajj walja arunakwa jumanacarojj sapjjerista, ucampis jichhajj janiw aguantañjamäquiti.
 13 Ukampisa, kunapachati Diosax chiqa kankañ Ajayux jutani ukhaxa, taqi chiqa yatichäwinakaruw irpaxätam, janiw jupa pachpat parlkaniti. Ucampis kuntix ist'kani ukxa, jupaw yatiyapxätam.
 14 Jupaw nayar jach'añchani, jupaw nayat katoqani, jumanakar yatiyapxarakitamwa.
 15 Taqe kunati Awkejj utjki ukajj nayankiwa, ukatwa nayajj sista: “Jupajj nayat apsusaw jumanakar yatiyapjjätam” sasa.
 16 Mä juk'a pachatxa, janiw uñjapkistati, mä juk'a pachatxa, Awkin ukar saratax layku.
 17 Yaqhep discipulonakapajj jupanakkamaw sapjjäna: “¿Kunatsa jupajj sistu: “Mä juk'a tiempotakejj janiw uñjapkistati” sasa Awki?”
 18 Jupanakasti sapxarakinwa: —¿Kunatsa akax siski: “Mä juk'a pachaxa?” kunti siski uk janiw yatksnati.
 19 Jesusasti jupar jiskt'añ munapxatap yatina, ukat jupanakar säna: —Jumanakax maynit maynikam jiskt'asipxtati, nayax sapxma: “Mä juk'a pachax janiw uñjapxitätati” sasa ?
 20 Qhanakwa sapxma, jumanakax jachapxätawa, jachapxätawa, ukampis akapachax kusiisipxani, jumanakax llakisipxätawa, ukampis llakinakamax kusisiñaruw tukuni.
 21 Warmix usuriki ukhax llakitaw jikxatasi, pachapax purinxiwa, ukampis wawat ususxasax janiw juk'amp llakit amtasxiti, mä chachan akapachan yuritapat kusiisita.
 22 Jichhasti jumanakax llakisipxtawa, ukampis wasitat uñjapxäma, chuymanakamax kusiisipxani, janiw khitis jumanakat kusisiñam apt'apkätamti.
 23 Uka urux janiw kuns mayipkätati. Qhanakwa sapxma, kuntix Awkix sutixar mayipkätä uk churapxätam —sasa.
 24 Jichhakamax janiw kuns nayan sutixar mayipktati, mayipxam, ukatsti katuqapxäta, kusisiñanakam phuqt'atäñapataki.
 25 Aka arunaksti nayax siwinakampiw sapxma, ukampis pachax purinxiwa, janiw juk'ampi siwinakampi parlkxäti, jan ukasti Awkit qhan uñacht'ayapxäma.

26 Uka urux nayan sutixaruw mayipxäta, ukampis janiw sapksmati: Awkuruw jumanakatak mayipxäma.
 27 Awki pachpaw jumanakarux munapxma, jumanakax nayar munasipxatam layku, Diosat mistutaxar iyawsapxarakatawa.
 28 Nayax Awkin taypit jutta, akapachar jutta.
 29 Yatiqirinakapasti sapxarakinwa: —Jichhax qhan parlasktaxa, janirakiw mä arsuwi arsktati —sasa.
 30 Jichhasti yatipxtwa taqi kunsä yatta, janirakiw khitis jumar jiskt'añax wakiskiti.
 31 Jesusasti jupanakarux säna: —¿Jichhax iyawsapxtati?
 32 Uñtapxam, pachax puriniwa, jisa, jichhaw purini, jumanakax sapa mayniw jupanakan uraqipar ch'i qintatäpaxäta, naya sapak jaytapxäta, ukampis janiw nayax sapakikti, Awkix nayampitap layku.
 33 Ukanak jumanakar sapxma, nayamp chika sumankañ utjañapataki. Akapachanxa t'aqhsisiñanakanipxätawa. Nayajj akapachar atipjawaytwa.

17 JAQTHAPI

1 Jesusasti uka arunak parläna, ukatsti alaxpach uñtasaw säna: —Awki, pachax purinxiwa. Yuqamar jach'añcham, Yuqamax jumar jach'añchäñapataki.
 2 Kunjämtix jumax taqi jaqinakxar ch'am churtaxa, khitinakarutix jumax churkta ukanakaru wiñay jakañ churañataki.
 3 Akax wiñay jakañawa, juma sapa chiqpach Diosar uñt'apxañapataki, ukhamarak Jesucristorus uñt'apxañapataki.
 4 Nayajj aka oraquen jach'añchisma, kuna lurañanakti nayar churkista uk tukuyta.
 5 Jichhasti, Aw Tatay, jumamp chika jach'añchita, kunjamti akapachajj janir utjkäna ukhajj jumamp chik jach'añchatakayäta ukampi.
 6 Nayasti sutim uñt'ayawaytwa khitinakarutix akapachat churkista ukanakaru. Jupanakasti arunakam phuqapxiwa.
 7 Jichhasti yatipxiw taqi kunatix nayar churkista ukax jumat jutatap —sasa.
 8 Kuna arunaktix jumax churkista uka arunak jupanakarux churta; Jupanakasti jupanacarojj katoqapjjewa, nayajj jumat mistutajja yatipjjewa, nayar khitantamjja iyawsapjjaraquiwa” sasa.
 9 Jupanakatak mayiskta, janiw akapachankir jaqenakatakejj mayiskti, jan ukasti khitinakaruti churkista ukanakatak mayiskta. Jumankätap layku.
 10 Taqi nayankirinakax jumankapxi, jumanakasti nayankapxi. ucat nayajj jupanac laycu jach'añchatätwa.
 11 Jichhasti janiw nayajj akapachankjjäti, jan ucasti akanacajj akapachankjjewa, nayajj juman ukar juttwa —sasa. Qullan Awki, khitinakarutix nayar churkista ukanakarux sutim tuqiwi imañama, jupanakasti mä sapakipxañapataki, nanakjam mayakipxañapataki.
 12 Akapachan jupanakamp chikäskäyät ukhasti, sutim tuqiwi jupanakar imawayta, kawkirinakatix churkista ukanak imawayta, ukampis janiw maynis chhaqkiti, jan ukasti t'unjañ wawakiw chhaqxi. Qellqatajj phoqhasiñapataki.
 13 Jichhasti juman ukar jutta; Ucanacajj nayajj akapachan arsta, jupanacan kusisiñajjajj phoqhasiñapataki.
 14 Nayaw jupanakarux arunakam churta; akapachankirinakasti jupanakarux uñisipxiwa, jupanakax

janiw akapachankiripkiti, kunjamtĩ nayax jan akapachankirĩkti.

15 Nayajj janiw jupanakar akapachat apanukuñamat mayiskti, jan ukasti jan walinakat jark'aqañamatakiw mayiskta.

16 Jupanakajj janiw akapachankiripkiti, kunjamtĩ nayajj jan akapachankirĩkti.

17 Jupanakarux chiqa kankañampi qullanām, arumax chiqawa.

18 Kunjamtĩ jumajj akapachar khitankistajja, ukhamarakiw nayajj jupanakar akapachar khitanta.

19 Jupanak laykusti naya pachpaw q'umachasiñ munta, jupanakasti chiqa kankañ tuqi qullanat uñjasipxañapataki.

20 Janirakiw jupanakatakik mayiskti, jan ukasti khitinakatiw arunakap tuqi nayar iyawsapkitu ukanakatakiw mayiskta.

21 Ukhamat taqiniw mā sapakĩpxañapataki; kunjāmtix jumax, Awki, nayampĩkta, nayasti jumamp chikāskāyāt ukhama, jupanakasti jiwasampi mayakĩpxañapataki.

22 Nayasti jach'a jach'a tukuñ churkista; Ukhamat jupanakax mayakĩpxañapataki, kunjāmtix jiwasax mayakĩktan ukhama.

23 Nayasti jupanak taypinkāyātwa, jumasti nayampĩskāyātwa, ukhamat jupanakajj mā sapakĩpjjañapataki. Ukhamat akapachankirinakax yatipxañapataki, nayar khitanitamata, jupanakar munasitamata, kunjāmtix nayar munaskista ukhama.

24 Awki, khitinakarutix nayar churkista ukanakan nayamp chikāpxañap munta. Ukhamat jupanakax nayan jach'a kankañapar uñjapxañapataki, jumatiw nayar churkista, jumaw janir akapachan qalltañapkamax nayar munasista.

25 Aski Awki, akapachajj janiw uñt'ktamti, ukampis nayajj uñt'smawa, jupanakajj nayar khitanitamat yatipjjarakiwa.

26 Nayasti sutim jupanakar yatiyta, yatiyarakiwa, nayar munasiñax jupanakampiñapataki, nayasti jupanakampiñapataki.

18 JAQTHAPI

1 Jesusax uka arunak arsusinx, discipulonakapamp chikaw Cedron jawir khurkatar sarapxāna, uka jawir umax mā huertaruw mantapxāna, discipulonakapampi.

2 Judas jupar aljantir judasasti, uka chiqarux yatxānwa, Jesusax walja kutiw discipulonakapampix ukar saririna.

3 Judasasti, sacerdotenakan jilirinakapampi fariseonakampit mā qawqha soldadonakampi, officialanakampi katoqāna, linternanakampi, antorchanakampi, armanakampi.

4 Jesusasti taqi kunatix jupar pasañapākān uk yatisaw mistuwayāna, ukat jupanakar sāna: —¿Khitirus thaqhaptaxa?

5 Jupanakasti sapxānwa: —Nazaret markankir Jesus —sasa. Jesusasti jupanacarojj sānwa: —Nayātwa —sasa. Judas jupar aljantir judasasti jupanakamp chikaw sayt'asina.

6 Ukatsti Jesusax jupanakar: “Nayātwa” sasin siskān ukkhaxa, qhipāxaruw sarxapxāna, uraqiruw jaquntapxāna —sasa.

7 Ukatsti mayamp jupanakar jiskt'āna: —¿Khitirus thaqhaptaxa? Jupanakasti sapxarakinwa: —Nazaret markankir Jesus —sasa.

8 Jesusasti sarakinwa: —Nayax sapxasma, jumanakatiw nayar thaqapxista ukhaxa, jupanakar sarxapxam.

9 Uqhamatakiw arsūna: “ Khitinakarutĩ churkista ukanakatjja janiw khitis chhaqkti” sasa.

10 Simón Pedrosti mā espada apt'ataw uka espada apsusin jach'a sacerdoten uywatapar jawq'jāna, kupi jinchupsa khuchhuqarakina. Uka uywatasti Malco satānwa.

11 Jesusasti Pedrorux sānwa: —Espadam vainar uchasim, Awkixax churitu uka copa, ¿janit uk umt'ā?

12 Ukatsti soldadonakan capitanapampi, judionakan jilirinakapampi, Jesusar katuntasin chinuntapjjāna.

13 Ukarusti nayraqatax Anasan markaruw irpxaruwayāna. Jupasti Caifāsān suegropānwa, jupasti uka maraw jilir sacerdotet irnaqāna.

14 Caifās chachaw judionakar ewjīt'āna, mā jaqejj marka layku jiwañapa.

15 Simón Pedrox Jesusar arkāna, yaqha yatiqiripasti, uka yatiqirix jilir sacerdoten uñt'atāxānwa, ukat Jesusamp chikaw jilir sacerdoten utapar mantāna.

16 Ucampis Pedrojj anqan punkun sayt'atāskāna. Ukatsti jilir sacerdoten uñt'at mayni yatiqiripax mistunina, ukatsti punku uñjiri warmimpiw parlāna, ukatsti Pedroruw irpxaruwayāna.

17 Punku uñjir tawaqux Pedrorux sānwa: —¿Janit jumax aka jaqin discipulonakapat mayniristi? Jupasti siwa: “Janiw nayajj ukhamākti” sasa.

18 Ukarusti, uywatanakampi, jilirinakampi sayt'atāsipkāna, jupanakax nina nakhantayapxāna. thayasti wali thayapuninwa, jupanakasti junt'uchasipxāna, Pedrosti jupanakamp chikaw sayt'asina, ukatsti junt'uchasina.

19 Jilir sacerdotejj Jesusarojj discipulonakapatsa, yatichāwinakapatsa jiskt'āna.

20 Jesusasti juparux sānwa: —Akapachar qhan parla; Nayajj sinagogansa, templonsa yatichirita, kawkiruti judionakajj sapūru sarapjjerina; jamasat janiw kuns siskti.

21 ¿Kunatarak jiskt'istasti? ist'apkitu ukanakarux jiskt'apxam, kuntix nayax jupanakar siskta ukxa.

22 Uk arsusinsti, uka jak'an sayt'atāskir mā jilir irpiriw Jesusar amparapamp jawq'jāna, akham sasa: —¿Jach'a sacerdoterux ukham jaystati?

23 Jesusasti juparux sānwa: —Nayatix jan wali arsūtāxa, jan walit qhanañcht'asim;

24 Anasasti Caifās jilir sacerdoteruw katuntat khithāna.

25 Simón Pedrosti sayt'asisaw junt'uchasina. Jupanakasti sapxarakinwa: —¿Janit jumax jupan discipulonakapat mayniriki? Jupasti jan iyaw sasaw sāna: “Janiw nayajj ukhamākti” sasa.

26 Jilir sacerdoten mā esclavopajja, Pedrojj jiñchup khuchhuqkāna uka familiarapajj akham sānwa: “¿Janit nayajj jupamp chika huertan uñjksma?”

27 Ukarusti Pedrox wasitat arsūna, ukspachaw gallox t'ijtāna.

28 Ukatsti Caifās chachan utapat Jesusarux taripañ utar irpaxāna. Jupanakasti janiw taripañ utar mantapkānti, jan q'añuchatāpxañapataki; jan ukasti Pascua manq'a manq'apxañapataki.

29 Ukat Pilatojj jupanakar sarasin akham sānwa: —¿Kuna juchañchapjjsma aka jaqeru?

30 Jupanakasti sapxarakinwa: —Janiti jan wali luririkaspān ukaxa, janiw jumar katuyapkiriskayātti —sasa.

31 Ucat Pilatojj jupanacarojj sānwa: —Jumajj jupar irpappjam, leyinacamarjam juchañchapjjam —sasa. Judionakasti juparux sapxarakinwa: —Janiw khitirus jiwayañax wakiskiti.

32 Ukhamat Jesusan arunakapax phuqasiñapataki, kuna jiwañas jiwañapa uk uñacht'ayañataki.
 33 Pilatosti wasitat taripañ utar mantasin Jesusar jawsäna, ukatsti sänwa: —¿Jumasti judionakan reyipätati?
 34 Jesusasti juparux sänwa: —¿Juma pachpat ukham sista, jan ukax yaqhanakax nayat sapxtam?
 35 Pilatojj sänwa: —¿Nayajj judio jaqëti? Markamampi, jilir sacerdotenakampiw nayar katuyapxtamxa.
 36 Jesusasti sarakinwa: —Nayan reinojajj janiw akapachankiriki, nayan reinojjati akapachankirisa ukhajja, servirinakajajj nuwasipjiaspänwa, ukhamat nayajj judionakar jan katuyatäñajataki.
 37 Pilatosti juparux sänwa: —¿Ukhamasti, ¿jumax reyitati? Jesusasti sarakinwa: —Jumaw nayajj reyitwa sistajja —sasa. Uka amtampiw nayajj nayajj nayajj nayajj nayajj akapachar jutta, kunatejj cheqäki uk qhanañañajataki. Taqe khitinakatejj cheqäki ukanakajja, nayan arunakaj ist'apjje.
 38 Pilatosti juparux sänwa: —¿Kunas chiqaxa? Uk arsusinsti, wasitatwa judionakan ukar sarasin jupanakar säna: —Janiw kuna juchsa jupar jikxatkti —sasa.
 39 Jumanakax mä costumbrenipxtawa, Pascuan mä jaqir antutapxanamataki, ¿jumanakax judionakan Reyipar antutapxäma?
 40 Ukatsti taqiniw wasitat art'asipxäna: —Janiw aka jaqikiti, jan ukasti Barrabäs sat jaqiwa —sasa. Jichhasti Barrabasajj lunthatanwa.

19 JAQTHAPI

1 Pilatosti Jesusar katuntasin jawq'jäna.
 2 Soldadonakax ch'aphinakat lurat coronampiw p'iqipar uchapxäna, ukatsti mä morado isi uchapxäna.
 3 Ukat sarakinwa: —¿Arunt'asim, judionakan reyipa! ukatsti amparanakapamp jawq'japxäna.
 4 Pilatosti mayamp mistusaw jupanakar säna: —Jumanakan ukar irpaxam, ukhamat jumanakax yatipxanamataki, janiw kuna juchanikti —sasa.
 5 Ukatsti Jesusax ch'aphi coronampi, morado isimpi isthapt'ataw mistunäna. Pilatosti jupanakarux sänwa: —¿Uñtapxam uka jaqi!
 6 Jilir sacerdotenakasa, jilirinakapasa Jesusar uñjasin jach'at art'asipxäna: —Ch'akkatapxam, ch'akkatapxam —sasa. Pilatosti jupanacarojj sänwa: —Irpapjjam, ch'akkatapjjam, janiw nayajj jupan juchap jikjijatkti —sasa.
 7 Judionakasti sapxarakinwa: —Jiwasan mä kamachiw utjistu, kamachis tuqiw jupax jiwañapa, Diosan Yuqapar tukutap layku —sasa.
 8 Pilatox uka aru ist'asax juk'ampiw axsaräna.
 9 Ukatsti wasitatwa taripañ utar mantasin Jesusar jiskt'äna: —¿Kawkitsa jutta? Ukampis Jesusax janiw jayskänti.
 10 Pilatosti juparux sänwa: —¿Janit nayar parlkta? ¿Janit yatkta jumar ch'akkatañatak ch'amanita, antutañatakis ch'amanitaxa?
 11 Jesusasti sarakinwa: —Janiw naya contra ch'amanikasmati, janitix alaxpachat churatakasmata.
 12 Ucatsti Pilatojj antutañwa munäna, ucampis judionacajj akham sasaw art'asipjijäna: —Jumati aka jaqerojj antutätajja, janiw Cesarän amigopäjjätati.
 13 Pilatojj uka aru ist'asajja, Jesusarojj irpsusaw taripañ utar qont'asäna, uka cheqajj Pavimento satawa, ukampis hebreo arunjja, Gabata satawa.

14 Pascua wakichañ urusti, niya suxta horasa, judionakarux sänwa: —¿Reyipxam!
 15 Jupanakasti jach'at art'asipxäna: —Amuyapxam, ch'akkatapxam —sasa. Pilatosti jupanacarojj sänwa: —¿Reyimar ch'akkatäti? Jilir sacerdotenakasti sapxarakinwa: —Janiw nanakax mä reyinipkti, jan ukasti César reyikiw utjistu —sasa.
 16 Ukatsti Jesusarux ch'akkatatäñapatakiw katuyäna. Ukat Jesusar katuntasin irpaxäna.
 17 Jesusasti cruzap apt'ataw mä p'iqi ch'akha satäkis uka chiqar saräna, uka chiqax hebreo arunxa Gólgota satawa.
 18 Ukxarusti mayniruw ch'akkatapxäna, maynirus mayniruw ch'akkatapxäna, maynirus ch'akkatapxäna, Jesusarus chika taypinkarakäna.
 19 Pilatosti mä suti qillqäna, ukatsti cruzan ucharakäna. Qillqatasti akham sänwa: “JESUS NAZARET markankir judionakan reyipa” sasa.
 20 Uka sutix walja judionakan uñt'ayatänwa, kawkhanti Jesusax ch'akkatatäkän uka chiqax marka jak'ankänwa.
 21 Judionakan jilir sacerdotenakapax Pilator sapxänwa: —Jan qillqapxamti: “Judionakan Reyipa” sasa. Ucampis jupajj akham sänwa: “Nayajj judionakan reyipätwa” sasa.
 22 Pilatosti sarakinwa: —Kuntä nayajj qillqkäyät uk nayajj qellqawaytwa —sasa.
 23 Ukatsti soldadonakax Jesusar ch'akkatasin isinapak aptasin pusi chiqaruw jaljasipxäna, sapa mayni soldadonakaru. ukatsti abrigopasti, jichhax jan sawurani, patatpach sawutänwa.
 24 Jupanakasti jupanakkamaw sapxäna: —Jan ch'iyjapxanänti, jan ukasti khitoris sorteo warkt'apxanäni, ukhamat Qellqatax phuqasiñapataki, uka qillqatax akham siwa: “Isinakax jupanakkamaw jaljapxi, isixax laykurakiw sorteapxi” sasa. Ucanacaw soldadonacajj lurapjijäna.
 25 Jesusan cruzap jak'an sayt'atäsipkäna, taykapampi, taykapan kullakapampi, Cleofasan warmipampi, Magdalena Mariampi.
 26 Jesusasti taykaparu, munit discipulopar jak'an sayt'atäskir uñjasax mamaparuw säna: —¿Warmi, uñjam wawama!
 27 Ukatsti discipuloparuw säna: —¿Uñtam taykama! Ucatsti uka discipulojj utaparuw irpäna.
 28 Uka qhipatsti, Jesusax taqi kunas phuqhasxi uk yatisinx akham sänwa: “Umat pharjataw” sasa.
 29 Mä phukhuw vinagrempi phuqantatäskäna, ukatsti mä esponjaruw vinagrempi phuqantapxäna, ukatsti hisopo sat ch'uqiruw uchapxäna, ukatsti lakaparuw uchapxäna.
 30 Jesusasti uka vinagre katuqasasti sänwa: —Tukusxiwa.
 31 Judionakasti, jiwatanakax jan cruzan jan qhiparapxanapatakiw wakicht'atäskäna, ukatwa uka samarañ urux jach'a urux Pilatorux achikt'asipxäna, kayunakap p'akjasiñapataki, ukhamat p'akjatäñapataki apsutäxiwa.
 32 Ukatsti soldadonakax jutasin nayrär jaqin kayunakap p'akjapxäna, mayniru ch'akkatat jaqin kayunakapsa p'akjapxäna.
 33 Jesusan ukar purisinsti, Jesusan jiwatap uñjasax janiw kayunakap p'akjapkänti.
 34 Ucampis mä soldadojj lanzampi ch'oqt'äna, ukat jank'akiw wilampi umampi mistunäna.
 35 Khititejj uk uñjkäna ukajj cheqäskapuniwa.
 36 Ukanakax Diosan Qillqatapan phuqasiñapatakiw luraswayi: “Janiw mä ch'akhapas p'akjaskaniti” sasa.

37 Yaqha Qillqatax akham sarakiwa: “Khitirutix ch'ankhachapkän ukarux uñch'ukipxaniwa” sasa.
 38 Uka qhipatsti, Arimatea markankir Joseyax Jesusan discipulopänwa, ukampis judionakar axsarasaw jamasat Pilatar achikt'asina, Jesusan janchip apaqañapataki. Ucat jupajj jutasin Jesusan janchipa apt'asina.
 39 Nicodemo chachasti Jesusan ukar arumaw purinina, jupasti mä patak kilo pesa, mirra, áloe sat mirra apanitayna.
 40 Ukatsti Jesusan janchipa aptasin lino isimpiw ch'uqt'asipxäna, kunjamtí judionakax imt'apki ukhama.
 41 Kawkhantí Jesusar ch'akkatatäkäna uka cheqanjja, mä jardinaw utjäna. Uka huertansti mä machaq sepulturaw utjäna, ukanjja janipuniw khitis imatäkanti.
 42 Judionakan wakichäwip laykuw Jesusar ikintapxäna. Sepulturax jak'ankxänwa.

20 JAQTHAPI

1 Semanan nayrír urupax Magdalena Mariax wali ch'amakt'ataw sepulturar purinina, ukat sepulturat qala apsut uñjäna.
 2 Ukatsti t'ijtäna, Simón Pedrompiru, Jesusan munat mayni discipulopampiru, jupanakarux sänwa: —Tatitur sepulturat apsusipxi, ukampis janiw yatipkti kawkirus ikipxi —sasa.
 3 Pedrosti, mayni discipulopampiw sepulturar sarapjjäna.
 4 Jupanakasti panpachaniw t'ijtaxpänä, mayni discipulosti Pedrot sipan juk'amp t'ijtäna, ukatsti sepulturaruw nayraqat purinina.
 5 Ukxarusti, qunqurt'asisinxä, linot lurat isinak ikiskir uñjäna. ukampis janiw mantkänti.
 6 Simón Pedrosti jupar arknaqasaw sepulturar mantäna, ukatsti lino isinak ikiskir uñjäna.
 7 Uka servilletasti p'eqep jak'ankänwa, janiw lino isimp chik uchatakänti, jan ukasti sapakiw mä cheqan lip'katatäna.
 8 Ukxarusti mayni discipulow mantarakina, jupasti nayraqat sepulturar jutäna, ukatsti jupaw iyawsäna.
 9 Jupanakajj janiw Diosan Qellqatapajj jiwatanak taypit jaktaniñap yatipkänti.
 10 Discipulonakajj wasitatwa utapar sarjjapjjäna.
 11 Ukampis Mariax sepultura jak'an jach'at jach'at sayt'atäskäna.
 12 Jan'q'u isimp isthapt'at pä angelaruw qunt'atäskir uñjäna, maynix p'iqipan, maynirus kayunakapan qunt'atäskir uñjäna, kawkhantix Jesusan janchipax ikiskäna.
 13 Jupanakasti sapxarakinwa: —Warmi, ¿kunatsa jachta? Jupanakarajj sänwa: —Jupanakajj Tatitujaruw apapjje, nayasti janiw yatkti kawkirus ikipjje —sasa.
 14 Uk arsusinsti, Jesusarux sayt'atäskir uñjäna, ukampis janiw yatkänti Jesusätapxa.
 15 Jesusasti juparux sänwa: —Warmi, ¿kunatsa jachta? ¿khitirus thaqkta? Jupajj jardinerot amuyasisajj akham sänwa: —Tata, jumatejj akat irpastajja, kawkirus ikiwaykta uk yatiyita, nayajj apasjjarakäna —sasa.
 16 Jesusasti juparux sänwa: —María —sasa. Ukatsti jupa pachpaw säna: —Raboni; ukax akham sañ muni: Yatichiri.
 17 Jesusasti juparux sänwa: —Jan llamkt'ita; Nayajj janiw Awkejjan ukar makhatatäkti, jan ukasti jilanakajan ukar sarasin jupanakar saram: ‘Nayajj Awkejjaru, jumanakan Awkiman ukar makhatawaytwa’ sasa. Nayan Diosajaru, jumanakan Diosamaru.

18 Magdalena Mariax discipulonakapar yatiyäna: “Tatitur uñjta, jupaw uka arunak jupar parläna” sasa.
 19 Uka pachpa jayp'usti, semanan nayrír urupansti, kawkhantí discipulonakajj judionakar ajjsarañat tantachasipkäna uka punkunakajj jist'antatäjjäna ukhajja, Jesusajj jupanak taypin sayt'asisin säna: “ **Jumanakajj sumankañajj utjpan**” sasa.
 20 Uk arsusinsti, amparanakapsa, lakapsa jupanakar uñacht'ayäna. Ucat discipulonacajj Tatitur uñjasajj wal kusisipjjäna.
 21 Jesusasti mayampiw jupanakar säna: —**Jumanakan sumankañapa, kunjämtix Awkixax khitankitu ukhamarjamaw jumanakar khithapxsma** —sasa.
 22 Uk arsusinsti, Jesusax jupanakar samsusaw säna: —Qullan **Ajay katuqapxam**.
 23 **Khitinakarutix juchanakap pampachapxäta ukaxa, pampachatäpxiwa; Khitinakan juchanakapan juchanakapsa imt'apkäta ukaxa, qhispiyatäpxiwa.**
 24 Jesusajj purinkäna ukhajj janiw jupanakampikänti, jupajj tunka payan jaqenakat maynirünwa, jupajj Didimo satänwa.
 25 Mayni arkirinakapasti sapxarakinwa: —Tatitur uñjapxta —sasa. Ucampis jupanacarajj sänwa: —Janit nayajj amparapan clavonakan ch'akhanakap uñjkä, amparajj clavonakan ch'iwipar uchaskä, amparajj jupan lakapar ch'allt'askä ukhajja, janiw creykäti —sasa.
 26 Ukat llätunk urutsti, discipulonakapajj wasitatwa uta manqhankapjjäna, Tomasasti jupanakamp chikäpjjänwa .
 27 Ukatsti Tomás juparux sänwa: —**Akar amparam luqxatam, amparanakaj uñjam. Amparam luqxatam, nayan lakajaru, jan iyawsañampi, jan ukasti iyawsirimpi** —sasa.
 28 Tomasisti juparux sänwa: —Tatituxa, Diosaxaraki —sasa.
 29 Jesusasti juparux sänwa: —**Tomás, nayar uñjatamat iyawstaxa.**
 30 Chiqpachansa Jesusax yaqha walja unañchanak discipulonakapan nayraqatapan luräna, uka unañchanakax janiw aka libron qillqatäkiti.
 31 Ukampis akanakax qillqatäxiwa, Jesusax Cristowa, Diosan Yuqapäta iyawsapxañamataki. Ukhamat iyawsasin sutip tuqi jakañ jikxatapxañamataki.

21 JAQTHAPI

1 Uka qhipatsti, Jesusax Tiberias quta thiyan discipulonakapar wasitat uñacht'ayasina. Ucatwa jupajj uñacht'ayasina.
 2 Ukansti Simón Pedro, Didimo sat Tomás, Galileankir Caná markankir Natanael, Zebedeon wawanakapasa, yaqha pä discipulonakapas tantachasipjjäna.
 3 Simón Pedrox jupanakarux sänwa: —Nayax chawlla katur saraskta —sasa. Jupanakasti sapxarakinwa: —Nanakax jumamp chikaw sarapxta —sasa. Jupanakasti mä boteruw sarapxäna, ukatsti mä boteruw mantapxäna; ukat uka arumax janiw kuns katjapkänti.
 4 Alwatsti, Jesusax quta thiyan sayt'atäskäna, ukampis discipulonakapax janiw Jesusäta yatipkänti.
 5 Jesusasti jupanacarajj sänwa: —**Wawanaca, ¿kuna mank'añas utji?** Jupanakasti sapxänwa: —Janiwa.
 6 Jesusasti jupanacarajj sänwa: —**Qhepajj barcon kupi toqer jaqontatäniwa, ukhamatwa jikjjatapjjäta** —sasa.

Ucatwa jaqontapjjäna, jichhaji walja chawllanak layku janiw apsuñ puedipcänti.

7 Jesusan munat discipulopaji Pedror sänwa: —Tatituwa —sasa. Simón Pedrox Tatitunänap ist'asinsti, chawlla katur isip ch'ugt'asisaw qutar jaquntäna.

8 Mayni discipulonakaji mä jisk'a barcot jutapjjäna. (janiw uraqit jayankxänti, jan ukasti pä patak metro ukch'a jayankapxänwa) chawllanakampi q'ipi ayxatasa.

9 Uraqir purisasti, nina nakhasikir uñjapxäna, chawllanak uchat t'ant'ampi.

10 Jesusasti jupanacaroji sänwa: —Jichhaji **katjapka uka chawlla apanipjjam —sasa.**

11 Simón Pedrox makhatasinxä, patak phisqa tunka kimsani jach'a chawllanakamp phuqhantat uraqiruw q'ip apsüna.

12 Jesusasti jupanacaroji sänwa: —**Jutapjjam, manq'apjjam —sasa.** Discipulonakapat janiw maynis jupar jiskt'añ ajsarkänti: “¿Khitirak jumaxa?” Tatitupunänap yatasa.

13 Jesusasti jutasin t'ant'a aptasin jupanakar churäna, chawllanaksa churarakäna.

14 Jichhaji kimsir kutiw Jesusaji discipulonakapar uñacht'ayäna, jiwatanak taypit jaktasinjja.

15 Manq'añ tukuyxasaxa, Jesusax Simón Pedrorux sänwa: —**Simón, Jonasan wawapa, ¿jumax akanakat sipansa juk'amp munasista?** Jupasti sarakinwa: —Jisa, Tatay; jumax yatisktawa jumar munasitaxa. Jupasti sarakinwa: —Uwjanakajar **manq'ayapxam —sasa.**

16 Payir kutimpiw jupar säna: —**Simón, Jonasan yoqapa, ¿munistati?** Jupasti sarakinwa: —Jisa, Tatay; jumax yatisktawa jumar munasitaxa. Jupasti sarakinwa: —Ovejanakajar **manq'ayapxam —sasa.**

17 Jupasti kimsir kuti sarakinwa: —**Simón, Jonasan yoqapa, ¿munistati?** Pedroji kimsir kutin akham sänwa: “¿Munasistati?” Jupasti sarakinwa: —Tatay, jumaw taqi kunsä yatta. jumax yatisktawa jumar munasitaxa. Jesusasti juparux sänwa: —Ovejanakajar **manq'ayapxam —sasa.**

18 Qhanakwa sapxsma, waynäkasinxa, kawkirutix munkta uka chiqaruw cinturonampi isthapt'asiyäta, ukampis chuymankipstasin amparanakam luqxatäta, maynix cinturonampi chint'asisin kawkirutix irpkätam ukaru janiw munkti.

19 Ukjamaw Diosar jach'añchañap uñacht'ayäna. Uk arsusinsti, juparux sänwa: —**Nayar arkita —sasa.**

20 Ukat Pedrox kutikipstasin Jesusan munat discipulopar arkiri uñjäna. Jupasti manq'añ horasan pechopar takt'asisin akham säna: —Tata, ¿khitis jumar aljantiritamxa?

21 Pedrox jupar uñjasax Jesusarux sänwa: —Tata, ¿kunsä aka jaqix lurani?

22 Jesusasti juparux sänwa: —**Nayatix jutañkamaw qhiparañap munta, ¿kunas jumatakixa? nayar arkita.**

23 Uka discipuloji jan jiwañapatakiw jilat kullakanak taypin arsüna. ukampis: “**Nayatix jutañkama qhiparañap muntaxa, ¿kunarak jumatakixa?**”

24 Uka discipulow uka arunak qhanañchi, jupaw akanak qillqäna.

25 Jesusax yaqha walja luräwinakampiw lurarakäna, sapa maynitix qillqatäspa ukhaxa, akapachan qillqatäki uka libronakax janiw utjkaspati sasaw amuyta. Amén.

Apostolanakan Luratanakapa

1 JAQTHAPI

1 Nayajj Teófilo, nayajj nayajj taqe kunanakti Jesusajj lurañ qalltkäna ukat yatichañ qalltkäna ukanakatwa nayajj qellqta.

2 Jach'a Tantachasiñ urux Qullan Ajayun ajllkatayna uka apostolanakar mandamientonak churañkama.

3 Jupanakarux t'aqhisinañ qhiparux walja jan pantjasir uñacht'äwinakampiw jakkir uñacht'ayäna, pusi tunk uruw jupanakat uñjasina, Diosan Reinopat parlkasa.

4 Jupanakamp tantacht'asisinsti, Jerusalén markat jan sarxapxamti, **jan ukasti Awkin arsutap suyt'apxam sasaw jupanakar säna**.

5 Chiqpachansa Juanax umampiw bautisasina; ukampis jumanakax Qullan Ajayun bautisatäpxäta, jan walja urunak saraqataru.

6 Jupanakasti tantacht'asisinx akham sasaw jiskt'apxäna: —Tatay, ¿jichhax Israel markar wasitat apnaqañ kutt'ayañ munasmati?

7 Jesusasti jupanacarojj sänwa: —Janiw **jumanacajj yatiñamäquiti, Awquejj jupan ch'amapamp ucjijataqui uca horasa, uqhamarac yatiñajja** —sasa.

8 Qullan Ajayux jumanakar purinkani uka qhipat ch'am katuqapxäta, Jerusalén markansa, Judea markansa, Samaria markansa, aka Uraq tukuykama.

9 Ukanak arsusinsti, jupanakajj uñjasipkäna ukhaw jupar aptatäjjäna. ucat mä qinaya juparojj jupan nayrakatapat katoqäna.

10 Jupanakajj alajjpach uñtasipkäna ukhajja, janq'o isimpi isthapt'at pä chachanakaw jupanak jak'an sayt'atäsipkäna.

11 Jupanakasti sapxarakinwa: —Galileankir jaqinaka, ¿kunatsa alaxpachar uñch'ukis sayt'asipxta? aka Jesusax jumanakat alaxpachar aptatakani uka pachparakiw jutani, kunjamtä jumanakax alaxpachar saraskir uñjaphta ukhama —sasa.

12 Ukatsti Olivo sat qullut Jerusalén markar kutt'xapxäna, uka qullux Jerusalem mä samarañ uru sarañankiwa.

13 Ukxarusti, mä uta pataruw makhatapxäna, ukanwa Pedro, Santiago, Juan, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Alfeon Santiago yuqapa, Simón Zelotes sat chachan jakapxäna. Judas, Santiagon jilapa.

14 Taqeniw warminakampi, Jesusan María taykapampi, jilanakapampi, mä amtampi Diosar mayisipjjäna, achikt'asipjjäna.

15 Ukürunakansti Pedrox discipulonak taypin sayt'asisin säna: —Niya pataka pä tunka sutinakax utjarakinwa.

16 Jilatanaka, aka Qillqatax phuqhasiñapapuniwa, Qullan Ajayux Davitan lakap tuqiw Judasat nayraqat arsuwayäna, jupaw Jesusar irpirinakar irpäna.

17 Jupajj nanakamp chika jakt'atäjjänwa, jupajj mä juk'a servirinak katoqäna.

18 Uka jaqejj jan wali luratapat mä yapu alasina. p'iqip ch'uqt'asisaw chika taypin t'aqanuqtäna, ukat taqpach ch'akhanakapas mistunina.

19 Jerusalén markan jakirinakan yatipxarakinwa. kunatix uka yapux jupanakan chiqap aruparjamax Aceldama satawa, mä arunx wila yapu satawa.

20 Salmo libronjja akham siwa: “Uka jakañ utapajj ch'usakipan, janirak khitis ukan utjpan.

21 Ukhamasti, Tatit Jesusax jiwasanak taypin mantasin mistunkäna uka tiempon nanakamp chik sarnaqir jaqinakatxa.

22 Juanan bautisatäñat qalltasin jiwasanak taypit apsutäki uka urukamaw maynix jiwasanakamp chika jaktäwipat qhanañchäñatak utt'ayatäñapa.

23 Jupanakasti paniniruw utt'ayapxäna: Barsabas sutini José, Justo sutini, Matias.

24 Jupanakasti sapxarakinwa: —Tatay, taqi jaqinakan chuymap uñt'iritaxa, aka paninit ajlltati janicha uk yatiyam —sasa.

25 Ukhamat Judasajj juchap laykuw juchañchäna, ukhamat jupajj kawkhantä jakkäna uka cheqapar sarañataki.

26 Jupanakasti suertenak churapxäna; ukatsti uka sorteojj Matiasaruw purina; Ucatsti tunka mayan apostolonacamp chika jakthapitarakinwa.

2 JAQTHAPI

1 Pentecostés uru purinxäna ukkhasti, taqiniw mä chiqaru mä amtar puripxäna.

2 Mä akatjamatwa alajjpachat mä jach'a thayampi ist'asina, kawkhantä qont'atäsipkäna uka utaruw phoqantäna.

3 Nina uñtat laxranakaw jupanakarux uñstäna, sapa mayniruw qunt'asina.

4 Taqinipuniw Qullan Ajayun phuqt'at uñjasipxäna, ukatsti yaqha arunak parlañ qalltapxäna, kunjämtix Ajayux jupanakar arskäna ukhama.

5 Jerusalén markanjja, Diosar yupaychir judionakaw jakapjjäna, jupanakajj alajjpachankir taqe markanakat jutirinakawa.

6 Uk ist'asasti, jaqinakax tantacht'asisaw phinq'asipxäna, sapa mayniw jupanakan arupat parlar ist'apxäna.

7 Taqeniw wal muspharapjjäna, maynit maynikamaw sapjjäna: “¿Janit taqe ukanakajj Galileankir jaqenakäpki?”

8 ¿Kunjamarak sapa maynix sapa mayni arunak ist'tansti, kawkir arutix yurktan uka arunakxa?

9 Partianonaka, medes, elamitanaka, Mesopotamia, Judea, Capadocia, Ponto, Asia, 2016 markanakan jakirinaka.

10 Frigia, Panfilia, Egipto, Libia markan Cirene jak'ankir markanaka, Roma markankir yaqha markankirinaka, judionaka, judionaka, judionaka.

11 Creta markankirinakaru, árabe markankirinakaru, Diosan muspharkañ luräwinakap parlar ist'apxtwa.

12 Taqeniw wal muspharapjjäna, maynit maynikamaw akham sapjjäna: “¿Kunas akajj sañ muni?”

13 Yaqhepasti sawkasisaw sapjjäna: “Aka jaqenakajj machaq vinompi phoqantatäpjjewa” sasa.

14 Pedrosti tunka mayan jaqinakamp chika sayt'asisaw jach'at arsüna, akham sasa: —Judeankir jaqinaka, Jerusalén markan jakasirinaka, uk yatipxam, arunakajsa ist'apxam.

15 Jumanakax janiw machjatäpkiti, kunjamtä jumanakax amuyaphta ukhama.

16 Ukampis Joel profetan arsutapawa.

17 Qhipa urunakanxa, Diosax siwa: Ajayuxax taqi jaqiruw warxatä, yuqanakamasa, phuchanakamasa profecia arunak arsupxani, waynanakamasti unañchäwinak uñjapxani, jilirinakamasti samkanak samkasipxani : 1.1.

18 Uka urunakanjja, servirinakajaru, sirvientanakajaruw Ajayuj warjjatt'ä. Jupanakasti profecia arst'apxani.
 19 Alaxpachan muspharkaňanak uňacht'ayarakï, aka uraqin unaňchanak uňacht'ayarakï. wila, nina, chhullunkhaya.
 20 Intix ch'amakaruw tukuni, phaxsisti wilaruw tukuni, janir Tatitun jach'a jach'a urupax purinkipanxa.
 21 Ukatsti khititix Tatitun sutip art'ani ukax qhispiyatäniwa.
 22 Israel markankirinaka, aka arunak ist'apxam; Nazaret markankir Jesusax jumanak taypinwa Diosax askit uňjäna, muspharkaň luräwinakampi, muspharkaňanakampi, unaňchanakampi, Diosax jumanak taypin luräna, jumanakax yatipxarakatawa.
 23 Diosan amtäwipampi, nayratpach uñt'atapampiw jupar katuyapxtaxa, ñanqha amparanakampiw ch'akkatapxtaxa, jwayapxarakatawa.
 24 Diosax jiwaňan t'aqhisiňanakap apaqasaw jaktayäna, jan katjataňap layku.
 25 Davidax jupat parli: "Nayax nayratpach Tatitun uñjta, jupax kupixajankxiwa, jan chuym ch'allxtayañataki.
 26 Ukatpi chuymaxax kusisiyäna, laxrajasti kusisirakänwa. Ukhamarus jañchixax suyt'äwin samarañapawa.
 27 Nayan almaxarux janiw infiernon jaytkätati, janirakiw Qullan Diosamarux t'unjatañapsa jaytkätati.
 28 Jumaw jakaň thakhinak uñt'ayista; uñnaqamampiw kusisiñampi phuqt'ayista.
 29 Jilatanaka, David nayra awkipat yatiyapxäma: "Jichhakamaw sepulturapax jiwasanakampiski" sasa.
 30 Diosax mä profetäkasinxä, Diosax mä juramentompiw juramento luräna, janchipat juramento luratapat yatisaxa, Cristorux tronopar qunt'ayañapatakiw jaktayani.
 31 Uk uñjasajja, Criston jaktatapat parläna: "janiw infiernon jaytatäkanti, janirakiw janchipas jan walinak uñjkanti" sasa.
 32 Diosaw uka Jesusar jaktayäna, taqiniw uka tuqit yatipxtanxa.
 33 Ukhamasti Diosan kupixapan jach'ar aptatäsa, Awkix Qullan Ajayun arsutap katuqasa, uk warxati, jichhax uñjaphta, ist'aphta uka.
 34 Davitax janiw alaxpachar makhatkiti, jan ukasti jupa pachpaw säna: "Tatituw Tatituxarux säna: "Kupixaxar qunt'asim" sasa.
 35 Uñisirinakamar kayunakam sayt'ayañkama.
 36 Ukhamasti, taqi israelitanakax yatipxam, Diosax Tatituru, Cristor ch'akkatasiphta uka Jesusaruw tukuyi.
 37 Uk ist'asinsti chuymanakapan ch'uqt'asisaw Pedrompiru, mayni apostolanakarus sapxäna: — Jilatanaka, ¿kuns lurapxä?
 38 Ukat Pedrox jupanakar säna: —Arrepentisipxam, sapa mayniw Jesucriston sutipar bautisasipxäta, juchanakamat pampachatäpaxamataki, ukhamat Qullan Ajayun churäwip katuqapxäta —sasa.
 39 Uka arsutax jumanakatakisa, wawanakamatakis, taqi jayankirinakatakis, khitinakarutix Tatit Diosasax jawsanipxani ukanakataki.
 40 Jupajj walja arunakampiw qhanañchäna, ewjtt'arakina: "Jan wali jaqenakat qhespiyapjjam" sasa.
 41 Khitinakatix Diosan arunakap kusisit katuqapkäna ukanakax bautisasipxänwa, uka urux niya kimsa waranqa jaqinakaw jupanakarux yapxatäpaxäna.
 42 Jupanakasti apostolonakan yatichäwinakapansa, maynit maynikam yanapt'asiñansa, t'ant'a t'ant'a t'ant'a t'ant'a phayt'asa, Diosar mayisiñatakis ch'amachasiptjjanwa.

43 Ukatsti apostolanakax walja muspharkaňanak lurapxäna.
 44 Taqe iyawsirinakasti mayacht'atäpaxänwa, taqi kunas mäkiw utjäna.
 45 Ukarusti yänakapsa, yänakapsa aljantäpaxäna, ukatsti taqi jaqiruw jaljapxäna, sapa maynin munataparjama.
 46 Jupanakasti sapüruw templon mä amtar puripxäna, utat uta t'ant'a t'ant'a t'ant'a t'ant'a t'ant'a t'ant'a manq'apxirina.
 47 Diosar jach'añchapxam, taqi jaqinakan khuyapayasiñap katuqapxam. Ukat Tatitux sapa uruw iglesiar yapxatäna, khitinakatix qhispiyatäpaxaňapäkän ukanakaru.

3 JAQTHAPI

1 Pedrompi Juanampisti, Diosar mayisiñ horasaruw templor makhatäpaxäna, llätunk hora.
 2 Ukatsti taykapan purakapatpach mä ch'uqt'at jaqiruw irpxaruwayapxäna, jupar sapa uruw Tatitun uta punkupar ikipxirina, uka punkux Suma uñnaqt'aniw satayna, templor mantirinakar limosna mayiñataki.
 3 Pedrompir Juanampir templor mantañampiskir uñjasajja, mä limosna mayina.
 4 Pedrosti Juanamp chika jupar uñkatasaw säna: — Uñtapjjam —sasa.
 5 Jupasti jupanakarux ist'äna, jupanakat kuns katuqañ suyt'asa.
 6 Pedrosti sarakänwa: —Janiw qullqimpi qurimpix utjkituti. Ucampis kuntix nayax utjkitu ukanak churapxasma: Nazaret markankir Jesucriston sutipxar sartasim, sarnaqam —sasa.
 7 Kupi amparapat katthapisinxä, ukspachaw kayunakapasa, kayu ch'akhanakapas ch'amanixäna.
 8 Jupasti jaltasaw sayt'asina, sarnaqäna, jupanakamp chikaw templor mantäna.
 9 Taqe jaqenakaw juparojj Diosar jach'añchir uñjapjjäna.
 10 Jupanakasti templon suma punkun limosna churir qunt'atäta yatipxäna.
 11 Qullatäskäna uka cojox Pedrompiru Juanampir katxarusinxä, taqiniw Salomón satäkis uka chiqar t'ijtxapxäna, wali muspharata.
 12 Pedrox uk uñjasax jaqinakarux sänwa: —Israel markankirinaka, ¿kunatsa uk uñjasax muspharapxta? Jan ukax ¿kunatsa jumanakax wali ch'amampiw uñch'ukipxista, jiwasan ch'amasampi jan ukax qullan kankañampis aka jaqir sarnaqayapkirista ukhama?
 13 Abrahaman, Isaacan, Jacobun Diosapaw nayra awkinakasan Diosapaxa, Jesus Yuqaparuw jach'añchawayi. Jumanakax jupar katuyapxtaxa, Pilaton nayraqatapan jupar jan uñt'ayapxarakta, kunapachatix jupax antutañ amtaskäna ukhaxa.
 14 Ucampis jumanacajj Qullan Diosaru, Aquiparquir Diosarojj jan iyawsapctawa, mä jwayir jaqerojj jumanacar churatañapwa munapjjta.
 15 Jakañ churir jiliriruw jwayapxäna, Diosax jiwatanak taypit jaktayäna. uka tuqit nanakax qhanañchirinakäpxtwa.
 16 Sutipax sutipar iyawsäwip laykuw aka jaqirux ch'amañchi, jupar uñjaphta, uñt'aphta uka jaqiru.
 17 Jichhasti jilatanaka, yattwa jumanakax jan yatkasim uk lurapxtaxa, kunjamtä apnaqirinakax lurapkäna ukhama.
 18 Ukampis Diosax taqi profetanakapan lakap tuqiw Criston t'aqhisiñap uñacht'ayäna, ukanak phuqhawayi.
 19 Jumanakax arrepentisipxam, ukat kutt'anipxam, juchanakamax chhaqtayatäñapataki, kunapachatix Tatitun nayraqatapat samarañ pachanakax purinkani;

20 Jupajj Jesucristoruw khitani, jupajj nayraj jumanakar yatiyapkäyätawa.

21 Diosax akapachan qalltatch taqi qullan profetanakapan lakap tuqi arsuwayki uka pachakamaw alaxpachax katuqañapa.

22 Chiqpachansa Moisesax nayra awkinakaparux sänwa: “Tatitu Diosamasti nayar uñtasit mä profeta jilat kullakanakamat sartayapxätam. jupar ist'apxäta taqi kuntix jupax jumanakar sapkätam ukanakxa.

23 Uka profetar jan ist'kani uka jaqenakajja, jaqenak taypit tukjatäniwa.

24 Uqhamarac Samuelat qalltasa, qhepürut jutir profetanacasti, taqe profetanacajj aca urunacajj nayratpach yatiyapjje.

25 Jumanakax profetanakan wawanakapäpxtawa, Diosax nayra awkinakasampi arust'äwin wawanakapäpxtawa, Abrahamar säna: “Wawanakamampix taqi aka uraqinkir jaqinakaw bendicitäpxani” sasa.

26 Nayraqatax jumanakaruw Diosax Jesusar Yuqapar jaktayasax jumanakar bendiciñatak khithatayna, sapa mayniru jan wali luratanakapat jithiqtañapataki.

4 JAQTHAPI

1 Ukxarusti sacerdotenakampi, templon capitanapampi, saduceonakampiw jupanakar jutapxäna.

2 Jupanakajj jaqenakar yatichapjjatap laykojj wal llakisipjjäna, Jesusan jiwatanak taypit jaktanipjjatap yatiyapjjäna.

3 Jupanakasti amparanakap luqxatasin qhipürkamaw katuntapxäna, jayp'üxänwa.

4 Ukampis aru ist'irinakat waljaniw iyawsapxäna. uka chachanakasti niya phisqa waranqa jaqinakäpxänwa.

5 Qhipürusti, jilirinaka, jilir irpirinaka, kamachi yatichirinaka.

6 Ukatsti Anas jilir sacerdote, Caifäsa, Juan, Alejandro, jilir sacerdoten wila masinakapas Jerusalén markan tantachasipxäna.

7 Jupanakasti taypir sayt'ayasax jiskt'asipxäna: —¿Kuna ch'amampis, kuna sutimpis ukham lurapxtaxa?

8 Ukxarusti Pedrox Qullan Ajayun phuqt'ataw jupanakar säna: —Jumanakax marka apnaqirinaka, Israel markan jilirinaka.

9 Jichhürutejj jan ch'amani jaqerojj kuna askinakti lurawayki uka toqet yatjjatañäni ukhajja, ¿kunatsa k'umaräjjje?

10 Taqi jumanaka, Israel markankirinakas yatipxam, Nazaret markankir Jesucriston sutipxaru, khitirutix ch'akkatapxtaxa, Diosax jiwatanak taypit jaktaykäna uka sutimpiw aka jaqix jumanak nayraqatan k'umara sayt'aski.

11 Uka qalax jumanakan uta luririnakamat jan yäqat qalawa, uka qalax esquina p'iqiruw tukuwayxi.

12 Janirakiw maynin qhispiyasiñapax utjkiti, janiw yaqha sutix jaqinak taypin churatäkiti, uka sutimpiw qhispiyasiñasaxa.

13 Pedrompi Juanampin jan ajjsariripjjatap uñjasa, jan yatiñan jaqenakäpjjatap amuyasajja, wal muspharapjjäna. Jupanakasti Jesusamp chika sarnaqatap yatipxarakinwa.

14 Qullatäskir jaqir jupanakamp chika sayt'atäskir uñjasax janiw kuns sañjamäkänti.

15 Jach'a Tantachäwit mistxapxam sasaw jupanakar säna.

16 Ukat sarakinwa: —¿Kunsa aka jaqinakar lurañäni? Chiqpachansa, Jerusalén markan jakasirinakatakix mä jach'a muspharkañ luräwiw uñacht'ayasi. ukat janiw arsksnati.

17 Ucampis jan juk'amp jak'achasiñatakejja, ajjsarapjjäñäni, jichhat uksarojj jan khitirus uka sutimpi parlapjjäñapataki.

18 Jupanakasti jawsasin sapxarakinwa: “Jesusan sutipxa jan parlapxamti, janirak yatichapxamti” sasa.

19 Pedrompi Juanampisti sapxarakinwa: —Diosan nayraqatapan jumanakar ist'añat sipan juk'amp ist'añax walikiskiti janicha uk uñjapxam —sasa.

20 Kuntä uñjapka, ist'apka ukanakjja janiw jan parlañjamäkiti.

21 Jupanakasti juk'amp ajjsarayasisasti, janiw kuns jikxatapkänti, kunjamsa jupanakar mutuyapxaspa, uka jaqinak layku.

22 Uka jaqejj pusi tunka marat jilaninwa, juparuw qollañ milagro uñacht'ayäna.

23 Jupanakajj antutatäjjäna ukhajja, sacerdotenakan jilirinakampi, jilirinakampi sapkäna ukanak yatiyapjjänwa.

24 Uk ist'asinsti, mä amtampiw Diosar jach'at arsüna: —Tatay, jumaw alaxpacha, akapacha, quta, taqi kunatix ukan utjki ukanak lurir Diosätaxa.

25 ¿Khititix David esclavoman lakapampix säna: “¿Kunatarak yaqha markankirinakax ina ch'usat amuyt'asipxäna?

26 Aka oraqen reyinakapajj sayt'asipjjäna, jilirinakajj Tatitu contra, Cristop contra sayt'asisaw tantachasipjjäna.

27 Chiqpachansa, Herodesampi, Poncio Pilatampi, jan judiöpkisampi, Israel markankirinakampiw tantacht'asipxäna.

28 Kuntix amparamampi, amtäwinakamampix nayratpach lurañ amtkta uk lurañamataki.

29 Jichhasti, Tatay, uñjam ajjsarañanakapa, ucat servirinakamaroij jan ajjsart'asa arunacam arsupjjam.

30 Qullañatakix amparam luqxatam; uqhamaraqui unañchanaka, muspharkañanak luratäñapataki, qullan wawaman sutiparu —sasa.

31 Diosat mayisipkäna ukkhasti, kawkhanti tantachasipkäna uka cheqajj khathatt'asänwa. taqiniw Qullan Ajayumpi phuqantatäpxäna, jan axsarasaw Diosan arup arsupxäna.

32 Iyawsirinakax mä sapa chuymañpänwa, mä sapa almakipxänwa. ucampis jupanacajj taqe cunanacanipjjänwa.

33 Apostolanakax wali ch'amampiw Tatit Jesusan jaktatapat yatiyapxäna.

34 Janirakiw khitis pisin jakasirinakas utjkänti, oraqenakani, utanipki ukanakas aljasipkäna, aljat yänakan chanip apanipxarakina.

35 Ukatsti apostolonakan kayunakap jak'aruw qunt'ayapxäna, sapa mayniruw kunatä munaski ukarjam churapxäna.

36 Joseasti, apostolonakan sutiparjamax Bernabé sutinirakinwa, uka sutix akham sañ muni: “Chuymacht'ir wawa), levita, Chipre uraqinkirinwa.

37 Uraqinäsajj aljasaw qollqe apanipjjäna, ukatsti apostolonakan kayuparuw uchapijjarakina.

5 JAQTHAPI

1 Ucampis Ananías sat mā chachajja, Safira warmipampi chikaw mā oraqe aljasipjjāna.
 2 Ukatsti mā chikat qullqit apt'asīna, warmipax yatirakīnwa.
 3 Pedrosti sánwa: —Ananías, ¿kunatsa Supayax chuymamarux phuqt'ayi, Qullan Ajayumpi k'arinak parlañatakisa, uraqin mā juk'a qullqip imañatakisa?
 4 Ukan utjaskakipanija, ¿janit jumankkāna? Aljatāxāna uka qhipatsti, ¿janit juma pachpan ch'amamanīkāna? ¿Kunatsa chuymaman uka arunak amuyt'ta? janiw jaqinakarux k'arisktati, jan ukasti Diosaruw k'arintata.
 5 Uka arunak ist'asinsti Ananiasax qunqurt'asisaw ajayup jaytawayāna, taqi ukanak ist'irinakasti wal axsarapxāna.
 6 Waynanakax sartasisinx ch'uqt'asisaw imt'apxāna.
 7 Niya kimsa horanak qhipatsti, warmipax jan yatkasaw mantanīna.
 8 Pedrosti juparux sánwa: —¿Uka uraqix ukham qullqit aljapxtati? Jupasti sarakīnwa: —Jisa, walja layku —sasa.
 9 Pedrosti juparux sánwa: —¿Kunjāmarak jumanakax Tatitun Ajayupar yant'añatak mā amtar puripxtaxa? uñjam, chachamar imt'apki ukanakan kayunakapax punkunkiwa, ukatsti irpapxarakītam —sasa.
 10 Ukatsti uka warmix jank'akiw kayunakap jak'ar liwxatasīna, ukatsti wayn tawaqunakax mantasin jiwat jikxatapxāna.
 11 Taqi iglesiankirinakasa, taqi uka arunak ist'irinakasa, wal axsarapxāna.
 12 Apostolanakan amparapampiw walja unañchanakampi, muspharkañanakampi jaqinak taypin lurasīna. (Ukatsti taqiniw Salomonan utapan mā amtar puripxāna.
 13 Mayninakatxa janiw khitis jupanakamp chikachaskānti, jan ukasti jaqinakax jach'a jach'a tukupxāna.
 14 Tatitur iyawsirinakax juk'ampiw Tatitur yapxatapxāna, walja chachanaka, warminaka.
 15 Usutanakarojj callenakar irpapjjāna, ikiñanakaru, sofā patjjar ikt'ayapjjāna, ukhamat Pedron ch'iwiapjj yaqhepanakar ch'amakt'ayañapataki.
 16 Jerusalén marka jak'ankir markanakatsti walja jaqinakaw usut jaqinakampi, jan wali ajayunakampi t'aqhisiat jaqinakar irpapxāna.
 17 Ukxarusti sacerdotenakan jilīripampi, taqi jupamp chik saririnakampi, saduceonakan tamapampiw sartasipxāna.
 18 Ukatsti apostolonakar amparanakap luqxatasin carcelar jist'antapxāna.
 19 Ucampis Tatitun angelapaw arumajj carcelan punkunakap jist'arasin irpanīna, sarakīnwa:
 20 Tantachasipxam, templon sayt'asipxam, taqi aka jakañan arunak jaqinakar yatiyapxam.
 21 Uk ist'asinsti, wali alwat temploruw mantapxāna, yatichañatak. Ucampis jilīr sacerdotempi, jupamp chik saririnakampi, Tatitun Tantachāwiparu, taqpach israelitanakan senadoparu jawsthapisin carcelar khithapxāna, jupanakar apanipxāñapataki.
 22 Ucampis jilīrinakajj purinis carcelan jan jikjitatapjjāna ukhajja, kutt'anisaw yatiyapjjāna:
 23 Ukat sapxarakīnwa: “Chiqpachansa, carcelan jist'antataw jikxatasipxta, uñjirinakasti punkunak nayraqatan sayt'atāsipkānwa.
 24 Uk ist'asinsti, jilīr sacerdotempi, templon capitanapampi, sacerdotenakan jilīrinakampi, kunatsa ukham jilxattaspa ukxa pächasipxāna.

25 Ukxarusti mayniw jutasin jupanakar yatiyāna: —Carcelar jist'antapka uka jaqinakax templon sayt'ataw jaqinakar yatichasipki —sasa.
 26 Ucatsti capitanajj capitanacamp chikaw sarāna, jupanacarorj jan nuwasīñampiw irpanipjjāna, jupanacajj ajjsarapjjānwa, jan qalamp k'upjatapata.
 27 Ukxarusti, jupanakarux Jach'a Tantachāwi nayraqataruw uchapxāna.
 28 Ukat sapxarakīnwa: —¿Janit nanakax ch'amampi sapxsma, jan uka sutimp yatichapxāñamataki? Jumanakax Jerusalén markaruw yatichāwinakamampi phuqhantapxtaxa, aka jaqin wilap nanakar apaniñ amtapxaraktaxa.
 29 Pedrompi mayni apostolanakampisti sapxarakīnwa: —Jaqinakar ist'añat sipansa, Diosar ist'añasawa —sasa.
 30 Nayra awkinakasan Diosapaw Jesusar jaktayāna, juparuw jiwayapxta, mā quqar warkt'apxarakta.
 31 Diosax kupi amparapampiw jach'ar aptawayi, mā Jilīr Irpiri ukhamarak Qhispiyiri, Israel markar arrepentisiñapataki, juchanakapat pampachañatak.
 32 Nanacajj uka arunakija jupan qhanañchiripäpjjtwa. Qullan Ajayusa ukhamarakiwa, Diosax jupar ist'irinakarux churi.
 33 Uk ist'asinsti, jupanakar jiwayañatakiw amtapxāna.
 34 Ukatsti mā fariseo Gamaliel sat mā fariseow sayt'asīna, jupax kamachi tuqit yatxatt'atānwa, taqi jaqinak taypin wali uñt'atānwa.
 35 Jupanakarojj sarakīnwa: —Israel chachanaka, amuyapjjam, kunti uka jaqenakat lurañ amtkta ukjja —sasa.
 36 Janīr aka urunakax Teudas chachax mā jaqit jach'a jach'a tukusaw sartāna. Juparusti niya pusi patak jaqinakaw mayachasipxāna. Jupar ist'irinakasti taqiniw ch'iqintatāpaxāna, tukjatāpaxarakīnwa.
 37 Uka jajejj Galileankir Judas chachajj impuesto pagañ urunakanwa sartasīna, walja jaqenakarux jupar arknaqāna. taqeniw jupar ist'apkāna ukanakas ch'eqt'atāpjjāna.
 38 Jichhasti sapxsmawa: ‘Aka jaqinakat jithiqtapxam, jupanakar apanukupxam, aka ewxt'a, jan ukax aka lurawix jaqit jutchixa, inamayaruw tukuni.
 39 Ukampis Diosat jutchixa, janiw t'unjkasmati; Ukhamat Diosampi nuwasīñatak jikxatasipxāta —sasa.
 40 Jupanakasti iyaw sapxānwa, apostolonakar jawsasin jawq'jasinsti, Jesusan sutipxa jan parlapxamti sasaw sapxāna.
 41 Jach'a Tantachāwin nayraqatapat kusionisaw sarxapxāna, sutip layku p'inqachatāpaxāñapataki.
 42 Sapa uruw templonsa, sapa utansa, Jesucristo tuqit yatichañsa, yatiyañsa jaytxapxirina.

6 JAQTHAPI

1 Uka urunakansti discipulonakajj waljanipjjānwa, griegonakajj hebreonak contraw arnaqasipjjāna, viuda warminakapajj sapa uru serviñan jan uñjatāpjjatap layku.
 2 Ukatsti tunka payan jaqinakax walja discipulonakarux jawsthapipxāna, sapxarakīnwa: —Diosan arupat apanukusin manq'anak luqtañax janiw walikiti —sasa.
 3 Ukhamasti jilatanaka, jumanak taypit paqallq suma yatiyir jaqinak uñt'apxam, Qullan Ajayumpi, yatiñampi phuqt'ata, jupanakarux aka lurāwinak uñjiriw utt'ayapxsma.
 4 Ukampis jiwax sapūruw Diosat mayisiñatak, Diosan arunakap yatiyañatakis ch'amachasiñāni.

5 Uka arunaksti taqi jaqiruw kusisiyapxäna, ukatsti Esteban chacharuw ajllipxäna, jupasti iyawsäwimpi phuqt'ata, Qullan Ajayumpi phuqt'ata, Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas, Nicolás sat Antioquía markankir Diosar yupaychir jaqiruw ajllipxäna.

6 Jupanakasti apostolonakan nayraqatapar uchapxäna, Diosat mayisxasax amparanakap luqxatapxäna.

7 Ucat Diosan arupajj jiljattäna; Jerusalén markan discipulonakapajj walpun jiljattäna; mä jach'a tama sacerdotenakaw iyawsäwir ist'apxäna.

8 Estebanax iyawsäwimpi, ch'amampi phuqt'ataw jaqinak taypin jach'a muspharkaňanak luräna.

9 Ukatsti yaqhepajj Estebanamp ch'ajjwasaw sartasipjjäna, uka sinagogajj Libertinonakan sinagoga satawa.

10 Jupanakajj janiw yatiñ kankaňampi, ajay toqet parlkäna ukar saykatañ puedipkänti.

11 Ukatsti jaqinakarux jisk'achapxäna, jupanakasti sapxänwa: —Ist'apxtwa jupar Moisesaru, Diosar jan wali arunak parlatapa —sasa.

12 Ukarusti markachirinakaru, jilir irpirinakaru, kamachi yatichirinakarus ch'allxtayapxäna, ukatsti jupar katuntapxäna, ukatsti Jach'a Tantachäwiruw irpaxäna.

13 K'ari testigonak utt'ayapxam, jupanakax sapxänwa: “Aka jaqix janiw aka qullan chiqaru, kamachinak contra jan wali arunak parlañ jaytkiti.

14 Jupar ist'apxtwa: “Nazaret markankir Jesusax aka chiqar t'unjañapawa, Moisesax qhispiykistu uka costumbrenak mayjt'ayarakiniwa” sasa.

15 Jach'a Tantachäwin qunt'atäpkän ukanakax taqiniw jupar uñch'ukipxäna, mä angelan ajanupar uñtataw uñjapxäna.

7 JAQTHAPI

1 Ucatsti jilir sacerdotejj sänwa: —¿Ukanakajj ukhamäpachati?

2 Jupasti sarakinwa: —Jilatanaka, awkinaka, ist'apxam; K'ajkir Diosax Abraham awkisaruw uñstäna, Mesopotamia markan janir Carán markan jakkasaxa.

3 Ukatsti sarakinwa: —Uka uraqimat mistum, wila masinakamat mistum, kawkir oraqtix nayax uñacht'aykäma ukaru —sasa.

4 Caldeo uraqit mistusaw Carán markan jakasäna, awkipax jiwxän ukkhax aka uraqiruw sarxäna, kawkir uraqitix jumanakax jakapka uka uraqiruw sarxäna.

5 Ukansti janiw khiti herenciapsa churkänti, janirakiw kayup uchaña churkänti .

6 Diosax akham sänwa: “Wawanakapax yaqha markan jakasipxañapataki; Ukatsti pusi patak mara esclavöpxañapataki, jan walinak achikt'asipxañapataki.

7 Kawkir markartix esclavot uñjatäpkani ukaruw nayax taripä, uka qhipatsti aka chiqan nayar luqtapxani.

8 Jupasti circuncisión arust'äwi churäna, Abrahamax Isaacaruw yuritayna, llätunk urun circuncisión lurarakina. Isaacasti Jacob chachan wawapänwa; Jacobusti tunka payan awkinacaruw yuritayna.

9 Nayra awkinakasti envidiasisaw Joseyarux Egipto markar aljapxäna, ukampis Diosax jupamp chikäskänwa.

10 Taqi t'aqhisiñanakapat qhispiyäna, Egipto markan Faraón reyin nayraqatapanxa, suma chuymampi, yatiñampi. Ucatsti Egipto markana, taqpach utaparu gobernadoruw utt'ayäna.

11 Egipto, Canaán oraqenakasa t'aqhisiñaw utjäna, nayra awkinakajasti janiw manq'añ jikxatapkänti.

12 Jacobux Egipto markan trigo utjatap ist'asax nayra awkinakasasar khithäna.

13 Payir kutix Joseyax jilanakapar uñt'ayatäxänwa. Josean wila masinakapasti Faraonaruw uñt'ayasäna.

14 Ukatsti Joseyaruw khithäna, Jacob awkipar jawsayañapataki, ukhamarak taqpach wila masinakapar jawsayañapataki, tunka phisqan jaqinakampi.

15 Ukat Jacobux Egipto markar sarasin jiwxäna, jupasa, nayra awkinakasampi.

16 Siquem markaruw apapjjäna, kawkir sepulturaruti Abrahamajj Siquem chachan awkipa Emor chachan yoqanakapat mä qollqempi alkäna uka sepulturaruw imapjjarakina.

17 Kunapachatix Diosax Abrahamar juramento lurkäna uka pacha jak'anxäna ukhaxa, Egipto markanxa, jaqinakax walpun jilxattapxäna.

18 Yaqha reyiw sartañapkama, jupajj janiw Joseyar uñt'känti.

19 Juparakiw wila masinakasar jan walinak luriräna, awkinakasasar jan walinak achikt'asirakina, ukhamat jisk'a wawanakapar jaqunukupxañapataki, ukhamat jan jakasipxañapataki.

20 Ukapachaw Moisesax yuritayna, wali suma uñnaqt'aninwa, awkipan utapansti kimsa phaxsiw manq'äna.

21 Jaqunukutaxäna ukhaxa, Faraonan phuchapaw jupar irpxaruwayäna, ukatsti pachpa wawapatakiw manq'ayäna.

22 Moisesax egipcionakan taqi yatiñ kankañapat yatxatt'atänwa, arunakapansa, luratanakapansa wali ch'amaninwa.

23 Pusi tunka maranijjäna ukhajja, israelita jilanakapar visitt'añwa chuymapar purina.

24 Jupanakat maynir jan wali t'aqhisiyat uñjasinsti, jupar arxayäna, t'aqhisiyat jaqirux mutuyäna, ukat egipcio jaqirux nuwjarakänwa.

25 Jilanakapajj kunjamsa Diosajj amparapamp jupanakar qhespiyani uk amuyapjjaspa sasaw amuyäna, ukampis janiw amuyapkänti.

26 Qhipürusti Jesusax jupanakar ch'axwasipkän ukkhax uñacht'ayasäna, ukat jupanakarux mayamp mayamp sayt'ayañ munarakina, akham sasa: —Tatanaka, jumanakax jilat kullakanakäpxtaw. ¿kunatsa jumanakax maynit maynikam jan walinak lurapxtaxa?

27 Jaqi masipar jan wali lurir jaqisti, jupar jaqunuqäna, akham sasa: —¿Khitirak jumarux apnaqiriru, taripiriru utt'aytamsti?

28 ¿Qharürutix egipcio jaqir jiwayapka ukhama?

29 Uk ist'asasti Moisesax jaltxataynawa, ukat Madián uraqin yaqha markankir jaqänwa, ukansti pä yuqall wawaw yurina.

30 Pusi tunka mara phuqhasxäna ukhaxa, Sina qullun wasaranwa Tatitun mä angelapaw uñstäna, mä nina nakhantat mä ch'uxña quqa taypin.

31 Moisesax uk uñjasax wal muspharäna, uk uñjañ jak'achasisinxa, Tatitun arupaw jupar purintäna.

32 “Nayax nayra awkinakaman Diosapätwa, Abrahaman, Isaacan Diosapätwa, Jacobun Diosapätwa” sasa. Ucatsti Moisesajj khathatt'asänwa, janiw uñjaña ajjsarkänti.

33 Tatitusti juparux sänwa: —Kayunakamat zapatonak apsusim, kawkhansti sayt'atäktä ukax qullan uraqiwa —sasa.

34 Nayax uñjta, Egipto markan markajan t'aqhisiñap uñjarakta, jach'a jach'a tukuñanakap ist'araktwa, jupanakar qhispiyiruw saraqawaytxa. Jichhasti jutam, Egipto markar khitäma" sasa.

35 Uka Moisesarux janiw munapkänti, akham sasa: "¿Khitis jumarux apnaqiriru, taripiriru utt'aytamsti?" Diosax ch'uxña quqanakan uñstkäna uka angelan amparapampiw apnaqirit qhispiyirit khithäna.

36 Ukatsti pusi tunka maraw Egipto uraqin, Wila Lamar qutan, wasaran muspharkañanak uñacht'ayäna.

37 Aka Moisesax israelitanakar sänwa: "Tatitu Diosamasti nayampjamaw jilanakamat mä profeta utt'ayapxätam. juparuw ist'apxäta" sasa.

38 Jupaw wasaran iglesiankkäna, Sina qullun jupamp parlkäna uka angelampi, nayra awkinakasampi.

39 Nayra awkinakajasti janiw jupar ist'añ munapkänti, jan ukasti jupanakat jithiqtapxäna, ukatsti Egipto markaruw kutt'xapxäna.

40 Aaronar sarakinwa: "Diosanak lurapxita, nanak nayraqatan sarapxañapataki, Egipto uraqit irpsuwaykistu uka Moisesatxa, janiw yatipkti kuna jan walt'äwis jupat pasawayki" sasa.

41 Uka urunakansti mä vaca qallu lurapxäna, ukatsti idoloruw sacrificio luqtapxäna, jupanakan amparapamp luratanakapat kusisipxäna.

42 Ukatsti Diosax jupanakarux alaxpachankir ejercitopar yupaychañatakiw jaytawayäna. kunjämtix profetanakan libropan qillqatäki ukhama: "Israelan utapa, ¿jiwayata uywanakamp sacrificionaksa wasaran pusi tunka maranak luqtapxita?"

43 Jisa, jumanakax Moloc carpa, Remfan diosaman warawarap apthapipxtaxa, uka uñnaqanak yupaychañataki.

44 Nayra awkinakajax wasaran Qhanañchañ Carpa utjayapxäna, kunjamtä jupax siskän ukhamarjama, Moisesar parlkasax kunjämtix uñjkatayna ukarjam lurañapataki.

45 Uka qhipat jutir nayra awkinakasasti Jesusamp chikaw jan judiöpkis ukanakar katuntapxäna, jupanakarux Diosax nayra awkinakasan nayraqatapan alisnukatayna, Davidan urunakakama.

46 Jupanakasti Dios nayraqatan khuyapayasiñap katuqapxäna, Jacobun Diosatakix mä carpa jikxatañ munapxäna.

47 Ucampis Salomonajj mä uta lurayäna.

48 Ukampis jach'a jach'a jaqix janiw amparampi lurat templonakan jakkiti. kunjämtix profetax siski ukhama.

49 Alaxpachax tronoxawa, aka uraqisti kayunakaxa, ¿kuna utas nayatak lurapxäta? siwa Tatitu: jan ukax ¿kawkiris samarañaxaxa?

50 ¿Janit amparajax taqi ukanak lurki?

51 Jumanakax qala chuymäninaka, jan circuncidat chuymänaka, jinchunaka, Qullan Ajayumpix sayt'asipxapuniwa.

52 ¿Kawkir profetarus nayra awkinakamax jan arknaqapki? Khitinakatix Aski Diosan jutañap nayra yatiyapkän ukanakarux jiwayapxi. Jumanakax jichhax jupanakarux aljantirinaka, jiwayir jaqinakäpxtawa.

53 Jupanakasti angelanakan munañaparjamaw Ley katoqapjje, ukampis janiw phoqhapkiti.

54 Uk ist'asinsti, jupanakarux chuym ch'allxtayasipxäna, ukat kusunakapampix Jesusar ch'allxtapxäna.

55 Jupasti Qullan Ajayun phuqt'ata, alaxpachar uñtasinxä, Diosan jach'a kankañap uñjäna, Jesusarus Diosan kupixapan sayt'atäskir uñjäna.

56 Ukat sapxarakinwa: —Alaxpacha jist'arat uñjta, Jaqin Yuqaparus Diosan kupixapan sayt'atäskir uñjta —sasa.

57 Ukatsti jach'at arnaqasipxäna, jinchunakapsa jark'aqapxäna, ukat mä amtampiw Jesusar t'ijtxapxäna.

58 Ukatsti markat jaqunukusaw qalamp k'upjapxäna.

59 Ukatsti Estebanar qalamp k'upjasaw Diosar art'asipxäna: —Jesus Tatit, ajayujar katuqapxam —sasa.

60 Ukatsti qunqurt'asisaw jach'at art'asina: —Tatay, jan uka juchar juchañchapxamti —sasa. Uk arsusinsti, ikirixänwa.

8 JAQTHAPI

1 Ucat Saúl reyejj jiwañap iyaw sascäna. Ucapachasti Jerusalén markankir iglesia contraw wal arknaqapjjäna. Taqeniw Judea, Samaria uraqin ch'iqintatäpaxäna, apostolonakas jan ukasti.

2 Diosar yupaychir jaqinakasti Estebanar imt'añkamaw irpaxäna, ukatsti wal jachapxäna.

3 Saúl chachasti iglesiaruw t'unjäna, sapa utaruw mantasin chacha warminakaru katuntasin carcelar jist'antayäna.

4 Ukatsti ch'iqintatäpkän ukanakax taqi chiqaruw Diosan arunakap yatiyañatak sarapxäna.

5 Ukatsti Felipe Samaria markar sarasin Cristot jupanakar yatiyana.

6 Jaqenakajj mä amtampiw Felipejj siskäna ukanak ist'apjjäna.

7 Q'añu ajayunakax jach'at jach'at arnaqasisax walja jaqinakat mistunina.

8 Uka markansti wali kusisiñaw utjäna.

9 Simón sutini mä jaqi utjäna, jupasti nayrax uka markan layqanak luririna, Samaria markankirinakarux layqasiyana.

10 Jupanakarux taqiniw ist'apxäna, jisk'at jach'a jaqikama, sapxarakinwa: "Aka jaqix Diosan jach'a ch'amapawa" sasa.

11 Jupanakasti jupanakarux wali askit uñjapxäna, walja maranakaw jupanakarux layqasiñanak luratayna.

12 Ucampis Felipejj Diosan Reinopata, Jesucriston sutipat yatiyatapar iyawsapjjäna ukhajja, chachanakas warminakas bautisasipjjäna.

13 Simón pachparakiw iyawsäna, bautisasisinsti, Felipepp chikaw muspharäna, kuna muspharkañanakti lurkäna ukanak uñjasa.

14 Jerusalén markankir apostolanakax Samaria markan Diosan arunakap katuqatap yatisinxä, Pedrompiru Juanampiruw khithapxäna.

15 Jupanakasti saraqasinxä, Qullan Ajayun katuqapxañapatakiw mayipxäna.

16 (Jichhakamax janiw khitirus juchañchatäkanti, jupanakakiw Tatit Jesusan sutipar bautisasipxäna).

17 Ukatsti jupanakar amparanakap luqxataxin Qullan Ajay katuqapxäna.

18 Simonax apostolanakan amparanakap luqxataxin qullan Ajayux jupanakar churatäta utjäna.

19 Ukat sarakinwa: —Aka ch'am churapxita, khitirutix ampar luqtä ukar Qullan Ajay katuqañapataki —sasa.

20 Pedrosti juparux sänwa: —Qullqimax jumamp chikaw tukusxi, Diosan churäwipax qullqimpi alasispa uk amuyatamatxa —sasa.

21 Jumajj janiw kuna lurañas utjktamti, janirakiw kuna lurañas utjktamti, Dios nayraqatan chuymamajj janiw cheqapäkiti.

22 Ukhamasti, jan wali luratanakamat arrepentisim, ukat Diosat mayisim, inas chuymaman lup'iñam pampachatächi ukhaxa.

23 Nayajj amuyasta, jumajj k'allk'u q'añu q'añumpi, ñanqha lurañan chinuntatätamsa.

24 Simonasti sarakinwa: —Tatitur mayipxam naya layku, jan maynis aka arunak nayar puriñapataki —sasa.

25 Jupanakasti Tatitun arunakap yatiyasa, Jerusalén markaruw kutt'xapxäna, ukat Samaria markankir walja ayllunakan suma yatiyäwinak yatiyapxäna.

26 Tatitun angelapajj Feliperuw säna: —Sartasim, aynach toqeru sarjjam, Jerusalén markat Gaza markar saraqani uka thaknam sarjjam.

27 Ukatsti sartasin sarxäna, Etiopía markankir mä jaqiruw uñjäna, jupasti Etiopía markankir Candace reinan p'iqinchiripawa, jupax taqi yänapak uñjirünwa, Jerusalén markaruw yupaychañatak jutäna.

28 Kutt'anxäna, carropan qunt'ataw Isaías profetax liyt'äna.

29 Ukatsti Ajayux Feliperux sänwa: —Jak'achasim, ukat aka carrompi mayachasim —sasa.

30 Felipesti jupar jak'achasisin Isaías profetan qillqatap liyt'ir ist'asin akham sänwa: —¿Kuntä liyt'kta uk amuyt'tati?

31 Jupasti sarakinwa: —¿Kunjämarak nayasti, jan khitis irpkistaspasti? Ukatsti Felipej jupamp chika qunt'asiñapatakiw achikt'äna.

32 Liyt'käna uka Qellqataj akham sänwa: “Jupajj mä ovejar uñtataw jiwayañatak irpapjjäna. kunjamtä mä corderojj amukt'ki ukhama, jupajj janiw lakap jist'arkänti.

33 Jupan jisk'achatäsax taripäwipax apaqatäxänwa; jakäwipax aka uraqit apaqatäxiwa.

34 Uca eunucosti Feliperuw säna: —Achikt'asipxsmawa, ¿khitisa profetax uk parli? ¿jupa pachpata, jan ukax yaqha jaqitcha?

35 Ukatsti Felipej lakap jist'arasaw uka pachpa Qillqatat Jesusat yatiyäna.

36 Thakkasax mä umaruw puripxäna, ukat eunucos sänwa: —Uñtapxam, akax umaw utji. ¿Kunas bautisasiñatak jark'itu?

37 Felipesti sarakinwa: —Jumatix taqi chuymamampi iyawsätaxa, iyawsasmawa —sasa. Jupasti sarakinwa: —Nayax iyawstwa Jesucristox Diosan Yuqapätapxa —sasa.

38 Ukatsti uka carrorux sayt'ayañapatakiw mayina. ukatsti bautisarakinwa.

39 Uma taypit mistusinsti, Tatitun Ajayupaw Feliperux irpsuwayxäna, ukhamat uka eunucos jan mayamp uñjañapataki.

40 Ucampis Felipej Azoto sat cheqanwa jikkjatasina, ukatsti Cesarea markar puriñkamaw taqe markanakan yatiyäna.

9 JAQTHAPI

1 Saúl reyejj Tatitun discipulonakapar ajjsarayasa, jiwayañatakisa, jilir sacerdoten ukar saräna.

2 Ukatsti Damasco markar sinagoganakar cartanak mayina, ukhamat chachanakas jan ukax warminakas uka thakhinjam jikxatkanixa, Jerusalén markar katuntat apañiñapataki.

3 Jupajj sarkasajj Damasco jak'aruw purinina, mä akatjamatwa alajjpachhat mä qhanajj qhant'äna.

4 Uraqiru liwxatasinxä, mä aru ist'äna: —**Saulo, Saulo, ¿kunatsa arknaqapxista?**

5 Jupasti sarakinwa: —Tatay, ¿khitisäsa? Tatitusti sarakinwa: —**Nayax arknaqkta uka Jesusätwa.**

6 Jupasti khathatt'asisaw akham säna: —Tata, ¿kun luraña munta? Tatitusti juparux sänwa: —**Sartasim, markar sarxam, ukat kuntix lurañamäki uk yatiyapxätam —sasa.**

7 Jupamp chik sarir jaqinakax jan arsuñjamaw sayt'asipxäna, mä aru ist'asa, ukampis janiw khiturus uñjapkänti.

8 Saúl reyejj aka oraqet sartjjäna. nayranakap jist'arasinsti janiw khiturus uñjkänti, jan ukasti amparat katt'asisaw Damasco markar irpapxäna.

9 Kimsa uruw jan uñjkataynati, janirakiw manq'kataynati, janirakiw umkataynati.

10 Damasco markanjja, Ananias sat mä discipulow utjäna. Tatitux mä unañchäwin juparux sänwa: —**“Ananías” sasa.** Jupasti sarakinwa: —Tatay, nayajj akantkwa —sasa.

11 Tatitusti juparux sänwa: —**Sartasim, chiqä satäkis uka thaknam saram, ukat Judasan utapan mä Saúl sutini, Tarso markankir jaqit jiskt'am.**

12 **Mä visionanwa Ananías sutini mä jaqir mantanir uñji, jupar amparapamp luqxatasin uñjañapataki.**

13 Ananiasasti sarakinwa: —Tatay, waljaniruw aka jaqit ist'ta, kunjämtix Jerusalén markan qullan jaqinakamar jan walinak lurki ukxa.

14 Jupajj sacerdotenakan jilirinakatjja, sutim aytasirinakar katuntañatakiw ch'amaniski.

15 Ucampis Tatitojj juparojj sänwa: —**Sarjjam, jupajj nayatakejj mä ajllit vasowa, jan judiöpkinacar, reyinaru, israelitanaca nayrakataqui sutij apañataqui.**

16 **Nayasti jupar uñacht'ayarakäwa, kunja jach'a t'aqhisiñanakas sutix laykux t'aqhisiñapa.**

17 Ananiasasti utaparuw sarxäna. amparanakap luqxatasinsti sänwa: —Saúl jilata, Tatitux, jutkta uka thakin uñstkistu uka Jesusaw nayar khitanitu, jumar uñjañamataki, Qullan Ajayumpi phuqt'atäñamataki —sasa.

18 Ukspachaw nayranakapat mä escamar uñtat jaquqanina.

19 Manq'a katuqasasti ch'amañcht'atäxänwa. Ukapachaw Saúl reyejj Damasco markan jakapkäna uka discipulonakamp chika mä qawqha urunak jakasina.

20 Ukspachaw sinagoganakan Cristot yatiyäna, Diosan Yuqapawa.

21 Taqi khitinakatix jupar ist'apkän ukanakax wal muspharapxäna, sapxarakinwa: ¿Janit akax Jerusalén markan uka sutimp ist'asir jaqinakar t'unjäna, ukat uka amtampiw aka chiqar purinipxäna, jilir sacerdotenakar katuntat irpañataki?

22 Ucampis Saúl reyejj juk'ampiw ch'amaniscäna, Damasco marcan jakir judionacarojj ch'ajjwtyäna, jupajj cheqpach Cristötäp uñacht'ayasa.

23 Walja urunak phuqhasxäna uka qhipatsti, judionakax jupar jiwayañatakiw amtapxäna.

24 Ukampis Saúl reyix jupanakan suyt'äwip yatirakinwa. Ukat arumay arumaw punkunak uñjapxäna Jesusar jiwayañataki.

25 Ukatsti discipulonakajj arumaw Jesusar irpapjjäna, mä canastaruw perqa jak'ar apaqt'apjjäna.

26 Saúl reyejj Jerusalén markar purinkäna ukhajja, discipulonakapamp mayachasiñwa yant'äna, ukampis

taqeniw jupar ajjsarapjjäna, janiw discipulopäta
creyipkänti.
27 Ukampis Bernabeax apostolanakan ukar irpäna, ukatsti
kunjamsa Tatitur thakin uñjäna, jupamp parläna, Damasco
markan Jesusan sutipxarux jan axsarasaw yatiyäna.
28 Jupanakamp chikaw Jerusalén markar mantasa,
mistuñasa.
29 Jesusax Tatit Jesusan sutipxarux jan axsarasaw parläna,
griego jaqinakampiw ch'axwäna.
30 Jilatanakajj uk yatisaw Cesarea markar irpjjapjjäna,
Tarso markar khitapjjarakina.
31 Ukapachaw iglesianakax taqpach Judea, Galilea,
Samaría uraqin samarañ tukuyapxäna. Tatitur axsarañampi,
Qullan Ajayun chuymacht'äwipampi sarnaqasax walpun
jilxattapxäna.
32 Pedrojj taqe cheqanakar saraskäna ukhajja, Lida markan
jakasipkäna uka santo jaqenakan ukar saraqanäna.
33 Ukansti Eneas sat mä jaqiruw jikxatäna, jupax llätunk
maraw ikiñan imantaskäna, parälisis usump usuntatänwa.
34 Pedrosti juparux sänwa: —Eneas, Jesucristow
k'umarapttamxa. Ukat jank'akiw sartäna.
35 Lida, Sarón sat chiqan jakirinakax taqiniw jupar
uñjapxäna, ukatsti Tatituruw kutt'apxäna.
36 Jope markanjja, Tabita sat mä discipulow utjäna, uka
discipulojj Dorcas satawa.
37 Uka urunakanxa, uka warmix usuntasin jiwxäna,
jariqt'asisinsti, mä altus utaruw ikiyapxäna.
38 Lida markax Jope marka jak'ankxänwa,
discipulonakapasti Pedron ukankatap ist'asinxa, pä jaqiruw
jupar khithapxäna, jupanakar jan qhipt'añapataki.
39 Ukatsti Pedrox jupanakamp chikaw sartasäna.
Kunapachatix Jesusar purinkäna ukkhasti, uta pataruw
irpanipxäna, taqi ijma warminakasti jacht'asisaw jupan
jak'apan sayt'asipxäna, Dorcas chachax jupanakamp
chikäskäna uka isi, isinak uñacht'ayasa.
40 Ucampis Pedrojj taqeniruw mistüna, qonqort'asisaw
Diosat mayisäna. ucatsti janchipar kutt'ayasajj sänwa: —
Tabita, sartam —sasa. Ukatsti nayranakap jist'arasäna,
Pedror uñjasasti, qunt'asäna.
41 Ukatsti Jesusax amparap luqxatäna, ukatsti qullan
jaqinakampiru, ijma warminakaru jawst'asax jakkir jaqiruw
uñt'ayäna.
42 Jupajj Jope markpachan uñt'atäjjanwa. waljaniw Tatitur
iyawsapxäna.
43 Jesusasti walja urunakaw Jope markan qheparäna, mä
Simón sat q'ochu lurir jaqemp chika.

10 JAQTHAPI

1 Cesarea markanjja, Cornelio sat mä jaqew utjäna, jupasti
italiano sat grupon capitanapänwa.
2 Jupajj Diosar yupaychir jaqänwa, utapamp chika Diosar
ajjsariränwa, jaqenakarojj walja limosna churiränwa,
Diosarus sapa kutiw mayisäna.
3 Niya llätunk horasaruw mä visionan uñjäna, Diosan mä
angelapaw jupar jak'achasisin jupar säna: “Cornelio” sasa.
4 Jupar uñkatasinsti ajjsarasaw säna: —Tatay, ¿kunas
ukajja? Jupasti sarakinwa: —Oracionanakamasa,
limosnanakamasa Dios nayraqatan amtañatakiw juti —sasa.
5 Jichhasti Jope markar mä jaqir khithapxam, mä Simón
ukar jawst'apxam, jupax Pedro satawa.

6 Jupasti Simón sat q'añu lurir jaqimpiw qurpachasi, utapax
quta thiyankiwa.
7 Corneliompi parlir angelajj sarjjäna ukhajja, utapan pä
yanapirinakaparuw jawsäna, jupar suyt'ir mä soldadoru.
8 Taqi ukanak yatiyasax Jope markaruw khithäna.
9 Qhepürojj sarkasajj markar jak'achasipkäna ukhajja, niya
sojja jayp'u horasaruw Pedrojj uta patjjar makhatasäna.
10 Manq'añ munasaw Jesusax wali manq'at awtjatäna,
ukampis wakicht'asipkän ukkhasti, mä juk'a llakt'ataw
uñjasäna.
11 Ukatsti alaxpacha jist'arat uñjäna, mä jach'a laphir uñtat
pusi esquinakapar t'ant'at mä vaso saraqir uñjäna.
12 Ukansti pusi kayuni animalanaka, sallqa animalanaka,
jamach'inaka, alaxpachankir jamach'inaka.
13 Ucatsti mä aruw ist'asäna: —Sartim, Pedro! jwayayäna,
ukatsti manq'aña.
14 Pedrosti sänwa: —Tatay, janiw ukhamäkiti. Janipuniw
kuna q'añunaksa, q'añunaksa manq'kti.
15 Uca arusti mayamp mayamp parläna: —Diosajj
q'omachaqui ucajja, jan q'añu samti —sasa.
16 Kimsa kutiw ukham lurasäna, uka vasosti wasitatwa
alaxpachar aptatäxäna.
17 Kunapachatix Pedrox uka unañchäwix kun sañs muni
uk pächaskäna ukhaxa, Corneliot khitanir jaqinakax
Simonan utapat jiskt'asipxäna, ukatsti punku nayraqatan
sayt'asipxäna.
18 Ukxarusti jawsapxäna, Pedro sutini Simonax ukan
qurpachatäpachati?
19 Pedrox uka unañchäwit lup'iskipanxa, Ajayux juparux
sänwa: —Kimsa jaqiw thaqhaptam —sasa.
20 Ukhamasti, sartasim, saraqam, jupanakamp chika jan
pächasis sarañamawa, nayaw jupanakar khitanta —sasa.
21 Ukatsti Pedrox Corneliot khithatäpkäna uka jaqinakan
ukar saräna. —Uñtapxam, nayax khitirutix jumanakax
thaqhaptak ukakitwa, ¿kunatsa jumanakax jutapxta?
22 Jupanakasti sapxarakinwa: —Cornelio capitanarux
chiqapar uñjir jaqi, Diosar axsart'ir jaqi, taqi judionak
taypin suma uñt'at jaqi, Diosax mä qullan angel tuqiw
iwxt'äna, utapar jawst'añamataki, ist'añamataki juman
arunakapa.
23 Ucatsti jupanacarojj utar jawsasaw qorpachayäna.
Qhipürusti Pedrox jupanakamp chikaw sarxäna, Jope
markat mä qawqha jilatanakaw jupamp chik sarapxäna.
24 Qhipürusti Cesarea markaruw mantapxäna. Corneliox
jupanakar suyt'äna, wila masinakaparu, jak'a masinakapar
jawst'arakina.
25 Pedrojj mantaskäna ukhajja, Corneliojj jupamp jikisisajj
kayunakap jak'aruw qont'asisin yupaychäna.
26 Ucampis Pedrojj jupar irpäna, sarakinwa: —Sartam;
Naya pachpas mä chachätwa.
27 Jupamp parlt'askäna ukhajja, mantasinjja, walja
jaqenakaruw tantacht'asipjjäna.
28 Jesusasti jupanakarux sänwa: —Jumanakax yatipxtawa,
mä judío jaqin maynimp chikt'atäñapa, jan ukax yaqha
markankir jaqimp chikt'atäñasa. Ucampis Diosaw nayarojj
uñacht'ayitu, janiw khitirus q'añu, jan q'añu sañajäkiti —
sasa.
29 Nayasti khitanitäkitu ukhakiw jumanakan ukar jutta,
¿kuna amtampis nayar jawst'apxista?
30 Corneliosti sarakinwa: —Pusi uru nayraw jichhürkamax
ayunaskayäta. llätunk horasaruw utajan mayisiyäta, ukatsti

mä jaqiw k'ajkir isimp isthapt'ata nayan nayraqatajan sayt'atäskäna.

31 Ukat sarakinwa: —Cornelio, mayisiwimax ist'atawa, limosna churatomasti Dios nayraqatan amtatäxiwa —sasa.

32 Ukhamasti Jope markar khithapxam, Simón ukar jawst'apxam, jupasti Pedro satarakiwa. jupasti quta thiyankir Simonan utapan ikintatawa, jupax ñik'ut khuchhuqir jaqin utapanwa, jupaw jutkani ukkhax jumamp parlt'ani.

33 Ukspachaw nayajj jumar ukar khitanta. Jumasti wali sum lurtaxa, jutätamxa —sasa. Jichhasti taqiniw Diosan nayraqatapan jutapxta, taqi kuntix Diosax sisktam uk ist'añataki.

34 Ukat Pedrox lakap jist'arasin säna: —Chiqpachansa nayax amuyasta Diosax janiw khitirus yäqkiti.

35 Ucampis taqe markanjja, khititejj jupar ajjsarki, cheqapar sarnaqki ukajja, jupamp ist'atawa.

36 Diosax israelitanakarux Jesucristo tuqi sumankañ yatiyasaw apayanitayna.

37 Nayajj sapjismawa, jumanakajj yatipjita, uka arojj Judea markpachan yatiyaskäna, Galileat qalltasinjja, Juanan bautisatäpkäna uka qhepatjja.

38 Diosax Nazaret markankir Jesusar Qullan Ajayumpi, ch'amampi jawillt'äna. Diosax jupampiskänwa.

39 Judionakan uraqipansa, Jerusalén markansa taqi kuntix jupax lurkän ukanakxa nanakax yatipxtwa. Juparusti jiwayasaw mä quqar warkt'apxäna.

40 Diosax kimsir uruw jaktayäna, ukatsti qhan uñacht'ayäna.

41 Janiw taqe jaqenakar yatiykiti, jan ukasti Diosan nayra ajllit testigonakaparuw uñt'ayapjita, jupanakajj jiwatanak taypit jaktkäna uka qhepat jupamp chikaw manq'asipjita, umapjjarakta.

42 Jupajj jaqenakar yatiyapjjañajataki, Diosajj jakirinakata, jiwatanakan Juezipäñapatak utt'ayatätaq qhanañchapjjañajatakiw ewjjet'apjjetäna.

43 Taqi profetanakax jupat yatiyapxam, khititix jupar iyawski ukax sutip tuqi wuchanakapat pampachatäni.

44 Pedrox uka arunak parlkasaxa, Qullan Ajayux taqi khitinakatiw uka aru ist'apkan ukanakaruw purintäna.

45 Circuncidatäpkäna ukanakasti, Pedromp chika jutapkäna ukanakajj wal muspharapjja, jan judiöpki ukanakarojj Qullan Ajayun churäwip warantatap layku.

46 Jupanakajj yaqha arunak parlar ist'apjjanwa, Diosar jach'añchapjjarakina. Ucatsti Pedrojj sanwa:

47 ¿Khitis uma jark'aspa, jiwasar uñtasit Qullan Ajayun katuqir jaqinakar jan bautisasipxañapataki?

48 Ukatsti Tatitun sutipar bautisasipxañapatakiw mayina. Ukatxa mä qawqha urunak qhiparañapatakiw mayipxäna.

11 JAQTHAPI

1 Judeankir apostolanakampi jilatanakampisti, jan judiöpki ukanakan Diosan arunakap katoqapjitatap ist'apjja.

2 Pedrosti Jerusalén markar purinkäna ukhajja, circuncidatäpkäna ukanakajj jupampiw ch'ajjwapjja.

3 Jumasti sarakinwa: —Jan circuncidatäpki uka jaqenakan ukar mantäna, jupanakamp chikaw manq'asirita —sasa.

4 Ucampis Pedrojj qalltatpach uka toqet yatjjasaw jupanakar qhanañchäna.

5 Jope markan mayisiskäyätwa, mä visionan uñjta: “Mä jach'a laphir uñtat mä vaso alaxpachat pusi esquinat saraqaniski. ukatsti nayaruw purinitu.

6 Nayajj nayranakaj ch'oqt'asajja, pusi kayuni animalanak uñjta, sallqa animalanaka, jamach'inaka, alajjpachankir jamach'inaka.

7 Mä aru ist'ta, nayarojj akham situwa: “Pedro, sartam; jiwayaña ukatsti manq'aña.

8 Ucampis nayajj sista: ‘Janiw ukhamäquiti, Tatay, janiw kuna q'añussa, q'añusa lakajarojj mantawaykiti’ sasa.

9 Ucampis alajjpachat mayamp ist'itu: “Diosajj q'omachquitu ucajja, jan q'añu samti” sasa.

10 Kimsa kutiw ukham lurasina, taqiniw alaxpachar kutt'ayatäpkäna.

11 Ukspachaw kimsa chachanakax Cesarea markat nayan ukar khithatäpkäna uka utar purinipxäna.

12 Ucampis Ajayuw nayarojj jupanakamp chik sarañ mayina, jan pächasisa. Uka suxta jilatanakax nayamp chikaw sarapxäna, ukatsti uka jaqin utapar mantapxta.

13 Ukatsti Jesusax utapan mä angelar uñjatap uñacht'ayapxitu, uka angelasti sayt'atäskäna, jupar säna: — Jope markar jaqinak khitam, Simón ukar jawsayapxam, Pedro sutini.

14 Qhitis arunak yatiyätam, ukhamat jumasa, taqpach utamasa qhispiyatäpkäna —sasa.

15 Nayajj parlañ qalltkayäta ukhajja, Qullan Ajayuw jupanakjjarojj purina, kunjamtä qalltan nanakajj jutkäna ukhama.

16 Tatitun arunakapat amtasiyätwa, kunjämtix jupax siskäna: “ **Chiqpachansa Juanax umampiw bautisasi” sasa. ukampis Qullan Ajayun bautisatäpkäta.**

17 Diosax Jesucristo Tatitur iyawsirinakjam churkistu ukhama. ¿kunas nayajj Diosar saykatañataki?

18 Uk ist'asinsti, amukt'asaw Diosar jach'añchapxäna: — Ukhamasti Diosax jan judiöpki ukanakarus arrepentisipxañapatakix jakañ churaraki —sasa.

19 Estebanan arknaqatapat ch'iqintatäpkän ukanakax Fenice, Chipre, Antioquia uksaruw sarapxäna.

20 Jupanakat yaqhepajj Chipre, Cirene markankir jaqenakänwa, jupanakajj Antioquia markar purisajj griego jaqenakaruw Tatit Jesusat yatiyapjja.

21 Tatitun amparapax jupanakamp chikäskänwa, walja jaqinakaw iyawsapxäna, ukatsti Tatituruw kutt'apxäna.

22 Ukatsti Jerusalén markankir iglesiankirinakax uka tuqit yatiyapxäna, ukat Bernabear khithapxäna Antioquia markar sarañapataki.

23 Jupasti Diosan khuyapayasiñap uñjasax wal kusiäna, taqiniruw ch'amañcht'äna, taqi chuyma Tatitur mayachasipxañapataki.

24 Jupasti suma jaqinwa, Qullan Ajayumpi, iyawsäwimpi phuqt'ata.

25 Ukatsti Bernabeax Tarso markaruw saräna, Saúl reyir thaqir sarañataki.

26 Jupar jikxatasaxa, Antioquia markaruw irpäna. Ucatsti mä maraw iglesiamp tantachasipjja, walja jaqenakaruw yatichapjja. Ukat discipulonakaparojj Antioquia markanwa nayraqat cristiano sasin sutichapjja.

27 Uka urunakansti profetanakaw Jerusalén markat Antioquia markar purinipxäna.

28 Jupanakat mayniriw sayt'asina, Agabo sutini, jupasti Espiritu tuqi taqi akapachan jan walt'äwix utjani sasaw qhanañchäna.

29 Discipulonakajj sapa mayniw Judeankir jilat kullakanakar yanapt'a apayaniñ amtapjjäna.
30 Jupanakasti ukham lurapxäna, Bernabé, Saúl chachan amparapampiw jilirinakar apayapxäna.

12 JAQTHAPI

1 Niya Herodes reyejj iglesiankir yaqhep jaqenakar llakisiyañatakiw amparanakap luqtäna.
2 Ukatsti Juanan Santiago jilaparuw espadampi jiwayäna.
3 Judionakan kusisitap uñjasajja, Pedror irppjarakñwa. (Ukapachaw jan lewaduran t'ant'a manq'añ urunakax utjäna).
4 Jupar katuntasinisti, carcelar jist'antasinsti pusi pusi t'aqa soldadonakaruw katuyäna, jupar uñjañapataki. Semana Santa qhipat jaqinakar uñstayañ amtapxäna.
5 Pedrosti carcelan jist'antatñwa, ukampis iglesiankirinakax Diosaruw jupa layku jan jaytjasis mayisipxäna.
6 Herodesajj jupar irpañ munkäna ukhajja, Pedrojj pä soldadonak taypin ikiskäna, pä cadenampi chint'ata.
7 Tatitun angelapaw jupar purintäna, mä qhanaw carcelan qhant'äna, Pedrorux ladopar jawq'jasaw sartayäna, akham sasa: —Jank'ak sartam —sasa. Ukat cadenanakapax amparanakapat jaquqanina.
8 Angelasti juparux sänwa: —Ch'ukum uchasim, ukat sandalias uchasim —sasa. Ukat ukhamarakiw luräna. Jupasti sarakñwa: —Isim muyuntasin nayar arkta —sasa.
9 Ukatsti mistusaw jupar arktäna. ucat janiw yatipcänti angelan luratapajj cheqäskatapjja; ukampis mä vision uñjatap amuyasina.
10 Nayrír guardián ukat payír guardarpach pasxapxäna ukhaxa, hierrot lurat punkuruw puripxäna, uka punkux markar sarañapawa. Jupanakasti jupan munatapat jist'aräna, ukatsti mä calle tuqiwal sarapxäna. Ukspachaw angelax jupat sarxäna.
11 Pedrox amuyt'asinx sänwa: —Jichhax chiqpachapuniw yatxa, Tatitux angelaparuw khitanitu, Herodesan amparapat qhispiyitu, judionakan taqi kuntix suyapkän ukanakat qhispiyitu —sasa.
12 Uk amuyt'asinsti, Marcos sutini Juanan taykapa Marian utaparuw purina. ukanx waljanipuniw mayisiñatak tantachasipxäna.
13 Pedrojj punku llawintkäna ukhajja, Roda sat mä tawaqow ist'ir jutäna.
14 Pedron arup yatisinsti, janiw kusisiñat punku jist'arkänti, jan ukasti t'ijt'asaw mantasin kunjämtix Pedrox punku nayraqatan sayt'atäskäna uk yatiyäna.
15 Jupanakasti sapxarakñwa: —Jumajj loqtatätawa —sasa. Ukampis ukhamakiskapuniwa sasaw sapa kuti qhanañchäna. Jupanakasti sapxarakñwa: —Jupan angelapawa —sasa.
16 Pedrosti liqt'askakñwa, punku jist'arasin jupar uñjasax wal muspharapxäna.
17 Ucampis jupajj amparapampiw amparapamp amukt'ayasajj kunjämtejj Tatitojj carcelat irpsuwaypacha ucjja yatiyäna. Jupasti sarakñwa: —Saram, Santiagoru, jilatanakaru, akanak uñacht'ayapxam —sasa. Ukatsti sarxasax yaqha chiqaruw sarxäna.
18 Uru jayp'usti, soldadonak taypinx janiw mä juk'a ch'axwañas utjkänti, kuna jan walt'äwis Pedror pasäna.

19 Herodesasti jupar thaqt'asin jan jikxatkasaxa, uñjirinakaruw jiskt'äna, ukatsti jiwayapxam sasaw säna. Judea markat Cesarea markar sarasinisti ukanwa qhiparäna.
20 Herodesasti Tiro, Sidón markankirinakarux walpun chuym ch'allxtayäna, ukampis jupanakax mä amtampiw jupar jak'achasipxäna, ukat Blasto reyin uta uñjiripar mä amigop tukuyasax sumankañ munapxäna. kunatix markapax reyin markapampiw manq'antatäna.
21 Mä urusti Herodesax reyin isimp isthapt'ataw tronopar qunt'asisin jupanakar arst'äna.
22 Jaqinakasti jach'at art'asipxäna: —Diosan arupawa, janiw jaqin arupakiti —sasa.
23 Ukspachaw Tatitun angelapax jupar jawq'jäna, Diosar jan jach'añchatap layku.
24 Ukampis Diosan arunakapax juk'ampiw jilxattawayi.
25 Bernabeampi Saúl chachampix Jerusalén markat kutt'anxapxäna, ukatsti Marcos sutini Juanampi irpaxäna.

13 JAQTHAPI

1 Antioquiankir iglesianjja, profetanakampi yatichirinakampiw utjäna. Bernabé, Simeón, Níger satäkis uka, Cirene markankir Lucio, Manaén, Herodes marka apnaqirimpi, Saúl sat chachampi.
2 Jupanakasti Tatitur luqtasipkäna, ayunapkäna ukhajja, Qullan Ajayux sänwa: “Bernabeampiru, Saúlampiru, nayaru jawst'atajataki” sasa.
3 Jupanakasti ayunasisa, Diosar mayisisa, amparanakap luqxatasinx, khithapxäna.
4 Jupanakasti Qullan Ajayun khitasinx, Seleucia markaruw sarxapxäna. Ucatsti Chipre markaruw barcot sarapjjäna.
5 Salamis markar purisinsti, judionakan sinagoganakapan Diosan arunakap yatiyapxäna.
6 Isla taypit Pafos markar sarasinisti, mä layqa jaqiruw jikxatapxäna, k'ari profeta, mä judío, Barjesú sutini.
7 Uka marka apnaqiri Sergio Pablo, wali amuyt'asir jaqimp chikaw utjäna. Jupasti Bernabeampiru, Saúl chachampir jawsäna, Diosan arunakap ist'añ munarakäna.
8 Ucampis Elimas layqir jaqiw jupanakarux saykatasina, jupar iyawsäwit jithiqtañ munasa.
9 Ukarusti Saúl reyix qullan Ajayun phuqt'ataw jupar uñch'ukisina.
10 Ukat sarakñwa: —Taqe k'ari chuymampi, jan wali lurañanakampi phuqt'ata, Supayan wawa, taqi chiqapar uñjañan uñisiri, ¿janit Tatitun chiqa thakinakap mayjt'ayañ jaytkäta?
11 Jichhasti, Tatitun amparapax jumaruw puri, jumasti juykhüxätawa, mä juk'a pachakiw Intix jan uñjkätati. Ukspachaw mä ch'amaka, ch'amakas jupar purina; ukatsti amparat katthapisiñatak mä qawqhanak thaqhir saräna.
12 Uk uñjasasti, uka jilir irpirix Tatitun yatichäwip uñjasax wal muspharasin iyawsäna.
13 Pablomp jupamp chik sarkasasti Pafos markat mistusaw Pamfilia markan Pérga markar puripxäna.
14 Pérga markat sarxasax Pisidia markan Antioquia markaruw puripxäna, ukat sábado urun sinagogaruw mantapxäna, ukatsti qunt'asipxäna.
15 Ley liyt'asin profetanak liyt'añ tukuyatatsti, sinagogan jilirinakapax jupanakar khithapxäna: “Jilatanaka, jumanakatix jaqinakar ewjtt'añ arunak utjapxätamxa, sapxarakim” sasa.

16 Ukat Pablox sayt'asisin amparapampiw sāna: —Israel markankirinaka, Diosar axsart'irinaka, ist'apxam —sasa.

17 Aka Israel markan Diosapaw nayra awkinakasar ajllina, Egipto markan jan uñt'at jaqinakjam jakasipkän ukkhaxa, jach'a amparapampiw uka markat irpsuwayāna.

18 Niya pusi tunka maraw wasaran sarnaqāna.

19 Canaán uraqin paqallqu markanakar t'unjasasti, jupanakan uraqinakap lakirina.

20 Uka qhipatsti niya pusi patak phisqa tunka maranakaw jupanakarux taripirinak churāna, Samuel profetakama.

21 Uka qhipatsti mā rey mayipxāna, ukat Diosax Cis chachan Saúl yuqapa, Benjamín tribunkir jaqiruw pusi tunka mara churāna.

22 Jupar apanukusinsti, Davidaruw jupanakan reyipat utt'ayāna. Juparusti juparuw qhanañchāna: “Jesé chachan David yuqaparuw jikxatta, jupasti naya pachpaw taqi munañax phuqani” sasa.

23 Uka jaqen wawanakapatija, Diosajj arsutaparjamaw Israel markar mā Qhespiyiri Jesusar jaktayāna.

24 Kunapachatix Juanax janir jutkasax taqi israelitanakar arrepentisiñatak bautisasiñ yatiyāna.

25 Juanajj kunti lurañ munkāna uk phoqaskāna ukhajja, akham sasaw sāna: “¿Khitirikirista jumanakajj amuyapjita?” Nayajj janiw jupajjakti. Ucampis naya qhepürojj mayniw jutaski, jupan zapatonakap jan antutañajataki.

26 Jilatanaka, Abrahaman wawanakapa, khitinakatiw jumanak taypin Diosar axsarapki ukanakax jumanakaruw aka qhispiyasiñ aru apayanipxma.

27 Jerusalén markan jakirinakasa, jilirinakapasa, jupar jan uñt'apxatap layku, profetanakan arunakapsa, sapa sábadu urun liyt'atāki uka arunaksa, jupar juchañchasax phuqapxiwa.

28 Jupanakasti janis jupar jiwayañatak utjkchijnja, Pilator jiwatāñapatakiw achikt'asipjjāna.

29 Taqe kunti jupat qellqaskāna uk phoqhasajja, qoqat apaqasaw mā sepulturar ikipjjāna.

30 Ukampis Diosax jiwatanak taypit jaktayāna.

31 Walja urunakaw Galileat Jerusalén markar jupamp chik sarapkāna ukanakar uñjāna, jupanakajj jaqenakan qhanañchirinakapāpjjānwa.

32 Kunatix nayra awkinakar arsutāki uka arunak yatiyapxma.

33 Diosajj uka pachparakiw jiwasanakar wawanakapar phoqawayi, Jesusar jaktayasa. kunjāmtix payir Salmo qillqatan qillqatāki ukhama: “Jumaw Nayan Wawajātaxa, jichhūruw nayax yurisma” sasa.

34 Jiwatanak taypit jaktayāna, jichhajj janiw juk'amp jan walir kutt'jjaniti, jupajj akham sänwa: “Davitan khuyapayasiñap churapjjāma” sasa.

35 Ukatwa Jesusax yaqha salmo qillqatan saraki: “Janiw Qullan Diosamarux jan walinak uñjañapatak jaytkātati” sasa.

36 Davidax Diosan munañaparjam pachpa wawanakapar luqtasax ikisxānwa, ukatsti awkinakapan jak'apan ikintatāxānwa.

37 Ucampis Diosajj jaktayāna ucampis janiw jan walinak uñjcānti.

38 Jilatanaka, yatipxam, aka jaqi tuqi juchanakamat pampachatāñ yatiyapxatama.

39 Jupa tuqiw taqi iyawsirinakax taqi kunan askit uñjatāpxi, Moisesan kamachiparjamax janiw chiqapar uñjatāpkasmati.

40 Ukhamasti amuyasipxam, profetanakan arsutaparjamax jumanakar jan jutapxañapataki.

41 Uñtapxam, jumanakax jisk'achasirinaka, muspharapxam, jiwarapxam, jumanakan urunakamapan mā lurāwi luraskta, uka lurawix jumanakax janiw iyawsapkātati, mā jaqis jumanakar yatiyapxātam ukhasa.

42 Judionakax sinagogat mistxapxāna ukhaxa, jan judiöpkis uka arunak jupanakar yatiyatāñapatakiw achikt'asipxāna.

43 Tamax t'unjatāxāna ukhaxa, walja judionakasa, yupaychāwir jutirinakasa Pablompiru, Bernabeampiru arktapxāna.

44 Qhepürojj sábadu urunja, niya markpachaw Diosan arunakap ist'añatak tantachasipjjāna.

45 Ucampis judionakajj walja jaqenakar uñjasajja, envidiasisaw Pablojj siskāna ukanak contra parlapjjāna.

46 Ukat Pablompi Bernabeampix jan axsarasaw sapxāna: —Diosan arupax nayraqat jumanakar yatiyañax wakisinwa, ukampis jumanakat apanukupxtaxa, wiñay jakañ katuqañax janis askikaspā ukham amuyasipxtaxa, jan judiöpkis ukanakaruw kutt'apxta —sasa .

47 Tatitojj akham sasaw sapjjetu: “Nayajj jan judiöpki ukanakan mā qhanapāñamatakiw utt'aysma, ukhamat aka oraq tukuykam qhespiyatāñamataki” sasa.

48 Uk ist'asinsti, jan judiöpkis ukanakax kusionipxānwa, Tatitun aruparuw jach'añchapxāna.

49 Tatitun arunakapax taqi chiqanwa yatiyasina.

50 Ukampis judionakax Diosar yupaychir jach'añchat warminakaru, markan jilirinakaparuw ch'allxtayapxāna, Pablompir Bernabeampir arknaqapxāna, ukatsti markapat jaqunukupxāna.

51 Ucampis kayunakapan laq'ap ch'allt'asisaw Iconio markar puripxāna.

52 Yatiqirinakapasti kusisiñampi, Qullan Ajayumpi phuqt'ata.

14 JAQTHAPI

1 Iconio markanjja, panpachaniw judionakan sinagogapar mayamp sarapjjāna, ukham parlapjjāna, walja judionakas griegonakas creyipjjānwa.

2 Ucampis jan iyawsir judionacajj jan judiöpqui ucanacarojj jan wali amuyunacaruw wila masinacar jan walt'ayapjjāna.

3 Walja tiempow Tatitun jan axsaras parlapxāna, jupaw Diosan khuyapayasiñap arupat qhanañchāna, ukat amparanakapampi unañchanaka, muspharkañanak lurañapatakiw yanapt'āna.

4 Ucampis markan jakenacapajj t'aqanuqtatājjānwa, yaqhepasti judionacampi, mā apostolonacampi.

5 Kunapachatix jan judiöpki ukanakasa, judionakas jilirinakapampi, jupanakar jan walinak lurapxāna, qalamp k'upjapxarakina.

6 Jupanakasti uk yatisax Listra, Derbe markanakaruw jaltxapxāna, uka markanakax Licaonia markankiwa, ukat uka jak'ankir markanakaruw jaltxapxāna.

7 Ukansti suma yatiyāwinak yatiyapxāna.

8 Listra markansti mā chachaw qunt'atāskāna, jan ch'amani, taykapan purakapatpach jan ch'amani, janipuniw sarnaqirikānti.

9 Jupasti Pablon parlatap ist'āna.

10 Jach'at arumpiw säna: —Kayunakam sayt'asim —sasa. Ukat jupax t'ijt'asaw sarnaqäna.

11 Jaqinakax Pablon luratap uñjasax jach'at arunak arsupxäna: —Diosanakax jaqir uñtataw jiwasan ukar saraqanipxi —sasa.

12 Ukatsti Bernabear “Júpiter” sasaw sutichapxäna. Pablosti, Mercurio satänwa, jupaw jilír arst'äna.

13 Ucatsti Júpiter sat sacerdotelj markapat nayraw vacanaca, guirnalda apanäna, ucatsti marcanacamp chikaw sacrificio loqtañ munäna.

14 Bernabeampi Pablompi apostolanakax uk yatisinxä, isinak ch'iyjasipxäna, ukatsti jach'at jach'at arnaqasisax jaqinak taypiruw t'ijtapxäna.

15 Ukat sapxarakinwa: —Tata, ¿kunatsa ukham lurapxtaxa? Nanakax ukhamarakiw jumanakamp chika munañan jaqinakäpxsma, jumanakar yatiyapxsma aka ina ch'usat jakkir Diosar kutt'apxañamataki, jupaw alaxpacha, akapacha, quta, taqi kunatix ukan utjki ukanak luratayna.

16 Nayra tiemponjja, taqe markanakaruw thakinakaparjam sarnaqapjjañapatak jaytäna.

17 Ukampis janiw jupa pachpax jan yatiyas jaytkänti, askinak lurasax alaxpachat jallusa, achuñ pachanaksa churarakistu, chuymanakasar manq'añampi, kusisiñampi phuqt'ayasa.

18 Uca arunacampiw jakenacarojj jan sacrificio loqtapjjatapat jark'apjjaraquäna.

19 Antioquía, Iconio uksat mä qawqha judionakaw uka chiqar purinipxäna, jupanakasti jaqinakar amuyt'ayapxäna, Pablor qalamp k'upjasin jiwatäkasas ukham amuyasax markat irsupxäna.

20 Ukampis discipulonakapajj jupar jak'achasipkäna ukhajja, jupajj sartasin markaruw purina.

21 Uka markar suma yatiyáwinak yatiyasa, walja jaqinakar yatichañ tukuyasax Listra, Iconio, Antioquía markanakaruw kutt'apxäna.

22 Yatiqirinakan almanakapar ch'amañcht'apxam, iyawsäwipan sarantapxañapataki, walja t'aqhisiñanakan Diosan Reinopar mantañasawa.

23 Jupanakasti sapa iglesiar irpir chuymeninak utt'ayasa, ayunañamp mayisiñ tukuyasax Tatituruw katuyapxäna, jupar iyawsapxäna.

24 Pisidia markar sarasinjja, Panfilia markaruw puripjjäna.

25 Pérga markan arunak yatiyasinsti, Atalia markaruw sarapxäna.

26 Ukatsti Antioquía markaruw barcot sarapjjäna, uka cheqatjja Diosan khuyapayasiñapatwa Diosan khuyapayasiñapar wakt'ayatäppjjäna, kuna lurañanakti phoqapjjatapat layku.

27 Jupanakasti, iglesiar tantacht'asisinsti, taqi kuntix Diosax jupanakamp lurkatayna, kunjämtix Diosax jan judiöpki ukanakar iyawsäwi punku jist'aratayna uk yatiyapxäna.

28 Ukansti walja maranakaw discipulonakapamp chika qhiparapxäna.

15 JAQTHAPI

1 Judea chiqat saraqanir yaqhip jaqinakax jilatanakar yatichasaw sapxarakäna: “Jumanakax Moisesan saräwiparjam circuncidatäpkäta ukhaxa, janiw qhispiqkasmati” sasa.

2 Kunapachatix Pablompi Bernabeampix jupanakamp jan mä juk'a ch'axwapxäna, ch'axwapxäna, Pablompi Bernabeampi, mayninakampi, Jerusalén markar sarapxañapataki, apostolonakampi, jilír irpirinakampi, uka jiskt'a tuqita.

3 Congregacionan irpatäsinsti, Fenicia, Samaria uksa tuqinakanwa, jan judiöpki ukanakan kutikipstatapat yatiyapxäna.

4 Jerusalén markar puripkäna ukhajja, iglesiankirinakasa, apostolonakasa, jilír irpirinakasa jupanakar katoqt'apjjäna.

5 Ukampis iyawsiri fariseonakat yaqhepajj sartasipjjäna, sapjjäna: “Wakisiwa circuncisión lurañasa, Moisesan leyip phoqapjjañapataki” sasa.

6 Ukat apostolonakasa, irpir chuymeninakas uka toqet yatjjatañatakiw tantachasipjjäna.

7 Kunapachatix wal ch'axwañ qalltäna, Pedrox jupanakar sänwa: —Jilatanaka, jumanakax yatipxtawa kunjämtix Diosax mä juk'a nayrax jiwasanakat ajllwaykistu, jan judiöpki ukanakax nayan lakax tuqi suma yatiyáwinak ist'apxañapataki. ukat iyawsapxam.

8 Chuymanak uñt'ir Diosax jupanakar qhanañchäna, Qullan Ajayu churasa, kunjämtix jiwasanakar churkistu ukhama.

9 Jupanakampejj janiw mayjt'ayapjjamti, iyawsäwi layku chuymanakapar q'omachapjjam.

10 Jichhasti, ¿kunatsa Diosar yant'apxta, discipulonakar mä yugo uchañ yant'apxasma, uka yugox janiw nayra awkinakasasa, nanakas apt'añjamäkänti?

11 Ukampis Jesucristo Tatitun khuyapayasiñapampiw qhispiyatäñäni, jupanakamarakiw qhispiyatäñäni.

12 Taqi jaqinakax amukt'asaw Bernabeampiru Pablompi ist'apxäna, kuna muspharkañanaksa Diosax jan judiöpki ukanakar jupanak tuqi luratayna uk yatiyapxäna.

13 Jupanakajj amukt'apjjäna ukhajja, Santiagojj sänwa: “Jilatanaka, nayar ist'apjjeta.

14 Kunjamsa Diosax nayratpach jan judiöpki ukanakar tumpt'äna, sutip layku mä marka apsuñapataki.

15 Profetanakan arunakapajj uka pachparakiwa. kunjamtí qillqatäki ukhamarjama,

16 Uka qhepatjja, nayajj kutt'aníwa, ukatsti Davidan Tabernáculop wasitat sayt'ayä, uka carpajj t'unjatänwa. Uka t'unjatanak wasitat sayt'ayarakí, ukatsti sayt'ayarakíwa.

17 Jilt'ir jaqinakax Tatitur thaqhapañapataki, ukhamarak taqi jan judiöpki ukanakan sutixat uñt'atäpki ukanakampi, siwa, taqi ukanak lurir Tatitux siwa.

18 Diosax akapachan qalltatpach taqi luratanakapax uñt'atawa.

19 Uqhamasti nayajj sistwa, jan judiöpki ukanakat Diosar kutt'anipki ukanakar jan llakisiyafñasataki.

20 Ucampis nanacajj jupanacarojj qillqapjjäma, idolonakar q'añuchañat jitheqtapjjañapataqui, wachuqa jucha lurañatsa, ch'ajjwatat jiwarayatanakatsa, wilatsa jitheqtapjjañapataqui.

21 Nayra tiempon Moisesax sapa markan Diosan arunakap yatiyir jaqinakaw utjäna, sapa sábadu uruw sinagoganakan liyt'apxirina.

22 Ukatsti apostolonakasa, jilír irpirinakasa, taqpach iglesiampi chika, Pablompi Bernabeampi chika Antioquía markar khitañ munapxänwa. Judas Barsabas sutini, Silas, jilatanakan jilírinakapa.

23 Jupanakasti ukham cartanak qillqapxäna. Antioquía, Siria, Cilicia markanakankir jan judiöpki uka jilatanakaruw aruntt'apxi.

24 Nanakax ist'apxtwa, khitinakatix jiwasanak taypit mistunipki ukanakax arunak tuqiw jan walt'ayapxma, jumanakax akham sapxiwa: 'Jumanakax circuncidatäpaxañamawa, kamachirjam sarnaqapxañamawa' sasa.

25 Mä amtampi tantacht'asisaw ajllit jaqinak jumanakar khithapxäma, munat Bernabeampi, Pablompi.

26 Khitinakatix Jesucristo Tatitun sutip layku jakäwinakap apt'asipki.

27 Judasampi, Silasampiruw khithanipxma, jupanakasti laka tuqiw ukham yatiyapxätam.

28 Qullan Ajayusataki, nanakatakisa, jumanakar jan juk'amp jach'a q'ipi apxatañax wakisñwa.

29 idolonakar loqtat manq'anakat jithiqtapxam, wila, ch'ankhachata, wachuq jucha lurañanakatsa jithiqtapxam. Jumanakax wali sum sarnaqapxam.

30 Jaqunukutax Antioquía markaruw puripxäna.

31 Uk liyt'asinsti, chuymacht'äwip laykux wal kusiñipxäna.

32 Judasampi Silasampisti, profetanakäpkchinsa, walja arunakampi w jilatanakar ewjijt'apjjäna, ch'amañcht'apjjarakäna.

33 Jupanakajj mä juk'a qheparapkäna ukhajja, jilat kullakanakajj apostolonakan ukaruw sumankañan antutatäpjjäna.

34 Ukampis Silas chachajj uka cheqan qheparañwa munäna.

35 Pablompi Bernabeampix Antioquía markan yatichasipkakñwa, Tatitun arunakapat yatiyasipkakñwa, walja jaqinakampi.

36 Mä qawqha urunak qhepatjja, Pablojj Bernabear sänwa: —Tatitun arunakap yatiyapka uka markanakan jilanakasar visitt'ir sarapjjañäni, kunjamasipkisa uk uñjapjjañäni — sasa.

37 Bernabeax Juanar irpañ amtäna, jupasti Marcos satänwa.

38 Ukampis Pablox janiw jupanakamp chik irpañ munkänti, jupax Pamfilia markat sarxäna, ukampis janiw jupanakamp chika irnaqäwir sarkänti.

39 Jupanak taypin ch'axwañax wali ch'amapuninwa, maynit maynikamaw t'aqanuqtapxäna.

40 Pablox Silasar ajllisaw sarxäna, jilanakapan Diosan khuyapayasiñap katuqañataki.

41 Ukatsti Siria, Cilicia markanakaruw saräna, iglesianakar ch'amañchañataki.

16 JAQTHAPI

1 Ukatsti Derbe, Listra markanakaruw purinina, ukansti mä discipulow utjäna, jupasti Timoteo satänwa, jupasti mä warmin wawapänwa. ukampis awkipax griego jaqinwa.

2 Uka tuqitxa Listra, Iconio markanakankir jilatanakax wali sum yatiyapxäna.

3 Jupaw Pablojj jupamp chik mistuñapäna; Uka chiqankir judionak layku katuntasin circuncisión lurapxäna.

4 Markanak taypin sarkasasti, Jerusalén markan apostolanakan jilir irpirinakapan utt'ayat kamachinak phuqhapañapatakiw yatiyapxäna.

5 Uqhämaraquiwiw iglesianacajj iyawsäwin suma sayt'atäpjjäna, sapa uruw jiljjattapjjäna.

6 Jupanakasti Frigia, Galacia uksankir markanakar sarasinxa, Qullan Ajayux Asia tuqin Diosan arunakap yatiyañ jark'atäxänwa.

7 Misia markar purisinsti, Bitinia markar sarañ yant'apxäna, ukampis Ajayux janiw jayskänti.

8 Misia marka pasasinsti Troas markaruw saraqapjjäna.

9 Mä unañchäwiw Pablör aruman uñstäna. Ukanjja, Macedonia markankir mä jaqew sayt'atäskäna, juparojj akham sasaw mayisina: "Macedonia markar jutam, yanapt'apijeta" sasa.

10 Uk uñjasasti, ukspachaw Macedonia markar sarañatak ch'amachasipxta, Tatitux jupanakar suma yatiyäwinak yatiyañajatakiw jawsapxitu.

11 Ukatsti Troas markat mistusaw Samotracia markar chiqak puripxta, qhipürusti Neápolis markaruw puripxta.

12 Uka chiqatsti Filipos markaruw puripxta, uka markax Macedonia markan jach'a markapawa, mä jach'a markawa.

13 Sábado urunjja, mä jawir thiyankir markat mistuwayapjjta, kawkhantí Diosar mayisiñ yatipkäna uka cheqanjja. Qunt'asisinsti uka chiqar sarir warminakampi w parl'tapxta.

14 Tiatira markankir Lidia sutini mä warmiw ist'apxitu, jupax morado isi aljiri, Tiatira markan Diosaruw yupaychäna.

15 Bautisatäxäna, utapankirinakasa, akham sasaw achikt'apxitu: "Jumanakatix Tatitur chiqa chuymanitax juchañchapxista ukhaxa, utajar mantapxam, ukan qhiparapxam" sasa. Ukat jupaw jark'apxitäna.

16 Diosar mayisiñar sarapkeyäta ukhajja, mä ajay toqet mä tawaqow jikisipjjeritu, jupajj uywirinakaparojj walja qollqenakwa apaniwayi.

17 Jupanakasti Pablompiru, nanakar arktasaw jach'at art'asipxäna: —Aka jaqinakax Altu pata Diosan luqtirinakapawa, qhispiyasiñ thakhi uñacht'ayapxitu —sasa.

18 Walja urunakaw ukham luräna. Ucampis Pablojj llakt'asisaw ajayur säna: —Jesucriston sutipjaruw arsta, jupat mistuñamataki —sasa. Ukat uka pachpa horaruw mistunina.

19 Uywirinakapax qullqi jikxatañan suyt'äwipax tukusxatap uñjasax Pablompir Silasampiruw katuntapxäna, ukatsti marka apnaqirinakan ukar irpaxpäna.

20 Ukxarusti magistradonakan ukar irpaxpäna, akham sasa: —Aka jaqinakax judionakäpkchisa, markasarux wal t'aqhisipaxpi.

21 Ukatsti romanonakäkasax uka costumbrenak yatichapxam, uka costumbrenak katuqañax janiw wakiskiti, janirakiw phuqañas wakiskiti.

22 Jaqinakasti jupanak contraw sartasipxäna, juchañchirinakasti isinak ch'iyjasipxäna, ukatsti jawq'japxam sasaw sapxäna.

23 Walja jawq'jatasinsti, carcelar jist'antapxäna, carcela uñjirirux jan kuna jan walt'äwin uñjasiñapataki.

24 Jupanakasti ukham kamachi katuqasasti, manqha carcelar jaquntapxäna, kayunakapsa ch'uqt'ayapxäna.

25 Chika arumasti Pablompi Silasampix Diosar yupaychañ q'uchupxäna.

26 Mä akatjamat mä jach'a uraq khathatiw utjäna, carcelan cimientonakapas khathatt'asina, ukspachaw taqpach punkunakax jist'arasina, sapa maynin ch'akhanakapas jist'aratäxänwa.

27 Carcelan uñjiristi ikit sartasisin carcelan punkunakap jist'arat uñjasax espadap apsusin jiwayasiñ munäna, katuntat jaqinakax jaltxapxaspa ukham amuyasa.

28 Pablosti jach'at art'äna: —Jan juma pachpax jan walinak luramti, taqiniw akankxapxta —sasa.

29 Ukatsti Jesusax mä qhana jawsthapisinxa, khathatt'asisaw Pablompin Silasampin nayraqatapar qunt'asina.

30 Jupanakar irpsusinsti sarakinwa: —Tata, ¿kun lurañajas qhespiyasiñatakejja?

31 Jupanakasti sapxarakinwa: —Jesucristo Tatitur iyawsam, ukhamat qhispiyatäpxäta, utamasa —sasa.

32 Jupanakasti Tatitun arunakap yatiyapxäna, ukhamarak taqi utapan jakirinakaru.

33 Uka arumasti Jesusax jupanakar katuntasin ch'akhanakap jariqäna. Ucatsti, jupasa, taqe jupanacampejj jank'akiw bautisasipjjäna.

34 Utapar irpxatasinsti, manq'a churäna, ukatsti taqi utapamp chika Diosar iyawsasaw kusisipxäna.

35 Urumanthisti, magistradonakax sargentonakaruw khithapxäna: —Uka jaqinakar antutapxam —sasa.

36 Carcela uñjiristi Pablurux akham sänwa: —Jumanakar antutapxanamatakiw magistradonakax khithapxitu.

37 Pablosti jupanakarux sänwa: —Romanonakas jan juchañchataw jawq'japxitu, carcelar jist'antapxitu. jichhax ¿janit jamasat jaqunukupxistu? janiwa chiqpachansa; ukampis jupanak pachpa jutapxpan, nanakar irpaxxitani” sasa.

38 Sargentonakax uka arunak magistradonakar yatiyapxäna, jupanakax romanonakäpxatap ist'asax axsarapxänwa.

39 Jupanakasti jupanakarux achikt'asisaw irpsupxäna, ukatsti markat sarxapxanapatakiw achikt'apxäna.

40 Ukatsti carcelat mistusaw Lidia markan utapar mantapxäna, ukat jilanakar uñjasax chuymacht'asaw sarxapxäna.

17 JAQTHAPI

1 Anfipolis, Apolonia markanakar sarasinsti, Tesalónica markaruw puripxäna, ukansti judionakan sinagogapaw utjäna.

2 Pablox kunjämtix munki ukhamarjamaw jupanakar mantäna, ukat kimsa sábadu uruw Diosan Qillqatanakapat jupanakamp parläna.

3 Cristox t'aqhisiñapänwa, jiwatanak taypit jaktanxa, sasa. Jumanakar yatiyapksma uka Jesusax Cristowa —sasa.

4 Jupanakat yaqhepajj iyawsasaw Pablompi, Silasampi casarasipjjäna. Diosar yupaychir griegonakatsa walja jaqinakawa, jilir warminakatsa janiw mä qawqhanikikanti.

5 Ukampis jan iyawsir judionakax envidiasisaw q'añu q'añu jaqinakar irpxaruwayapxäna, ukatsti mä tama jaqinakaruw tantacht'asipxäna, taqi markaruw ch'axwapxäna, Jasonan utaparuw nuwantapxäna, ukat jupanakar irpañ munapxäna jaqinakaru.

6 Jupanakar jan jikxatkasasti, Jasonampi, yaqhip jilanakapampiruw marka apnaqirinakan ukar irpaxäna, akham sasaw jach'at art'apxäna: —Akapachar mayjt'ayirinakax akaruw purinipxaraki.

7 Jasonax jupar katuqawayi, taqiniw Cesaran kamachinakapar p'akintapxi, yaqha reyix utjiwa, mä sapa reyiw utji, mä sapa reyi.

8 Uk ist'asinsti, marka apnaqerinakarus wal llakisiyapxäna.

9 Jasonampi, maynimpit jark'aqasisinsti, jupanakarux antutxapxänwa.

10 Jilatanakax jank'akiw Pablompir Silasampir arumax Berea markar khithapxäna.

11 Jupanakasti Tesalónica markankirinakat sipansa juk'amp jach'a kankatäpjjänwa, jupanakajj taqe chuymaw Diosan arunakap katoqapjjäna, sapa ururakiw Diosan Qellqatanakap yatijjatapjjarakina, cheqati janicha uk yatiñataki.

12 Jupanakat waljaniw iyawsapxäna; ukhamaraki, jach'a jach'a tukur warminakat, griegonakatsa, chachanakatsa, janiw mä qawqhanikikiti.

13 Tesalónica markankir judionakax Berea markan Pablon Diosan arunakap yatiyatap yatisinxa, uka chiqar purisax jaqinakarux ch'allxtayapxarakinwa.

14 Ukspachaw jilatanakax Pablurux qutar sarañapatak khithapxäna, ukampis Silasampi Timoteompix ukan qhiparapxäna.

15 Pablir irpirinakasti Atenas markaruw irpaxäna, ukatsti Silasampiru, Timoteompiru, jank'akiw jupar jak'achasipxanapatak mä kamachi katuqapxäna.

16 Pablox Atenas markan jupanakar suyaskäna ukhaxa, idolonakar yupaychañ markar uñjasax chuymapax walpun ch'allxtäna.

17 Ukatwa Jesusax sinagogan judionakampi, Diosar yupaychir jaqinakampi, qhatun sapa uru ch'axwäna.

18 Ukatsti epicúreonakatsa, estoiconakatsa yaqhep filósonakajj jupamp jikisipjjäna. Yaqhepajj sapjjäna: “¿Kunsa aka jaqejj sani?” yaqhepajj akham sapjjewa: “Jupajj yaqha diosanakar utt'ayirikaspas ukhamawa, jupanakajj Jesusat jiwatat jaktañat yatiyäna” sasa.

19 Ukatsti Areópago markaruw irpaxäna, akham sasa: — ¿Kunjämtix aka machaq yatichäwit parlkta uk yatipxsma?

20 Jumaw jan uñt'at arunak ist'apxista.

21 (Atenas markankir jaqinakasa, yaqha markankir jaqinakasa, janiw yaqha tuqinakan tiempop apst'asipkanti, jan ukasti machaq arunak yatiyañataki, jan ukax ist'añataki).

22 Ukat Pablox Marte sat qullu taypin sayt'asisin säna: — Atenas markankirinaka, taqi kunan k'ari iyawsäwinipxatam amuyasta —sasa.

23 Uka chiqat saraskta, jumanakan yupaychäwim uñjasa, mä altar jikxatta, uka altarax akham qillqatänwa: “Jan uñt'at Diosataki” sasa. Jumanakax jan yatkasir yupaychapxtaxa, juparuw yatiyapxsma.

24 Akapach lurir Diosax alaxpachansa, akapachan Tatitupawa, janiw amparanakampi lurat templonakan jakkiti.

25 Janirakiw jaqin amparapamp yupaychatäkaspati, janirakiw kuns munaskaspa ukhama, jupasti taqiniruw jakañ churaraki, samaña, taqi kunsa churaraki.

26 Ukarusti mä sapa wilampiw taqi markanakar tukuyi, taqi aka uraqin jakasipxanapataki.

27 Jupanakasti Tatitur thaqapjjañapataki, inas jupar munasipjjaspa, jupar jikjjatapjjaspa, janis sapa mayni jiwat jayankkchejja.

28 Jupampiw jakastanjja, sarnaqtanjja, jakañas utjaraktanwa. Kunjamti jumanakan poetanakamat yaqhepajj sapki ukhama: “Nanakajj jupan wawanakapäpjjtwa” sasa.

29 Ukhamajj Diosan wawanakapästanjja, janiw amuyañasakiti, Diosajj qoriru, qollqeru, jan ukajj qalar uñtasitäkasaspa ukhamawa.

30 Uka jan yatiñan pachanakaparuw Diosax nayranakap ch'irmthapina; ukampis jichhax taqiniruw taqi chiqan arrepentisipxanapatak mayina.

31 Jupajj mä uruw utt'ayi, uka urunjja, khitoruti utt'ayki uka jaqempiw akapachar cheqapar juchañchani. Jupajj jiwatanak taypit jaktayatapatjja, taqe jaqenakaruw ch'amañcht'awayi.

32 Jiwatanakan jaktatapat ist'asinsti, yaqhepajj sawkasipjjäna, yaqhepasti sapjjäna: "Wasitat ist'apjjäma" sasa.

33 Ukat Pablox jupanak taypit sarxäna.

34 Ucampis yaqhep chachanacaw Jesusar jak'achasisin iyawsapjjäna, jupanak taypinjja Dionisio sat Areópago chachampi, Damaris sat mä warmimpi, jupamp chik yaqhepampiw utjäna.

18 JAQTHAPI

1 Uka qhipatsti Pablox Atenas markat sarxasax Corinto markaruw puräna.

2 Ukatsti Aquila sat mä judío jaqiruw jikxatäna, jupax Ponto markan yuritayna, jichhakiw Italia markat jutatayna, Priscila warmipampi. (Claudiox taqpach judionakar Roma markat sarxapxañapatak mayäna).

3 Jupajj uka pachpa luriräta laykojja, jupanakamp chikaw qheparapjjäna, trabajiräpjjatay layku.

4 Sapa sábadu uruw sinagogan parličina, judionakarus, griegonakarus amuyt'ayarakäna.

5 Silasampi Timoteompejj Macedonia markat purinipkäna ukhajja, Pabloj chuymapan wal ch'amachasjjäna, ukat Jesusajj Cristowa sasaw judionakar qhanañchäna.

6 Jupanak contra sayt'asisin Diosar jisk'achasisinsti, Jesusax isinak ch'allxtasaw jupanakar säna: —Wilamax p'iqinakamar purt'atäpan. Nayajj q'omatwa, jichhat uksaroyj jan judiöpki uka jaqenakaruw sarä.

7 Uka chiqat sarxasaxa, Justo sat jaqin utaparuw mantäna, jupax Diosaruw yupaychäna, utapax sinagogampiw mayachasäna.

8 Crispo sat sinagogan jilir p'eqt'iripajj taqe utapampiw Tatitur creyipjjäna. Corintonkirinakat waljaniw ist'asin iyawsapxäna, bautisasipxäna.

9 Ukatsti Tatitux mä unañchäwi tuqiw Pablur arum säna: —**Jan axsaramti, jan ukasti parlam, jan amukt'amti.**

10 **Nayasti jumampisktwa, janiw khitis jumar jan walt'ayañatakikaniti, aka markan walja jaqinakaw utjitu.**

11 Ukansti mä mara sojjta phajjsiw Diosan arunakap jupanakar yatichäna.

12 Galiön chachasti Acaya markan jiliripäskäna ukkhasti, judionakax mä amtampiw Pablo contra sayt'asipxäna, ukat taripañ utar irpaxäna.

13 Ukat akham sarakinwa: —Aka jaqix Diosar yupaychapxañapatakiw jaqinakar amuyt'ayi, kamachinak p'akintasa —sasa.

14 Pablox niyaw lakap jist'arañampiskäna, Galliox judionakar sänwa: —Jumanaka, judionaka, jan wali lurañanaka jan ukax jan wali q'añu lurañanak utjaspa ukhaxa, jumanakar aguantañ munapxasma.

15 Ucampis arunacatsa, sutinacatsa, leyinacamatsa ch'amächi ucajja, uca uñt'apjjam. Nayasti janiw ukham juchañchirikti" sasa.

16 Jupanakarux taripañ utat jaqunukuwayi.

17 Taqi griegonakax sinagogan p'iqinchiri Sóstenes sat chacharuw katuntasin taripañ uta nayraqatan jawq'japxäna. Ukat Galliox janiw ukanakxat maynirus llakiskänti.

18 Uka qhipatsti Pablox mä juk'a pachaw ukan qhiparäna, ukatsti jilat kullakanakat despedidasaw Siria markar barcot sarxäna, Priscilampi, Aquilampi. Cencrea markan p'iqip ch'uqt'asisaw mä arsuwi luratayna.

19 Ukatsti Éfeso markar purisax jupanakar ukan jaytawayäna, ukampis jupa pachpaw sinagogar mantasin judionakamp parläna.

20 Jupanakajj jupanakamp juk'amp tiempo qheparañapataki mayipkäna ukhajja, janiw iyaw siskänti.

21 Ucampis jupanacarojj despedida saraqunwa: "Jerusalén marcan jutañapäqui uca jach'a phunchhawi amtasiñajawa, ucampis nayajj jumanacaruw kutt'jjä, Diosajj munaspajja" sasa. Ukatsti Éfeso markat barcot sarawayxäna.

22 Cesarea markar purisinsti, iglesiar aruntt'asisinsti, Antioquia markaruw sarawayxäna.

23 Ukan mä qhawqha tiempo qhepatjja, Galacia, Frigia markanakaruw mayat sarjjäna, ukhamat taqe discipulonakapar ch'amañcht'asa.

24 Ukatsti Apolos sutini mä judío jaqiw Éfeso markar purintäna, jupax Alejandria markan yuritayna, jupax wali yatiñaninwa, Qillqatanakat wali ch'amanirakänwa.

25 Uka jaqejj Tatitun thakipat yatichatäjjanwa. Jupajj wali ch'amampiw Tatitun yatichäwinakap parläna, yaticharakäna, Juanan bautisatäñap yatäna.

26 Jupajj sinagogan jan ajjsart'asaw parlañ qalltana, Aquilampi Priscilampejj ist'apjjäna ukhajja, jupanakaruw irpajjja, ukatsti Diosan thakip sum qhanañchapjarakäna.

27 Jesusax Acaya markar pasañ munkän ukkhasti, jilatanakax mä qillqat qillqapxäna, arkirinakapar katuqapxañapataki.

28 Judionakarojj wali ch'amampiw amuyt'ayäna, Jesusan Cristopäta Diosan Qellqatanakat toqe uñacht'ayasa.

19 JAQTHAPI

1 Apolosajj Corinto markankaskäna ukhaw Pabloj Éfeso markar saräna.

2 Jesusasti jupanacarojj sänwa: —¿Iyawsapjjatamatjja, ¿Qullan Ajayur katoqapjjtati? Jupanakasti sapxarakinwa: —Janiw Qullan Ajayux utjiti janicha uk ist'apkti —sasa.

3 Jesusasti jupanakarux sänwa: —¿Kunatsa bautisasipxtaxa? Jupanakasti sapxarakinwa: —Juan bautisasiñapkama —sasa.

4 Ukat Pablox säna: —Chiqpachansa Juanax arrepentisiñampiw bautisasi, ukatsti jaqinakarux akham sänwa: "Jupat qhipat jutani, mä arunxa, Cristo Jesusar iyawsapxam" sasa.

5 Uk ist'asinsti, Tatit Jesusan sutiparuw bautisasipxäna.

6 Pablox jupanakar amparanakap luqxatasinxä, Qullan Ajayux jupanaxar purintäna. Jupanakasti yaqha arutwa parlapjjäna, profecía arunak parlapjjarakäna.

7 Taqi uka chachanakax niya tunka payan maranipxänwa.

8 Jupajj sinagogaruw mantäna, ukatsti kimsa phajjsiw jan ajjsart'as parläna, Diosan Reinopat ch'ajjwasa, amuyt'ayasa.

9 Kunapachatix jaqinakax qala chuymañapxäna, jan iyawsapkänti, jan ukasti jaqinak nayraqatan jan walinak parlapxäna, ukat Jesusax jupanakat jithiqtxäna, ukat discipulonakaparux jaljtayäna, sapa uruw mä Tirano jaqin yatitqañ utapan ch'axwapxäna.

10 Uqhamasti pä maraw sarantaskakäna; Ukhamatwa Asia tuqin jakirinakax Tatit Jesusan arunakap ist'apxäna, judionaka, griegonaka.

11 Diosax Pablon amparapampiw jach'a milagronak luräna.

12 Ukhamatwa janchipat usut pañuelanaka jan ukax delantalanaka apanipxäna, usunakax jupanakat mistuwayxänwa, ñanqha ajayunakax jupanakat mistuwayxäna.

13 Ukat yaqhip judionakax demonionakar jaqunukuñ munapkäna ukanakax ñanqha ajayunakan jaqinakar Tatit Jesusan sutip jawsayapxäna, akham sasa: — Pablox yatiyki uka Jesusan sutipxaruw juramento lurapxsma —sasa.

14 Esceva sat mä judío chachan paqallq yoqanakapaw utjäna, jupasti sacerdotenakan p'eqt'iripänwa.

15 Uka ñanqha ajayusti sänwa: —Nayax Jesusar uñt'twa, Pablorus uñt'araktwa. Ucampis ¿khitinakäpjtajja?

16 Uka ñanqha ajayux jupanakar t'ijtänä, jupanakar atipjasin atipjäna, ukat q'ala usuchjataw uka utat jaltxapxäna.

17 Ukjja Éfeso markan jakasipkäna uka judionaka, griegonakas yatipjjäna. Taqiniruw axsarayäna, Tatit Jesusan sutipax jach'añchatäxänwa.

18 Ukatsti walja iyawsirinakaw jutasin arsusipxäna, luräwinakap uñacht'ayapxäna.

19 Yatiqañ munir jaqinakat waljaniw libronakap apthapisin taqi jaqin nayraqatapan phichhantapxäna.

20 Ukhamaw Diosan arupajj wal jiljjattäna, atipjarakänwa.

21 Ukanak tukuyatatsti, Pablox Macedonia, Acaya markanakat pasasax Jerusalén markar sarañ amtäna, akham sasa: “Uka chiqar sarxasax Roma markaruw uñañaña” sasa.

22 Ukatsti jupar yanapirinakatxa, Timoteo, Erasto sat paniniruw Macedonia markar khithäna. ukampis jupa pachpaw Asia tuqin mä juk'a qhiparäna.

23 Uka pachparakiw uka toqet mä jisk'a ch'ajjwañajj utjäna.

24 Demetrio sat mä jajejj qollqe luriränwa, jupajj Dianatak qollqet santuarionak lurayäna, jupajj artesanonakar janiw mä juk'a qollqe apankänti.

25 Jupanakarux ukham irnaqir jaqinakamp tantacht'asisaw säna: —Tata, jumanakax yatipxtawa aka luräwimpi qamir kankañax utjistu —sasa.

26 Jumanakax uñjapxtawa, ist'apxaraktawa, janiw Éfeso markan sapakikiti, jan ukasti niya taqpach Asia tuqinwa, aka Pablox walja jaqinakarux amuyt'ayatayna, ukat jithiqtaawayi, janiw amparampi lurat diosanakäpkiti.

27 Ukhamajj janiw uka luräwisakejj ina ch'usar tukjatäñapäkiti. ukampis Diana jach'a diosan templopax jisk'achatäñapataki, jach'a kankañapas t'unjatäñapataki, khitirutix taqpach Asia tuqinsa, akapachansa yupaychapxi.

28 Uk ist'asinsti, wali colerasisaw jach'at art'asipxäna: — Efeso markankir Dianax wali jach'awa —sasa.

29 Markpachan jan walt'ayasiñamp phuqhantat uñjasisinsti, Macedonia markankir Gayompir Aristarcompir katuntasinxa, Pablomp chik sarir masinakaparux mä amtampiw teatror sarapxäna.

30 Kunapachatix Pablox jaqinak taypin mantañ munkän ukkhaxa, discipulonakax janiw jaysapkänti.

31 Asia tuqinkir yaqhip jilirinakax jupan amigonakapäpxänwa, jupar achikt'asipxäna, jan teatror sarañapataki.

32 Yaqhepajj mä arutwa arnaqasipjjäna, yaqhepasti yaqha arunak arnaqasipjjäna, uka tantachäwejj jan

walt'ayatäpjjänwa. ucat jila partejj janiw yatipcänti kunatsa tantachasipjjäna.

33 Judionakasti Alejandro jaqir irpsusaw jaqinak taypit irpsupxäna. Alejandrox amparapampiw amparapamp uñacht'ayäna, ukatsti jaqinakar arxatañ munarakäna.

34 Judio jaqitap yatisinsti, taqeniw mä arumpi arnaqasipxäna: “Efeso markankir Dianax wali jach'awa” sasa.

35 Marka qillqirix jaqinakar chuymacht'asin säna: — Éfeso markankirinaka, khiti jaqis jan yatki, Éfeso markankir Diana jach'a diosaru, Júpiter sat diosar jaquqanir diosaru yupaychirítap jan yatki ukaxa —sasa ?

36 Uka arunak jan parlañ yatisinxä, jumanakax amukt'apxam, janirak kuns jank'ak lurapxamti.

37 Jumanakax aka jaqinakarux akar irpanipxtaxa, jupanakax janiw iglesianakan lunthatanakapäpkiti, janirakiw diosamar jisk'achapkiti.

38 Ukhamasti Demetriompi, jupamp chik irnaqir artesanonakampi, mayni contra jan walt'ayasipkchixa, kamachix jist'aratawa, yanapirinakas utjarakiwa.

39 Jumanakatix yaqha tuqinakat jiskt'asipxäta ukaxa, mä jach'a tantachäwinwa amtäni.

40 Jichhürunakan ch'axwäwip laykux jan waliruw puripxta, janirakiw kunatsa aka tantachasiwinakat yatiyañasäkiti.

41 Uk arsusinsti, tantachasirinakar jaqunukurakänwa.

20 JAQTHAPI

1 Ch'axwañax tukusxäna uka qhipatsti, Pablox discipulonakaparux jawsäna, ukatsti qhumantt'asisaw Macedonia markar sarxäna.

2 Ukatsti Jesusax uka markanakar sarasin wal ewjjt'äna, ukatsti Grecia markaruw puräna.

3 Ukansti kimsa phaxsiw qhiparäna. Judionakax Siria markar barcot sarxañampiskäna ukkhasti, Macedonia chiqat kutt'añ amtäna.

4 Ukatsti Berea markankir Sopater sat chachajj Asia markaruw jupamp chik saräna. Tesalónica markankir jaqinakatsti, Aristarco, Secundo; Derbe markankir Gayo, Timoteo; Asia toqetjja, Tíquico, Trófimo satänwa.

5 Jupanakajj nanakatak Troas markan qheparapjjäna.

6 Jan levaduran t'ant'a manq'añ urunakax Filipos markat barcot sarxapxta, phisqa urutsti Troas markaruw puripxta. kawkhantix paqallq uru qhiparapxta.

7 Semanan nayrír urupansti, arkirinakapax t'ant'a t'ant'a t'ant'a t'ant'a t'ant'añatak tantachasipxäna, Pablox qhipür sarxañatak wakicht'ataw jupanakar yatiyäna. ukat chika arumakamaw arst'askakäna.

8 Uka pata utanjja, walja qhananakaw utjäna, kawkhantí tantachasipkäna uka cheqanjja.

9 Mä ventanaruw qunt'atäskäna, Eutico sutini mä waynax wali ikintatäskänwa, Pablox walja tiempo yatiyaskäna ukhaxa, ikirina, ukat kimsir altus utat qunt'asina.

10 Ukat Pablox saraqasin jupar qunt'asisin qhumantt'asisin säna: —Jan llakisipxamti. jakäwipax jupankiwa.

11 Kunapachatix Jesusax t'ant'a t'ant'a t'ant'a t'ant'a manq'asin manq'asin parlt'asxäna, jayp'ukamaw sarxäna.

12 Uka waynarux jakkir irpapxäna, ukampis janiw mä juk'a chuymacht'atäpkänti.

13 Ukatsti barcot nayratpach sarapxta, ukatsti Asos markaruw sarapxta, Pablor irpañ amtampi.

14 Asos markan nanakamp jikisisinsti, Mitilene markaruw puripxta.
 15 Ukat qhipürusti Quíos sat chiqaru puripxta. Qhipürusti Samos markaruw puripxta, Trogilio markaruw qhiparapxta; Qhipürusti Mileto markaruw puripxta.
 16 Pablox Éfeso chiqat sarañ amtäna, Asia tuqin jan qhiparañap layku.
 17 Ukatsti Mileto markat Éfeso markar khithäna, iglesiankir jilir irpirinakar jawsañataki.
 18 Ukxarusti Jesusax jupanakarux sänwa: —Jumanakax yatipxtawa, nayrür urutpach Asia tuqir purinkta uka urutpacha, kunjämtix jumanakamp chikäskäyät ukkha.
 19 Taqi alt'at chuymampiw Tatitur luqtayäta, walja jachañampi, yant'äwinakampi, judionakan k'arisitap layku.
 20 Nayasti janiw kuntix jumanakatakix askiki uk imt'kti, jan ukasti uñacht'ayapxsma, taqin uñjkataw yatichapxsma, utat uta yatichapxsma.
 21 Judionakarusa, griegonakarusa, Diosar arrepentisiñataki, Jesucristo Tititusar iyawsañataki.
 22 Jichhasti, Jerusalén markaruw ajayun chinuntat saraskta, kunanakati ukan paskitu uk janiw yatkti.
 23 Jan ukasti Qullan Ajayuw sapa markan qhanañchi: “T'aqhisiñanaka, t'aqhisiñanakax utjaskakiwa” sasa.
 24 Ucampis janiw kunas nayar chuym ust'ayituti, janirakiw nayajj jakañajsa nayatak wali munatjam uñquituti, nayajj kusisiñampi, Tatit Jesusat katoqta, Diosan khuyapayasiñapat suma yatiyäwi yatiyañajataqui.
 25 Jichhasti, uñjam, nayajj yattwa, jumanakajj taqeniw Diosan reinopat yatiyir saraphta ukanakajja, janiw mayampsa nayar uñjapkatati.
 26 Ukatpi jichhürunakan yatiyapxañamataki, taqi jaqin wilapat q'uma jaqitaxa.
 27 Janiw nayajj Diosan taqe amtanakap jumanakar yatiyañat jitheqtkti.
 28 Ukhamasti, jumanaka pachparu, taqi ovejanakaru, Qullan Ajayux uñjirinakjam utt'ayapxsma, Diosan iglesiapar manq'ayapxañamataki.
 29 Nayajj yattwa, sarjjasinjja, jan wali lobonakaw jumanak taypir mantani, ovejanakat jan khuyapt'ayasisa.
 30 Jumanak pachparakiw jaqinakax sartasipxani, jan wali arunak parliri, discipulonakar arknaqañataki.
 31 Ukhamajj amuyasipjjam, amtapjjam, kimsa mara qhepatjja, janiw sapa arumas uruy jacht'asis yatiyañ jaytkti.
 32 Jichhasti jilatanaka, Diosaruw katuyapxsma, khuyapayasiñapan aruparu, jupaw jumanakar ch'amañcht'apxätam, ukhamarak taqi qullanäpki ukanakan herenciap churapxätam.
 33 Nayajj janiw khitin qollqepsa, qoripsa, ni isinaksa munaskti.
 34 Jisa, jumanak pachpaw yatipjjta, uka amparanacajj nayan munañajataki, nayamp chikäpkäna ukanakarus yanapt'awayi.
 35 Taqe kunsä uñacht'ayapxsma, ch'amachasisax jan ch'amani jaqinakar yanapt'apxañama, Tatit Jesusan arunakapat amtasipxañama, kunjämtix jupax siskäna: **“Katoqañat sipansa churañax juk'amp askiwa” sasa.**
 36 Uk arsusinsti, qunqurt'asisaw taqinimp chika mayisina.
 37 Taqeniw wali jacht'asipxäna, Pablon kunkapar qunt'asisin jamp'att'asipxäna.
 38 Jupän arsutanakapat juk'amp llakisiipxäna, jan mayamp ajanupar uñjapxañapataki. Ukatsti jupamp chikaw barcor sarapxäna.

21 JAQTHAPI

1 Jupanakat mistxasaxa, Coos markaruw chiqak puripxta, qhipürusti Rodas markaruw puripxta, ukat Patara markaruw puripxta.
 2 Ukatsti Fenicia markar sarir mä barco jikxatasaw sarxapxta.
 3 Chipre markar purisax ch'iqä tuqiruw jaytapxta, ukatsti Siria markaruw sarapxta, Tiro markaruw puripxta, ukanw barcox q'ipinapak apaqañapäna.
 4 Discipulonak jikxatasax paqallq uruw ukan qhiparapxta.
 5 Uka urunak tukuyxasax sarxapxayätwa, ukat sarxapxaraktwa; Taqeniw warminakamp wawanakampi, markat mistxañkama irpaxitu.
 6 Maynit maynit jithiqtasinsti, barcot sarxapxayätwa. ukat wasitat utaparuw kutt'xapxäna.
 7 Tiro markat sarañ tukuyxasax Tolemaís markaruw puripxta, ukatsti jilatanakar aruntt'apxta, mä urusti jupanakamp chikaw qhiparapxta.
 8 Qhipürusti Pablomp chikäpkta ukanakax Cesarea markaruw sarxapxta. ukatsti jupamp chikaw qhiparapxäna.
 9 Uka pachpa chachasti pusi phuchhanakaninwa, virgen tawaqunaka, jupanakasti profecia arunak yatiyapxäna.
 10 Walja urunak ukan qheparapjjayäta ukhajja, Judea markat mä profetaw saraqanina, jupasti Agabo satänwa.
 11 Nanakar jak'achasinsti, Pablon cinturón apt'asisin amparanakap kayunakap chint'asisin säna: — Qullan Ajayux akham siwa: ‘Jerusalén markankir judionakax ukhamarakiw aka cinturón katuqir jaqirux chinuntapxani, ukatsti katuyapxani’ sasa jan judiöpkis ukanakan amparanakapa.
 12 Uk ist'asinsti, nanakas uka chiqankir jaqinakas Jerusalén markar jan makhatañapatak achikt'asipxta.
 13 Ukat Pablox sarakinwa: —¿Kunarak jachañasa, chuymax p'akintaña muntasti? Nayasti janiw chinuntatäñatak wakicht'atäkti, jan ukasti Jerusalén markan Tatit Jesusan sutip layku jiwañajataki wakicht'atätwa.
 14 Jupajj jan amuyt'ayañ munkäna ukhajja, janiw sapkti: “Tatitun munañap phoqasipan” sasa.
 15 Uka urunak qhepatsti, carronak apthapisin Jerusalén markaruw sarapjjta.
 16 Cesareankir yaqhep discipulonakas nanakamp chikaw sarapjjarakina, ukatsti Chipre markankir Mnasón sat mä nayra discipulow irpajjarakina, jupamp chikaw qorpachasipjjajana.
 17 Jerusalén markar puriphta ukkhasti, jilatanakajj wali kusisitaw katoqt'apjjetäna.
 18 Qhipürusti Pablox nanakamp chikaw Santiago ukar mantäna. ucatsti taqe jilirinakaw ukankapjjäna.
 19 Jupanakar aruntt'asinsti, kuntix Diosax jan judiöpkis ukanakar luqtäna ukanak yatiyäna.
 20 Uk ist'asinsti, Tatitur jach'añchapxäna, sapxarakinwa: —Jila, waranq waranqa judionakaw iyawsapxi. Taqeniw kamachirjam sarnaqañ munapije.
 21 Jupanakarujj jumat yatiyapjjewa, jumajj jan judiöpki uka judionakar Moisesar jaytanukuñ yatichtajja, wawanakapar jan circuncisión lurapjjajanañapäkiti, janirakiw costumbrenakaparjam sarnaqapjjajanañapäkiti” sasa.
 22 Ukhamajj ¿kunas ukajja? Waljaniw jan walt'äwinakax tantachasipxañapa, jupanakax jutätam ist'apxani —sasa.
 23 Ukhamasti, kuntix sapksma uk luram: Pusi jaqiw utjistu, jupanakarux mä arsiwi churapxi.

24 Jupanakamp chika q'umachasipxam, p'i'inakap ñik'ut mururasipxañapataki, taqiniw yatipxani, kunanakatix jumat yatiyapkäna ukax janiw kunäkisa. jan ukasti, juma pachpaw suma sarnaqañama, kamachirjam sarnaqañama” sasa.

25 Iyaw sapkäna uka jan judiöpki uka jaqenakatjja, janiw ukham lurapkiti, jan ukasti idolonakar loqtatäpki ukanakatsa, wila masinapakatsa, ch'ajjwañanakatsa, wachuq jucha lurañanakatsa jark'aqasiñakiw wakisi sasaw qellqanipjja.

26 Ukat qhipürusti, qhipürusti q'umachasisax jupanakamp chikaw templor mantäna, q'umachasiñ urunakax phuqhasini uk uñacht'ayañataki.

27 Paqallqu urunakax niyaw tukusxän ukkhasti, Asia tuqinkir judionakax Tatitun utapan jupar uñjasax taqi jaqinakaruw ch'allxtayapxäna, ukatsti amparanakap luqxatapxäna.

28 “Israel markankirinaka, yanapt'apxam: “Aka jaqi w taqi chiqan jaqinakar, kamachinaksa, aka chiqar jan walt'ayañatak yatichaski.

29 (Jupanakax nayrax Trófimo sat Éfeso markankir Trófimo sat jaqiruw jupamp chika uñjapxäna, jupar Pablox templor irpankaspas ukham amuyapxäna).

30 Markachirinakax t'ijtxapxäna, ukat Pablor katuntasin templot irpsupxäna.

31 Jupar jwayañ munapkäna ukhajja, soldadonakan jiliriparuw yatiyäna, Jerusalén markpachan ch'ajjwäwinkapjjatapa.

32 Ukspachaw soldadonakaru, capitananakaru katuntasin jupanakar t'ijtxapxäna.

33 Ukatsti jilir irpirix jak'achasisinx jupar katuntasinx pä cadenampi chint'ayañapatakiw mayäna. ukat khiti pachasa, kunsä luratayna uk jiskt'äna.

34 Jach'a jaqinak taypinsti yaqhipanakax maya arnaqasipxäna, yaqhipanakax yaqha arunak arnaqasipxäna.

35 Ukatsti escalerar purinkäna ukhajja, soldadonakaw jaqenakan nuwasiñap layku irpapjjäna.

36 Walja jaqenakaw arknaqapjjäna, akham sasaw arnaqasipjjäna: “Jesum” sasa.

37 Kunapachatix Pablox castillo ukar irpatäñapäkän ukkhaxa, jilir irpiriruw säna: —¿Jumampi parl'tasmati? ¿Khitisi säna: “¿Griego aru parliñtati?”

38 ¿Janit jumajj uka egipcio jaqejj ch'ajjwañ qalltäna, ukat pusi waranqa jaqenak jwayir jaqenak wasarar irpkäna?

39 Pablosti sarakinwa: —Nayax Tarso markankir judío jaqitwa, Cilicia markan jakasiritwa, janirakiw jan wali markan jakasiritki.

40 Ukatsti, Pablox escaleran sayt'asisin amparapampiw jaqinakar amparapamp uñacht'ayäna. Ucatsti mä jach'a amukt'ayasasti, hebreo arutwa jupanacarorj säna.

22 JAQTHAPI

1 Jilatanaka, awkinaka, ist'apxam kuntix nayax arxayapkitu uk jichhax jumanakar arxayapxasma.

2 (Ukat Jesusax hebreo arut jupanakar parlatap ist'asax juk'ampiw amukt'apxäna.

3 Nayasti mä judío jaqitwa, Tarso markan yuriritwa, Cilicia markan yuriritwa, ukampis Gamaliel chachan kayunakap jak'anwa aka markan jilsuwayta, nayra awkinakan leyinakaparjamaw yaticharakta, taqe chuymaw yatichirita

Dios, kunjämtix jichhürunakan taqinix ukhamäpka ukhama.

4 Nayasti jiwañkamaw arknaqawayta, chachanakarusä warminakarusä katuntasin carcelanakaruw katuyayäta.

5 Jilir sacerdotex nayaru, jilirinakan yänapamp chikaw nayar yatiyapxitu, jupanakatsti jilat kullakanakar carta katuqta, ukatsti Damasco markaruw sarawayta, ukan katuntat jaqinakar Jerusalén markar irpañataki, ukhamat mutuyatäpxañapataki.

6 Niya chika uru saraskäyäta, Damasco markar jak'achaskäyät ukkhasti, mä akatjamat alaxpachat mä jach'a qhanaw nayar muyuntat qhant'äna.

7 Uraqiruw liwxatastin mä aru ist'ta, akham situ: “ **Saulo, Saulo, ¿kunatsa arknaqapxista?**

8 Nayasti sarakitwa: —Tatay, ¿khitirakitasti? Jupasti sarakituwa: “ **Nayax Nazaret markankir Jesusätwa, jupar arknaqkta**” sasa.

9 Nayamp chikäpkäna ukanakasti qhana uñjasaw axsarapxäna. ukampis janiw khitiw nayamp parlitu ukan arup ist'apkänti.

10 Nayasti sarakitwa: ‘Tatay, ¿kunsä lurä? Tatitusti sarakituwa: “ **Sartam, Damasco markar saram; Ucansti taqi kuntix lurañamatak wakicht'atäki ukanak yatiyapxätam.**

11 Uka qhanan k'ajkiritap layku jan uñjkayäta ukhasti, nayamp chikäpkäna ukanakan amparapamp irpataw Damasco markar puriyäta.

12 Mä Ananias chachasti, kamachirjam Diosar yupaychir jaqinwa, ukan jakir judionakatsa wali sum yatiyäna.

13 Nayar jutasin sayt'asisin sapxituwa: “Saúl jilata, uñjam” sasa. Ukat uka pachpa horasanwa jupar uñkatarakta.

14 Jupasti sarakinwa: “Nayra awkinakasan Diosapaw jumarux ajllistam, munañap uñt'añamataki, uka Aski jaqir uñjañamataki, lakapan arup ist'añamataki” sasa.

15 Kuntä uñjkta, ist'kta ukanakjja, jumaw jupajj taqe jaqenakatak qhanañchäta” sasa.

16 Jichhasti ¿kunatsa qhipt'askta? sartasim, bautisasim, juchanakam jariqam, Tatitun sutip art'asa.

17 Jerusalén markar kutt'kasasti, templon mayisiskäyät ukkhaxa, wali llakitaw jikxatasiyäta.

18 Uk uñjasax akham sarakituwa: “ **Jank'aki, Jerusalén markat jank'ak mistum, janiw nayat arsutam katuqapkaniti**” sasa.

19 Nayasti sarakitwa: “Tata, jumar iyawsirinakarux carcelar jist'antatax yatipxiwa, sapa sinagogan jawq'itaxa.

20 Kunapachatix Esteban martirioman wilapax wartatäxän ukkhaxa, nayasti uka jak'an sayt'atäskäyätwa, jupar jwayiririnan isinakapsa imaskäyätwa.

21 Jupasti sarakituwa: “ **Sarxam, nayasti aka chiqat yaqha markanakar khithäma**” sasa.

22 Jupanakasti uka arunak ist'asaw jach'at arsupxäna: — Ukham jaqirux aka uraqit jithiqtapxam, janiw jakañapax walikiti —sasa.

23 Jupanakasti jach'at arnaqasipxäna, isinakapsa jaqunukutapxäna, laq'ampiw thayar jaquntapxäna.

24 Jilir capitanajj castilloruw irpaniñatak mayäna, ukatsti jawq'japjjañapatakiw mayäna. ukhamat yatiñapataki, kunatsa jupa contra ukham arnaqasipxäna.

25 Jesusar cordón ukamp chinuntasipkäna ukhajja, Pablojj uka jak'an sayt'atäsipkäna uka capitanarorj sänwa: “¿Jumanakajj mä romano jaqer jawq'jañajj wakisispati?

26 Uk ist'asinsti, capitanax sarasin capitanarux sarakinwa: —Amuyasim kuntix lurkta ukxa, aka jaqix romano jaqiwa —sasa.
 27 Uca capitanajj jutasin juparojj sänwa: —Sam, ¿jumajj romano jaqëtatı? Jupasti sänwa: “Jisa” sasa.
 28 Jilir irpiristi sarakinwa: —Wali qullqimpiw aka qhispiyasiñ jikxatta —sasa. Pablosti sarakinwa: —Ucampis nayajj libre nacitwa —sasa.
 29 Ukatsti khitinakatı Jesusar jiskt'apkaspan uka jaqit jithiqtapxäna, ukatsti uka jilir irpirix axsarakinwa, jupax romano jaqıtäp yatisin, jupar chint'atap yatisinxa.
 30 Qhepürojj kunatsa judionakan juchañchapjjäna uk yatiñ munatap laykojja, sacerdotenakan jilirinakaparusa, taqpach concilionakapar uñstapjjañapatakiw mayina.

23 JAQTHAPI

1 Pablox Tatitun Tantachäwip taqi chuyma uñjasax sänwa: — Jilatanaka, jichhürkamaw Dios nayraqatan suma chuymampi jakaskta — sasa.
 2 Ananiasasti jilir sacerdotejj jupan jak'apan sayt'atäpkäna ukanakaruw lakapar jawq'japjjañapatak mayina.
 3 Ukat Pablox juparux sänwa: —Diosaw jawq'jatam, janq'u pirqa, ¿jumatix kamachirjam juchañchañatak qunt'atäsktati, kamachirjam jawq'jañajatakis mayista?
 4 Uka jak'an sayt'atäpkän ukanakasti sapxänwa: —¿Diosan jilir sacerdotepar jisk'achasmati?
 5 Pablosti sarakinwa: —Jilatanaka, janiw yatkti jupajj jilir sacerdotëjjatapjja.
 6 Ukampis Pablox mä chiqax saduceonakäta amuyasina, mayninakasti fariseonakäpxatap amuyasinxä, jach'a tantachäwin akham sasaw art'äna: —Jilatanaka, nayax fariseotwa, fariseon wawapätwa jiskt'asiñapawa.
 7 Uk arsusinsti, fariseonakampi saduceonakampi ch'axwañaw utjäna.
 8 Saduceonakax sapxiwa: “Janiw jiwatat jaktañax utjkiti, janirakiw angelsa, ni ajayus utjkiti” sasa.
 9 Ukatsti mä jach'a arnaqasiñaw ist'asina, fariseonakat jutir escribanakasti sartasisaw ch'axwapxäna, sapxarakinwa: — Janiw aka jaqin jan walinak jikxatapkti Tata.
 10 Kunapachatı mä jach'a ch'ajjwañajj utjkäna ukhajja, capitanajj Pablor jan t'unjatäñap ajjsarasaw soldadonakar saraqapjjañapatak mayina.
 11 Qhipür arumax Tatitux jupan jak'apan sayt'asisin säna: —**Pablo, kusişita, kunjämtix Jerusalén markan nayat arsuwayktaxa, ukhamarakiw Roma markan qhanañcht'añama —sasa.**
 12 Urumanthisti, yaqhep judionakajj tantachasisaw mä maldicionampi chint'asipjjäna, Pablor jiwayañkamajj janiw manq'apkäti ni umaña munapkäti sasaw sapjjäna.
 13 Jupanakasti pusi tunkat jilaw ukham lurapxäna.
 14 Jupanakasti sacerdotenakan jilirinakapampi, jilir irpirinakampir jak'achasisin sapxarakinwa: —Nanakax mä jach'a maldicionaruw katuntasipxta, Pablor jiwayañkamax janiw kuns manq'kañniti —sasa.
 15 Jichhasti, jumanakax Jach'a Tantachäwimp chikaw p'iqinchirirux qharüru jumanakan ukar saraqanipxäta sasin sapxma, jupat juk'amp sum jiskt'asipkaspa ukhama.
 16 Pablon kullakapan yoqapajj jupanakar ikintatäta ist'asinjja, castilloruw mantasin Pablor yatijäna.

17 Ukat Pablox capitan jilirinakapat mayniruw jawsayäna, ukat sarakina: —Aka waynarux jilir irpirin ukar irpaxam, jupax mä kuns yatiyañapawa —sasa.
 18 Ucatsti capitanaruw irpajjjäna, sarakinwa: —Publo katuntat jaqejj jupar jawsitu, aca waynarojj juman ukar irpañajataki, jupajj jumar kun sañ muni —sasa.
 19 Ukatsti jilir irpirix amparat katthapisinx jupamp chikaw sapak saräna, ukat jiskt'äna: —¿Kuns yatiyapxitasma?
 20 Jesusasti sarakinwa: —Judionakax qharüru Pablor Jach'a Tantachäwir irpaxañamatakiw amtapxi, jupat juk'amp sum jiskt'asipkaspa ukhama —sasa.
 21 Ucampis jan ist'asimti, pusi tunka jila jaqinakaw jupar suyt'ayasipki, jupar jiwayañkamax janiw manq'apkaniti, janirakiw umapkaniti, sasa. jumat mä arsuwi thaqhasa.
 22 Ukatsti capitan jiliripax waynaruw sarxañapatak jaytäna, ukatsti akham sasaw säna: —Jan khitirus yatiyamti, akanak yatiyatamata —sasa.
 23 Ukatsti pä caballeronakaruw jawsayäna, akham sasa: — Cesarea markar sarañatakix pä patak soldadonaka, paqallq tunka caballot saririnaka, lanza apt'irinaka, pä patak lanzanak apt'atanaka, kimsir horasaru, wakicht'apxam.
 24 Ukatsti animalanak churapxam, ukhamat Pablor qunt'ayasipxañapataki, ukat Félix marka apnaqirir jan kuna usun irpaxañapataki.
 25 Jupasti akham sasaw mä carta qillqäna.
 26 Claudio Lisiasasti, wali suma gobernadora Félix chacharuw aruntäna.
 27 Uka jaqejj judionakan katuntatänwa, jupanakajj jiwayapjjañapänwa, nayajj mä ejercitompix jutta, ukatsti qhespiyarakta, jupajj romano jaqëta amuyasa.
 28 Kunatsa jupar juchañchapje uk yatiñ munjjayäta ukhajja, Juparojj Jach'a Tantachäwiparuw irpta.
 29 Nayasti amuyasta, jupanakarux Leyinakapan juchañchataw uñjasta, ukampis janiw kuna juchañchäwis jupar jiwayañatakjamäkänti, jan ukax katuntatäñapataki.
 30 Kunapachatix judionakax uka jaqir suyt'apxatap yatiyapxitu ukhaxa, jank'akiw jumar ukar khitanta, jupar juchañchirinakarus mandamiento churta, kuntix jupar jan walt'ayapki uk juma nayraqatan sapxañapataki. Sarxaña.
 31 Ukatsti soldadonakax kunjamtı sapkäna ukhamarjamaw Pablor katuntasin Antipatris markar arumkam irpaxäna.
 32 Qhipürusti caballot saririnakaruw jaytawayapxäna, jupamp chik sarapxañapataki.
 33 Jupanakasti Cesarea markar purisinsti, uka carta gobernadorar katuyapxäna, ukatsti Pabloruw jupan nayraqatapar uñt'ayapxäna.
 34 Uka carta liyt'asajja, kawkir provinciankiritäsa sasaw gobernadorajj jiskt'äna. Ukatsti Cilicia markankiritäp amuyasxäna.
 35 Jumarux ist'äma, juchañchirinakax jutapxani ukhaxa — sasa. Ukat Herodesan taripañ utapan imatäñapatakiw mayina.

24 JAQTHAPI

1 Phisqa urutsti, Ananias jilir sacerdotex jilir irpirinakamp chikaw saraqanina, Tertulo sutini mä arst'irimpi, jupaw gobernadorarux Pablo contra yatiyana.
 2 Jupar jawsasinsti, Tertulo chachax jupar juchañchañ qalltäna, akham sasa: —Juma tuqiw wali amukt'atäpxta, juman amuyt'asitam laykux aka markarux wali aski luräwinak lurapxta.

3 Jiwasax sapüruw katuqapxta, taqi chiqansa, wali jach'a jach'a tukur Félix, taqi yuspajarasawa.

4 Ucampisa, jumar jan juk'amp qarjatāñatak achikt'assma, mā qawqha arunak khuyapayasiñamat ist'apxañamataki.

5 Aka jaqirux mā usun jaqit jikxatapxta, uraqpachan taqi judionak taypin jan walt'ayirinaka, nazarenonakan tamapan p'iqinchiripa.

6 Juparakiw Tatitun utap q'añuchañatak sarawayxi, jupar katuntasin kamachirjam taripañ munapxirita.

7 Ucampis Lisias sat jilir capitanajj nanacaruw purinipjjetāna, wali ch'amampiw juparoj amparanakajat apsūna.

8 Juchañchirinakaroj juman ukar jutapjjañapatakiw mayita, khitirus juchañchapjjasma uk yatjjatasa.

9 Judionakas iyaw sapxarakinwa:

10 Ukat Pablox gobernadorax arst'añapatak amparapamp uñacht'ayāna, sarakinwa: —Nayax yattwa jumax walja maranak aka markan taripiripātamxa, nayatakix juk'amp kusisiñampiw arsta.

11 Jumasti amuyasmawa, tunka payan urukiw Jerusalén markar yupaychir sarxayāta.

12 Tatitun utapansa janiw khitimpis ch'axwañ jikxatapkituti, janirakiw sinagoganakansa, markansa ch'axwañ jikxatapkituti.

13 Janirakiw kunti jichhajj nayar juchañchapkitu uk qhanañchapkaspati.

14 Ukampis nayajj jumaruw arsta: kunjamtī jupanakajj k'ari yatichāwinak sapki ukarjamaw nayajj nayra awkinakajan Diosapar yupaychta, kawki leyinakati leyin qellqatāki ukarusa, profetanakan qellqatāki ukarusa iyawsasa.

15 Diosarux suyt'apxam, jupanakax ukhamarakiw jaysapxi, jiwatanakan jaktatapa, aski jaqinakasa, jan chiqapar uñjirinakasa.

16 Ukhamatwa nayajj ch'amachasishta, Diosarusa, jaqenakarus jan sintt'asisaw concienianñajataki.

17 Walja maranak qhepatjja, markajar limosna apaniñataki, ofrendanak apaniñatakiw jutta.

18 Ukapachaw Asia tuqinkir yaqhip judionakax templon q'umachata jikxatapxitu, janiw walja jaqinakampi, ch'axwañampisa.

19 Khitinakatix jumat nayrax akankapxaspāna, naya contra jan walinak lurapxaspāna ukhaxa.

20 Jan ukax akankirinakax sapxpan: “Nayax Jach'a Tantachāwi nayraqatan sayt'atākasin kuna jan wali lurañanak jikxatapxitu” sasa.

21 Jan ukasti mā arukiw jupanak taypin sayt'atāsin art'asiyāta: “Jichhūruw jiwatanakan jaktāwip llamkt'asta” sasa.

22 Uk ist'asinsti, Félix chachax uka thakhit juk'amp sum yatkasaw jupanakar qhiphart'ayāna, akham sasa: “Kunapachatix Lisias jilir irpirix saraqani ukkhaxa, nayax kunti jumanakax lurapki uk sum yatxā” sasa.

23 Ukatsti mā centurion jiliriruw Pablur irpañapatak mayina, ukat qhispiyatāñapataki, uñt'at masinakaparux janiw khitirus yanapt'añapatak jark'añapakiti, janirakiw jupar jutañapas jark'añapakiti.

24 Mā qawqha urunakatsti, Félix chachax Drusila warmipamp chikaw purinina, jupasti judio warmininwa, Pabluruj jawsayāna, Cristor iyawsatapat ist'añapataki.

25 Kunapachatix Diosax aski kankañapa, jan kuns kamachaña, jutañapāki uka tuqit amuyt'askāna ukhaxa,

Félixux khathatt'asisaw sāna: —Jichha pachatakiw sarxam. kunapachatix mā suma pachax utjkitu ukhaxa, jumaruw jawst'āma.

26 Pablox qullqi churañapatakiw suyt'āna, ukhamat jupar antutañapataki.

27 Pā mara qhepatsti Pórcio Festo chachajj Félix chachan utapar mantāna, ukat Félix chachajj judionakar kusisiyāñ munasaw Pablороj katuntat jaytanukuwayjāna.

25 JAQTHAPI

1 Festo chachajj uka markar purinkāna ukhajja, kimsa uru qhepatwa Cesarea markat Jerusalén markar makatāna.

2 Ukatsti sacerdotenakan jiliripampi, judionakan p'iqinchiripampix Pablo contraw yatiyapxāna, ukatsti juparuw achikt'asipxāna.

3 Jupar khuyapt'ayasiñ munapxāna, Jerusalén markar khitañapataki, thakin jiwayañataki.

4 Ukampis Festo chachajj akham sasaw sāna: “Pabloj Cesarea markanwa imatāñapa, jupajj jank'akiw ukar sarjjañapa” sasa.

5 Jumanak taypin ch'amanipki ukanakax nayamp chikaw saraqanipxpan, ukat aka jaqir juchañchapxpan, kuna jan walinakas utjchi ukkhaxa —sasa.

6 Ukatsti tunka urut jilaw jupanak taypin qhiparāna, ukatsti Cesarea markaruw sarāna. Qhipürusti taripañ asienton qunt'ataw Pablur irpanipxañapatak mayina.

7 Jesusajj purinkāna ukhajja, Jerusalén markat saraqanipkāna uka judionakajj uka jak'anwa sayt'asipjjāna, Pablo contraw walja jan walinak arsupjjāna, ukampis janiw qhanañchañjamākānti.

8 Jupa pachpaw akham sāna: “Janiw judionakan leyinakapsa, templo contrasa, ni Cesar contrasa, kuna juchañchaskti” sasa.

9 Festosti judionakar kusisiyāñ munasaw Pablurux sāna: —¿Jerusalén markar makhatañ munasmati, ukan nayan nayraqatajan juchañchatāñamataki?

10 Ukat Pablox sänwa: —Nayax Cesarar taripañ utapan sayt'atātwa, kawkhantix nayar taripañax wakiski ukan sayt'atāskta.

11 Nayatix juchañchirista, jan ukax jiwañar wakiskchixa, janiw jiwañ munkti. Nayajj Cesarar achikt'askta.

12 Ukatsti Festo chachajj Tantachāwinkirinakamp parl't'asisajj akham sänwa: “¿Cesar chachar juchañchapjittati?” Cesarar ukaruw sarāta —sasa.

13 Mā qawqha urunak qhepatsti, Agripa reyimpi Bernicempejj Cesarea markaruw Festo chachar aruntañatak sarapjjāna.

14 Walja urunak ukankapkāna ukhajja, Festo chachajj Pablun jan walt'āwipat reyiruw yatiyāna: “Mā jaqew Félix chachan carcelan jaytatāski.

15 Jerusalén markankaskāyāt ukapachasti, sacerdotenakan jilirinakapampi, judionakan jilirinakapampix jupat juchañchañ munasaw yatiyapxitāna.

16 Juparoj akham sasaw sista: “Romanonakajj janiw khitirus jiwayañatak katuyapjjañapākiti, janir juchañchatāki uka jaqejj ajan ajan juchañchatāñapkama, ukat jupar juchañchañatak permisioniñapkama” sasa.

17 Ucapachasti, qhipürusti, qhipürojj jan qhepüru, taripañ utan qont'asisaw uka jaqer irpapjjañapatak mayta.

18 Juchañchirinakax jupa contra sayt'asipxāna, janiw kuna juchañchāwis nayan amuyatajat juchañchapkānti.

19 Ukampis k'ari iyawsäwinakapatwa jupa contra jiskt'asipjjäna, mä Jesusajj jiwatäjjänwa, Pablojj jakaskiwa sasaw säna.

20 Ukham jiskt'atajat pächasitajatja, Jerusalén markar sarañ muntati, ukan juzgatäñapa sasaw jiskt'ta —sasa.

21 Pablox Auguston ist'atäñapatakiw may'ina, ukat nayasti, Cesarar khitañkamaw imatäñapatak may'ita.

22 Agripasti Festoruw säna: —Naya pachpaw uka jaqir ist'añ munta —sasa. Qharürojj jupar ist'ätawa sasaw jupajj säna.

23 Qhipürusti, Agripampi, Bernicempix wali jach'a jach'a tukusaw ist'añ utar mantapxäna, jilir irpirinakampi, markan jilirinakapampi, Festo chachan kamachiparjamaw Pablurux irpapxäna.

24 Festosti sarakinwa: —Agripa reyimpi, nanakamp chik jutapki uka jaqinakampix aka jaqiruw uñjapxta, jupat walja judionakax Jerusalén markansa, aka chiqansa nayamp jan walt'ayasipxitu, jupat jach'at arnaqasisa juk'ampi jakaña.

25 Ucampis nayajj janiw kuns jiwañar waquisqui uca lurcänti, uqhamarac Augustoröjj juchañchatap yatjjataja, jupar khitañwa amtjjayäta.

26 Jupatja, janiw nayajj uywirijar qellqañajj utjkituti. Ukatpi Agripa reyi, juman nayraqatamar irpta, uqhamarac juman nayraqataman irpta, uqhamarac yatjjatasajj mä juk'a qilqt'añajjataqui.

27 Nayatakix mä katuntat jaqir khitañax jan walikaspas ukhamaw amuyasi, jan ukax jan walinak uñt'ayañataki.

26 JAQTHAPI

1 Ucat Agripajj Pabloröjj sänwa: —Juma pachpaw parlañama —sasa. Ukat Pablox amparap luqxatäna, ukatsti jupa pachpaw säna.

2 Agripa reyi, nayajj kususitätwa sasaw amuyasta, naya pachpaw jichhürojj juma nayraqatan arsusä, kunanakati judionakan juchañchapkitu ukanakata.

3 Judionakan taqe costumbrenakapatsa, jiskt'anakapatsa yatjjatam yatjjatam.

4 Waynäkayäta ukhatpach Jerusalem markaja taypin kunjamäskäyät ukjja, taqe judionakajj yatipjjewa.

5 Jupanakatix qalltatpach uñt'apxituwa, nayatix fariseojam jakaskta uka yupaychäwisan wali qhuru secta ukarjam sarnaqatax qhanañchañ munapxchi ukhaxa.

6 Jichhasti, Diosax nayra awkinakasar arskäna uka suyt'äwi laykux juchañchatätwa.

7 Tunka payan tribunakasasti, uruy arumaw Diosar luqtasipki, uka arsuwiruw puriñ suypaxi. Uka suyt'äwi laykuw Agripa reyi, judionakax juchañchapxitu.

8 ¿Kunatsa Diosax jiwatanakar jaktayañapaxa, ¿kunatsa jumanakax jan iyawsañjamäkasas ukham amuyapxasma?

9 Naya pachpaw amuyasta, Nazaret markankir Jesusan sutip contraw walja lurañanak lurañaja.

10 Nayasti Jerusalén markan lurarakta, walja qullan jaqinakar carcelar jist'antawayta, jilir sacerdotenakan munañap katuqasa. jiwayatäpkäna ukkhasti, nayajj jupanak contraw arsüna.

11 Sapa sinagoganwa jupanakarux mutuyayäta, Diosar jan wali arunak arsupxanapataki. Jupanak contra wal phiñasitajasti, yaqha markanakar puriñkamaw jupanakar arknaqawayta.

12 Ukupachaw nayajj Damasco markar saraskta, jilir sacerdotenakan munañapampi, khitanakampi.

13 Rey, chika urutja, alajjpachat mä qhana uñjta, inti jalsut sipansa, nayaru, nayamp chik saririnakaru.

14 Taqeniw aka oraquer liwjjatapjita ukhajja, mä aru ist'ta, jupajj hebreo arutwa akham säna: “ Saulo, Saulo, ¿kunatsa arknaqista? jumatakix ch'amaw ch'akhanakar ch'allt'añaxa.

15 Nayasti sarakta: “Tatay, ¿khititasti?” Jupasti sarakinwa: —Nayax arknaqta uka Jesusätwa —sasa.

16 Ukampis sayt'asim, kayunakamat sayt'asim, nayasti aka amtampiw jumar uñt'ayasiñ munta, jumar mä yanapirirjam uñt'ayasiñataki, akanak uñjka, kunanakatix nayax jumar uñstkäma ukanak uñt'ayañataki.

17 Jaqenakatsa, jan judiöpkis ukanakatsa qhespiyapijsma, khitinakaruti jichhajj khitanakta ukanakata.

18 Nayranakap jist'arañataki, ch'amakat qhanaru, Supayan ch'amapat Diosar kutt'ayañataki, ukhamat juchanakapat pampachatäpaxanapataki, nayan iyawsäwip layku qullanatäpki ukanakan herenciap katuqapxanapataki.

19 Ukatsti, Agripa reyi, alaxpachankir unañchäwirux janiw ist'kti.

20 Nayraqatax Damasco markankirinakaru, Jerusalén markankirinakaru, Judea uraqinkir markanakaru, jan judiöpki ukanakarus yatiyarakta, arrepentisipxanapataki, Diosar kutt'añapataki, ukat arrepentisiñatak wakiskir luräwinak lurapxanapataki.

21 Judionakajj templon katjapjjetäna, ukatsti jiwayañ munapjjetäna.

22 Diosan yanap katuqasasti, jichhürkamaw jisk'a jaqinakaru, jach'a jaqinakar yatiyaskta, profetanakasa, Moisesampix jutani sasin sapkäna uka arunakat sipansa, janiw yaqhanak siskti.

23 Cristox t'aqhisinapataki, jupaw jiwatanak taypit jaktañapa, jaqinakaru, jan judiöpki ukanakarus qhan uñacht'ayañapataki.

24 Jupa pachpa arskäna ukhajja, Festo chachajj jach'atwa säna: “Pablo, jumajj aynacht'atätawa. walja yatiquañax loco tukuytamxa.

25 Jupasti sarakinwa: —Janiw nayajj loqtkti, jach'a jach'a tukur Festo; jan ukasti chiqa arunak arsupxam, suma amuyumpi.

26 Reyejj ukanak yati, jupa nayraqatanja, nayajj taqe chuymaw parlaskta. kunatix akax janiw mä k'uchun luratäkänti.

27 Agripa reyi, ¿profetanakar iyawstati? Nayajj yattwa juman iyawsatama.

28 Agripajj Pabloröjj sänwa: —Niya cristianoñajatak amuyt'ayista —sasa.

29 Pablosti sarakinwa: —Nayax Diosaruw munta, janiw jumaki, jan ukasti taqi khitinakatix jichhürunakan ist'apkitu ukanakax niyas nayampjamakipxanapataki, jan ukasti aka llawintat jan ukax nayampjamakipxanapataki —sasa.

30 Uk arsusinsti, reyejj sartasipjjäna, gobernadorampi, Bernicempi, jupanakamp chik qont'atäpkäna ukanakasa.

31 Mä chiqar sarxasax jupanakkamaw parl'tasipxäna, akham sasa: —Aka jaqix janiw kuns jiwayañjam lurkiti, ni katuntatäñas wakiskiti —sasa.

32 Ukatsti Agripax Festorux sänwa: —Aka jaqix Cesarar jan juchañchaskasapän ukhaxa, qhispiyatäspawa —sasa.

27 JAQTHAPI

1 Kunapachatix Italia markar barcot sarxapxanajax amtaxäna ukhaxa, Pablompuru, yaqha katuntat

jaqinakampix mä jaqiruw katuyapxäna, jupasti Julio satänwa, jupasti Augusto chachan ejercitopan mä capitanapänwa.

2 Adramicio sat barcor mantasinjja, Asia toqenkir qota lakaruw sarjjapjja. mä Aristarco, Tesalónica markankir Macedonia markankiräna.

3 Qhepüroj Sidón markaruw puripjja. Juliosti suma chuymampiw Pablörux achikt'asäna, ukatsti amigonakapan ukar sarañapatakiw qhispiyäna, ukhamat samarañapataki.

4 Uka chiqat sarxasax Chipre markaruw barcot sarapxta, thayanakax ch'uqt'atap layku.

5 Cilicia, Panfilia quta thiyat barcot sarasinxa, Mira markaruw puripxta, uka markax Licia markankiwa.

6 Ukanjja, capitanajj Alejandria markankir mä barcoruw Italia markar saraskir jikkjatäna. ucaruw uchajjjetu.

7 Walja urunak k'achat k'achat barcot sarapjjayäta, Cnido sat cheqar puriñkamajj juk'ampiw thayajj thayt'anipjjetäna, ukatsti Creta sat cheqar sarapjja, Salmone sat cheqaruw sarapjja.

8 Jank'akiw uka chiqar pasañkamax mä chiqar puripxta, uka chiqax The fair havens satawa. Uka jak'ansti Lasea markaw utjäna.

9 Kunapachatix walja pachax tukusxäna, barcot sarañax wali ch'amäxänwa, ayunañ urux niyaw tukusxäna, ukat Pablox jupanakar ewjtt'äna.

10 Jupanakarusti sarakinwa: —Tatanaka, nayajj amuyasta, aka viajejj jan walt'äwinakampi, walja jan walt'äwinakampi, janiw carganakuw, barconakaruw jan walt'ayañatakikiti.

11 Ucampis capitanajj barcon dueñoparu, dueñoparuw juk'amp creyina, Pablon arsutanakapat sipansa.

12 Uka imantasiñ utax juyphi pachatak jan walikikchinsa, juk'ampinakax uka chiqat sarxapxam sasaw sapxäna, ukhamat Fenice markar juyphi pachar puripxapataki. Uka markax Creta markan imantasiñapawa, inti jalant tuqiru, inti jalant tuqiru.

13 Sur toqenkir thayajj thayajj thayt'ankäna ukhajja, jupanakajj amtap phoqapjjatap amuyasaw Creta marka jak'ar barcot sarjjapjjäna.

14 Ukampis mä qhawqha tiempotjja, mä jach'a thayaw thayajj sartäna, uka thayajj Euroclidón satawa.

15 Botejj thayar jan aguantañ puejjjäna ukhajja, irpajjjayätwa.

16 Claudia sat mä islar t'ijtkasasti walja lurañanakaw utjäna.

17 Uka barconak apt'asisinsti, yanapirinakampiw barcor q'ipt'asipxäna. Jach'a laq'anakar jan jaquqanipxapax axsaraxax vela ch'allt'asipxäna, ukhamat jaqunukutapxäna.

18 Qhipürusti jach'a jach'a thayampi t'aqhisipaxitu.

19 Kimsir urutsti, barcon yänakap amparanakajampiw jaqunukupxta.

20 Kunapachatix Intis ni warawaranakas walja urunak jan uñstkänti, janirakiw mä jach'a thayas purinkänti, qhispiyasiñ suyt'äwix apaqatäxänwa.

21 Ucampis walja tiempo jitheqtapjjatapattjja, Pablojj jupanak taypiruw sayt'asäna, akham sasa: “Tata, jumanakajj nayar ist'apjjajänwa, janirak Creta markat antutjjapjjajänmakiti, jan walinaksa, jan walinaksa apt'asipjjajänmakiti” sasa.

22 Jichhasti ch'amañcht'apxapamatakiw iwxt'apxasma, jumanak taypinxa janiw khitin jakañas apt'atäkaniti, jan ukasti barcon jakañapaw chhaqhayasini.

23 Jichha arumajj Diosan angelapaw naya jak'an sayt'atäski, jupar serviraktwa.

24 Ukat sapxänwa: —Pablo, jan axsaramti. Cesaran nayraqatapar irpaxapamawa, Diosax jumamp chik saririnakaruw churi.

25 Ukhamasti, jilatanaka, ch'amañchasipxam, nayax Diosar iyawstwa, kunjämtix siskitu ukhamarjamaw phuqhasini —sasa.

26 Ukampis mä islaruw jaquntatäñasa.

27 Tunka pusini arumax purinxäna, Adria sat chiqar sarkasa, niya chika arumaw barconkirinakax mä markar jak'achasipkaspa ukham amuyapxäna.

28 Ukxarusti pä tunka metro ukch'a t'aqaruw jikxatapxäna, mä juk'a juk'ampi sarasinsti, mayamp phust'apxäna, ukatsti tunka phisqhan metros ukch'a uraqir jikxatapxäna.

29 Qalanakar jan liwxatasinas ajsarasaw barcon qhepäjjet pusi anclanak jaqonukupjjäna.

30 Uka barconkirinakajj barcot jaltjjañampisipkäna ukhajja, barcot qotar jaqonukupjjäna, anclanak jaqonukuñ munapkaspa ukhama.

31 Pablox capitanampiru, soldadonakampiruw säna: —Janitix jupanakax barcon qhiparapkanixa, janiw qhispiyapkasmati —sasa.

32 Ukatsti soldadonakax barcon soganakap khuchhuqasipxäna, ukat liwxatapxarakäna.

33 Uka uru puriniñapkamasti, Pablox taqiniruw manq'a manq'apxapataki achikt'asäna, akham sasa: —Jichhax tunka pusini uruw qhiparapxtaxa, jan kuns manq'apkätati —sasa.

34 Ukatpi mä juk'a manq'a manq'apxapamataki achikt'apxasma, akax jumanakan k'umaräpaxamataki, janiw khitis p'iqipat mä ñik'utas jaquqkaniti.

35 Uk arsusinsti, t'ant'a aptasinx taqinin nayraqatapan Diosar yuspagaräna.

36 Ukatsti taqiniw kusiisipxäna, mä juk'a manq'a apt'asipxäna.

37 Taqiniw barconjja, pä pataka paqallq tunka sojjtan jaqenakaw jakapjjta.

38 Manq'añ tukuyatatsti, barcor k'achacht'ayasaw trigo qutar jaquntapxäna.

39 Urumanthisti, janiw uka uraqi uñt'apkänti, ukampis mä quta thiyaruw jikxatapxäna, uka qutaruw barcor jaquntañ amtapxäna.

40 Anclanak apt'asisinsti, qutaruw katuntasipxäna, timón ch'akhanakapsa jist'arapxäna, jach'a vela thayar apxarusin quta thiyaruw sarapxäna.

41 Kawkxantä pä qotajj jikiskäna uka cheqar jaqontasaw barcojj oraquer t'ijttjja. nayrir chiqapax wali ch'amampiw ch'amakt'äna, ukat jan kuynt'ataw qhiparäna, ukampis qhipa chiqax oladanakan ch'amapampiw p'akjatäna.

42 Soldadonakax katuntat jaqinakar jiwayañ amtapxäna, ukhamat jan khitis umamp mistuñapataki, ukat qhispiñapataki.

43 Ucampis capitanajj Pablör qhespiyañ munäna, jupanacaroyj janiw amtapcänti. Nadañ yatirinakax nayraqat qutar jaquntasipxam, uraqir puripxapataki.

44 Mayninakasti barcon p'akjata ch'akhanakaparuw sarapxäna. Ukhamaw taqinix jan kuna jan walt'äwin uraqir jaltxapxäna.

28 JAQTHAPI

1 Qhispiisinsti, uka islan Melita sutinītap yatipxāna.
 2 Jallu purintatapata, thayatsa nina naktayasaw sapa mayniru katuqapxitu.
 3 Pablox mā t'ant'a lawanak apthapisin ninaruw uchāna, ukatsti mā katarīw nina taypit mistunīna, ukatsti amparaparuw chint'asīna.
 4 Barbaronakajj uka veneno animalar amparapar warkt'atāskir uñjasajja, jupanakkamaw sapjījāna: “Cheqpachansa aka jaqejj jaqe jīwayir jaqewa, jupajj lamar qotat qhespiskchīnjja, janiw mutuñtakejj jakañap munkiti” sasa.
 5 Ukatsti uka animalarux ninaruw liwxatāna, janirakiw kuna jan walsa jikxatkānti.
 6 Ucampis jupanakajj punkitāñapākāna ukhasa, jan ukajj mā akatjamat jīwat jaqontatāñapākāna ukhajj uñch'ukipjījānwa, ukampis walja tiempo uñnaqt'asajja, jan kuna jan walt'āwis jupar puriskāna uk uñjasajja, mā diosātwa sasaw sapjījāna.
 7 Uka pachpa cheqanakanjja, Publio sat islankir jilīr jaqen yānakapaw utjāna. Jupaw katuqapxitu, kimsa uruw suma chuymampi qurpachapxitu.
 8 Publio chachan awkipajj calenturampi, wila wartāwimp usuntatānwa, Pablojj juparuw mantasin oración lurāna, amparapampiw jupar loqjjatasin qollāna.
 9 Uk luraskāna ukkhasti, uka islan usump usuntat yaqhanakax jutapxarakīnwa, ukatsti qullatāpaxarakīnwa.
 10 Juparakiw jach'añchapxitu; sarxapxāyātan ukkhasti, kunatī wakiski ukanak apt'apxitāna.
 11 Kimsa phajjisitjja, Alejandría markat mā barcot sarjjapjita, uka barcojj juyphi pachanwa pasāna, uka barcon señalapajj Castor, Polux satānwa.
 12 Siracusa markar purisajj kimsa uruw ukan qheparapjita.
 13 Uka chiqatsti mā brújula aptasin Regio markaruw puripxta, mā urutsti sur toqenkir thayax wal thayt'anīna, qhipūrusti Puteoli markaruw puripxta.
 14 Ukansti jilanakar jikxatapxta, jupanakamp paqallq uru qhiparapxāñajataki.
 15 Jilatanakajj nanakat yatisinjja, Apio sat cheqakama, kimsa tabernakamaw jikisipjjetāna.
 16 Roma markar purisax centurionax katuntat jaqinakarux guardianakan capitanaparuw katuyāna, ukampis Pablорux mā soldadompiw sapak jakañapatak jaytawayāna.
 17 Kimsa urutsti Pablox judionakan jilīrinakaparuw jawsthapiyāna, tantachasisinsti, jupanakarux sānwa: — Jilatanaka, janis nayax marka contra, ni nayra awkinakasan costumbrenakapsa jan kuns lurkti —sasa, ukampis Jerusalén markat katuntat jaqjamaw romanonakan amparapar katuyatāyāta.
 18 Jupanakajj nayar jiskt'asajja, antutañ munapjjetāna, janiw nayajj jiwañar puriyirīkti.
 19 Ucampis judionacajj jan wal parlacān ucapachajja, nayarojj Cesarar juchañchañajaw waquisīna. janiw markajar juchañchañajākānti.
 20 Ukatpī nayax jumanakar jawst'apxsmā, jumanakar uñjañataki, jumanakamp parlt'añataki.
 21 Jupanakasti sapxarakīnwa: —Janiw Judea markat jumat qillqat katoqapkti, janirakiw khitis jutapki uka jilatanakas jumat kuna jan walinaksa yatiyapkituti, janirakiw kuna jan walinaksa parlapkāti —sasa.

22 Ukampis nanakax jumat ist'añ munapxta, aka secta tuqitxa, taqi chiqan jan walinak arsupxatap yatipxta.
 23 Jupar mā uru amtapkāna uka qhepatjja, walja jaqenakaw utapar jutapjījāna. Jupanakarusti Diosan Reinopat qhanañchāna, jupanakarux Jesusat amuyt'ayāna, Moisesan kamachiparjama, profetanakapatsa, alwat jayp'ukama.
 24 Yaqhepajj arsūwinakarojj creyipjījānwa, yaqhepasti janiw creyipkānti.
 25 Ukat Pablox mā aru parlañ tukuyasax sarxapxāna: “Qullan Ajayux Isaías profeta tuqiw nayra awkinakasar sāna” sasa.
 26 Jumanakax sapxānwa: —Aka markar sarasin sapxam: ‘Ist'asax ist'apxātawa, ukampis janiw amuyapkātati. Jumanakax uñjapxātawa, ukampis janiw amuyapkātati.
 27 Aka markan chuymapax ch'amakt'atawa, jinchunakapas jan ist'añjamawa, nayranakapas jist'antatawa. Jupanakasti nayranakapampi jan uñjapxāñapataki, jinchupampi ist'apxāñapataki, chuymapampi jan amuyt'apxāñapataki.
 28 Jumanakax yatipxam, Diosan qhispiyasiñapax jan judiöpki ukanakar khithatawa, jupanakax ist'apxarakiniwa.
 29 Uka arunak arsusinsti, judionakax sarxapxānwa, jupanakkamasti wal ch'axwapxāna.
 30 Pablox pä maraw alquilat utapan jakasīna, taqi khitinakatī jupan ukar mantanipkän ukanakarus katuqarakīnwa.
 31 Diosan Reinopat yatiyasa, Jesucristo Tatitupat yatichañasa, jan khitis jupar jark'kaspa.

Romanonaka

1 JAQTHAPI

1 Pablox Jesucriston luqtiripawa, apóstolat jawsatäta, Diosan suma yatiyāwinakap yatiyañataki.
2 (Ukax profetanakap tuqiw Qullan Qillqatanakan arsuwayäna).
3 Jesucristo Tatitusa Yoqapatjja, jupaw Davidan wawanakapat jañchibarjam jutatayna.
4 Diosan Yuqapätapsti ch'amampi, qullan ajayuparjama, jiwatanak taypit jaktasin uñt'ayasina.
5 Jupa tuqiw Diosan khuyapayasiñapa, apostoljam katuqapxta, taqi markanakan iyawsäwipar ist'añataki, sutip layku.
6 Jupanak taypin jumanakax Jesucriston jawsatäpxaraktawa.
7 Taqi khitinakatix Roma markan jakapki, Diosan munat masinaka, qullan jaqinakäpxañapatak jawsatäpki ukanakaru: Dios Awkisampi, Jesucristo Tatitumpix khuyapayasiñampi, sumankañampi.
8 Nayraqatxa, Jesucristo tuqiw Diosajar yuspärta, taqi jumanak layku, iyawsäwimatxa taqi akapachan parli.
9 Diosaw nayan qhanañchixa, juparuw Yuqapan suma yatiyāwip tuqi ajayujampi luqtaskta, jumanakat jan jaytjasaw mayisiñwinakajanx arsta.
10 Diosan munañap layku jumanakan ukar jutañatak mä suma thakhinjam sarañax utjaspa uk mayipxma.
11 Nayajj jumanakar uñjañ wal munapijsma, ukhamat jumanakar ajay toqet mä churäwi churañataki, ukhamat ch'amañcht'atäpjañamataki.
12 Mä arunjja, jumanakas nayas maynit maynikam iyawsapijjataj laykuw jumanakamp chika chuymacht'atäñajataki.
13 Jilatanaka, nayajj walja kutiw jumanakan ukar jutañ amtapjjayäta, ukhamat jumanak taypin mä juk'a achunak katoqañajataki, yaqha jan judiöpki ukanakas ukhamaraki.
14 Nayajj griegonakarus, jan wali jaqenakarus manütwa. yatiñaninakarusa, jan yatiñaninakarusa.
15 Ukhamajj nayajj Diosan suma yatiyāwinakap yatiyañatakejj wakicht'atätwa, jumanakaru Roma markan jakapka ukanakaru.
16 Criston suma yatiyāwipat janiw phinq'askti, Diosan ch'amapawa, taqi iyawsirinakar qhispiyañataki. nayraqat judioru, ukhamarak griego jaqiru.
17 Ukanwa Diosan aski kankañapaxa iyawsäwit iyawsañar uñacht'ayasi.
18 Diosan colerasiñapax alaxpachat uñacht'ayatawa, taqi jan wali lurāwinakampi, ñanqha lurāwinakampi, khitinakatix chiqa yatichāwinak jan chiqapar uñjapki ukanakaru.
19 Kunatix Diosan uñt'atäki ukax jupanak taypin qhanstayi. Diosaw jupanakar uñacht'ayi" sasa.
20 Jupan jan uñjkañ yānakapax akapachan luratäkän ukhatpach qhanaw uñjasi, kunanakatä luratäki ukanakampi, wiñay ch'amapasa, Diosätapasa. ukhamat jan kuna juchani:
21 Diosar uñt'asax janiw Diosjam jach'añchapkänti, janirakiw yuspärapkänti. ukampis jan amuyt'asir chuymanakapan ch'amakt'ayatäxänwa.
22 Yatiñanipjjatap yatiyasajja, jan amuyt'asir jaqenakäppjjanwa.

23 Jan tukuski Diosan jach'a kankañapxa, jan tukuski jaqir uñtasitaruw tukuyäna, jamach'inakar uñtasita, pusi kayuni animalanakar uñtasita.

24 Ukatpi Diosax chuymapan munañanakap tuqi q'añu lurañanakar katuyäna, jupanakkama janchipar jisk'achañataki.

25 Jupaw Diosan chiqa yatichāwinakap k'arir tukuyäna, ukatsti Diosan Luriripat sipansa juk'amp yupaychäna, luqtarakina, jupasti wiñayatakiw bendicitäna. Amén.

26 Ukatwa Diosax jupanakar jan wali munañanakar katuyäna, warminakapas jan wali lurāwinakaruw mayjt'ayapxäna.

27 Chachanakax ukhamarakiw warmin sarnaqañap jaytasin maynit maynikam munañanakapamp phichhantasipxäna. jaqinakax jaqinakampiwan jan walinak lurapxäna, ukat jupanakpachan pantjasitapat kutt'ayañ katuqapxäna.

28 Janis Diosar uñt'añ munapkhinja, Diosajj jan wali amuyumpiw jupanakar katuyäna, kunanakatä jan waliki ukanak lurapjañapataki.

29 Taqi jan wali lurāwinakampi, wachuq jucha lurañampi, ñanqha lurañampi, qullqi munañampi, jan wali amtanakampi phuqantatäpxaraktwa. envidiasinampi, jiwayañampi, ch'axwañampi, sallqjañampi, jan wali lurañampi phuqt'ata; jiskht'asirinaka, .

30 Qhispirinaka, Diosar uñisiri, jisk'achasiri, jach'a jach'a tukuri, jach'a jach'a tukuri, jan walinak uñstayirinaka, awk taykapar jan ist'irinaka.

31 Jan amuyt'iri, arust'äwi p'akintirinaka, jan khuyapt'ayasiri, jan khuyapt'ayasiri.

32 Jupanakajj Diosan taripāwip yatipjjewa, ukham luririnakajj jiwañar wakt'atäpjjatap yatisajja, janiw ukham lurapkiti, jan ukasti luririnakampejj wal kusisipjje.

2 JAQTHAPI

1 Ukhamasti, jaqi, khitirus juchañchirita, janiw juchañchasktati, juma pachpaw juchañchasktaxa. Jumatix taripirix ukham lurtaxa —sasa.

2 Ukampis jiwaxax yatipxtwa, Diosan taripāwipax chiqaparjamaw khitinakatä ukham lurapki ukanakaru.

3 ¿Ukham luririnakaru juchañchir jaqi, ukham lurir jaqi, ¿Diosan taripāwipat qhispiñamatakix ukham amuya?

4 Jan ukax jumax jisk'achasmati suma chuymañtapata, paciencianitapata, paciencianitapata; Diosan suma kankañap arrepentisiñar irptam jan yatipktati?

5 Ucampis q'añu chuymamampi, jan arrepentisiñampi, colerasiñam imt'asim, colerasiña urutaki, Diosan chiqa taripāwip uñacht'ayañapataki.

6 Juparakiw sapa maynirux lurāwinakaparjam kutt'ayani.

7 Khitinakatix aski lurāwinakan jan jaytjasisa jach'añchäwi, jach'añchäwi, jan jiwir jakañ thaqhapki ukanakaruw wiñay jakañ katuqapxam.

8 Khitinakatix ch'axwapki, chiqa yatichāwir jan ist'apki, jan ukasti jan chiqapar ist'apki ukanakaru, colerasiñampi, colerasiñampi.

9 T'aqhisiñampi, t'aqhisiñampiw taqi jan wali lurir jaqinakan almaparux purini, nayraqatax judionakaru, ukhamarak jan judiöpki ukanakarus.

10 Ucampis jach'a jach'a tukuña, jach'a jach'a tukuña, sumankañ utjañapa, taqi kunatix aski lurapki ukanakaru, nayraqatax judionakaru, ukhamarak jan judiöpki ukanakaru.

11 Dios nayraqatanja, janiw khitirus respetkiti.

12 Khitinakatix jan kamachin jucha lurapki ukanakax jan kamachirjam jiwarapxarakiniwa.

13 (Ley ist'irinakax janiw Dios nayraqatan chiqapar uñjatäpkiti, jan ukasti kamachi phuqhirinakaw chiqapar uñjatäpxani.

14 Kunapachatix jan Leyinipki uka jan judiöpki ukanakax kuntix kamachin utjki ukanak lurapki ukkhaxa, jan kamachinipkchisa, jupanakpachatakix mä kamachiw tukupxi.

15 Jupanakasti chuymanakapan qillqat kamachin luräwip uñacht'ayapxi, concienciapas uñacht'ayasa, maynit maynikam juchañchasa, jan ukax juchañchasa, jan wali amuyunak uñacht'ayasa.)

16 Kuna urutix Diosax jaqinakan imantat yatiyäwinakap Jesucristo tuqi taripkani uka urunxa, nayan suma yatiyäwijarjama.

17 Jumasti judío satätawa, kamachirjam sarnaqarakta, Diosat jach'a jach'a tukuñamataki.

18 Jupan munañap yatipxam, kunatä juk'amp askiki ukanaksa askit uñjapxam, kamachirjam yatichatäpxam.

19 Juma pachpaw juykhunakar irpiritaxa, ch'amakan jakirinakan qhant'atätama.

20 Jan amuyt'asir jaqinakar yatichiri, jisk'a wawanakar yatichiri, kamachin yatiñ kankañapampi, chiqa kankañampi.

21 Jumatix maynir yatichasktaxa, ¿janit juma pachpa yatichaskta? jumatix jaqit jan lunthatasiñap yatiyktaxa, ¿lunthatasmati?

22 Jumatix maynix janiw wachuq jucha lurañapäkiti sistaxa, ¿janit wachuq jucha lurtaxa? idolonakar uñisiri, ¿janit sacrificio lurtaxa?

23 Kamachi tuqit jach'añchasktaxa, kamachi p'akintasinxa, ¿Diosar jisk'achasmati?

24 Diosan sutipax jumanak tuqiw jan judiöpkis ukanakan sutip jisk'achatäski, kunjämtix Qillqatan siski ukhama.

25 Chiqpachansa circuncisión lurañax wali askiwa, jumatix kamachirjam sarnaqäta, ukampis kamachi p'akintätaxa, circuncidasiñamax jan circuncisión ukar tukuyatäxiwa.

26 Ukhamasti, jan circuncisión lurir jaqix kamachirjam chiqapar uñjkaspa ukhaxa, ¿janit circuncidatätapax circuncidatäkaspa ukham jakt'atäspa?

27 ¿Janit jan circuncisión lurir jaqitix kamachirjam phuqkchixa, jumarux juchañchkätam, khilitix ley p'akintasktaxa?

28 Jupajj janiw judío jaqëkiti, jupajj anqankir judío jaqënwa. janirakiw circuncisión ukax anqan jañchin utjki ukasa.

29 Jupajj mä judío ukhamawa, chuymapanja mä judío ukhamawa. circuncisión ukax chuymampi, ajayumpi, janiw qillqat uñt'ayatakiti; Jupan jach'añchäwipax janiw jaqinakan jach'añchatäkiti, jan ukasti Diosat jach'añchatawa.

3 JAQTHAPI

1 Ukhamasti, ¿kuna askis judiox utji? jan ukax ¿kuna askis circuncisión lurañax utji?

2 Taqi kunat sipansa, juk'ampirus Diosan arunakap jupanakar katuyatätap layku.

3 Yaqhepajj jan creyipijjaspä ukhajja, ¿kamachasma? ¿jan iyawsapxatapax Diosar iyawsäwip ina ch'usar tukuyaspa?

4 Diosajj jan jark'panti, Diosajj cheqpachäpan, ucampis sapa mayniw k'arisiripan; Qellqatan siski ukhama: “Jumajj

arsutanakamajj cheqapar uñjatäñamataki, juchañchatäñamatak atipjañamataki” sasa.

5 Ucampis jan wali luräwinakasatix Diosan chiqa kankañap jach'añchchixa, ¿kuna sañäni? ¿Diosax jan chiqapar uñjiripachati? (Nayax mä jaqir uñtataw arsta)

6 Diosax jan jark'panti, ¿kunjamarak Diosax akapachar juchañchaspasti?

7 Nayan k'arinak tuqi Diosan chiqa kankañap juk'amp jilxattaspa, jupar jach'añchataki. ¿Kunatsa nayarojj jucharar jaqjam taripatäskta?

8 Jan ukasti, jan walinak parlapxistu, yaqhipanakax sapkistu ukhama: ‘Jan wali lurapxañäni, aski jutañapataki? khilitix juchañchatäki ukax chiqapawa.

9 ¿Ukhamajj kamsasma? ¿Jupanakat sipan juk'amp sumätanti? Janiwa, janirakiw kunapachasa, judionakarsa, jan judiöpki ukanakarsa, taqiniw juchar purt'atäpxi, uk nayratpach yatxapxta.

10 Qillqatan siskixa: “Janiw khitis aski jaqis utjkiti, janirakiw maynis utjkiti.

11 Janiw khitis amuyt'iris utjkiti, janirakiw khitis Diosar thaqkiti.

12 Taqinipuniw thakit mistuwayxapxi, mayacht'asisaw jan askinak jikxatapxi; janiw khitis aski luririx utjkiti, janirakiw maynis utjkiti.

13 Kunkapax mä sepulturar uñtatawa; laxranakapampiw sallqjapxi; asnunakan venenopax lakapan manqhankiwa:

14 Jupanakan lakapax ñanqhachasiñampi, k'allk'u arunakampi phuqt'atawa.

15 Jupanakan kayunakapax jank'akiw wila wartasi.

16 T'unjañasa, t'aqhisiñas jupanakan thakhinakapan utji.

17 Sumankañ thakix janiw yatipkiti.

18 Jupanakan nayraqatapanja, janiw Diosar ajjsarañajj utjkiti.

19 Jichhajj yattanwa, kunti leyijj siski ukajja, leyinakarjam sarnaqirinakarojj sarakiwa, ukhamat taqe jaqenakajj Dios nayraqatan juchañchatäpjjajapataki.

20 Ukhamasti kamachin luratanakap laykuw janiw khiti jaqis jupan nayraqatapan askit uñjatäkaniti, kamachi tuqiw juchar uñt'añax utji.

21 Ucampis jichhajj Diosan chekapätapajj jan leyinätap laycuw uñacht'ayasi, leyinacasti, profetanacapas uqhamaraquiw uqhama.

22 Jesucristor iyawsäwi layku Diosan aski kankañapaxa, taqi iyawsirinakataki, janiw kuna mayjt'äwis utjkiti.

23 Taqinipuniw juchachasipxi, Diosan jach'a kankañapat pist'apxi.

24 Jupan khuyapayasiñap laykuw askit uñjatäpxta, Cristo Jesusan qhispiyasiñap tuqi.

25 Diosax wilapar iyawsäwip laykuw suma pampachatäñatak utt'ayi, nayra juchanakapat pampachatäñapataki, Diosan jan jaytjasiñapataki.

26 Jichha pachax chiqa kankañap yatiyañaw sista, ukhamat chiqapar uñjañapataki, Jesusar iyawsirin chiqapar uñjañapataki.

27 Ukhamajj ¿kawinkis jach'a jach'a tukuñajja? Ukax janiw uñt'atäkiti. ¿Kuna kamachimpisa? lurawinakatxa? Janiwa: jan ukasti iyawsäwin kamachip laykuw.

28 Ukatwa mä jaqix iyawsäwip layku chiqapar uñjatäspa, jan kamachirjam luratäkaspa sasaw amuyapxta.

29 ¿Jupajj judionakan Diosapakipachati? ¿Janit jupajj jan judiöpkis ukanakat jutiriki? Jisa, jan judiöpki ukanakatsa.

30 Jupajj mä sapa Diosawa, jupaw circuncidatäpki ukanakar iyawsäwi layku cheqapar uñjani, jan circuncidatäpki ukanakar iyawsäwi layku.

31 ¿Ukhamasti, ¿iyawsäwi laykuti Ley ina ch'usar tukuyisna? Diosajj jan jark'panti: jisa, nanacajj leyinacarojj ch'amañchtanwa.

4 JAQTHAPI

1 Ukhamasti, ¿kunsä sañäni, Abraham awkisax jañchi tuqit jikxati?

2 Abrahanatix luräwinakap layku chiqapar uñjatäspa ukhaxa, jach'a jach'a tukuñapawa. ukampis janiw Dios nayraqatankiti.

3 ¿Kunsä Qillqatax siski? Abrahanajj Diosarojj creyänwa, jupatakejj cheqapar uñjatäjjanwa.

4 Khititejj trabajiriki ukajja, janiw mä khuyapayasiñatakjamäkiti, jan ukasti manüñapäkasas ukhamawa.

5 Ukampis khinitix jan irnaqki, jan ukasti khinitix jan wali jaqir chiqapar uñjki ukar iyawski ukaxa, iyawsäwipax chiqapar uñjatawa.

6 Kunjamti Davitax mä bendicionat parlki ukhama, khinitutix Diosax jan luräwinakampi chiqapar uñjki uka jaqin bendicionapa.

7 Ukat sapxäwa: —Kusisiñanäpxiwa khinitinatix juchanakapat pampachatäpki, juchanakapas imt'atäpki ukanaka —sasa.

8 Kusisiñaniwa khinitutix Tatitux juchar jan juchañchkani uka jaqixa.

9 Ukhamasti, ¿circuncidatäpki ukanakaruki, jan ukax jan circuncidatäpki ukanakaruki uka bendicionax juti? Iyawsäwipax Abrahamarux chiqapar uñjatäkasas ukhamaw sapxtanxa —sasa.

10 ¿Kunjamsa ukapachajj jakt'asäna? kunapachati circuncidatäkäna, jan ukax jan circuncidatäkäna? Janiw circuncisión ukankapkiti, jan ukasti jan circuncidatäpkipanwa.

11 Jupajj circuncidatäñ señañ katoqäna, mä sellojja, Diosar jan circuncidatäkasin iyawsäwipax cheqapar sarnaqatap uñacht'ayañtati. Ukhamat jupanakan aski kankañap uñt'ayatäñapataki.

12 Ukat circuncisión awkixa, khinitinatix jan circuncidat jaqinakäpki ukanakaru, jan ukasti, Abraham awkisan iyawsäwiparjam sarnaqapki ukanakaru.

13 Jupajj akapachan herencia katoqañap arskäna ukajja, janiw Abrahanañtakis ni wawanakapatakis Ley toqejj arskänti, jan ukasti iyawsäwip laykuw cheqapar sarnaqäna.

14 Khinitinatix kamachirjam sarnaqapki ukanakax herencia katuqapkanixa, iyawsäwipax inamayakiwa, arsutax inamayakiwa.

15 Kamachix colerasiñaruw puriyi, kawkhantix jan kamachix utjki ukanxa, janiw p'akintañax utjkiti.

16 Ukhamasti iyawsäwit juti, khuyapayasiñampi; tukuyañkamax arsutax taqpach jathanakatakix chiqapawa; janiw Kamachi tuqit parlki ukakikiti, jan ukasti Abrahanañ iyawsatapar; khinitix taqinisan awkipawa,

17 (Qellqatanjja siwa: “Walja markanakan awkiparuw tukuyjjsma, jupajj creykäna uka Dios nayraqatanjja, jupaw jiwatanakar jaktayaraki, kunanakati jan utjki ukanakarojj utjkaspa ukhama” sasa.

18 Jupasti jan suyt'añampi suyt'awirux iyawsäna, walja markanakan awkipañapataki, kunjämtix sapkän ukhamarjama: “Wawanakamax ukhamarakiw tukupxani” sasa.

19 Jupajj janiw iyawsäwipax jan ch'amanikchijnja, niya patak maranikäna ukhajj janiw jiwatäkasas ukham amuyaskänti.

20 Jupajj janiw Diosan arsutaparjam jan creyän laykojj aynacht'känti. ukampis iyawsäna ch'amaninwa, Diosar jach'añchasa;

21 Jupajj kunti siskäna uk phoqañwa yatirakäna.

22 Ucat juparojj chekapäkasas ukham uñt'atäna.

23 Ukampis janiw jupa laykuki qillqatäkänti, jan ukasti jupar juchañchatäñapatakiw qillqatänxa.

24 Jiwatitix Tatitusa Jesusar jiwatanak taypit jaktayki ukar iyawsänañixa, khinitutix juchañchatäkani ukataki.

25 Jupajj juchanakas laykuw qhespiyatäjjanä, cheqapar uñjatäñasatakiw jaktayäna.

5 JAQTHAPI

1 Ukhamasti iyawsäwi layku chiqapar uñjatäsaxa, Jesucristo Tatitu tuqiw Diosampi sumankañax utjistu.

2 Jupa tuqiw iyawsäwi laykux aka khuyapayasiñaruw puripxta, Diosan jach'a kankañap suyt'asa.

3 Janiw ukakikiti, jan ukasti t'aqhisiñanakan jach'añchasiptax.

4 Ukat pacienciampi, experienciampi; ukat experiencia, suyt'äwi:

5 Suyt'añax janiw phinq'achkiti; Diosan munasiñapax chuymanakasar warantatawa, Qullan Ajayun churkistu uka tuqi.

6 Jan ch'amanikayätan ukkhaxa, pachaparuw Cristox jan wali jaqinaka layku jiwxäna.

7 Janipuniw mä aski jaqi layku jiwañax utjkaspati, ukampis inas yaqhipax mä suma jaqi layku jiwañsa atinasipkaspa.

8 Ukampis Diosax munasiñap uñacht'ayistu, juchararanakäkasin Cristox jiwasanak layku jiwatayna.

9 Jichhasti wilap layku chiqapar uñjatäxasax juk'ampi jupa tuqi colerasiñat qhispiyatäñäni.

10 Jiwatitix uñisirinakäkasax Yuqapan jiwatapat Diosamp sumankthapisksna ukhaxa, juk'ampi sumankthapitax jakañap tuqiw qhispiyatäñäni.

11 Janiw ukakikiti, jan ukasti, Jesucristo Tatitu tuqiw Diosan kusiñipxta, jupa tuqiw jichhax pampachäwi katuqapxta.

12 Uqhämasti, mä sapa jaqi tuqi juchax akapachar mantani, jiwañasti juchampi; Ukhamaw jiwañajj taqe jaqenakar purt'äna, taqeniw jucha lurapjjatap layku.

13 (Leyix utjañapkamaw juchax akapachan utjäna.

14 Ukhamapachasa, Adanat qalltasin Moiseskamaw jiwañax apnaqäna, khinitinatix jan juchar puripkäna ukanakanxa, Adanan juchar uñtasita, jupasti jutañapäkäna uka Diosan uñnaqapawa.

15 Ukampis janiw juchar uñtat juchañchatäñapäkiti, jan ukasti inaki churäwi churañas ukhamarakiwa. Mä jaqin juchap laykuw waljani jiwatix utjchixa, Diosan khuyapayasiñapa, mä sapa jaqin khuyapayasiñapa, Jesucristo tuqi churki ukax waljaniruw jilt'i.

16 Janiw kunjamtä mä juchar purt'ir jaqejj lurkäna ukhamäkiti, jan ukasti Diosan churäwipajj mä jaqeruw

juchañchañatak juchañchäna, ukampis ina ch'usat churäwejj walja juchanakatwa juchañchatäñtakejj utji.

17 Mä jaqin juchap laykuw jiwañax mä sapa reyin apnaqatäspa; Khitinakatix walja khuyapayasiñampi, chiqa kankañ churäwi katuqapki ukanakax mä sapa Jesucristo tuqikiw jakañan apnaqapxani.

18 Ukhamasti, mä sapa juchañchäwimpiw taqi jaqirux juchañchapxäna. ukhamarakiw mä sapa jaqin chiqapar sarnaqatapat inaki churäwix taqi jaqir purintäna, jakañan chiqapar uñjatäñapataki.

19 Kunjamti mä jaqen jan ist'asiritapat waljanejj jucharar tukuyatäpki ukhama, ukhamarakiw mä jaqen ist'asitapat waljanejj cheqapar uñjatäppijani.

20 Ukhamarus Leyejj mantarakinwa, ukhamat juchanakajj juk'amp jiljjattañapataki. Ukampis kawkhantä juchajj wal jiljjatkäna ukanjja, khuyapayasiñajj juk'ampiw jiljjattäna.

21 Kunjamti juchax jiwañar puriñkama apnaqxixa, ukhamarakiw khuyapayasiñax aski kankañ tuqi reyñäpa, ukhamat Jesucristo Tatitusan wiñay jakañ katuqañataki.

6 JAQTHAPI

1 Ukhamajj ¿kunsä sañäni? ¿Juchachaskakiñäni, ukhamat khuyapayasiñax waljaptañapataki?

2 Diosajj jan jark'panti. ¿Kunjamarak jiwäsax juchar puriñatak jiwatanakax uka juchar juk'amp jakaskañänisti?

3 ¿Janit yatipkta, jiwasanakat waljani Jesucriston bautisatätan uka jiwatapxa?

4 Ukatpi jiwäsax bautisisax jupamp chika jiwañar im'tatätan, kunjämtix Cristox Awkin jach'a kankañap layku jiwatanak taypit jaktayatänxa, ukhamarakiw jiwäsax machaq jakañan sarnaqañasataki.

5 Jiwasatix jiwañapjam mayachataksnaxa, jiwatat jaktäwipar uñtasitänäniwa.

6 Uk yatipxarakatwa, nayra jaqisax jupamp chikaw ch'akkatatäxi, juchan janchipax t'unjatäñapataki, jichhat uksarux jan juchar yupaychañataki.

7 Jiwatax juchat qhispiyatäxiwa.

8 Jiwasatix Cristomp chika jiwatäxstanxa, Cristomp chika jakasiñäni sasaw iyawstanxa.

9 Cristox jiwatanak taypit jaktasin jiwatap yatipxarakatwa. jiwañajj janiw juk'amp apnaqajjijeti.

10 Jiwasax mä kutikiw juchar puriñatak jiwatayna, ukampis jakasax Diosatakiw jakaski.

11 Jumanakas ukhamarakiw juchar puriñatak jiwatjam amuyasipxam, ukampis Jesucristo Tatitusan tuqiw Diosatak jakasipkta.

12 Ukhamasti, jan juchax jiwir janchiman apnaqapxamti, munañaparjam ist'apxañamataki.

13 Janirakiw janchinakamsa juchar jan wali lurañatak katuyapxamti, jan ukasti Diosar katuyasipxam, jiwatanak taypit jakkir jaqinakjama, janchinakamsa Diosar aski kankañ yänakjam katuyasipxam.

14 Juchajj janiw jumanakjjarojj munañanipkätamti, jumanakajj janiw Ley apnaqatäpjtati, jan ukasti khuyapayasiñamp apnaqatäppjtawa.

15 Ukhamajj ¿kunsä lurasma? ¿Jan Leyin apnaqatäñasataki, jan ukasti khuyapayasiñamp aynacht'atätasat juchachasiñäni? Diosajj jan walipan.

16 Jumanakax janiw yatipktati, khitirutix jumanakax esclavopäphta ukar ist'apxañamataki, jupan

esclavopäphtawa. ¿Juchat jiwañar puriyiriritati, jan ukax ist'asirñat chiqa kankañar puriñkamacha?

17 Ukampis Diosar yuspäratäpan, jumanakax juchan esclavopäphtam layku, ukampis jumanakax chuymatpach ist'aphtawa, kuna yatichäwinaktix jumanakar qhispiyapktam ukhama.

18 Juchat qhespiyatäppjasajja, cheqapar sarnaqañan esclavonakaparuw tukupjijtaja.

19 Nayajj jañchin jan ch'amanipjitatam laykojj jaqenakan sarnaqäwiparjamaw parlaskta, kunjamti cuerponakam jan q'añu lurañanakar, ñanqha lurañanakarusa jan wali lurañar katuyaphta ukhama. ukhamarakiw jichhajj janchinakamar cheqapar sarnaqañan esclavopar katuyapjjam, ukhamat qollanäñamataki.

20 Juchan esclavopäpkayäta ukhajja, cheqapar sarnaqañat qhespiyatäppjtawa.

21 ¿Kuna achunaksa jumanakax jikxataphta, kunanaktix jichhax phinq'asipxtaxa? Ukanakan tukusiñapax jiwañawa.

22 Jichhajj juchat qhespiyatäppjtawa, Diosan esclavopäppjtawa, ukatsti achunakamajj qollanäñaruw puripjita, ukatsti wiñay jakañ tukuyapjjarakita.

23 Juchan payllawipax jiwañawa; Ucampis Diosan churäwipajj Jesucristo Tatitusan wiñay jakañawa.

7 JAQTHAPI

1 Jilatanaka, ¿janit yatipkta aka kamachi uñt'irinakampi, kunjämtix kamachix jaqir jakkipan apnaqañapataki?

2 Chachaniki uka warmeja, chachapajj jakkipanwa uka leyirjam wat'atäski. ukampis chachax jiwatächixa, chachapan kamachipat qhispiyatäxiwa.

3 Chachapatix jakaskipan yaqha chachampi jaqichaschixa, wachuq jucha warmi satäniwa. Ukhamat yaqha chachampi jaqichatäkhisa, janiw wachuq juchar purkiti.

4 Uqhämasti, jilanacajja, jumanacajj Criston janchip laycuw camachir jiwatäppjtaja; Jumanakax maynimp jaqichasipxañamataki, jiwatanak taypit jaktanipki uka jaqimp jaqichasipxañamataki, ukhamat nanakax Diosar achuñasataki.

5 Jañchin jañchinikayätan ukkhaxa, Ley tuqi juchanakan chuym ch'allxtawinakapax jiwañkamaw achunak achuyañatak ch'akhanakasan irnaqäna.

6 Jichhasti uka kamachit qhispiyatäxanwa, kawkir kamachintix katuntatäkäyätan uka kamachit qhispiyatäxanwa. ukhamat machaq ajayumpi luqtañasataki, janiw nayra qillqatanjam luqtañasataki.

7 Ukhamajj ¿kunsä sañäni? ¿Ley ukax juchachati? Diosajj jan walipan. Janiwa, janiw juchar uñt'kayätti, jan ukasti kamachi tuqiw uñt'asirita, janitix munañ munañax uñt'kiriskayätti, janitix kamachix siskaspänti: “Janiw munañamäkiti” sasa.

8 Ucampis juchajj mandamientop toqew nayarojj taqe jan wali munañanak churitu. Jan kamachinikasax juchax jiwatäxänwa.

9 Mä kutix jan kamachirjam jakaskayätwa, ukampis kamachix purinxipanxa, juchax jaktxänwa, ukat jiwawayxarakatwa.

10 Jakañatak utt'ayat kamachix jiwañar puriñkamaw jikxatta.

11 Juchax kamachi tuqiw sallqjawayitu, uka kamachimpiw jiwayarakitu.

12 Ukhamasti kamachix qullanawa, mandamientos qullana, chiqapa, suma.

13 Ukhamasti, ¿kumatix askiki ukax nayatakix jiwañar tukuyatäpachati? Diosajj jan walipan. Ucampis juchajj juchar uñtatäñataqui, nayajj sumaquir jakañampiw jiwañar puriyi. Ukhamat kamachi tuqi juchax sinti juchar tukuñapataki.

14 Jiwasax yattanwa kamachix ajay tuqitwa, ukampis nayax jañchin jaqitwa, juchampi aljata.

15 Kuntix nayax lurkta ukxa janiw jayskti, kuntix nayax munkta ukxa, janiw uk lurkti. ukampis kuntix nayax uñiskta ukax uk lurarakta.

16 Nayatejj kunti jan munkayäta uk lurkäjja, Leyejj walikiskiwa sasaw sista.

17 Jichhajj janiw nayajj uk lurjjäti, jan ukasti juchaw nayan jakaski.

18 Nayajj yattwa, nayajj janiw kuna askis utjkiti. ukampis kunjämtix askiki uk lurañax janiw jikxatkti.

19 Kunatix nayax munkta uka askinakxa janiw lurkti, jan ukasti kuna jan walinakatix jan munkta uk lurarakta.

20 Nayatejj jan munkayäta uk lurkäjja, janiw nayajj uk luraskäti, jan ukasti juchaw nayan jakaski.

21 Nayasti mä kamachi jikxatta, kunapachati aski lurañ munkta ukhaxa, jan waliw nayan utji.

22 Nayasti Diosan kamachipampiw kusisita, chuymajan utjkitu ukhama.

23 Ucampis nayajj yaqha leyejj cuerpojan uñjtwa, jupajj amuyujan leyip contraw nuwasistu, cuerpojan utjki uka juchan leyipar katuntatawa.

24 ¡Jan wali jaqitwa! ¿khitirak aka jiwañan janchipat qhespiyistanisti?

25 Nayasti Jesucristo Tatitu tuqi Diosar yuspärta. Ukhamasti naya pachpaw amuyumpi Diosan kamachipar luqtaskta; ukampis jañchimp chikaw juchan kamachipa.

8 JAQTHAPI

1 Jichhasti Cristo Jesusamp mayakipki ukanakarojj janiw juchañchatäñapäkiti, jupanakajj janiw jañchin munañaparjam sarnaqapkiti, jan ukasti Ajayun munañaparjam sarnaqapki ukanaka.

2 Cristo Jesusan jakañ churir Ajayun kamachipaw juchampi, jiwañampix qhispiyitu.

3 Kuntix kamachix jan lurañjamäki ukkhaxa, janchi tuqi jan ch'amanitapatxa, Diosax pachpa Yuqaparuw jucharar jañchir uñtat khithäna, jucha laykusti, janchin juchar juchañchäna.

4 Ukhamat Leyin chiqapar uñjañax jiwasanak taypin phuqhasiñapataki, janiw jañchin munañaparjam sarnaqktanti, jan ukasti Ajayun munañaparjam sarnaqktanxa.

5 Khitinakatix jañchin munañaparjam sarnaqapki ukanakax jañchin munañanakapwa lup'ipxi. jan ukasti Ajayun munañaparjam sarnaqirinakax Ajayun yänapapwa.

6 Jañchin munañaniñax jiwañawa; ukampis Diosar yupaychañ tuqit lup'iñax jakañawa, sumankañawa.

7 Jañchin amuyupax Dios contra uñisiñawa, janiw Diosan kamachiparjam sarnaqkiti, janirakiw ist'kaspati.

8 Ukhamasti, jañchin munañaniñpki ukanakajj janiw Diosar kusisiyañ puedipkaspati.

9 Ukampis jumanakax janiw jañchin munañaniñpktati, jan ukasti Ajayun ajay tuqinkapxtawa, Diosan Ajayupax

jumanakan jakaschixa. Jichhasti, maynitix Criston Ajayupax jan utjkchixa, janiw jupankkiti.

10 Cristotix jumanak taypinkchixa, janchix jucha layku jiwatäxiwa. Ucampis Ajayujj cheka kankañ laycuw jakañajja.

11 Jesusar jiwatanak taypit jaktayir Ajayutix jumanak taypin jakchixa, Cristor jiwatanak taypit jaktayirix jiwir janchinakamar jaktayarakiniwa, jumanakan jakkir Ajayup tuqi.

12 Jilatanaka, jiwasax jañchin manunitanwa, janiw jañchin manuniktanti, jañchin munañaparjam jakañataki.

13 Jumanakatix jañchin munañaparjam jakasipkätaxa, jiwapxätawa, ukampis Ajayun tuqi janchipan luratanakap jiwayapxätaxa, jakapxätawa.

14 Khitinakatix Diosan Ajayupampi irpatäpki ukanakax Diosan wawanakapawa.

15 Jumanakax janiw mayampsa esclavöñ ajayu katuqapktati. Ucampis jumanacajj wawachatäñ Ajayu katoqapjjtajja, ucampiw arnaqapijsma: 'Abba, Awki' sasa.

16 Diosan wawanakapätapjja, Ajayu pachpaw ajayusampi chika qhanañchi.

17 Wawakichixa, herederonakäpxchixa; Diosan herenciapa, Cristomp chika herencia katuqirinaka; Jiwasatix jupamp chika t'aqhisiñäni, ukhamat jach'añchatäñasataki.

18 Jichha pachan t'aqhisiñanakax janiw wakiskaspati, k'ajkir jach'a kankañax jiwasanaka uñacht'ayatäni ukampi.

19 Diosan wawanakapan uñacht'ayasiñap suyt'aski.

20 Uka luratanakax inamayaruw katuyatäxi, janiw munañapar katuyatäkanti, jan ukasti, khititix suyt'äwipampi ist'awayki uka layku.

21 Uka luratanakax qhispiyatäniwa, q'añuchatäñat qhispiyatäniwa, Diosan wawanakapan qhispiyatäñapataki.

22 Jiwasax yattanwa, taqi luratanakax llakt'asipxi, t'aqhisiñampiw jichhakamax t'aqhisipxi.

23 Janiw jupanakakikiti, jan ukasti jiwas pachpaw Ajayun nayr'r achunakap katuqapxta, jiwasax chuymasan jach'at jach'at arnaqasipxta, wawat katuqatäñap suyt'asa, mä arunxa, janchisan qhispiyatäñap suyt'asa.

24 Jiwasax suyt'äwimpiw qhispiyatätanxa, ukampis uñjat suyt'äwix janiw suyt'äwikiti, kuntix maynix uñjki ukax ¿kunatsa suyt'aski?

25 Jiwasatix jan uñjksan uk suyt'añänixa, pacienciampiw suyt'añäni.

26 Ukhamarakiw Ajayux jan ch'amanñinasarux yanapt'istu, janiw yatktanti kuntix mayisiñasäki ukhama.

27 Khititejj chuymanak uñakipki ukajja, Diosan munañaparjamaw santo jaqenakatak achikt'asi, uk yatirakiwa.

28 Yatipxtwa, taqi kunas Diosar munasirinakataki, amtaparjam jawsatäpki ukanakatakis taqi kunas wali askiwa.

29 Khitinakarutix nayratpach uñt'känxa, nayratpach Yuqapar uñtasitäñapatakiw amtäna, ukhamat walja jilatanakan jilir yuqapäñapataki.

30 Khitinakarutix nayratpach amtkäna ukanakarus jawsarakinwa, khitinakarutix jawskäna ukanakarusti, jupanakaruw chiqapar uñjarakäna.

31 Ukhamajj ¿kunsa ukanak sañäni? Diosati jiwasamp chikäsapa ukhajja, ¿khitix jiwasäna contra sayt'aspa?

32 Khititejj pachpa Yuqapar jan khuyapt'ayaskäna, jan ukasti taqenis layku katuyki ukajja, ¿kunjamarak jupamp chikajj taqe kunsa inaki churkistaspati?

33 ¿Khitis Diosan ajllitanakapar juchañchaspas? Diosaw chiqapar uñji.
 34 ¿Khitirak juchañchirixa? Cristow jiwata, jan ukasti, jaktatapawa, jupaw Diosan kupixapankxi, jupaw jiwasanak laykux achikt'asi.
 35 ¿Khitis Criston munasiñapat jithiqtistani? ¿T'aqhisiña, t'aqhisiña, arknaqaña, mach'a, q'ala jan isiniña, jan walt'ayaña, espada?
 36 Qellqatanjja siwa: “Juma laykuw urutpach jiwarayatapjita” sasa. jiwayañatak ovejanakjam uñjatatanwa.
 37 Janiwa, taqi ukanakanxa, khilitix munaskistu uka tuqiw atipjañat sipansa juk'amp atipjatatanxa.
 38 Nayajj amuyasta, janiw jiwañasa, jakañasa, angelanakasa, p'eqt'irinakasa, ch'amanñasa, kunanakas utjkaniti, kunanakas jutirin utjkani ukanakasa.
 39 Jach'a jach'a, manqha, yaqha luratanakas janiw Diosan munasiñapat jithiqtapkestaspati, uka munasiñax Cristo Jesucristo Tatitusan utji.

9 JAQTHAPI

1 Nayajj Criston cheqpach arsta, janiw k'ariski, concienciajasti Qullan Ajay tuqiw nayar qhanañchi.
 2 Nayajj chuymajan wali llakt'asiña, sapa kuti llakisña.
 3 Nayajj Cristot maldecitänwa munta, jilanakaj layku, wila masinakaj layku.
 4 Khitinakati isralitanakaxa; Jupanakaruw wawachatañasa, jach'a kankañasa, arust'äwinakasa, kamachi churañasa, Diosar luqtañasa, arsutanakas utji.
 5 Jupanakan awkinakapax jupanakankiwa, Cristox janchi tuqit juti, jupaw taqi kunat sipansa jiliri, Diosax wiñayatak jach'añchatawa. Amén.
 6 Janiw Diosan arupajj inamayakikaspas ukhama. Jupanakasti janiw taqpach Israel markatäpkiti.
 7 Janiraquiw jupanakajj Abrahaman wawanakapäpjjatap laykojj taqeni wawanakapäpkiti.
 8 Mä arunxa: Khitinakati jañchin wawanakapäpki ukanakax janiw Diosan wawanakapäpkiti.
 9 Aka arsutax akawa: “Jichha pacharuw jutä, Sarasti mä yuqall wawaw utjani” sasa.
 10 Janiw ukakikiti; Ucampis Rebecajj Isaac awquinacampiw usurina.
 11 (Wawanakax janir yurkipansa, janirakiw kuna askinaksa, jan walinaksa lurapkiti, ukhamat Diosan amtapax ajllitaparjama, janiw luräwinakat sayt'atäñapäkiti, jan ukasti khilitix jawski ukan amtapawa).
 12 Juparux sapxänwa: — Jilir irpirix sullkaruw luqtani — sasa.
 13 Qellqatanjja siwa: “Jacoboruw munasta, ukampis Esaurojj uñistwa” sasa.
 14 Ukhamajj ¿kunsas sañani? ¿Diosan jan cheqapar sarnaqañajj utjapachati? Diosajj jan walipan.
 15 Jupajj Moisesar sänwa: “Khitiruti khuyapt'ayasiñ munkta ukarojj khuyapt'ayarakäwa, khilitiruti khuyapt'ayasiñ munkta ukarojj khuyapt'ayarakäwa” sasa.
 16 Ukhamajj janiw khiliti munki ukat t'ijtki ukat jutkiti, jan ukasti Diosan khuyapt'ayasiripatwa juti.
 17 Qillqatax Faraonarux siwa: “Uka amtampiw sartaysma, juman ch'amax uñacht'ayañamataki, sutix oraqpachan yatiyatäñapataki” sasa.

18 Ukatpï khilitiruti khuyapt'ayasiñ munki ukar khuyapt'ayasi, khilitiruti munki ukar ch'amañchi.
 19 Jumasti nayarojj sapjjetätawa: “¿Kunatsa jupajj juchañchki? ¿Khitis munañapar saykatawaypacha?
 20 Jaqi, ¿khilitirak jumax Dios contra sayt'iristi? ¿Uka lurir yäx luririrux saspati: “¿Kunatarak ukham luristasti?”
 21 ¿Janit sañu luririx laq'at ch'amanikaspa, mä vasot mä vaso jach'añchataki, mayni vasorus p'inqachataki?
 22 Diosax colerasiñap uñacht'ayañ munasa, ch'amax uñt'ayañ munasaxa, t'unjañatak wakicht'at colerasiñ vasonak wali pacienciampi aguantaspa ukhaxa, ¿kamachasmasa.
 23 Jupar jach'a kankañap uñt'ayañapataki, khuyapayasiñ vasonaka, uka vasonakati jach'a jach'a tukuñatak wakicht'katayna.
 24 Nanakasti, khitinakaruti jupax jawskistu, janiw judionakatak jawskistuti, jan ukasti jan judiöpki ukanakatsa?
 25 Kunjämtix Osee markan siskänxa: “Jan markajäpkäna uka jaqinakarux markajaw sapxäma; ukat munat masipasti, jan munat masipasti.
 26 Kawkhanit jupanakar sapkäna uka cheqanjja: “Janiw jumanakajj nayan markajäpkati” sasa. ukanwa jakkir Diosan wawanakapa satäpxani.
 27 Isaías chachasti Israel markat jach'at art'asirakiwa: “Israelitanakan jakhüwipasa, quta ch'allar uñtatäkhisa, mä qawqhanikiw qhispiyatäni.
 28 Jupaw uka lurañanak tukuyani, chiqapar sarnaqañan jisk'aptayani, Tatitux mä juk'a lurañanak aka uraqin lurani.
 29 Kunjamti Isaías profetajj nayrajj siskänjja: “Ch'amani Tatitojj mä wawanak jaytkistaspa ukhajja, Sodoma markar uñtasitäpjjaspänwa, Gomorra markar uñtasitäpjjaspänwa” sasa.
 30 Ukhamajj ¿kunsas sañani? Jan judiöpki uka jaqenakajja, cheqapar sarnaqañar jan arkapkäna ukanakajja, cheqapar sarnaqañaruw puripjje, Diosar confiyañat jutki uka cheqa kankañaruw puripjje.
 31 Ucampis isralitanakax aski kankañ kamachirjam sarnaqapki ukanakax janiw chiqa kankañ kamachir puripkiti.
 32 ¿Kunatsa? Jupanakajj janiw iyawsäwi layku thaqapjjanti, jan ukasti leyin luräwiparjamaw thaqapjjäna. Jupanakasti uka lankt'asiñ qalaruw lankt'asipxäna;
 33 Qellqatanjja siwa: “Sionan mä lankt'asiñ qala, jan wali qala ucharakta.

10 JAQTHAPI

1 Jilatanaka, Israel markatak Diosar mayisiñajja, jupanakajj qhespiyatäpjjajapataki.
 2 Jupanakajj Diosar taqe chuymaw munapjje, ukampis janiw yatiñ munapkiti.
 3 Jupanakasti Diosan aski kankañap jan yatipkchisa, jupanakan aski kankañap sayt'ayañ munapxatapatax, janiw Diosan aski kankañapar katuyasipkiti.
 4 Cristox kamachin tukusiñapawa, taqi iyawsirinakan chiqapar uñjatäñapataki.
 5 Moisesax kamachin chiqapar sarnaqatapat qhanañchi: “Ukanak lurir jaqix uka kamachirjam jakani” sasa.
 6 Ukampis iyawsäwin chiqapar sarnaqañax akham siwa: “¿Janit chuymamanx sasma: ¿Khitis alaxpachar makhatani?” (mä arunxa, Cristor alaxpachat aynacht'ayañataki:)

7 Jan ukajj “¿Khitis manqharu saraqani?” (mä arunxa, Cristor jiwatanak taypit jaktayañataki).
 8 Ukampis ¿kunas sispachäna? Uka aruxa juma jak'ankiwa, lakamansa, chuymamansa;
 9 Jumatix lakamampi Tatit Jesusäta arsusma, Diosax jiwatanak taypit jaktayatapat chuymaman iyawsasmaza, qhispiyatätawa.
 10 Jaqix chuymapampiw chiqa kankañar iyawsi. lakampiw arsusipxi qhispiyasiñataki.
 11 Qillqatax siwa: “Khititix jupar iyawski ukax janiw p'inqaskaniti” sasa.
 12 Judiampi griegompejj janiw mayjäpkiti, mä pachpa Tatituw taqe kunjjar taqe kunjjar mantani, taqe khitinakati jupar jawsapki ukanakatakejja.
 13 Khititejj Tatitun sutip art'ani ukajja, qhespiyatäniwa.
 14 Ukhamasti, ¿kunjamarak khitirutü jan iyawsapki ukar jawsapjiaspasti? ¿Kunjamarak khitirutix jan ist'apki ukar iyawsapxaspasti? ¿Kunjamarak jan yatiyirimpix ist'apxaspasti?
 15 ¿Kunjamarak yatiyapxaspän jan khithatäkasinxä? Kunjamtix Qillqatax siskixa: “¿Kunja sumas sumankañ suma yatiyäwi yatiyirinakan kayunakapaxa, suma yatiyäwinak apanipki ukanakan kayunakapax wali sumawa” sasa.
 16 Ukampis janiw taqinix suma yatiyäwinakar ist'apkiti. Isaías reyejj siwa: “Tatay, ¿khitirak yatiyatar iyawsaspasti?”
 17 Ukhamasti iyawsäwix ist'añ tuqiw juti, ist'añax Diosan arunakap tuqiw juti.
 18 Ucampis nayajj sistwa: “¿Janit ist'apqui? Jisa cheqpachansa, jupanakan ist'asitapajj taqe oraqueruw puri, arunakapas akapachan tukusiñapkama.
 19 Ucampis nayajj sistwa: “¿Janit israelitajj yatipqui? Nayraqatax Moisesax sänwa: “Jan markankir jaqinakampiw jumanakar envidiasipxäma, jan amuyt'asir markampiw jumanakar colerayapxäma” sasa.
 20 Isaías reyejj jan ajsarasaw säna: “Jan thaqerinakajj nayarojj jikjjatapjjetuwa. Khitinakatix nayar jan mayipkitu ukanakaruw uñt'ayasta.
 21 Ucampis israelitarojj sänwa: “Nayajj taqe uruw jan ist'asir, jan ist'asir jaqenakar amparanakaj luqtawayta” sasa.

11 JAQTHAPI

1 Nayasti saraktwa: ¿Diosasti markapar apanukuwaypacha? Diosajj jan walipan. Nayasti israelitakitwa, Abrahaman wawanakapat Benjamín tribut jutiri.
 2 Diosax janiw nayratpach uñt'at markaparux apanukkiti. ¿Janit jumanakax kuntix Qillqatax Elías tuqit siski ukxa? kunjämtix Diosar achikt'asi Israel marka contra;
 3 Tatay, jupanakax profetanakamar jiwayapxi, altaranakam allsupxi. ucat naya sapakiw qheparapjjetu, jupanacajj jakañajwa thaquipije.
 4 Ucampis Diosajj ¿kunsä jupar sispachäna? Nayatakix paqallq waranqa jaqinak imasta, jupanakax janiw Baal diosan uñnaqapar qunqurt'asipkiti.
 5 Jichha tiemponjja, Diosan khuyapayasiñapan ajllitäpki uka jilat kullakanakajj utjaskakiwa.
 6 Jupatix Diosan khuyapayasiñap laykux jan juk'amp luräwinakat jutkaspa, jan ukhamäkanixa, khuyapayasiñax janiw juk'amp khuyapayasiñax utjxaniti. Ukampis

luräwinakat jutchixa, janiw juk'amp khuyapayasiñax utjxiti, jan ukhamäkanixa, lurañax janiw juk'amp luratäxiti.
 7 ¿Ukhamajj kamsasmaza? Israel markax janiw kuntix thaqki uk jikxatkiti; ucampis chhijjllawinakaw atipjawayi, mayninakax juykhüpxänwa
 8 (Qellqatan siski ukhamarjama: “Diosax jupanakarux ikiñ ajayu churarak, jan uñjañapataki, jinchup jan ist'añapataki.) jichhürkama.
 9 Davidasti sarakinwa: —Mesapax mä sipita, mä sipita, mä lankt'ayaña, mä kutt'ayatäpan.
 10 Nayranakapajj ch'amakt'pan, ukhamat jan uñjapjjañapataki, sapüruw alt'atapjjañapa.
 11 Nayasti saraktwa: ¿Jichhax t'unjasipxaspati? Diosax jan jark'panti, jan ukasti, jan judiöpki ukanakarux qhispiyasiñaw purini, jupanakar envidiasipxäñapataki.
 12 Jupanakan t'unjatäñapatix akapachan qamirñäpächi, jisk'achasiñapatix jan judiöpki ukanakan qamirñäpächixa; ¿qhawqhas jupanakan phuqt'atapax juk'ampi?
 13 Nayajj jan judiöpki uka jaqenakaruw sapjjayäta, nayajj jan judiöpki ukanakan apostolopätwa.
 14 Nayajj nayan jañchijäpki ukanakat yateqasiyäjja, jupanakat yaqheparojj qhespiyarakiristjja.
 15 Jupanakar jaqunukuñatejj akapachan sumankthapiñapächejja, ¿kunas jupanakar katoqañajj utjani, jan ukasti jiwatanak taypit jakañakiw utjaspa?
 16 Nayrür achutix qullanächixa, uka t'unax qullanäxarakiwa, saphitix qullanächixa, ramanakax qullanärakiwa.
 17 Mä qawqha ramanak p'akjata, jumatix sallqa olivo quqakikasmaza, uka ramanak taypin ch'uqt'ayasxäta, ukatsti olivo quqan saphipsa, lik'ipsa manq'apxätaxa.
 18 Janiw ramanak contra jach'añchasiñamäkiti. Ukampis jach'a jach'a tukusmaxa, janiw saphip apt'asktati, jan ukasti saphip apt'asktaw.
 19 Jumasti saskätawa: ‘Ramanakax p'akjataw uñjasiwayi, nayar ch'allt'atäñajataki’ —sasa.
 20 Walikiwa; Jan iyawsapxatap laykux t'unjatäpxänwa, jumax iyawsäwimpiw sayt'atätaxa. Jan jach'a jach'a tukupxamti, jan ukasti axsarapxam:
 21 Diosax jan khuyapt'ayasipkchixa, jan khuyapt'ayasiniñapataki.
 22 Ukhamasti Diosan suma kankañapa, qhuru kankañap uñjapxam. Jumatix jupan suma kankañapamp sarantaskakitäta, jumatakix suma chuymaniñawa, jan ukhamäkanixa, tukjatätawa —sasa.
 23 Jupanakatix jan iyawsäwin jan qhiparapxani ukhaxa, wilañcht'atäpxaniwa, Diosax jupanakar wasitat uchañ yati.
 24 Jumatix sallqa olivo quqat khuchhurata, ukatsti mä suma olivo quqar ch'uqt'atästaxa, ¿janich ukhamäki uka k'allk'unakax jupanakan olivo quqapar ch'uqt'atäspa?
 25 Jilatanaka, janiw nayajj uka imantat yatiñat jan yatipjjañam munkti, ukhamat jumanakan jach'a jach'a tukuñanakaman yatiñanipjjañamataki. Israel markarux mä juk'a juykhüñaw purini, jan judiöpkis ukanakan phuqt'atäñapkama.
 26 Ukhamatwa taqpach israelitanakax qhispiyatäpxani, kunjamtü Qillqatax siski ukhama: “Qhispiyirix Sionat mistuniwa, Jacobun jan wali luräwinakap apanukuni” sasa.
 27 Nayan arust'äwijasti jupanacarojja, cunapachati juchanakap apanukuñan ukkha.
 28 Evangelio tuqitxa, jupanakax jumanak laykux uñisirinakawa, ukampis ajllitäpki uka tuqitxa, awkinaka layku munatäpxiwa.

29 Diosan churäwinakapasa, jawsäwipasa, janiw arrepentisiñatakikiti.
 30 Jumanakax nayrax Diosar jan iyawsapkäyätati, ukampis jichhax jupanakan jan iyawsäwip laykuw khuyapt'ayasipxtaxa.
 31 Ukhamarak jichhax janiw iyawsapkiti, jumanakan khuyapayasiñamampi, jupanakarus khuyapt'ayasipxañapataki.
 32 Diosax taqiniruw jan iyawsañapatak tukuyi, taqinit khuyapt'ayasinañapataki.
 33 ¡Diosan yatiñ kankañampampi, yatiñ kankañampix wali manqhapuniwa! !
 34 ¿Khitis Tatitun amuyup yati? ¿Khitis jupar ewjtt'irina?
 35 ¿Khitirak jupar nayraqat churaspa, ukatsti mayamp kutt'ayatänisti?
 36 Taqi kunas jupat juti, jupa tuqi, jupataki, wiñayatakiw jach'añchatañapa. Amén.

12 JAQTHAPI

1 Jilatanaka, Diosan khuyapayasiñap laykuw achikt'apxsma, janchinakam mä jakañ sacrificio churañataki, qullan, Diosan kusiñiyatñapataki, ukax jumanakan amuyt'at luqtäwimawa.
 2 Jan akapachar uñtasitäpaxmti, jan ukasti machaq amuyunak mayjt'ayasipxam, ukhamat Diosan munañapax aski, kusiñiña, jan pantjasir munañapa uk yatipxañamataki.
 3 Nayajj nayar churkitu uka khuyapayasiñ toqew sapjjsma, jumanak taypin utjki uka jaqenakarojja, janiw jupa pachpat amuyasiñapäkiti. jan ukasti amuyt'asipxam, kunjämtix Diosax sapa maynir iyawsäwip churki ukhama.
 4 Jiwasajj mä cuerpon walja ch'akhanakanitanjja, taqe ch'akhanakajj janiw mä pachpa luräwinipkiti.
 5 Ukhamasti jiwasax waljanikistanxa, Cristo taypin mä janchikitanwa, sapa mayniw maynit maynikam ch'akhanakäpxta.
 6 Ukhamasti, Diosan khuyapayasiñap churkistu ukarjamaw mayj mayj churäwinak utjistu, mä profecía profetäñasa, iyawsäwisarjam profecía arsuñäni.
 7 Jan ukax Diosar luqtañ suyt'apxañäni.
 8 Khititejj ewjtt'ki ukajja, ewjtt'ampiw ewjtt'asi, khititejj churki ukajja, jan ch'amäkipanwa lurpan. khititix apnaqki ukax ch'amampi; Khititejj khuyapayasiriki ukajja, kusiñiñampi.
 9 Munasiñax jan sallqjatäpan. Jan walinak uñisim; kunatix askiki ukaruw ch'amachasipxañama.
 10 Jilat kullakanakjam munasiñampi maynit maynikam munasiñampi uñjasipxam; maynit maynikam juk'amp munasiñampi jach'añchasa;
 11 Janiw negocio lurañan q'alpach sarnaqañamäkiti; ajayupanx taqi chuymaw sarnaqapxi; Tatitur luqtaña;
 12 Suyt'äwin kusiñipxam; t'aqhisiñanakan pacienciani; mä ratukiw mayisiñan sarantaskakina;
 13 Qullan jaqinakan munataparjam jaljapxam; katoqt'asiriñatakiw churasina.
 14 Khitinakatix arknaqapktam ukanakarux bendicipxam, bendicipxam, jan ñanqhachapxamti.
 15 Khitinakatix kusiñipki ukanakamp chika kusiñipxam, jachirinakamp chika jachapxam.
 16 Maynit maynikam mä pachpa amuyunipxam. Janiw jach'a yänak lup'ipxañamäkiti, jan ukasti jisk'a jañchin

jaqinakar jisk'achapxam. Jan juma pachpa jach'a jach'a tukuñanakamajj yatiñanipjamti.
 17 Janiw khitirus jan walit jan walit kutt'ayapxamti. Taqi jaqin nayraqatapan chiqapar uñjapxam.
 18 Jumanak taypinkchixa, taqi jaqimp suman jakasipxam.
 19 Munat jilatanaka, jan juma pachpat vengasipxamti, jan ukasti colerasiñaruw ch'amañchapxam, Qillqatan qillqatawa: "Vengasiñax nayankiwa" sasa. Nayaw kutt'ayaskä, sasaw Tatitux saraki.
 20 Ukhamasti uñisirimatix manq'at awtjatächixa, manq'ayañamawa; umat pharjatächixa, umt'am, ukham lurasax nina q'añunak p'iqiparuw tantacht'äta" sasa.
 21 Jan walimpi atipjapxamti, jan ukasti askimpi jan walir atipjapxam.

13 JAQTHAPI

1 Sapa mayniw jach'a ch'amanakar ist'apxpan. Diosan ch'amapax janiw utjkiti, jan ukasti Diosan ch'amapawa.
 2 Khititix ch'amapar saykataski ukax, Diosan kamachipar sayt'asiwa.
 3 Apnaqirinakax janiw aski luräwinakatakix axsarañäpkiti, jan ukasti jan wali luräwinakatakix axsarañjamawa. Ukhamajj ¿janit ch'amapar ajjsarañ munkasma? kunatix askiki uk luram, ukatsti uka pachparakiw jach'añchäta.
 4 Jupasti Diosan suma luqtiripawa. Ukampis jumatiw jan walinak lurasmaxa, axsaram; Jupajj janiw ina ch'usat espada apt'kiti, Diosan luqtiripawa, jan wali luririrojj colerasiñap apt'asiñapataki.
 5 Ukhamasti, janiw colerasiñatak ist'atäñamäkiti, jan ukasti concienciap laykurakiw ist'asiñama.
 6 Uka laykuw impuesto payllapjarakim, jupanakajj Diosan yanapirinakapäppjatap laykuw Diosan servirinapakäppje.
 7 Ukhamajj taqe kunsä churapjjam: khitinakaruti impuesto pagañapäki ukarojj impuesto churapjjam. costumbre khitirus costumbre; axsaraña khitirus axsaraña; jach'añchaña khitirus jach'añchaña.
 8 Janiw khitirus manüñamäkiti, jan ukasti maynit maynikam munasipxam, maynit maynikam munasiriki ukax Ley phuqhawayi.
 9 Uk uñjasajja: "Janiw wachuq jucha lurätati, janiw jawayätati, janiw lunthatañamäkiti, janiw k'arinak arsuñamäkiti, janirakiw munañamäkiti" sasa. ukat yaqha kamachix utjchixa, mä juk'a arumpiw aka arunakan amuyt'ata, ukax akhamawa: Jaqi masimarux juma kipkarjam munasim" sasa.
 10 Munasiñax janiw jaqi masiparux jan walt'aykiti, ukatwa munasiñax kamachi phuqhañapa.
 11 Uka pachax yatipxarakta, jichhax ikit sartañ horasäxiwa, jichhaw qhispiyasiñasax jak'anxixi, kunapachatix iyawsapkta ukat sipansa.
 12 Arumax niyaw tukusxi, urux jak'anxixiwa, ch'amakan luratanakap apanukuñäni, qhana armadurampi isthapt'asiñäni.
 13 Urunjam sarnaqañäni; janiw ch'axwañanakansa, machantasa, janiw ch'axwañanakansa, jan wali lurañanakansa, janirakiw ch'axwañanakansa, envidiasañanakas utjkiti.
 14 Jumanakasti Jesucristo Tatitumpi isthapisipxam, janirak jañchin munañanakap phuqañatakix manq'añanak lurapxamti.

14 JAQTHAPI

1 Khititejj iyawsañan jan ch'amaniki ukarojj katoqapjjam, ukampis janiw pächasir ch'ajjwañanakar katoqapkti.
 2 Maynix taqi kuns manq'añapatakix iyawsi, maynix jan ch'amani kullanak manq'i.
 3 Manq'irix jan jisk'achpanti jan manq'iriru; Jan manq'iristi janirakiw manq'irirus juchañchañapäkiti, Diosaw jupar katuqawayi" sasa.
 4 ¿Khitirak jumax yaqha jaqin esclavopar juchañchirītasti? pachpa uywiriparuw sayt'asi jan ukax liwxati. Jisa, katjataw uñjasini, Diosax sayt'ayañapatakix ch'amaniwa.
 5 Maynix mä urux yaqha urut sipan juk'amp jach'anchatawa, maynix sapa urux mä kippak jach'ancharak. Sapa maynix amuyupan taqpach amuyt'ayatapan.
 6 Khititejj uka uru uñjki ukajja, Tatituruw uñji. Khititejj uka uru jan uñjki ukajja, janiw Tatitur uñjkiti" sasa. Khititejj manq'ki ukajja, Tatituruw manq'asi, jupaw Diosar yuspäarak. Khititejj jan manq'ki ukajja, janiw Tatitur manq'kiti, Diosarus yuspagararak.
 7 Janiw khitis jupa pachpatak jakkiti, janirakiw khitis jupa pachpatak jiwkiti.
 8 Jiwasatix jakasktan ukax Tatitutakiw jakasktanxa. Jiwasasa, Tatitutakiw jiwtanxa, uqhamarac jakaskstansa, jiwañasasa, Tatitunkiwa" sasa.
 9 Ukatwa Cristox jiwxäna, jaktasin jaktarakina, ukhamat jiwatanakan Tatitupañapatak.
 10 Ukampis ¿kunatsa jilamar juzgasta? Jan ukax ¿kunatsa jilamarux ina ch'usar tukuya? Taqeniw Criston taripawip nayraqatan sayt'asiñäni.
 11 Qellqatanjja siwa: "Jakkasajj Tatituw siwa, taqe qonqoriw nayar alt'asini, taqe lajrrarakiw Diosar arjjatani" sasa.
 12 Ukhamajj sapa mayniw Diosar cuenta churañäni.
 13 Ukhamajj jan maympsa maynit maynikam juchañchasiñäni, jan ukasti, jan khitis jilapar lankt'ayañasa, jan ukajj mä jan walt'äwitsa jan walt'ayañatakejj juchañchapjjañäni.
 14 Nayajj yattwa, Tatit Jesusamp chikaw amuyarakta, janiw kunas jupa pachpat q'añu utjkaspati, jan ukasti khititejj q'añu jaqëkaspa ukham amuyki ukajja, q'añuwa.
 15 Jilamax manq'añ laykux llakitächixa, jichhax janiw munasiñampi sarnaqktati —sasa. Jan manq'amamp t'unjmī, khititix Cristox jiwawayki ukaru.
 16 Ukhamajj jumanakan askinakamat jan jan walinak parlapjjamti.
 17 Diosan Reinopajj janiw manq'a umañakikiti. jan ukasti chiqapar uñjañasa, sumankañasa, Qullan Ajayun kusisiñasa.
 18 Khititejj Cristor servki ukajja, Diosan munasiriwa, jaqenakan askit uñjatarakiwa.
 19 Ukhamasti, kunanakati sumankañ utjañapatak yanapt'ki ukanak arkapxañäni, ukat maynix mayninakar ch'amañcht'ki ukanak arkapxañäni.
 20 Manq'añax janiw Diosan luräwip t'unjkiti. Chiqpachansa taqi kunas q'umawa; Ucampis jan wali jaqejj jan waliwa.
 21 Jach'a manq'añasa, vino umañasa, janirakiw kunampis jilamar lankt'ayasiñasa, chuym ust'ayasiñasa, jan ch'amanñasa.

22 ¿Jumajj iyawsäwinītati? Dios nayraqatan juma pachpaw ukanak katuqañama. Khititejj jan juchañchki ukajja, kusisiñaniwa.

23 Khititejj pächasiriki ukajja, jan iyawsäwit manq'atap laykojj juchañchatäniwa.

15 JAQTHAPI

1 Ukhamasti, ch'amaninakax jan ch'amaninakan jan ch'amanipki ukanakan jan walt'äwinakap aguantañasawa, janiw jiwas pachpar kusisiyañasäkiti.
 2 Sapa mayni jaqi masipar kusisiyapxañäni, jupan askipatakix ch'amañcht'atäñapatak.
 3 Cristos janiw jupa pachpar kusisiykanti. Ukampis Qillqatan siskixa: "Jumar jisk'achirinakan jisk'achawipax nayaruw purini" sasa.
 4 Kunatix nayrax qillqatäki ukanakax yateqañatakiw qillqatäxi, ukhamat pacienciampi, Qullan Qillqatanakan chuymacht'atäsax suyt'äwinñasataki.
 5 Pacienciani, chuymacht'ir Diosaw jumanakar Cristo Jesusjam maynit maynikam mä pachpa amuyunipxañamatak yanapt'apxätam.
 6 Ukhamat mä amuyumpi, mä lakampi Diosar jach'añchapxañamataki, Jesucristo Tatitusan Awkiparu.
 7 Ukatpi maynit maynikam katuqt'asipxam, kunjämtix Cristox Diosar jach'añchañatak katuqkistu ukhama.
 8 Jichhasti nayajj sistwa: Jesucristojj circuncidacionan yanapiripänwa, Diosan cheqpach Diosan arsüwinakap phoqañataki.
 9 Judionakan khuyapayasiñapat Diosar jach'añchapxañapatak; Qellqatanjja siwa: "Ukatwa nayajj jan judiöpkis ukanakat arsusäma, sutimar q'ochuraki" sasa.
 10 Ukatsti mayamp sarakinwa: —Jumanakax jan judiöpki uka jaqinaka, markapampi kusiisipxam —sasa.
 11 Ukarusti: "Taqi jan judiöpki uka jaqinaka, Tatitur jach'añchapxam; Jupar jach'añchapxam taqi jumanaka —sasa.
 12 Ukatsti Isaías reyejj sarakiwa: "Jesé chachan saphipampiw utjani, khititejj jan judiöpki ukanakar apnaqañatak sartani. Juparuw jan judiöpkis ukanakajj atinisiipjani.
 13 Suyt'äwi churir Diosax jumanakar iyawsañan taqi kusisiñampi, sumankañampi phuqt'ayapxätam, ukhamat Qullan Ajayun ch'amap tuqi suyt'äwiman jilxattapxañamataki.
 14 Jilanaka, naya pachpaw jumanakat amuyasta, jumanakax suma chuymampi phuqt'atäpxtawa, taqi yatiñampi phuqt'atäpxtawa, maynit maynikam iwx'tasiñsa yatipxarakta.
 15 Ukampis jilatanaka, juk'amp jan axsarasa jumanakar mä juk'a qillqat qillqt'apxasma, jumanakar amtañataki, Diosan khuyapayasiñap churkitu uka layku.
 16 Nayasti Jesucriston jan judiöpkis ukanakar yanapt'iripäma, Diosan suma yatiyäwinakap yatiyañajataki, ukhamat jan judiöpkis ukanakan wajjt'apajj Diosar qollan Ajayun qollanäpjañapatak.
 17 Ukhamasti, Jesucristo tuqi jach'añchasiñax utjitu, kunatix Diosax utjkitu ukanakxat jach'a jach'a tukuñajataki.
 18 Kunatix Cristox nay tuqi jan lurki ukanakxat janiw ajjsarkäti, jan judiöpki ukanakar ist'añapatak, arunakapampi, luratanakapampi.

19 Diosan Ajayun ch'amapampi, jach'a unañchanakampi, muspharkañanakampi; Ukhamat Jerusalén markat Ilirico markakama, Criston suma yatiyāwinakap taqpach yatiyawayta.

20 Jisa, ukhamarakiw nayajj suma yatiyāwinak yatiyañatak ch'amachasta, janiw kawkhantī Criston sutip uñt'atāki uka cheqan yatiyañatak ch'amachaskti, ukhamat yaqha jaqen cimientop jan sayt'ayañataki.

21 Ukampis Qillqatan siskixa: "Khitinakatix jupat jan parlki ukanakax uñjapxaniwa.

22 Ukatpī nayarōj jumanakan ukar jutañatakejj wal jark'ata.

23 Jichhasti janiw juk'ampi aka chiqanakan utjxapxāti, walja maranakaw jumanakar jutañ munapxsma.

24 Kunapachatix España markar sarkā ukkhaxa, jumanakan ukar jutapxāma, nayasti jumanakar uñjañ munapxsma, jumanakamp chika thakhinjam irpaxāma, nayraqatax jumanakamp chika mā juk'a phuqt'ata.

25 Jichhasti Jerusalén markaruw santónakar luqtañatak saraskta.

26 Macedonia, Acaya markankirinakasti Jerusalén markan pisin jakasir qullan jaqinakar mā qullqi churañ munapxi.

27 Chiqpachansa jupanakarux kusiysi; ukat jupanakan manüpki ukanakas ukhamarakiwa. Jupanakatix jan judiöpki ukanakax Diosar yupaychañ tuqit yanapt'atäpxchixa, jupanakarux jañchin yānakapan luqtañapawa.

28 Kunapachatix nayax uk lurxä, ukat uka achunak jupanakar sellkä ukkhaxa, jumanak taypiw España markar jutä —sasa.

29 Nayasti yattwa, jumanakan ukar jutkä ukkhaxa, Criston suma yatiyāwipān phuqat bendicionapampiw jutä.

30 Jilatanaka, Tatit Jesucristo layku, Ajayun munasiñap laykuw achikt'apxsma, nayamp chika nayamp chika Diosar mayisipxañamataki.

31 Judeankir jan iyawsirinakat qhespiyatāñajataki. Jerusalén markatak luqtañax utjkitu ukax qullan jaqinakan katuqatāñapataki;

32 Diosan munañap laykuw jumanakan ukar kusiit jutä, jumanakamp chika samarañampi.

33 Jichhajj sumankañ churir Diosajj taqe jumanakampipan. Amén.

16 JAQTHAPI

1 Nayasti Febe kullakajaruw jach'añchapxsma, jupax Cencrea markankir iglesian yanapiripawa.

2 Jumanakax Tatitun katuqapxam, kunjämtix qullan jaqinakar munaski ukhama, jupar yanapt'apxañamataki, kuna lurañanaktix jupax jumanakat munaski ukanak yanapt'apxañamataki.

3 Cristo Jesusan yanapirinakaja Priscilampir Aquilampir aruntapxam.

4 Jupanakasti nayan jakañaj laykuw kunkanakap uchasipxi, janiw naya saparuki yuspärkti, jan ukasti taqi jan judiöpki uka iglesianakarus yuspagararakta.

5 Ukhamarakiw utapankir iglesiar aruntt'apxañama. Acaia markan nayrīr achupāki uka Epaeneto munat jilatajaruw aruntt'apxsma.

6 Mariar aruntapxam, jupasti wal ch'amachasipxitu.

7 Andrónico, Junia, wila masinakajaru, katuntat masinakajar aruntt'apxam, jupanakax apostolanak taypin

wali uñt'atäpxänwa, jupanakax nayat nayrax Cristor mayakīpxänwa.

8 Tatitun munat Ampliasar aruntapxam.

9 Urbano, Criston yanapirijaru, munat Estaquis jilatarus aruntapxam.

10 Apeles sat chachar aruntt'apjjam, jupajj Criston askit uñjatājiewa. Aristóbulo chachan utapankirinakar aruntapxam.

11 Herodeón wila masijar aruntapxam. Narciso chachan utapankirinakarux aruntt'apxam, Tatitun munasiñapāpki ukanakaru.

12 Trifenampir Trifosampir aruntt'apxam, jupanakax Tatitun irnaqapxi. Munat Persis warmir aruntt'apxam, jupax Tatitun wal irnaqāna.

13 Tatitun ajllit Ruforusa, taykaparu, nayarusa aruntt'apxam.

14 Asíncrito, Flegón, Hermas, Patroba, Hermes, ukat jupanakamp chikāpki uka jilatanakar aruntt'apxam.

15 Filologoru, Juliaru, Nereoru, kullakapampiru, Olimpasampiru, taqi qullan jaqinakaru aruntapxam.

16 Maynit maynikam qullan jamp'att'asis aruntt'asipxam. Criston iglesianakapax aruntt'apxsmawa.

17 Jilatanaka, achikt'apxsmawa, khitinakatix t'aqhisiñanak utjayapki, jan walinak utjayapki ukanakar uñt'apxam; ukat jupanakat jithiqtañamawa.

18 Khitinakatix ukham lurapki ukanakax janiw Jesucristo Tatitusar yupaychapkiti, jan ukasti pachpa purakaparuw yupaychapxi. ukat suma arunakampi, suma arunakampi, jan ch'amāki uka jaqenakan chuymanakapar sallqjapje.

19 Jumanakan ist'asirīpkta ukanakax taqiniruw puri. Ucampis jumanaca laycuw kusiita, ucampis nayajj jumanacarojj wali yatiñanīpjañam munta, jan wali lurañatsa jan ch'amanīpjjam.

20 Sumankañ churir Diosax mā juk'a pachatakiw Supayarux kayunakam ch'allt'ani. Jesucristo Tatitusan khuyapayasiñapajj jumanakampipan. Amén.

21 Nayan irnaqir masixax Timoteo, Lucio, Jasón, Sosipater, wila masinakajax aruntt'apxsmawa.

22 Naya Tercio, khilitix aka qillqat qillqkta, Tatitun aruntt'apxsma.

23 Gayo ejercitojasa, taqpach iglesiankirinakasa aruntt'apxsma. Marka apnaqir Erasto, Cuarto jilatasti aruntt'apxsma.

24 Jesucristo Tatitusan khuyapayasiñapajj taqe jumanakampipan. Amén.

25 Khilitix jumanakar ch'amañcht'añatak ch'amaniki, nayan suma yatiyāwijaparjama, Jesucriston yatiyataparjama, kunjamtī akapachan qalltatpach imantatākān uka imantat yatiyāwijaparjama.

26 Jichhasti, profetanakan Qillqatanakap tuqiw yatiyasi, wiñay Diosan kamachiparjama, taqi markanakaruw iyawsāwimp ist'asipxañapataki.

27 Dios sapa yatiñani, Jesucristo tuqi wiñayatak jach'añchatāpan. Amén. (Corinto markat romanonakar qellqatānwa, ukat Cencrea markankir iglesiankir Febe uywatapaw apayanitayna).

1 Corintios

1 JAQTHAPI

1 Pablo, Diosan munañap tuqiw Jesucriston apostolapñatak jawsatäta, ukhamarak Sostenes jilatasa.
2 Corinto markankir Diosan iglesiaparu, Cristo Jesusampi qullanäpki ukanakaru, qullan jaqinakñatak jawsatäpki ukanakaru, taqi chiqana Jesucristo Tatitusan sutip art'irinakampi, jupanakan sutinakapasa, jiwasanaksa.
3 Dios Awkisampi, Jesucristo Tatitun khuyapayasiñapasa, sumankañas jumanakar churpan.
4 Nayasti Diosajaruw yuspagarta, Jesucristo tuqi Diosan khuyapayasiñap churapxtam.
5 Jupampiw taqi kunan qamiriptayapxäta, taqi kunsä, taqi yatiñanakasa.
6 Kunjämtix Criston qhanañchäwipax jumanakan ch'amanchatäkän ukhama.
7 Ukhamat jumanakax jan kuna waxt'as qhipharxapxtaxa. Jesucristo Tatitusan jutañap suyt'apxta.
8 Juparakiw tukuykam ch'amañchapxätam, Jesucristo Tatitusan urupan jan juchañchatäpxañamataki.
9 Diosax chiqä chuymaniwa, jupa tuqiw jumanakax Jesucristo Tatitusan Yuqapampi mayachasi pxañamataki jawsatäpxtaxa.
10 Jilatanaka, Jesucristo Tatitusan sutipxaruw achikt'apxma, taqiniw mä pachpak parlapxañamataki, janirakiw jumanak taypin t'aqhisinankax utjañapäkiti. jan ukasti mä pachpa amuyumpi, mä pachpa taripäwimpi sum mayachasi pxañamataki.
11 Jilatanaka, Cloe utankirinakax jumanak taypin ch'axwañanakaw utji sasaw yatiyapxitu.
12 Jichhasti nayajj sapjismawa, sapa mayniw sapjisma: "Nayajj Pablonkiritwa" sasa. Nayasti Apolosan jakasiritwa; Nayasti Cefas markankiritwa; Nayasti Cristonkita.
13 ¿Cristojj jaljtatäpachati? ¿Pablojj juma layku ch'akkatatäpachati? ¿Jan ukax Pablon sutipxar bautisasi pxtati?
14 Nayasti Diosaruw yuspärta, janiw khitirus bautiskati, jan ukasti Crispo, Gayo sat chacharuw bautisasta.
15 Jan khitis nayajj sutijjaruw bautisasi wayta sasin sapjjañapataki.
16 Estefanasan utaparut bautisaraktwa, janiw yatkti yaqhanakarus bautisawayta.
17 Cristox janiw bautisir khithankituti, jan ukasti suma yatiyäwinak yatiyañajatakiw khithanitu, janiw yatiñ kankañamp khitankiti, Criston cruzapax jan inamayakiñapataki.
18 Cruzat yatiyañax jan amuyt'asirñawa. Ucampis qhispi jakenacatakejj Diosan ch'amapawa.
19 Qellqatanja akham siwa: "Yatiñan jaqenakan yatiñ kankañapajj tukjarakiwa, amuyt'asir jaqenakan yatiñapsa tukjarakiwa" sasa.
20 ¿Kawkinkis yatiñan jaqejja? ¿kawkinkis qillqirixa? ¿kawkinkis akapachan ch'axwirix utji? ¿Janit Diosax akapachan yatiñap jan amuyt'asir tukuyki?
21 Diosan yatiñ kankañapat akapachankirinakax yatiñ kankañampiw Diosar jan uñt'apkänti, Diosax jan amuyt'asir yatiyäwimpiw iyawsirinakar qhispiyañatak kisisiyäna.
22 Judionakax mä unañchäw mayipxi, griegonakasti yatiñanñi thaqhapxi.

23 Ukampis jiwaxax ch'akkatat Cristot yatiyapxta, judionakatakix mä lankt'awiwa, griegonakatakis jan amuyt'asirñawa.
24 Judionakatakisa, griegonakatakisa, Cristox Diosan ch'amapawa, Diosan yatiñapawa.
25 Diosan jan amuyt'asiritapax jaqinakat sipan juk'amp yatiñaniwa. Diosan jan ch'amanitapax jaqinakat sipan juk'amp ch'amaniwa.
26 Jilatanaka, jumanakax jawsatäpkitam uk uñjapxtaxa, janiw walja yatiñan jaqinakas jawsatäpkiti, janirakiw walja ch'aman jaqinakasa, janirakiw walja jach'a jilir jaqinakas jawsatäpkiti.
27 Ukampis Diosax akapachan jan amuyt'kañ yänapak ajlliwayi, yatiñan jaqinakar p'inqachañataki; Diosax akapachan jan ch'aman yänapak ajlliwayi, ch'aman yänapak p'inqachañataki;
28 Akapachan jan walinaksa, jisk'achat yänapaksa, Diosax ajlliwayi, kunatix jan utjki ukanaksa ina ch'usar tukuyañataki.
29 Ukhamat janiw khiti jaqis jupan nayraqatapan jach'añchasiñapäkiti.
30 Jumanakax Cristo Jesusan mayakipxtawa, jupaw Diosan yatiñ kankañapa, chiqapar uñjatäñasa, qullanäñasa, qhispiyatäñasa churakistitu.
31 Qellqatan siski ukhamarjama: "Khititejj jach'a jach'a tukuski ukajja, Tatitut jach'añchapan" sasa.

2 JAQTHAPI

1 Jilatanaka, nayasti jumanakan ukar jutkäyät ukkhaxa, janiw Diosan arunakap jumanakar yatiyañatak jutkti.
2 Jumanak taypin janiw kuns yatiñ amtkiti, jan ukasti Jesucristompi, ch'akkatat jaqimpikiw yatiñ munta.
3 Nayasti jumanakampiskäyätwa, jan ch'amanita, ajjsaraña, wali khathatt'ata.
4 Nayan arsutaxa, yatiyatajasti janiw jaqin yatiñ kankañapamp sallqjañ arunakamp lurkänti, jan ukasti Ajayun ch'amapampi uñacht'ayañatakñinwa.
5 Ukhamat jumanakan iyawsäwimax janiw jaqin yatiñ kankañapampi sayt'atäñapäkiti, jan ukasti Diosan ch'amapampiw sayt'atäñapa.
6 Ukampis jiwaxax jan juchani jaqinak taypin yatiñ kankañapat parlasktanxa, ukampis janiw akapachan yatiñ kankañapsa, ni akapachankir jilirinakan yatiñ kankañapsa parlktanti.
7 Ucampis Diosan yatiñ kankañapat mä imantat parltanja, mä imantat yatiñ kankañapa, Diosajj akapachan nayräjjapan utt'ayäna, jiwasan jach'añchatañasataki.
8 Ukjja janiw khitis akapachankir jilirinakajj yatkänti, jupanakatä uk yatipjjaspäna ukhajja, janiw jach'a jach'a tukur Tatitut ch'akkatapkaspänti.
9 Ukampis Qillqatan siski: "Janiw nayrax uñjkiti, jinchusa, janirakiw jaqin chuymapar mantawaykiti, kuntix Diosax jupar munasirinakatakix wakichki ukanaksa" sasa.
10 Ucampis Diosajj Ajayupampiw uñacht'ayistu, Ajayuw taqe kunsä yatjjati, Diosan manqhanakapsa yatjjati.
11 ¿Khiti jaqis jaqin yänapak yati, jan ukasti jaqin ajayupakiw yati? ukhamarakiw Diosan yänapapax janiw khitirus uñt'kiti, jan ukasti Diosan Ajayupaw uñt'i.
12 Jichhasti janiw akapachan ajayup katoqktanti, jan ukasti Diosan ajayup katoqtanja. Diosan inaki churkistu ukanak yatiñasataki.

13 Ukanakxa janiw jaqin yatiñ kankañapax yatichki uka arunakampi parlktanti, jan ukasti Qullan Ajayun yatichki uka arunak tuqiw parlaskanxa. ajay tuqit yānakampi ajay tuqit uñtasita.

14 Jaqix janiw Diosan Ajayun yānakap katuqkiti, jupatakix jan amuyt'asiriñawa.

15 Khititejj Diosar yupaychañ muniriki ukajja, taqe kunwa juzga, ukampis jupa pachpajj janiw khitin juchañchatākiti.

16 ¿Khitis Tatitun amuyup yati, jupar yatichañataki? Ucampis jiwasajj Criston amuyuniñanwa.

3 JAQTHAPI

1 Jilatanaka, janiw jumanakar ajay tuqinkirinakjam parlañ puekti, jan ukasti jañchin jaqinakjamaw parl'tapxirita, Cristonkir wawanakar uñtasita.

2 Nayajj lechempiw manq'ayapjjsma, janiw manq'ampi manq'ayapjjsma, jichhakamajj janiw aguantañ puekdipktati, janirakiw jichhas apt'asipktati.

3 Jumanakax jañchin jaqinakāpxtawa, jumanak taypin envidiasañanaka, ch'axwañanaka, t'aqhisiñanaka, ¿janit jañchin jaqinakjam sarnaqapxtaxa?

4 Maynix akham siski: "Nayax Pablonkiritwa" sasa. Mayniristi: "Nayajj Apolosankiritwa" sasa. ¿Janit jumanakax jañchin jaqinakāpka?

5 Ukhamasti, ¿khitirak Pablosa, khitis Apolosasa, jan ukasti khitinakarutix Tatitux sapa maynir churki ukhamarjamaw jumanakax iyawsapxtaxa?

6 Nayajj yapuchawaytwa, Apolosajj umampiw yapuchawayta; ukampis Diosaw jiltayāna.

7 Ukhamasti, khinitix ayrunki, janirakiw umamp warantki ukasa. jan ukasti Diosaw jiltayaski.

8 Khititejj yapuchki ukat uma wakt'ki ukanakajj mayakipjjewa, sapa mayniw ch'amachasitaparjamajj mā premio katoqani.

9 Nanakax Diosamp chika irnaqirāpxtwa, jumanakax Diosan yapupāpxtawa, Diosan utapāpxtawa.

10 Diosan khuyapayasiñap churkitu ukarjamaw mā yatiñan uta lurirjamaxa, cimientop uchawayta, maynix uka patxaruw sayt'ayarak. Ucampis sapa mayniw kunjamsa uka patjjar utachapje uk amuyapjjañapa.

11 Janiw khitis yaqha cimientu uñstaykaspati, jan ukasti Jesucristowa.

12 Maynitejj uka cimientu patjjar qori, qollqe, suma qalanaka, lawanaka, ch'ojña, ch'ojñanak luraspa;

13 Sapa maynin luratanakapax qhanstatāniwa, uruw uka urux yatiyani, ninampiw uñacht'ayatāni. Ninasti sapa maynin lurāwinakap yant'ani.

14 Maynitejj kuna lurāwiti uka patjjar lurawayki ukajj jan tukuskani ukhajja, mā premio katoqani.

15 Maynitejj lurāwip phichhantat uñjasini ukhajja, jupa pachpaw qhespiyatāni. ukampis ninampiw ukham luras.

16 ¿Janit yatipka Diosan templopāpjjatam, Diosan Ajayupajj jumanakan jakatapjja?

17 Maynitejj Diosan templopar q'añuchaspa ukhajja, Diosajj juparuw tukjani. Diosan templopajj qollanawa, jumanakajj uka templopāpjjtawa.

18 Jan khitis jupa pachpa sallqjañapakiti. Jumanak taypit maynitix akapachan yatiñanikaspas ukham amuyaskchixa, jan amuyt'asir jaqir tukupxpan, ukhamat yatiñaniñapataki.

19 Akapachan yatiñ kankañapajj Dios nayraqatan jan amuyt'asiriñawa. Qellqatanja siwa: "Jupajj yatiñan jaqenakarojj k'arinak lurasaw katji" sasa.

20 Ukarusti: "Tatituw yatiñan jaqinakan amuyunakapax inamayakitap yati" sasa.

21 Ukhamajj jan khitis jaqenakat jach'añchasimti. Taqi kunas jumanakankiwa;

22 Pablosa, Apolos, Cefas, akapacha, jakaña, jiwaña, kunanakas utji, jan ukax jutirin utjkani ukanaka. taqi kunas jumanakankiwa;

23 Jumanakax Cristonkapxtawa; Cristox Diosankiwa.

4 JAQTHAPI

1 Maynix Criston yanapirinakapjama, Diosan imantat yatiyāwinakap uñjirinakjam uñt'pan.

2 Mayordomonakatakejj, mā jaqejj jan jitheqtatāñapawa.

3 Ukampis nayatakix wali jisk'akiwa, jumanakat juchañchatāñaxa, jan ukax jaqin taripāwipatsa.

4 Naya sapakix janiw kuns yatkti; ucampis janiw nayajj askit uñjatākti, jan ucasti nayar juchañchkitu ukajj Tatituwa" sasa.

5 Ukhamasti, janirak kuns juchañchapxamti, Tatitux jutañapkama, jupaw ch'amakan imantat yānak qhant'ayani, chuymanakan amtāwinakapsa uñacht'ayarakini.

6 Jilatanaka, akanakjja, naya pachparu, Apolosarus jumanak laykuw yaqhachasta. Ukhamat nanak taypin yateqapxañamataki, jan khitis Qillqatanakat sipan juk'amp jach'a jach'a tukupxañapataki.

7 ¿Khitis jumar maynit sipan mayjt'aytamxa? ¿Kunas juman utji jan katoqasasti? jichhax jumatix katuqasstaxa, ¿kunatsa jach'a jach'a tukusma, janis katuqkasma ukhama?

8 Jichhax jumanakax phuqt'atāxapxtawa, jichhax qamirāxapxtawa, jan nanakamp chika reyinakjamaw apnaqapxtaxa, nayasti jumanakan apnaqapxañamatakiw munta, nanakax jumanakamp chika apnaqapxañasataki.

9 Nayajj amuyta, Diosaw apostolonakasarojj qhep qhepar uchawayistu, jiwañar puriñatak utt'ayatāpkistu ukhama.

10 Cristo laykux jan amuyt'asir jaqinakāpxtwa, ukampis jumanakax Criston yatiñanipxtawa. nanakax jan ch'amanipxtwa, ukampis jumanakax ch'amanipxtawa; jumanakax jach'añchatāpxtawa, ukampis nanakax jisk'achatāpxtwa.

11 Jichhakamas manq'at awtjata, umat pharjata, q'ala jan isiniñanwa, jawq'jata, janirakiw mā utax utjxtanti.

12 Trabajasa, amparanakasampi irnaqasa, jisk'achatāsaxa, bendicipxtwa. arknaqatāsax t'aqhisiñaw utjistu.

13 Q'añuchatāsax achikt'asipxtanwa, akapachan q'añunakar uñtataw tukupxta, jichhūrkamas taqi kunat q'añuchatātanwa.

14 Nayajj janiw jumanakar phenq'achañatakejj qellqkti, jan ukasti munat yoqanakajjamaw ewjtt'apjjsma.

15 Jumanakax tunka waranqa yatichirinakanipkchisa, Cristo tuqix janiw walja awkinakanipktati, Cristo Jesusan suma yatiyāwip tuqiw nayax jumanakar yuripxsm.

16 Ukatpī achikt'apxsm, nayar arkirinakāpaxm.

17 Ukatpī Timoteo, munat wawaxa, Tatitur iyawsiri, jupaw jumanakar amtayapxātam, Criston sarnaqataxat amtapxāta, kunjāmtix nayax taqi chiqan taqi iglesian yatichapka ukhama.

18 Yaqhepajj jach'a jach'a tukupjjewa, janis nayajj jumanakan ukar jutañ munkaspa ukhama.

19 Tatitux munaspa ukhaxa, jank'akiw jumanakan ukar jutä, janiw jach'a jach'a tukurinakan arsutanakap yatkäti, jan ukasti ch'amanitap yatiraktwa.

20 Diosan Reinopax janiw arunakampikiti, jan ukasti ch'amampikiwa.

21 ¿Kunsa jumanakajj munapijta? ¿mä thujru apt'ata, jan ukax munasiñampi, llamp'u chuymampi, jumanakan ukar jutä?

5 JAQTHAPI

1 Jumanak taypinx wachuq jucha lurañaw utji, jan judiöpkis ukanakan jan wali q'añu jucha lurañanakax utjiwa, ukhamatwa maynix awkipan warmip katuqañapa sasaw yatiyapxi.

2 Jumanakax jach'a jach'a tukupxtaxa, janiw jach'a jach'a tukupktati, khinitix ukham lurki ukax jumanak taypit apaqatäñapataki.

3 Chiqpachansa, nayax jan jañchin jan uñt'at jaqitwa, jan ukasti ajayunankaskäyätwa, khinitix ukham lurki uka tuqitxa, nayas ukankaskäyätwa.

4 Jesucristo Tatitusan sutipxaruw tantacht'asipxäta, nayan ajayuxa, Jesucristo Tatitusan ch'amapampi.

5 Ukham jaqir Supayar katuyapxam, jañchin t'unjatäñapataki, Tatit Jesusan urupan ajayux qhispiyatäñapataki.

6 Juman jach'a jach'a tukuñamajj janiw walikiti. ¿Janit jumanakax yatipkta, mä juk'a levadurax taqpach levaduraruw levadurar tukuyi?

7 Ukhamasti nayra levadurap q'umachapxam, ukhamat machaq t'ant'a tukupxañamataki, kunjämtix jan levaduranipkta ukhama. Jiwasan Pascua Cristow jiwasanak layku sacrificiot luqtatäxi.

8 Ukhamasti uka fiesta amtañäni, janiw nayra levadurampi, jan wali lurañampi, jan wali lurañampi levadurampi; jan ukasti, jan levaduran t'ant'ampi, chiqa chuymampi, chiqampi.

9 Nayajj mä cartampiw qellqanipjjsma, q'añu jucha luririnakampi jan chikachasiñataki.

10 Ukampis janiw akapachankir q'añu jucha luririnakampisa, munañaninakampi, lunthatirinakampi, idolonakar yupaychirinakampisa. Ukapachax akapachat mistxapxañamawa" sasa.

11 Jichhasti qillqt'apxsmawa, khinitix jila satäkis ukax q'añu jucha luririchi, qullqi munasiri, idolonakar yupaychiri, jan wali q'añuchiri, machjayirichi, machjayirichi, jan ukax lunthatasirichi ukhaxa, jan chikachasipxamti. ukham jaqimpixa janiwa jan manq'añati.

12 ¿Kunsa nayajj anqankirinakar juchañchañatakejj lurañaja? ¿Janit jumanakax chuymankirinakarux taripapxtaxa?

13 Ucampis Diosan jan jakenacaw juzgatäpji. Ukhamasti uka ñanqha jaqirux jumanak taypit apanukupxam.

6 JAQTHAPI

1 ¿Jumanakat maynis maynimp jan walt'ayasisax jan chiqapar uñjir jaqinak nayraqatan kamachir sarañ atinaspati, janirak qullan jaqinakan nayraqatapar sarañataki?

2 ¿Janit jumanakax yatipkta qullan jaqinakax akapachar taripapxani? Ucapachatejj jumanacamp

juchañchatäpjjanijja, ¿Janit jumanacajj jisk'a t'akhesiñanac juzgañatakjam wakt'atäpji?

3 ¿Janit jumanakax yatipkta, nanakax angelanakar juchañchapxä? ¿qhawqha yänakas aka jakawimp chikt'ata?

4 Jumanakatix aka jakañ tuqit taripäwinakanipxstaxa, khinitinatix iglesian jisk'achatäpki ukanakar taripapxañapatak utt'ayapxam.

5 Nayax jumanakan p'inqachawimat parlaskta. ¿Ukhamäspa, jumanak taypin mä yatiñan jaqejj jan utjkchiti? ¿Janich ukhamäki, ¿Janit khitis jilanakap taypin taripañ puedkaspa?

6 Ucampis jilatajj jilatamp chikaw juchañchir sarapije, jan iyawsirinakan nayrakatapa.

7 Jichhasti jumanak taypin mä juchaw utji, jumanakax maynit maynikamaw kamachirjam sarnaqapxtaxa.

¿Kunatsa jumanakax jan wali lurañanak jan munapxtasti? ¿Kunatsa jumanakax jan sallqjatäñ munapkta?

8 Janiwa, jumanakax jan walinak lurapxtaxa, sallqjapxtaxa, jilanakamar sallqjapxarakatawa.

9 ¿Janit jumanakax yatipkta jan chiqapar sarnaqir jaqinakax Diosan reinopar jan katuqapkan ukxa? Jan sallqjasipxamti, janirak q'añu jucha luririnakasa, idolonakar yupaychirinakasa, wachuq jucha luririnakasa, janirakiw jaqi masimp jan walinak luririnakasa.

10 Janirakiw lunthatanakasa, munañan jaqinakasa, machjayir jaqinakasa, jisk'achirinakasa, lunthatirinakasa Diosan qhapaq markap katuqapkaniti.

11 Jumanakat yaqhepajj ukham jaqëppjayätawa, ukampis jumanakajj jariqatäpjjtawä, ukampis qollanäpjjtawä, ukampis Tatit Jesusan sutipjjaru, Diosan Ajayupampiw cheqapar uñjatäpjjtajja.

12 Taqi kunas nayatakix walikiskiwa, ukampis taqi kunas janiw askikiti, taqi kunas nayatakix walikiskiwa, ukampis janiw khitin ch'amapar katuyatäkäti.

13 Manq'ax purakataki, purakasti manq'a lanti, ukampis Diosax t'unjarakiniwa. Jichhasti janchix janiw wachuq jucha lurañatakikiti, jan ukasti Tatitutakikiwa; ukatsti Tatitusti janchi layku.

14 Diosax Tatitur jaktayarakistu, ch'amapampiw jaktayarakistani.

15 ¿Janit jumanakax yatipkta janchinakamax Criston ch'akhanakapätapxa? ¿Criston janchinakap apt'asisin mä q'añu warmin janchiparu tukt'ayäti? Diosajj jan walipan.

16 ¿Kunas? ¿Janit jumanakax yatipkta, khinitix q'añu warmimpi chikt'atäki ukax mä janchikitäpxa? paninisti, mä sapa jañchikipxaniwa, siwa —sasa.

17 Ukampis khinitix Tatitur mayachatäki ukax mä sapa ajayukiwa.

18 Wachuq jucha lurañat jaltxapxam. Taqe kuna juchanakti jaqejj lurki ukajj jan cuerpopankiwa; Ucampis q'añu jucha luriristi, jupan janchipa contraw juchachasi.

19 ¿Kunas? ¿Janit jumanakax yatipkta janchimax jumanakan utjki uka Qullan Ajayun templopätapxa, Diosan utjki uka templopätapxa, janirak jumanakax pachpakipktati?

20 Jumanakax mä chanimpi alasiätäpxtawä, ukatwa Diosar jach'añchapxam janchimampi, ajayumpi, Diosankapki uka ajayunakamampi.

7 JAQTHAPI

1 Jichhasti, kunanakatix nayar qillqt'apkista ukanakatxa: Chachatakix wali askiwa warmir jan llamkt'añapa.

2 Ukhamäkipansa, wachuq juchar jan purt'asiñatakejja, sapa mayniw warmipan utjañapa, sapa warmisti chachapan utjañapa.

3 Chachax warmiparux khuyapayasiñap churpan, ukhamarakiw warmix chachapar churañapa.

4 Warmix janiw pachpa janchipat ch'amanikiti, jan ukasti chachapampiw ch'amanixi, ukhamaraki chachax janiw pachpa janchipat ch'amanikiti, jan ukasti warmipampiw ch'amanixi.

5 Jan jumanakax maynit maynikam sallqjasipxamti, jan ukasti mä juk'a pachatakiw mä amtar puripxäta, ukhamat ayunañampi, mayisiñampi; ukatsti mayamp tantacht'asipxam, Supayax jan yant'apxañamataki.

6 Ukampis nayajj permiso laykukiw uk arsta, janiw mandamiento layku.

7 Nayajj taqe jaqenakan nayar uñtasitäpjañap munta. Ukampis sapa mayniw Diosan waxt'äwip katuqapxi, maynix ukhama, maynix ukhama.

8 Jan jaqichasitanakarusä, viudanakarusä sistwa: "Jupanakatakix walikiskaniwa, nayjam jakasipxaspa" sasa.

9 Ucampis jan atipjatäpkchejja, casarasipjpan, casarasinaw juk'amp askejja, nina nakhantayañat sipansa.

10 Jaqichatanakarux janiw nayax sistki, jan ukasti Tatituw sista: Warmix jan chachapat jithiqtañapa.

11 Uka warmitix sarxaspa ukhaxa, jan jaqichatäpan, jan ukax chachapampi sumankthapiñapataki.

12 Mayninakarusti nayaw arsta, janiw Tatitükiti: Mayni jilatitix jan iyawsir warminichi, ukat warmix jupamp jakañ munki ukaxa, jan apanukupanti —sasa.

13 Kawkir warmitix jan iyawsir chachanichi, jupamp chika jakañ munchixa, jan jaytanukpan.

14 Diosar jan iyawsir chachax warmin q'umachatawa, jan iyawsir warmisti chacha tuqiw qullanäxi. ukampis jichhax qullanäxiwa.

15 Ucampis jan iyawsiritejj sarjjaspañja. Mä jilatasa, mä kullakasa, janiw ukham jan walinakan esclavökiti, jan ukasti Diosaw sumankañar jawst'istu.

16 Warmi, ¿kunarax yatta chachamar qhespiyañataki? Chacha, ¿kunjämarax yattasti warmimar qhespiyasiñamasti?

17 Ucampis kunjämtejj Diosajj sapa mayniru churki, kunjämtejj Tatitojj sapa maynir jawski, ukhamarakiw sarnaqapjjañapa. Uqhämarakiw nayajj taqe iglesianakan utt'ayarakta.

18 ¿Khitis circuncidatäñatak jawsatäpacha? jan circuncidatäñapäkiti. ¿Khitis jan circuncidatäñatak jawsatäpacha? jan circuncidatäpan.

19 Circuncidasinajj janiw kunäkisa, jan circuncidatäñas janiw kunäkisa, jan ukasti Diosan mandamientonakap phoqañawa.

20 Sapa maynix kawkir jawsäwintix jawsatäkän ukarjam sarnaqapxpan.

21 ¿Jumajj mä esclavot satätati? jan llakisimti, jan ukasti qhispiyatäñ munstaxa, juk'amp apnaqam —sasa.

22 Khititix Tatitun jawsatäki ukax mä esclavo ukhamawa, Tatitun qhispiyat jaqipawa, ukhamarakiw khititix jawsatäki ukax Criston esclavopawa.

23 Jumanakax mä chanimpiw alasitäpxtaxa; jan jaqin esclavopäpxamti —sasa.

24 Jilatanaka, sapa mayniw kawkhanñi jawsatäpki ukanakajj Diosamp chika jakapjjañapa.

25 Virgen wawanakatjja, janiw Tatitun mä mandamientopajj utjkituti, ukampis nayajj taripañwa churta, kunjamtä Tatitun khuyapayasiñap katoqki ukhama.

26 Nayajj amuyta, akajj jichha t'aqesiñatak walikiskiwa, mä jaqejj walikiskiwa.

27 ¿Jumax mä warmimpi chint'atätati? jan antutatäñ thaqhaxam. ¿Jumax mä warmi antutatätati? jan warmi thaqhaxamti.

28 Ukampis jaqichasismaxa, janiw juchar purt'ktati; mä virgen warmitix jaqichaschixa, janiw juchar purt'kiti. Ucampis ucanacajj jañchin jan walt'äwin uñjasipjjañawa.

29 Jilatanaka, nayajj sistwa, mä juk'a tiempokiwi utji, warminipki ukanakajj jan khitin utjkaspa ukhama.

30 Jachirinakax janis jachapkaspa ukhama. Khitinakatix kusisipki ukanakax janis kusisipkaspa ukhama. Alasirinakasti janis yänakanipkaspa ukhama.

31 Khitinakatix akapachan apnaqapki ukanakax janis jan walinak lurapkiti, akapachan sarnaqäwipax tukusxiwa.

32 Ukampis nayajj jan amuyt'asisaw jumanakar munapjjsma. Jan jaqichasit jaqix Tatitun yänakapat llakisi, Tatitun kusisiyañapataki.

33 Jaqichatäki ukax warmipar kusisiyañapatakix kunatix akapachan utjki ukanakat llakisi.

34 Warmimpi virgenampix mayjäpxarakiwa. Jan jaqichasit warmix Tatitun yänakapat llakisi, janchipansa, ajayupansa qullanäñapataki, ukampis jaqichasit warmix akapachan yänakapat llakisi, chachapar kusisiyañapataki.

35 Akax jumanakan askimatakiw arsta; janiw jumanakar mä sipitar jaquntañajakikiti, jan ukasti kunatä askiki ukanak layku, Tatitun jan khitin mayjt'ayas yanapt'apxañamataki.

36 Ukampis maynitix virgen wawapar jan wali sarnaqatap amuyaspa, panqar tukusxaspa, ukat wakiskaspa ukhaxa, kuntix munki uk lurpan, janiw juchar purkiti, jaqichasipxpan.

37 Ukampis khititix chuymapan ch'aman sayt'atäki, jan kuna wakiskiriki, jan ukasti munañaparjam ch'amaniki, chuymapan virgen wawapar imañ amtiki ukaxa, wali sum luraski.

38 Ukhamasti khititix warmir jaqichasiñatak churki ukax askinak luraraki. ukampis khititix jan jaqichasiñatak churki ukax juk'amp suma luraraki.

39 Warmix chachapax jakkipanx kamachirjam watatäñapawa; ukampis chachapax jiwatächixa, khitimpitix munki ukamp jaqichasiñatakix libräxiwa; Tatitunkañakiw utji.

40 Jupatix nayan taripäwjarjam sarnaqaskanixa, juk'amp kusisiñawa.

8 JAQTHAPI

1 Kunanakatä idolonakar luqtatäki ukanakatjja, taqeniw yatiñ kankañajj yattanña. Yatiñax jach'a jach'a tukuñawa, ukampis munasiñax ch'amañchi.

2 Maynitix kuns yatkaspa uk amuychixa, janiw kuns yatkiti, kunjamtä yatiñapäki ukhama.

3 Ukampis maynitix Diosar munaschixa, Diosax uñt'atawa.

4 Ukhamasti idolonakar sacrificio loqtat manq'añ tuqitxa, yattanwa mä idolox janiw kunas akapachan utjkiti, janirakiw yaqha Diosax utjkiti.

5 Alaxpachansa jan ukax akapachansa dios satäkis ukanakax utjkchixa, kunjamtí diosanakax waljani, apnaqirinakax waljanirakiwa.
 6 Jiwasatakix mä sapa Diosakiw utji, Awkixa, jupat taqi kunas utji, jiwasax jupampitanwa. Jesucristo Tatitukiw utji, jupa tuqiw taqi kunas utji, jiwasasti jupa tuqiw utji.
 7 Ukampis janiw sapa maynin yatiñapax utjkiti, yaqhepanakax idolonakar luqtat mä idolor luqtat manq'apxi. Concienciapas jan ch'amanitapat q'añuchatawa.
 8 Manq'añax janiw Diosar katuykistuti, janirakiw manq'añasax juk'amp askiksnati. janirakiw jiwasatix jan manq'kañanixa, janiw juk'amp jan waliksnati.
 9 Ukampis amuyasipxam, ukhamat jan ch'amaninakar lankt'añjamñapataki.
 10 Maynitix idolonakan templojan manq'añ utan qunt'atäskir uñjätamxa, jan ch'amani concienciapax idolonakar luqtatäki ukanak manq'añapatakix janiw ch'am tukuskaniti.
 11 Yatiñam laykuw jan ch'amani jilatax jiwarani, khiritutix Cristox jiwawayki ukaxa?
 12 Jilatanak contra ukham juchachasipkta, jan ch'amani conciencianakaparus usuchjapxäta ukhaxa, Cristo contraw jucha lurapxtaxa.
 13 Ukhamasti, manq'añax jilajar juchañchaspa ukhaxa, janiw akapachan utjkipan jan aycha manq'käti, ukhamat jilajar jan juchañchañataki.

9 JAQTHAPI

1 ¿Janit nayajj apostoläkista? ¿janit nayajj qhespiyätti? ¿Janit nayajj Jesucristo Tatitusar uñjta? ¿Janit jumanakax Tatitun luräwinakaxan lurapxtaxa?
 2 Nayatix mayninakar jan apostoläktaxa, ukampis jumanakatakix apostoläktwa.
 3 Khitinakati nayar yatjjetapkitu ukanakaroj akham sasma:
 4 ¿Janit manq'añatakisa, umañatakisa ch'amaniktanjja?
 5 ¿Janit jiwasax mä kullakaru, mä warmiru, yaqha apostolanakjama, Tatitun jilanakaparu, Cefas ukar irpañatakix ch'amaniktanxa?
 6 Jan ukajj nayampi Bernabeampiki, ¿janit jan trabajiñatak ch'amanipkta?
 7 ¿Khitix munañaparjam ch'axwañar saraspa? ¿Khitix uva yapu yapuchaspa, ukatsti uka achupat jan manq'aspasti? ¿Khitirak mä oveja uywiri, uwijan lechepat jan manq'kisti?
 8 Nayajj mä jaqjamaw ukanak sista? ¿Janit kamachix ukham sispacha?
 9 Moisesan Leyipanjjä akham siwa: “Trigo t'ant'ir vacaroj janiw lakap ch'uqt'amti” sasa. ¿Diosajj vacanak uñjpachati?
 10 ¿Jan ukasti, ¿jiwas layku taqe kunat sispacha? Jiwasanak laykux aka qillqat qillqatawa: khilitix yapu yapuchki ukax suyt'äwimpiw yapu yapuchañapa. Khititejj suyt'äwin t'ijtki ukajja, suyt'äwipampi chikachasiñapataki” sasa.
 11 Nanakatix Diosar yupaychañ tuqit yapuchapxsmaxa, ¿janit jañchin yänakam apthapiñanixa?
 12 Mayninakati jumanakjjar ch'amanipjjaspa ukhajja, ¿janit nanakajj juk'amp munañanipjjta? Ukhampachasa janiw uka ch'ama apnaqapkti; jan ukasti taqi kuns t'aqhisipxam, Criston suma yatiyäwip jan jark'añasataki.
 13 ¿Janit jumanakax yatipkta qullan yänak luqtirinakax Tatitun utapan yänakapampix jakasipxi? ¿Altar jak'an suyt'irinakax altar manq'asipki?

14 Ukhamarak Tatitojj suma yatiyäwinak yatiyirinakan suma yatiyäwiparjam jakapjjañapataki.
 15 Ucampis nayajj janiw maynis ukanak apnaqirikti, janirakiw nayajj nayar ukham lurasinatakejj qillqkti, nayatak jiwañajj juk'amp askiwa, khitis jach'a jach'a tukuñajj ina ch'usar tukuyañat sipansa.
 16 Nayajj suma yatiyäwinak yatiykasasa, janiw kuna jach'añchasiñas utjkituti. jisa, ay nayataki, janitejj suma yatiyäwi yatiykäjjä!
 17 Nayatix akanak munkäyät uk luräxa, mä premio katoqañaw utjitu, ukampis jan munañajäkchixa, suma yatiyäwinak yatiyañax nayaruw katuyatäxi.
 18 Ukhamajj ¿kuna premios nayajj utji? Chiqpachansa, suma yatiyäwinak yatiyasax Criston suma yatiyäwi arunak jan ina ch'usat yatiyañajataki, ukhamat suma yatiyäwin ch'amaj jan apt'añataki.
 19 Nayajj taqe jaqenakat qhespiyatäkchiyätsa, taqenin esclavopätwa, ukhamat juk'amp qollqe jikjjañajataki.
 20 Judionakarusti mä judío jaqir uñtataw tukuwayta, ukhamat judionakar katuqañataki. Khitinakati kamachin apnaqatäpki ukanakaru, kamachirjam sarnaqapki ukanakaru, ukhamat Ley apnaqirinakaru katuqañajataki.
 21 Khitinakati jan kamachinipki ukanakaru, jan kamachirjam sarnaqapki ukanakaru, Diosat jan kamachinipkäyät, jan ukasti Criston kamachiparjam sarnaqapxam, ukhamat jan kamachinipki ukanakaru katuqañajataki.
 22 Jan ch'amaninakarux jan ch'amaninakar uñtataw tukuwayta, jan ch'amaninakar askinak jikxatañataki.
 23 Nayasti Diosan suma yatiyäwip laykuw ukham lurta, ukhamat jumanakamp chika uka suma yatiyäwi katuqañataki.
 24 ¿Janit jumanakax yatipkta t'iju t'ijurinakax taqiniw t'ijtapxi, ukampis mä sapakiw premio katuqapxi? Ukhamajj t'ijtjapjjam, ukhamat katoqapjjañamataki” sasa.
 25 Khititejj yatiñ kankañatak ch'amachaski ukajja, taqe kunsä sum amuyt'asi. Jichhax mä jan wali corona katuqañatakiw uk lurapxi; ukampis jiwasax mä jan tukuskir jaqiwa.
 26 Nayasti ukham t'ijtxa, janiw jan amuyt'asis t'ijtxa; uqhamaw nayajj nuwasta, janiw thayampi nuwasir jaqjam nuwasirikti.
 27 Ucampis nayajj janchijjaruw ist'asta, ist'ayaraquristwa, jan mayninakar yatiyasajj naya pachpa apanukutäñajataki.

10 JAQTHAPI

1 Jilatanaka, janiw nayajj jumanakan jan yatipjjañam munkti, taqe nayra awkinakasajj qinaya manqhankapjjäna, taqeniw qota taypit sarapjjäna.
 2 Taqeniw Moisesan bautisasipjjäna, qenayampi, lamar qotansa.
 3 Taqeniw mä pachpa ajay manq'a manq'apxäna;
 4 Taqeniw mä pachpa ajay umañamp umapjjäna, jupanakajj jupanakar arkäna uka ajay qalat umapjjäna, uka Qalajj Cristowa.
 5 Ukampis waljaniruw Diosax jupanakat kuisisiyäne, wasaran t'unjatäpaxat layku.
 6 Ukanakax jiwasan uñacht'äwinakasawa, jan walinak jan munañasataki.
 7 Janiraki jumanakax idolonakar yupaychapxamti, kunjamtí yaqhipanakax lurapki ukhama. Kunjamti

Qillqatax siskixa: “Jaquinakax manq'añataki, umañataki qunt'asipxäna, anatt'añatakis sartasipxäna” sasa.

8 Janirakiw wachuq juchar purt'asiñäniti, kunjämtix yaqhipanakax mä urux pä tunk kimsan waranqa jaqinak jiwarapxäna.

9 Janirakiw Cristor yant'apxañäniti, kunjamti yaqhipanakax yant'apkän ukhama, katarinakampi t'unjatäpkän ukhama.

10 Janirak arnaqasipxamti, kunjämtix yaqhipanakax arnaqasipxän ukhama, t'unjir jaqimp t'unjatäpkän ukhama.

11 Taqi akanakax jupanakar uñacht'ayañatakiw pasäna.

12 Ukatpï khilitix sayt'atäkasas ukham amuyki ukax amuyasiñapawa, jan liwxatañapataki.

13 Janiw kuna yant'as jumanakarux katuntapktamti, jan ukasti jaqin yant'äwipakiw utji, jan ukasti Diosax chiqä chuymaniwa, janiw jumanakar yant'añamsa jaytkaniti. Ucampis yant'äwimp chikaw qhispiñatak mä thakhi lurarakita, ukhamat aguantapxañamataki.

14 Ukhamasti, muna jilatanaka, idolonakar yupaychañat jaltxapxam.

15 Yatiñan jaqinakjamaw parlaskta; kuntix nayax siskta uk juchañchapxam —sasa.

16 Bendicionanak churkistu uka copajja, ¿janit Criston wilapamp mayachasiñajj wakiskaspa? T'ant'a t'ant'a t'ant'a t'ant'a, ¿janit Criston janchipamp chikt'atäñapa?

17 Jiwasajj waljanikitanja, mä sapa t'ant'akitanwa, mä sapa cuerpokitanwa, taqeniw mä sapa t'ant'a manq'tanja.

18 Israel markar jañchirjam uñt'apxam, ¿janit sacrificio manq'irinakax altar manq'asipki?

19 Ukhamajj ¿kunsä nayajj sista? idolo x kunakikaspasa, jan ukax idolonakar sacrificiot loqtat ukax kunakipachasa?

20 Ucampis nayajj sistwa: kunti jan judiöpki ukanakajj sacrificio loqtapki ukanakajja, sajranakaruw sacrificiot loqtapje, janiw Diosar loqtapkiti.

21 Jumanakax janiw Tatitun copapsa, saxranakan copapsa umapkasmati.

22 ¿Tatitur envidiasipxtati? ¿jupat sipansa juk'amp ch'amanñanti?

23 Taqi kunas nayatakix walikiskiwa, ukampis taqi kunas janiw askikiti, taqi kunas nayatakix walikiskiwa, ukampis taqi kunas janiw ch'amañchkiti.

24 Janiw khitis jupan yänapak thaqpanti, jan ukasti maynin qamiriñap thaqpan.

25 Kunatix jan walinak aljaski ukaxa, manq'apxam, janirakiw concienciap laykux jiskt'asipxamti.

26 Aka oraqejj Tatitunkiwa, phoqatpach utjki ukasa.

27 Jan iyawsirinakat maynitix mä jach'a manq'äwir jawst'apxätam, ukat jumanakax sarañ munapxtaxa; kunatix jumanakan nayraqataman utjki ukax manq'apxam, jan jiskt'asipxamti conciencia layku.

28 Maynitix jumanakar sapxätam: ‘Akax idolonakar sacrificiot luqtatäxiwa, jan manq'apxamti khilitix uñacht'ayki uka layku, concienciap layku.

29 Nayajj janiw juman concienciam siskti, jan ukasti maynin concienciapwa sista, ¿kunatsa nayan libre jakasiñajj yaqha jaqen concienciaparjam juchañchatäpacha?

30 Nayatejj khuyapayasiñampi chikachasiristjja, ¿kunatsa nayarojj yuspäratajat jan wal parlapjetu?

31 Ukhamasti, jumanakatix manq'apkäta, umapxäta, jan ukax kuntix lurapxäta, taqi kuntix Diosar jach'añchañatak lurapxäta.

32 Jan judionakarusä, jan judiöpki ukanakarusä, Diosan iglesiaparus jan juchañchapxamti.

33 Kunjamti nayajj taqe kunansa taqe jaqenakar kusisiykta, janiw nayan askip thaqkti, jan ukasti walja jaqenakan askip thaqta, ukhamat jupanakajj qhespiyatäpjañapataki.

11 JAQTHAPI

1 Jumanakax nayar arkirinakäpxam, kunjämtix nayax Criston arkiripäta ukhama.

2 Jichhasti jilatanaka, jach'añchapxsma, taqi kunan nayat amtasipxatamata, kamachinak phuqhaxatamata, kunjämtix nayax jumanakar katuykäyät ukhama.

3 Ukampis nayajj yatiñ muntwa, sapa maynin p'eqepajj Cristowa. warmin p'iqipax chachawa; Criston p'iqipax Diosawa.

4 Sapa mayniw p'iqip ch'uqt'ata oracionan jan ukax profecia arsüna, p'iqip p'inqachasi.

5 Ukampis mayni warmitix p'iqip jan llawuntata oracionan mayisispa jan ukax profecia arunak arski ukax p'iqip jisk'achatawa, ñik'ut mururatäkasas ukhama.

6 Warmitix jan llawuntatächixa, ñik'utap ch'uqt'ayatäpan.

7 Chachax janiw p'iqip ch'uqt'asiñapäkiti, Diosan uñnaqapawa, jach'a kankañaparakiwa.

8 Chachax janiw warmit jutkiti; ukampis chachan warmipawa.

9 Janirakiw chachax warmi layku luratäkanti; ukampis warmix chacha layku.

10 Ukatwa warmejj angelanak layku p'eqepar ch'amanñapa.

11 Ukampis janiw chachax jan warmimpi, warmis jan chachampi, Tatitun mayakikiti.

12 Kunjämtix warmix chachat jutkixa, ukhamarakiw chachax warmit juti. jan ukasti taqi kunatix Diosan utjki ukanakawa.

13 Juma pachpaw juzgasipxam, ¿janit mä warmix jan isimp isthapt'at Diosar mayisiñapa?

14 ¿Janit Diosax yatichapksma, mä jaqitix jach'a ñik'utanichixa, mä p'inqaw jupatakixa?

15 Mä warmitix jach'a ñik'utanichixa, mä jach'a jach'a tukuñawa, ñik'utapax imt'asiñapatakiw churasi.

16 Ukampis maynitix ch'axwañ munkchixa, janiw jiwasax ukham costumbreniktanti, janirakiw Diosan iglesianakapas ukham costumbreniktanti.

17 Jichhasti nayajj jumanakar yatiyapksma ukanakatjja, janiw jumanakar jach'añchapksmati, jumanakajj janiw askitak tantachasipktati, jan ukasti juk'amp jan waliruw tantacht'asipjijajja.

18 Nayraqatxa, kunapachatix iglesian tantachasipkta ukkhaxa, jumanak taypin t'aqhisiñanak utjatap ist'ta. ukat mä juk'a iyawsaraktwa.

19 Jumanak taypin k'ari yatichäwinakas utjañapawa, ukhamat khitinakatä suma uñjatäpki ukanakajj jumanak taypin uñacht'ayatäpjañapataki.

20 Jumanakax mä chiqar tantachasipkäta ukkhaxa, janiw Tatitun manq'äwip manq'añ munktanti.

21 Manq'asax sapa mayniw manq'añ manq'añ qallti.

22 ¿Kunas? ¿Janit jumanakax manq'añatakisa, umañatakisa utanakanipkta? ¿Jan ukax Diosan iglesiapar jisk'achapxtati, jan utjirinakarus p'inqachapxtaxa? ¿Kuns sapxäma? ¿uka tuqit jach'añchapxäma? Janiw nayajj jach'añchapksma.

23 Nayasti Tatitun katuqta, kuntix jumanakar katuyapxma, Tatit Jesusax aljantatäkän uka arumax t'ant'a apt'asiwayi.
 24 Yuspagarasax p'akintasin säna: —Manq'apxam, **akax nayan janchixawa, jumanakatak p'akjata.**
 25 Ukhamarakiw manq'añ tukuyasax copa aptasin akham säna: —Aka **copax wilajan machaq arust'äwipawa.**
 26 Kunapachatix aka t'ant'a manq'apxäta, aka copa umapxtaxa, Tatitun jutañapkamaw jiwatap yatiyapxtaxa.
 27 Ukatpī khilitix aka t'ant'a manq'ani, Tatitun copap jan wakiskaspa uk umkani ukaxa, Tatitun janchipata, wilapat juchañchatäniwa.
 28 Ukampis maynix jupapachpa uñakipañapawa, ukat uka t'ant'at manq'añapa, uka copa umañapa.
 29 Khititejj jan wal manq'ki, umki ukajja, jupa pachpaw juchañchatäñatak manq'asi, umaraki, janiw Tatitun janchip amuykiti.
 30 Ukatpī jumanak taypin waljani, jan ch'amanipki, usutäpki, waljanirakiw ikipxi.
 31 Jiwasatix juchañchasiñ munstanxa, janiw juchañchatäksnati.
 32 Juchañchatäñäni ukhajja, Tatitun juchañchatätanwa, ukhamat akapachankir jaqenakamp jan juchañchatäñasataki.
 33 Ukatpī jilanaka, manq'añar tantacht'asipkäta ukkhaxa, maynit maynikamaw qhiparapxäta.
 34 Maynitix manq'at awtjatächixa, utapan manq'añapa. ukhamat juchañchatäñatak jan tantacht'asipxañamataki. Ukat qhipharux jutkä ukhaw wakicht'askä.

12 JAQTHAPI

1 Jilatanaka, Diosar yupaychañ toqetjja, janiw yatipjjañam munkti.
 2 Jumanakax yatipxtawa, jan judiöpkäyätamsa, amukt'at idolonakar apatäpxatama.
 3 Ukatpī nayajj amuyapjjañamataki, janiw khitis Diosan Ajayupampi parlir jaqejj Jesusarajj maldecatäkaspas skiti, janiw khitis Jesusajj Tatitu sasin siskaspati, jan ukasti Qollan Ajayun toqew saspa.
 4 Jichhaji kunayman churäwinakaw utji, ukampis mä sapa Ajayukiw utji.
 5 Ukarusti kunayman apnaqäwinakaw utji, ukampis pachpa Tatitukiw utji.
 6 Kunayman lurañanakas utjarakiwa, ukampis mä sapa Diosaw taqe kunsä luraraki.
 7 Ucampis Ajayun uñacht'ayasiñapajj sapa mayniruw churasi, ukhamat askipataki.
 8 Mayniruw Ajayun yatiñ kankañ arup churaraki. maynirusti uka pachpa Ajayu tuqi uñt'añ aru;
 9 Maynix pachpa Ajayu tuqi iyawsañaruw puripxta; maynirusti uka pachpa Ajayu tuqi qullañ churäwinak churapxaraki;
 10 Maynirusti milagronak luraña; yaqha profeciaru; mayniru ajayunak amuyt'añataki; mayniru kunayman kasta arunaka; maynirusti yaqha arunak amuyt'ayaña.
 11 Taqi ukanakxa mä sapa Ajayukiw luraraki, sapa mayniruw munañaparjam jaljasi.
 12 Kunjämtix janchix mayakiki, walja ch'akhanakani, mä sapa janchit taqpach ch'akhanakax waljanikikchixa, mä sapa janchikikchixa.
 13 Judionakas, jan judiöpkstansa, esclavonakas jan ukajj libre jaqëksnasa, mä sapa Ajayun bautisatätanwa. Taqeniw mä sapa Ajayur umañar tukuyatäpjejje.

14 Cuerpoj janiw mä miembrokikiti, jan ukasti walja partenakawa.
 15 Kayutix akham saspa: “Janiw nayax amparäkti, janiw janchit mistkti” sasa. ¿janit janchit jutki?
 16 Jinchusti saspa: “Janiw nayajj nayrakikti, janiw janchit jaqëkti” sasa. ¿janit janchit jutki?
 17 Taqi janchix mä nayrakispa ukhaxa, ¿kawinkis ist'irinakaxa? Taqpach ist'askchijnja, ¿kawkhansa thujsanakajj utjäna?
 18 Jichhasti Diosax sapa mayniw janchipar tukuyi, kunjämtix munki ukhamarjama.
 19 Taqeniti mä sapa ch'akhakipijaspa ukhajja, ¿kawinkis cuerpoj utjaspa?
 20 Jichhasti walja ch'akhanakaw utji, ukampis mä janchikiw utji.
 21 Nayraj janiw ampararajj ‘janiw jumat munasmati’ siskaspati, janirakiw p'eqejj kayunakarsa: “Janiw jumanakat munaskti” sasa.
 22 Jan ukasti, juk'amp jan ch'amanikaspas ukham cuerpon ch'akhanakapaw wakisi.
 23 Cuerponsa, jan sinti jach'añchatäkaspas ukham amuyktan uka ch'akhanakarajj juk'ampiw jach'añchtanjja. ukat jan wali chiqanakasax juk'amp suma uñnaqt'anipxiwa.
 24 Jiwasan suma ch'akhanakax janiw munaskiti, jan ukasti Diosax janchirux juk'amp jach'añchawayi, jan ch'amaniki uka chiqaru.
 25 Ukhamat cuerpon jan t'aqanuqtawipax utjañapataki; ukampis miembronakax maynit maynikam pachpa uñjasipxañapataki.
 26 Mä ch'akhatix t'aqhisichixa, taqpach janchipax t'aqhisinampiw t'aqhisi. jan ukax mä miembros jach'añchatächi, taqpach miembronakax ukampiw kusisipxi.
 27 Jichhasti jumanakax Criston janchipäpxtawa, mä juk'a ch'akhanakäpxtawa.
 28 Diosax mä qawqhaniruw iglesian utt'ayarak, nayraqatax apostolanaka, payirin profetanaka, kimsirix yatichirinaka, qhiparusti milagronaka, qullañanak churañataki, yanapt'irinaka, gobiernonaka, kunayman arunak uñt'ayaña.
 29 ¿Taqinis apostolanakäpxiti? taqiniw profetanakäpxi? taqiniw yatichirinakäpxiti? taqiniw milagronak luririnakäpxiti?
 30 ¿Taqi qullañ churäwinakax utjiti? ¿taqinis yaqha arunak parlapxi? taqiniw qhanañchapxi?
 31 Jan ukasti, suma waxt'äwinak munapxam.

13 JAQTHAPI

1 Jaqenakan angelanakapampi, angelanakan arunakapamp parlkasasa, jan munasiñampis utjkchiyätjja, mä broncet ist'asiritwa, jan ukajj platillo t'ijt'irjamaw tukuwayta.
 2 Nayajj profecia arunak parlañ churkstjja, taqe imantat yatiyäwinaksa, taqe yatiñanaksa amuyaskchiyätjja. Nayasti taqi iyawsäwiniktixa, qullunak apaqt'añatakisa, janirak munasiñax utjkituti, janiw kunäkti.
 3 Nayatix taqi yänakax pobrenakar manq'ayañatak churaskä, janchix phichhantañatak churaskä, jan munasiñax utjkitu ukax janiw kuna askis nayatakix wakiskiti.
 4 Munasiñax jaya pachaw t'aqhisi, suma chuymañarakiwa; munasiñax janiw envidiasirikiti;

munasiñax janiw jach'a jach'a tukuskiti, janiw jach'a jach'a tukuskiti,

5 Janiw jan wali sarnaqkiti, janirakiw jupapachpa thaqkiti, janirakiw jasak colerasirikiti, janirakiw kuna jan walsa amuykiti;

6 Janiw jucha lurañat kususikiti, jan ukasti chiqa kankañat kusisi;

7 Taqi kunsu aguantiri, taqi kunsu iyawsu, taqi kunsu suyt'i, taqi kunsu aguantiri.

8 Munasiñax janipuniw tukuskiti, ukampis profecianakax utjchixa, tukusxaniwa. yaqha arunak utjaskchisa, tukusxaniwa; yatiñax utjchi jan ukax chhaqtxaniwa.

9 Jiwasax mä juk'a yattanwa, mä juk'a profecia arsktanxa.

10 Kunapachat'i jan pantjasirikiti ukajj purinkani ukhajja, mä juk'ajj chhaqtayatañiwa.

11 Wawäkasinxu, wawar uñtataw parliñta, mä wawar uñtataw amuyayäta, mä wawar uñtataw amuyayäta, ukampis chachäxasax wawäkasas ukhamwa apanukuyäta.

12 Jichhasti mä vidriot uñtanwa, ch'amaka; ukampis uka qhipatxa nayraqatar uñkatasaw uñt'ta; Ucampis ucapachaw nayajj yatjaraqui, cunjämtejj nayarojj uñt'atäcäyätjja" sasa.

13 Jichhasti iyawsäwi, suyt'äwi, munasiña, aka kimsax utjaskakiwa; ukampis ukanak taypin juk'amp jach'ajj munasiñawa.

14 JAQTHAPI

1 Munasiñanak arktapxam, Diosar yupaychañ tuqit churäwinak munapxam, jan ukasti profecia arunak yatiyapxam.

2 Khititejj jan uñt'at aru parlki ukajja, janiw jaqenakar parlkiti, jan ukasti Diosaruw parli, janiw khitis jupar amuykiti. Ucampis ajayuparjamaw imantat arunak parli.

3 Ukampis khinitix profecia arunak arski ukax jaqinakar ch'amañchañataki, ch'amañchañataki, chuymacht'ayañatakiw parli.

4 Khititejj jan uñt'at aru parlki ukajja, jupa pachpaw ch'amañchasi. Ukampis khinitix profecia arunak arski ukax iglesiaruw ch'amañchi.

5 Nayax taqiniw yaqha arunak parlapxañam munta, jan ukasti jumanakax profecia arunak arsupxañam munta, khinitix profecia arski ukax juk'amp jach'awa, yaqha arunak parlirit sipansa, jan amuyt'kaspas, ukhamat iglesian ch'amanchañapataki.

6 Jichhasti jilatanaka, jumanakatejj yaqha arunak parlir jutapjjäjjä, çkuna askinaksa nayajj jumanakar yatiyapjjäma, janitejj qhanañchäwimpi, yatiñampi, profeciampi, jan ukajj yatichäwimpi parl't'apjjäma?

7 Jani jakañ churir yänaaka, arpa jan ukax arpa jan ist'añapataki, jan ist'añapataki, çkunjamarak arpa phust'atas yatispasti?

8 Trompetatejj jan sum ist'aspa ukhajja, çkhitrak nuwasinatak wakicht'asispa?

9 Jumanakasti, janitix jan amuyt'kaya arunak lakat arsupkätaxa, çkunjamarak kunt'i arsutäki uk yatipxasmasti? jumanakax alaxpachan parlapxäta —sasa.

10 Inas akapachan kunayman arunakax utjchispa, janiw maynis jan amuyt'asirikchiti.

11 Ukhamasti, nayatix uka arux kamsaños muni uk jan yatktxa, khinitix aru parlki ukatakix nayax yaqha markankir jaqiristwa, khinitix parlki ukax nayatakix yaqha markankir jaqiniwa.

12 Jumanakax ukhamarakiw Diosar yupaychañ tuqit taqi chuym churañ munapxtaxa, iglesiar ch'amañchañ munapxañamataki.

13 Ukatp'i khinitix jan uñt'at aru parlki ukax mä aru qhanañcht'añapatak mayispan.

14 Nayatix mä jan uñt'at arut mayisstaxa, ajayujax mayisxiwa, ukampis amuyt'añax janiw achuyi.

15 Ukhamajj çkunas ukajja? Nayasti ajayumpiw mayisirak'i, amuyt'asir chuymampiw mayisirak'i: Ajayumpi q'ucht'arak'i, amuyt'asir q'ucht'arak'i.

16 Jumatix ajayun bendiciskäta ukkhaxa, çkunjamarak jan yatxatt'at jaqinakan utapankaski ukax Amén saspasti yuspärañamatxa, janiw kunt'i siskta uk amuykchixa?

17 Chiqpachansa yuspärasir'itaxa, mayniristi janiw ch'amanchatäkiti.

18 Nayajj Diosajaruw yuspäta, jumanakat sipansa yaqha arunak parlarakta.

19 Ucampis congregacionanjja, nayajj phesqa arunakwa amuyt'añajampi parlañ munta, ukhamat arujampi yaqhanakar yatichañataki, jan uñt'at arunak parlañat sipansa.

20 Jilatanaka, jan amuyt'añan wawanakäpxamti, ukampis jan wali amuyun wawanakapäpxam.

21 Kamachirjamaxa Qillqatan siwa: "Yaqha aru parlir jaqinakampi, yaqha lakanakampiw aka markar parlaskä" sasa. ukampis taqi khinitakax munapki ukanakatakix janiw ist'apkituti, sasaw Tatitux saraki.

22 Ukhamasti, yaqha arunak parlañax mä chimpuwa, janiw iyawsirinakatakikiti, jan ukasti jan iyawsirinakatakikiwa.

23 Taqpach iglesiax mä chiqar tantacht'asipxaspa, taqiniw yaqha arunak parlapxaspa, jan yatxatt'at jaqinakas jan ukax jan iyawsirinakas mantanipxaspa ukhaxa, çjanit jumanakax loqtatäpaxtam sapxaspa?

24 Ukampis taqiniw profecia arsupxani, jan iyawsiri, jan ukax jan yatxatt'at jaqis mantani ukhaxa, taqeniruw juchañchatäni.

25 Uqhämaw chuymapan imantatanakapajj uñacht'ayasi; Ukhamatwa ajanupar alt'asisin Diosar yupaychjani, Diosajj jumanakan cheqpach utjatap yatiyarakini.

26 Ukhamasti, çkunjamarak jilatanaka? kunapachatix tantachasipkta ukkhaxa, sapa mayniw mä salmo apt'asipxäta, mä yatichäwinipxaraktam, mä arunipxaraktam, mä qhanañchäwinipxaraktawa, mä qhanañchäwinipxaraktawa. Taqi kunas ch'amañcht'atäpan.

27 Maynitix mä jan uñt'at aru parlchixa, panini jan ukax kimsat juk'ampi, sapa mayniru; ukat maynix qhanañchañapawa.

28 Ucampis jan khitirus arst'iris utjkchejjä, iglesian amukt'añapataqui. Jupa pachparu, Diosampi parl't'pan.

29 Profetanakajj pä jan ukajj kimsa parlapjjpan, maynisti juzgapjjpan.

30 Maynitix uka jak'an qunt'atäski ukar kuns yatiyaschixa, nayr'r jaqix amukt'pan.

31 Taqeniw maynit maynikam profecianak parlapjjasma, ukhamat taqenis yateqapjjañapataki, taqenis chuymacht'atäpjjañapataki.

32 Ukat profetanakan ajayunakapax profetanakar ist'apxiwa.

33 Diosajj janiw ch'ajjwañanak utjaykiti, jan ukasti sumankañaw utjyaraki, kunjamt'i qollan iglesianakan taqe iglesianakapajj lurapki ukhama.

34 Warminakamajj iglesianakan amukt'apjipan, janiw parlañajj wakiskiti. ucampis jupanacarojj ist'atäpjiñañapataqui camachitäpji, cunjämtejj leyijj siski ukhama.

35 Jupanakatix kun yateqañ munapxchixa, chachapar utan jiskt'asipxpan, warminakan iglesian parlañax wali phinq'achañawa.

36 ¿Kunas? ¿Diosan arupajj jumanakat mistuni? ¿Jan ukax jumanakarukiw juti?

37 Maynitix profetäkaspa, jan ukax ajay tuqit yatxatt'atäkaspa ukham amuyaschixa, kunti nayax jumanakar qillqapsma ukanakax Tatitun kamachinakapätap yatipxpan.

38 Ukampis maynitix jan yatkchixa, jan yatkpan.

39 Ukhamasti jilatanaka, profecia arunak parlañ munapxam, janirak yaqha arunak parlañsa jark'apxamti.

40 Taqi kunas suma k'achachata, suma lurt'atäpan.

15 JAQTHAPI

1 Jilatanaka, nayasti jumanakar yatiyapksma uka suma yatiyäwi yatiyapxsma.

2 Jumanakatix Diosan arunakap yatiyapksma uk amtasipxäta, janitix inamayar iyawsapkstaxa.

3 Nayasti nayratpach jumanakar katuyapxsma, kunjämtejj Cristox juchanakas layku jiwatap layku, Qillqatanakarjama.

4 Jesusax imt'atäxänwa, kimsir urusti jaktxarakinwa, Qillqatanakarjama.

5 Jupajj Cefas chachan uñjatäjjanwa, ukapachajj tunka payan jaqenakan uñjatäjjanwa.

6 Uka qhipatsti, phisqa patak jila jilanakaw mä kutiki uñjapxäna. Jupanakat jila partejj jichhakamaw qheparapji, ukampis yaqhepajj ikintatäpji.

7 Uka qhipatsti, Santiagon uñjasina; ukatsti taqi apostolanakatxa.

8 Qhepatsti, jupajj nayat uñjarakinwa, mä jaqejj jan tiemponi naskäna ukhama.

9 Nayajj apostolonakat sipansa juk'amp jisk'ätwa, janiw apóstol satäñatakejj wakiskiti, Diosan iglesiapar arknaqataj layku.

10 Diosan khuyapayasiñap laykuw nayajj kunjämtejj nayajj tukta, jupajj nayar churkitu ukajj janiw inamayakikanti. ucampis nayajj taqe jupanakat sipan juk'amp ch'amachasta, ukampis janiw nayajj ch'amachasta, jan ucasti Diosan khuyapayasiñapatwa nayamp chikäqui.

11 Nayasa jan ukax jupanakasa, ukham yatiyapxta, ukhamat jumanakax iyawsapxtaxa.

12 Cristox jiwatanak taypit jaktatap yatiyatächixa, ¿kunjamarak jumanak taypin yaqhipanakax sapxisti:

13 Ukampis janitix jiwatanakan jaktatapax utjkchixa, Cristox janiw jaktkiti.

14 Cristotix jan jaktkchixa, Diosan arunakap yatiyañax inamayakiwa, jumanakan iyawsäwimasti inamayakiwa.

15 Jisa, Diosan k'ari qhanañchiripäpjtwa; Cristor jaktayatap Diosat arsupxtanxa.

16 Jiwatanakatix jan jaktkchixa, Cristox janiw jaktkiti.

17 Cristotix jan jaktkchixa, jumanakan iyawsäwimax inamayakiwa. jumanacajj juchanacaman utjaskaquiwa.

18 Khitinakatix Cristomp mayakipki ukanakas jiwarapxi.

19 Jiwatejj aka jakañan Cristor suyt'asktanjja, taqe jaqenakat sipansa juk'amp llakitäñäniwa.

20 Jichhasti Cristox jiwatanak taypit jaktxiwa, jiwatanakan nayrir achupäxiwa.

21 Niyakejjay jaqe toqew jiwañajj jutäna, ukhamarakiw jiwatanakan jaktäwipajj jaqe toqejj jutäna.

22 Kunjämtejj Adan tuqix taqinix jiwapxixa, ukhamarakiw taqinix Cristo tuqi jaktayatäpxani.

23 Ucampis sapa mayniw maynit maynikam t'aqhisiyata: Cristow nayrir achu. uka qhepatjja, Criston jutäwipankapki ukanaka.

24 Ukapachaw tukusiñapax purini, kunapachatix Dios Awkirux reinop katuyxani. kunapachatix taqi apnaqäwi, taqi ch'amampi, ch'amampi apanukuni ukhaxa.

25 Jupajj reyñapawa, uñisirinakar kayupar uchañkama.

26 Qhip qhipa uñisirix jiwañawa.

27 Jupajj taqe kunsä kayunakap manqhar uchawayi. Ucampis taqe kunas jupar uchatañjewa sisqui uapachajja, Diosajj taqe kunsä jupar ist'ayqui ucajja, jupajj jan apt'atäta amuyasi.

28 Kunapachatix taqi kunas jupar katuyatäxani ukhaxa, pachpa Yuqapasti taqi kunsä jupar apnaqañ munir jaqiruw ist'asini, ukhamat Diosax taqi kunsä taqe kunäñapataki.

29 Janiti jiwatanak layku bautisatäpki ukanakajja, ¿kunsä lurapjjaspa? ¿kunatsa jiwatanak layku bautisasipxi?

30 ¿Kunatsa sapa hora jan walin uñjasisktanjja?

31 Nayajj Cristo Jesus Tatitusan kusiñipjatam laykojja, sapa uruw jiwta.

32 Nayatix jaqinakjam Éfeso markan jach'a uywanakampi nuwasiritxa, ¿kuna askis nayatakix jiwatanakax jan jaktkanixa? manq'apxäñäni, umapxäñäni; kunattix qharüruw jiwxañäni.

33 Jan sallqjasipxamti, jan wali arunakax suma sarnaqañanak jan walt'ayi.

34 Chiqa kankañar sartasipxam, jan juchar puripxamti; Yaqhepajj janiw Diosar uñt'apkiti, nayajj jumanakan p'inqachañamatakiw arsta.

35 Ukampis mayniw akham saspa: “¿Kunjamarak jiwatanakax jaktanisti?” ukat ¿kuna janchimpis jutapxi?

36 Jan amuyt'asir jaqi, yapuchatamax janiw jaktkiti, janitix jiwkaspa.

37 Kuntix yapuchkta ukax janiw uka janchir yapuchktati, jan ukasti trigo, jan ukax yaqha trigot yapuchaña.

38 Ucampis Diosajj munañaparjam mä cuerpo churarak, sapa jatharus pachpa cuerpop churarak.

39 Taqi jañchix janiw mä pachpa jañchikikiti, jan ukasti jaqin jañchipawa, yaqha kasta uywanakan jañchipa, yaqha jañchi, chawllanakan jañchipa, yaqha kasta jamach'inakan jañchipa.

40 Alaxpachankir jaqinakasa, akapachankir janchinakas utjarakiwa, ukampis alaxpachankir jaqinakan jach'a kankañapaxa mayakikiwa, akapachankir jaqinakan jach'a kankañapasti yaqhakiwa.

41 Intix mä jach'a k'ajkir k'achañchäwiw utji, phaxsix yaqha jach'a kankañapa, yaqha warawaranakan jach'a kankañapa.

42 Jiwatanakan jaktatapajj ukhamarakiwa. Ukax jan waliruw yapuchasi; jan tukuskir jaktayatawa:

43 Jan jach'a jach'a tukusaw yapuchasi; jach'a kankañampi jaktayatawa, jan ch'amampi yapuchatawa; ch'amampiw sartayata:

44 Jach'a janchit yapuchatawa; ukax ajay tuqin jaktayatawa. Natural cuerpo utjiwa, ukat ajay tuqit cuerpox utjarakiwa.

45 Qillqatax siwa: “Nayrër jaqi Adanax jakkir almaruw tukuyäna; qhep qhepa Adanajj jakkir ajayuruw tukuyäna.
 46 Ukampis janiw Diosar yupaychañ tuqit nayrankkänti, jan ukasti, jañchin yänapapawa. ukatsti uka qhipatxa kunatix ajay tuqit utjki ukanakxa.
 47 Nayrër jajejj aka oraqetwa juti, payër jajejj alajjpachhat jutir Tatituwa.
 48 Uraqin jakirinakax ukhamarakiwa, alaxpachankir jaqinakax ukhamarakiwa.
 49 Kunjamti aka oraqenkir jaqen uñnaqap apt’asipktanija, ukhamarakiw alajjpachankir jaqen uñnaqap apt’asiñäni.
 50 Jilatanaka, nayajj akham sistwa: jañchisa wilasa janiw Diosan reinopar katoqkaspiti. janirakiw q’añuchañas jan q’añuchañarux herenciar katuqkiti.
 51 Uñtapxam, mä imantat yatiyäwi uñacht’ayapxsma; Janiw taqenis ikipkaññiti, jan ukasti taqeniw mayjt’ayasiñäni,
 52 Mä ratukiw mä nayra ch’ipt’ata, qhip qhipa trompeta phust’asini, jiwatanakax jan tukuskir jaktanipxaniwa, jiwastasi mayjt’ayataññaniwa.
 53 Aka q’añuchirix jan tukuskir jaqimpiw isthapisiñapa, uka jiwir jaqisti jan jiwir isimpiw isthapisiñapa.
 54 Kunapachatix aka q’añu jaqix jan tukuskir jaqimpi isthapt’atäxani, aka jiwir jaqisti jan jiwir jaqimpi isthapt’atäxani ukhaxa, qillqatan siski uka arunakax phuqhasiniwa: “Jiwañax atipjañampiwan manq’antatäxi” sasa.
 55 Jiwaña, ¿kawkinkis chhuxriñchjasiñamaxa? ¡Ay sepultura, ¿kawkinkis atipjañamaxa?
 56 Jiwañan chhuxriñchjasiñapax juchawa; juchan ch’amapasti kamachiwa.
 57 Ukampis Diosar yuspäratäpan, jupaw Jesucristo Tatitusan atipjañatak churistu.
 58 Ukhamasti, munat jilanaka, jan sayt’asin sayt’asipxam, Tatitun luräwipaxxa sapüru ch’amachasipxam, Tatitun irnaqawimax janiw inamayakikiti uk yatipxam.

16 JAQTHAPI

1 Jichhasti qullan jaqinakatak qullqi apthapiñ tuqitxa, kunjämtix Galacia markankir iglesianakar sisktxa, ukhamarakiw jumanakax lurapxam.
 2 Semanan nayrër urupanija, sapa mayniw jupar jak’achasipjjam, kunjämtejj Diosajj jupar yanapt’ki ukhama, ukhamat nayajj jutkä ukhajj jan tantachasiñanak utjañapataki.
 3 Nayajj jutkä ukhajja, khitinakaruti cartanakamar toqet askit uñjapkäta ukhajja, jupanakaruw Jerusalenar khuyapayasiñam apaniñatak khithä.
 4 Nayar sarañax wakisichixa, jupanakax nayamp chikaw sarapxani.
 5 Jichhasti Macedonia markar pasañkamaw jumanakan ukar jutä, Macedonia markat pasañ layku.
 6 Inas nayajj jumanakamp chikäskä, juyphi pachansa, kawkiruti sarkä uka thaknam irpapjjañamataki.
 7 Jichhajj janiw thakin uñjkämati; ucampis nayajj jumanakampiñatak mä juk’a tiempo qheparañ munta, Tatitun munaspa ukhajja.
 8 Ucampis nayajj Pentecostés urukamaw Éfeso markan qhepararakä.
 9 Nayatakix mä jach’a punku jist’aratawa, walja uñisirinakas utjarakiwa.

10 Timoteotejj jutaspa ukhajja, jumanakamp chikäñapataki jan ajsarasaw jupajj Tatitun luräwip phoqaski, nayampjama.
 11 Ukhamasti, jan khitis jupar jisk’achañapäkiti, jan ukasti sumankañan irpapxam, nayar jutañapataki.
 12 Apolos jilatasasti, jilat kullakanakamp chika jumanakan ukar jutañapatakiw wal munta. ukampis kunapachati suma tiemponikani ukhaw jutani.
 13 Jumanakax amuyasipxam, iyawsäwiman sayt’asipxam, jaqinakjam jaytxapxam, ch’amanipxam.
 14 Taqi kunanaksa munasiñampi lurapxam.
 15 Jilatanaka, achikt’apxsmawa, Estefanasan utapax yatipxtawa, Acaya markan nayrër achunakapawa, qullan jaqinakar yatiyañar yatintapxatapa.
 16 Ukhamat jumanakax ukham ist’asipxam, khitinakatix nanakamp yanapt’apkitu, ch’amachasipki ukanakarus katuyasipxam.
 17 Estefanas, Fortunato, Acaico sat chachan jutapjjatapat wal kusista, kunati jumanakan pist’käna ukanak churapjjatam layku.
 18 Jupanakasti nayarusa, jumanakamarus ch’amañcht’apxitu.
 19 Asia tuqinkir iglesianakax aruntt’apxsma. Aquilampi, Priscilampix Tatitun sutipxarux walpun aruntt’apxsma, utapankapki uka iglesiampi.
 20 Taqi jilatanakaw aruntt’apxsma. Maynit maynikam qullan jamp’att’asis aruntt’asipxam.
 21 Naya Pablox amparajampiwan aruntt’ista.
 22 Maynitix Jesucristo Tatitur jan munaskchixa, Anathema Maranatha ukhamäpan.
 23 Jesucristo Tatitusan khuyapayasiñapax jumanakampiñan.
 24 Munasiñax taqi jumanakampiñan Cristo Jesusampi. Amén. (Corinto markankirinakar nayrër cartajja, Estefanas, Fortunato, Acaico, Timoteo chachanakaw Filipos markat qellqapjjäna).

2 Corintios

1 JAQTHAPI

1 Pablo, Jesucriston apóstolapätwa, Diosan munañaparjama, Timoteo jilasampi, Corinto markankir Diosan iglesiaparu, Acaya markan taqpach qullan jaqinakamp chika.

2 Dios Awkisampi, Jesucristo Tatitumpi, khuyapayasiñampi, sumankañampi.

3 Diosax jach'añchatäpan, Jesucristo Tatitusan Awkipa, khuyapayasir Awkipa, taqi chuymacht'ir Dios.

4 Jupaw taqi t'aqhisiñanakan chuymacht'istu, kuna jan walt'äwin uñjasipki ukanakar chuymacht'añasataki, Diosan chuymacht'äwipampi.

5 Kunjämtix Criston t'aqhisiñanakapax jiwasanak taypin jilxattaski, ukhamarakiw Cristo tuqi chuymacht'ataxa.

6 T'aqhisiyat uñjasiñänixa, jumanakan chuymacht'atäpaxañamataki, qhispiyatäpaxañamataki, uka t'aqhisiñanakan t'aqhisiñanak aguantañasataki.

7 Jumanakat suyt'apxatax wali ch'amaniwa, yatipxtwa, kunjamt'i jumanakax t'aqhisiñanakan chikanchasipxäta, ukhamarakiw chuymacht'atäpaxäta.

8 Jilatanaka, Asia tuqin t'aqhisiñanakax utjkistu uk jan yatiñ munapxsma, jan ch'amanipxatax layku.

9 Ucampis jiwañan juchañchatäñaw utjistu, jan jiwax pachpar confiyañasataki, jan ucasti jiwatanakar jaktayir Diosar confiyañasataqui.

10 Jupaw ukham jach'a jiwañat qhispiyistu, qhispiyistu, juparuw atinisiñ munta, jupax qhispiyistaniwa.

11 Jumanakax nanak layku mayisiñampiyanapt'asipxta, ukhamat walja jaqinak tuqi churapkistu uka churäwi layku, waljanix jiwasanak layku yuspäräpaxañapataki.

12 Kusisiñasajj akapachanjja, jan ch'amäki ukat Diosar taqe chuyma chuymanañampiyanapt'asipjja.

13 Kunt'i jumanakajj liyt'apka jan ukajj uñt'apka ukanakat sipansa, janiw yaqhanak qellqapksmati. ucat nayajj atinisiyäma, jumanacajj tukuyañkamaw uñt'apjijäta;

14 Jumanakax mä juk'a uñt'apxista, nanakax jumanakan kusisiñapäpxtwa, kunjämtix jumanakax Tatit Jesusan urupan nanakan kusisipka ukhama.

15 Uca iyawsäwinjja, nayajj jumanacarajj nayratpach jutañwa amtayäta, jumanacajj payir askinak jikjjetapjjañamataqui;

16 Macedonia markar pasañkama, Macedonia markat jumanakan ukar kutt'añajataki, Judea tuqir irpatäñajataki.

17 Nayajj ukham amuyirita ukhajja, ¿janit k'achacht'irita? jan ukax kuntix nayax amtkta ukanakxa, ¿jañchirjam amtasta, nayamp chika jisa, janirak janiy utjañapa?

18 Ucampis Diosajj cheqäquiwa, jumanacarajj janiw jisa, janiw sañ muncänti.

19 Diosan Yuqapa, Jesucristo, nayampi, Silvanompi, Timoteompi, jumanak taypin yatiyapka uka Diosax janiw jisa, janirakiw jisa ukhamäkänti.

20 Taqi kuntix Diosax arsuwayki ukax jisa, Amén, Diosax jiwasanak tuqi jach'añchañataki.

21 Khititejj jumanakamp chika Cristor ch'amañchkistu, ajllitäkistu ukajja, Diosawa.

22 Jupaw sellawayistu, chuymanakasar ch'amañchir Ajayu churarakistu.

23 Nayajj Diosaruw arsta, nayajj jumanakar jan sinti llakisiñatakiw Corinto markar jan purt'askti.

24 Janiw nanakax jumanakan iyawsäwimar munañanipkti, jan ukasti kusisiñamatak yanapirinakäpxtwa.

2 JAQTHAPI

1 Ucampis naya pachpaw amtawayta, jan mayamp jumanakan ukar jutañ munañajataki.

2 Nayatix jumanakar llakisiyämamax, ¿khitirak nayar kusisiykitu, jan ukasti khititix nayat llakisiykitu?

3 Nayasti aka pachpa qillqt'apxsma, jutkä ukkhaxa, khitinakattix kusisiñax wakiski ukanakat llakisiñajataki; Taqe jumanakar confiyasa, nayan kusisiñajajj taqe jumanacan kusisiñapawa.

4 Nayajj walja t'aqesiñanakatsa, chuymajan t'aqesiñat wal jacht'asisaw qellqanipjjsma. janiw jumanakan llakitäpaxañamatakikiti, jan ukasti, nayan jumanakar juk'amp munasiñax yatipxamataki.

5 Ukampis maynitix llakisiykitu ukax janiw nayar llakisiykituti, jan ukasti mä juk'a llakisiyarakitu, ukhamat taqiniru jan sinti qullqi mayt'apxamataki.

6 Ukham jaqetakejj uka castigojj wakisjjewa, walja jaqenakaruw mutuyapjjäna.

7 Ukhamajj jumanakajj perdonapjjam, chuymacht'apjjarakim, ukhamat jan sinti llakisiñamp manq'antatäñapataki.

8 Ukatpi nayajj achikt'apjjsma, jupar munasipjjamataki.

9 Nayasti uka amtampiwan qillqta, jumanakax taqi kunan ist'asiripxtati janicha uk yatipxamataki.

10 Khitirutix jumanakax kuns pampachapxtaxa, nayax pampacharaktwa, nayatix perdonawaytxa, khitirutix pampachkta ukxa, jumanak laykuw Criston jaqip layku pampachawayta.

11 Supayajj jan jiwat askinak apanukuñapataki, jiwajj janiw yatktanti amtanakapsa.

12 Ukhamarus, Criston suma yatiyäwinakap yatiyir Troas markar purisax Tatitun mä punku jist'arawayitu.

13 Nayajj janiw samarañajj utjkitänti, Tito jilajarojj janiw jikjjetkti.

14 Jichhasti Diosar yuspäratäpan, jupaw Criston atipjañasatak yanapt'istu, jiwasanak tuqi uñt'añan suma q'aphip taqi chiqan uñacht'ayistu.

15 Diosatakix Criston suma q'apkir q'aphipäpxtwa, qhispiyirinakampi, jiwarinakampi.

16 Maynitakix jiwañkamaw jiwañan q'apkir q'aphinitanxa; maynirusti jakañan suma q'apkir qullampiwan jakañ churarak. Ukat ¿khitix ukanak lurañatakejj wakisispa?

17 Jiwajj janiw Diosan arupar q'añuchir jaqenakjam walja jaqëktanti, jan ukasti Diosan arunakap q'añuchiriktanwa, jan ukasti Dios nayraqatan Cristot parltanjja.

3 JAQTHAPI

1 ¿Mayamp jach'añchasiñ qalltasktanti? ¿Jan ukax yaqhep jaqinakjamax jumanakar jach'añchañ qillqatanaka, jan ukax jumanakan jach'añchañ cartanak munapxsma?

2 Jumanakax chuymanakajan qillqat qillqatäpxtawa, taqiniw uñt'apxi, liyt'apxarak.

3 Jumanakax qhanpach uñt'ayasipxtaxa, Criston qillqatäpxtawa, uka qillqatax janiw tintampi qillqatäkiti, jan ukasti jakkir Diosan Ajayupampi qillqt'atawa. janiw

qalat lurat tablanakanikiti, jan ukasti chuyman aycha tablanakanwa.

4 Cristo tuqiw Diosar atinispixtanxa.

5 Janiw jiwax pachpat kuns amuyañasatak wakisktanti; ukampis jiwasan phuqt'atāñasax Diosankiwa;

6 Jupaw machaq arust'äwin yanapirinakjam utt'ayistu. janiw qillqat qillqatäkiti, jan ukasti ajayun qillqatawa, qillqatax jiwayi, ukampis ajayuwx jakañ churi" sasa.

7 Ucampis jiwañan lup'iwipajj jach'a jach'a tukuñapänjja, uñnaqapatjja, israelitanakajj janiw Moisesan ajanupar uñjapkaspati. Uka jach'a kankañax chhaqtayatāñapänwa.

8 ¿Kunjamarak ajayun luqtāwipax jan jach'a kankañapasti?

9 Juchañchañ luqtāwitix jach'añchatächixa, aski kankañ luqtañax juk'amp jach'a jach'a tukuñapawa.

10 Khititix jach'a jach'a tukuñapäkän ukax janiw jach'a jach'a tukurikanti.

11 Chhaqki ukax wali jach'a kankañäspa ukhaxa, juk'amp jach'a kankañaparakiwa.

12 Ukhamat suyt'äwinitanxa, wali qhana arunakampiw parlapxta.

13 Janiw Moisesax ajanupar mä velo uchatakanti, ukhamat israelitanakax jan ch'am tukus jan tukuskir tukusiñapkama.

14 Ukampis jupanakan amuyupax juykhüxänwa, jichhakamaw nayra arust'äwi liyt'añkamax uka pachpa velox jan apsutäxi. uka velojj Criston chhaqtayatājjewax.

15 Jichhürkamaw Moisesan liyt'atāna, uka velojj chuymanakapan imatäxiwa.

16 Ukampis Tatitur kutt'ankani ukapachasti, velo apaqatäniwa.

17 Jichhasti Tatitux uka Ajayuwa, kawkhanti Tatitun Ajayupax utjki ukan qhispiyasiñaw utji.

18 Taqeniw Tatitun jach'a kankañap mä vidriot uñtat uñjastanjja, Tatitun Ajayupan kunjamtä mä jach'a jach'a tukuñat mä jach'a jach'a tukuñar tukuwayktan ukhama.

4 JAQTHAPI

1 Ukhamasti, nanakax khuyapt'ayasipkäyät ukapachax janiw aynacht'apkti.

2 Ukampis jan k'ari kankañ imantat luräwinakat jithiqtapxam, janirakiw k'arimp sarnaqapktati, janirakiw Diosan arunakapsa sallqjayasipktati. Jan ukasti chiqqa kankañ uñacht'ayasaw sapa maynin concienciapar Dios nayraqatan jach'añchasipxta.

3 Ukampis jiwasan suma yatiyäwisatix imantatächixa, chhaqhat jaqinakatakix imantatawa.

4 Akapachankir diosax jan iyawsirinakan amuyunakaparux juykhuptayi, ukhamat Criston suma yatiyäwipan qhanapax jan qhant'añapataki.

5 Nanakax janiw jiwax pachpa yatiyktanti, jan ukasti Cristo Jesus Tatituwa. Nanakasti jumanakan yanapirinakamäpaxaraktanwa, Jesusan layku.

6 Diosax ch'amakat qhant'añapatakiw mayina, ukax chuymanakasar qhant'awayi, Jesucriston nayraqatapan Diosan jach'a kankañap uñt'ayañataki.

7 Ucampis laq'at lurat vasonakanwa uka tesorojj utjistu, ukhamat Diosan jach'a ch'amapajja, janiw jiwaxat jutkiti.

8 Taqi tuqit llakitäpxtwa, ukampis janiw llakisipkti; jiwax mayjt'atātanwa, ukampis janiw aynacht'atäktanti;

9 arknaqata, ukampis janiw apanukutäkiti; jaqunukuta, ukampis janiw t'unjatäkiti;

10 Tatit Jesusan jiwañap cuerposan apt'asipxañäni, ukhamat Jesusan jakäwipax jiwasan janchisan uñacht'ayatāñapataki.

11 Jiwasajj jakapkistu ukanakajj sapa kutiw Jesusan jiwañar katuyatātanjja, ukhamat Jesusan jakañapajj jiwir jañchisan uñacht'ayatāñapataki.

12 Ukhamasti jiwañaw jiwasanakan yanapt'istu, ukampis jakañaw jumanakan utji.

13 Jiwasax pachpa iyawsäwinitanwa, kunjämtix Qillqatan siski ukhamarjama: "Iyawstwa, ukatwa arsta" sasa. jiwax iyawsaraktanwa, ukatwa arsupxta;

14 Yatipxaraktwa, khititix Tatit Jesusar jaktayki ukax Jesus tuqiw jaktayistani, jumanakamp chikaw uñacht'ayapxitani.

15 Taqi kunas jumanak laykuw luras, ukhamat walja khuyapayasiñax walja jaqinakan yuspärsasiñap tuqi Diosar jach'añchañapataki.

16 Uka laykuw jan qarjasipkti; ukampis jiwasan anqäx jaqisax chhaqtkchixa, manqha jaqisax urut urutjamaw machaqar tukuski.

17 Mä juk'a t'aqhisiñanakax mä juk'a pachatakikiwa, jiwaxatakix juk'amp jach'a jach'a tukuñawa, wiñay jach'a jach'a tukuñasataki.

18 Jiwasax janiw uñjktan ukanak uñch'ukktanti, jan ukasti jan uñjkañ yänakaruw uñt'tanxa. ukampis jan uñjkañ yänakax wiñayatakikiwa.

5 JAQTHAPI

1 Jiwasax yattanwa, aka uraqin aka tabernáculo utas t'unjatäspa ukhaxa, Diosan mä utapaw utjani, jan amparanakampi lurat uta, alaxpachan wiñayataki.

2 Uk laykuw jacht'asipxta, alaxpachat jutir utasan isimp isthapt'asiñ munapxta.

3 Ukhamasti, isimp isthapt'atäsajj janiw q'ala jan isin jikkjatasksnati.

4 Jiwasajj aka tabernáculonkktan ukanakajj q'apinak t'aqesisaw llakt'astanjja, janiw jan isiniñ munañasäkiti, jan ukasti isimp isthapt'atāñwa munastanjja, ukhamat jiwañajj jakañan manq'antatāñapataki.

5 Khititejj uka pachpa lurañatak yanapt'kistu ukajja, Diosawa, jupaw Ajayun ch'amap churitu.

6 Ukatpi jiwax atinisiñ yatipxta, janchi tuqit utankkasax Tatitun jan utjatap yatipxta.

7 (Jiwasajj iyawsäwimpiw sarnaqtanjja, janiw uñjasajj sarnaqktanti).

8 Jiwasajj confiyapjttwa, janchit jitheqtañsa, Tatitump chikāñsa munapjttwa.

9 Ukatpi jiwax ch'amachastanxa, ukankasinsa jan ukankasinsa, Diosan katuqatāñasataki.

10 Taqeniw Criston taripäwip nayraqatan uñstañasa. Ukhamat sapa maynix janchipan luratanakap katuqañapataki, aski jan ukax jan walikchisa.

11 Ukhamajj Tatitun ajjsarkañap yatisajja, jaqenakaruw amuyt'ayapjttwa. ucampis Diosar uñt'ayatātanwa; Nayasti atinisktwa jumanakan conciencianakaman uñacht'ayatäpaxañapataki.

12 Nanakax janiw mayamp jumanakar jach'añchapkäti, jan ukasti, nanakax layku jach'a jach'a tukupxañamatakiw mä juk'a jaysapxañamataki.

13 Jiwasatix jan amuyt'asiriktan ukax Diosatakikiwa.

14 Criston munasiñapaw ch'amañchistu. Nanakax ukham amuyt'apxtanxa, maynitix taqinitak jiwaspaxa, taqiniw jiwatäpxaspa.

15 Jupajj taqeni laykuw jiwäna, ukhamat jakapki ukanakajj jan jupanak pachpatak jakapjjañapataki, jan ukasti khititejj jupanak layku jiwki, jaktawayki ukataki.

16 Ukatpï jichhat uksarux janiw khitirus jañchin munañaparjam uñt'ktanti.

17 Ukhamasti maynitix Cristomp mayakichixa, machaq luratäxiwa. uñtapxam, taqi kunas machaqar tukuwayxi.

18 Taqi kunas Diosankiwa, jupaw Jesucristo tuqi jupamp sumankthapiyistu, sumankthapiñ yanapt'añ churarakistu.

19 Mä arunxa, Diosax Cristomp chikaw akapachar sumankthapiyäna, janirakiw juchanakapsa jupanakar jakt'kanti. ukatsti sumankthapiñ aru katuyapxitu.

20 Jichhasti Criston khitanakapäpxtwa, Diosax nanak tuqis achikt'asipxasma ukhama.

21 Jupajj jiwax layku jucharuw tukuyi, jupajj janiw juchar yatkänti. Ukhamat Diosan chiqapar uñjatäñasataki.

6 JAQTHAPI

1 Nanakax jupamp chika irnaqirjamaw achikt'asipxasma, Diosan khuyapayasiñap jan inamay katuqapxañamataki.

2 (Jupajj siwa: “Nayajj wali suma tiempon ist'sma, qhespiyasiñ urun yanapt'araksma” sasa.

3 Janiw kuna juchañchañas utjkaniti, Diosan yatiyäwipan jan juchañchatäñataki.

4 Ukampis Diosan yanapirinakapjmax taqi kunan askit uñjasipxta, pacienciampi, t'aqhisiñanakansa, jan walt'äwinakansa, t'aqhisiñanakansa.

5 Jawq'jata, carcelar jist'antata, ch'axwaña, ch'axwaña, uñch'ukiña, ayuno;

6 Q'uma kankañampi, yatiñampi, pacienciampi, khuyapayasiñampi, Qullan Ajay tuqi, jan k'ari munasiñampi.

7 Chiqa arunakampi, Diosan ch'amapampi, chiqa kankañ armadurampi, ch'iqa tuqinsa, ch'iqa tuqinsa.

8 Jach'añchañampi, jisk'achañampi, jan wali arunakampi, suma arunakampi.

9 Jan uñt'atjama, ukampis wali uñt'ata; Jiwañjama, uñtapxam, jakapxaraktanwa; kunjamti mutuyatäpki ukhama, jan jawayatäpki ukhama;

10 Llakit jaqinakjama, ukampis sapüru kusisiña; pisin jakasirjama, ukampis waljaniruw qamiriptayi; janis kunas utjkaspa, ukampis taqi kuns utjkaspa ukhama.

11 Corintonkirinaka, lakax jist'aratawa, chuymax jach'aptatawa.

12 Jumanakax janiw nanak taypin t'aqhisiyatäpktati, jan ukasti chuymanakaman t'aqhisiyatäpxtawa.

13 Jumanakas jach'aptapxam, ukhamat wawanakajarjam arsutaxa.

14 Janit jan iyawsirinakampi mayachatäpaxmti, ¿kunatix chiqapar sarnaqañampi jan chiqapar uñjañampix mayachasipxi? ¿Kuna mayakiñas qhanampi ch'amakampixa?

15 ¿Cristox Belialamp chikachasiñax utji? Jan ukax khititix iyawski ukax mä jan iyawsir jaqimp chikasti?

16 ¿Diosan templopajj idolonakampis mä amtar puri? Jumanakax jakkir Diosan templopäpxtawa; kunjämtejj Diosax siski ukhama: “Nayax jupanak taypin jakaskä,

jupanakamp chikaw sarnaqa” sasa. Nayasti jupanakan Diosapäskäwa, jupanakasti nayan markajäpjjaniwa.

17 Ukatpï jupanak taypit mistunipxam, yaqhachasipxam, Tatitux siwa. nayasti jumanakar katuqapxäma,

18 Jumanakatakix mä Awkäniwa, jumanakax nayan yuqanakajäpxtäwa, taqi ch'aman Tatitux siwa.

7 JAQTHAPI

1 Ukhamasti, munat jilatanaka, uka arsutanak katuqasasti, jañchinsa, ajayunsa taqi q'añunakat q'umachasiñäni, Diosar axsarasa qullanäñasataki.

2 Katoqapxita; janirakiw khitirus jan wal lurktanti, janirakiw khitirus jan walinak lurapkti, janirakiw khitirus sallqjapkti.

3 Nayajj janiw jumanakar juchañchañatak arskti, nayajj nayratpach siskayätwa: jumanakajj jumanakamp chika jiwañatakisa, jakañatakisa chuymanakasankapjjtawä.

4 Nayajj jan ajjsart'asaw jumanakar parlta, jach'a jach'a tukuñajja, chuymacht'atätwa, taqe t'aqesiñanakansa wal kusisita.

5 Macedonia markar puripkayäta ukhajja, janiw jañchijajj samarañ jikjjatkänti, jan ukasti taqe cheqanwa llakisiipjjayäta. jan ukax nuwasiñanakaw utjäna, manqhanx axsarañanakaw utjäna.

6 Ukampis Diosax aynacht'ayat jaqinakar chuymacht'ir Diosax Titon jutañap tuqiw chuymacht'istu.

7 Janiw Jupar jutatap laykuki, jan ukasti chuymacht'atätap laykuw chuymacht'atäna, kunapachatä jupajj nayar taqe chuyma munapjjatam, llakisiipjjatam, nayar taqe chuyma amtapjjatam yatiyapjjatäna. ukhamatwa juk'amp kusisiyäta.

8 Nayajj mä cartampi jumanakar llakisiyapkichiyätjja, janiw arrepentisipkti, arrepentisipkichiyätsa, nayajj amuyasta uka pachpa cartajj mä juk'a tiempotak llakisiyapjjtamjja.

9 Jichhasti nayajj janiw jumanakat llakisiipjjatam laykuti, jan ucasti arrepentisipjjatam laycuw kusisita.

10 Diosan t'aqhisiñapax arrepentisiñaruw puriyi, qhispiyasiñataki, jan arrepentisiñataki.

11 Uñtapxam aka pachpa, jumanakax Diosar yupaychañ tuqit llakisiipxtaxa, kunjämsa jumanakan sum amuyt'asipxtaxa, jisa, kunjämsa q'umachasipxtaxa, jisa, kunja colerasiñasa, jisa, kunja axsarañasa, jisa, kunja jach'a munañasa, jisa, kunja ch'amampisa, jisa, ¿kuna venganzasa! Taqi kunan jumanakax aka tuqit qhan arsupxañamatakiw askit uñjasipxtaxa.

12 Uqhämasti, nayajj jumanacar qillqt'apcäyät ucosa, janiw jan wali luririp layku lurcäti, jan ucasti jan wali t'aqesiñap laycu, jan ucasti Diosan nayrakatanacajj jumanacar uñjapjjatamajj jumanacaru uñnaqapjjjañapataqui.

13 Ukatpï jumanakan chuymacht'atäpaxamat chuymacht'asipxta, Titon kusisiñap laykux juk'ampiw kusisipxta.

14 Nayatix jumanakat jupar jach'añchasktxa, janiw phinq'askti. Ucampis kunjämtejj jumanacarojj taqe kuns cheqpach parlapsma, ukhamarakiw nayan jach'a jach'a tukutajajj cheqäjjeti.

15 Jupajj jumanacarojj juk'amp munasiñampiw uñjapjje, taqe jumanakan ist'apjjatamat amtasiski, kunjämtejj jumanakajj ajjsarañampi, khathatt'asis jupar katoqaphta uk amtasisa.

16 Ukhamajj taqe kunan jumanakar confiyatajat wal kusista.

8 JAQTHAPI

1 Jilatanaka, Macedoniankir iglesianakar Diosan khuyapayasiñap uñt'ayañ munapxma.

2 Jach'a t'aqhisin yant'äwinxa, jupanakan kusisiñapasa, jach'a pisin jakasiñapas juk'amp jach'a khuyapayasiñan qamiriñapkama.

3 Jupanakan ch'amapatjja, nayajj qhanañcht'twa, jisa, ch'amapat sipansa jupanak pachpaw munapjjäna;

4 Jupanakajj wal mayisipjjapijetu, uka regalo katoqapjjañajataki, santo jaqenakar serviñasataki.

5 Jupanakasti janiw kunjamtä suyapkayätan ukhamak lurapkänti, jan ukasti nayraqat Tatitur katuyasipxäna, jiwasarus Diosan munañaparjamaw katuyasipxäna.

6 Titoruw munapxta, kunjamtä jupax qalltawaykatayna ukhama, ukhamarakiw jumanakan khuyapayasiñap tukuyapxanämataki.

7 Ukhamasti, jumanakax taqi kunansa, iyawsäwinsa, arunaksa, yatiñansa, taqi ch'amampi, nanakar munasiñampis jilxattapxtaxa, ukhamarakiw aka khuyapayasiñampi jilxattapxäta.

8 Nayajj janiw mandamiento layku parlkti, jan ukasti mayninakan nayrar sartapjjatap laykuw arsta, ukhamat jumanakan taqe chuyma munasipjjatam uñacht'ayañataki.

9 Jumanakax Jesucristo Tatitusan khuyapayasiñap yatipxtawa, jupax qamirikhchinsa, jumanak laykuw pisinkañar tukuwayxi, ukhamat pisinkañap tuqi qamiripxanämataki.

10 Aka tuqiw nayax iwxt'apxma, jumanakatakix wali askiwa, jumanakax nayratpach janiw lurañ qalltawayapktati, jan ukasti mä mara nayraw nayrar sartañ qalltapxtaxa.

11 Jichhasti uk lurapxam; Ukhamat kunjämtix munañatak wakicht'atäpkäyät ukhama, ukhamarakiw kunatix jumanakax utjki ukanakat mä lurawix utjañapa.

12 Nayraqatax maynix munañaparjam amuyt'askchixa, maynix kunjämtix utjki ukarjamaw katuqasi, janiw jan utjki ukarjamakiti.

13 Janiw nayajj yaqha jaqenakan jan sinti llakisipjjañap munkti, jumanakas q'epinak apt'atäpjjanämataki.

14 Ukampis mä kikapixxam, jichha pachax jumanakan walja yänakamax jupanakan pisin jakasipxanäpataki, jupanakan walja yänakapax jumanakan pisin jakasipxanäpataki.

15 Qellqatanjja siwa: "Khititejj walja apthapkäna ukajj janiw kuns tukuskänti. Khititejj juk'ak apthapkäna ukajj janiw pist'känti.

16 Ucampis Diosarajj yuspäratäpan, jupajj jumanaca laycuw Tito chachan chuymapan taqe chuyma chuym churäna.

17 Chiqpachansa Jesusax uka ewjtt'awirux iyaw sänwa. Ukampis juk'amp nayrar sartasinxä, jupa pachpaw jumanakan ukar saräna.

18 Jupamp chikasti jilataruw khitanipxta, jupar jach'añchañatakiw taqi iglesianakan suma yatiyäwinakap yatiyapxi.

19 Janiw ukakipkakiti, jan ukasti, iglesianakat ajllitaki uka khuyapayasiñampi nanakamp chika sarañataki, uka

khuyapayasiñax nanakamp chika Tatitur jach'añchañataki, jumanakan wakicht'at amuyuman yatiyañataki.

20 Ukhamat jithiqtapxam, jan khitis aka jach'a churäwinakat juchañchañapataki.

21 Tatitun nayraqatapanki, jan ukasti, jaqinak nayraqatan chiqapar uñjapxam.

22 Jilajaruw jupanakamp chika khitanipjja, juparajj walja kutiw walja lurañanakan ch'amachasitap uñacht'ayapjja, ukampis jichhajj juk'amp ch'amañcht'ataw jumanakar confiyapijsma.

23 Maynitix Titot jiskt'askchixa, jupaw nayan yanapirijaxa, jumanakat yanapiri masinakajasa, jan ukax jilanakasat jiskt'asipxaspa, jupanakax iglesianakan khitanakapäpxiwa, Criston jach'a kankañaparakiwa.

24 Ukatpi jumanakax jupanakar, iglesianak nayraqatan uñacht'ayapxam, munasiñam uñacht'ayapxam, jumanak layku jach'a jach'a tukupxatax uñacht'ayapxam.

9 JAQTHAPI

1 Qullan jaqinakar yanapt'añ tuqitxa, nayatakix inamayakiwa jumanakar qillqañaxa.

2 Nayajj yattwa kunjämtejj jumanacajj nayratpach amuyt'asipkta ukjja, Macedonia markankirinarak jumanakat jach'añchapjjsma, Acaya markajj mä mara nayraw wakicht'atäjjäna. Jumanakan taqe chuyma ch'amachasipjjatamjja, waljaniruw chuym ust'ayi.

3 Ucampis nayajj jilatanakaruw khitanta, jumanakat jach'añchasiñajj inamayañapataki. Ukhamat kunjämtix sistxa, wakicht'atäpaxanämataki.

4 Macedonia markankirinarakatix nayamp chik jutasin jan wakicht'at jikxatapxätamxa, nanakax (janiw sapxsmati) uka pachpa jach'a jach'a tukuñat phinq'achasipxanäni.

5 Ukatwa nayajj jilatanakar ewjtt'añajajj wakisina, jupanakajj nayratpach jumanakan ukar sarapjjañapataki, kunatä jumanakajj nayratpach yatipkta uka wajjt'anak churapjjañapataki, ukhamat wajjt'atak wakicht'atäpjjanäpataki, jan munañaniñataki.

6 Ucampis nayajj sistwa: "Khititejj juk'ak yapuchaski ukajj juk'ak apthapirakiniwa" sasa. Khititejj wal yapuchaski ukajj walja cosecha apthapirakiniwa" sasa.

7 Sapa maynix kunjämtix chuymapan amtki ukhamarjam churpan; janirakiw munasiñampi, ni wakisiwimpisa, Diosax kusisit churir jaqirux wal munasi.

8 Diosax taqi khuyapayasiñampiw jumanakar yanapt'aspa. Ukhamat jumanakax taqi kunan ch'amanipxanämataki, taqi aski luräwinakampi phuqt'asipxanämataki.

9 (Kunjämtix Qillqatan siskixa: "Jupax ch'iqintawayiwa, pisinkirinarakuw churaraki;

10 Khititejj yapuchirirojj jatha churki ukajja, jumanakwa manq'a churaraki, yapuchat jathanakamsa waljaptayarakiwa, cheqapar sarnaqañamsa achunak jiltayaraki.

11 Taqi kunan qamiripatatäpxtwa, taqi khuyapt'ayasiñaruw puripxta, ukaw Diosar yuspärañ yanapt'istu.

12 Uka luräwinak lurañax janiw qullan jaqinakan jan walt'äwipaki phuqkiti, jan ukasti Diosar walja yuspärañampiw jilxattaski.

13 Jupanakasti Diosar jach'añchapxi, Criston suma yatiyäwipar ist'apxatamata, jupanakaru, taqi jaqinakaru taqi chuyma churapxatamata.

14 Jupanakajj jumanak layku mayisipijjatap laykuw Diosan khuyapayasiñap jumanakar munasipijjatam.

15 Diosar yuspäratäpan, jan arsuñjam churäwip layku.

10 JAQTHAPI

1 Naya Pablo pachpaw Criston llamp'u chuymanitapa, llamp'u chuymanitapat achikt'apxasma, jupasti jumanak taypin jisk'a chuymanitwa, ukampis jan ukankasinxa, jan axsart'asaw jumanakar uñjapxasma.

2 Ucampis achikt'apxsmawa, jan ajjsarirñajataki, uqhamarac nayajj jan ajjsariricta ucajja, yaqhepanaca contrajj jan ajjsaririctwa, jupanacasti jañchin munañaparjam sarnaqksnas ukham amuyapijetu.

3 Jiwasajj jañchin munañaparjam sarnaqkstanja, janiw jañchin munañaparjam nuwasipktanti.

4 (Ch'axwäwisan armanakapax janiw jañchin armanakapakiti, jan ukasti Dios tuqiw ch'aman ch'aman ch'aman uraqinak t'unjañataki).

5 Amuyunaksa apanukupxam, taqi kuntix Diosar uñt'añ contra jach'a jach'a tukupki ukanaksa, taqi amuyunak katuntapxam, Cristor ist'apxañapataki.

6 Jumanakajj ist'asiripjjañam phoqasjjani ukhajj taqe jan ist'asiripki ukanakat kutt'ayañatak wakicht'atäppjam.

7 ¿Jumanakax anqan uñaqapjamat uñch'ukipxta? Maynitix Cristonkiwa sasin jupa pachpar atinisichixa, jupa pachpat mayamp amuyt'pan: kunjämtix jupax Cristonkki ukhama, jiwasax ukhamarakiw Cristonktanxa.

8 Nayajj juk'amp jach'añchaskäjjja, Tatitojj ch'amañicht'añatakejj churkistu, jan jumanakar tukjañataki, ukampis janiw phenq'asirikti.

9 Ukhamat nayajj cartanak toqejj jumanakar jan ajjsarayañ munapkäyätjja.

10 Cartanakapajj wali ch'amaniwa, wali ch'amaniwa sasaw sapjje. ukampis janchipan uñstatapax jan ch'amaniwa, arsutapas jisk'achatawa.

11 Ukham jaqejj akham amuyt'pan: "Jan utjkani ukhajj cartanak toqew arunak parlktanja, ukankaskañäni ukhajj ukham lurañäni" sasa.

12 Nanakax janiw jakhüwinak uñt'ayañ atinaktanti, janirakiw yaqhip jach'añchasinakampis uñtasksnati, jan ukasti jupanakpachaw tupusipxi, maynit maynikam uñtasisinx, janiw yatiñanipkiti.

13 Ucampis janiw nanacajj jan sinti jach'a jach'a tukupcäti, jan ucasti kunjämtejj Diosajj churquitu ucjamaw jach'achasiñäni, jumanacaru puriñamataki.

14 Nanakax janiw jumanakar jan puripksnas ukham ch'amachasipkti.

15 Jan jach'a jach'a tukuñasataki, mä arunxa, yaqha jaqinakan irnaqatapat jach'añchasiña. ukampis jumanakan iyawsäwimax juk'amp jilxattatäxani ukkhaxa, jumanak tuqiw jach'aptapxäma, munañanakajarjama.

16 Jumanakat juk'amp jaya cheqanakan suma yatiyäwinak yatiyañasataki, jan ukasti yaqha jaqen amparanakasatak wakicht'at yänakapat jach'añchasiñatakejjja.

17 Khititejj jach'a jach'a tukuriki ukajja, Tatitut jach'añchatäpan.

18 Khititejj jupa pachpa jach'añchki ukajja, janiw khitiruti Tatitut jach'añchki ukarjam uñjatäjjeti.

11 JAQTHAPI

1 Diosax jumanakax jan amuyt'asiritäxan mä juk'a aguantapxitasma.

2 Nayajj jumanakat envidiasiritwa, Diosan envidiasinapampi, mä chachampi casarasiñatak casarasiñatak casarasiñatakejjja, mä q'oma virgenjam Cristor katuyañajataki.

3 Ucampis nayajj ajjsartwa, kunjämtejj katarijj kunjamtä Eva warmir sallqjkäna ukhama, ukhamarakiw jumanakajj Criston jan ch'amäki ukanak jan aynacht'ayapjañamataki.

4 Jutirinakatix yaqha Jesusat yatiyapxäta, jupar jan yatiyaphta, jumanakatix yaqha ajay katuqapxäta, uka ajayux jan katuqapktanti, jan ukax yaqha suma yatiyäwi katuqapxäta, uka arunaktix jumanakax jan katuqapktam uka arunak katuqapxäta ukhaxa, jumanakax juparux aguantapxarakismawa.

5 Nayajj wali jach'a apostolonakat sipansa janiw mä juk'sa qhepäkäyätti sasaw amuyta.

6 Ucampis nayajj jan wali arunak parlkchiyätjja, janiw yatiñ toqet parlcäti. ucampis nanacajj taqe kunanwa jumanak taypin qhanpach uñacht'ayatäppjja.

7 ¿Jumanakar jach'ar aptatäpxañamatakit jisk'achasiñax juchar purt'asta, Diosan suma yatiyäwip inaki yatiyatax layku?

8 Nayax yaqha iglesianakaruw lunthatasta, jupanakat qullqi katuqasa, jumanakar yupaychañataki.

9 Nayasti jumanakamp chikäskäyätt ukkhaxa, janiw khitirus wakt'kayätti, kunatä pist'kitu uk Macedonia markat jutir jilanakaw yanapt'apxitu naya pachpaw imasta.

10 Kunjämtix Criston chiqa kankañapax nayampikixa, janiw khitis Acaya uraqin jach'a jach'a tukuñat jark'kituti.

11 ¿Kunatsa? ¿janit jumar munassma? Diosajj yatiwa.

12 Ucampis kuntä nayajj lurkta uk lurarakäwa, ukhamat wajjt'añ munir jaqenakat apaqañataki. Jupanakasti jach'a jach'a tukupki, jiwasanakjamaw jikxatasipxañapataki.

13 Ukham k'ari apostolonaka, sallqjirinaka, Criston apostolanakaparuw tukupxi.

14 Ucampis janiw musparañajj utjquti; Supaya pachpaw mä qhana angelar tukuwayxi.

15 Ukhamasti, jupan yanapirinakapasa aski kankañ luqtirinakjam mayjt'ayatäpxani ukhaxa, janiw jach'a jach'a tukuskaspati. Jupanakan tukuyapajj luräwinakaparjamaw utjani.

16 Wasitat sista: Jan khitis nayarojj jan amuyt'asirikaspas ukham amuypaniti; jan ukhamäkchixa, jan amuyt'asir jaqjamaw katuqapxita, mä juk'a jach'añchasiñajataki.

17 Kuntä nayajj siskta ukjja, janiw Tatitut munañaparjam arskti, jan ukasti jan amuyt'asirikaspas ukhamwa arskta, jach'a jach'a tukusa.

18 Waljaniw jañchin munañaparjam jach'añchasipxi, nayasti jach'a jach'a tukurakiwa.

19 Jumanakax jan amuyt'asir jaqinakarux kusisiñampiw t'aqhisiasipxtaxa, jumanakax yatiñanipxtawa.

20 Jumanakax t'aqhisiasipxtawa, maynitix esclavöpxätam, mä jaqitix manq'antapxätam, maynitix jumanakat apanukupxätam, maynitix jach'a jach'a tukuschi, mä jaqitix ajanumat jawq'japxätamxa.

21 Nayajj jisk'achatäkasas ukhamwa arsta, jan ch'amaniksnas ukhama. Ukampis khitis jan axsart'iriki ukaxa, nayax jan axsart'iritwa.

22 ¿Jupanakajj hebreonakäpjjeti? ukhamaraki nayasti, ¿jupanakajj israelitanakäpjjeti? ukhamaraki nayasti. ukhamaraki nayasti.

23 ¿Jupanakax Criston yanapirinakapati? (Nayax mä loqhe jaqjamaw arsta) Nayax juk'ampitwa; juk'amp irnaqawinakan, juk'amp jach'a ch'akhanakan, carcelanakan juk'amp sapa kuti, jiwatanakan sapa kuti.

24 Judionakatjja, phesqa kutiw pusi tunka jawq'jata nayajj jawq'jta, mä jaquerukiw jawq'jta.

25 Kimsa kutiw thujrunakamp jawq'japxitu, mä kutix qalamp k'upjataw uñjasiwayta, kimsa kutiw barcon t'aqhisiyata, mä arumax mä uruw manqha taypinktxa.

26 Walja kuti saräwinakanxa, uma taypin jan walt'äwinakanxa, lunthatanakan jan walt'äwinakapansa, markajankirinakan jan walt'äwinakapansa, yaqha markankirinakan jan walt'äwinakapansa, markan jan walt'äwinakansa, wasaran jan walt'äwinakansa, qutan jan walt'äwinakansa, k'ari jaqinak taypin jan walt'äwinakansa jilanaka;

27 Qarita, t'aqhisina, sapa kuti uñch'ukiña, manq'at awtjata, umat pharjata, ayunaña, thaya, q'ala jan isiniña.

28 Anqankir yänakat sipansa, sapa uruw nayar purt'itu, taqi iglesianakan llakinakapat sipansa.

29 ¿Khitis jan ch'amani, nayasti jan ch'amanikti? ¿Khitis chuym ust'ayasi, nayasti jan phichhantkti?

30 Nayatix jach'a jach'a tukuñ munaschixa, jan ch'amanitaxat jach'a jach'a tukuñ munta.

31 Jesucristo Tatitusan Dios Awkipa, wiñay bendicitäki ukax yatiwa, janiw k'ariskiti.

32 Damasco markanjja, Aretas reyin p'eqt'at gobernadorapaw Damasco markankir mä guerrampi uñjana, nayar katuntañ munasa.

33 Mä canastat mä ventanatwa pirqa jak'ar jaquntatäyäta, ukatsti amparapat qhispiyätwa.

12 JAQTHAPI

1 Jach'a jach'añchasiñax janiw nayatakix askikiti. Tatitun unañchäwinakaparu, uñacht'äwinakaparuw purirakī.

2 Tunka pusini marat jilaw Criston mä jaqir uñ'ta, janchit uñ'tata, janchit mistutapa, janiw yatiskti, Diosax yatiwa;

3 Nayasti ukham jaqirux uñ'twa, (janchipansa, janchit mistusa, janiw yatkti: Diosax yatiwa;)

4 Jupajj mä paraisoruw apatäjjäna, jan arsuñjam arunak ist'arakina, uka arunakjja janiw mä jaqen arsuñapajj wakiskiti.

5 Ukham jaqit jach'añchaskä, ukampis janiw naya pachpat jach'añchaskäti, jan ukasti jan ch'amanitax laykuw jach'añchaskä.

6 Nayajj jach'a jach'a tukuñ munkchiyätjja, janiw loqhe jaqëkäti. Chiqpach arsuñ munta, ukampis jichhax janiw khitis nayat juk'amp amuyt'añapataki, jan ukax nayat ist'atapat sipan juk'amp amuyt'añapataki.

7 Jach'a uñacht'äwinakampi jan jach'a jach'a tukuñajatakisti, mä ch'aphiw jañchijan churitu, Supayan khithanitapax nayar jawq'jañapataki, jan juk'amp jach'ar aptatäñajataki.

8 Ukatsti kimsa kutiw Tatitur achikt'asiyäta, nayat jithiqtañapataki.

9 Jupasti sarakituwa: —Nayan khuyapayasiñaxax jumatakix wakisiwa, ch'amaxax jan ch'amanitax wali ch'amawa —sasa. Ukhamajj nayajj wali kusisitaw jan

ch'amanitajjat jach'añchasiñ munta, ukhamat Criston ch'amapajj nayar jak'achasiñapataki.

10 Ukatwa Cristo layku jan ch'amanita, jisk'achata, jan walt'awinaka, arnaqata, t'aqhisinakan taypin kusisita.

11 Nayajj jach'a jach'a tukuñan mä loqhe jaqëjjtwa; jumanakax nayaruw wayt'apxista, jumanakan jach'añchatäñajapuninwa, janis kunäkchiyätsa, janiw kunatsa jach'a apostolanakat qhipharkti.

12 Chiqpachansa, mä apostolon unañchanakapxa jumanak taypin pacienciampi, unañchanakampi, muspharkañanakampi, jach'a luräwinakampiw lurapxtaxa.

13 ¿Kunatsa jumanakax yaqha iglesianakat sipan juk'amp jisk'achasipxtaxa, janitix naya pachpax jumanakatak jan ch'am tukuskayätti? aka jan wali luratax pampachapxita.

14 Uñtappam, kimsir kutiw jumanakan ukar jutañatak wakicht'atäxtxa; Nayasti janiw jumanacaroyj ch'amäcäti, janiw jumanacan munañam thaqcäti, jan ucasti jumanacaruw thaqta, janiw wawanakajj awk taykapataqui apthapjjañapäquiti, jan ucasti awk taykajj wawanakap laycu.

15 Nayasti wali kusisitaw jumanak layku gastä, gastatäxarakäwa; jumanakar juk'amp munaskäyät ukhasa, juk'amp jan munatätwa.

16 Ukhamäpan, janiw nayajj jumanakar mä q'epi churapksmati, ukampis k'ari chuymañisajj sallqjañampiw katjapjjsma.

17 ¿Khitinakarutix jumanakar khithkayäta ukanakat maynimpit jumanakat askinak jikxatapxta?

18 Titoruw achikt'asta, jupamp chikaw mä jilar khitharakta. ¿Titox jumat askinak jikxatta? ¿janit pachpa ajayumpi sarnaqapxta? sarnaqapxta janiw pachpa thakhinjam sarnaqapkti?

19 Mayampi, ¿jumanakax amuyapxtati, nanakax jumanakat perdón mayipxasma? Munat jilatanaka, Dios nayraqatan Cristo tuqiw parlapxta, ukampis jumanakan ch'amañcht'atäpaxañamatakiw taqi kuns lurapxta.

20 Nayajj ajsartwa, jutkä ukhajj janiw kunjamtī nayajj munkta ukham jikjjatapjjäma, nayajj jumanakar jan munapkäyät ukham jikjjatapjjäma. punkiñanaka, ch'axwañanaka:

21 Jumanak taypin jan juchar puripkä ukapachasti, Diosax jumanak taypin alt'at chuymaññajataki, ukat walja juchar purt'asiñajataki, q'añu luräwinakatsa, wachuq jucha luräwinakatsa, q'añu jucha lurañanakatsa jan arrepentisipxañapataki.

13 JAQTHAPI

1 Akax kimsir kutiw jumanakan ukar jutta. Pä jan ukax kimsa testigonakan lakaparjamaw taqi arunakax chiqapar uñjatäni.

2 Nayajj nayrajj sapjjsmawa, payir kutis ukankaskäyät ukham yatiyapjjsma. Jichhajj jan ukankasajja, jichhajj jucha luririnakarusa, taqe jaqenakarus qellqaniraktwa, nayatejj wasitat jutaskä ukhajja, janiw khuyapt'ayaskäti.

3 Jumanakax Criston nayamp parlatap uñacht'ayañ munapxtaxa, jumanakatakix janiw ch'amanikiti, jan ukasti jumanakan ch'amaniwa.

4 Jan ch'amanitapat ch'akkatatäkhinsa, Diosan ch'amapampiw jakaski. Jiwasajj jupan jan ch'amanipjjtwa, ukampis Diosan ch'amapampiw jupamp chika jakasiñäni.

5 Jumanaka pachpat amuyt'asipxam, iyawsäwimanti janicha. juma pachpa uñacht'ayapxam. ¿Janit jumanakax yatipkta Jesucristox jumanak taypinkatapxa, janitix jumanakax jan walit uñjatäpkäta ukkhaxa?

6 Ucampis nayajj jumanacajj yatipjjätawa, janiw nanacajj jan apanukutäpkti.

7 Jichhasti Diosaruw mayipxsma, jan kuna jan walinak lurapxañamataki; janiw nanakax wali askit uñt'ayasiñ munapkti, jan ukasti jumanakax chiqa kankañ lurapxañamataki, nanakax jan wali jaqinakjamäpkchiyätsa.

8 Janiw kunatı cheqäki uka contrajj lurasksnati, jan ukasti cheqa yatichäwi contraw lursna.

9 Nanakax jan ch'amanïpkäyät ukhax kusionipxanwa, jumanakasti ch'amanïpxaraktawa.

10 Ukatpi nayax akanak jan utjkasax qillqt'ta, jan ukankaskäyät ukkhaxa, Tatitux ch'am churkitu ukarjama, jan t'unjañataki.

11 Tukuyañatakix jilatanaka, despedida. Jan pantjasirïpxam, suma chuymacht'atäpxam, mä sapa amuyunïpxam, suman jakasipxam; munasiñampi, sumankañampi Diosax jumanakampïniwa.

12 Qullan jump'att'asis aruntt'asipxam.

13 Taqi santonacaw aruntt'apxsma.

14 Tatit Jesucriston khuyapayasiñapasa, Diosan munasiñapasa, Qullan Ajayun mayachasiñapasa taqi jumanakampïpan. Amén. (Corinto markankirinakar payir cartajja, Titompi Lucasampejj Macedonia markankir Filipos markat qellqatänwa).

Gálatas markankir jaqenaka

1 JAQTHAPI

1 Pablo, apóstol, (janiw jaqit jutkiti, janirakiw jaqi tuqikiti, jan ukasti Jesucristompi, Dios Awkimpaw jiwatanak taypit jaktayäna).
2 Nayamp chikäpki uka jilatanakax Galacia markankir iglesianakaruw apayapxarakta.
3 Dios Awkisampi, Jesucristo Tatitusan khuyapayasiñapampi, sumankañampi.
4 Jupa pachpaw juchanakas layku katuyasi, aka ñanqha pachat qhispiyañataki, Dios Awkisan munañaparjama.
5 Juparoyj wiñayatak jach'añchatäpan. Amén.
6 Criston khuyapayasiñapar jawsapktam uka Diosat yaqha suma yatiyáwir jank'ak jithiqtapxatamat wal muspharta.
7 Ukajj janiw yaqhakikiti; Ucampis yaqhepajj jumanacaroyj t'aqhesiyapije, Criston suma yatiyáwip mayjt'ayañ munapijaraqui.
8 Jiwasasa, alajjpachata jutir mä angelasa, jumanakar yatiyapksma uka suma yatiyáwinakat sipansa yaqha suma yatiyáwinak yatiyaskstanjja, maldecatäpan.
9 Kunjamti nayrajj sisttanjja, jichhajj mayampiw sista: Maynitejj jumanakar katoqapka uka suma yatiyáwinakat sipansa yaqha suma yatiyáwinak yatiyapjjätam ukhajja, maldecatäpan" sasa.
10 ¿Jichhax jaqinakar amuyt'ayaskta, jan ukax Diosarus amuyt'ayaskta? ¿Jaqinakar kusisiyañti thaqhaskta? Nayatejj jaqenakar kusisiyañ munkchiyätjja, janiw Criston esclavopäkiriskayätti.
11 Jilatanaka, nayasti sapxasma, nayat yatiyat suma yatiyáwinakax janiw jaqinakjamäkiti.
12 Nayasti janiw jaqit katuqkti, janirakiw yatichapkituti, jan ukasti Jesucriston qhanañchäwip tuqiw uk katuqta.
13 Jumanakax nayrax judionakan yupaychäwipan sarnaqatax ist'apxtawa, kunjämtix Diosan iglesiapar arknaqawayta, ukat ina ch'usar apt'awayta.
14 Judionakan yupaychäwipanjanja, nayar uñtasit walja jaqenakat sipansa juk'amp askiwa, nayra awkinakajan sarnaqäwinakap ist'asa.
15 Ucampis Diosajj wal kusisiyana, jupasti taykajan purakapat jaljtawayitu, khuyapayasiñap laykuw jawsanitu.
16 Naya tuqi Yuqap uñacht'ayañapataki, ukhamat yaqha markanakar yatiyañataki. Ukspachaw jan jañchimp, wilampi parlt'askti.
17 Janirakiw Jerusalén markarsa naya nayra apostolonakäpkäna ukanakar makhatkti. Ucampis nayasti Arabia markaruw sarjja, ukatsti Damasco markaruw kutt'jja —sasa.
18 Kimsa mara qhepatjja, Pedror uñjiriw Jerusalén markar sarjjayäta, ukatsti tunka phesqani uruw jupamp qheparayäta.
19 Ukampis yaqha apostolanakax janiw khitirus uñjkti, jan ukasti Tatitun Santiago jilaparuw uñjta.
20 Kuntti nayajj jumanakar qellqapksma ukanakajja, Dios nayraqatanjja, janiw k'ariskti.
21 Uka qhipatsti Siria, Cilicia markanakar puriwayta.
22 Judeankir iglesianakan Cristomp mayakäpkäna ukanakasti janiw jupar uñt'apkänti.

23 Ucampis jupanacajj ist'apjjänwa: "Khititejj nayrajj arknaquistu ucajja, jichhajj nayrajj t'unjkäna uka iyawsäwit yatiyasqui" sasa.

24 Jupanakasti naya tuqiw Diosar jach'añchapxäna.

2 JAQTHAPI

1 Tunka pusini mara qhipatsti, Bernabeampi chika Jerusalén markaruw kutt'awaytxa, Titorus irpxarakiwa.
2 Nayasti Diosan arunakap yatiyañ toqew makhatawayta, kawkir suma yatiyáwinakti nayajj jan judiöpki ukanakar yatiykta ukanakaru, ukampis suma uñt'atäpki ukanakarukiw yatiyta, ukhamat inamaya t'ijttjañajataki, jan ukajj t'ijttjañajataki.
3 Ukampis nayamp chikäskäna uka Titosa janiw circuncidatäñapäkänti.
4 K'ari jilanakan jan yatkasaw mantanipxäna, jupanakax Cristo Jesusan qhispiyatäñasatak uñjiriw jamasat mantanipxäna, ukhamat esclavonakar tukuyapxäñasataki.
5 Jupanakarusti ist'asaw ist'apxta, janiw mä horasa; Ukhamat suma yatiyáwin chiqha kankañap jumanakampiskañapataki.
6 Ukampis khitinakatiw mä juk'a jaqinakäpkaspas ukham uñt'atäpki ukanakatxa, (kunatix jupanakax utjkchixa, nayatakix janiw kunäkisa, Diosax janiw khitin jaqipsa katuqkti).
7 Ukampis jan circuncidatäpki ukanakan suma yatiyáwip nayar katuyatäta uñjasaxa, kunjämtix Pedror katuyatäkän ukhama.
8 (Khititix Pedrompix apostoläñatak ch'amachaskäna ukax jan judiöpki ukanakarux wali ch'amapuninwa).
9 Santiagompi, Cefasampi, Juanampisti, mä jach'a khuyapt'ayasir uñt'asin nayampiru, Bernabeampiru, maynit maynikam kupi amparanak churapxitu. ukhamat jiwasax yaqha markanakar sarañataki, jupanakax circuncisión ukar sarapxäñasataki.
10 Jupanakakejja, pisinkirinakat amtasiñaswa munapijjäna; uka pachparakiw nayajj lurañ munayäta.
11 Pedroj Antioquía markar purinkäna ukhajja, nayajj jupar juchañchatäta laykuw sayt'asiyäta.
12 Janir Santiagot mayninakax jutkasinx, jan judiöpkis ukanakamp chikaw manq'asirina.
13 Mayni judionakasti ukhamarakiw jupamp chika sarnaqapxäna. Ukhamatwa Bernabesajj jupanakan k'arinak lurasajj apajjjäna.
14 Ukampis Diosan suma yatiyáwiparjam jan chiqapar sarnaqatap uñjasax Pedroruw taqini nayraqatan sista: "Jumatix judío jaqitaxa, jan judío jaqinakjam sarnaqasktaxa, jan judionakjam sarnaqasktaxa, ¿kunatsa wayt'asma" sasa jan judiöpki ukanakajj judionakjam jakapjjäñapataki?
15 Jiwasajj judionakäppjtanjanja, janiw yaqha markankirinakan juchararäpaktanti.
16 Maynix janiw kamachirjam chiqapar uñjatäkiti, jan ukasti Jesucristor iyawsatap laykuw chiqapar uñjatäta yatiptaxa, jiwasax Jesucristoruw iyawsapxta, ukhamat Cristor iyawsäwi layku chiqapar uñjatäñasataki, janiw kamachirjam phuqhatap laykukiti : kamachin luräwinakap laykux janiw khiti jaqis chiqapar uñjatäkaniti.
17 Cristo layku chiqapar uñjatäñ munasaxa, jucharar jaqinakäksna ukhaxa, ¿Cristox juchan luqtiripati? Diosajj jan waliñpan.

18 Nayatix t'unjkayäta ukanak wasitat sayt'ayaskä ukhaxa, naya pachpaw jan wali lurir tukustxa.
 19 Nayasti kamachi tuqiw jiwatätxa, Diosar jakañajataki.
 20 Cristomp chikaw ch'akkatat uñjasta, ukampis jakaskaktwa. ukampis janiw nayajj nayäkti, jan ukasti Cristow nayamp jakaski, jichhajj jañchin jakasktajja, Diosan Yoqapar iyawsañampiw jakaskta, jupaw nayar munasitu, naya laykojj jupa pachpaw katuyasi.
 21 Diosan khuyapayasiñapxa janiw aynacht'aykti, chiqapar sarnaqañax kamachi tuqi jutchixa, Cristox inamayakiw jiwxi.

3 JAQTHAPI

jumanak taypin ch'akkatat uñjasi ?
 2 Nayasti jumanakat yatiñ munapxma: “¿Ley luräwinakampi, jan ukax iyawsäwin ist'asinha Ajayun katuqapxtaxa?
 3 ¿Ukham jan amuyt'asiripxtati? Ajayumpi qalltasinx, ¿jichhax jañchin janchi tuqir phuqt'atäpxtati?
 4 ¿Jumanakax inamayakiw ukham t'aqhisinänak t'aqhisipxta? inamayakichi ukhaxa.
 5 Ukhamasti, khilitix jumanakar Ajayun luqtki, jumanak taypin milagronak lurki ukaxa, ¿Ley tuqi jan ukax iyawsäwi ist'asa?
 6 Abrahamax Diosar iyawsäna, jupatakix aski jaqit uñt'atäxänwa.
 7 Jumanakax yatipxam, iyawsirinakax Abrahaman wawanakapäpxiwa.
 8 Qellqatasti Diosajj iyawsäwi layku jan judiöpki ukanakar cheqapar uñjañ munatap yatisajja, Diosan suma yatiyäwinakap nayraqataw Abrahaman yatiyäna: “Jumampiw taqe markanakajj bendicitäpjjani” sasa.
 9 Ukhamasti iyawsäwinipki ukanakajja, Diosar jan jitheqtir Abrahamamp chikaw bendicitäpjjie.
 10 Khitinakatix kamachirjam lurapki ukanakax ñanqhachatäpxiwa, Qillqatan qillqatawa: “Khilitix kamachi libron qillqatäki ukanak jan phuqkaspa ukanakax maldecitawa” sasa.
 11 Dios nayraqatanjja, janiw khitis kamachirjam askit uñjatäkaniti, ukajj qhanawa: “Aski jaqejj iyawsäwi laykuw jakani” sasa.
 12 Kamachix janiw iyawsäwit jutkiti, jan ukasti: “Khilitix uka kamachinak phuqki ukax uka kamachimpiw jakani” sasa.
 13 Cristox Leyin maldicionapat qhispiyistu, jiwasa laykux mä maldicionaruw tukuwayi, Qillqatanx akham siwa: “Maldecitäpxiwa khilitix mä quqar warkt'atäki ukaxa” sasa.
 14 Ukhamat Abrahaman bendicionapax Jesucristo tuqi jan judiöpki ukanakar puriñapataki. ukhamat iyawsäwi tuqi Ajayun arsutap katuqañasataki.
 15 Jilatanaka, nayajj jaqenakan sarnaqäwiparjamaw arsta. Uka arust'äwix mä jaqin arust'äwipäkehisa, chiqapar uñjatächixa, janiw khitis chhaqtaykaspati, janirakiw uka arust'äwirus yapxatkaspati.
 16 Abrahamampiru, wawanakaparus arsutanakaparmaw phuqhasina. Jupasti janiw siskiti: “Jathanakarus, walja jaqinakjam” sasa. jan ukasti mä sapa jaqit uñt'atawa: “Wawamaru, Cristowa” sasa.
 17 Nayasti aka arust'äwxa, nayratpach Diosax Cristo tuqi ch'amanchatäkän uka arust'äwi, pusi patak kimsa tunka

maranak qhipat utt'ayat kamachix janiw chhaqtayatäkaspati, uka arust'äwix inamayakñapataki.
 18 Uka herenciatix kamachit jutchixa, janiw juk'amp arsutäxiti.
 19 Ukhamasti, ¿kunatsa kamachirjam sarnaqañax wakisi? Jucha lurañanak laykuw yapxatasina, khilitutix arskäna uka wawax puriniñapkama; ucat mä angelan amparapan utt'ayatäjjänwa.
 20 Maynix janiw mä jaqimp chikachasiñapäkiti, jan ukasti Diosax mä sapakiwa.
 21 Ukhamasti, ¿uka kamachix Diosan arsutanakap contrati? Diosax jan jark'panti, mä kamachitix jakañ churkaspän ukax utjaspän ukaxa, chiqapar sarnaqañax kamachi tuqiw utjaspäna.
 22 Ukampis Qillqatax taqiniruw juchar tukuyi, Jesucristor iyawsäwi layku arsutax iyawsirinakar churatäñapataki.
 23 Ukampis janir iyawsäwix purinkipanxa, Leyirjam phuqt'atäpxayätwa, uka iyawsäwix qhipat uñacht'ayatäñapkamaw jist'antatäpxta.
 24 Ukatpi Ley yatichirix Cristor irpkistu, ukhamat iyawsäwi layku chiqapar uñjatäñasataki.
 25 Ukampis iyawsäwix purinxi uka qhipatsti, janiw yatiqañ utan yatichiripan apnaqatäxxtanti.
 26 Jumanakax taqiniw Diosan wawanakapäpxtaxa, Cristo Jesusar iyawsapxtaxa.
 27 Khitinakatix Cristor bautisatäpkta ukanakax Cristompiw isthapisipxtaxa.
 28 Janiw judiosa, griego jaqisa, esclavosa, libre jaqisa, chachasa, warmisa, taqiniw Cristo Jesusan mayäpaxtaxa.
 29 Jumanakatix Criston wawapäpxstaxa, Abrahaman wawanakapäpxtaw, arsutaparjam herencia katuqapxarakatawa.

4 JAQTHAPI

1 Jichhasti nayajj sistwa: Herencia katoqerijj wawakiskchejja, janiw mä esclavot sipansa mayjäkaspati, taqenin apnaqiripäkchisa.
 2 Ukampis awkipan utt'ayat pachapkamaw yatichirinkan, gobernadoranakan p'iqinchatäski.
 3 Jiwasajj wawäkasinjja, akapachan esclavopäppjayätanjja.
 4 Uca tiempojj phoqhasjjäna ukhajja, Diosajj Yoqaparuw khitanina, jupajj mä warmit luratänwa, Leyirjama.
 5 Kamachimpi apnaqatäpkäna ukanakar kutsuyañasataki, ukhamat wawanakar tukuñasataki.
 6 Jumanakax wawanakapätap laykuw Diosax Yuqapan Ajayup chuymanakamar khithawayitu: “Abba, Awki” sasa.
 7 Ukatpi jumax janiw mä uywatäxtati, jan ukasti mä yuqall wawakixtaw. Jumatix mä yuqall wawakichixa, Cristo tuqi Diosan herencia katuqirirakitäwa.
 8 Ukampis Diosar jan uñt'apkäyät ukapachasti, khitinakatix jan diosäpki ukanakaruw yupaychapxtaxa.
 9 Jichhasti, Diosar uñt'apxäta, jan ukax Diosan uñt'atäxapxäta uka qhipatsti, ¿kunjamarak jan ch'amani, achikt'asir jaqinakarux mayamp kutt'apxasmasti, kawkir jaqinakatix wasitat esclavot tukuñ munapxtaxa?
 10 Jumanakax urunaka, phaxsinaka, pachanaka, maranak amtäpaxtaxa.
 11 Nayajj jumanakar ajjsarapijsmawa, jan ina ch'usat ch'amachasiipjjañamataki.

12 Jilatanaka, achikt'apxsmawa, nayjam sarnaqapxam. Nayasti jumanakjamätwa, janiw kuna jan walinaksa lurapkistati” sasa.

13 Jumanakax yatipxtawa, kunjämtix jañchin jan ch'amanitax laykux qalltan suma yatiyāwinak yatiyapxsm.

14 Jañchijan yant'āwijasti janiw jisk'achapktati, janirakiw apanukupktati. jan ukasti Diosan mä angelapjamaw katuqapxitu, Cristo Jesusjama.

15 Ukhamasti, ¿kawinkis uka bendicionat parlapkta? Nayasti arst'apxsmawa, ch'amäspa ukhaxa, jumanakax nayranakam apsusipxsmawa, ukatsti nayaruw churapxista” sasa.

16 ¿Ukhamasti, ¿janit nayajj jumanakan enemigomaru tukstija, cheqpach sapjjatajatija?

17 Jupanakajj taqe chuymaw jumanakar yanapt'apjjtamija, ukampis janiw sum uñjapktamti; jisa, jupanacajj jupanacarajj jan walt'ayapjjamataquiwa jaqunukupjjam.

18 Ukampis mä suma lurāwin taqe chuyma ch'amachasiñajj wali askiwa, janiw jumanakamp chikäskä ukhaki.

19 Wawanakajja, Cristojj jumanak taypin utt'ayasiñapkamaw mayamp nasjjayäta.

20 Jichhajj jumanakamp chikāñ munaraktwa, arup mayjt'ayañsa munta. Nayajj jumat pächasiskayätwa” sasa.

21 Kamachirjam sarnaqañ munirinakax sapxita, ¿janit kamachir ist'apkta?

22 Qellqatanjja akham siwa: “Abrahamajj pä yoqall wawanitaynawa, maynirejj mä esclavotänwa, mayniristi mä libre warmitänwa” sasa.

23 Uca esclavo warmit jutiriki ukajja, jañchin munañaparjamaw nasina. ukampis libre warmin jupax arsutaparjamaw lurasina.

24 Ukanakax mä uñacht'äwiwa, aka pä arust'äwixa; Sinai qullut jutki ukax mä esclavoruw tuku, ukax Agar satawa.

25 Aka Agar markax Arabia markan Sinai qullupawa, Jerusalén markaruw jaysaski, uka markax wawanakapampiw esclavot katuntatäski.

26 Ukampis alaxpachankir Jerusalén markax librëxiwa, uka markax taqinin taykapawa.

27 Qillqatan siwa: “Kusisim, jan wawachasir wawa; jan usuriki, jan usuntir jaqi, t'aqhisim, jach'at arnaqt'asim, ch'usa jaqisti chachani warmit sipan juk'amp wawanakaniwa —sasa.

28 Jilatanaka, Isaacjam arsut wawanakapäpxtwa.

29 Ucapachasti, kunjamtä Diosan Ajayuparjam yurir jaqejj arknaqkäna ukhama, jichhajj ukhamarakiw arknaqäna.

30 Ucampisa, ¿kunsä Qellqatajj siski? Uka esclavo warmimpiru, yuqapampiru jaqunukupxam, esclavo warmin yuqapax janiw qhispiyat warmin wawapamp chika herencia katuqkaniti.

31 Ukhamajj jilatanaka, janiw esclavo warmin wawanakapäpkti, jan ukasti libre warmin wawanakapäpjttwa.

5 JAQTHAPI

1 Ukhamasti, Cristox qhispiykistu uka qhispiyasiñan sayt'asipxam, jan mayampsa esclavöñ yugompi katuntasipxamti.

2 Naya Pablow sapxsmä, jumanakatix circuncidatäpätaxa, Cristox janiw kuna askis utjkaniti.

3 Sapa mayni circuncidatäpki ukanakarojj wasitatwa arsta: “Jupajj taqpach Ley phoqañapawa” sasa.

4 Cristox jumanakatakix inamayakikiti, khitinakatix kamachirjam chiqapar uñjatäpki ukanaka. jumanakax khuyapayasiñat jithiqtatäpxtawa.

5 Jiwasax Ajay tuqi wiyawsäwi tuqi aski kankañ suyt'añ suyt'asktanxa.

6 Jesucristompixa, circuncisión lurañasa, jan circuncisión lurañasa, janiw kuna askis utjkiti. jan ukasti, munasiñampi irnaqir iyawsañaw utji.

7 Jumanakax wali sum t'ijtxapxtaxa; ¿Khitirak jark'apxsmä chiqä yatichäwir jan ist'apxañamataki?

8 Uka amuyt'ayañax janiw khinitix jumanakar jawsapktam ukan jutkiti.

9 Mä juk'a levadurax taqpach levaduraruw tukuyi.

10 Nayasti Tatitu tuqi wiyawsäwi jumanakar atinisipxsmä, jumanakax janiw yaqha amuyunipkätati, jan ukasti khinitix jumanakar t'aqhisiyapkätmäxa, khinitix jupar t'aqhisiyapkätmäxa.

11 Jilatanaka, nayatix circuncisión tuqit yatiyasktaxa, ¿kunatsa arknaqatäskta? ukatsti cruzan juchapax tukusxiwa.

12 Nayajj muntwa jupanakajj jan walt'ayapjjamataki.

13 Jilatanaka, qhespiyatäñatak jawsatäpjjtawä. jan ukasti jan qhispiyasiñxa jañchin munañatak apnaqapxamti, jan ukasti munasiñampiw maynit maynikam luqtapxam.

14 Taqi kamachix mä arukiw phuqhasi. Jaqi masimarux juma pachpar uñtataw munasiñama.

15 Jumanakatix maynit maynikam ch'akhusipxata, manq'antasipxata ukaxa, amuyasipxam, ukhamat maynit maynikam jan tukjasipxañamataki.

16 Ukhamasti, akham sasaw sista: Ajayun munañaparjam sarnaqapxam, janirak jañchin munañanakap phuqapkäti —sasa.

17 Janchix Ajayun contraw munañapa, Ajayux jañchin munañap contraw muni.

18 Jumanakatix Ajayun irpaxpätämxa, janiw kamachin apnaqatäpktati.

19 Jichhasti jañchin lurāwinakapajj qhanäxiwa, ukanakajj akanakawa. Wachuq jucha luraña, wachuq jucha luraña, q'añu luraña, wachuq jucha luraña,

20 Idolonakar yupaychaña, layqasiña, uñisiña, yaqhachaña, yaqhachasiña, colerasiña, ch'axwaña, yaqhachasiña, herejia, .

21 Envidiasañanaka, jaqi jiwayañanaka, machañanaka, jach'a phunchhawinaka, ukham uñt'atanaka.

22 Ukampis Ajayun achupax akanakawa: munasiña, kusisiña, sumankaña, paciencia, llamp'u chuymañiña, suma chuymañiña, iyawsäwi.

23 Llamp'u chuymañiña, jan axsart'aña, uka jaqinak contrax janiw kamachix utjkiti.

24 Khitinakatix Cristonkapki ukanakax janchip ch'akkatapxiwa, munañanakapampi, munañanakapampi.

25 Jiwasatix Ajayunjam jakastanxa, Ajayunjam sarnaqapxarakinñäni.

26 Jan ina ch'usat jach'a jach'a tukuñ munapkañäni, maynit maynikam colerasipxamti, maynit maynikam envidiasipxamti.

6 JAQTHAPI

1 Jilatanaka, maynitix mä juchar purt'atächi, jumanakax ajay tuqin jakasirinakaxa, llamp'u chuymañ ajayumpiw

ukham jaqir kutt'ayapxam. Juma pachpa amuyt'asim, jan yant'atãñamataki" sasa.

2 Maynit maynikam q'ipinak apasipxam, ukhamat Criston kamachip phuqhaxam.

3 Maynitix jan kunākaspas ukham amuyaschixa, jupa pachpaw sallqjasi.

4 Ukampis sapa maynix lurāwinakap yant'apxpan, ukapachaw jupa sapaki kusisiñapa, janiw yaqha tuqit kusisiñapākiti.

5 Sapa mayniw q'ipinakap apasiñapa.

6 Khititejj arunak yatichki ukajja, taqe askinak yatichki ukar yatiypan.

7 Jan sallqjayasimti; Diosax janiw sawkasirikiti, kuntix maynix yapuchki ukax apthapiniwa.

8 Khititejj jañchipar yapuchki ukajja, janchipatwa jan walinak apthapini. ukampis khinitix Ajayur yapuchki ukax Ajayun wiñay jakañ apthapiniwa.

9 Jan qarjtaññiti, askinak lurañanxa, jan qarjasisax horasaparuw apthapññani.

10 Ukhamasti, taqinitak askinak lurapxaññani, juk'ampisa iyawsäwin utankirinakataki.

11 Jumanakax uñjapxtawa, kunjäm jach'a qillqat nayan amparajampi qillqt'apxsma.

12 Khitinakatix janchi tuqit suma uñacht'ayañ munapki ukanakax circuncidasipxañamatakiw wayt'apxi. Criston cruzan layku jan arknaqatäpxañapataki.

13 Jupanakas circuncidatäpki ukanakas janiw Ley phoqapkiti. jan ukasti circuncidatäñ munapxam, ukhamat jañchiman jach'añchasipxañapataki.

14 Ukampis Diosax jach'a jach'a tukuñajax jark'panti, jan ukasti Jesucristo Tatitusan cruzan ch'akkatatap layku, jupa tuqiw akapachax nayatakix ch'akkatatäxi, nayasti akapachatakiw ch'akkatatäta.

15 Cristo Jesusan mayakïppjatap laykojja, janiw circuncisión lurañasa, jan circuncidatäñasa kuna askis utjkiti, jan ukasti machaq luratätawa.

16 Khitinakatix aka kamachirjam sarnaqapki ukanakaxa, sumankañampi, khuyapayasiñampi, Diosan Israelapampi.

17 Jichhat uksarojj jan khitis llakisiykitati, nayajj Tatit Jesusan chimpunakapwa cuerpojan apt'ata.

18 Jilatanaka, Jesucristo Tatitusan khuyapayasiñapajj jumanakamp chikäpan. Amén. (Roma markat qellqat Gálatas sat qellqatanakaru).

Efesios

1 JAQTHAPI

1 Pablox Jesucriston apostolapätwa, Diosan munañaparjama, Éfeso markankir qullan jaqinakaru, Cristo Jesusar iyawsirinakaru.

2 Dios Awkisampi, Jesucristo Tatitumpi, khuyapayasiñampi, sumankañampi.

3 Jesucristo Tatitusan Diosapa, Awkiparu jach'añchatäpan, jupaw Cristo tuqi alaxpachan taqi bendicionanak churkistu.

4 Kunjämtix Diosax Janir akapachan qalltañapkamax jupar ajllkistu ukhama, munasiñampi Diosan nayraqatapan qullanñasataki, jan juchañchatāñasataki.

5 Jesucristo tuqi wawanakiñasatakix nayratpach amtawayistu, munañaparjama.

6 Jupan khuyapayasiñapan jach'añchatāñasataki, munat masinakasampi suma katuqt'istu.

7 Jupan wilap tuqiw qhispiyasiñax utjistu, juchanakasat pampachatāñasa, khuyapayasiñapan qamir'itap layku.

8 Jupajj taqe yatiñ kankañampi, ch'ikhi kankañampiw nanakar yanapt'istu.

9 Jupajj munañapan imantat yatiyāwipwa yatiyapjjetu, kunjämtejj jupa pachpa amtawayki ukarjama.

10 Ukhamat Diosax taqi kunati alaxpachankiriki, aka Uraqin utjki ukanaksa Criston mayakiñapataki. jupampis ukhamaraki:

11 Jupampiw mä herencia katoqtanjja, khitej munañaparjam taqe kunsalurki ukarjamaw nayratpach amtatātanjja.

12 Ukhamatwa Diosar jach'añchatāñasa, jupaw nayraqat Cristor confiyāna.

13 Jumanakax juparuw atinisipxtaxa, chiqa aru ist'asax qhispiyasiñamatak suma yatiyāwinak ist'apxtaxa.

14 Jupan jach'a kankañap jach'añchañataki, alasit yānakan qhispiyasiñapkama.

15 Ukhamasti nayasti, jumanakan Tatit Jesusar iyawsapxatamat ist'asa, taqi qullan jaqinakar munasitamatsa.

16 Jumanakat jan yuspārañ jaytapjjamti, oracionanakajanja jumanakat arst'apjjam.

17 Ukhamat Jesucristo Tatitusan Diosapaxa, jach'a kankañ Awkipa, jumanakar yatiñan ajayup churapxañamataki, jupar uñt'apxañamataki.

18 Juman amuyt'awinakaman nayranakapajj qhant'atāpan; Ukhamat jumanakax yatipxañamataki, kuna suyt'āwis jupan jawsatāñapa, kunjämtejj qullan jaqinakan jach'a kankañap katuqañapataki.

19 Ch'aman ch'amapan irnaqataparjamasti, iyawsirinakatakejj wali jach'a ch'amanñasa.

20 Cristomp mayakītap laykuw jiwatanak taypit jaktayāna, alaxpachan kupixapar ucharakina.

21 Taqi ch'amampi, ch'amampi, ch'amampi, apnaqāwimpi, taqi sutit sipansa, janiw akapachan sutip uñt'ayatākaniti.

22 Taqi kuns kayunakap manqhar ucharaki, iglesian taqi kun p'iqinchañapataki.

23 Jupajj jupan janchipawa, khitej taqe kunsalurki ukarjamaw nayratpach amtatātanjja.

2 JAQTHAPI

1 Jumanakaruw jaktayapxtam, juchanakamansa, juchanakaman jiwatanakarus;

2 Nayra pachanx akapachan sarnaqawiparjamaw sarnaqapxtaxa, alaxpachan ch'amapan p'iqinchiriparjama, uka ajayux jichhax jan ist'asir wawanakar yanapt'ki ukhama.

3 Jupanak taypinsti taqiniw nayra pachanx jañchin munañanakapamp sarnaqapxirita, jañchin munañanakap phuqasa, amuyun munañanakap phuqasa. Jupanakasti mayninakjamarakiw colerasiñan wawanakapāpxāna.

4 Ukampis Diosax khuyapt'ayasiri, wali munasitap laykuw munasistu.

5 Kunapachatix juchanakan jiwatākayātan ukhasa, Cristomp chikaw jaktayapxitu, khuyapayasiñampiw qhispiyatāpxtaxa.

6 Cristo Jesusan mayakītap laykuw jaktayarakistu, alaxpachan qunt'ayarakistu.

7 Jutir pachanjja, Cristo Jesusan khuyapayasiñap uñacht'ayañapataki.

8 Diosan khuyapayasiñap laykuw jumanakax iyawsāwi layku qhispiyatāpxtaxa. Ucajj janiw jumanak pachpataquiti, Diosan churāwipawa.

9 Janiw lurāwinakat jan khitis jach'a jach'a tukuñapākiti.

10 Jiwassajj jupan luratātanwa, Cristo Jesusamp mayakītanwa suma lurāwinak lurañatakejj, Diosajj nayratpach uka lurāwinakan sarnaqañasatak wakicht'awayistu.

11 Ukhamasti amtasipxam, nayra pachax jan judiöpkāyāt uka jaqinakāpkāyātāmxa, jan circuncida satāpxtawa, amparampi lurat jañchi tuqit jan circuncida satāpxtatamata.

12 Uka tiemponjja, jumanakajj janiw Criston jakapkāyātati, Israel markat yaqhachatajpjayāta, Diosan arsutaparjam arust'āwit yaqha markankir jaqēpjjayāta, janiw kuna suyt'āwinipjayātati, akapachansa janirakiw Diosajj utjkānti.

13 Jichhasti Cristo Jesusan mayakīpxtawa, jumanakax awisax wali jayankapxarakatawa, Criston wilap layku.

14 Jupaw sumankañasaxa, jupaw panpachaniru māki lurawayi, chika taypinkir pirqaru t'unjarakistu.

15 Jañchipan uñisiñap chhaqtayawayxi, kamachinak taypin utjki uka kamachinaka. Jupa pachpan mä machaq jaqir tukuyañataki, ukhamat sumankañ utjañapataki.

16 Ukarusti, mä sapa janchin Diosampi sumankthapiñapataki, cruzan uñisirinakapar jiwayañataki.

17 Jayankir jaqinakarus, jak'ankirinakarus sumankañ yatiyapxarakta.

18 Jupa tuqiw panpachanix mä sapa Ajayu tuqi Awkin jak'achasipxta.

19 Jichhaji janiw yaqha markankir jaqenakājapjjetati, yaqha markankir jaqenakāpjjetawa, jan ukasti santo jaqenakamp chika, Diosan utapankir jaqenakāpjjetawa.

20 Jupanakasti apostolanakan, profetanakan cimientop toqeruw sayt'ayatāpje, Jesucristo pachpa esquina qalawa.

21 Jupampiw taqi utax Tatitun mä qullan templopar tukuyi.

22 Jumanakax Ajay tuqiw Diosan jakañapatak utt'ayatāpxtaxa.

3 JAQTHAPI

1 Uka laykuw naya Pablo, Jesucriston katuntat jaqita, jumanak laykuw jan judiöpki ukanaka.

2 Jumanakatix Diosan khuyapayasiñap jumanakar churkitu uk ist'apxstaxa.
 3 Diosax qhanañchäwi tuqiw uka imantat yatiyäwi yatiwayaitu. (kunjamti nayraj mäs qhawqha arunakampi qellqkayäta ukhama,
 4 Ukhamat liyt'apxäta ukkhaxa, Criston imantat yatiñ kankañapat amuyt'apxäta.
 5 Yaqha pachanakanx janiw jaqin wawanakapar uñt'ayatäkanti, kunjämtix jichhax qullan apostolanakaparu, profetanakaparus Ajayun uñt'ayaski ukhama.
 6 Jan judiöpki ukanakajj mä pachpa cuerponipjjañapataki, Diosan suma yatiyāwip toqe Criston arsutapamp chikachasipjjañapataki.
 7 Diosan khuyapayasiñap churkitu ukarjamaw nayarux luqtirit utt'ayawayta.
 8 Nayax taqi qullan jaqinakat sipan juk'amp jisk'akiwa, aka khuyapayasiñax churatawa, jan judiöpki ukanakar Criston jan yatxatañjam qamir kankañap yatiyañajataki.
 9 Taqe jaqenakan yatipjjañapataki, kuna imantat yatiñajj akapachan qalltatpach imantatänwa, jupaw Jesucristo toqe taqe kunsä luräna.
 10 Jichhasti alaxpachankir jilirinakaru, jach'a ch'amaninakaru, Diosan kunayman yatiñap uñt'apxañapataki.
 11 Cristo Jesus Tatitusan wiñay amtaparjama.
 12 Jupar iyawsäwi laykux jan axsart'asaw jupar puripxta.
 13 Ukatpi jumanak layku t'aqhisiñanakax jan qarjasipxañam munta.
 14 Ukatwa nayajj Jesucristo Tatitusan Awkipar alt'asirakta.
 15 Jupatwa alajjpachansa, akapachansa taqpach familiajj sutinipje.
 16 Jumanakar jach'a kankañaparjam ch'amañcht'apxañamataki, chuymaman Ajayupampi ch'amañcht'apxañamataki.
 17 Cristox iyawsäwi layku chuymanakaman jakañapataki. ukhamat jumanakax saphintata, munasiñan ch'amanchatäpxañamataki.
 18 Taqe santanakamp chikajj kunti anchopa, largopa, manqhapa, alturapa uk amuyt'añ yatipjpan.
 19 Criston munasiñap uñt'apxam, uka munasiñax yatiñat sipan juk'ampiwa, ukhamat Diosan taqpach phuqhat kankañapamp phuqt'atäpxañamataki.
 20 Khititix taqi kuntix mayipktan ukat amuyktan ukat sipan juk'amp ch'amaniki, ch'amanikistu ukarjama.
 21 Jesucristo tuqi iglesian jach'añchatäpan taqi wiñay, jan tukuskir akapachanxa. Amén.

4 JAQTHAPI

1 Naya Tatitun katuntat jaqejja, kawkir jawsäwimpiti jawsatäpka ukarjam sarnaqapjjañamatakiw achikt'apjjsma.
 2 Taqi alt'at chuymampi, llamp'u chuymampi, pacienciampi, maynit maynikam munasiñampi aguantasipxam.
 3 Ajayun mayacht'atäñatak ch'amachasipjjam, ukhamat sumankañampi.
 4 Mäsä sapa janchikiw utji, mä sapa Ajayukiw utji, kunjämtix jumanakax jawsatäpka ukhama.
 5 Mäsä sapa Tatitu, mä sapa iyawsäwi, mä sapa bautismo.
 6 Mäsä sapa Diosawa, Taqen Awkiparakiwa, jupaw taqe kunat sipansa jiliri, taqe kunat sipansa, taqenis jumanakaniki.

7 Ukampis sapa mayniruw khuyapayasiñax churasi, Criston churäwiparjama.
 8 Ukatwa jupax säna: "Alaxpachar makhatasinxa, katuntat jaqinakar katuntasin irpäna, jaqinakar churarakina" sasa.
 9 (Jichhax alaxpachar makhatxäna, ¿kunas jupax nayraqat aka uraqir saraqanina?
 10 Khititejj saraqankäna ukajja, taqe alajjpachat sipansa juk'amp jach'ar makatkäna uka pachparakiwa, ukhamat taqe kun phoqantañapataki.
 11 Jupasti yaqheparojj apostolonak churäna. yaqhipanakax profetanakäpxänwa; ukat yaqhipanakax evangelistanaka; ukat yaqhipanakax, pastoranaka ukat yatichirinaka;
 12 Qullan yupaychirinanaka suma chuymañpaxañapataki, Diosan arunakap yatiyañataki, Criston janchipar ch'amañchañataki.
 13 Taqinis iyawsäñan mayakiñasa, Diosan Yuqapar uñt'añasa, mä suma jaqir puriñkama, Criston phuqt'at jach'a kankañapar puriñkama.
 14 Jichhat uksarojj janiw juk'amp wawäjjañaniti, yaqha cheqanakar t'ijt'ayatäñasataki, yaqha thayampi, jaqenakan k'arisiñapampi, k'ari k'ari k'arinakampi, sallqjañatakejj ikintatäñasataki.
 15 Ukampis munasiñampi chiqa yatichäwinak parlapxañani, taqi kunan jupamp chika jiltapxañani, jupaw p'iqipaxa, Cristowa.
 16 Taqpach janchix suma mayachata, ch'akhanakax ch'akhanak churki ukampiw ch'amañchasi, ukhamat janchix jilxattaski, munasiñampi ch'amañchañataki.
 17 Ukhamasti, nayasti Tatitun sutip uñt'ayaraktwa, jichhat uksarojj janiw yaqha jan judiöpki ukanakajj inamaya amuyuparjam sarnaqapktati.
 18 Jupanakan jan yatiñanipjjatap laykuw Diosan jakäwipat jitheqtatäpjjäna.
 19 Jupanakasti jan amuyt'asisaw q'añu lurañanakar katuyasipxäna, taqi q'añu lurañanak munañamp lurapxañapataki.
 20 Ukampis jumanakax janiw Cristor ukham yatiqapktati.
 21 Jumanakatix jupar ist'apxtaxa, jupamp yatichatäpaxaraktawa, kunjämtix chiqa yatichäwix Jesusan utjki ukhama.
 22 Jumanakax nayra sarnaqäwinakat apanukupxam, uka nayra jaqirux sallqjañ munañanakaparjamax q'añuchatawa.
 23 Amuyunakaman machaqar tukupxam;
 24 Ukhamarus machaq jaqimp isthapisipxam, uka jaqisti Diosarjamaw chiqa kankañampi, chiqpach qullan kankañampi luraswayi.
 25 Ukhamasti k'arinak apanukupxam, maynit maynikam chiqak parlapxam, maynit maynikam ch'amakitanwa.
 26 Jumanakax colerasipxam, jan juchar purt'asipxamti, jan inti jalantpan colerasiñamxa.
 27 Janirakiw Supayarus ch'am churapxamti.
 28 Luntharix janiw juk'amp lunthasiñapäkiti, jan ukasti, ch'amachasiñapa, amparapamp askinak lurañapataki, ukhamat munaskir churañataki.
 29 Lakamat jan wali arunakax mistuñapäkiti, jan ukasti kunati askiki ukaw ist'irinakar khuyapayasiñatak yanapt'añapa.
 30 Diosan qullan Ajayup jan chuym ust'ayapxamti, qhispiyasiñ urukamaw sellatäpxtaxa.
 31 Taqe q'añu chuymaññasa, colerasiñasa, colerasiñasa, jach'a jach'a tukuñasa, jan wali arunak parlañasa, jumanakat jithiqtapxam, taqi jan wali amtanakampi.

32 Jumanakax maynit maynikamaw khuyapt'ayasipxam, maynit maynikam pampachasipxam, kunjämtix Diosax Cristo layku pampachapktam ukhama.

5 JAQTHAPI

1 Ukhamasti jumanakax Diosan arkiripäpxam, munat wawanakapjama.
 2 Munasiñampi sarnaqapxam, kunjämtix Cristox munaskistu ukhama, mä suma q'apkir suma q'apkir luqtañataki, Diosar mä sacrificio churañataki.
 3 Ucampis q'añu jucha lurañanakasa, taqi q'añu lurañanakasa, jan ukax qullqi munañasa, jan mä kutis jumanak taypin sutip uñt'ayatäpan, kunjämtix qullan jaqinakar wakt'ki ukhama.
 4 Janiw q'añu arunaksa, jan amuyt'asis parlañasa, janirakiw sawkasiñas jan walikiti, jan ukasti yuspagarapxam.
 5 Jumanakax yatipxtawa, janiw khiti q'añu jucha aljirisa, q'añu jaqisa, idolonakar yupaychañ munirinakasa, Criston Reinopansa, Diosan reinopan herenciap katuqañapäkiti.
 6 Jan khitis ina ch'usat arunakampi sallqjapxamti, ukanak laykuw Diosan colerasiñapax jan ist'asir wawanakarux purini.
 7 Ukhamajj jan jupanakamp chika manq'asipjjamti.
 8 Jumanakax nayrax ch'amakankapxayätwa, ukampis jichhax Tatitun qhanapäpxtawa.
 9 (Ajayun achupax taqi suma kankañampi, chiqaparu, chiqa kankañampiw utji).
 10 Kunatix Tatitur askiki uk yant'apxam.
 11 Jan ukasti ch'amakan jan achu luräwinakampi chikachasipxamti, jan ukasti chiqañcht'apxam.
 12 Kunati jupanakat jamasat lurapki ukanakat parlañajj wali phenq'awa.
 13 Taqe kunati cheqañchataki ukanakajj qhanampiw uñacht'ayasi.
 14 Ukatwa jupajj säna: "Sartam, jiwatanakat sartam, Cristow qhant'ätam" sasa.
 15 Ukhamasti amuyasipxam, jan amuyt'asir jaqinakjam sarnaqapxam, jan ukasti yatiñan jaqinakjam sarnaqapxam.
 16 Tiempo qhispiyapxam, urunakax jan waliwa.
 17 Ukatpi jumanakax jan yatiñanipxam, jan ukasti kuntix Tatitun munañapax uk amuyapxam.
 18 Janiraki vinompi machjasipxamti, uka vinox sintipuniw utji. jan ukasti Ajayun phuqt'atäpxam;
 19 Salmonakampi, himnonakampi, Diosar yupaychañ q'ochunakampi parl't'apjjam, Tatitur q'ochupjjam, chuymanakaman q'ochupjjam.
 20 Jesucristo Tatitusan sutipjjarojja, Dios Awkisaroj taqe kunat yuspärapjjapunim.
 21 Maynit maynikam ist'asipxam, Diosar axsarasa.
 22 Warminaka, chachanakamar ist'asipxam, Tatiturjama.
 23 Chachax warmin p'iqipawa, kunjamtä Cristox iglesian p'iqipäki ukhama.
 24 Ukhamasti, kunjamtä iglesiäx Cristor ist'kixa, ukhamarakiw warminakax taqi kunan chachapar ist'apxpan.
 25 Chachanaka, warminakamar munasipxam, kunjamtä Cristox iglesiar munaskäna ukhama.
 26 Umampi q'umachañataki, q'umachañataki, arupampi umampi jariqasa.
 27 Ukhamat mä jach'a iglesiar uñt'ayañapataki, janiw kuna q'añuni, ni arrugas, ni kuna ukham utjañapäkiti. jan ukasti qullanäñapataki, jan kuna q'añuni.

28 Chachanakax warminakaparux pachpa janchiparjam munasipxañapawa. Khititejj warmipar munaski ukajj jupa pachpaw munasi.

29 Janipuniw khitis jañchipar uñiskänti. jan ukasti, Tatitux iglesiarux manq'ayarak, wali askit uñjaraki.

30 Jiwasajj cuerpopansa, jañchipansa, ch'akhanakapasa.

31 Ukatpi chachax awkip taykapar jaytanukusin warmipampi mayachasini, panpachaniw mä jañchikipxani.

32 Akax mä jach'a imantatawa, ukampis nayax Cristotsa, iglesiatsa parlaskta.

33 Ukampis sapa mayniw warmipar munasipjjam, jupa pachpas ukhamaraki. ukat warmix chachapar respetatp uñji.

6 JAQTHAPI

1 Wawanaka, awk taykamar Tatitun ist'apxam, ukax chiqawa.

2 Awkimaru taykamar jach'añcham; (ukasti nayrär kamachiwa arsutapampi:)

3 Ukhamat jumatakix walikiskaniwa, aka uraqin jaya tiempo jakañataki.

4 Awk taykanaka, jan wawanakamarux colerasipxamti, jan ukasti Tatitun uywatapa, iwxt'ata uywapxam.

5 Sirvirinaka, khitinakatix jumanakan uywirinakamarux ist'apxam, kunjamtä Cristor ist'apkta ukhama.

6 Janiw nayrjampi luqtañampikiti, jan ukasti jaqinakar kusisiyirinakarjama. jan ukasti, Criston luqtiripjamax Diosan munañap chuymatpach lurapxam;

7 Suma munañampiw Tatitur luqtapxañama, janiw jaqinakar luqtapxañapäkiti.

8 Yatipxam, khititix askinak lurki ukax Tatitun katuqani, esclavo jan ukax qhispiyata.

9 Jumanakax uywirinaka, ukhamarakiw jupanakar lurapxam, jan axsarapxamti, Yatichirimax alaxpachankxatp yatipxam. janirakiw jupamp chika jaqinakar respetañax utjkiti.

10 Tukuyañatakix jilanaka, Tatitur ch'amanipxam, ch'amapan ch'amapampi.

11 Diosan taqpach armaduranakap uchasipxam, ukhamat Supayan k'arinakapar saykatañataki.

12 Janiw jañchin wilampi nuwasipktanti, jan ukasti jach'a apnaqirinakampi, ch'aman apnaqirinakampi, akapachan ch'amakan apnaqirinakampi, ajay tuqin jan wali jaqinakampiw nuwastanxa.

13 Ukatpi Diosan taqpach armadurap apt'asipxam, jan wali urun saykatañataki, taqi kuns lurasax sayt'asipxañamataki.

14 Ukhamasti sayt'asipxam, chiqa kankañampi ch'uqt'ata, chiqa kankañ pectoral isimpi isthapt'ata.

15 Kayunakamsti sumankañ yatiyäwi wakichäwimp isthapt'asipxam.

16 Taqi kunat sipansa, iyawsäwin escudop apt'asipxam, uka escudompiw ñanqha jaqinakan nina laq'unakap jwayapxäta.

17 Qhispiyasiñ casco, Ajayun espadapa, Diosan arup apt'asipxam.

18 Ajayun mayisipxam, taqi mayisiñampi, achikt'asiwimpi, taqi qullan jaqinakatakix taqi chuyma mayisipxam.

19 Nayatakix arunak churatäñapataki, jan axsaras lakax jist'arañataki, suma yatiyäwinakan imantat yatiyañataki.

20 Nayasti katuntat mä embajadorätwa, ukhamat jan axsaras arsuñajataki.

21 Jumanakax nayan luratanakax yatipxañamataki, kunjämtix nayax sarnaqkta uk yatipxañamatakix Tíquico jilataw taqi kuns yatiyapxätam, jupasti Tatitur chiqa chuyma luqtirirakiwa.

22 Nayasti uka pachpa amtampiw jupar khitanipjjsma, nayan sarnaqäwinakas yatipxañamataki, chuymanakamar chuymacht'añapataki.

23 Jilatanacarojj sumankañapa, munasiñampi iyawsäwimpi, Dios Awquempi, Jesucristo Tatitumpita.

24 Khitinakatix Jesucristo Tatitusar taqi chuym munapki ukanakan khuyapayasiñapax utjpan. Amén. (Roma markat qellqat Efesios qellqatanakaru, Tíquico chachan qellqata).

Filipos

1 JAQTHAPI

1 Jesucriston yanapirinakapa Pablompi, Timoteompixa, Filipos markan Cristo Jesusan qullan jaqinakaru, obisponakampi, diácononakampiruw apayanipxsma.
2 Dios Awkisampi, Jesucristo Tatitun khuyapayasiñapasa, sumankañas jumanakatakejj utjpan.
3 Nayajj Diosajaruw yuspärta, jumanakat amtasisa.
4 Sapa kutiw nayajj taqe jumanak layku mayisita, kusisit mayisiña.
5 Nayrür urut jichhakam suma yatiyáwin mayacht'asipxatamata;
6 Jumanakan aski luráwinak lurañ qalltki ukax Jesucriston jutañapkamaw phuqani.
7 Nayatakix walikiskiwa taqi jumanakat ukham lup'iñaxa, jumanakar chuymajan utjatap layku. Nayan katuntataxan, suma yatiyáwi arxayañatakisa, ch'amanchañatakisa, taqiniw nayan khuyapayasiñaxamp chikachasipxtaxa.
8 Diosaw nayar qhanañchi, kunjämtix Jesucriston chuymapan taqi jumanakar munapxsma.
9 Uk mayipxsma, jumanakan munasiñamax juk'amp juk'amp yatiñan ukhamarak taqi taripáwin jilxatañapataki.
10 Ukhamat jumanakax askinak jikxatapxañamataki; Criston urupkamax taqi chuyma, jan juchani sarnaqapxañamataki;
11 Jesucristo tuqi aski kankañ achunakampi phuqt'atäpaxam, Diosar jach'añchañataki, jach'añchañataki.
12 Jilatanaka, jumanakax amuyapxañam munta, kunatix nayar paskatayna ukax juk'amp suma yatiyáwin nayrar sartañapataki;
13 Ukhamat Cristor katuntatätax taqpach palacionsa, yaqha chiqanakansa qhanstayi.
14 Walja jilatanakaw Tatitun llawintatätaxar atinisipxi, ukat jan axsaras arunak arsuñatakix juk'amp ch'amanipxiwa.
15 Yaqhepajj envidiasisa, ch'ajjwañampiw Cristot yatiyapjje. yaqhepajj suma munañanipjarakiwa.
16 Maynix ch'axwañan Cristot yatiyi, janiw taqi chuym ch'axwañan yatiykiti, jan ukasti t'aqhisiñanakax nayar t'aqhisiyañ yapt'añ munkitu.
17 Mayniristi munasiñampiw uñt'ayasi, nayan suma yatiyáwinak arxayañatak utt'ayatax yatisi.
18 Ukhamajj ¿kunsu lurasma? ukhamakipansa, taqi tuqinsa, uñnaqt'anñ tuqitsa, jan ukax chiqa tuqitsa, Cristot yatiyatawa; ucat nayajj ukan kusiñita, jisa, kusiñirakíwa.
19 Nayajj yattwa, jumanakan oracionanakamampi, Jesucriston Ajayun churáwipampi qhespiyatäñajataki.
20 Nayajj taqe chuyma suyt'askta, suyt'askta ukarjamajja, janiw kunatsa phenq'askäti, jan ukasti jan ajjsart'asaw Cristojj cuerpojan jach'añchatäni, jakañampi jan ukajj jiwañampisa.
21 Nayatakix jakañax Cristowa, jiwañasti askirakiwa.
22 Nayatix jañchin jakaskäxa, akax ch'amachasitaxan achupawa.
23 Nayajj panin jan walt'äwinktiwa, Cristomp sarjjañ munaraktwa. ukax juk'amp askiwa:
24 Ukampis jumanakatakix jañchin jakañan jakañaw juk'amp wakisi.

25 Nayajj yattwa, nayajj taqe jumanakamp chikäskä, jumanakamp chikäskä, ukhamat jumanakan juk'amp ch'amañcht'atäñataki, iyawsäwiman kusiñiñataki.
26 Ukhamat jumanakan Jesucristompi juk'amp kusiñipxañamataki, naya layku, jumanakan ukar wasitat jutapxatax layku.
27 Jumanakax Criston suma yatiyáwipjam sarnaqapxam, ukhamat jumanakar uñjir jutapxäma, jan ukax jan sarapxäma, jumanakan sarnaqäwinakam ist'añataki, mä sapa ajayun sayt'asipxañamataki, mä amuyumpi iyawsäwi layku ch'amachasipxañamataki suma yatiyáwinakat yatiyañataki;
28 Jumanakan uñisirinakamampix janiw kuna axsarañas utjkaniti, jupanakatakix mä chimpuw tukjatäñapa, jan ukasti jumanakatakix qhispiyasiñ uñacht'äwiwa, Diosan qhispiyasiñapawa.
29 Jumanakarux Cristo laykux churatawa, janiw jupar iyawsañakikiti, jan ukasti jupa layku t'aqhisiñaw churataraki.
30 Jumanakax nayamp ch'axwañan uñjapxta, jichhax nayamp chika ch'axwañ ist'apxaraktawa.

2 JAQTHAPI

1 Ukhamasti Criston chuymacht'äwipa, munasiñampi, Ajayun mayachasiña, chuymampi, khuyapayasiñampi.
2 Jumanakax nayan kusiñiñax phuqapxam, jumanakax pachpa amuyunipxam, mä pachpa munasiñampi, mä sapa amuyumpi.
3 Janiw kunas ch'axwañampi, inamaya jach'a jach'a tukuñampis lurasiañapäkiti; ukampis alt'at chuymampi sapa maynix jupanakat sipan juk'amp suma uñjapxpan.
4 Janiw sapa maynix munañapsa uñch'ukiñamäkiti, jan ukasti sapa mayniw mayninakan yänapak uñch'ukipxarakí.
5 Uka amuyunak jumanak taypin utjpan, Cristo Jesusamp chika.
6 Jupanakasti Diosar uñtasitäpkchinsa, Diosamp kikipäñajj janiw lunthatañakaspas ukham amuyapkänti.
7 Jupasti jan walit uñt'atäxänwa, mä uywatar uñtataw tukuxäna, jaqir uñtataw tuküna.
8 Jaqirjam uñt'atäsinisti, alt'at chuymampiw ist'asina, jiwañapkama, cruzan jiwañapkama.
9 Ukatpí Diosax jupar jach'ar apti, taqi sutit sipansa juk'amp suma suti churarakí.
10 Ukhamat Jesusan sutipxarux taqiniw qunqurt'asipxañapa, alaxpachankir yänaka, akapachankir yänaka, aka uraqi manqhankir yänaka.
11 Jesucristox Tatituw sapxañapa, ukhamat Dios Awkin jach'añchañapataki.
12 Uqhämasti munat jilatanaka, kunjämtix jumanakax nayratpach ist'apka ukhama, janiw nayan nayraqatajankjam ist'apktati, jan ukasti jichhax juk'amp jan nayan jan utjkasinxa, ajjsarañampi, khathatt'asisa, juma pachpaw qhispiyasiñ lurapxam.
13 Diosaw jumanak taypin ch'amachasi, munañaparjama, munañaparjam lurañasataki.
14 Taqi kunsu jan arnaqasiñampi, jan ch'axwañampi lurapxam.
15 Ukhamat Diosan wawanakapa, jan juchani, jan juchani, jan juchani, q'añu q'añu, q'añu marka taypina, jupanak taypin akapachan qhanar uñtat qhant'apxañamataki.

16 Jakañ aru katxarupxam; Criston urupan kusisiñajataki, jan ina ch'usat t'ijtxatajataki, janirakiw inamay irnaqatajataki.

17 Jisa, nayatix iyawsäwiman sacrificio ukat luqtat luqtasitaxa, taqi jumanakamp chikaw kususipxta, kususipxarakitwa.

18 Uka pachparakiw jumanakax kususipxta, nayamp chika kususipxarakim.

19 Ucampis Tatit Jesusaruw confiyasta, Timoteoroy jank'akiw jumanakan ukar khitan, nayajj jumanakan kunjamasipktam uk yatisajj chuymacht'atñajataki.

20 Nayajj janiw khitis nayajj ukham amuyunikti, jupajj jumanakan kunjamasipktam uk sum uñjani.

21 Taqinipuniw jupanakan munañap thaqhaxi, janiw Jesucriston yñakap thaqhaxi.

22 Jumanakax yatipxtawa, kunjamtix mä wawax awkipamp chikäki ukhama, nayamp chika suma yatiyäwinak yatiyañataki.

23 Nayasti jupar khitañ suyaskta, kunjamtix nayamp chika sarnaqani uk uñjañkama.

24 Ucampis Tatituruw confiyasta, naya pachpaw mä juk'a jutä —sasa.

25 Ukampis Epafrodito jilaxa, irnaqir masixa, soldado masija, jan ukasti khithanit khithañaw wakisispa sasaw amuyasta.

26 Jupajj taqeniruw wal munasipjjayäta, jupajj usutäta ist'apjjatamatjja, wali llakt'ataw jikkjatasina.

27 Chiqpachansa Jesusax niya jiwañkamaw usutäskäna, ukampis Diosax jupat khuyapt'ayasina. janiw jupa saparuki, jan ukasti nayar, jan llakisiñat sipansa llakisiñajataki.

28 Nayasti juk'amp amuyt'asisaw jupar khitha, kunapachatix wasitat uñjapxäta ukkhaxa, kususipxamataki, nayas juk'amp llakisiñajataki.

29 Ukhamasti, Tatitun mayakis sin taqi kusisiñampi katuqapxam; ukat ukham suma uñt'atñampi katxaruña.

30 Criston luräwip laykux niya jiwañampiskänwa, janiw jakañapsa apanukuñapäkanti, nayar jan luqtapxamataki.

3 JAQTHAPI

1 Tukuyañatakix jilanaka, Tatitun kususipxam. Uka pachpa arunak jumanakar qillqañaxa, janiw nayatakix llakisiñakiti, jan ukasti jumanakatakix janiw kuna jan walt'awis utjkiti.

2 Allqamarinakat amuyasipxam, jan wali luririnkat amuyasipxam, jan amuyt'asir jaqinakat amuyasipxam.

3 Jiwasajj circuncidatäpjjtanjja, Diosaroy ajayun yupaychapktanjja, Cristo Jesusampi kususipktanjja, janirakiw jañchinsa confiyktanti.

4 Nayajj jañchir confiyaskchiyätsa. Maynitix jañchipar atinisiñatak utjatap amuychixa, nayax juk'ampi.

5 Llatunk urunak saraqataruw circuncidasipxäna, israelita, Benjamín tribut, mä hebreo hebreo. Kamachi tuqitxa, mä fariseo;

6 Taqi chuyma ch'amachasiñ tuqitxa, iglesiar arknaqaña; Leyin utjki uka chiqapar llamkt'apxam, jan juchani.

7 Kunatix nayatakix askiki ukanakxa, Cristo laykux apt'ataw uñjta.

8 Jan pächasisaw taqe kunsä nayajj apt'asta, Cristo Jesus Tatitujar uñt'añajataqui.

9 Jupar jikxatapxam, janiw nayan chiqapar uñjañax utjkituti, Ley tuqit juti, jan ukasti Cristor iyawsäwi layku

chiqa kankañax utji, Diosan chiqa kankañap iyawsäwi layku.

10 Jupar uñt'añajataki, jaktäwipan ch'amap uñt'añajataki, t'ahisiñanakapan mayakitapa, jiwañapkama.

11 Nayatix jiwatanakan jaktäwipar puriristxa.

12 Janiw nayajj kunti nayajj jikkjatkayäta ukhama, janirakiw nayajj jan juchanikayäta ukhamäkti, jan ukasti, nayar arkta, Cristo Jesusan nayaroy katjaskäyäta uk amuyañataki.

13 Jilatanaka, janiw naya pachpas katjatäkasas ukham amuyaskti, jan ukasti, akanak luraskta, kunanakati qhipharkiriki ukanak armasisa, kunanakati nayrankkäna ukanaksa apt'asiraktwa.

14 Diosan jach'a jawsäwip katuqañataki, Cristo Jesusan jach'a jach'a tukuñap katuqañataki.

15 Ukhamajj taqe kunati jan pantjasir jaqepki ukanakajja, ukham amuyapjjañani, jumanakatej yaqha amuyunipkäta ukhajja, Diosaw uk qhanañchapjjätam.

16 Ukhampachasa, kawkirutix nayratpach puriwayktan uka pachpa kamachirjam sarnaqapxäni, pachpa amuyuparjam sarnaqapxäni.

17 Jilatanaka, nayar arkirinakäpaxam, khitinakati ukham sarnaqapki ukanakar uñt'ayapxam, kunjamtä jumanakax nanakar mä uñacht'äwjam uñjapka ukhama.

18 (Nayax walja kutiw jupanakat sapxasma, jichhax jacht'asisaw sapxasma: Criston cruzan uñisirinakapawa.

19 Jupanakan tukusiñapax t'unjañawa, Diosapax purakapawa, jach'a kankañapasti p'inqachatawa, aka uraqin yñakapat lup'iski).

20 Jiwasanakan sarnaqañasax alaxpachankiwa; Ukatsti Jesucristo Tatitu Qhispiyiruru suyt'apxta.

21 Jupaw q'añu jañchisarux mayjt'ayani, jach'a janchipar uñtasitñapataki.

4 JAQTHAPI

1 Uqhämasti, munat jilanacajja, munat jilanacajja, kusisiñajja, coronajja, uqhama Tatituru sayt'apjjam, munat munat jilatanakajja.

2 Nayajj Euodias, Sintique sat chacharuw achikt'apjjsma, jupanakajj mä pachpa amuyunipjjañapataki.

3 Chiqpach yugo masi, nayamp chika suma yatiyäwi yatiyañan irnaqir warminakaru yanapt'añamataki, Clementempi, yaqha irnaqir masinakajampiru, jupanakan sutinakapax jakañ libron qillqt'atawa.

4 Tatitun sapüru kususipxam, nayasti mayampiw sista: 'Kususipxam' sasa.

5 Jumanakan jan sinti ch'amanitamax taqiniw yatipxpan. Tatitux jak'ankxiwa.

6 Jan kunat amuyasipxamti; Ucampis taqe kunsä Diosar mayisipjjam, achikt'asisa, yuspärañampi.

7 Diosan sumankañapa, taqi amuyt'añat sipansa, chuymanakamsa, amuyunakamsa Cristo Jesus tuqiw jark'aqani.

8 Tukuyañatakix jilatanaka, kunatix chiqäki, kunatix chiqapäki, kunatix chiqapäki, kunatix q'uma, kunatix munaski, kunatix suma uñt'atäki ukanakxa. kuna suma sarnaqañas utjchi, jach'añchañas utjchi, ukanak amuyt'apxam.

9 Kuntix jumanakax yatiqapka, katuqapka, ist'apka, nayat uñjapka ukanak lurapxam.

10 Ucampis nayajj walpun kusisiyāta, jichhajj qhep qhepat nayar llakisipijjatam layku. Ucampis jumanacajj amuyasipcāyātawa, ucampis jan ch'amanīpcāyātawa.

11 Janiw nayajj pisin jakañat parlkti, nayajj kusisit jakasiñ yateqawayta.

12 Nayajj jisk'achasiñ yattwa, waljaniñsa yattwa, taqe cheqansa, taqe kunansa nayarojj taqe kunsā, manq'at awtjatāñajatakiw yatichapjjetu, waljaniñatakisa, jan walt'āwinakan uñjasiñatakisa.

13 Ch'amañchir Cristo tuqiw taqi kuns lurirista.

14 Jumanakax wali askinak lurapxtaxa, nayan t'aqhisiñanakaxa.

15 Jumanakax Filipos markankirinakax yatipxaraktawa, suma yatiyāwinak yatiyāñ qalltan Macedonia markat sarxayāta ukhaxa, janiw kuna iglesias nayamp chika churañ tuqitsa, katuqañ tuqitsa parlapkituti, jan ukasti jumanakakiw yatiyapxirīta.

16 Tesalónica markanx mā kutimpiw nayan munañajatak khithanipxtaxa.

17 Janiw mā regalo munatax laykukiti, jan ukasti achunak jumanakan cuentam laykux walja achunak munta.

18 Ucampis taqe kunaw utjitu, waljarakiwa, Epafrodito chachat kunti jumanakat apayanipkta ukanak katoqta, mā suma q'apkir q'apkir q'aphinīta, mā sacrificio Diosar kusisiyañataki.

19 Ukampis Diosax taqi kunatix munaski ukanak churapxātam, Cristo Jesus tuqi jach'a kankañapampi.

20 Jichhasti Dios Awkisan jach'añchatāpan wiñay wiñayataki. Amén.

21 Cristo Jesusan taqi santunakar aruntt'apxam. Nayamp chikāpki uka jilatanakax aruntt'apxsmawa.

22 Taqe santo jaqenakaw aruntt'apjjsma, juk'ampejj Cesarān utapankirinakaw aruntt'apjjsma.

23 Jesucristo Tatitusañ khuyapayasiñapajj taqe jumanakampīpan. Amén. (Epafrodito chachan Roma markat qellqat Filipos markankir jilat kullakanakaru).

Colosenses

1 JAQTHAPI

1 Pablox Jesucriston apóstolapätwa, Diosan munañaparjama, Timoteo jilasampi.
2 Colosas markankir qullan jaqinakar, Cristor iyawsir jilatanakaru: Dios Awkisampi, Jesucristo Tatitun khuyapayasiñapampi, sumankañampi.
3 Nanakajj Jesucristo Tatitusan Awkiparuw yuspärapjjta, sapa kutiw jumanakatak mayisipjjta.
4 Cristo Jesusar iyawsapxatamatsa, taqi qullan jaqinakar munasitamatsa ist'apxtwa.
5 Aka suyt'äwix jumanakatakix alaxpachan imatäxiwa, uka suyt'äwitx jumanakax nayrax suma yatiyäwinakan chiqua arunakap tuqiw ist'apxta.
6 Ukaw jumanakar purini, kunjämtix taqi akapachan utjki ukhama. Jumanakasti Diosan khuyapayasiñap ist'apka uka urutpach achunak churi, kunjämtix jumanakan lurapki ukhama.
7 Jumanakax Epafras munat esclavo masisat yatipxarakatawa, jupax jumanak laykux taqi chuyma Criston luqtiripawa.
8 Juparakiw Ajayun munasiñam yatiyapxitu.
9 Uk ist'apkäyät uka urutpach janiw jumanakatak mayisiñ jaytanukupkti, munañap yatiñampi phuqt'atäpxañamataki, taqi yatiñampi, ajay tuqit amuyt'añampi phuqt'atäpxañamataki.
10 Ukhamat Tatitur wakt'at sarnaqapxañamataki, taqi kunas kusiyañapataki, taqi suma luräwinakan achupxañamataki, Diosar juk'amp uñt'apxañamataki.
11 Taqi ch'amampi ch'amanchata, jach'a ch'amaparjama, taqi pacienciampi, kusisiñampi pacienciampi;
12 Dios Awkiru yuspagarapxam, jupaw qullan jaqinakar qhanan herenciap katuqañasatak yanapt'istu.
13 Jupaw ch'amakan ch'amapat qhispiyistu, munat Yuqapan Reinopar katuyapxitu.
14 Jupan wilap toqew qhespiyatätanjja, mä arunjja, juchanakasat pampachatätanwa.
15 Jupajj jan uñjkañ Diosan uñnaqapawa, jupajj taqe luratanakan nayrír wawapawa.
16 Jupa tuqiw taqi kunatix alaxpachan utjki, aka uraqin utjki ukanakas luraswayi, uñjkaya, jan uñjkaya, trononakas, apnaqäwinakasa, jach'a apnaqirinakasa, ch'amaniñasa.
17 Jupajj taqe kunat nayraw utji, jupampiw taqe kunas utji.
18 Jupaw cuerpon p'iqipäki, iglesian p'iqipawa, jupaw qalltaxa, jiwatanak taypit nayrír wawapawa. ukhamat taqi kunan jupar nayrankañapataki.
19 Awkejj jupar taqe chuyma jakañajj wal kusiñsa.
20 Ukatsti, cruzan wilap tuqi sumankthapisaw taqi kuns jupamp sumankthapiyana. Jupa tuqiw nayax sista, aka uraqin yänakapasa, jan ukax alaxpachankir yänakasa — sasa.
21 Jumanakasti jan wali luräwinakampi jayarst'atäpka, uñsirinakäpkäyätasa, jichhasti sumankthapixi
22 Jiwañ tuqiw jañchipan janchipar uñt'ayapxañama, jumanakar qullan, jan juchani, jan juchañchatän munapxañamataki.
23 Jumanakatix iyawsäwiman sayt'atäsipkäta, sumankthapita, janitix Diosan suma yatiyäwi suyt'äwipat

jithiqtapxäta, uka suma yatiyäwitix ist'apka, alaxpacha manqhankir taqi jaqinakar yatiyatänwa. Naya Pablox uka tuqit luqtirit utt'ayatätwa;

24 Jichhasti jumanak layku t'aqhisiñanakajat kusihipxam, Criston janchip layku t'aqhisiñanakapat qhipharkir jaqir phuqt'apxam, uka pachparakiw iglesiaw utji.

25 Nayasti mä luqtirit utt'ayatätwa, kunjämtix Diosax jumanak layku churkitu ukarjama, Diosan arup phuqhañajataki.

26 Uka imantat yatiñax nayratpach imantatänwa, ukampis jichhax qullan jaqinakar uñt'ayatäxiwa.

27 Jupanakarusti Diosax jan judiöpki ukanakar yatiyañ munäna. Uka Cristow jumanakan jach'a kankañ suyt'äwipaxa.

28 Nanakax jupat yatiyapxta, sapa mayniruw iwxt'apxta, sapa mayniruw taqi yatiñan yatichapxta. Ukhamat sapa maynir Cristo Jesusan jan juchani uñacht'ayañasataki.

29 Ucampis nayajj ch'amachastwa, jupan lurataparjam ch'amachasisa, nayajj ch'amampiw ch'amachaskitu.

2 JAQTHAPI

1 Nayajj yatiñ muntwa, jumanak layku, Laodicea markankirinakataki, khitinakati jan jañchin ajanujar jan uñjapkitu ukanakata, kunja jach'a ch'ajjwañas utjitu uk yatipxañama.

2 Ukhamat chuymanakapan chuymacht'atäpxañapataki, munasiñampi mayachatäpxañapataki, ukhamarak taqi qamir kankañanak katuqapxañapataki, ukhamat Diosan, Awkin, Criston imantat yatiñap uñt'apxañapataki.

3 Jupan taqi yatiñ kankañampi, yatiñampi imantatawa.

4 Nayasti arst'apxsmawa, jan khitis jumanakar sallqjañataki.

5 Nayajj janis jañchin jan utjkchiyätjja, ajayunjja jumanakampisktwa, kusisita, jumanakan suma utt'ayatäpjjatam uñjasa, Cristor confiyapjjajamataki.

6 Kunjamti jumanakajj Cristo Jesus Tatitur katoqapktajja, ukhamarakiw jupamp chik sarnaqapjjäta.

7 Jupan saphintata, ch'amañcht'atäpaxam, iyawsañan ch'amanchasipxam, kunjämtix yatichapka ukhama, yuspagarapxarakim.

8 Amuyasipxam, jan khitis filosofía tuqi, inamaya sallqjaña tuqi, jaqin sarnaqäwiparjama, akapachan qallta yatichäwiparjama, jan Cristor uñtasita.

9 Jupan taqi Diosan phuqt'at kankañapax janchipan jakaski.

10 Jumanakax Diosan phuqt'atäpxtawa, jupaw taqi apnaqäwin p'iqinchiripawa.

11 Jupampiw circuncidatäpxtaxa, jan amparani circuncisión ukamp chika, Criston circuncisión tuqiw jañchin juchanakapat apanukupxtaxa.

12 Jupamp chika bautisasisin imt'atäpaxam, uka bautisasiñampiw jupamp chika jaktapxtaxa, Diosan iyawsäwip layku, jupaw jiwatanak taypit jaktayana.

13 Jumanakax juchanakamampi, jan circuncidatäpxtamat jiwatäxasaxa, jupamp chikaw jaktayapxtam, taqi juchanakam pampachasa.

14 Nanak contra sayt'at kamachinak q'al chhaqtayasa, cruzan ch'akkatasin thakhit apsüna.

15 Jupasti jach'a apnaqäwinakampi, ch'amampi atipjasaw qhan uñacht'ayana.

16 Ukhamasti, jan khitis jumanakar juchañchapxamti, manq'añ tuqita, umaña tuqita, ni qullan uru tuqita, machaq phaxsi tuqita, sábado uru tuqita.

17 Ukanakax jutirin utjkani ukanakan ch'iwiwapa; ukampis janchix Cristonkiwa.

18 Jani khitis jumanakar sallqjapxamti, taqi chuyma alt'at chuymampi, angelanakamp yupaychasa, jan uñjkasin jan uñjkayanakar mantasa, inamayakiw jañchin amuyupampi jach'a jach'a tukusa.

19 P'iqr jan katxaruñaxa, kawkir p'iqittix taqpach janchix ch'akhanakampi, ch'akhanakampi manq'at luqtäna, ukat mayacht'atäki ukax Diosan jilxattataparjamaw jilxattaski.

20 Ukhamašti, jumanakatix akapachan qalltatpach Cristomp chika jiwatäpxstaxa, ñkunatsa akapachan jakasipkaspa ukham kamachinak ist'apxtaxa.

21 (Jan llamkt'amti; jan mallt'amti; jan amparamti;

22 ñKawkirinakas taqinis t'unjatäpxani;) jaqinakan kamachinakaparjama, yatichäwinakaparjama?

23 Yatiñ kankañ uñacht'ayi, munañampi yupaychañampi, alt'at chuymampi, janchir jan yäqañampi. janiw kuna jach'añchäwis jañchin kusisiñatak utjañapäkiti.

3 JAQTHAPI

1 Jumanakatix Cristomp chika jaktapxstaxa, alaxpachankir yänak thaqhaxam, kawkhantix Cristox Diosan kupixapan qunt'atäki.

2 Alaxpachankir yänakaruw munasipxam, janiw aka uraqin yänakaparux munasipxamti.

3 Jumanakax jiwatäxapxtawa, jakäwimax Cristomp chikaw Diosan imantatäxi.

4 Kunapachatix Cristox jakañasax uñstkani ukkhaxa, jumanakax jupamp chikaw jach'a kankañamp uñstapxäta.

5 Ukhamašti aka uraqin utjki uka ch'akhanakamar jiwayapxam; q'añu jucha lurañanaka, q'añu lurañanaka, jan wali munasiñanaka, jan wali munañanaka, munaña munañanaka, ukax idolonakar yupaychañawa.

6 Uka layku Diosan colerasiñapax jan ist'asir wawanakarux puri.

7 Jumanakasti mä qawqha tiempon sarnaqasipkäyäta, kunapachat' jupanakamp chika jakasipkäyäta ukhasa.

8 Jichhasti jumanakax taqi ukanak apanukupxarakatawa. colerasiña, colerasiña, jan wali amuyu, Diosar jisk'achaña, lakamat q'añut parl'taña.

9 Jan maynit maynikam k'arisipxamti, nayra jaqirus luratanakapampi apanukupxatama.

10 Ukatsti machaq jaqimpi isthapisipxarakim, ukax machaq jaqir uñt'atawa, khittitix jupar lurki ukarjama.

11 Kawkhantix griego, judio, circuncisión, jan circuncida, Barbaro, escita, esclavo, libre, jan ukasti Cristox taqi kunawa, taqi kunansa utji.

12 Ukhamašti, Diosan ajllitäpki ukhama, qullana, munat jilatanaka, khuyapayasiñampi, khuyapayasiñampi, alt'at chuymampi, llamp'u chuymampi, pacienciampi isthapisipxam.

13 Maynit maynikam jan walt'ayasipxam, maynit maynikam pampachasipxam, maynit maynikam ch'axwañanxa.

14 Taqi ukanakat sipansa, munasiñampi isthapt'asipxam, ukax jan juchani kankañawa.

15 Diosan sumankañapajj chuymanakaman apnaqpan, uka sumankañaw jumanakajj mä sapa cuerpon jawsatäpjjtajja. ukatsti yuspagarapxam —sasa.

16 Criston arupax jumanakan taqi yatiñan utjpan. Salmonakampi, himnonakampi, ajay tuqit q'uchunakampi,

maynit maynikam ewjtt'asipxam, chuymanakaman Tatitur q'uchupxam.

17 Kuntix jumanakax arunakasa jan ukax luräwinakansa lurapxäta, taqi kuntix Tatit Jesusan sutipxarux lurapxam, Dios Awkisar jupa tuqi yuspagarapxam.

18 Warminaka, chachanakamar ist'asipxam, Tatitun munañaparjama.

19 Chachanaka, warminakamar munasipxam, janirak jupanak contrax chuym ust'ayasipxamti.

20 Wawanaka, awk taykamar taqi kunan ist'apxam, ukax Tatitur kusisiyi.

21 Awkinaka, wawanakamarojj jan colerapjjamti, jan aynacht'apjjañapataki.

22 Sirvirinaka, taqi kunan uywirinakamar jañchin munañaparjam ist'apxam. janiw nayrampi luqtañampikiti, jaqinakar kusisiyirinakarjama; jan ukasti, sapa chuymampi Diosar axsarapxam.

23 Kuntix lurapkäta ukxa, Tatiturjamax taqi chuyma lurapxam, janiw jaqinakar lurapxañamäkiti.

24 Jumanakax yatipxtawa, Tatitun herenciap katuqapxäta.

25 Ukampis khittitix jan wali lurki ukax jan wali luratapat katuqani.

4 JAQTHAPI

1 Yatichirinaka, luqtirinakamarux kunatix chiqaparu, mä kippakiki uk churapxam; Alaxpachan mä Yatichiri utjatap yatipxarakatawa.

2 Diosar mayisisipkakim, yuspärasajj uka pachparakiw amuyasipjjam.

3 Diosax mä punku jist'arañapataki, Criston imantat yatiyäwip arsuñasataki, nayatakix nayax katuntat uñjasiraktwa.

4 Ukhamat nayajj uñacht'ayañajataki, kunjämtejj nayajj arsuñajäki ukhama.

5 Yatiñ kankañampiw anqankirinakampix sarnaqapxam, pachap qhispiyapxam.

6 Arunakamajj khuyapayasiñampi, ch'uñumpi ch'uñumpi ch'uñuyatäpan, ukhamat kunjamsa sapa maynir jaysapjjajama uk yatipxañamataki.

7 Tíquicox taqi kuntix nayan utjkitu uk yatiyapxätam, jupax wali munat jilatawa, taqi chuyma luqtiri, Tatitun yanapiri masipawa.

8 Juparusti nayajj jumanakan ukar khitanipjjsma, jupajj kunjamäñapänsa uk yatitapataki, chuymanakamar chuymacht'añapataki.

9 Onésimo jilatampi chika, jupajj jumanakat mayniriwa. Jupanakaw taqi kuntix akan luraski ukanak yatiyapxätam.

10 Aristarco katuntat masixax jumanakaruw aruntt'apxtam, Bernabesan Marco kullakapan yuqapampiru, jupar llamkt'asaw kamachinak katuqapxtaxa.

11 Jesusax Justo satawa, jupanakax circuncisión ukankapxiwa. Jupanakakiw Diosan Reinopan irnaqir masinakajaxa, jupanakaw nayatakix chuymacht'apxitu.

12 Epafras chachasti jumanakat mayniriwa, Criston luqtiripawa, jupaw aruntt'apxasma, taqi chuymaw jumanak laykux Diosar mayisiñatak ch'amachasi, ukhamat Diosan munañaparjam jan juchani, phuqat sayt'atäpxañamataki.

13 Jupajj jumanakatsa, Laodicea markankirinakataki, Hierápolis markankirinakataki walpun munasi, uk nayajj juparuw qhanañcht'ta.

14 Munat qulliri Lucas, Demas, aruntt'apxasma.

15 Laodicea markankir jilatanakaru, Nimfasa, utapankir iglesiarusa aruntt'apxam.

16 Kunapachatix aka qillqatax jumanak taypin liyt'atäni ukkhaxa, Laodiceankir iglesian liyt'apxam. Jumanakax ukhamarakiw Laodicea markat qillqat qillqat liyt'apxarakta.

17 Arquipo chacharux sapxam: “Tatitur yatiyañ katuqta uk sum amuyt'asim, ukhamat phuqhañamataki” sasa.

18 Naya Pablon amparapamp aruntt'apxsma. Nayan lazonakajat amtasipxam. Khuyapayasiñax jumampipan. Amén. (Roma markat Colosenses librokamajj Tíquico ukat Onesimo chachan qellqatawa).

1 Tesalonicenses

1 JAQTHAPI

1 Pablompi, Silvanompi, Timoteompi, Tesalónica markankir tamanakaru, Dios Awkisampi, Tatit Jesucristompi chikt'atäpki uka iglesiaru: Dios Awkisampi, Jesucristo Tatitun khuyapayasiñapampi, sumankañapampi.
2 Taqi jumanakat Diosar yuspärapxapuntwa, mayisiñanakajanx jumanakat arst'apxarakta.
3 Jan jaytjasaw amtasipjjam, Dios Awkisan nayraqatapansa, Dios Awkisan nayraqatapan iyawsäwimpi, munasiñampi ch'amachasipjjatamsa, pacienciampi suyt'apjjatamat amtasipjjam.
4 Munat jilatanaka, Diosan ajllitätam yatipxam.
5 Nayan suma yatiyäwisajj janiw arumpiki jumanakar puriptamti, jan ukasti ch'amampi, Qollan Ajayumpi, taqe chuyma ch'amampi jutapjjtam. kunjämtix jumanakax yatipkta kunjäm jaqinakäpxsma jumanak layku.
6 Jumanakax nanakan arkiripäpxtawa, Tatitun arkiripäpxarakta, walja t'aqhisinanan arunak katuqapxtaxa, Qullan Ajayun kusisiñampi.
7 Ukhamat jumanakax Macedonia, Acaya markanakan iyawsirinakan yateqapäpxtaxa.
8 Jumanakat Tatitun arunakapax janiw Macedonia, Acaya markanak ist'askiti, jan ukasti taqi chiqanwa Diosar iyawsäwimax yatiyasi. ukhamat jan kuns arsuñax wakiskiti.
9 Jupanakasti uñacht'ayapxituw kunjämtix jumanakar mantapxta, kunjämtix jumanakax idolonak jan uñt'ayas jakkir chiqpach Diosar luqtañatak Diosar kutt'apxtaxa.
10 Ukxarusti alaxpachat Yuqapar suyt'apxam, jupar jiwatanak taypit jaktayäna, jupasti jutañapäkän uka colerasiñat qhispiyistu.

2 JAQTHAPI

1 Jilatanaka, jumanak pachpaw yatipxta, jumanakar mantañax janiw inamayakikänti.
2 Ukampis nayrax Filipos markan t'aqhisiyat uñjasipkäyät uka qhipat p'inqachat uñjasipkäyät uka qhipatsti, Diosan suma yatiyäwip jumanakar yatiyañatakix jan axsarasaw ch'axwapxäyäta.
3 Nayan ewjtt'anakajj janiw sallqjatäkänti, janirakiw q'añu luräwinakatsa ni sallqjatäkänti.
4 Ukampis kunjamtí Diosax Diosan suma yatiyäwinakap atinisiñatak jaytkistu ukhama, ukhamarakiw parlasktanxa. janiw jaqinakar kusisiyañ munkiti, jan ukasti Diosaw chuymas yant'i.
5 Nanakax janiw kunapachas jach'a jach'a tukuñ arunak arsupkti, kunjamtí jumanakax yatipkta ukhama. Diosaw qhanañchi:
6 Criston apostolonakapjamajj wali ch'amäkirista ukhajj janiw jaqenakat jach'añchatañ thaqapkti, janirakiw jumanakatsa, yaqhanakatsa jach'añchatañ thaqapkti.
7 Nanakax jumanak taypin llamp'u chuymanipxtwa, kunjämtix uywirix wawanakapar uñjki ukhama.
8 Jumanakar munasiñampi munapjjasajja, janiw Diosan suma yatiyäwinakap yatiyañ munapkti, jan ukasti pachpa almanakaj yatiyañ munapjjayätwa, jumanakajj nanakajj wali munatäpjjtawa.

9 Jilatanaka, jumanakax amtasipxtawa, ch'amachasitanakasat, ch'amachasitanakasat, arumay uruw irnaqapxirita, jumanakat maynirus jan juchañchañ munapxatap layku, Diosan suma yatiyäwinakap yatiyapxsma.

10 Jumanakasti, Diosas qhanañchirinakäpxtawa, jumanakax iyawsirinaka taypinxa, kunja qullansa, chiqapar, jan juchañchataw sarnaqapxta.

11 Jumanakax yatipxtawa, kunjämtix mä awkix wawanakapar lurki ukhama.

12 Ukhamat jumanakax Diosan askipjam sarnaqapxañamataki, jupaw jumanakar jawsapxtam reinopar jach'añchataki.

13 Ukatpi Diosarux jan jaytjasaw yuspagarapxta, kunapachatí Diosan arup ist'apkta ukkhaxa, janiw jaqinakan aruparjam katuqapktati, jan ukasti kunjämtix chiqpachan utjki ukhamarjamaw katuqapxtaxa jumanakan iyawsirinakanjja, ukhamarakiw irnaqt'araki.

14 Jilatanaka, Judean Cristo Jesusamp mayakipki uka iglesianakan arkirinapakäpxtawa.

15 Jupanakaw Tatit Jesusaru, profetanakaparus jiwayapxi, arnaqapxitu. Jupanakasti janiw Diosar kusisiyapkiti, taqi jaqinak contraw sayt'asipxi.

16 Jupanakan qhespiyatäñatak jan judiöpkis ukanakamp parlañas jark'istu, juchanakapar sapüru phuqt'ayasiñatak.

17 Jilatanaka, jumanak taypit mä juk'a pachatakiw apaqatäpxta, janiw chuymasan apaqatäpkti.

18 Ukatpi naya Pablo, jumanakan ukar mayamp mayamp jutañ munapxirita. ukampis Supayajj jark'kistuwa.

19 ¿Kuna suyt'äwisa, kusisiñasa, kusisiñasa? ¿Janit jumanakas Jesucristo Tatitusan jutäwipan nayraqatapankapka?

20 Jumanakaw jach'a kankañaxa, kusisiñasa.

3 JAQTHAPI

1 Ukatpi jan aguantañ puedxapxirita ukhaxa, Atenas markan sapak jaytañax wali askikaspas ukham amuyapxirita.

2 Timoteo jilataruw khithäna, jupasti Diosan luqtiripa, Criston suma yatiyäwipan irnaqir masinakasar ch'amañcht'añapataki, iyawsäwiman chuymacht'añapataki.

3 Ukhamat jan khitis uka t'aqhisinanakampix chuym ch'allxtayasiñapataki, jumanakax yatipxtawa uka t'aqhisinanan utt'ayatäpxtaxa.

4 Chiqpachansa, jumanakampipkäyät ukkhaxa, nayratpach sapxsma, t'aqhisinanan t'aqhisinäni. kunjämtix paskäna ukhama, jumanakax yatipxam —sasa.

5 Ukatpi jan juk'amp aguantañ puedkäyät ukkhaxa, iyawsäwim uñt'ayasiñatakiw khitha, ukhamat yant'ir jaqix yant'apxätam, ukhamat ch'amachasitax inamayakñapataki.

6 Jichhasti Timoteox jumanak taypit nanakan ukar jutasinxa, jumanakan iyawsäwimatsa, munasiñamatsa suma yatiyäwinak apanipxitu, jumanakax nanakat wali sum amtasipkta, nanakar uñjañ wal munapxta, kunjämtix nanakax jumanakar uñjañ munapxsma ukhama.

7 Jilatanaka, taqi t'aqhisinananansa, t'aqhisinananansa jumanakan iyawsäwim laykuw chuymacht'apxitu.

8 Jichhasti jakasipjjtwa, jumanakatejj Tatitun mayakipjjäta ukhajja.

9 ¿Kunjämsa Diosar yuspärapxsma jumanak layku, Diosan nayraqatapan jumanak layku kusisipxatax layku.

10 Arumay uruw wal mayisipxta, juman ajanumar uñjapxañajataki, ukat iyawsäwiman jan walt'äwinakam phuqhañasataki?

11 Jichhasti Dios pachpaw, Awkisasa, Jesucristo Tatitusasa, jumanakan jak'amar irpaxitu.

12 Tatitux maynit maynikam munasipxatam, taqi jaqirus munasipxañamataki, kunjamtĩ nanakax jumanakar munasipkta ukhama.

13 Jupajj Dios Awkisa nayraqatanjja, Jesucristo Tatitusajj taqe santanakapampi jutkani ukhajj jan juchañchataw chuymanakamar ch'amañcht'aspa.

4 JAQTHAPI

1 Jilatanaka, achikt'apxma, Tatit Jesusan sutipxaruw achikt'apxma, kunjämtix jumanakax nanakat katuqapxtaxa, kunjamsa sarnaqapxañama, Diosar kusisiyapxañama, ukhamarakiw juk'amp juk'amp jilxattapxañama.

2 Jumanakax yatipxtawa kuna mandamientonaktix Tatit Jesus tuqi churapxma.

3 Diosan munañapaw jumanakan q'umachatäpxañamaxa, wachuq jucha lurañat jithiqtapxañamataki.

4 Ukhamatwa sapa maynix yatipxañama, kunjamsa yänakap qullanäñasa, jach'añchatäñasa.

5 Janiw Diosar jan uñt'ir jan judiöpkis ukham jan wali munañanipkäti.

6 Jan khitis jilapar sallqjañapatakejj kunatsa sallqjañapa, Tatituw taqe ukanakat vengasiñapa, kunjämtejj nanakajj nayratpach yatiyapksma, qhanañchapksma ukhama.

7 Diosajj janiw q'añu lurañatak jawskistuti, jan ukasti qollanäñaruw jawsistu.

8 Ukhamasti, khinitix jisk'achki ukax janiw jaqirux jisk'achkiti, jan ukasti Diosaruw jisk'acharaki, jupaw qullan Ajayup churistu.

9 Jilat kullakanakan munasiñatjja, janiw nayajj jumanakar qellqañajj wakiskiti, jumanakajj maynit maynikam munasiñ yatichapjjtaw.

10 Chiqpachansa Macedonia markpachankir taqi jilatanakaruw ukham lurapxtaxa, ukampis jilana, juk'amp juk'amp jiltapxañamatakiw achikt'apxma.

11 Jumanakax amukt'añ yatiqapxam, jumanakan lurañanakam lurapxañamataki, amparanakampampi imaqapxañamataki, kunjämtix nanakax sapksma ukhama.

12 Ukhamat jumanakax anqankirinakar chiqqa chuymamp sarnaqapxañamataki, janirakiw kunas pist'apxañamataki.

13 Jilatanaka, ikipki ukanakat jan yatipxañamxa janiw munkti, jan llakisiñataki, jan suyt'äwinipki ukanakar uñtasita.

14 Jiwasatix Jesusan jiwatapat jaktatap iyawsañänixa, ukhamarakiw Jesusan ikintirinakarus Diosax jupamp chik apanipxani.

15 Tatitun aruparjamaw sapxma: Tatitun jutañapkama jakasipktan ukanakax janiw ikipki ukanakarux jark'kaññiti.

16 Tatitukiw alaxpachat saraqani, arcángelan arupampi, Diosan trompetapampi.

17 Jiwasajj jakaskakistu ukanakajj jupanakamp chikaw qinayanak taypir aptatäñäni, Tatitur alajjpachan jikisiñasataki.

18 Ukhamasti aka arunakampi maynit maynikam chuymacht'asipxam.

5 JAQTHAPI

1 Jilatanaka, pachanakata, pachanakatsa, janiw jumanakar qillqañax wakiskiti.

2 Jumanakax sum yatipxtaxa, Tatitun urupax jutaniwa, kunjamtĩ mä lunthatax arumanthix jutaski ukhama.

3 Kunapachatix sapkani: 'Sumankañampi, jan kuna jan walt'äwimpi; ukatsti mä akatjamat t'unjäwiw jupanakarux purini, kunjamtĩ usur warmix ususki ukhama; ukatsti janiw qhispiñkaniti.

4 Jilatanaka, jumanakax janiw ch'amakankapktati, uka urux lunthatjam katuntapxañamataki.

5 Taqi jumanakax qhanan wawanakapäpxtawa, urun wawanakapäpxtawa.

6 Ukhamasti, mayninakjam jan ikipkaññiti; ukampis amuyasipxañäni, amuyt'asipxañäni.

7 Khitinakatix ikipki ukanakax arumaw ikipxi. machantanakax arumanthiw machjasipxi.

8 Ukürunakan jakasirinakasti, iyawsäwimpi, munasiñampi pectoral uchasipxañäni. ukat mä casco laykusti, qhispiyasiñ suyt'äwi.

9 Diosajj janiw colerasiñatak utt'aykistuti, jan ukasti Jesucristo Tatitusan qhespiyatäñasatakiw utt'ayistu.

10 Jupaw jiwaw layku jiwawayi, sartasinsa, ikt'asasa, jupamp chika jakañasataki.

11 Ukhamasti, maynit maynikam chuymacht'asipxam, maynit maynikam ch'amañcht'asipxam, kunjämtix jumanakax lurapkta ukhama.

12 Jilatanaka, achikt'asipxsmawa, khitinakatix jumanak taypin irnaqapki, Tatitun jumanakar apnaqapki, jumanakar iwxt'apki ukanakar uñt'apxañamataki.

13 Jupanakar wali askit uñjapxam, luräwinakap layku munasiñampi. Ukat jumanak taypin sumankapxam.

14 Jichhasti jilatanaka, ewjtt'apjismawa, jan amuyt'asir jaqenakar ewjtt'apjjam, jan ch'amaninakarus chuymacht'apjjam, jan ch'amaninakarus yanapt'apjjam, taqe jaqenakarus paciencianipjjam.

15 Uñt'apxam, jan khitis jan walit jan walit khitis kut'tayañapataki; jan ukasti, jumanak taypinsa, taqi jaqinakasa, kunatĩ askiki uk arktapxam" sasa.

16 Wiñay kusiipxam.

17 Jan jaytjasaw Diosar mayisiñama.

18 Taqi kunan yuspagarapxam, Diosax Cristo Jesusan munañapawa jumanakatxa.

19 Janiw Ajayur jiwarayañamäkiti.

20 Profecía arunak jan jisk'achapjjamti.

21 Taqi kunsu yant'apxam; kunatix askiki uk ch'amampiw katxaruñama.

22 Taqi jan walinakat jithiqtapxam.

23 Sumankañ churir Diosaw jumanakar q'umachapxätam. Tatit Jesucristosan jutañapkamax taqi ajayuma, almama, janchim jan juchani imatäpan.

24 Khinitix jumanakar jawsapktam ukax chiqqa chuymaniwa, jupasti phuqapxarakiniwa.

25 Jilatanaka, nanakatak mayisipjjam.

26 Taqi jilatanakarux qullan jamp'att'asis aruntt'apxam.

27 Tatitun sutipxaruw achikt'apxma, aka qillqat taqpach qullan jilatanakar liyt'apxam.

28 Jesucristo Tatitusan khuyapayasiñapajj jumanakampipan. Amén. (Tesalónica markankir nayrír cartajj Atenas markatwa qellqasina).

2 Tesalonicenses

1 JAQTHAPI

1 Pablompi, Silvanompiru, Timoteompiruw Tesalónica markankir iglesiar apayanipxma, Dios Awkisampi, Jesucristo Tatitumpi.

2 Dios Awkisampi, Jesucristo Tatitumpi, khuyapayasiñampi, sumankañampi.

3 Jilatanaka, jumanakat Diosar yuspärapxapuniñäni, iyawsäwimax juk'ampiw jilxattaski, sapa mayniw maynit maynikam munasiñax jilxattaski.

4 Ukhamatwa Diosan iglesianakapan jumanakat jach'añchastanjja, jumanakajj paciencianipjjatam layku, arnaqapjjatamata, t'aqhesiñanakamansa, Diosar confiyapjjatam layku.

5 Ukasti Diosan chiqapar uñjatap uñacht'ayi, ukhamat jumanakax Diosan qhapaq markapan askit uñjatäpaxñamataki.

6 Jumanakar t'aqhisiyirinakar t'aqhisiñanak kutt'ayañax Diosatakix walikiskiwa.

7 Khitinakatix llakitäpka ukanakax nanakamp chika samarapxam, kunapachatix Tatit Jesusax alaxpachat ch'aman angelanakapampix uñstkani ukapacha.

8 Khitinakatix Diosar jan uñt'apki, Jesucristo Tatitusan suma yatiyäwinakap jan ist'apki ukanakarux nina nakhantayapxam.

9 Tatitun nayraqatapan wiñay t'unjäwimp mutuyatäniwa, ch'amapan jach'a kankañapatsa.

10 Uka urux Diosax qullan markapan jach'añchatäñapataki, taqi iyawsirinakan jach'añchatäñapatakiw jutani (jumanak taypin arsutanaxax iyawsatäta layku).

11 Ukatpi nanakax jumanak laykux sapa kuti mayipxma, Diosax jumanakar aka jawsatäwi katuqapxñamataki, taqi kunatix jupar munaski ukanak phuqañapataki, iyawsäwin luräwip ch'amampi phuqañapataki.

12 Ukhamat Jesucristo Tatitusan sutipax jumanakan jach'añchatäpaxñamataki, jumanakas jupa tuqi jach'añchatäpaxñamataki, Diosan khuyapayasiñapampi, Jesucristo Tatitun khuyapayasiñapampi.

2 JAQTHAPI

1 Jilatanaka, Jesucristo Tatitusan jutäwipat achikt'asipxma.

2 Ukhamat jumanakax jan jank'ak amuyt'asipxamti, janirak llakisipxamti, janirakiw ajayumpisa, arunak tuqisa, janirakiw nanakan qillqat qillqat arunakampisa, Criston urupax jak'ankxatap layku.

3 Jan khitis jumanakar sallqjapxamti, uka urux janiw purinkaniti, janitix mä juchar purt'ir jaqi w nayraqat jutkani, uka juchar purt'ir jaqisti t'unjatäkani.

4 Jupajj Diosa satäkis ukanakat sipansa, Diosar yupaychirinakat sipansa, jupa pachpaw uñisi, jach'añchasi. Ukhamat Diosjamaw Diosan templopan qunt'asi, Diosäta uñacht'ayasa.

5 ¿Janit amtasipkta, jumanakamp chikäskäyät ukkhax akanak sapxma?

6 Jichhasti jumanakax yatipxtawa kunas jark'ki uka pachapan uñacht'ayatäñapataki.

7 Jan wali imantat imantatax nayratpach irnaqaski, khitis jichhax munki ukakiw thakhit apaqatäñapkamax jaytanukuni.

8 Ucatsti uka ñanqha lurir jaqew uñstani, juparoj Tatitux lakapan ajayupampiw tukjani, jutañapäkipan k'ajkir k'ajkir tukjani.

9 Supayax taqi ch'amampi, unañchanakampi, k'ari muspharkañanakampi lurt'atapat jutañapawa.

10 Jiwatanakax taqi jan wali luräwinakampiw sallqjasipxaraki. Jupanakajj janiw cheqa kankañ munasiñ katoqapkänti, ukhamat qhespiyatäñatakejja.

11 Ukatpi Diosax jupanakarux k'arinak iyawsapxñapatakix ch'aman sallqjañ apayani.

12 Khitinakatix chiqa yatichäwir jan iyawsapki, jan ukasti ñanqha lurañan kosisipki ukanakax taqiniw juchañchatäpaxñamataki.

13 Tatitun munat jilatanaka, jumanakat Diosar yuspärapxñasapuniwa, Diosax qalltatpach ajllisipxtam qhispiyasiñataki, Ajayun qullanäpaxñamataki, chiqa yatichäwir iyawsapxñamataki.

14 Jupajj suma yatiyäwinakampiw jawsapjisma, ukhamat Jesucristo Tatitusan jach'a kankañap katoqapjjañamataki.

15 Ukhamasti jilatanaka, ch'aman sayt'asipxam, kuna saräwinakatix jumanakar yatichapktam ukanak katxarupxam, arunak tuqi jan ukax qillqat qillqat tuqi.

16 Jesucristo Tatitusasa, Dios Awkisasa, jupaw munasistu, wiñay chuymacht'äwi, suma suyt'äwi churarakistu, khuyapayasiña tuqi.

17 Chuymanakamar chuymacht'apxam, taqi suma arunakampi, luräwinakampi ch'amañchapxam.

3 JAQTHAPI

1 Tukuyañatakix jilatanaka, nanak layku mayipxam, Tatitun arupax jan ch'amaniñapataki, jach'añchatäñapataki, kunjämtix jumanakampi ukhama.

2 Jan amuyt'asir, ñanqha jaqinakat qhispiyatäñasataki, taqiniw jan iyawsäwinipkiti.

3 Ukampis Tatitux chiqa chuymaniwa, jupaw ch'amañchapxätam, jan walinakat jark'aqapxarakitam.

4 Tatitux jumanakar llamkt'apxatamaruw atinisipxta, jumanakax panpachaniw kuntix sapkta uk lurapxäta, phuqhaxarakitamwa.

5 Tatitux chuymanakamxa Diosar munasiñampi, Cristor pacienciampi suyt'añampi irpaxam.

6 Jichhasti jilatanaka, Jesucristo Tatitusan sutipxaruw sapxma, taqi jilatanakat jithiqtapxam, khitinakatix jan wali sarnaqapki ukanakat jithiqtapxam, janirakiw kunjämtix nanakat katuqapkistu ukarjama.

7 Jumanakax yatipxtawa kunjämtix nanakar arktapxñamaxa, nanakax janiw jumanak taypin jan wali sarnaqapki.

8 Janirakiw khitin t'ant'apsa ina ch'usat manq'apkti; jan ukasti, arumay uruw ch'amampi, t'aqhisiñampi irnaqapxta, ukhamat jumanakat maynirus jan qullqi churañasataki.

9 Janiw nanakax jan ch'amaniñpatax laykukiti, jan ukasti jumanakan mä uñacht'äwipäpaxñamatakiw nanakar arktapxñamataki.

10 Nanakax jumanakampiäpikäyät ukhas akham sapxma: Maynitix jan irnaqañ munkchixa, janirakiw manq'añapakiti —sasa.

11 Yaqhepajj jumanak taypin jan sum sarnaqapki ukanakajj ist'apjjtwa, janiw kuns trabajir sarnaqapkiti, jan ukasti wali ch'am tukusaw sarnaqapjje.

12 Khitinakatix Jesucristo Tatitusan sutipxarux sapxaraktanwa, amukt'asin irnaqapxañapataki, t'ant'ap manq'apxañapataki.

13 Jilatanaka, jumanakax askinak lurañanx jan qarjasipxamti.

14 Maynitix aka carta tuqi arunakasar jan ist'kchixa, uka jaqir uñt'ayañamawa, janirakiw jupamp chikachaxätati, ukhamat p'inqachatäñapataki.

15 Ucampis jan uñisirirjam uñjapjjamti, jan ukasti mä jilatarjamaw ewjjt'apjjam.

16 Sumankañ churir Tatituw taqi kunan sumankañ churapxätam. Tatitux taqinimpïpan.

17 Pablox nayan amparajampiw aruntawayitu, ukax sapa cartanakan chimpupawa.

18 Jesucristo Tatitusan khuyapayasiñapajj taqe jumanakampïpan. Amén. (Tesalonicensenakan payïr cartapajj Atenas markatwa qellqasïna).

1 Timoteo

1 JAQTHAPI

1 Naya Pablox Jesucriston apostolapätwa, Dios Qhispiyirisan kamachiparjama, Jesucristo Tatitusti, jupaw suyt'äwisaxa.

2 Timoteo, nayan pachpa yuqaxa, iyawsäwinxa: Dios Awkisa, Jesucristo Tatitusan khuyapayasiñapa, khuyapayasiñapa, sumankañapa.

3 Macedonia markar sarkasax Éfeso markan qhiparañamatakiw achikt'assma, ukhamat yaqhipanakar jan yaqha yatichäwinak yatichapxañamataki.

4 Janiraki cuentonakarus, jan tukuski genealoganakarus ist'apxamti, uka cuentonakax jiskt'asiñ yatipxi, Diosar yupaychañ tuqit iyawsäwin ch'amanchañat sipansa.

5 Uka kamachin tukusiñapax q'uma chuymampi, suma chuymampi, jan k'ari iyawsäwimpi munasiñawa.

6 Yaqhepajj jitheqtijjasajj inamaya ch'ajjwañaruw jitheqtijjapje.

7 Kamachi tuqit yatichirinakñan munapxi; janirakiw kuntix sapki uk amuyapkiti, janirakiw kuntix chiqañchapki ukanaksa.

8 Ucampis yatipjitanwa, leynacajj suma uñnaqt'anitapjja, maynetejj leynakarjam apnaqchejja.

9 Uk yatipxaraktwa, kamachix janiw aski jaqitakik luratäkiti, jan ukasti jan wali jaqinakataki, jan ist'irinakataki, jan wali jaqinakataki, jucharar jaqinakataki, jan wali q'añu jaqinakataki, awkip jiwayirinakataki, taykap jiwayirinakataki, jan wali jaqi jiwayirinakataki.

10 Q'añu jucha luririnakataki, jaqinakamp q'añuchasir jaqinakataki, lunthasiririnakataki, k'arisiririnakataki, k'ari juramento luriririnakataki, yaqhanakat'i suma yatichäwinak contra jan walt'ayapki ukanakata.

11 Diosan jach'a suma suma yatiyäwiparjama, nayar confiyañajataki.

12 Cristo Jesucristo Tatitusaruw yuspagarta, jupaw nayar ch'amañchitu, jupaw nayar jan jithiqtir uñjitu, Diosan arunakap yatiyañataki.

13 Jupajj nayrajj Diosar jan wali parliri, arknäqir, jan wali lurir jaqñwa, ukampis nayarojj khuyapt'ayastwa, jan creyiñ laykojj jan yatkasaw uk lurta.

14 Tatitusan khuyapayasiñapax wali jach'apuniwa, Cristo Jesusan iyawsäwipampi, munasiñampi.

15 Uka arunakax chiqapuniwa, taqiniw katuqapxañapäkiti: Cristo Jesusax jucharanakar qhispiyañatakiw akapachar jutäna. Jupanakat nayajj jiliräwa.

16 Ucampis nayarojj khuyapt'ayastwa, nayamp nayrajj Jesucristojj taqe paciencianitap uñacht'ayañataqui, jupar iyawsiririnakatakejja, wiñay jakañar puriñkama.

17 Jichhasti wiñay wiñay, jan jiwir, jan uñjkañ, sapa yatiñan Diosa Reyirux jach'añchatäpan, jach'añchatäpan wiñay wiñayataki. Amén.

18 Timoteo yoqa, jumat nayra profecianakarjamaw aka kamachi chursma, uka profecianak tuqi suma nuwasäwimpi nuwasinamataki.

19 Iyawsäwinipxam, suma chuymanipxam. Yaqhepajj iyawsäwit apanukusajj barcoruw t'unjawayi.

20 Jupanakatsti Himeneo, Alejandro sat chachanakaw utji. Jupanakarusti Supayar katuyawayta, ukhamat jan Diosar jisk'achañ yatiqapxañapataki.

2 JAQTHAPI

1 Nayasti achikt'apxsmawa, taqi kunat sipansa, achikt'asiñanaka, mayisiñanaka, achikt'asiñanaka, yuspagarañaw taqi jaqinak layku luratäñapa.

2 Reyinakataki, taqi khitinakatiw munañanipki ukanakataki; ukhamat suma chuymampi, sumankañampi taqi Dios chuymampi, chiqa chuymampi sarnaqañasataki.

3 Akax wali askiwa, Dios Qhispiyirisatakix wali askiwa.

4 Jupajj taqe jaqenakan qhespiyatäñap muniwa, cheqa kankañ uñt'añasataki.

5 Diosax mä sapakiw utji, mä sapakiw Diosampi jaqimpi chikachasiñax utji, jupasti Cristo Jesusawa.

6 Jupaw taqinitak qhispiyasiñatak katuyasina, ukhamat tiempopar yatiyatäñapataki.

7 Nayarux yatiyiri, apóstoljam utt'ayatäwa, Criston chiqa yatichäwinak arsta, ukampis janiw k'ariskti;

8 Ukhamajj jaqenakajj taqe cheqanwa Diosar mayisiñap munta, qollan amparanakap jach'ar aptasisa, jan colerasisa, jan pächasisa.

9 Ukhamarak, warminakax suma isimp isthapt'asipxañapawa, p'inqachasiñampi, suma amuyumpi. janiw ch'ukut ñik'utampi, qurimpi, perlanakampi, jan ukax wali jila alani isimpi;

10 Ukampis Diosar yupaychañ munir warminakax aski luräwinakampi phuqhaxi.

11 Warmix amukiw taqi ist'asir yatiqañapa.

12 Ucampis janiw mä warmir yatichañapsa, ni chachan munañap apt'asiñapsa jaytkti, jan ukasti amukt'añapa.

13 Adanax nayraqat luratäxänwa, ukxarusti Evaw uñstäna.

14 Adanax janiw sallqjatakänti, jan ukasti sallqjat warmix jucharuw purina.

15 Uka warmitix wawaniñat qhispiyatäni, iyawsäwimpi, munasiñampi, qullan kankañampi suma amuyt'asis sarnaqasipkani ukhaxa.

3 JAQTHAPI

1 Uka arunakax chiqawa: Maynitix obisopot irnaqañ munchixa, mä suma luräwi munaspa.

2 Ukhamajj obispojj jan juchañchatäñapawa, mä warmin chachapäñapawa, amuyt'asiriñapawa, amuyt'asiriñapawa, suma sarnaqeriñapawa, katoqt'asiriñapawa, yatichañ yatipapawa;

3 Janiw vino manq'añas utjkiti, janirakiw ch'axwiris utjkiti, janirakiw q'añu qullqinak munañas munaskiti. ukampis pacienciani, janiw ch'axwirikiti, janirakiw munañan jaqikiti;

4 Khititejj utap sum apnaqi, wawanakaparus taqe ch'amampi ist'ayarak.

5 (Maynitix utapar jan apnaqañ yatkchixa, ¿kunjamarak Diosan iglesiap uñjaspasti?)

6 Janiw mä wayn tawaqukikiti, jan jach'a jach'a tukusax Supayan juchañchatäñapataki.

7 Ukhamarus jupajj anqankiririnakat sum yatipapawa; Ukhamat jan juchañchatäñapataki, Supayan sipitapar jan purt'asiñapataki.

8 Ukhamarakiw diácononakax jach'a chuymanipxañapa, janiw pä aru parlipxañapäkiti, janirakiw walja vino umañanipxañapäkiti, janirakiw q'añu qullqinak munañanipxañapäkiti.

9 Iyawsäwin imantat yatichäwip q'oma concienciampi katjjaruña.

10 Ukanakax nayraqat yant'atäpan; ukatsti diácono cargo apnaqapxpan, jan juchani jikxatasipxañapataki.

11 Warminakapajj ukhamarakiw jan sintt'asiripjjañapa, janiw k'arinak parliiripjjañapäkiti, suma amuyt'asiripjjañapänwa, taqe kunansa Diosar taqe chuyma servipjjañapawa.

12 Diácononakax mä warmin chachapäpaxpan, wawanakaparusa, utanakapsa sum apnaqapxpan.

13 Khitinakatix diáconot sum irnaqapki ukanakax jupanakatakix mä suma luräwi alasipxi, Cristo Jesusar iyawsañanxa, jan axsart'asaw sarnaqapxi.

14 Nayajj akanak qellqanipjjsma, jank'akiw juman ukar jutañ suyt'askta.

15 Ucampis nayatejj walja tiempo qheparaskäjjja, Diosan utapan kunjamsa sarnaqañama uk yatiñamataki, uka iglesiayj jakkir Diosan iglesiapawa, cheqa yatichäwin sayt'atäñapataki.

16 Diosar yupaychañ imantatax jan ch'axwañjamawa: Diosax jañchin uñacht'ayatawa, Ajayun chiqapar uñjata, angelanakan uñjata, jan judiöpki ukanakaru yatiyata, akapachan iyawsata, jach'a kankañar katuqata.

4 JAQTHAPI

1 Ajayux qhan arsu, qhipa pachanakanx yaqhipanakax iyawsäwit jithiqtapxani, sallqjañ ajayunakaru, saxranakan yatichäwinakaparusa ist'apxani.

2 K'arinak parlañajj k'ari chuymanñiñawa; Conciencianakapax junt'u hierrompiw phichhantatäpxäna;

3 Jaqichasiñ jark'apxam, jan manq'apxamti, uka manq'anaktix Diosax lurkatayna, iyawsirinakaru, chiqa kankañ uñt'irinakar yuspagarañataki.

4 Diosan taqe luratanakapajj wali sumawa, yuspärasinampi katoqatäspa ukhajja, janiw kunas jan jark'atäkaspati.

5 Diosan arupampi, oracionampi qullanäxiwa.

6 Jumatix jilat kullakanakar ukanak amtayañamaxa, Jesucriston suma luqtiripäsma, iyawsäwin arunakapampi, suma yatichäwinakampi, ch'amañicht'ata.

7 Jan wali q'añu, chuymankipstat warminakan cuentonakap jan uñt'amt, jan ukasti Diosar yupaychañatakiw ch'amachasiñama.

8 Cuerpo ch'amachasiñax juk'akiw askispa, ukampis Diosar yupaychañax taqe kunat askirakiwa, jichha jakañampi, jutir jakañampi.

9 Uka arojj cheqaparjamawa, taqe jaqenakan askit uñjatäñaparakiwa.

10 Ukatwa ch'amachasipxta, jisk'achatäpxaraktwa, jakkir Diosar atinisisatxa, jupaw taqi jaqin Qhispiyiripa, juk'ampirus iyawsirinakan Qhispiyiripawa.

11 Ukanak yatichañasa, yatichañasa.

12 Jan khitis waynäkasin jisk'achpanti; jan ukasti, iyawsirinakat yateqasim, arunakamasa, sarnaqañansa, munasiñampi, ajayumpi, iyawsañampi, q'uma chuymampi.

13 Nayajj jutañkamajja, liyt'añatakisa, ewjtt'añatakisa, yatichañatakisa ist'apjjam.

14 Diosan arunakap toqejj juman churkistu uk jan apanukumti.

15 Ukanakat lup'ipxam; Jupanakar taqpach katuyasim; ukhamat askinakamax taqinir uñstañapataki.

16 Juma pachpat amuyasim, yatichäwinaksa sum amuyt'asim; Jupanak taypin sarnaqaskakim, ukham lurasax

juma pachpaw qhispiyasita, ist'irinakarus qhispiqxata — sasa.

5 JAQTHAPI

1 Janiw mä jilir irpirirux tuqinamäkiti, jan ukasti awkjam achikt'asim; wayn tawaqunakasti jilat kullakanakjama;

2 Jilir warminakax taykjama; sullkanakax kullakanakjama, taqi q'uma chuymampi.

3 Chiqpachansa viuda warminakaru jach'añchapxam.

4 Ukampis mä viuda warmitix wawanichi, sobrinonakanichixa, nayraqatax utan Diosar yupaychañ yatiqapxpan, awk taykapar kutt'ayañ yatiqapxpan, ukax Dios nayraqatan wali askiwa, wali askirakiwa.

5 Chiqpachansa, ijma warmix Diosaruw atinisi, arumasa uruy achikt'asi, mayisiñampiw sarantaski.

6 Khititejj kusisiñampi jakki ukajja, jakkasajj jiwatäjjewa.

7 Ukanak churapxam jan juchañchatäpxañapataki.

8 Ucampis maynitejj jupa pachpataqui, juk'ampisa utapanquirinacapataqui jan waquisqui ucajja, jupajj iyawsäwip apanukquiwa, jan iyawsirit sipansa juk'amp jan waliraquiwa.

9 Mä viuda warmix jan paqallq tunka maranikchixa, mä chachan warmipäkchixa.

10 Suma luräwinakat suma yatiyata; wawanak uywata, jan uñt'at jaqinakar qurpachasiña, qullan jaqinakan kayunakap jariqasiña, t'aqhisiyat jaqinakar samaraña, taqi aski luräwinak taqi chuyma arkta.

11 Sullka viuda warminakax janiw munapkiti, Cristo contra jan walinak lurañ qalltapxani ukhaxa, jaqichasipxani.

12 Jupanakan juchañchatäpxam, nayrür iyawsäwip apanukupxatap layku.

13 Ukatsti, utat uta sarnaqañ yatiqapxi; Janiw ina ch'usat sarnaqirinakakikiti, jan ukasti, jan walinak parliirinakasa, jan tiemponi parliirinakasa.

14 Ukhamasti, sullka warminakax jaqichasipxañap munta, wawanipxañap munta, uta irpaxañap munta, uñsirinakarus jan jisk'achapxañap munta.

15 Yaqhepajj niyaw Supayan qhepat jitheqtatäppje.

16 Iyawsir chachasa, warmis viudanakanichixa, jupanakar yanapt'apxpan, iglesiankirinakax jan juchañchatäpxpan. Ukhamat chiqpachan ijma warminakar samarañapataki.

17 Suma apnaqir jilir irpirinakax pä kuti jach'añchatäpxpan, juk'ampisa arunak yatichañan ch'amachasipki ukanaka.

18 Qillqatax siwa: "Trigo t'axllir vacarux janiw lakap ch'uqt'amt" sasa. Ukat, Irnaqirix payllatäñapawa.

19 Mä irpir chuymansirux janiw mä juchañchäwi katuqañamäkiti, jan ukasti pä jan ukax kimsa testigonak nayraqatan juchañchapxam.

20 Jucha luririnakarojj taqenin nayraqatapana cheqañchapjjam, ukhamat mayninakajj ajjsarapjjjañapataki.

21 Diosan nayraqatapansa, Jesucristo Tatitun nayraqatapansa, ajllit angelanak nayraqatansa, jan maynit maynit sipan juk'amp askinak lurapxam, jan khitirus yaqhachasipxamti, ukanak phuqapxam.

22 Janiw khitirus akatjamat amparat luqxatamti, janirak mayninakan juchanakapat chikachasimti.

23 Janiw uma umañamäkiti, jan ukasti mä juk'a vino umt'asim, purakam layku, sapa kuti usutätam layku.

24 Yaqhep jaqenakan juchanakapajj nayratpachwa qhanstayi, juzgatäñkamaw sarapje. ukat yaqhip chachanakaruw arkta.

25 Ukhamarakiw yaqhipanakan aski luräwinakapax nayratpach uñacht'ayasi. ukat khitinakati yaqha ukhamäpki ukanakajj janiw imantatäpkaspati.

6 JAQTHAPI

1 Kawkır esclavonakatix yugo apnaqatäpki ukanakax pachpa uywirinakaparux jach'añchatäñapawa, ukhamat Diosan sutipasa, yatichäwipasa jan jisk'achatäñapataki.

2 Khitinakati iyawsiri uywirinakanäpki ukanakax jan jisk'achapxpanti, jilat kullakanakäta layku. jan ukasti jupanakar luqtapxam, jupanakax chiqa chuymänpxiwa, munatäpxiwa, askinak katuqapxi. Ukanakaw yatichistu, ewjjet'arakistu.

3 Maynitix yaqha tuqit yatichaskchixa, suma arunak jan iyawskchixa, Jesucristo Tatitusan arunakapar, Diosar yupaychañ yatichäwinakarus.

4 Jupax jach'a jach'a tukuriwa, janiw kuns yatkiti, jan ukasti t'aqhisinana, ch'axwañanakaw munasi, ukanakat envidiasina, ch'axwaña, k'arisina, jan wali amuyunaka.

5 Q'añu amuyun jaqinakan jan wali ch'axwañanakapa, chiqa kankañ jan utjirinaka, askinak jikxatañax Diosar yupaychañawa sasaw amuyapxi.

6 Ukampis Diosar yupaychañamp kusisinampix wali askipuniwa.

7 Jiwasajj janiw kuns akapachar apanktanti, janirakiw kuns apaksnati.

8 Manq'añampi, isimpi katoqasajj kusisit jakasinäni.

9 Ucampis qamirini munirinakax yant'awinakaru, sipitaru, walja jan amuyt'kay munañanakaru, jan wali munañanakaruw puripxi.

10 Qollqe munañaw taqe jan walinakan saphipajja, yaqhepajj jan walinak munapkchijnja, Diosar confiyañat jitheqtjapjjewa, walja llakinakampi w t'aqhesipjjäna.

11 Ucampis juma, Diosan Jakepa, akanakat jaltjam. ukatsti chiqapar sarnaqañ, Dios chuyma, iyawsäwi, munasina, paciencia, llamp'u chuymaniñ arktapxam.

12 Iyawsäwi layku suma nuwasiwimpi nuwasipxam, wiñay jakañ katuqapxam, uka jakañarux jawsatäpxaraktawa, walja qhanañchirinakan nayraqatapan aski arsutanakamat arsusma.

13 Nayasti Dios nayraqatan ewjjet'sma, jupaw taqe kuns jaktayaraki, Cristo Jesus nayraqatansa, jupaw Poncio Pilato nayraqatan suma arsutanakap uñjäna.

14 Jesucristo Tatitusan uñstañapkamaxa, jan kuna q'añuchata, jan kuna jan walt'ayata, uka kamachi phuqhaxam.

15 Jupajj urunakapanwa uñacht'ayani, khititejj bendicita, sapa ch'amaniki, reynakan Reyipa, apnaqerinakan Tatitupa.

16 Jupa sapakiw jan jiwir jakañan utji, uka qhanan jakasiriwa, janiw khitis jak'achaskaspati; Juparajj janiw khitis uñjkiti, janirakiw uñjkaspati. Amén.

17 Akapachan qamirinakaruxa, jan jach'a jach'a tukupxañapataki, janirakiw jan amuyt'kaya qamir kankañar atinisipxañapataki, jan ukasti jakkir Diosar atinisipxañapatakiw mayt'apxam, jupaw taqi kuns kusist'añasatak churistu.

18 Suma luräwinak lurapjjañapataki, suma luräwinakan qamiripjjañapataki, lakirañatak wakicht'atäpjjjañapataki, maynit maynikam parlt'asiñ munapjjjañapataki.

19 Jutir urunakan mä suma cimientu imapjjañapataki, ukhamat wiñay jakañ katjjaruñataki.

20 Timoteo, kunati jumar katuyatäki uk imt'am, jan wali arunakampi, inamaya arunakampi, ciencia k'arinak k'arimp uñt'at uñisinanakampi.

21 Yaqhepajj Diosar confiyañ toqet pantjasipjjewa sasaw sapje. Khuyapayasiñax jumampipan. Amén. (Timoteor nayrir qillqatax Laodicea markat qillqatänwa, uka markax Frigia Pacatiana markan jilir markapawa).

2 Timoteo

1 JAQTHAPI

1 Pablox Jesucriston apostolapätwa, Diosan munañaparjama, kunjämtix Cristo Jesusan jakañ arsuwayki ukhama.

2 Munat Timoteo yoqaxa: Dios Awkisa, Cristo Jesus Tatitusan khuyapayasiñapa, khuyapayasiñapa, sumankañapa.

3 Nayasti Diosaruw yuspärta, nayra awkinakajtpach q'uma concienciampiw luqtaskta, arumay uruw mayisiñanakajan jumat jan jaytjasis amtaskta.

4 Jumar uñjañ wal munta, jachaqt'asitamat amtaskta, kusisiñampi phuqt'atñajataki.

5 Kunapachatix Lois awichamampi, Eunice taykamampix juman jan k'ari iyawsäwip amtaskta. Ucampis nayajj juman yatjijtwa” sasa.

6 Ukatpi jumar amtapxma, jumax Diosan churäwip ch'amañcht'askta, ukax juman utji, amparanakaj luqxatasinx.

7 Diosax janiw axsarañ ajayu churkistuti. jan ukasti ch'amampi, munasiñampi, suma amuyumpi.

8 Ukhamasti, janiw Tatitun arsutapat phinq'asimti, janirakiw nayamp katuntat uñjaskti, jan ukasti Diosan ch'amaparjam suma yatiyäwin t'aqhisiñanakapat chikachasim.

9 Jupaw qhispiyistu, qullan jawsäwimpiw jawsistu, janiw luratanakas laykukiti, jan ukasti jupan amtaparjama, khuyapayasiñaparjamaw jawsistu, Cristo Jesus tuqi janir akapachan qalltañapkama.

10 Jichhasti Jesucristo Qhispiyirisan uñstatapampiw qhanstayi, jupaw jiwañar chhaqtayi, suma yatiyäwinak tuqiw jakañsa, jan jiwir jakañsa qhant'ayaraki.

11 Nayarojj Diosan arunakap yatiyiri, apóstol ukhamarak jan judiöpki ukanakar yatichirit utt'ayatäwa.

12 Ukatpi nayax uka t'aqhisiñanakan t'aqhisiyat uñjarakta, ukampis janiw phinq'askti, khitirutix iyawskta uk yattwa, ukat uka urutpach jupar katuyatax phuqhañapawa.

13 Kunjamti nayat ist'kta uka suma arunak katxarusim, Cristo Jesusar iyawsañampi, munasiñampi.

14 Kunatix jumar katuyatäktam ukax Qullan Ajay tuqiw imt'asi, ukax jiwasanak taypin jakaskistu.

15 Jumaw uk yatta: Asia tuqinkir taqi jaqinakax nayat jithiqtapxitu. jupanakatx Fígelo ukat Hermógenes ukanakawa.

16 Tatitux Onesiforo chachan utaparux khuyapt'aypan. Jupajj walja kutiw nayarojj samarañ churitu, ukampis cadenampi chint'atajat janiw phenq'askänti.

17 Roma markankkäna ukhasti, wali ch'amampiw thaqtäna, ukatsti jikxatäna.

18 Tatitux uka urux Tatitun khuyapayasiñap churpan, Éfeso markan nayar yanapt'kitu ukxa, jumax sum yatta.

2 JAQTHAPI

1 Ukhamasti, wawa, Cristo Jesusan khuyapayasiñapan ch'amañchasim.

2 Kuntix nayat walja qhanañchirinkan ist'kta ukanakxa, chiqa chuymañ jaqinakar katuyañamawa, jupanakax yaqhanakarus yatichapxarakiniwa.

3 Ukhamasti, Jesucriston suma soldadopjamaw q'añunak aguantasma.

4 Janiw khitis nuwasiriki ukax aka jakañan lurañanakaparux ch'amakt'kiti. ukhamat khititix soldador tukuñapatak ajllki ukar kusisiyañapataki.

5 Maynitix munañaniñatak ch'amachaschixa, janiw coronat utt'ayatäkaspati, janitix kamachirjam ch'axwkaspa.

6 Irnaqir yapuchirix nayraqat achunak manq'añapawa.

7 Kuntı nayajj siskta uk amuyt'apjjam; Tatitusti taqi kunan amuyt'ayapxätam —sasa.

8 Amtasipxam, Davidan wawanakapat jutir Jesucristox jiwatanak taypit jaktawayxi, nayan suma yatiyäwjarjama.

9 Nayasti jan wali lurirjamaw t'aqhisiyätxa, katuntañkama. Ucampis Diosan arupajj janiw chinuntatäquiti.

10 Ukatwa nayajj ajllitanaka layku taqe kunsu aguantaskta, ukhamat jupanakajj wiñay jach'a kankañampi Cristo Jesusan qhespiyatäpjjañapataki.

11 Chiqpachan arupax akhamawa: Jiwasatix jupamp chika jiwxañänixa, jupamp chikaw jakasiñäni.

12 Jiwasatix t'aqhisiñänixa, jupamp chikaw apnaqañäni.

13 Jiwasatix jan iyawskstanxa, jupax chiqa chuymañskaniwa.

14 Ukanakat amtasipxam, Tatitun nayraqatapan jupanakar achikt'apxam, janiw ina ch'usat arunakampi ch'axwapxañamäkiti, jan ukasti ist'irinarak aynacht'ayañatakiw ch'amachasipxañapa.

15 Yatxatapxam Diosan askit uñjatäñataki, mä irnaqir jaqit jan phinq'asiñampi, chiqa arunak chiqaparuyatiyañataki.

16 Jan wali arunakampi, inamaya arunaksa jithiqtapxam, uka arunakax juk'ampiw Diosar jan axsarir arunakxa juk'amp jilxattaspa.

17 Jupanakan arupajj ch'akhanakjamaw manq'antani, jupanakatjja Himeneo, Fileto ukanakaw utji.

18 Jupanakasti chiqa yatichäwit pantjapxiwa, jiwatat jaktañax niyaw tukusxi sasaw sapxi. ukat yaqhipanakan iyawsäwip t'unjapxam.

19 Ucampis Diosan cimientopajj suma sayt'atawa, aka sellompi: “Tatitojj jupankirinarukaw uñt'i” sasa. Ukatsti: “Khititix Criston sutip aytaski ukax ñanqha lurañat jithiqtpan” sasa.

20 Ucampis mä jach'a utanjja, janiw qorimpi, qollqempi lurat vasonakakejj utjquti, jan ukasti lawampi, laq'ampi. yaqhepajj jach'añchañataki, yaqhepasti jisk'añchañataki.

21 Maynitix uka yänakat q'umachasispaxa, jach'añchatäñapawa, qullanäñapawa, uywiripan apnaqañapataki, taqi aski luräwinakatak wakicht'atäñapawa.

22 Wayn tawaqunakan munañanakapat jithiqtapxam, ukampis chiqa chuymampi, iyawsäwimpi, munasiñampi, sumankañampi, Tatitux q'uma chuymampi jawsirinakampi arkapxam.

23 Ukampis jan amuyt'asir jiskt'anakat jithiqtapxamti, chacha warmi jan walt'ayasiñanak utjatap yatisaxa.

24 Tatitun luqtiripax janiw ch'axwañapakiti; jan ukasti taqi jaqimpi llamp'u chuymañpaxam, yatichañatakisa, paciencianipxam.

25 Llamp'u chuymampiw jupanakpacha contra sayt'asirinarukax yatichapxam; Diosajj inas jupanakar arrepentisiñatak churaspa, ukhamat cheqa yatichäwinak uñt'apjjañapataki;

26 Supayan sipitapat qhispixañapataki, jupanakax munañaparjamaw katuntatäpxi.

3 JAQTHAPI

1 Yatipxarakim, qhipa urunakanxa jan wali pachanakaw purini.
 2 Jaqinakax jupanak pachpa munasirïpxani, qullqi munasiri, jach'a jach'a tukuri, jach'a jach'a tukuri, awk taykapar jan ist'irinaka, jan yuspärasir, jan qullan jaqinakäpxani.
 3 Jan munasiri, tregua p'akintirinaka, k'ari juchañchirinaka, jan kuns kamacht'irinaka, qhuru chuymeninaka, suma jaqinakar jisk'achirinaka.
 4 Traicionirinaka, p'eqeni, jach'a jach'a tukuri, Diosar munañat sipansa, kusist'añ munirinaka;
 5 Jupanakasti Diosar yupaychañ munapxi, ukampis ch'amapsa apanukupxam.
 6 Utanakar mantasin jan amuyt'asir warminakar katuntat irpirinaka, kunayman munañanakamp irpata.
 7 Sapa kutiw yateqapjita, janirakiw kunatï cheqäki uk uñt'añjamäkiti.
 8 Kunjämtix Janesampi Jambresampix Moisesar saykatapkänxa, ukhamarakiw aka jaqinakax chiqa yatichäwirux saykatapxi: jan wali amuyun jaqinaka, iyawsäwit jan yäqasiri.
 9 Ucampis janiw juk'ampi sarjjapkaniti, jan amuyt'asirïpjatapajj taqe jaqenakaruw uñacht'ayatäni, kunjamtï jupanakan jan amuyt'asirïpkäna ukhama.
 10 Ucampis jumaw nayan yatichäwijsa, kunjäm jakañajsa, amtäwijsa, iyawsäwijsa, paciencianitajsa, munasiñajsa, paciencianitajsa sum yatta.
 11 Antioquía, Iconio, Listra markan arknaqatanaka, t'aqhisiñanaka. arknaqatanakax aguantawaytwa, ukampis Tatitux taqi uka arknaqawinakat qhispiyawayitu.
 12 Jisa, taqi khitinakatix Cristo Jesusampi Diosar yupaychañ munapki ukanakax arknaqataw uñjasipxani.
 13 Jan wali jaqinakasa, sallqjirinakasa juk'amp jan waliruw tukupxani, sallqjasa, sallqjata.
 14 Jan ukasti, yateqkta ukat jan pächasisaw yateqasma, khitinakatï yateqkta uk yatisa.
 15 Wawäkatpach qullan Qillqatanakap uñt'awayta, uka qillqatanakax Cristo Jesusar iyawsäwi layku qhispiyasiñatak yatiñan yanapt'iristam.
 16 Taqi Qillqatanakax Diosan amuyt'ayatapawa, yatichañataki, chiqachañataki, chiqa kankañ yatichañataki.
 17 Ukhamat Diosan jaqipax jan juchani, taqi aski luräwinakatak suma wakicht'atäñapataki.

4 JAQTHAPI

1 Ukhamasti Diosan nayraqatapansa, Jesucristo Tatitun nayraqatapan arsta, jupaw jakirinakarusa, jiwatanakarus juchañchani, uñstatapat ukhamarak apnaqäwipansa.
 2 Arunak yatiyapxam; mä ratuki pachana, jan pachapa; chiqañchapxam, chiqañcht'apxam, taqi pacienciampi, yatichäwinakamp iwxt'apxam.
 3 Kunapachatix jupanakax suma yatichäwinak jan aguantapkaniti, uka pachax puriniwa. ukampis jupanakan munañaparjamaw yatichirinak tantacht'asipxani, jinchunakapax chhuxriñchjatawa.
 4 Jupanakasti chiqa yatichäwit jithiqtayapxani, k'ari cuentonakarus uñt'ayasipxani.
 5 Ukampis jumax taqi kunan amuyasim, t'aqhisiñanak aguantañamawa, Diosan arunakap yatiyirirjam lurañamawa, Diosan arunakap yatiyañamataki.

6 Jichhasti nayajj wawt'a churañatak wakicht'atätwa, sarjjañ horasajj jak'ankjewa.
 7 Nayajj wali suma nuwasïwinwa nuwasta, thakinakaj tukuyjttwa, iyawsäwijsa phoqhastwa.
 8 Jichhat uksarojj nayatak mä jach'a coronaw nayatak imatäski, uka corona Tatitusti, aski taripiri, uka urux churitaniwa, janiw nayarukix churkitaniti, jan ukasti taqi khitinakatix jupan uñstañap munapki ukanakatakiw churarakitani.
 9 Jank'ak nayar jutañatak ch'amachasim.
 10 Demas chachajj nayarojj apanukuwayjjetuwa, akapachar munasitap laykojja, Tesalónica markaruw sarjjäna. Crescens markat Galacia markar puriñkama, Titot Dalmacia markar puriñkama.
 11 Lucas sapakiw nayampïski. Marcosar irpaxam, jumamp chik irpaxam, jupasti nayatakix wali askiwa yatiyañataki —sasa.
 12 Tíquicoruw Éfeso markar khitharakta.
 13 Jumajj purinkäta ukhajj Troas markan Carpo sat cheqan jaytawaykta uka isi, libronak apanipjjam, ukampis pergaminonak apanipjjam.
 14 Alejandro cobre lurir jaqejj walja jan walinak lurawayitu, Tatitojj luräwinakaparjamaw juparojj premio churarakitu.
 15 Jupatsa amuyasim; Jupaw jiwasan arunakasarux walpun saykatawayi.
 16 Nayrïr kuti jaysatajatjja, janiw khitis nayamp chik sayt'känti, jan ukasti taqeniw nayarojj jaytanukupjjetäna.
 17 Ukampis Tatitux nayamp chikaw sayt'asi, ch'amañcht'arakitu. Naya tuqi yatiyañax taqpach uñt'atäñapataki, taqi jan judiöpkis ukanakan ist'apxañapataki.
 18 Tatitux taqi jan wali luräwinakat qhispiyani, alaxpach apnaqäwiparus imt'arakitaniwa. Amén.
 19 Prisca, Aquila, Onesiforo chachan utaparus aruntapxam.
 20 Erastojj Corinto markanwa jakasina, ukampis nayajj Trófimo sat chacharuw Mileto markan usut jaytawayta.
 21 Juyphi pacha janïr purinkipan jutañatak ch'amachasim. Eubulo, Pudensa, Lino, Claudia, taqi jilatanakaruw aruntt'apxsma.
 22 Tatit Jesucristojj jumamp chikäpan. Khuyapayasiñax jumampipan. Amén. (Efesio markankir iglesian nayrïr obispopat utt'ayat Timoteo chachar payïr cartajj Roma markat qellqatäjjänwa, Pablojj Nerón nayraqatan payïr kuti irpatäjjänwa).

Tito

1 JAQTHAPI

1 Pablox Diosan luqtiripätwa, Jesucriston apóstolapätwa, Diosan ajllitanakapan iyawsäwiparjama, Diosar yupaychañ tuqit chiqa kankañ uñt'añataki.

2 Wiñay jakañ suyt'äwinxa, jan k'arisiri Diosax janir akapachan qalltañapkamaw arsuwayäna.

3 Ucampis wakisiwipan arup yatiyi, Diosan Qhispiyirisan camachiparjama.

4 Tito, nayan pachpa wawajax taqini iyawsäwiparjamaw apayanipxma: Dios Awkisampi, Tatit Jesucristo Qhispiyirisanpax khuyapayasiña, khuyapayasiña, sumankaña.

5 Ukatpi Creta markan jaytawaysma, kunanakat'i pist'ki ukanak sum wakicht'añamataki, ukhamarak sapa markan jilir irpirinakar utt'ayañamataki, kunjämtix nayax jumar utt'ayawayksma ukhamarjama.

6 Maynitix jan juchañchatächixa, mä sapa warmin chachapa, chiqa chuymän wawanñäpa, jan juchañchatäñapataki, jan ukax jan wali sarnaqatapata.

7 Mä obispox Diosan mayordomoparjamax jan juchanikñapawa. janiw jupa pachpa munañapakiti, janirakiw jank'ak colerasiriki, janiw vinoru katuyaskiti, janiw huelga luris, janirakiw q'añu qollqenakar katuyaskiti;

8 Ukampis katoqt'asirñi muniri, suma jaqenakar munasiri, suma amuyt'asir, cheqapar uñjiri, qollan, suma chuymani.

9 Chiqpach arunak katxarupxam, kunjämtix yatichapkatayna ukhama, ukhamat suma yatichäwinak tuqi jan wali jaqinakar ewjtt'añapataki, iyawsayañapataki.

10 Walja jan wali arunak parlorinaka, sallqjirinaka, juk'ampisa circuncisión luririnaka.

11 Jupanakasti lakanakap jark'antatäñapawa, taqi utanakuw t'unjaña, jan waxt'añ layku yatichasa.

12 Jupanakat mayniw profetapachäna, jupajj akham sänwa: "Creta markankirinakajj sapüruw k'arinakäpje, jan wali animalanakäpjewä, k'achat purakanipjewä" sasa.

13 Uka qhanañchäwix chiqäskapuniwa. Ughamasti jupanacaroj wali toqechapjam, iyawsañan suma sayt'atäpjjajñataqui.

14 Judionakan cuentonakaparu, chiqä yatichäwinakat jithiqtirinakan kamachinakapar jan ist'apxamti.

15 Q'uma jaqinakatakix taqi kunas q'umawa, ukampis q'añuchata, jan iyawsirinakatakix janiw kunas q'umakiti. ukampis amuyunakapasa, concienciapas q'añuchatawa.

16 Jupanakajj Diosar uñt'apjttwa sasaw sapje; Ucampis luräwinakapansa jupar apanukupjewä, ajjtasiri, jan ist'asiripjjatap laycu, taqe suma luräwinacaroj jan ist'atäpqui ucanaca.

2 JAQTHAPI

1 Ucampis jumajj suma yatichäwinak parlam.

2 Chuymankipstat jaqinakax suma amuyt'asiripxañapataki, jan amuyt'asiripxañapataki, suma amuyt'asiripxañapataki, k'umara iyawsäwinipxañapataki, munasiripxañapataki, paciencianipxañapataki.

3 Chuymankipstat warminakax ukhamarakiw qullanäñaparjam sarnaqapxañapa, jan k'ari juchañchirinaka, jan vino umaña, askinak yatichañataki.

4 Ukhamat tawaqunakar sum amuyt'asipxañapataki, chachapar munasipxañapataki, wawanakapar munasipxañapataki.

5 Suma amuyuni, q'uma, utan uñjiri, suma chuymani, chachapar ist'asiripxañapawa, ukhamat Diosan arunakapax jan jisk'achatañapataki.

6 Wayn tawaqunakax ukhamarakiw amuyt'asiripxañamatak iwxt'apxi.

7 Taqi kunanwa suma luräwinak uñacht'ayasiña.

8 Suma arunaka, janiw juchañchañjamakiti; Ukhamat khittix maynit maynikam jan walt'ayaski ukax p'inqachatañapataki, jumanakat jan kuna jan walinak arsuñapataki.

9 Sirvirinakarux iwxt'apxam, pachpa uywirinakar ist'apxañapataki, taqi kunan jupanakar kusisiyapxañapataki. jan mayamp jaysañataki;

10 Janiw lunthatañamakiti, jan ukasti taqi chiqä chuymaniñ uñacht'ayapxam. Ukhamat jupanakax Dios Qhispiyirisan yatichäwip taqi kunan k'achacht'apxañapataki.

11 Diosan khuyapayasiñapaw taqi jaqir qhispiyasiñ apaniwayi.

12 Yatichapxita, Diosar jan yäqasa, akapachan munañanakapsa apanukusaxa, akapachan suma amuyumpi, chiqaparu, Diosar yupaychir jakañasataki.

13 Uka suma suyt'äwi, jach'a Diosan, Qhispiyirisan Jesucriston jach'a jach'a tukuñap suyt'apxta.

14 Jupaw jiwasanak layku katuyasiwayi, taqi ñanqha lurañanakat qhispiyañataki, mä sapa markar q'umachañataki.

15 Ukanak arsupxam, ewjtt'apxam, taqi ch'amampi chiqañcht'apxam. Jan khittix jumar jisk'achpanti.

3 JAQTHAPI

1 Amtapxam, jilirinakar, jach'a ch'amampi ist'asipxañapataki, magistradonakar ist'apxañapataki, taqi aski luräwinakatak wakicht'atäpxañapataki.

2 Janiw khittirus jan walinak parlañamakiti, janirakiw ch'axwirinakañamakiti, jan ukasti llamp'u chuymampiw taqi jaqirux llamp'u chuymamp uñacht'ayañama.

3 Jiwasañ awisañ jan amuyt'asiripjjayätwa, jan ist'asiripjjayätwa, sallqjatäpjjayätwa, kunayman munañanakaru, kusit'añanakaru, jan wali amtampi, envidiasañampi, uñisñampi, maynit maynikam uñisñampiw sarnaqapjjerita.

4 Uka qhipatsti, qhispiyiri Diosax jaqir khuyapayasiñapa, munasiñapaw uñstawayi.

5 Janiw chiqä kankañ luräwinakap laykukiti, jan ukasti khuyapayasiñaparjamaw qhispiyistu, wasitat yuriñampi, Qullan Ajayun machaqar tukuyatapampi;

6 Jupajj Jesucristo Qhespiyiris toqew wal warantawayistu.

7 Jupän khuyapayasiñap layku chiqapar uñjatäñasataki, wiñay jakañ suyt'äwirjam herencia katuqañasataki.

8 Uka arunakajj cheqäskapuniwa, nayajj uka arunak sapüru qhanañchañan munta, ukhamat Diosar creyipki ukanakajj suma luräwinakap sum phoqapjjajñapataki. Ukanakax jaqinakatakix wali askiwa, askirakiwa.

9 Ukampis jan amuyt'asis jiskt'asiñanakat jithiqtapxam. Jupanakajj janiw askikiti, inamayakipjarakiwa.

10 Khittitejj nayrär ewjtt'a, payr ewjtt'anak qhepatjja herejöki ukajja, apanukuñapawa.

11 Yatipxaraktwa, khittix ukham jaqiki ukax aynacht'ayata, juchar purt'asi, jupa pachpa juchañchata.

12 Kunapachatix Artemasaru, jan ukax Tiquicorus khittä ukkhaxa, Nicópolis markar nayan ukar jutañ wal ch'amachasipxam, juyphi pachan jakañ amtawayta.

13 Ley apnaqiri Zenasaru, Apolosaru taqi chuym irpaxam, jan kunas pist'añapataki.

14 Jiwasañ suma luräwinak jan achuyañatakejj yateqapjarakiñäni.

15 Taqi khittinakatix nayamp chikäpki ukanakax arunt'apxsmawa. Khittinakatix iyawsäwin munapkistu ukanakar aruntapxam. Khuyapayasiñax taqinimpipan. Amén. (Creta markankir iglesian nayrär obispopat utt'ayat Tito chacharuw qellqasina, jupajj Macedonia markankir Nicópolis markatänwa).

Filemona

1 JAQTHAPI

- 1 Jesucriston katuntat Pablompi, Timoteo jilatampi, wali munat Filemón, irnaqir masisaru.
- 2 Munat Afia, Arquipo soldado masinakajaru, utamankir iglesianakaru.
- 3 Dios Awkisampi, Jesucristo Tatitumpi, khuyapayasiñampi, sumankañampi.
- 4 Nayajj Diosajaruw yuspärta, mayisiñanakajanja jumat sapüruw arsta.
- 5 Tatit Jesusaru, taqi qullan jaqinakar munasiñamsa, iyawsäwimsa ist'apxam.
- 6 Cristo Jesusamp mayakiki uka askinak uñt'ayasax iyawsäwiman yatiyañax wali askiwa.
- 7 Jilata, munasiñamat wal kusisipxta, chuymacht'apxaraktwa, qullan jaqinakan chuymapax jumamp samarañapawa.
- 8 Ukhamasti, nayajj Criston jan ajjsart'asaw kunatī wakiski uk jumar ewjtt'arista.
- 9 Ukampis jumar munasiñat achikt'assma, chuymankipstat Pablör uñtasita, jichhasti Jesucriston katuntat jaqitwa.
- 10 Nayajj Onésimo yokajjat achikt'assma, jupar katuntat wawajaruw nayajj nayajj nayajj nayajj nayajj nayajj nayajj nayajj waquisma.
- 11 Nayajj jumatakejj janiw askikānti, ukampis jichhajj jumatakis nayatakis walikiskiwa.
- 12 Jumaruw wasitat khitanta, ukat jumax jupar katuqt'am, mä arunxa, nayan chuymaxar katuqaraktawa.
- 13 Nayasti jupar nayamp chika katxaruñ munta, juma lantix Diosan suma yatiyāwip katuntasin nayar yanapt'añapataki.
- 14 Ukampis juman jan amuyt'asisax janiw kuns lurkiriskayätti; ukhamat jumanakan askinakamax jan wakiskirikaspas ukhama, jan ukasti munañamampi.
- 15 Inas Jesusax mä juk'a pachatak sarxchispa, wiñayatak katuqañamataki.
- 16 Janiw jichhax mä esclavot sipansa, mä esclavot sipans juk'amp munat jilata, nayatakix wali munat jilata, jan ukasti, ¿kunjamarak jumatakix jañchinsa, Tatitunsa?
- 17 Jumatix nayarux mä masijamäkaspas ukham uñjätaxa, nayampjam katuqt'asim — sasa.
- 18 Jumatix jan wal lurkstam, jan ukax manükstam ukaxa, nayar juchañcham.
- 19 Naya Pablox amparajampiw qillqasta: “Nayaw kutt'ayaskä” sasa, janis nayax sisksma kunjämtix nayar manütaxa, juma pachpat sipansa.
- 20 Jisa, jilata, Tatitun jumat kusisiñajataki, Tatitun chuymanakaj samarañajataki.
- 21 Nayajj ist'asiritam laykojj atinisisaw qellqantam, nayajj siskta ukat sipansa juk'amp lurañamäta yatisa.
- 22 Ucampis mä qurpachasiñ uta wakicht'apxita, jumanakan mayisitanakam tuqiw nayarux churapxäma —sasa.
- 23 Ukansti aruntt'apxsmawa Epafras, Cristo Jesusan katuntat masixa.
- 24 Marcos, Aristarco, Demas, Lucas, nayan irnaqir masinakaja.
- 25 Jesucristo Tatitusan khuyapayasiñapajj jumamp chikäpan. Amén.

Hebreos

1 JAQTHAPI

1 Diosax nayra awkinakaparux profetanak tuqiw parläna.
2 Aka qhipa urunakanxa, Yuqap tuqiw parlistu, juparuw taqi kunan herencia katuqañapatak utt'ayi, jupa tuqiw akapach lurawayi.
3 Jupasti jach'a kankañan k'ajkir k'ajkir uñnaqapjama, ch'amapan arupampi taqi kuns sayt'ayasa, sapak juchanakas q'umachañ tukuyatatsti, jach'a kankañan kupixaparuw qunt'asina.
4 Jupajj angelanakat sipansa juk'amp suma lurt'atäjjeja, jupajj herencia katoqasajj jupanakat sipansa juk'amp suma suti katoqäna.
5 ¿Kawkir angelarus kunapachas akham säna: “Jumaw Wawajäyäta, jichhüruw nayajj nayajj nayajj nayajj nayajj nayajj nayajj nayajj nayajj nayajj nayajj wawajäsmati?” Ukat mayamp akham sa: “Nayaw jupatakix Awkijäxa, jupasti nayatakix mä Yuqakiniwa?”
6 Maya yurir yurir akapachar irpankasinxä, akham sarakinwa: “Diosan taqpach angelanakapax jupar yupaychapxpan” sasa.
7 Angelanakatsti siwa: “Khititix angelanakapar ajayunak tukuyki, yanapirinakaparux nina ninaruw tukuyi” sasa.
8 Ucampis Yokarajj sänwa: “Dios, tronomajj wiñayataquiwa.
9 Jumax aski kankañar munastawa, ñanqha lurañarus uñistawa; ukatwa Diosama, Diosamaxa, masinakamat sipansa kusisiñ aceitempi jawq'jtamxa.
10 Ukatsti: “Jumaw Tatay, qalltatpach aka uraqin cimientop uchawaytaxa; alaxpachasti amparaman luräwinakapawa.
11 Jupanakajj jiwarapjjaniwa; ukampis jumax qhipararakitawa; Taqeniw mä isimp isthapt'at chuymankipstatäppjani;
12 Ukarusti mä isimp isthapt'asitam, ukatsti mayjt'ayatäniwa, ukampis jumax pachpakitawa, maramax janiw tukuskaniti.
13 Ucampis kawkir angelarus akham säna: “Kupi amparajjar qont'asim, uñisirinakamar kayuman sayt'ayañapkama?”
14 ¿Janit taqinix luqtiri ajayunakäpki, khitinakatiq qhispiyasiñ katuqapkanı ukanakar yanapt'ir khithatäpki?

2 JAQTHAPI

1 Ukatpi jiwasax ist'ktan ukanak juk'amp ist'añasawa, ukhamat jan kunapachas jan jal'tañapataki.
2 Angelanakan arsutapatix jan ch'amanikaspa, taqi jucha luräwinakampi, jan ist'asir jaqinakampix mä suma payllaw katuqatäspa.
3 ¿Kunjamarak qhispiñänisti, ukham jach'a qhispiyasiñ apanukuñänixa; Qalltansti Tatitun arsuñ qalltäna, jupar ist'irinakampirakiw ch'amañcht'apxitu.
4 Diosax jupanakar qhanañchi, unañchanakampi, muspharkañanakampi, kunayman milagronakampi, Qullan Ajayun churäwinakapampi, munañaparjama?
5 Jutir akapachanjja, janiw angelanakar ist'aykiti, kawkir akapachatı jiwasajj parlaskanjja.

6 Ukampis mayniw mä chiqan qhanañchäna: —¿Kunarak jaqix jupat amtasiñamataki? ¿Jaqin yuqapach jupar uñjiritati?

7 Jumaw juparux angelanakat sipan mä juk'a jisk'ar tukuyta; Jumasti jach'a jach'a tukuñampi, jach'a jach'a tukuñamp coronat ucharaktaxa, amparanakaman luräwinakapsa juparuw utt'ayaraktaxa.

8 Jumaw taqe kunsä jupan kayunakapar katuyasta. Taqe kunsä jupar ist'ayasajj janiw kunsä jaytanukkänti. Ucampis jichhajj janiw taqe kunas jupan apnaqatätap uñjiktanti.

9 Ucampis Jesusarajj uñjtanwa, juparajj angelanakat sipan mä juk'a aynacht'atänwa, jiwañan t'aqesiñat sipansa, jach'añchäwimpi, jach'añchäwimpi coronampi uchatänwa. Diosan khuyapayasiñap laykuw sapa maynin jiwañap mall'tañapataki.

10 Jupa laykux taqi kunas utji, taqi kunas utji, walja wawanakar jach'añchäñaw wakisina, t'aqhisiñanak tuqi qhispiyasiñatak p'iqinchiriparu.

11 Khititejj qollanar tukuyki ukat khitinakatejj qollanäpki ukanakajj mä sapakipjjewa.

12 Jumarux sapxarakinwa: “Jilanakajaruw sutim yatiyā, iglesia taypin jumar jach'añchäñ q'uchupxä” sasa.

13 Ukjjarusti: “Juparuw confiyä” sasa. Ukatsti: “Uñtapxam, Diosax churkitu uka wawanakampi” sasa.

14 Wawanakax jañchin wilapankapxi, ukhamarakiw Jesusax uka pachpa wilamp chikachasi. jiwañampi jiwañampi ch'amaniki ukaru, mä arunxa, Supayar t'unjañataki;

15 Khitinakatiq jiwañar axsarañat taqi jakäwipan esclavot uñjatäpkäna ukanakar qhispiyapxam.

16 Chiqpachansa, janiw angeljam uñt'atäkänti. Ucampis jupajj Abrahaman wawanacampiw casarasina.

17 Ukatpi taqi kunan jilanakapar uñtasitäñapäna, ukhamat Diosan khuyapayasir jach'a sacerdotepañapataki, ukhamat jaqinakan juchanakapat sumankthapiñapataki.

18 Jupa pachpaw yant'at t'aqhisiwayxi, yant'at jaqinakar yanapt'añ yati.

3 JAQTHAPI

1 Ukhamasti, qullan jilatanaka, alaxpachar jawst'atäpkta uka, Cristo Jesusan Apóstol ukhamarak Jilir Sacerdotepat amuyt'apxam.

2 Jupajj khitiruti jupar utt'aykäna ukarajj taqe chuymaw phoqäna, kunjamtı Moisesajj taqe utapan Diosar confiykäna ukhama.

3 Uka jaqejj Moisesat sipansa juk'amp jach'añchatañapänwa, uta lurir jaqejj utat sipansa juk'amp jach'añchatawa.

4 Sapa utax mä jaqin luratawa; Ucampis taqe kun lurayirijj Diosawa.

5 Chiqpachansa Moisesax taqi utapan chiqä chuymañnwa, mä uywatarjama, kunanakatı qhipat arsutäñapäkän ukanak yatiyañataki.

6 Cristox mä wawapjamaw utap apnaqi. Jiwatix khitin utapäksnasa, jiwatix suyt'äwin kusisiñap tukuykam ch'amampi katxaruñänixa —sasa.

7 Ukhamasti Qullan Ajayux siski ukhama: “Jichhurutix jupan arup ist'apxätaxa;

8 Jan chuymanakam ch'amañchapxamti, kunjamtı wasaran yant'atäpkäyät ukhama.

9 Nayra awkinakamax yant'apxitu, yant'apxitu, pusi tunka mara luratanakax uñjapxitu.

10 Ucatwa nayajj llakt'asiyāta, uqhamarac saraquiyātwa: —Jupanakajj chuymapan pantjasipjjapuniwa. ucat jupanacajj janiw nayan thaquinacajj yatipquiti.

11 Ukatwa nayajj colerat juramento lurta: “Janiw samarañajar mantapkaniti” sasa.

12 Jilatanaka, amuyasipxam, jan khitis jumanakat jan iyawsir jan wali chuymañapataki, jakkir Diosat jithiqtañapataki.

13 Jichhūr satākis ukkhaxa, sapa uruw maynit maynikam ch'amañcht'asipxam. Juman sallqjatapat jan khitis qala chuymañpaxañapataki —sasa.

14 Jiwasatix Cristomp chikachasktanxa, qalltan atinisiñasampi tukuykam ch'amampi katxaruñāni ukhaxa.

15 “Jichhūrutix arup ist'apxātata, jan chuymanakam qalarayapxamti, kunjāmtix colerasiñapākān ukhama” sasa.

16 Yaqhepajj ist'asaw colerasipjjāna, ukampis janiw Moisesan Egiptot mistkāna uka jaqenakajj colerasipjjāna.

17 ¿Khitimpis pusi tunka mara llakisiyāna? ¿Janit jucharar jaqenakampipkāna, jupanakan jiwat cuerpopajj wasaran jaquqanirīna?

18 ¿Khitirus juramento lurāna samarañ utapar jan mantapxañapataki, jan ukasti jan iyawsirinakaru?

19 Ukhamajj jan creyipjjatap laykojj janiw mantañjamākānti, uk uñjtanwa.

4 JAQTHAPI

1 Ukhamajj ajjsarapjjāñāni, ukhamat jupar samarañ utar mantañatak mā arsuwījj utjkhejjā, jumanakat maynis jan phoqapkaspa.

2 Diosan suma yatiyāwipax jupanakjamarakiw yatiyātāna, ukampis yatiyat arunakax janiw jupanakarux askikānti, janiw ist'irinakar iyawsāwimp chikachaskānti.

3 Jiwasajj iyawsirinakajja, samarañaruw mantapjjta, kunjamtī jupajj siskāna ukhama: “Kunjāmtējj nayajj colerasiñajan juramento lurawaykta, nayan samarañajar mantapjjani” sasa.

4 Paqallqūri urux mā chiqan akham sāna: “Diosax paqallq urux taqi luratanakapat samart'ayāna” sasa.

5 Ukat aka chiqansti: “Jupanakatix samarañ utajar mantapxani” sasa.

6 Yaqhepajj ukar mantañaw utjaski, khitinakarutī nayraqat yatiyaskāna ukanakasti janiw creyipjjatap laykojj mantapkānti.

7 Mayampiw mā urux mā urux tukuyāna, Davidan sutipxarux akham sānwa: —Jichhūruw walja pachanak qhipat; siwa: “Jichhūrutix arup ist'apxātata, jan chuymanakam qalarayapxamti” sasa.

8 Jesusatī jupanakar samarañ churaspāna ukhajja, janiw yaqha urut parlkaspānti.

9 Ukhamasti Diosan markapatakix mā samarañaw utjaski.

10 Khititejj samarañar mantaski ukajja, Diosajj lurāwinakap jaytanukuwayjjewa.

11 Ukhamasti, uka samarañ utar mantañatakix ch'amachasipxāñāni, ukhamat jan khitis jan iyawsāwiparjam sarnaqañapataki.

12 Diosan arupajj jank'aki, ch'amani, pā filo espadat sipansa juk'amp ch'amani, almarusa, ajayunakarusa, ch'akhanakarusa, ch'akhanakarusa, ch'akhanakarusa t'aqanuqañkamaw ch'alljjtayi, chuymam amuyunakapsa, amtanakapsa sum amuyi.

13 Janirakiw khiti jaqis jupan nayraqatapan jan uñstki ukax utjkiti, jan ukasti taqi kunas q'ala q'ala jist'aratawa, khitimpitix lurañax wakiski ukan nayranakapataki.

14 Ukhamajj mā jach'a jilīr sacerdotējj alajjpachar pasawaykistu, jupajj Diosan Yoqapawa, uka sacerdotējj wali ch'amampiw arjjatasiñāni.

15 Janirakiw mā jach'a sacerdotex utjkiti, jan ch'amanītasax jan llamkt'kaspa. ukampis jiwasanakjamaw taqi chiqan yant'ata, ukampis janiw juchanikānti.

16 Ukhamasti, khuyapayasiñan tronopar jan axsarasaw jutapxāñāni, ukhamat khuyapayasiñ jikxatañataki, jan walt'āwin yanapt'añatakis khuyapayasiñ jikxatañataki.

5 JAQTHAPI

1 Sapa jilīr sacerdotex jaqinak taypit apsutāki ukanakax jaqinak layku utt'ayatawa, juchanakapat waxt'āwinakampi, sacrificionak luqtañapataki.

2 Khitinakatix jan yatiñan jaqinakat khuyapt'ayasipkaspa, jan thaknam saririnakatsa khuyapt'ayasispa. Jupasti jan ch'amanīñamp muyuntatawa.

3 Uca laycuw jupajj juchanak layku loqtañapa, kunjamtī jaqenakajj lurapki ukhama.

4 Janiw khitis uka jach'a jach'a tukuñ katuqkiti, jan ukasti Diosan sutip uñt'atawa, Aaronjama.

5 Cristox janiw jach'a sacerdotet utt'ayasiñatak jach'añchaskānti. ukampis khititix jupar sāna: “Jumaw Wawajātata, jichhūruw yurisma” sasa.

6 Kunjamti Jesusax yaqha chiqan siskānxa: “Jumaw wiñayatak sacerdotātata, Melquisedec chachan sacerdoteparjama” sasa.

7 Jupajj jakkāna uka urunakanjja, khititejj jiwañat qhespiyañ puedkāna ukarojj jach'a jachaqt'asisaw oracionanaka, achikt'asirakāna.

8 Wawakikchinsa, t'aqhisiñanak tuqiw ist'asiñ yatiqāna.

9 Jupajj suma jaqējjasajj wiñay qhespiyasiñaruw tukūna, jupar ist'irinakatakejjā.

10 Diosajj Melquisedec chachan jilīr sacerdotepjamaw sāna.

11 Jupanakat walja arunakaw utjistu, arsuñax ch'amawa, jumanakax jan ist'añ munapxtawa.

12 Kunapachatix jumanakax yatichirinakāpaxānamāki ukkhaxa, Diosan arunakapan nayrīr yatichāwinakap wasitat yatichāñaw wakisi. ukatsti, leche munasiri jaqinakjamaw tukupxi, janiw ch'aman aycha munapkiti.

13 Khititejj leche umaski ukajja, cheqapar sarnaqañ arunakajja janiw sum yatkiti, jupajj mā wawakiskiwa.

14 Ch'aman manq'ax chuymankipstat jaqinakankiwa, khitinakatix aski, jan walinak amuyañ yatipki ukanaka.

6 JAQTHAPI

1 Ukhamasti, Criston yatichāwinakap apanukusinxā, jan juchar puriñkamaw sarañāni. jiwat lurāwinakat arrepentisiñatak, Diosar iyawsañan cimientop jan mayamp utt'ayasa.

2 Bautisasiñ tuqit yatichaña, ampar luqtaña, jiwatanakan jaktatapa, wiñay taripañ tuqit yatichaña.

3 Diosax jaysani ukhaxa, ukham lurañāni.

4 Khitinakatix nayrax qhant'atāpkāna, alaxpachan churāwip mallt'asipkāna, Qullan Ajayun katuqatāpki ukanakatakix janiw ch'amākiti.

5 Diosan suma arunakapsa, akapachan ch'amapsa mallt'apxaraktawa.
 6 Jupanakatejj liwijatapjjani ukhajja, arrepentisipjjañatakejj wasitat machaqar tukuyapjjani; Diosan Yuqaparux wasitat ch'akkatasin ch'akkatasin p'inqachapxi.
 7 Uraqix sapa kuti juti jallun umaski, khitinakatix k'achacht'atäki ukanakatakix suma qullanak achuyapki uka uraqix Diosan bendicionap katuqi.
 8 Ch'aphinakampi, ch'aphinakampi achuski ukax apanukutäxiwa, niyaw ñanqhachatañampiski. khitin tukusiñapax phichhantatäñapawa.
 9 Munat jilatanaka, jumanakat juk'amp suma arunakampi, qhispiyasiñamp chikt'at yänakampi, ukham parlasipkchiyätsa.
 10 Diosax janiw jan walikiti, jumanakax sutip uñt'ayapxatamampi, munasiñampi irnaqapxatamat armt'asiñapataki.
 11 Jumanakat sapa mayniw mä kipka ch'amachasipxañam munapxta, ukhamat suyt'äwip tukuyañkama.
 12 Jumanakax jan q'añunak lurapxamti, jan ukasti khitinakatix iyawsäwimpi, pacienciampi arsutanakap katuqapki ukanakan arkirinakapäpaxam.
 13 Kunapachatix Diosax Abrahamar arsuwaykän ukkhaxa, janiw juk'amp jach'a sutimp juramento lurañjamäkiti, jupa pachpaw juramento luräna.
 14 Ukat akham sarakinwa: “Chiqpachansa bendicionampiw bendicisma, juk'amp jiltayarakima” sasa.
 15 Ukhamatwa, pacienciampi aguantasax arsutap katuqäna.
 16 Chiqpachansa jaqinakax jach'a jaqin sutipxaruw juramento lurapxi, mä juramentompi chikachasiñatakix taqi ch'axwañanakax tukjaspawa.
 17 Diosax arsutap katuqirinakar juk'amp yatiyañ munasaw amtäwipax jan mayjt'iritäp uñacht'ayäna.
 18 Ukhamat pä jan mayjt'ir yänakampi, Diosax jan k'arisiñapäkipan, mä ch'aman chuymacht'äwi jikxatañasataki.
 19 Uka suyt'äwix almasan anclaparjamaw utjistu, jan ch'amani, jan ch'amani, velo manqharuw mantaraki.
 20 Kawkirutix nayrax jiwasanak layku jutki ukaruw mantani, Jesusax wiñayatakiw jach'a sacerdotjam utt'ayäna, Melquisedec reynjama.

7 JAQTHAPI

1 Salem markankir Melquisedec reyi, jach'a Diosan sacerdotepawa, jupasti reynakar jiwayañat kutt'anir Abrahamar uñt'äna, ukatsti bendicirakinwa.
 2 Abrahamajj juparojj taqe kunat tunka mayat mayamp churäna. nayraqatax chiqapar uñjañ Reyi, ukatsti Salem markan Reyipa, sumankañ reypa.
 3 Jan awkini, jan taykani, jan wawanakani, janirakiw qallta urunakas utjkiti, janirakiw jakañ tukuyañas utjkiti. jan ukasti Diosan Yuqapar uñtasitaw lurasina; sacerdotex sapüruw qhiparaski.
 4 Jichhasti aka jaqejj kunja jach'änsa uk amuyt'añäni, khitiruti Abraham nayra awkipajj tunka mayani yänakap churäna.
 5 Cheqpachansa, Leví chachan wawanakapat jutirinakajj sacerdotet serviñ katoqapki ukanakajja, Ley ukarjamaw diezmo churapjjañapa, mä arunjja, jilanakapat mä arunjja, Abrahaman lomopat mistijapckhejja : 1.1.

6 Ucampis khitejj jupat jan jakt'atäki ukajja, Abrahamat diezmo katoqäna, ukatsti Diosan arsutanakap katoqkäna ukarojj bendicirakinwa.
 7 Ukat jan taqe ch'amäki ukajja, juk'anikiw juk'amp suma bendicionanak katoqasi.
 8 Jiwir jaqinakax diezmo katuqapxi; Ucampis ukan jupanacarogg katoqi, jupanacan jakatapajj yatisi —sasa.
 9 Kunjamti nayajj sistxta, diezmo katoqeri Leví chachajj Abrahaman diezmo churarakinwa.
 10 Kunapachatí Melquisedec chachajj jupamp jikiskäna ukhajja, jupajj awkipan wakt'atäskakinwa.
 11 Ukhamasti, levita sacerdotenakan jan juchani sacerdotep laykux jan juchani sacerdotenakax utjaspäna ukhaxa, kunatix yaqha sacerdotex Melquisedec sacerdotenakjam sayt'asiñapa, jan Aaronan sacerdotepjam sutchatäñapa?
 12 Sacerdotenakax mayjt'ayatäxipanxa, kamachix mayjt'ayañapawa.
 13 Khitejj uka toqet parlki ukajja, yaqha tribunkirinwa, janiw khitis altarar saraskänti.
 14 Tatitux Judá markat jutatap qhan amuyasi. uka tributjja, Moisesajj janiw sacerdotet kuns arskänti.
 15 Ukasti juk'amp qhanäxiwa, Melquisedec chachar uñtasit yaqha sacerdotejj sartani.
 16 Jupajj janiw jañchin kamachiparjam luratäkiti, jan ukasti jan tukuskir jakañan ch'amaparjamaw luraswayi.
 17 Jupajj akham sasaw qhanañchi: “Jumajj wiñayatakiw sacerdotëtajja, Melquisedec chachan sacerdoteparjama” sasa.
 18 Chiqpachansa, nayra kamachix chhaqtayataxiwa, jan ch'amanitapata, jan askitapata.
 19 Kamachix janiw kuns phuqt'känti, jan ukasti juk'amp suma suyt'äwiruw puriyäna. Uka tuqiw Diosar jak'achasipxta.
 20 Jan juramentompi sacerdotet utt'ayatäp layku.
 21 (Uka sacerdotenakax jan juramentompiw utt'ayatäp xäna, ukampis akax mä juramentompiw uñt'ayasina: “Tatitox juramento luräna, janiw arrepentiskäti: ‘Jumax Melquisedec reyin wiñayatak sacerdotätawa.”
 22 Ukhamatwa Jesusajj mä suma testamento lurañapatak yanapt'äna.
 23 Chiqpachansa, jupanakax walja sacerdotenakäpxänwa, jiwañap laykux janiw sacerdotenakäpkänti.
 24 Ukampis aka jaqejj wiñayatak utjatap laykojja, jan mayjt'ir sacerdotenakanitap laykojja.
 25 Ukatpi Diosax jupa tuqi Diosan ukar jutapki ukanakarus qhispiyañkamaw ch'amachaspa, jupanak layku achikt'asiñatakix wiñayatakiw jakaski.
 26 Ukham jach'a sacerdotew jiwasanakar tuküna, jupax qullanawa, jan kuna juchani, jan q'añuchatawa, jucharar jaqinakat jithiqтатаwa, alaxpachat sipans juk'amp jach'arakiwa.
 27 Uka jilir sacerdotenakjamax janiw sapüru sacrificio loqtañax wakiskiti, nayraqatax jupan juchanakapata, ukatsti jaqinakan juchanakapata.
 28 Kamachix jan ch'amanipki ukanakarux jach'a sacerdotenakarux tukuyi. Ucampis juramenton arupajj Leyin nayratpach utjqui ucajja, wiñayataquiquiw Diosar locataqui uca Yoqaru.

8 JAQTHAPI

1 Kunanakti arsupkta ukanakatjja, akaw mä jach'a sacerdotiej utjistu, jupajj alajjpachan jach'a jach'a tukun tronon kupëjjapan qont'atawa.
 2 Nayajj santuarion, cheqpach tabernáculon yanapiripätwa, Tatitojj sayt'ayäna, janiw jaqejj sayt'aykänti.
 3 Sapa jach'a sacerdotenakax waxt'äwinak luqtañataki, sacrificionak luqtañatakiw utt'ayatäpxi.
 4 Jupatejj aka oraquenkaspäna ukhajja, janiw sacerdotëkaspäti, kunatejj Ley ukarjam regalonak loqtapki uka sacerdotenakaw utji.
 5 Jupanakasti alaxpachankir yänakan uñacht'äwiparu, ch'iwiwar luqtapxam, kunjämtix Moisesax Tabernáculo lurañampikän ukkhax Diosax iwxt'katayna ukhama.
 6 Jichhasti juk'amp suma arust'äwiruw puri, juk'amp suma arust'äwin chikachasiñapa, uka arust'äwix juk'amp suma arust'äwinakan utt'ayatäwa.
 7 Uka nayrër arust'äwiti jan juchanikaspäna ukhajja, janiw payër arust'äwitaq mä lugar thaqkaspänti.
 8 Jupanakan juchañchäwip jikxatasaxa, akham sänwa: "Uñtəpxam, urunakax purininiwa, Israelan utapampi, Judá uraqimpi machaq arust'äwi luraskä" sasa.
 9 Janiw kunjamtı nayra awkinakapampix Egipto uraqit irpañatak amparat katthapkäyät uka urux arust'awaykta ukhamarjamakiti. Nayan arust'äwijan jan sarantəjjatəp laycu, nayasti janiw jupanacar uñjirıkti, sasaw Tatitojj saraki.
 10 Uka urunak qhipat Israelan utapamp arust'äwixa, sasaw Tatitux saraki. Nayaw kamachinakax jupanakan amuyupar ucharakı, chuymanakapan qillqt'arakı, jupanakatakix mä Diosäxä, jupanakax nayatakix mä markakıpxarakiniwa.
 11 Janiw sapa mayni jaqi masiparusa, jilaparus yatichapkaniti: "Tatitur uñt'əpxam, taqiniw uñt'əpxitani, jisk'at jach'akama" sasa.
 12 Jupanakan jan wali luratanakapat khuyapt'ayasirakıwa, juchanakapatsa, jan wali luratanakapatsa janiw mayampsa amtasxäti.
 13 Jupajj akham siwa: "Mä machaq arust'äwi, nayrër arust'äwirojj nayra arust'äwiruw tukuyi" sasa. Jichhasti q'añut tukuski, chuymankipstatäki ukax chhaqañatakiw wakicht'ata.

9 JAQTHAPI

1 Chiqpachansa nayrër arust'äwinxa Diosar luqtañ kamachinaka, akapachan qullan utapaw utjarakina.
 2 Ukansti mä tabernáculo luraskäna; nayrërix candelabrompi, mesampi, uñacht'ayañ t'ant'ampi; ukax santuario satawa.
 3 Payër velo qhepəjjərojjə, Tabernáculo satäkis ukaw utjäna.
 4 Ukansti qurit lurat incienso phukhumpi, arust'äwi arcampi, qurimpi ch'uqt'ata, quri manq'añ manq'aña, Aaronan ch'uxña thujrupasa, arust'äwin tablanakapas utjarakiwa.
 5 Uka patxanxa, k'ajkir querubinanakax khuyapayasıñ asiento ch'iwxatəpxi. ukat jichhax janiw juk'amp parlksnati.
 6 Ukanak utt'ayatəjjəna ukhajja, sacerdotenakəjj Diosar serviñ tukuyasəjj nayrër carparuw mantəppjerina.
 7 Ucampis payër sacerdotejj sapa mara mä kuti sapakiw mantasirina, janiw wilap jan wilamp loqtaskänti.

8 Qullan Ajayux uk uñacht'ayi, nayrër carpa sayt'atäskäna ukhakama, taqi kunat sipans juk'amp qullan chiqar mantañ thakix janiraw uñacht'ayatäkänti.
 9 Uka tiempənjja, regalonaksa, sacrificionaksa churapjerina, ukampis janiw khitiruti Diosar servipkäna ukarjam jan juchar tukuykaspänti.
 10 Jupanakasti manq'anaka, umañanaka, kunayman jariñanaka, jañchin wakichäwinakampikiw sayt'atəpxäna.
 11 Cristox mä jach'a sacerdotəjamaw jutañapäkän uka aski yänakan jach'a sacerdotəpjama, mä jach'a, juk'amp suma carpa tuqi, janiw amparanakampi luratäkiti, mä arunxa, janiw aka utat luratäkiti.
 12 Janirakiw cabritonakan wilapampi, vaca qallunakan wilap laykuki, jan ukasti pachpa wilapampiw qullan chiqar mantawayi, wiñay qhispiyasiñ katuqasa.
 13 Vacanakan wilapasa, cabritonakan wilapasa, mä vaca qallun laq'upasa, q'añunak ch'allt'ir laq'apasa, janchipan q'umachatäñapatakiw qullanäspa.
 14 ¿Khititix wiñay Ajay tuqi Diosar jan kuna q'añus luqtasäna uka Criston wilapax juk'amp conciciam jiwat luräwinakat q'umachaspa, jakkir Diosar luqtañataki?
 15 Ucat jupajj machaq arust'äwin chikachasiñapawa, jiwañampi, nayrër arust'äwin jucha t'akhesiñat qhespiyatäñataqui, jawsatəpqui ucanacəjj wiñay herencia katoqəppjañapataqui.
 16 Kawkhantı mä testamentojj utjki ukanjja, testamento lurir jaqen jiwañapaw wakisiraki.
 17 Jaqenakan jiwatəpatjja, mä testamentojj ch'amaniwa, jan ukhamäkani ukhajja, testamento lurirejj jakaskaki ukhajj janiw ch'amanıkəspäti.
 18 Ucatsti janiw nayrër arust'äwis jan wilampi katuyascänti.
 19 Kunapachatix Moisesax taqi kamachinak taqi jaqinakar Leyirjam yatıyänə, ukatsti vaca qallunakan wilapsa, cabritonakan wilap umampi, wila ñik'uta, hisopo ukamp ch'allt'äna, ukatsti librompiru, taqi jaqinakar ch'allt'äna.
 20 Ukat sapxänwa: —Akax Diosax jumanakar churapktam uka arust'äwin wilapawa —sasa.
 21 Ukxarusti wilampiw ch'allt'äna Tabernáculo ukaru, ukhamarak taqi kunati Diosar luqtañataki.
 22 Kamachi tuqiw niya taqi kunas wilampi q'umachatäxi; jan wila wartasax janiw kuna pampachäwis utjkəspäti.
 23 Ukhamasti alaxpachan utjki uka uñacht'äwinakampix q'umachatäñapaw wakisinä; ukampis alaxpachankir yänakax jupanakat sipan juk'amp suma sacrificionakampi.
 24 Cristox janiw amparanakampi lurat qullan chiqanakar mantawaykiti, uka qullan chiqanakax chiqpach jaqin uñnaqapawa. jan ukasti alaxpachar sarəpxam, jichhax Diosan nayraqatapan jiwasanak layku uñstañapataki.
 25 Janirakiw sapa kutix sacerdotəx sapa mara qullan chiqar mayninakan wilapampi mantki ukhama.
 26 Ukəpəchəx akəpəchən qalltatəpatxə, walja kutiw t'aqhisiñapäna, ukampis jichhax akəpəchən tukusiñəpkəmax mä kutikiw uñstəwayi, juchar apanukuñataki, jupa pachpa sacrificio loqtasa.
 27 Jaqenakatakix mä kutikiw jiwañapa, ukampis uka qhipatsti taripəwiw utjani.
 28 Ukhamat Cristox mä kutix walja jaqinakan juchanakap apt'asiñapatakiw luqtatäna. Jupar suyt'irinakaruw qhispiyasiñatak jan juchani payër kuti uñstani.

10 JAQTHAPI

1 Kamachix jutañapäki uka suma yänakan ch'iwiwapa, janiw uka yänakan uñtasitäkiti, uka sacrificionakax sapa mara luqtapkäna ukampixa, janipuniw jutirinakar jan juchar tukuykaspati.

2 Ukhamajj jjanit jupanakajj sacrificiot loqtañ jaytapjjaspäna? kunattix mä kutix q'umachatäpkäna uka yupaychirinakax janiw juk'amp juchanakat concicienciañpaxañpäkänti.

3 Uca sacrificionakanjja, sapa maraw juchanakat mayamp amtasi.

4 Vacanakan wilapampi, cabritonakan wilapajj janiw juchanak apaqkaspati.

5 Ukatpi akapachar purisax akham säna: "Janiw sacrificio loqtañ munktati, jan ukasti mä janchi wakicht'apxista.

6 Jucha layku nakt'ayat sacrificionaksa, sacrificionaksa, janiw kusisiñamäkiti.

7 Ukat nayasti saraktwa: "Diosay, munañam phuqhiriw jutta" sasa.

8 Jupajj akham sänwa: "Janiw sacrificio loqtañsa, ofrendasa, nakt'ayat wajjt'anaksa, jucha layku ofrendanaksa jan munktati. ukax kamachirjam luqtatawa;

9 Ukatsti sarakinwa: —Diosa, munañam phuqhiriw jutta — sasa. Nayr'r apt'asi, pay'r ch'amanchañataki —sasa.

10 Uka munañap laykuw Jesucriston janchip mä kuti wiñayatak loqtatäsajj qollanäjtanjja.

11 Sapa sacerdotex sapüruw sayt'asipxi, sapa uruw pachpa sacrificionak luqtapxi, uka sacrificionakax janipuniw juchanak apaqkaspati.

12 Uca jaqejj wiñayatak mä sacrificio juchanak layku loqtasajj Diosan kupëjjaparuw qont'asina.

13 Jichhat uksarojj uñisirinakapan kayupar takt'añkamaw suyt'aski.

14 Jupajj mä sapa ofrendampiw qollanäpki ukanakar wiñayatak tukuyi.

15 Qullan Ajayux uka tuqitwa qhanañchistu.

16 Aka arust'äwiw uka urunak qhipat jupanakamp luraskä, Tatitux siwa: Nayax kamachinakax chuymanakapar ucharaki, jupanakan amuyunakapar qillqt'araki;

17 Juchanakapatsa, jan wali luratanakapatsa janiw mayampsa amtaskäti.

18 Jichhajj kawkhant'i ukanak pampachatäpki ukanjja, janiw jucha layku ofrendajj utj-jjeti.

19 Jilatanaka, jan axsart'asaw qullan chiqar mantañax utji, Jesusan wilap layku.

20 Mä machaq jakañ thak tuqi, jupaw jiwasatak jach'añchawayi, velo tuqi, mä arunxa, jañchip tuqi.

21 Diosan utap uñjiri mä jach'a sacerdoteni.

22 Chiqpach chuymampi jak'achasipxañäni, iyawsäwimpi taqi chuyma ch'allxtayasisa, jan wali concicienciat ch'all'tata, janchinakas q'uma umampi jariqata.

23 Iyawsäwisan arsutanakas jan pächasis katxaruñäni. (jupax arsutaparjamax chiqapuniwa).

24 Maynit maynikam amuyt'asipxañäni, munasiñampi, aski luräwinakampi.

25 Janirakiw tantachasiñanak jaytañasäkiti, kunjamti yaqhipanakax lurapki ukhama. Jan ukasti maynit maynikam ewj't'asipjjam, juk'ampiw jumanakajj uka uru jak'achasisin uñjapjjta" sasa.

26 Kunat'i cheqäki uk yatjjatasajj munañasakejj juchar purt'asiñäni ukhajja, janiw juchanak layku sacrificio loqtañajj utj-jjaniti.

27 Ukampis mä axsarkañ juchañchäwi suyt'añampi, nina phiñasiñampi, uñisirinakaruw q'al tukjani.

28 Moisesan kamachip jisk'achirix pä jan ukax kimsa testigonak taypin jan khuyapt'ayasisaw jiwxäna.

29 Jumanakax amuyt'apxam, khilitix Diosan Yuqapar kayump takt'ki, uka arust'äwin wilapsa jan qullanjam uñji, ukat jan walinak luraraki jKhuyapayasiñ ajayu?

30 Khititejj akham säna: "Nayankijewa, nayajj kutt'ayarak'i" siski ukaruw uñt'tanjja. Ucatsti: "Tatituw marcapar juchañchani" sasa.

31 Jakir Diosan amparapar purt'asiñajj wali ajjsarkañawa.

32 Ukampis nayra urunakat amtasipxam, qhant'atäxapxtaxa, t'aqhisiñanakan jach'a ch'axwäwip aguantapxtaxa.

33 Mä juk'asti, jumanakax jisk'achawinakampi, t'aqhisiñanakampi, mä uñch'ukiñ utar tukuyapkäyät ukapacha. Mä juk'asti, jumanakax ukham yatintatäpkäna ukanakamp chikachasipkäyät ukhakama.

34 Jumanakax katuntat uñjasisinx nayat khuyapt'ayasipxayätawa, alaxpachan juk'amp suma, wiñayatak utjatap yatipxaraktawa.

35 Ukhamasti, jumanakan atinisiñamxa jan apanukupxamti, kawkiritix mä jach'a payllaw churatäniwa.

36 Jumanakax pacienciañpaxañamawa, Diosan munañap phuqañ tukuyatatxa, arsutap katuqapxañamataki.

37 Mä juk'a pachatxa, khilitix jutkani ukax jutaniwa, janiw qhiparkaniti.

38 Chiqapar sarnaqir jaqix iyawsäwimpiw jakani, ukampis maynitix qhipharxani ukhaxa, janiw almax jupar kusisiykaniti.

39 Jiwasajj janiw jiwañar qhepüpki ukanakat mayniriktanti. jan ukasti, khitinakatix iyawsapki ukanakat qhispiyasiñataki.

11 JAQTHAPI

1 Jichhasti, iyawsañajj kunat'i suyt'atäki ukanakan ch'amapawa, jan uñjkañ yänakan uñacht'äwipawa.

2 Uka tuqiwi jilirinakax mä suma yatiyäwi katuqapxäna.

3 Iyawsäwi laykuw amuyastanjja, akapachanakajj Diosan arunakapampiw luratäppjäna, ukhamatwa kunanakat'i uñjaski ukanakajj jan uñstki ukanakat luratäkänti.

4 Iyawsäwi laykuw Abelax Cainat sipan juk'amp suma sacrificio Diosar luqtäna, uka sacrificio tuqiwi Diosax chiqapar uñjatap uñacht'ayäna, Diosax churäwinakap uñt'ayäna.

5 Iyawsäwip laykuw Enoc chachax jan jiwañ uñjañapatak jaqukipatäna. Diosajj jupar jaqokipatap laykojj janiw jikjjataskänti, janir jaqokipkäna ukhajj Diosaruw kusisiyäna sasaw qhanañchäna.

6 Ukampis jan iyawsäwinikasax janiw jupar kusisiyañax utjkaspati, khilitix Diosan ukar jutki ukax iyawsañapawa, Diosan utjatapsa, jupar thaqir taqi chuymaw jupar churiritäpa.

7 Iyawsäwip laykuw Noé chachax Diosax janir uñjki ukanak yatiyäna, ukatwa ajjsaräna, ukat mä arca wakicht'äna, ukhamat utapar qhispiyañataki. Ucampis jupajj akapachar juchañchäna, iyawsäwi layku suma kankañapan herenciap katoqäna.

8 Abrahanajj iyawsäwip laykuw ist'äna, kawkir cheqaruti herencia katoqañapäkäna ukar sarañataki. ukatsti mistuwayxäna, janiw kawkirus saraskäna uk yatkänti.

9 Iyawsäwi laykuw Diosax arsut oraqen jakasäna, yaqha markankir jaqinakjama.

10 Jupajj mä marka suyt'äna, uka markajj cimientonakaniwa, uka markajj Diosawa.

11 Iyawsäwi laykurakiw Sarax jatha usuriñatak ch'am katoqäna, ukat mä wawaw ususäna, kunapachatä arsuwaykän uka jaqir chiqa chuymañtap uñjatap layku.

12 Ucatsti mä sapa mayniw jilsuwayäna, jupasti jiwatjamaw jilsuwayäna, alajpachankir warawaranakjama, jan jakt'kay lamar qota thiyankir laq'anakjama.

13 Taqeniw iyawsäwimp jiwarapxäna, janiw arsutanakap katuqapkänti, jan ukasti jaya chiqat uñjasaw uka arsutanakar iyawsapxäna, ukat qhumant'asipxäna, yaqha markankir jaqinakäpxtwa, aka uraqin sarnaqir jaqinakäpxtwa sasaw arsupxäna.

14 Khitinakatix ukham arunak arsupki ukanakax mä marka thaqhaxatap qhan yatiyapxi.

15 Chiqpachansa, kawkir markat mistuwayapkäna uka markat amtapxaspäna ukhaxa, inas kutt'anipxaspäna.

16 Jichhasti mä suma marka munapxi, mä arunxa, alaxpachankir mä marka, ukatwa Diosax Diosapa satäñat jan phinq'askiti, jupanakatakix mä marka wakicht'awayi.

17 Iyawsäwip laykuw Abrahamax yant'at uñjasisin Isaacar sacrificiot luqtawayi.

18 Jupanakatsti sapxänwa: "Isaacan sutipampiw wawanakamax sutichatäni" sasa.

19 Diosax jiwatanak taypit jaktayañ yatitap amuyapxäna. ukatsti mä chimpumpiw katuqarakäna.

20 Iyawsäwip laykuw Isaacax Jacobumpiru, Esaúmpir kunanakati jutirin utjkani ukanakat bendicäna.

21 Iyawsäwip laykuw Jacobux jiwañampiskäna ukhaxa, Josean panpacha wawanakaparux bendicirakäna. ukat thujrupan patapar takt'asisaw yupaychäna.

22 Iyawsäwip laykuw Joseyax jiwxäna ukapachax israelitanakan sarxatapart arsunä. ukatsti ch'akanakapat kamachi churarakäna.

23 Iyawsäwi laykuw Moisesax yurkän ukapachax kimsa phaxsi awk taykapan imantatäxäna. ucat reyin camachipatjja janiw ajjsarapcänti.

24 Iyawsäwi laykuw Moisesax jilir jaqixäna ukhaxa, janiw faraonan phuchapan wawapa satäñ munkänti.

25 Diosan markapamp t'aqhisiñat sipansa, mä juk'a juchampi kusist'añat sipansa.

26 Criston jisk'achatätapax Egipto markan yänakapat sipan juk'amp qamir kankañap uñjäna.

27 Iyawsäwi laykuw Egipto markar sarxäna, reyin colerasiñap jan axsarasa, jan uñjkañ jaqir uñjkaspa ukhama.

28 Iyawsäwip laykuw Pascua fiesta luräna, wila ch'allt'arakäna, ukhamat jilir yuqall wawanakar jan llamkt'añapataki.

29 Iyawsäwi laykuw Wila Lamar qotat waña oraqer uñtat pasapxäna.

30 Iyawsäwi laykuw Jericó markan perqanakapax t'unjatäxäna, niya paqallq urunak muyuntasinxa.

31 Iyawsäwi laykuw Rahab prostituta warmix jan iyawsirinakamp chika jiwarkänti, uñaqirinakarux sumankañ katuqasa.

32 ¿Kunsa nayajj juk'amp siristjja? Gedeón, Barac, Sansón, Jefte ukanakat yatiyañax janiw utjkaspati; David, Samuel, profetanakatsa.

33 Jupanakasti iyawsäwi tuqiw reinonak apnaqapxäna, askinak lurapxäna, arsutanakap katuqapxäna, leonanakan lakapsa jark'aqapxäna.

34 Ninan nuwasiñap chhaqtayapxäna, espadat qhispijxäna, jan ch'amanipxatap laykuw ch'amanipxäna, nuwasiñanxa ch'amanipxänwa, yaqha markankirinakan ejercitonakapar t'ijtñañatakiw kutt'apxäna.

35 Warminakax jiwatanakaparux jaktayapxäna, yaqhipanakax t'aqhisiyataw uñjasipxäna, janiw qhispiyasiñ katuqapkänti. Jupanakasti juk'amp suma jaktäwi katuqapxäñapataki.

36 Yaqhepajj jan sintt'asaw sawkasipjjäna, jawq'jatarakänwa, ukatsti carcelar jist'antatäpjjarakäna.

37 Jupanakaroj qalamp k'upjataw uñjasipjjäna, t'unjatäpjjänwa, yant'atäpjjänwa, espadampi jiwayatäpjjänwa. jan kunani, t'aqhisiyata, t'aqhisiyata;

38 (Akapachax janiw jupanakatakix askikänti.) wasar pampanakansa, qullunakansa, p'iyanakansa, p'iyanakansa sarnaqapxäna.

39 Taqeniw iyawsäwi layku suma yatiyäwi katoqapjjäna, ukampis janiw kunti arskäna uk katuqapkänti.

40 Diosax mä juk'a suma yänak jiwastak wakicht'awayistu, jan jiwasampi jan phuqhatäpñapataki.

12 JAQTHAPI

1 Ukhamasti, walja qhixu qhixunakamp muyuntatäxanwa, taqi kuna jan walt'äwinakampi, kuna juchampitix jank'ak t'ijtkistu uk apanukuñäni, ukat jan axsarasa t'ijtñañäni.

2 Jesusar uñtasaw iyawsäwisan p'iqinchiriparu, tukuyiriru; Jupajj nayraqatapan utjkäna uka kusisiñatjja, p'inqachañanak jisk'achasaw cruzan aguantasäna, ukatsti Diosan tronopan kupëjjaparux qont'asi.

3 Juchararanakan ukham jan walt'ayasiñap sayt'ir jaqit amuyt'apxam, ukhamat jumanakax jan qarjapxäñamataki.

4 Jumanakajj janiraw juchampi nuwasiñatakejj wilap apt'asipktati.

5 Jumanakax wawanakar uñtat ewjtt'äwit armasipxtawa: "Wawaxay, Tatitun chiqañchäwipxa jan jisk'achamti, janirakiw aynacht'amti kunapachatä jupat tuqinuqtätam ukhaxa.

6 Khitirutix Tatitux munaski ukarux chiqañchiwa, sapa yuqall wawarus jawq'jarakiwa.

7 Jumanakatix chiqañchatäñ aguantapxätaxa, Diosax wawanakar uñtasitaw jumanakarux uñjapxätam. ¿Khiti wawasti awkipan jan chiqañchki ukaxa?

8 Jumanakatix jan mutuyatäpkäta, taqiniw uka mutuyäwimp chikachasipxätaxa, jumanakax jan wali jaqinakäpxtawa, janiw yuqall wawanakäpktati.

9 Ukhamarus jañchin awkinakas utjaraktanwa, jupanakasti chiqañchapxitu, jupanakarux jach'añchapxarakäta.

10 Jupanakasti mä qawqha urunakaw jupanakan munañaparjam chiqañchapxitu. Ucampis jupajj jiwasan askisataquiw jupajj qollanñasataqui.

11 Jichhasti janiw kuna mutuyañas kusiskañäkaspas ukhamäkiti, jan ukasti llakt'asiñjamawa.

12 Ukhamasti amparanaka, jan ch'amani qunqurinakas jach'ar aptapxam;

13 Kayunakamar chiqa thakinak lurapxam, jan ch'uoqt'atanakax thakhit mistxañapataki. ukampis juk'amp qullatäpan —sasa.

14 Taqi jaqimp sumankañampi, qullanañamp arkapxam, jan ukax janiw khitis Tatitur uñjkaspati.

15 Diosan khuyapayasiñapat jan khitis t'aqhisiñapatakix taqi chuym ch'amachasipxam. Jan wali k'allk'u saphinakas jumanakar jan walt'ayapxätam, ukat waljaniruw q'añuchasipxaspa;

16 Esaú chachjam q'añu jucha luriri, jan ukajj q'añu lurir jaqejj jan utjkaspa, jupajj mä jisk'a t'ant'a manq'at awkipäkäna uka derechop aljantäna.

17 Jumanakax yatipxtawa, kunjämtix uka qhipat bendiciona katuqañ munkän ukkhaxa, jan apanukutaw uñjasina, jachaqt'asis thaqkchinsa, janiw arrepentisiñ chiqa jikxatkänti.

18 Jumanakax janiw llamkt'at qulluru, nina nakhantat qullurusa, ch'amakaru, ch'amakaru, thaya thayt'aru puripktati.

19 Mä trompetan ist'asitapa, arunak ist'asa. Uka aru ist'irinakax achikt'asipxäna, jan juk'amp jupanakar yatiyatäñapataki.

20 (Jupanakasti janiw uka kamachirjam aguantañ puedipkänti: “Mä animalatix qullur llamkt'ani ukhaxa, qalamp k'upjataw uñjasini, jan ukax mä dardompiw jaquqanipxani.

21 Uk uñjasajj wali ajjsarkänwa, Moisesajj akham sänwa: “Nayajj wal ajjsarta, khathatiraktwa” sasa.

22 Jumanakax Sion qulluru, jakkir Diosan markaparu, alaxpachankir Jerusalén markaruw puripxtaxa, jan jakt'kay angelanakarus puripxtaxa.

23 Jach'a jach'a tantachawiru, jilir wawanakan iglesiaparu, alaxpachan qillqatäki, Diosaruw taqin taripiriparu, ukhamarak chiqapar uñjir jaqinakan ajayunakaparu.

24 Machaq arust'äwin chikachasir Jesusar, ch'allt'at wilampi, Abel chachan wilapat sipan juk'amp suma arunak parliri.

25 Arst'iriru jan iyawsapxamti —sasa. Khitinakatix aka uraqin parlirir jan iyawsapki ukanakatix jan qhisipkaspän ukaxa, jiwatix alaxpachat parlir jaqit jithiqtañänixa, juk'amp jan qhispiñäni.

26 Jupan arupajj aka oraq khathatiyäna, ukampis jichhajj akham sasaw arsüna: “Mayampiw nayajj janiw aka oraqak ch'alljityaykti, jan ukasti alajjpacharus ch'alljityarakxtwa” sasa.

27 Aka aruxa, mayamp mayampi, ch'allxtayat yänak apsuñ sañ muni, kunatix jan ch'allxtañjam yänakax qhiparañapataki” sasa.

28 Ukhamasti, mä reino jan ch'allxtayir katoqasasti, khuyapayasiñampiw Diosar respetompi, Diosar ajjsarañampi yupaychañasataki.

29 Diosasasti mä nina nakhantayañjamawa.

13 JAQTHAPI

1 Jilat kullakanakjam munasiñajj utjaskakipan.

2 Jan uñt'at jaqinakar katuqañ jan armasipxamti, ukhamat yaqhipanakax jan amuyasisaw angelanakar katuqapxi.

3 Khitinakatix katuntat uñjasipki ukanakat amtasipxam, jupanakamp chinuntatäpki ukhama. Khitinakatix jan walt'äwinakan t'aqhisipki ukanakax juma pachpas janchinkapxasmawa.

4 Jaqichasiñax taqinin jach'añchatawa, ikiñas jan q'añuchatawa, ukampis q'añu jucha luririnakaru, wachuq jucha luririnakarus Diosaw taripañapa.

5 Jumanakan sarnaqäwinakamax jan munañanipxpan; Kunatix utjktam ukanakat kusisipxam, jupasti siwa: ‘Janipuniw jaytkämati, janirakiw jaytkämati’ sasa.

6 Ukhamat jan axsaras sañäni: “Tatituw yanapirixa, janiw ajjsarkäti kuntix jaqix nayar lurkitu ukxa” sasa.

7 Khitinakatix jumanakar apnaqapktam ukanakat amtasipxam, jupanakax Diosan arunakap jumanakar sapxatam.

8 Jesucristox qharürus, jichhürusa, wiñayataki pachpakiskiwa.

9 Janiw kunayman yatichäwinakampi, jan uñt'at yatichäwinakampi sarnaqañamäkiti. Chuymajj khuyapayasiñampi ch'amañcht'atäñajj wali askiwa; janiw manq'anakamp chikachasiñamäkiti, uka aychanakax ukan jakasirinakarux janiw askikiti.

10 Mä altaraw utjistu, uka altaratjja, tabernáculon servirinakajj janiw manq'apjjañapatak derechonipkiti.

11 Jach'a sacerdotex jucha layku qullan utar wilap apanki uka animalanakan janchipax campamento anqäxan phichhantatänwa.

12 Ukatwa Jesusax wilapamp jaqinakar qullanañchañatakix punku anqäxan t'aqhisina.

13 Ukhamasti, jupar jisk'achasa, campamentot anqäxar sarañäni.

14 Aka markanjja, janiw mä markajj utj-jjeti, jan ukasti mä markaruw thaqtanjja.

15 Jupa tuqi Diosar yupaychañ sacrificio luqtapxañäni, mä arunxa, sutipar yuspagarañ lakasan achupa.

16 Ukampis askinak lurañasa, maynit maynikam parl'tañasa jan armasimti, ukham sacrificionakat Diosajj wal kusisiyi.

17 Khitinakatix apnaqapktam ukanakar ist'apxam, ist'apxam, jupanakpachaw almanakamat amuyasipxi, kunjamt'i cuenta churañ munapki ukhama, ukhamat kusisiñampi, jan llakimp lurapxañapataki, ukax jumanakatakix janiw askikiti.

18 Jiwasatak mayisipjjam, jiwasajj suma conciençianitanwa, taqe kunansa cheqapar sarnaqañ munarakitanwa sasaw confiyastanjja.

19 Ukampis nayajj achikt'apjjsmawa, jumanakar jank'ak kutt'ayañajataki.

20 Sumankañ churir Diosaw jiwatanak taypit jaktayäna, uka jach'a oveja awatiriru, wiñay arust'äwin wilap tuqi.

21 Jesucristo tuqi, taqi aski luräwinakan phuqt'apxam, munañap phuqañataki. Juparu jach'añchatäpan wiñay wiñayataki. Amén.

22 Jilatanaka, achikt'apxsmawa, ewxt'at arunak jaysapxam, mä juk'a arunakampikiw mä qillqat jumanakar qillqt'apxasma.

23 Jumanakax yatipxam, Timoteo jilasax qhispiyatäxiwa. Jupatix mä juk'a jutänixa, jupamp chikaw uñjapxäma —sasa.

24 Taqi khitinakatix jumar apnaqapki ukanakaru, taqi qullan jaqinakar aruntt'apxam. Italia markankirinakax aruntt'apxsmawa.

25 Taqini jumanakampipan khuyapayasiña. Amén.

Santiago

1 JAQTHAPI

1 Santiago, Diosan luqtiripa, Jesucriston Tatitun luqtiripa, tunka payan tribunakar aruntt'apxma.
2 Jilatanaka, kunayman yant'anakar puripkäta ukkhaxa, kusiskañäpaxam;
3 Uk yatipxam, iyawsäwiman yant'atax pacienciaruw puriyi.
4 Ucampis paciencianñajj jupan suma luräwipan utjañapa, jumanacajj jan kuns pist'añan jan juchanñijjañamataqui.
5 Jumanakat maynitix yatiñ kankañan pist'chixa, Diosaruw mayipan, jupasti taqi jaqiruw taqi chuyma churki, janirak jisk'achaski. ukatsti jupar churatäniwa" sasa.
6 Ucampis iyawsäwimpi mayt'pan, jan kuna jan walt'ayasa. Khititejj liwjatki ukajja, thayampi t'ijt'at lamar qotan oladaparmaw.
7 Uka jajejj janiw Tatitun kuns katoqkaspa ukham amuyañäpäkiti.
8 Pä amuyun jajejja, taqe thakipansa janiw sum sayt'kiti.
9 Jisk'a jilatax jach'ar aptatäpat kusisipan.
10 Qamirinakax jisk'achatäpxiwa, ch'uxña panqarjamaw tukusxani.
11 Intejj janiw jank'ak nakhantkiti, jan ukasti ch'ojñanak wañsuwayjje, panqarpas wañt'iwa, suma uñnaqt'anitapajj t'unjaraki.
12 Yant'awinakar saykatirix kusisiñaniwa, yant'at uñjasisinxä, jakañ corona katuqani, Tatitux jupar munasirinakarux arsüna.
13 Jan khitis yant'atax sapxpanti: "Diosax yant'atatwa" sasa, Diosax janiw jan walimpi yant'atäkaspati.
14 Ucampis sapa mayniw yant'at uñjasi, munañanakapamp apanakutäsa, sallqjatäsa.
15 Kunapachatix munañanakax usurixi ukhaxa, jucharuw puriyi, juchax tukusxi ukhaxa, jiwañaruw puriyi.
16 Munat jilatanaka, jan pantjasipxamti.
17 Taqi suma churäwisa, suma churäwisa alaxpachat juti, qhanan Awkipat juti, jupamp chikasti janiw mayjt'iriki, janirakiw mayjt'ir ch'iwis utjkiti.
18 Jupa pachpa munañaparjamaw chiqpach arupampix yuriwayistu, ukhamat luratanakapan nayr'r achupañasataki.
19 Ukhamasti, munat jilatanaka, sapa maynis jank'ak ist'apxpan, jank'ak arsupxpan, jank'ak colerasipxpan.
20 Jaqen colerasiñapajj janiw Diosan cheqapar sarnaqañapatak yanapt'kiti.
21 Ukhamasti taqi q'añunaksa, jan wali lurañanaksa apanakupxam, injertat arunak llamp'u chuymamp katuqapxam, uka arusti jumanakar qhispiyañatakiw yanapt'i.
22 Jumanakax arunak phuqapxam, janiw ist'irinakakipxamti, juma pachpaw sallqjasipxäta.
23 Maynitix arunak ist'irichi, janirak phuqkchixa, mä jaqir uñtasitawa, jupax mä vidriot ajanupar uñjki ukhama.
24 Jupa pachpaw uñjasi, ukatsti jank'akiw armasxi kunjäm jaqñsa.
25 Ukampis khitis qhispiñ kankañ phuqhat kamachir uñtasin ukarjam sarnaqkani, jan armasir ist'irikchixa, jan ukasti luräwip phuqirikchixa, aka jaqix luräwipan bendicitäniwa.

26 Jumanak taypin maynitix Diosar yupaychañ munirikaspa, laxrap jan jark'aqaspa, jan ukasti chuymapar sallqjaspa ukhaxa, aka jaqin yupaychäwipax inamayakiwa.
27 Dios Awki nayraqatan q'uma yupaychäwi, jan q'añuchata, akawa: Awkinakaru, ijma warminakaru t'aqhisiñapan uñjiri, akapachat jan q'añuchatäñapataki.

2 JAQTHAPI

1 Jilatanaka, Jesucristo Tatitusaru, jach'a kankañan Tatitupar jan iyawsapxamti.
2 Tantachäwiman mä jaqix quri anillo apt'ata, suma isimp isthapt'ata jutaspä, ukat mä pobre jaqis jan wali isimp isthapt'ata mantani.
3 Jumanakax khitis chacha warmi isimpi isthapt'atäki ukaruw respetapxtaxa, sapxarakatawa: "Akan mä suma chiqan qunt'asim; ukatsti pisinkirinakarux sapxam: "Ukan sayt'asim, jan ukax akan kayujan qunt'asim" sasa.
4 Uqhamasti, jjanit jumanakax maynit maynikam yaqhachasipxtaxa, jan wali amtäwinakan taripirinakäpxtaxa?
5 Munat jilatanaka, ist'apxam, jjanit Diosax akapachankir pisinkirinakar ajllki, iyawsäwin qamirinakaru, jupar munasirinakar churki uka reino katuqañataki?
6 Ucampis jumanakax pisinkirinakarux jisk'achapxtaxa. jJanit qamir jaqinakax t'aqhisiyapktam, taripañ utanakan nayraqatapar irpapxaraktamti?
7 jJanit jupanakax Diosar jan wali sutimp uñt'ayasipktam?
8 Jumanakatix Reyin kamachip phuqhaxäta, Qillqatarjama: "Jaqi masimarux juma kipkarjam munasipxam" sasa.
9 Ukampis jumanakatix jaqir respetapxäta, juchar purt'asipxtaxa, kamachi p'akintirinakjam iyawsapxarakatawa.
10 Khitis taqpach kamachirjam phuqkani, ukampis mä amtampi juchañchki ukaxa, taqi kunat juchaniwa.
11 Khitis "Jan wachuq jucha lurapjamti" siskäna ukajja: "Jan jiwayamti" sasaw sarakina. Jumatix jan wachuq jucha lurkäta, jiwayasksta ukaxa, kamachi p'akintiriruw tukuwaytaxa.
12 Jumanakax ukham parlapxam, ukhamarak lurapxam, kunjamt'i qhispiyasiñ kamachirjam taripatäpkani ukhama.
13 Jupajj jan khuyapt'ayasir taripatäniwa. khuyapayasiñasti taripañ contraw kusisi.
14 Jilatanaka, maynejj iyawsäwinäwisa sasin sischi ukhaxa, jkuna askispati? jIyawsäwipax jupar qhispiyaspati?
15 Mä jilatax jan ukajj kullakasa q'ala jan isinichi, sapa uru manq'añas jan utjkchi ukhajja,
16 Jumanakat mayniw jupanakar säna: "Sumakiw sarxapxam, junt'u chuymampi phuqt'atäpaxam. ukampis janchir munaski ukanak jan churapktamti; jkuna askisa?
17 Iyawsañax janitix luräwinakanikchixa, jiwatäxiwa, sapakiskiwa.
18 Jisa, maynejj saspawa: 'Jumajj iyawsäwinäwisa, nayasti luräwinakanäwisa.
19 Jumasti mä sapa Diosan utjatap yawstaxa; jumax wali sum lurtaxa, saxranakax iyawsapxarakawa, khathatipxarak.
20 Ukampis inamay jaqi, jyatiñ munasmati, jan luräwinakampi iyawsañax jiwatäpaxa?
21 jJanit Abraham awkisax luräwinakap layku askit uñjatänsti, Isaac yuqapar altar patxan luqtäkäna ukhaxa?
22 jKunjamsa iyawsañajj luräwinakapampi yanapt'äna, Diosar confiyañajj suma luratän uk uñjtati?

23 Qillqatax phuqhasxänwa, siwa: “Abrahamax Diosaruw iyawsäna, jupasti aski jaqit uñt'ayatäxänwa” sasa.

24 Jumanakax uñjapxtawa, maynix luräwinakapampiw chiqapar uñjata, janiw iyawsäwi laykuki.

25 Ukhamarak Rahab prostituta warmisti, khithanirinakar katuqasa, yaqha thaknam khitkasasa, çjanit luräwinakap laykux chiqapar uñjatäkanti?

26 Kunjamatix jan ajayun janchix jiwataxa, ukhamarakiw iyawsäwix jan luräwinakampi jiwata.

3 JAQTHAPI

1 Jilatanaka, jan walja uywirinakäpxamti, juk'amp jach'a juchañchatäñ yatipxam.

2 Walja tuqinakatwa taqiniru juchañchastanxa. Maynitix arupampi jan juchañchki ukaxa, jan juchani jaqiwa, taqpach janchipar apnaqañ yatirakiwa.

3 Uñtapxam, caballonakan lakaparuw t'ant'a uchapxta, ukhamat jupanakax nanakar ist'apxañpataki. ukat taqpach janchipar muyuntapxta.

4 Uñtapxam barconakax wali jach'a jach'a thayampi irpatäpkchisa, mä jisk'a timonampi muytata, kawkirutix gobernadorax munki ukaru.

5 Ukhamarakiw laxrax mä jisk'a ch'akhaxa, jach'a jach'a tukuñampiw jach'añchasi. ¡Uñtapxam, kunja jach'as mä jisk'a ninax nakhanti!

6 Laxrax mä ninawa, jan walinak lurir akapacha, ukhamarakiw laxrax jiwasan janchinak taypinxa, taqpach janchir q'añuchañataki, ukhamarak nina nakhantayaraki. ukatsti infiernon ninamp nakhantatänwa.

7 Taqi kasta uywanaka, jamach'inaka, katarinaka, lamar qutan utjki uka yänakax manq'antatäxiwa.

8 Ukampis laxrax janiw khitis manq'antkaspasi; jan apnaqañjam jan waliwa, jiwayir venenompi phuqt'ata.

9 Ukhamatwa Dios Awkerorj jach'añchapjjsma. Ucampisti Diosar uñtasit luratäpki uka jaqenakarojñ ñanqhachtanja.

10 Pachpa lakat bendicionampi, ñanqhachasiñampiw mistu. Jilatanaka, janiw ukhamañapäkiti.

11 ¿Mä phuch'ux mä pachpa chiqar muxsa umampi, k'allk'u umampi apayani?

12 Jilatanaka, çhigo quqax olivo achunak achuspati? jan ukax uvas, higos? ukhamarakiw janiw kuna phuch'usas ch'uñu umasa, suma umasa achuykaspasi.

13 ¿Khitis jumanak taypin yatiñani, yatiñani jaqejja? suma chuymampi luräwinakap llamp'u chuymampi uñacht'aypan.

14 Jumanakatix chuymanakaman envidiasinänaka, ch'axwañanaka utjchixa, jan jach'a jach'a tukupxamti, janirakiw chiqa yatichäwinak contra k'arisipxamti.

15 Aka yatiñ kankañax janiw alaxpachat jutkiti, jan ukasti akapachankir yatiñaniwa, saxranakan yatiñ kankañaparakiwa.

16 Kawkhantí envidiasinasa, ch'axwañasa utjki ukanjja, ch'ajjwañasa, taqe jan wali lurañanakas utjarakiwa.

17 Ukampis alaxpachat jutir yatiñ kankañax nayraqatax q'umawa, ukxarusti sumankañampi, llamp'u chuymampi, jan ch'am tukus chuymampi, khuyapayasiñampi, suma achunakampi phuqt'ata, janiw khiturus yaqhachkiti, janirakiw k'ari chuymañikiti.

18 Sumankañan achupax sumankañan yapuchatawa.

4 JAQTHAPI

1 ¿Kawkitsa jumanak taypin nuwasiñanaka, nuwasiñanakas utji? ¿Janit jupanakax akat jutapxi, janchiman ch'axwañ munañanakamatxa?

2 Jumanakax munañanipxtawa, ukampis janiw jikxatapktati, jiwayañ munapxtaxa, utjañ munapxarakatawa, ukampis janiw jikxatapkasmati.

3 Jumanakax mayt'asipxtawa, ukampis janiw katuqapktati, jan wali mayipxatamata, munañanakamar tukjañataki.

4 Jumanakax wachuq jucha luririnaka, wachuq jucha luririnaka, çjanit yatipkta akapachan amigopañax Diosampi uñisiñampi? Ukhamajj khitejji akapachan amigopañ munki ukajja, Diosan enemigopawa.

5 ¿Jumanakax amuyapxtati Qellqatax inamayakikaspas ukhama: “Jiwasan jakkir ajayux envidiasin muni?”

6 Ucampis jupajj juk'amp khuyapayasiñ churi. Ukatpi jupax siwa: “Diosax jach'a jach'a tukurinakarux jark'iwa, ukampis alt'at chuymañinakarux khuyapayasiñap churaraki” sasa.

7 Ukhamajj Diosar ist'apjjam. Supayar saykatapxam, jupasti jumanakat jaltxapxätam.

8 Diosar jak'achasipxam, jupasti jumanakar jak'achasipxätamwa. Jucharar jaqinaka, amparanakam q'umachasipxam; chuymanakam q'umachapxam, jumanakax pä amuyunipxtawa.

9 T'aqhisiyasipxam, jachapxam, jachapxam, larusiñanamax llakisiñaruw tukupxpan, kusisiñamasti llakisiñaruw tukupxpan.

10 Tatitun nayraqatapan alt'at chuymañipxam, jupaw jach'ar aptapxätam.

11 Jilatanaka, jan maynit maynikam jan walinak parlapxamti. Khitejji jilapat jan walinak parli, jilaparus juchañchki ukajja, leyit jan wal parli, leyitsa juchañcharaki, ukampis jumatejji leyinakarjam juchañchäta ukhajja, janiw ley phoqeriktati, jan ukasti taripirikitawa.

12 Mä sapa kamachi churirir utji, jupaw qhispiyañataki, t'unjañatakis ch'amani, çkhitirak jumax maynir taripiristi?

13 “Jichhürus jan ukax qharürus ukham markaruw sarañäni, ukat mä maraw ukan qhiparañäni, alasipxañäni, aljasipxañäni, ukat askinak jikxatapxañäni” sasa.

14 Jumanakax janiw yatipktati kunas qhipürux pasani. ¿Kunas jakäwimaxa? Mä vapor ukhamarakiwa, mä juk'a pachatakiw uñsti, ukatsti chhaqtawayxi.

15 Jumanakax sapxañamawa: ‘Tatitutix munaspa ukhaxa, jakañäniwa, aka, jan ukax uk lurañäni’ sasa.

16 Jichhasti jumanakax jach'a jach'a tukuñanakamat kusisipxtaxa, taqi ukham kusisiñanakax jan waliwa.

17 Ukhamasti, khitejji aski lurañ yatki, janirak lurkchi ukaxa, juchawa.

5 JAQTHAPI

1 Jichhür sarapxam qamirinaka, jachapxam, jachapxam, t'aqhisiñanakamat jach'at arnaqasipxam.

2 Qamir yänakamax q'añuchatawa, isinaksa q'añuchatawa.

3 Quri qullqimaxa ch'uqt'atawa; Jupanakan q'añunakapasti juma contraw qhanañchi, ninanakjam janchimaruw manq'antani” sasa. Jumanakax qhip qhipa urunakatakix qullqi apthapipxtaxa.

4 Uñtapxam, yapunakaman yapu apthapipki uka irnaqirinakax sallqjañamp jark'antatäpki ukanakan qullqipax jach'at arnaqasi.

5 Jumanakax aka uraqin kusisiñampiw jakasipxtaxa, jan kuns kamacht'ataw sarnaqapxtaxa. jumanakax chuymanakamar manq'ayapxtaxa, kunjamtĩ mä jawayañ urux manq'apkta ukhama.

6 Jumanakax chiqapar uñjirinakaruw juchañchapxtaxa, jiwayapxaraktawa; Jupajj janiw jumanakar saykatapktamti.

7 Jilatanaka, paciencianĩpxam Tatitun jutañapkama. Uñjapxam, yapuchiristi aka uraqin suma achup suyt'aski, ukatsti wali paciencianiwa, janĩr jallu purinkipan, qhipa jallu katuqañkama.

8 Jumanakax paciencianĩpxam; chuymanakamar ch'amañchapxam, Tatitun jutañapax jak'ankxiwa.

9 Jilatanaka, jan maynit maynikam chuym ust'ayasipxamti, jan juchañchatäpaxañamataki.

10 Jilatanaka, Tatitun sutipxaru arsupki uka profetanakar mä uñacht'äwi katuqapxam, t'aqhisiñanakan t'aqhisiñata, paciencianĩñasa.

11 Uñtapxam, khitinakatĩ aguantapki ukanakarux kusisit uñjapxta. Jumanakax Job chachan pacienciap ist'apxtaxa, Tatitun tukusiñapsa uñjapxaraktawa. Tatitux wali khuyapt'ayasiriwa, khuyapt'ayasirirakiwa.

12 Jilatanaka, taqi kunat sipansa, janiw alaxpach sutimpi, aka uraqimpi, ni yaqha juramentompis juramento lurapxamti. ukat jumanakax janiw, janiw; jan juchañchatäñamataki —sasa.

13 ¿Jumanakat maynis t'aqhisiyata? mayipxpan. ¿Kuna kusisiñas utji? salmonak q'ucht'pan.

14 ¿Jumanak taypin usut maynis utji? iglesian jilirinakapar jawsaypan; Tatitun sutipxaruw aceitempi jawq'jasin jupar mayisipxpan.

15 Iyawsäwimp mayisiñaw usutanakarux qhispiyani, Tatitux jaktayarakiniwa; Jupatix juchanak lurchixa, pampachatäniwa.

16 Juchanakam maynit maynikam arsusipxam, maynit maynikamaw mayisipxañama, ukhamat k'umaraptapxañamataki. Aski jaqen taqe chuyma mayisitapajj walpun yanapt'i.

17 Eliasajj jiwasjam munañanakapamp ist'asir jaqënwa, jupajj taqe chuymaw mayisina, ukhamat jallojj jan purt'añapataki.

18 Ukatsti mayamp mayamp mayisina, alaxpachax jallu purintäna, uraqix achunak achuyäna.

19 Jilatanaka, jumanakat maynitix chiqa yatichäwit jithiqtapxchi, ukat maynitix jupar kutt'aychixa;

20 Yatipxpan, khititix jucharar jaqirux jan wali thakhipat kutt'ayki ukax mä almaruw jiwañat qhispiyani, walja juchanak imantarakini.

1 Pedro

1 JAQTHAPI

1 Jesucriston apóstol Pedrox Ponto, Galacia, Capadocia, Asia, Bitinia markanakan ch'iqintatäpki uka jan uñt'at jaqinakar yatiyāna.

2 Dios Awkin nayratpach uñt'ataparjamaw ajllisipxam, Ajayun qullanātap tuqi, ist'asipxañamataki, Jesucriston wilap ch'allt'asipxañamataki.

3 Jach'añchatäpan Jesucristo Tatitusan Dios Awkiparu, jupasti wali khuyapayasiñap laykuw wasitat yuriwayistu, Jesucriston jiwatanak taypit jaktatap layku.

4 Jan tukusir herencia, jan q'añuchata, jan tukuskir herencia, alaxpachan jumanakataki imatäki.

5 Jupanakasti Diosan ch'amapampiw iyaw satäpxi, qhip qhipa pachan uñt'ayasiñatak qhispiyasiñataki.

6 Jumanakax walpun kosisipxtaxa, mä juk'a pachataki, kunayman yant'anakan t'aqhisiyat uñjasipxtaxa.

7 Ukhamat jumanakan iyawsäwiman yant'atäpkäta, ninampi yant'atäkhchisa, tukusir qurit sipansa, juk'amp valoraniwa, Jesucriston uñstapatat jach'añchañataki, jach'añchañataki, jach'añchañataki.

8 Jan uñjasasti, jumanakax munapxtawa. Jumanakasti janis jupar uñjapstaxa, iyawsapxasktawa, jan arsunjam kusisiñampi, jach'a kankañampi phuqt'ata.

9 Iyawsäwiman tukusiñap katuqapxam, almanakaman qhispiyasiñap katuqapxam.

10 Uka qhispiyasiñ tuqitxa, profetanakax walpun jiskt'asipxäna, wali ch'amampiw yatxatapxarakina.

11 Criston Ajayupax jupanak taypinkkäna ukax kuna pachas uñacht'ayäna, jan ukax kuna pachas Criston t'aqhisianakapata, ukat qhipat jach'a kankañap yatiyāna.

12 Jupanakarusti yatiyatäpxänwa, janiw jupanakpachatakikiti, jan ukasti jiwasaruw yanapt'apxistu, kuntix jichhax Diosan suma yatiyāwinakap yatiyapktam ukanakax alaxpachat saraqanir Qullan Ajayumpiw yatiyapxma. ukanak angelanakax uñakipañ munapxi.

13 Ukatpī jumanakan chuymanakam ch'ukupxam, suma amuyt'asipxam, Jesucriston uñacht'äwip urun khuyapayasiñap jumanakar apanipxätam uk tukuykam suyt'apxam.

14 Jumanakax ist'asir wawanakjamaw jan yatkasin nayra munañanakamarjam sarnaqapxamti.

15 Kunjamti jumanakar jawsapktam ukax qullanäkixa, ukhamarakiw taqi sarnaqäwinakaman qullanäpxañama.

16 Qillqatan siwa: "Qullanäpxam; Nayajj qollanätwa" sasa.

17 Jumanakatix Awkir jawsapxäta, jupatix sapa maynin luratanakaparjam taripki, uka Awkix ajjsarañampiw akan jakapkäta uka pachax pasapxäta.

18 Jumanakax yatipxtawa, jan tukusir yänakampi, qullqimpi, qurimpi, nayra awkinakaman jan wali sarnaqawinakamat qhispiyatäpxatama.

19 Ucampis Criston wali munat wilapampiw uñt'ayasi, mä cordero ukham jan kuna q'añuni, jan kuna q'añuni.

20 Jupajj janir akapachan qalltañapäkäna ukhaw nayratpach utt'ayatajjäna, ukampis aka qhepa urunakanwa jumanak layku uñstäna.

21 Jupa tuqiw Diosar iyawsapxi, jupaw jiwatanak taypit jaktayäna, jach'añcharakina. Ukhamat jumanakan iyawsäwimampi, suyt'äwimampix Diosan utjañapa.

22 Jumanakax Ajay tuqiw chiqa yatichäwir ist'asax almanakam q'umachapxtaxa, ukhamat jilanakar jan k'arimp munasiñampi.

23 Jan tukusir jathat machaq yuripxta, jan ukasti jan tukusir jathat yuripxta, Diosan arupampi, wiñayatakiw jakaski.

24 Taqi jañchix ch'uxña quqar uñtatawa, jaqin jach'a kankañapasti ch'uxña panqarjamawa. Ch'uxña quqanakax wañt'iwa, panqarapas wañt'iwa.

25 Ucampis Tatitun arupajj wiñayataquiwa. Uka arunakasti suma yatiyäwi tuqiw jumanakar yatiyapxi.

2 JAQTHAPI

1 Ukhamasti taqi jan wali arunak apanukupxam, taqi sallqjañanaka, k'ari chuymanaka, envidiasañanaka, taqi jan wali arunak apanukupxam.

2 Jichhak yurir wawanakjamax Diosan suma lechep munapxam, ukhamat jiltapxañamataki.

3 Ukhamajj jumanakajj Tatitun khuyapayasirirap yatipjjtawa.

4 Juparojj mä jakkir qalar uñtataw jutapjjäna, ukampis jaqenakajj janiw munapkiti, ukampis Diosan ajllitäpjjänwa, wali valoranirakänwa.

5 Jumanakasti, jakañ qalanakjamaw mä ajay uta, mä qullan sacerdote luratäpxtaxa, ajay tuqit sacrificionak luqtañataki, Jesucristo tuqi Diosan askit uñjatäñapataki.

6 Ukatpī Qillqatan siwa: "Nayax Sionan mä jach'a esquina qala, ajllit, wali aski, uchasta, ukat khititix jupar iyawski ukax janiw phinq'achatakaniti" sasa.

7 Jumanakataki iyawsirinakatakejj wali valoraniwa, ukampis jan ist'irinakatakejj, uta luririnakan jan ist'apkäna uka qalajj esquina p'equeruw tuküna.

8 Ukxarusti, mä qala lankt'ayir qala, t'aqhisiañ qala, aru ist'asin lankt'asirinakataki.

9 Ukampis jumanakax ajllit wawanaka, reyin sacerdotepäpxtawa, qullan marka, sapa mayni markakipxtawa. Ukhamat khititix ch'amakat jawsapktam ukan jach'añchäwip uñacht'ayapxañamataki.

10 Nayraj janiw mä markakipkänti, ukampis jichhajj Diosan markapäjjewa.

11 Munat jilatanaka, jumanakar achikt'apxsmawa, jan uñt'at jaqinakjama, yaqha markar sarir jaqinakjama, janchin munañanakapamp jithiqtapxam, uka munañanakax alma contra nuwasi.

12 Jumanakax jan judiöpkis ukanakamp chika sarnaqapxam, ukhamat jan wali luririnakjam jumanakar jan walt'ayapxañamataki, jumanakan aski luräwinakamampi, juchañchäwi urun Diosar jach'añchapxañapataki.

13 Tatitun laykux jaqinakan taqi kamachinakapar ist'asipxam, reyirus ist'apxam, jach'a jilirirjama.

14 Jan ukax marka apnaqirinakaru, jan wali luririnakar mutuyañataki, aski luririnakar jach'añchañataki khithanki ukanakarjama.

15 Diosan munañapax ukhamarakiwa, askinak lurasax jan amuyt'asir jaqinakan jan yatiñap amukt'ayañataki.

16 Librëppjam, libre jakasiñamjja, janiw jan wali amtar tukupjjamti, jan ukasti Diosan servirinakapäppjam.

17 Taqi jaqinakar jach'añchapxam. Jilat kullakanakar munasiña. Diosar ajjsarapjjam. Reyir jach'añchapxam.

18 Sirvirinaka, uywirinakamar ist'apxam taqi axsarañampi; janiw suma chuymaninakaruki, llamp'u chuymaninakaruki, jan ukasti, jan wali jaqinakatakis ukhamarakiwa.

19 Maynitix Diosar munañap layku llakisiña, jan wali t'aqhisinank aguantaspa, ukax yuspärañawa.
 20 ¿Kuna jach'a jach'a tukuñas jumanakatix juchanakamat jawq'jatäpxäta ukhaxa, pacienciampi katuqapxäta? ukampis jumanakatix askinak lurapxäta, ukat uka layku t'aqhisipkäta ukkhaxa, pacienciampiw uk katuqapxäta, ukax Dios nayraqatan wali askiwa.
 21 Jumanakax akatakiw jawsatäpxtaxa, Cristox jiwasanak layku t'aqhiswayiwa.
 22 Jupajj janiw kuna juchas lurkanti, janirakiw k'arinaksa lakapan jikjitataskanti.
 23 Jupar jisk'achatasinsti, janiw mayampsa jisk'achkanti. t'aqheskäna ukhajja, janiw ajjsarayaskanti; jan ukasti, khilitix chiqapar uñjki ukaruw katuyasäna.
 24 Jupa pachpaw janchipan juchanakas quqar apthapina, ukhamat jiwax juchanakar jiwatat jakañasataki, ukhamat chiqa kankañar jakañasataki.
 25 Jumanakax chhaqtir ovejanakjamäpxtawa. ukampis jichhax almanakaman Awatiriru, Obispoparuw kutt'xapxtaxa.

3 JAQTHAPI

1 Ukhamarakiw warminaka, chachanakamar ist'apxam; Ukhamat maynitix arupar jan ist'kchixa, warminakan sarnaqatapat jan arump atipjayasipxänapataki;
 2 Jupanakajj q'oma sarnaqäwinakam ajjsarañampi chikt'at uñjasipkäna ukhakama.
 3 Jupanakan k'achacht'äwipax janiw anqan k'achacht'atäñapäkiti, ñik'ut ch'ukuña, quri isi uhasiña, jan ukax isi uhasiña.
 4 Ucampis chuymän imantat jaqëpan, jan tukjañjam jaqëpan, llamp'u chuymän ajayun k'achacht'äwipäpan, Dios nayraqatan wali valorani.
 5 Nayra tiemponjja, Diosar confiyapkäna uka qollan warminakajj chachanakapar ist'asaw k'achacht'asipjjäna.
 6 Kunjämtix Sarax Abrahanar ist'äna, Tatitu sasaw sutichäna.
 7 Ukhamarakiw chachanaka, jupanakamp chika jakasipxam, yatiñ kankañan jakasipxam, warmimar jach'añchapxam, jan ch'amani vator uñtata, jakañ khuyapayasiñ katuqirinakjama. ukhamat mayisitanakamax jan jark'atäñapataki.
 8 Tukuyañatakix taqiniw mä amuyunipxam, maynit maynikam khuyapt'ayasipxam, jilanakarjama munasipxam, khuyapt'ayasipxam, suma chuymänipxam.
 9 Jan walinak jan walit kutt'ayapxamti, janirakiw jan walit q'añuchapxamti; Jumanakan jawsatäpxatama yatipxarakatawa, mä bendiciona katuqapxäñamataki.
 10 Khilitix jakañ munaski, suma urunak uñjañ munki ukax, lakap jan walit jithiqatäñapawa, lakapsa jan sallqjañapataki.
 11 Jupajj jan walinakat jitheqtpan, askinaksa lurpan. sumankañ thaqqan, ukatsti arkañapawa.
 12 Tatitun nayranakapasti aski jaqinakarux uñch'ukiski, jinchupasti mayisitanakaparux jist'aratawa.
 13 ¿Khitis jumanakar jan walt'ayapxätam, jumanakatix askinak arkirinakäpxätaxa?
 14 Jumanakatix chiqapar sarnaqañ layku t'aqhisipxstaxa, kusiisipxätawa.
 15 Ucampis Tatitu Diosarajj chuymänacaman q'omachapjjam, ucampis jumanacarajj llamp'u chuymampi,

ajjsarañampi, jumanacarajj kuna suyt'äwis utji uk jisk'tapcätam ucaru.
 16 Suma conciencianipxam; Jumanakat jan walinak parlapkipansa, jan wali luririnakjam jan walinak parlapkipan, Criston suma sarnaqatamat k'arimp juchañchirinakax phinq'asipxänapataki.
 17 Diosan munañapächi ukhajja, aski luräwi layku t'aqesiñaw juk'amp askejja, jan wali lurañat sipansa.
 18 Cristox mä kutikiw juchanak layku t'aqhiswayxi, chiqapar sarnaqir jaqix jan chiqapar sarnaqir jaqinak layku, ukhamat Diosan ukar irpañataki, jañchin jiwata, ukampis Ajayun jaktayata.
 19 Ucampis Jesusax carcelankir ajayunakar yatiyirirw saräna.
 20 Jupanakasti awisax jan ist'asiripxänwa, mä kutix Diosan pacienciapax Noé chachan urunakapan suyt'äna, arca wakicht'askäna ukhakama, mä arunxa, llätunk jaqinakaw umampi qhispiyatäpxäna.
 21 Bautisasiñas jichhajj Jesucriston jaktatap laykuw qhespiyistu, janiw jañchin q'añunakap apanukuñasäkiti, jan ukasti Diosar suma chuymänipxam qhespiyistu.
 22 Jupajj alajjpacharuw sarawayjje, Diosan kupëjjapanjkjewa. angelanakasa, autoridadanakasa, ch'amaninakas jupar ist'ayatäppjänwa.

4 JAQTHAPI

1 Cristox jiwasanak layku t'aqhiswaykistu, ukhamarakiw jumanakax pachpa amuyumpi armasipxam.
 2 Jupajj janiw jaqenakan munañaparjam jakañapäkiti, jan ukasti Diosan munañaparjamaw jakañapa.
 3 Jakäwisatakix inas jan judiöpkis ukanakan munañap phuqañax wakischispa, jan judiöpki ukanakan munañaparjam sarnaqañasataki.
 4 Jupanakasti amuyapxiwa, jumanakax jupanakamp chika jan wali ch'axwañar t'ijtxapxtaxa, jumanakat jan walinak parlasa.
 5 Khititejj jakirinakaru, jiwatanakaru juzgañatak wakicht'atäki ukaruw cuenta churarakini.
 6 Ukatpë Diosan suma yatiyäwipax jiwatanakar yatiyasirakina, ukhamat jaqinakjam juzgatäpxänapataki, ukampis Diosan ajayuparjam jakapxänapataki.
 7 Taqi kunan tukusiñapax jak'anxkiwa, ukhamax amuyt'asipxam, mayisiñatakis amuyasipxam.
 8 Taqi kunat sipansa, jumanakkamax taqi chuyma munasipxam, munasiñax walja juchanakaruw imt'ani.
 9 Maynit maynikam katoqt'asipxam, jan kuna llakimpi.
 10 Kunjamti sapa maynix churäwi katuqkixa, ukhamarakiw maynit maynikam yanapt'asipxam, Diosan kunayman khuyapayasiñapan suma mayordomonakjama.
 11 Maynitix arschixa, Diosan arunakapjam parlpän. khilitix luqtki ukaxa, Diosan ch'amaparjam lurañapawa, ukhamat Diosax taqi kunan Jesucristo tuqi jach'añchatäñapataki, jupar jach'añchatäñapa, munañaniñasa wiñay wiñayataki. Amén.
 12 Munat jilatanaka, jumanakar yant'añ munapkätam uka nina yant'äwitxa, jan muspharkañ amuyapxamti.
 13 Ukampis kusiisipxam, Criston t'aqhisinankapat chikanchasipxatamatxa. Ukhamat kunapachatix jupän jach'a kankañap uñacht'ayatäni ukkhaxa, jumanakax wali kusisiñampiw kusisipxäñama.

14 Jumanakatix Criston sutip layku jisk'achatäpätaxa, kusisiñanipxtawa. Diosan jach'a ajayupasti jumanakan utjatap layku, jupanakatsti jan wali arunak parlapxi, ukampis jumanakat jach'añchatäpxtawa.

15 Ucampis jumanakat maynis jaqe jawayirjama, lunthatjama, jan wali luririrjam t'aqhisiñapäkiti, jan ukax yaqha jaqinak lurañan jan walt'ayasiñapäkiti.

16 Ukampis maynitix cristianjamax t'aqhisiñapächixa, jan phinq'asipxpan. ukampis uka layku Diosar jach'añchpan.

17 Diosan utapan taripäwix qalltañapäki uka pachax purinxawa, jiwastix nayraqat qalltkanixa, ¿kunjamarak Diosan suma yatiyäwinakap jan ist'irinakax tukupxanisti?

18 Aski jaqenakatı juk'amp qhespiyatäpjjaspa ukhajja, ¿kawkirak jan wali jaqenakasa jucharar jaqenakasa uñstaspasti?

19 Ukhamaſti, khitinakatix Diosan munañaparjam t'aqhisiyapki ukanakax almanakapxa suma luräwinakapan jupar katuyasipxpan, mä chiqa Luririr uñtata.

5 JAQTHAPI

1 Jumanak taypinkapki uka jilir irpirinakaruw ewjıt'apjjsma, jupanakajj mä jilir irpiriwa, Criston t'aqesiñanakapat qhanañchiri, ukhamarakiw jach'a kankañapajj uñacht'ayatäni.

2 Diosan ovejanakapar uñjapxam, jumanak taypinkapki uka ovejanakaru. janiw q'añut jikxatañatakikiti, jan ukasti wakicht'at amuyumpi;

3 Janiraki Diosan herenciap apnaqirıppjamti, jan ukasti ovejanakar yateqañäppjamti.

4 Jilir awatirix uñstkani ukkhaxa, mä jach'a jach'a corona katuqapxäta, uka coronax janiw tukuskaniti.

5 Sullkanaka, ukhamarakiw jilir jaqir katuyasipxam. Jisa, taqiniw maynit maynikam ist'asipxam, alt'at chuymampi isthapt'asipxam, Diosax jach'a jach'a tukurinakarux sayt'iwa, alt'at chuymantinakarusti khuyapayasiñap churaraki.

6 Ukhamaſti, Diosan ch'aman amparapan alt'at chuymañpaxam, ukhamat pachapar jach'ar aptapxañamataki.

7 Taqi llakinakam jupar katuyapxam; Jupaw jumanakat llakisi.

8 Amuyasipxam, amuyasipxam; Jumanakan uñisir Supayasti, mä leonarjama, khitirutix manq'antañapa uk thaqhasaw sarnaqaski.

9 Jupanakarux iyawsäwimanx ch'amampiw sayt'asipxam, yatipxam akapachankir jilanakaman t'aqhisiñanakax phuqhaski.

10 Ukampis taqi khuyapayasir Diosaw Cristo Jesus tuqi wiñay jach'a kankañap jawsanistu, mä juk'a t'aqhisiñanak qhipatsti, jumanakarux suma sayt'ayapxätam, ch'amañchapxätam, ch'amañchapxätam, sayt'ayapxätam.

11 Jupan jach'a kankañapampi, munañapampi wiñay wiñayatak utjpan. Amén.

12 Silvano, chiqa chuymañ jilatampiw jumanakar mä juk'a qillqat qillqt'apxsma, ch'amañcht'añataki, ukat qhanañcht'arakıwa, akax Diosan chiqpach khuyapayasiñapawa.

13 Babiloniankir iglesiay jumanakamp chika ajllitäpki ukanakax aruntt'apxsmawa. ukat Marcus wawajax ukhamarakiwa.

14 Maynit maynikam jamp'att'asis aruntt'asipxam. Taqi khitinakatix Cristo Jesusamp mayakıpkı ukanakax sumankapxpan. Amén.

Pedron Payir

Cartapa

1 JAQTHAPI

1 Simón Pedro, Jesucriston esclavopa, apóstolapätwa, khitinakatix Diosan chiqapar uñjatäñap layku, Jesucriston qhispiyirisan layku, jiwasamp chika wali aski iyawsäwi katuqapki ukanakaru.

2 Jumanakan khuyapayasiñapasa, sumankañasa, Diosar uñt'añampi, Jesucristo Tatitusar uñt'añampi.

3 Kunjämtilx Diosan ch'amapax taqi kuntix jakañasa, Diosar yupaychañ munktan uk churistu, jach'a kankañar jawskistu ukar uñt'ayasa.

4 Ukhamatwa jach'a jach'a jach'a tukuñ arsutanakax churapxitu, ukhamat jumanakax Diosan kankañapamp chikachasipxañamataki, akapachan jan wali munañanakat qhispixañamataki.

5 Ukarusti, taqi ch'amampi, iyawsäwimarux suma sarnaqañ yapxatapxam; ukat suma yatiñanaka;

6 Yatiñ kankañarusti jan sinti ch'amanñataki; ukat jan axsarax pacienciampi; ukatsti pacienciampiw Diosar yupaychañasa;

7 Diosar yupaychañatakix jilat kullakanakjam khuyapayasiña; ukat jila kullakanakan khuyapayasiñapar munasiñampi.

8 Ukanakax jumanakan utjchixa, waljanirakichixa, Jesucristo Tatitusar uñt'asax janiw jan wawanipxätati, janirakiw jan achunipkätati.

9 Ukampis khititix ukanak jan jikxatki ukax juykhüxiwa, janiw jayat uñjkaspati, nayra juchanakapat q'umachatätpasa armasxiwa.

10 Ukhamasti jilatanaka, jawsatäpxañamataki, ajllitäpxañamataki ch'amachasipxam.

11 Ukhamatwa jumanakaj Jesucristo Tatitusa Qhespiyirisan wiñay Reinopar mantañatakejj wal yanapt'apjjätam.

12 Uqhamasti janiw nayajj jumanacarojj jumanacarojj amtasipcämati, jumanacajj ucanac yatipcchita, jichhürunakan chekaparjam ch'amanipcchijnja.

13 Jisa, nayatakix walikiskiwa, aka carpankkäyät ukhakama, jumanakar amtayasax jumanakar ch'amañcht'añaxa;

14 Yatipxtwa, mä juk'a pachatxa aka tabernáculox apanukuñajawa, kunjämtilx Jesucristo Tatitux uñacht'aykitu ukhama.

15 Nayasti ch'amachasirakiwa, nayan jiwatajat qhipat taqi ukanak amtasipxañamataki.

16 Nanakasti Jesucristo Tatitun ch'amapa, jutañap yatiyapkäyät ukapachax janiw k'ari k'ari cuentonak arkapxtati, jan ukasti jach'a kankañap uñjapxta.

17 Dios Awkin jach'añchäwip katuqäna, jach'a jach'a kankañapat mä aru ist'asinxa: "Akax munat Yuqaxawa, jupat wal kisisiyäta" sasa.

18 Alaxpachat jutir arunak ist'apxarakta, kunapachatix qullan qullun jupamp chik sarnaqaphta ukhaxa.

19 Jiwasax juk'amp chiqap profecía aruw utjistu; Jumanakax wali sum lurapxtaxa, ch'amaka chiqan qhant'ir

qhanar uñtata, qhantati, uru warawarax chuymanakamar mistuñapkama.

20 Nayraqatax uk yatipxam, Qillqatan kuna profecianakas maynit maynikam uñt'ayasiñatakikiti.

21 Nayra pachanx janiw jaqin munañap laykux uka profeciax jutkänti, jan ukasti Qullan Ajayun ch'amanchataw Diosan qullan jaqinakax arsupxäna.

2 JAQTHAPI

1 Ucampis k'ari profetanakaw jakenaca taypin utjaraquina, cunjämtejj jumanak taypin k'ari yatichirinakas utjani, jupanacajj jamasat juchañchañjam k'ari yatichäwinakwa apanipjjani, jupanacar alasiri Tatitur jan iyawsasa, jank'ak t'unjäwi apanipjjaraquini.

2 Waljaniw jan wali thakinakap arkapxani; Jupa laykuw chiqat thakix jan walit parlatäni.

3 Jupanakasti munañapampiw k'ari arunakampi aljañ yänak lurapxätam.

4 Diosatix jucha lurir angelanakat jan khuyapt'ayaskchixa, jan ukasti infiernoruw jaquntäna, ukatsti ch'amakan cadenanakar katuyäna, ukhamat taripäwir imatäpxañapataki.

5 Nayra pacharux janiw khuyapt'ayaskänti, jan ukasti llätunk jaqi Noé jaqiruw qhispiyäna, jupasti chiqapar sarnaqañ yatiyirirakünwa.

6 Sodoma, Gomorra markanakar laq'ar tukuyasaw uka markanakar t'unjañatak juchañchapxäna, qhipharux Diosar jan axsart'ir jaqinakatakix mä uñacht'äwiw tukupxäna.

7 Jupatix Lot chacharux qhispiyäna, ñanqha jaqin q'añu luräwinakapamp llakt'ata.

8 (Uka aski jaqejj jupanak taypin jakasiri, uñjasa, ist'asa, jan wali luratanakapampejj aski jaqeparuw urut urutjam chuym ust'ayäna).

9 Tatitux yatiwa kunjamsa Diosar yupaychirinakarux yant'äwinakat qhispiyaspa, jan chiqapar uñjirinakarux taripañ urukamaw mutuyatäñatak imañ yati.

10 Juk'ampisa, khitinakatix janchin munañaparjam sarnaqapki, apnaqäwir jisk'achapki ukanaka. Jach'a jach'a tukurinakawa, jupanakpachaw munapxi, janiw jach'añchäwinakat jan wali arsuñ axsarapkiti.

11 Angelanakajj juk'amp ch'amanipki, ch'amanipki ukanakajja, janiw Tatitun nayraqatapan jupanak contra juchañchapkiti.

12 Jupanakasti, jan wali animalanakjamaw katuntañataki, t'unjañataki lurat animalanakjama, jan amuyapki uka jan walinak parlapxi. uqhamarac q'al tukjatäpjjaniwa.

13 Jupanakajj jan cheqapar sarnaqañan premio katoqapjjani, kunjamt'i urun ch'ajjwañajj wali kusiskañäkaspas ukham amuyapki ukhama. Manq'anaka, jan walinaka, jumanakamp chika manq'asipkasax jupanakan sallqjañanakapampiw anatasipxi;

14 Jupanakan nayranakapajj wachuq jucha lurañamp phoqantatänwa, janirakiw juchat apanukuñ puedkiti. jan sayt'ir almanakar sallqjaña: mä chuyma jupanakax munañani lurawinakampiw apnaqapxi; maldecit wawanaka:

15 Jupanakasti chiqat thak apanukupxi, Bosor chachan Balaam yuqapan thakip arkapxi, jupasti jan chiqapar uñjañ qullqi katuqañ munarakünwa.

16 Ucampis jucha luratapat cheqañchapjjäna, amutu asnojja jaqen arupamp parlar profetan loqtatäñap jark'äna.

17 Uka phuch'unakax jan umani phuch'unaka, thayampi apayat qinayanakawa. Jupanakatakix ch'amaka ch'amakax wiñayatakiw imatäski.

18 Kunapachatix inamaya jach'a jach'a arunak arsupxi ukhaxa, jañchin munañanakapampi, jan wali luräwinakampi, q'uma jaqinakax pantjasir jaqinakat qhispipxi.

19 Qhispiyasiñ arsupkchisa, jupanakax jan walin esclavopäpxiwa, khititix maynix atipjataki uka jaqin esclavopäñapataki.

20 Jupanakatix Tatit Qhispiyiri Jesucristor uñt'asin akapachan q'añuchatanakapat qhispipxasin wasitat ch'amakt'ayatäpxani, ukat atipjatäpxani ukhaxa, qhip qhipa tukusiñapax qalltat sipansa juk'amp jan waliwa.

21 Jupanakatakejj cheqapar sarnaqañ thak jan yatipjañajj juk'amp askispawa, jupanakar churataki uka qollan mandamientot jitheqtañat sipansa.

22 Ucampis jupanacarojj cheqpach säwiparjamaw pasäna: "Anujj wasitat chhuxriñchjatäjjewa" sasa. uqhamarac jariqt'at ch'uqisti laq'an liwxataskäna.

3 JAQTHAPI

1 Munat jilatanaka, aka payir qillqat qillqt'apxsma. Uca panpachan nayajj jumanacarojj q'oma amuyunacamarojj amtasiñatak ch'amañcht'ta.

2 Ukhamat jumanakax kuntix qullan profetanakax nayrax arsupkän uka arunak amtasipxañamataki, Tatitun Qhispiyirisan apostolonakapan kamachinakapat amtapxañamataki.

3 Nayraqatax yatipxarakta, qhipa urunakan sawkasir jaqinakaw jutapxani, jupanakan munañaparjam sarnaqapxani.

4 Ukatsti sarakinwa: —¿Kawkinkis jutañap arsüna? nayra awkinakas ikt'asipkchijnja, taqe kunas kunjämtej jurañakäna uka qalltatpach utjaskakiwa.

5 Jupanakajj janiw yatipkiti, Diosan aruparjamaw alajjpachajj nayratpach utjäna, aka oraques uma taypit uma taypin sayt'atäna.

6 Ukhamatwa akapachajj umamp phoqantat jiwäräna.

7 Ucampis alajjpachasa, aka oraquesa, jichhajj uka pachpa arumpiw imatäski, taripäwi urutaki, jan wali jaqenakan t'unjatäpkani uka urutaki.

8 Munat jilatanaka, jan amuyapxamti, mä urux Tatitun nayraqatapaxa waranqa maranakjamawa, waranqa marasti mä urukikaspas ukhamawa.

9 Tatitux janiw arsutapatxa aynacht'kiti, kunjämtilx yaqhip jaqinakax jan ch'amanikaspas ukham amuyapki ukhama. jan ukasti, jiwasatakix wali paciencianiwa, janiw khitix jiwañap munkiti, jan ukasti taqiniw arrepentisipxañapa.

10 Ucampis Tatitun urupajj aruman lunthatjamaw purini. Ukansti alaxpachax wali jach'a ch'axwawimpiw tukusxani, yänakas wali junt'u thayampiw ch'amakt'ani, uraqisa, ukan utjki uka luratanakas phichhantat uñjasini.

11 Taqe ukanakajj t'unjatäjjaniwa, kuna kasta jaqenakäppjañamasa, taqe qollan sarnaqañansa, Diosar taqe chuyma yupaychañasa.

12 ¿Diosan jutañap suyt'apxtati, jank'akisti, alaxpachax ninamp nakhantätänwa, q'añunakasti wali junt'upuniw ch'amakt'ani?

13 Ukampis arsutaparjamax machaq alaxpachampi, machaq uraqimpi suyt'apxta, ukansti chiqapar sarnaqañax utjani.

14 Ukhamasti, munat jilatanaka, ukham suyt'apxatamasa, ch'amachasipxam, ukhamat jupamp sumankañ jikxatapxañamataki, jan kuna q'añuni, jan juchani.

15 Tatitun pacienciapajj qhespiyasiñawa, uk amuyapjjam. kunjämtilx Pablox munat jilatasax yatiñ kankañ churkistu ukarjamaw jumanakar qillqapxsma.

16 Taqe cartanakapanjja, uka toqetwa parläna. Ukanjja, yaqhepajj ch'ama amuyt'añaw utji, jan yatjjatt'at jaqenakasa, jan sayt'ir jaqenakasa, kunjämtilx yaqha qellqatanak lurapki ukhama, jupanak pachpa t'unjañatakiw ch'amachasipjje.

17 Munat jilatanaka, jumanakax nayratpach ukanak yatipxtaxa, jumanakax jan wali jaqin pantjasitapamp irpata, jan sayt'asipxañamataki.

18 Ukampis Jesucristo Tatitusaru, Qhispiyirisan uñt'añatakisa, khuyapayasiñapan jiltapxam. Jichhürunakansa wiñayatakiw Jupar jach'añchatäpan. Amén.

Juanan Nayrîr

Cartapa

1 JAQTHAPI

1 Kuntix qalltatpach utjkäna, ist'aphta, nayranakasampi uñjaphta, uñch'ukiphta, amparanakajampi katxaruta, jakañ Aru;
2 (Jakañax uñacht'ayatäxänwa, nanakax uñjapxaraktwa, yatiyapxaraksma, wiñay jakañ uñacht'ayapxaraksma, Awkimp chikäskatayna, nanakar uñacht'ayarakistu).
3 Kuntix uñjaphta, ist'aphta ukanak yatiyapxsma, jumanakas nanakamp chikt'atäpaxañamataki.
4 Ukanak qillqapxsma, jumanakan kusisiñamax phuqt'atäñapataki.
5 Ukhamasti, Diosax qhanawa, janirakiw ch'amakas jupan utjkiti.
6 Jiwasatix jupamp chikt'atätanwa sañäni, ch'amakan sarnaqaraksnaxa, k'arisktanwa, ukampis janiw chiqa yatichäwinak lurktanti.
7 Jiwasatix qhanan sarnaqañäni, kunjämtix jupax qhanan sarnaqki ukhama, maynit maynikamaw mayacht'asipxta, Jesucristo Yuqapan wilapaw taqi juchanakat q'umachapxistu.
8 Jiwasatejj janiw juchanikti sañäni ukhajja, jiwas pachpaw engañjtanjja, cheqajj janiw jiwasanakan utjkiti.
9 Jiwasatix juchanakas arsuskatnaxa, jupax chiqa chuymaniwa, chiqapar uñjirirakiw juchanakas pampachañataki, taqi jan wali lurañanakat q'umachañataki.
10 Jiwasatejj janiw juchar purt'askti sañäni ukhajja, k'arisiriruw tukuytanjja, janiw arupajj jiwasanak taypin utjkiti.

2 JAQTHAPI

1 Wawanacajja, jumanacarojj aca acanacajj jumanacaruw qillqapijsma, jan juchañchapjjañamataqui. Maynitix jucha lurchixa, jiwasax mä arxatiruw Awkisampix utjistu, jupaw chiqapar uñjir Jesucristoxa.
2 Jupaw juchanakasat pampachatäñapa, janiw jiwasan juchanakas laykuki, jan ukasti akapachan juchanakapatsa ukhamaraki.
3 Jupar uñt'atas yattanwa, mandamientonakap phoqhañäni ukhaxa.
4 Khititejj "nayajj jupar uñt'twa" siski ukajja, mandamientonakap jan phoqki ukajja, k'arisiriwa, janirakiw kunat cheqäki ukajj jupan utjkiti" sasa.
5 Ukampis khinitix arunakap phuqki ukax chiqpachapuniw Diosan munasiñapax phuqhasi.
6 Khititejj nayampejj jakaskta siski ukajja, kunjamtî jupajj sarnaqkäna ukhamarakiw sarnaqañapa.
7 Jilatanaka, janiw machaq kamachinak qillqksmati, jan ukasti qalltatpach utjkäna uka nayra kamachiwa. Nayra kamachix qalltatpach ist'aphta uka aruwa.
8 Mayampiw mä machaq kamachi qillqanipxsma, uka kamachix jupataki ukhamarak jumanakan chiqawa.
9 Khititejj qhanankasktwa siski, jilapar uñisiski ukajja, jichhakamaw ch'amakankjje.

10 Khititejj jilapar munaski ukajja, qhanan jakaskiwa, janiw kuna lankt'añas utjkiti.

11 Ukampis khinitix jilapar uñiski ukax ch'amakankiwa, ch'amakan sarnaqaski, janiw kawkirus saraski uk yatkiti, uka ch'amakax nayranakap juykhuptayi.

12 Wawanaka, juchanakamajj jupan sutip laykuw perdonatäpjjatam layku, nayajj qellqanipjjsma.

13 Awkinaka, nayajj jumanakar qellqanipjjsmawa, jumanakajj qalltatpach Diosar uñt'apjjatamata. Waynanaka, qillqt'apxsma, ñanqha jaqir atipt'apxatama layku. Wawanaka, Awkir uñt'apxatamatwa qillqanipxsma.

14 Awkinaka, nayajj jumanakar mä qellqat qellqanipjjsma, jupajj qalltatpach uñt'apjjtaw. Waynanaka, qillqt'apxsma, jumanakax ch'amanipxtawa, Diosan arupas jumanakan utjatap layku, ñanqha jaqir atipjapxtaxa.

15 Janiw akapachar munasiñamäkiti, janirakiw akapachan utjki ukanaksa munasiñamäkiti. Maynitix akapachar munaskixa, Awkin munasiñapax janiw jupan utjkiti.

16 Taqi kunatix akapachan utjki ukanaka, jañchin munañanakapa, nayranakan munañanakapa, jach'a jach'a tukuñanaka, janiw Awkin jutkiti, jan ukasti akapachan juti.

17 Akapachax tukusxiwa, munañanakapax tukusxiwa, ukampis khinitix Diosan munañap lurki ukax wiñayatakiw jakaski.

18 Wawanaka, qhip qhipa pachawa, kunjamtî jumanakax ist'aphta uka anticristox jutani, jichhas walja anticristonakaw utji. ukampiw qhip qhipa kutikîtap yattanxa.

19 Jupanakajj jiwasanak taypit mistunipjjäna, ukampis janiw nanak taypinkapkänti. Jupanakatix jiwasanakäpxaspän ukaxa, janiw taqinix nanakampîpkaspänti.

20 Ucampis jumanacajj Qullan Diosan mayachatäpjjtaw, taqe kunsä yatipjjtaw.

21 Nayajj janiw cheq jan yatipktam laykuti qillqt'apijsma, jan ucasti uk yatipjjatam laycuw qillqt'apijsma.

22 ¿Khitirak k'arisiñasti, jan ukasti Jesusan Cristopätap jan uñt'ir jaqit sipansa? Jupax anticristowa, Awkiru, Yuqarusa jan iyawsiri.

23 Khititejj Yoqapar jan iyawski ukajja, janiw Awkejj utjkiti, ukampis khititejj Yoqapar uñt'ki ukajj Awkipankiwa.

24 Ukhamasti, ukax jumanak taypin utjpan, kuntix qalltatpach ist'aphta ukhama. Kuntix qalltatpach ist'aphta ukax jumanakan utjaskakinixa, ukhamarakiw Yuqampi, Awkimpix jakasipxäta.

25 Uca arsutapajja, wiñay jakañ arsüna.

26 Jumanakar sallqjirinakatjja, akanak qellqanipjjsma.

27 Jupan ajllitäphta ukax jumanakan utjaskakiwa, janiw khitis yatichañax wakiskiti, jan ukasti kunjämtix uka ajlliwix taqi kunat yatichapktamxa, chiqawa, janiw k'arîkiti, kunjämtix yatichawayki ukhama jumanakasti, jupan mayakîpxätawa.

28 Jichhasti, jisk'a wawanaka, jupamp chika jakasipjjam; Ukhamat, kunapachatix jupax uñstkani ukkhaxa, jiwasax atinisiñasataki, jutäwipan jan p'inqachañasataki.

29 Jumanakatix yatipxayätam jupar aski jaqîtapxa, yatipxasmawa, khinitix chiqapar sarnaqki ukax jupat yuritapa.

3 JAQTHAPI

1 Uñtapxam, Awkix kunjäm munasiñas uñacht'ayistu, Diosan wawanakapa satãñasataki.
 2 Munat jilatanaka, jichhaji Diosan wawanakapäjtanwa, jichhaji janiw uñstkiti kunjamãñãnisa, ucampis yattanwa, jupaji uñstkani ukhaji, jupar uñtasitãñãniwa. Juparojji kunjämtejj jupar uñjañãni” sasa.
 3 Khititejj uka suyt'äwiniki ukajja, q'omachasiwa, kunjamtí q'oma jaqëki ukhama.
 4 Khititix juchar purki ukax kamachi p'akinti, juchax kamachi p'akintañawa.
 5 Jumanakax yatipxtawa, jupax juchanakas apaqañatakiw uñacht'ayasina; Jupansi janiw kuna juchas utjkiti.
 6 Khititix jupan mayakiki ukax janiw juchar purkiti, khititix jucha lurki ukax janiw jupar uñjkiti, janirakiw uñt'kiti.
 7 Wawanaka, jan khitis sallqjapxamti, chiqa kankañ luririx aski jaqiwa, kunjamtí jupax chiqapar uñjki ukhama.
 8 Khititejj juchar purt'ki ukajja, Supayat juti. Supayax qalltatpach jucharuw puri. Uka amtampiw Diosan Yuqapax uñacht'ayasina, Supayan luratanakap t'unjañataki.
 9 Khititix Diosat yurki ukax janiw juchar purkiti; Wawapasti jupan utjaskakiwa, janiw juchar purt'kaspiti, Diosat yuritap layku.
 10 Ukhamatwa Diosan wawanakapasa, Supayan wawanakapasa uñacht'ayasipxi, khititix askinak jan lurki ukax janiw Diosat jutkiti, janirakiw jilapar jan munaskiti.
 11 Qalltatpach ist'apka uka arunakxa, maynit maynikam munasipxañasataki.
 12 Janiw Cainjamäkiti, jupasti uka ñanqha jaqit jutirñwa, jilaparus jiwayarakñwa. ¿Kunatsa jupar jiwaypachãna? Kunatix jupan luratanakapax jan walipunñwa, jilapan aski luräwinakapawa.
 13 Jilatanaka, akapachankirinakatix jumanakar uñisipkätamxa, jan muspharapxamti.
 14 Jiwasajji jiwañat jakañar sarjitanja, jilat kullakanakar munasipjitat laykuw yattanja. Khititejj jilapar jan munaski ukajja, jiwañanwa jakasi.
 15 Khititix jilapar uñiski ukax jaqi jiwayir jaqiwa, jumanakax yatipxtawa janiw khiti jaqi jiwayir jaqis wiñay jakañanikiti.
 16 Ukhamatwa Diosan munasiñap amuyastanja, jiwas layku jakañap apt'asitapata.
 17 Ukampis khititix akapachan aski yãnaniki, jilapan jan walt'äwip uñjki, jan khuyapt'ayasinañataki, ¿kunjamarak Diosan munasiñapax jupan utjpachasti?
 18 Wawanaka, jan arumpisa, janirak arumpisa munasiñaniti; jan ukasti luratanakampi, chiqampi.
 19 Ukhamatwa yatipxta, chiqa kankañat jutapxatasa, jupa nayraqatan chuymanakas ch'amañicht'apxarakita.
 20 Chuymasatix juchañchistanixa, Diosax chuymasat sipan juk'amp jach'awa, taqi kunsä yatirakiwa.
 21 Munat jilatanaka, chuymasatix jan juchañchkistanixa, Diosar atinisiñãni.
 22 Kuntí mayipktan ukjja, jupat katoqtanja, mandamientonakap phoqapjjatasa, Jupan kusisiñapsa lurapjjataj layku.
 23 Jupan kamachipax akawa: Jesucristo Yuqapan sutipar iyawsañasataki, maynit maynikam munasipxañasataki, kunjämtix jupax mandamiento churkistu ukhama.

24 Khititejj mandamientonakap phoqki ukajja, jupamp chikaw jakasi. Ucampis yattanwa jupaji jiwasanak taypin utjatapja, jupaji churkistu uka Ajayumpi.

4 JAQTHAPI

1 Munat jilatanaka, jan taqi ajayur iyawsapxamti, jan ukasti ajayunakax Diosat jutapxiti janicha uk yant'apxam.
 2 Aka tuqiw Diosan Ajayupar uñt'apxtaxa: Taqi ajayunakax Jesucristox jañchin jutatawa sasin arski ukanakax Diosan juti.
 3 Khititix Jesucristox jañchin jutatap jan arski ukax janiw Diosan jutkiti. jichhax niyaw akapachan utjxi.
 4 Wawanaka, jumanakax Diosankapxtawa, jupanakar atipjapxarakatawa, khititix jumanak taypinkki ukax juk'amp jach'awa, akapachankir jaqit sipansa.
 5 Jupanakasti akapachankiripxiwa, ukatwa akapachat parlapxi, akapachasti jupanakar ist'arakiwa.
 6 Jiwasajji Diosat jutirñanwa, khititejj Diosar uñt'ki ukajji ist'istuwa. khititix jan Diosat jutki ukax janiw ist'apkistuti. Uka tuqiw chiqa ajayu, pantjasir ajayu uñt'apxtanxa.
 7 Munat jilatanaka, maynit maynikam munasipxañãni, munasiñax Diosat juti. Khititejj munasiriki ukajja, Diosan yuripawa, Diosarus uñt'araki.
 8 Khititejj jan munaski ukajja, janiw Diosar uñt'kiti. Diosax munasiñawa.
 9 Diosajji mä sapa Yoqap akapachar khitanitapatja, Diosan munasitap uñacht'ayistu, ukhamat jupampi jakañasataki.
 10 Munasiñax janiw jiwasax Diosar munasitas laykukiti, jan ukasti Jupaw munasistu, Yuqaparuw juchanakasat pampachatãñatak khitanina.
 11 Munat jilatanaka, Diosax ukham munasistuxa, jiwasax maynit maynikamaw munasiñasa.
 12 Janipuniw khitis Diosar uñjkiti. Jiwasatix maynit maynikam munasiñanixa, Diosax jiwasanak taypin jakaskiwa, munasiñapasti jiwasanakan phuqt'atawa.
 13 Uka tuqiw yattanxa jiwasax jupamp chika jakatasa, jupasti jiwasanak taypin jakatasa, Ajayup churkistu uka layku.
 14 Akapachan Qhispiyiripãñapatakiw Awkix Yuqapar khitanina, uk uñjapxarakatwa, qhanañchapxarakatwa.
 15 Khititejj Jesusajji Diosan Yoqapätap arski ukajja, Diosajji jupamp chikaw jakasi, jupasti Diosamp chikaw jakasi.
 16 Diosan munasiñap uñt'apxarakatanwa, iyawsapxarakatwa. Diosax munasiñawa; Khititejj munasiñampi jakki ukajja, Diosampiw jakasi, Diosasti jupamp chikaw jakasi.
 17 Ukhamatwa munasiñasax phuqt'ata, taripäwi urun jan axsart'añasataki.
 18 Munasiñanja janiw ajjsarañajji utjkiti; Ucampis suma munasiñajji ajjsarañ apanuku, ajjsarañajji t'aqesiñawa. Khititejj ajjsarki ukajja, janiw munasiñan phoqatäkiti.
 19 Jiwasajji jupar munastanja, jupaw nayraqat munasistu.
 20 Maynitejj “Diosar munastwa” sischi, jilapar uñischi ukhaji, k'ariwa, khititejj jan uñjki uka jilapar jan munaski ukajja, ¿kunjamarak jan uñjat Diosar munaspasti?
 21 Jupan aka mandamiento katoqtanja: “Khititejj Diosar munaski ukajji jilapar munasiñapataki” sasa.

5 JAQTHAPI

1 Khititix Jesusan Cristötap iyawski ukax Diosan yuritawa, khititix wawapar munaski ukaxa, jupan wawaparus munasirakiwa.

2 Diosan wawanakapar munasitaswa yattanja, Diosar munasitasa, mandamientonakapsa phoqhasa.

3 Diosan munasiñapax akawa, mandamientonakap phuqañasawa.

4 Kunatix Diosat yurki ukax akapachar atipt'i, akapachan atipjañax akapach atipjañawa, ukax jiwasan iyawsäwisawa.

5 ¿Khitix akapachar atipjiri, jan ukasti Jesusax Diosan Yuqapätap iyawski ukaxa?

6 Umampi wilampi jutki ukax Jesucristowa. janiw umampiki, jan ukasti umampi wilampiwa. Ajayuw qhanañchi, Ajayux chiqawa.

7 Alaxpachanxa kimsaniw qhanañchapxi, Awki, Aru, Qullan Ajayu.

8 Kimsarakiw aka uraqin qhanañchapxi: Ajayu, uma, wila.

9 Jiwasatejj jaqenakan qhanañchäwip katoqañäni ukhajja, Diosan qhanañchäwipajj juk'amp jach'awa, Diosan qhanañchäwipajj Yoqapat qhanañchi.

10 Khititix Diosan Yuqapar iyawski ukax jupa pachpaw qhanañchi. Diosax Yuqapat arsutaparux janiw iyawskiti.

11 Diosax wiñay jakañ churistu, uka jakañax Yuqapan utji.

12 Khititix Yuqaniki ukax jakañaniwa; Khititejj jan Diosan Yoqapaniki ukajja, janiw jakañanikiti.

13 Diosan Yuqapan sutipar iyawsirinakax akanak qillqapxsma. wiñay jakañanitam yatipxañamataki, Diosan Yuqapan sutipar iyawsapxañamataki.

14 Jiwasajj jupar confiyastanjja, munañaparjam kun mayiñäni ukhajja, jupaw ist'istu.

15 Jiwasatix yatiñäni, ist'istu, kuntix mayt'ktan ukaxa, yatiñäniwa kuntix jupat mayipkta uka mayitanakas utjistu.

16 Maynitix jilapar jan jiwañjam juchar juchar uñjchixa, jupaw mayt'asini, jan jiwañkama jucha luririnaka layku. Jiwañkamax mä juchaw utji: janiw nayax uka juchat mayisiw siskti.

17 Taqi jan walinakax juchawa.

18 Jiwasax yattanwa, khititix Diosat yurki ukax janiw juchar purkiti. Ucampis Diosan wawapajj jupa pachpaw imasi, jan wali jaqejj janiw llamkt'kiti.

19 Jiwasax yattanwa Diosan jutapxatasa, taqi akapachan jan wali lurañanakan jikxatasitasa.

20 Diosan Yoqapajj jutatap yattanwa, jupaw amuyt'ayistu, ukhamat cheqpach Diosar uñt'añasataki, cheqäki ukasa, Jesucristo Yoqapan mayakiñasataki. Jupaw cheqpach Diosajja, wiñay jakañasa.

21 Wawanaka, idolonakat jithiqtapxam. Amén.

Payir Juan

1 JAQTHAPI

- 1 Jilir irpirix ajllit warmiru, wawanakaparu, jupanakarux chiqa yatichäwin munaskta; janiw naya sapakikiti, jan ukasti taqi chiqa uñt'irinakasa;
- 2 Kunatí cheqäki ukajj jiwasanak taypin utji, wiñayatakiw jiwasamp chikäskani.
- 3 Dios Awkin khuyapayasiñapa, khuyapayasiñapa, sumankañapa, chiqa kankañampi munasiñampi, Tatit Jesucristo Awkin Yuqapampi.
- 4 Nayajj wal kusista, wawanakamarojj cheqaparjam sarnaqasipjjatajatjja, nanakajj Awket mä mandamiento katoqaphta ukhama.
- 5 Jichhasti, señora, achikt'assmawa, janiw mä machaq kamachi qillqkasma ukhamakiti, jan ukasti qalltatpach utjkistu uka kamachi, maynit maynikam munasipxañasataki.
- 6 Jupan kamachinakaparjam sarnaqañaw munasiñaxa. Aka kamachix akawa: “Kunjämtix qalltatpach ist'aphta ukhamarjamaw sarnaqapxañama” sasa.
- 7 Walja sallqjirinakaw akapachar mantapxi, jupanakax janiw sapkiti Jesucristox jañchin jutatapxa. Akax sallqjiriwa, anticristowa.
- 8 Juma pachpaw amuyasipxam, jan ukasti kunatí luraphta ukanak jan apt'asipxamti, jan ukasti mä suma payllaw katuqapxañasataki.
- 9 Khititejj jucha lurki, Criston yatichäwiparjam jan sarnaqki ukajja, janiw Diosajj utjkiti. Khititejj Criston yatichäwiparjam sarnaqki ukajja, Awkipampi Yoqapampiw utji.
- 10 Maynitix jumanakan ukar jutasin uka yatichäwinak jan apankanixa, janirak utamar katuqapxamti, janirakiw Diosarus jank'ak yatiyapxamti.
- 11 Khititejj Diosar jank'ak jawski ukajja, jan wali luratanakapanwa chikachasi.
- 12 Jumanakar walja qillqañ munaphtxa, janiw papelampi, tintampi qillqañ munkti, jan ukasti jumanakan ukar jutañ munapxasma, ajan ajan parlt'añ munapxasma, ukhamat kusisiñasax phuqt'atãñasataki.
- 13 Ajllit kullakaman wawanakapax aruntt'apxsmawa. Amén.

Kimsir Juan

1 JAQTHAPI

- 1 Jilir Irpirix wali munat Gayo sat chacharuw apayanipxasma, juparuw chiqa yatichäwin munastxa.
- 2 Munat jilatanaka, taqe kunat sipansa, jumajj sum jakasiñamataki, k'umarãñam munta, kunjämti almamajj sum jakaski ukhama.
- 3 Jilatanakajj kunatí cheqäki uka toqet qhanañchapjjatap laykojj wal kusisiyãta.
- 4 Wawanakajan cheqaparjam sarnaqapjjatap ist'asajj janiw juk'amp kusisiñajj utjkituti.
- 5 Munat jilatanaka, taqi kuntix jilat kullakanakaru, jan uñt'at jaqinakaru lurkta ukxa, chiqa chuymampiw lurtaxa.
- 6 Jupanakatix iglesia nayraqatan munasiñamat qhanañchapxi, jumatiw Diosar yupaychir sarkasax jupanakar irpaxätaxa, wali sum lurapxäta.
- 7 Jupan sutip laykux jan judiöpkis ukanakat jan kuns apt'asisaw mistuwayapxäna.
- 8 Ukhamajj jiwasajj ukham jaqenakar katoqañasawa, ukhamat cheqa yatichäwin yanapirinakapãñasataki.
- 9 Nayajj iglesiaruw qellqayäta, ukampis Diótfesfa, khititejj jupanakat sipansa nayrankañ muni, jupajj janiw katoqkistuti.
- 10 Ukatpí nayatix jutäxa, jan wali arunakampi jan wali arunakampi parlatapat amtasí, janirakiw jupa pachpas jilanakar katuqkiti, munirinakarus jark'kiti, iglesiat jaqunukurakiwa.
- 11 Munat jilatanaka, jan walinak jan arktapxamti, jan ukasti askinak arktapxam. Khititejj aski lurki ukajja, Diosat juti, jan wali luriristi janiw Diosar uñjkiti.
- 12 Demetrix taqi jaqit suma yatiyi, chiqa kankañapatsa. ucat jumanacajj yatipjjtaw, nayan arsutanacajj cheqäskatapjja.
- 13 Walja qillqañaw utjäna, ukampis janiw tintampi, plumampi qillqañ munkti.
- 14 Ucampis nayajj atinisiyãtwa, niyaw jumar uñjarakíma, ajan ajan parlt'asiñãni. Sumankañax jumatakípan. Jiwasan amigonakajj aruntt'apjjsmawa. Amigunakarojj sutipat aruntt'apjjam.

Judas

1 JAQTHAPI

1 Judas, Jesucriston luqtiripa, Santiagon jilapa, khitinakatī Dios Awkimpī qullanäpki ukat jark'aqatäpki ukanakaru Jesucristompiw uñt'ayasi, ukatsti akham satawa:

2 Khuyapayasiñampi, sumankañampi, munasiñampi jiltayatäpan.

3 Munat jilatanaka, nayajj taqe kunat qhespiyasiñ toqet jumanakar qellqañatak ch'amachasiyāta ukhajja, nayajj wakisñwa qillqat qillqt'apxsma, ukat mä kutix qullan jaqinakar churat iyawsäwi layku taqi chuyma ch'axwapxañamatakiw iwxt'apxsma ukax katuyatäxiwa.

4 Yaqhep jaqenakajj jan amuyasisaw mantanipije, jupanakajj jan wali jaqenakäpjjänwa Diosan khuyapayasiñap qhispiyat jaqinakar mayjt'ayapki ukat sapa Tatitu Diosaru ukhamarak Jesucristo Tatitusaru sasaw jaytawayi.

5 Ukapachaw amtayapxäma, nayrax yatipkchinsa, Tatitux jaqinakar khithäna uka qhipat amtayapxäma Egipto markaruw qhispiyāna, ukatsti jan iyawsirinakaruw t'unjarakäna.

6 Khitinakatix nayrür sayt'äwip jan phuqhapkatayna, jan ukasti utap jaytanukupkän uka angelanakax wiñay cadenanakampiw chinuntatäski

ch'amakax jach'a uru taripañkamaw imasäna.

7 Kunjamti Sodoma, Gomorra, ukat uka jak'ankir markanakajj wachuqa jucha lurañar katuyasipije jan uñt'at jañchinak arknaqapxäna, mä uñacht'äwjam uñt'ayatäpxam, wiñay ninan vengasiñap t'aqhisinäkama.

8 Uka q'añu samkirinakax ukhamarakiw jañchir q'añuchapxi, munañaniñ jisk'achapxi, jach'a kankañat jan walinak arsupxi.

9 Ucampis Miguel arcángel chachajj Moisesan janchipat ch'ajjwaskäna uka diablompi ch'ajjwaskäna ukhajja, janiw uk lurkänti janiw jupar jan wali juchañchañ ajjsarkänti, jan ukasti akham sänwa: Tatituw cheqañchapjjätam.

10 Ucampis jan yatipki ukanakat jan walinak parlapije. ukampis kuntix naturaleza yatipki, jan wali animalanakjama, ukhamat jupanakpacha t'unjasipxi.

11 ¡Ay jupanakat sipansa! Cain chachan thakiparuw sarapjjäna, Balaam chachan pantjasitapatija, munañaparjamaw t'ijtjapjjäna premio, ukat Core ukan contradicción ukan chhaqhata.

12 Uka q'añunakaw munasiñ fiestanakaman utji, kunapachatix jumanakamp chika manq'asipki, jan axsarax manq'asipki: qinayanaka çjan umanipkiti, thayampi apayata; quqanakax achupax wañsu, jan achu, pä kuti jiwata, uka saphinakapa saphinakapa;

13 Lamar qotan jach'a jach'a jach'a tukuri oladanakapa, jupanakan p'inqachasiñap ch'uqt'asa; sarnaqir warawaranaka, khitinakarutix ch'amakan...

ch'amakajj wiñayatakiw imatäski.

14 Ukati Enoc, Adanat paqallquri, jupanakat profecía arsüna, akham sasa: Tatitux tunka waranqa jaqinakampiw jutaski santanakaparu, .

15 Taqe jaqenakar juchañchañataki, jupanak taypin jan wali jaqenakarojj taqe jan wali luratanakapat juchañchañataki Jupanakasti jan wali luräwinakapsa, ñanqha juchararanakax jupar jan wal parlapki ukanakatsa.

16 Jupanakasti arnaqasirinakawa, jan walt'ayirinakawa, munañaparjam sarnaqapxi. ukat lakanakapax wali kusisiñampiw arsupxi arunaka, jaqinakan askinak apsuñapatak jach'añchasa. =

17 Munat jilatanaka, Jesucristo Tatitun apostolonakapan nayra arsutanakap amtasipxam.

18 Jupanakasti sapxaraktamwa, qhipa pachanx sawkasir jaqinakaw utjani, jupanakax jan wali luräwinakaparjamaw sawkasipxi munañanakax sarnaqañapawa.

19 Jupanakasti, jan Ajayun t'aqhisinänakapawa.

20 Munat jilatanaka, Qullan Ajayun mayisipkasaxa, qullan iyawsäwimanxa ch'amañchasipxam,

21 Diosan munasiñapan qhiparapxam, Jesucristo Tatitusan khuyapayasiñap suyt'añkama wiñay jakaña.

22 Yaqhepanakajj khuyapt'ayasipijam, ukaw mayjt'ayi.

23 Yaqhepasti nina taypit apsusaw ajjsarañampi qhespiyapjjaraki. jañchin q'añuchat isirus uñisipxam.

24 Khititix jan liwxatasiñamat jark'aqkiristam, jach'a jach'a tukuñap nayraqatan jan juchani uñacht'ayañapataki jach'a kusisiñampi,

25 sapa yatiñan Diosaru, Qhispiyirisaru, jach'a kankañapampi, jach'a kankañapampi, ch'amampi, jichha pacha wiñayataki. Nayatwa

Apocalipsis qillqata

1 JAQTHAPI

1 Jesucriston Qhanacht'äwipa, Diosax jupar churäna, servirinakapar yatiyañataki, kunatix niyaw phuqhasiñapäki uk uñacht'ayañataki. Jupajj angelap toqew Juan esclavopar yatiyäne.

2 Diosan arunakapat, Jesucriston qhanañchäwipatsa, taqi kunti uñjkäna ukanakatsa qhanañchäna.

3 Khititejj aka profecian arunak liyt'ki, khitinakatejj uka profecian qellqatäki ukanak phoqeri, kusiñiñäpjjewa.

4 Juanax Asia tuqinkir paqallqu iglesianakar apayanipxma: Diosan khuyapayasiñapampi, sumankañampi, khititix utjki, nayra, jutirin utjkani uka Diosan khuyapayasiñapa, sumankañapa. ukatsti tronopan nayraqatapan utjki uka paqallqu Ajayunakatxa;

5 Jesucristox chiqa chuyman qhanañchiripawa, jiwatanakat nayriri yuqapa, aka Uraqinkir reyinanakan p'iqinchiripawa. Khititix munaskistu, juchanakasat jariqkistu, jupan wilapampi.

6 Dios Awkipan reyinakaparu, sacerdotenakjam utt'ayistu. jupan jach'a kankañapampi, munañapampi wiñay wiñayataki. Amén.

7 Uñtapxam, qinayanakampiw juti; Taqi nayranakaw jupar uñjapxani, ch'ankhachirinakas jupar uñjapxani, taqi kasta akapachankir jaqinakax jupa laykux jachapxarakiniwa" sasa. Ukhamäkchinsa, Amén.

8 Nayajj Alfa, Omega ukhamätwa, qalltasa tukuyasa, siwa, Tatitojj siwa, jupajj taqe ch'amani Diosawa.

9 Naya Juan, juman jilama, t'aqhisiñanakansa, Jesucriston reinopansa, pacienciapansa, Patmos sat islanktwa, Diosan arunakap yatiyañataki, Jesucriston qhanañchäñataki.

10 Nayasti Tatitun urupanxa Ajayunankaskäyätwa, qhipäxansti mä jach'a aru ist'arakta, mä trompeta phust'ata.

11 Ukat sapxänwa: “Nayax Alfa, Omega ukhamätwa, nayriri, qhipiri, ukat: “Kuntix uñjkta ukxa, mä libror qillqt'am, ukat Asia tuqinkir paqallqu iglesianakar apayanim” sasa. Éfeso, Esmirna, Pérgamos, Tiatira, Sardis, Filadelfia, Laodicea uksakama.

12 Ukat nayamp parlir aru uñjiriw kutikipstayäta. Uksarusti, paqallqu quri candelabronak uñjta;

13 Uka paqallqu candelabronak taypinjja, Jaqen Yoqapar uñtasit mä isimpiw isthapita, qorit cinturonampi chint'ata.

14 P'eqepasa, ñik'utapasa, lanat uñtat janq'o, ch'iyar ch'iyar ch'iyar uñtatänwa. nayranakapasti ninar uñtatänwa;

15 Kayunakapasti mä suma broncet uñtatawa, hornon nakhantkaspä ukhama. arupasti walja uma ist'asirjama.

16 Kupi amparapansti paqallqu warawaranakaw utjäna, lakapatsti pä filoni espadaw mistunäna.

17 Jupar uñjasasti, jiwatjamaw kayunakap jak'ar liwxatta. Jupasti kupi amparapampiw nayar luqxatäna, akham sasa: “Jan axsaramti; Nayajj nayriri ukhamarak qhep qhepa jaqätwa:

18 Nayasti jakkiräwta, jiwatakäyätwa; ucatsti, nayajj wiñayataquiwi jacjta, Amén; ukat infiernon ukat jiwañan llavenakapas utjarakiwa.

19 Kunanakatix uñjkta, kunanakas utjani, kunanakatix qhipat utjkani ukanak qillqt'am;

20 Kupi amparajan uñjkta uka paqallqu warawaranakan imantatapa, qurit lurat paqallqu candelabronaka. Paqallqu

warawaranakax paqallqu iglesian angelanakapawa, paqallqu candelabronak uñjkta ukanakax paqallqu iglesianakawa.

2 JAQTHAPI

1 Éfeso markankir iglesiankir angelar qillqat qillqt'am; Khititix paqallqu warawaranak kupi amparapan apt'atäki, quri paqallqu candelabronak taypin sarnaqki ukax akham siwa.

2 Nayajj yattwa luräwinakamsa, ch'amachasitamasa, pacienciamasa, jan wali jaqenakar jan aguantañsa yattjatamasa.

3 Jumaw aguantawayta, paciencianitasa, sutix laykuw ch'amachasta, janirakiw qarjasktati.

4 Ucampis nayajj mä juk'a juma contraw sayt'asta, nayriri munasiñam jaytatamatjja.

5 Ukhamasti, kawkitsa liwxatasta uk amtasim, ukatsti arrepentisim, ukatsti nayriri luräwinakam lurarakim. Jan ukax jank'akiw jumar jak'achaskä, ukatsti candelabromarux jupan chiqapat apsuñ munta, jan arrepentisipkäta ukhaxa.

6 Ukampis jumax Nicolaitanakan luratanakap uñistawa, nayasti uñistwa —sasa.

7 Khititejj jinchuni ki ukajja, kunti Ajayujj iglesianakar siski uk ist'pan. Khititejj atipjkani ukarojja, Diosan paraisopan utjki uka jakañ qoqan achupat manq'a churä.

8 Esmirnakir iglesian angelaparuw qillqarakäta; Nayriri, qhipiri, jiwata, jakaski uka arunakxa siwa;

9 Nayax yattwa luratanakamsa, t'aqhisiñanakamsa, pisinkañamsa, (ukampis jumax qamirätawa) ukat khitinakatix judionakäpxtwa, ukampis janiw judionakäpkiti, jan ukasti Supayan sinagogapäpki ukanakan Diosar jisk'achapxatapsa yatiraktwa.

10 Jumanakan t'aqhisiñanakapat jan ajjsarapxamti, Supayax mä qawqhaniruw carcelar jaquntapxätam, ukhamat juchañchatäpaxañamataki. Ukatsti tunka uruw t'aqhisiñanakax utjani, jiwañkama chiqa chuymanipxam, nayasti jakañ corona churäma —sasa.

11 Khititejj jinchuni ki ukajja, kunti Ajayujj iglesianakar siski uk ist'pan. Khititejj atipjki ukajja, janiw payir jiwatat jan walt'ayatakani.

12 Pérgamos markankir iglesian angelaparuw qillqarakäta; Khititejj pä ch'iyar espada apt'atäki ukajj akham siwa.

13 Nayax yattwa luratanakamsa, kawkhans jakaskta, kawkhantix Supayan qunt'asiñapax utjki uks yattwa, sutixar ch'amampiw katxarusta, janirakiw iyawsäwijsa apanukuwayktati, uka urunakanxa, Antipasax chiqa chuyman martirioxa, jumanak taypin jiwayatäkän uka urunakansa ukan jakasi.

14 Ukampis mä qawqhanak juma contraw utjitu, Balaam chachan yatichäwiparjam sarnaqir jaqinakaw ukan utji, jupaw Balacarux israelitanakar lankt'ayañatak yatichäna, idolonakar sacrificiot luqtat manq'añanak manq'añataki, wachuq jucha lurañapataki.

15 Nikolatanakan yatichäwiparjam sarnaqir jaqinakas ukhamarakiw jumatakix utji.

16 Arrepentisipjjam; Jan ukax jank'akiw jumar jak'achaskä, ukatsti lakaxan espadampiw jupanakamp nuwasit" sasa.

17 Khititejj jinchuni ki ukajja, kunti Ajayujj iglesianakar siski uk ist'pan. Khititix atipjki ukarusti imantat maná sat manq'a manq'añ churä, ukatsti mä janq'u qala churä, uka qalansti mä machaq suti qillqat churä, uka sutix janiw khitis yatkiti, jan ukasti khititix katuqki ukakiw yatkiti.

18 Tiatira markankir iglesiankir angelar qillqat qillqt'am; Diosan Yuqapajj akham siwa, nayranakapajj nina nakhaskir nina nakhasir uñtatawa, kayunakapasti suma broncet uñtatawa.

19 Nayax yattwa luräwinakamsa, munasiñamsa, luqtañamsa, iyawsäwimsa, pacienciamsa, luratanakamsa. ukat qhipirix nayririt sipan juk'ampñapataki.

20 Ukampis nayajj mä juk'a jan walinakwa jumar saykatañ munta, kunattejj Jezabel warmiruw iyaw sista, jupajj profeta sasaw säna, esclavonakajarojj wachuqa jucha lurapjjañapataki, idolonakar sacrificiot loqtat manq'anak manq'apjjañapataki.

21 Nayasti wachuq jucha luratapat arrepentisiñapatakiw ch'am churta; ucatsti janiw arrepentiskänti.

22 Uñtapxam, mä ikiñaruw jaquntä, jupamp wachuq jucha luririnakarus jach'a t'aqhisinärw jaquntarakä, janitix luratanakapat arrepentisipkani ukhaxa.

23 Wawanakaparux jiwañampiw jiwayä; Taqi iglesianakax yatipxaniwa, nayax ch'amanaka, chuymanak uñakipiritwa.

24 Ucampis jumanacaruw sapjjsma, Tiatira markankir mayninacarorj sapjjsma, cunjämtejj jan uca yatichäwejj yatipqui ucanacaru, Supayan jan yatipqui ucanacjja. Nayajj janiw yaqha q'epinakjja jumanakar uchkäti.

25 Ucampis kuntix jumanakax nayratpach utjktam uk katxarupxam naya jutañkama.

26 Khititejj atipjkani, nayan luratanakajsa tukuykam phoghani, juparuw markanakar ch'am churä.

27 Jupasti hierrot lurat thujrumpiw apnaqani; sawuyirin vasonakapjamaw t'unjatäni, kunjämtejj Awkixat katuqkta ukhama.

28 Nayasti alwa warawara churä.

29 Khititejj jinchuniki ukajja, kunti Ajayujj iglesianakar siski uk ist'pan.

3 JAQTHAPI

1 Sardis markankir iglesian angelaparux qillqapxam; Diosan paqallqu Ajayupampi, paqallqu warawaranakaniki ukax akham siwa. Nayax yattwa luratanakamxa, jumax mä sutinätawa, jumax jakaskta, jiwatäxtawa.

2 Wakicht'asipxam, kunanakatix jiwañatak wakicht'atäki ukanakar ch'amañchapxam, janiw nayax Dios nayraqatan luräwinakam phuqat jikxatkti.

3 Ukhamasti, kunjämtejj katuqkta, ist'awaykta uk amtasim, ch'amampi katxarusim, arrepentisim. Uqhamatix jumatix jan amuykätaxa, nayasti lunthatarjamaw jutä, janirak yatkäatati kuna pachas jumar jutkä ukxa —sasa.

4 Sardis markanx mä qawqha sutinakaw utji, jupanakax janiw isinak q'añuchapkiti. Nayamp chikaw janq'u isimp isthapt'at sarnaqapxani, jupanakax askipxiwa —sasa.

5 Khititejj atipjkani ukajja, janq'o isimpi isthapt'atäniwa. Jakañ librot janiw sutip chhaqtaykäti, jan ukasti Awkijan nayraqatapansa, angelanak nayraqatansa sutip arsuskä.

6 Khititejj jinchuniki ukajja, kunti Ajayujj iglesianakar siski uk ist'pan.

7 Filadelfia markankir iglesian angelaparuw qillqarakäta; Khititix kullanäki, chiqa chuymaniki, Davidan llavep apt'atäki, jist'ariri, janirakiw khitis jist'antkiti; jist'antasi, janiw khitis jist'arkiti;

8 Nayajj luräwinakam yattwa, juman nayraqataman mä jist'arat punku uchawayta, janiw khitis jist'antkaspäti,

jumajj mä juk'a ch'amanätawa, arunakajsa phoqaraktawa, janirakiw sutijsa arsktati.

9 Uñtapxam, Supayan sinagogapat jutirinakaruw tukuyä, jupanakax judionakäpxtwa, ukampis janiw judionakäpkiti, jan ukasti k'arinak lurapxi. uñtapxam, nayaw jupanakarux kayunakaman nayraqatapan yupaychapxañapatak yanapt'ä, jumar munasitax yatipxañapataki —sasa.

10 Nayan paciencixan arunak phuqatax layku, nayarakiw yant'äw pachat jark'aqäma, uka yant'ax taqi akapachar jutkani, aka uraqin jakirinakar yant'añataki.

11 Nayajj jank'akiw jutta, kunati utjkitu uk katjjarusim, ukhamat jan khitis coronam apt'asiñapataki.

12 Khititejj atipjkani ukarorjja, Diosan templopan mä pilar lurarakä, jupasti janiw mayampsa mistjjaniti, Diosajjan sutipsa, Diosan markapan sutipsa qellqarakä, uka markajj machaq Jerusalén markawa, Diosax alaxpachat saraqani, ukatsti machaq sutix juparuw qillqarakä.

13 Khititejj jinchuniki ukajja, kunti Ajayujj iglesianakar siski uk ist'pan.

14 Ukata Laodiceankir iglesiankir angelarux mä qillqat qillqt'am; Ukanaksti siwa Amén, chiqa chuyman chiqpach qhanañchiri, Diosan luratanakapan qalltatapa;

15 Nayajj yattwa luräwinakamjja, janiw thayäktati, janirakiw junt'üñamäkiti.

16 Ukhamajj jumajj jan thaya, janirak junt'ütamat lakajat jaqsuñ munsma" sasa.

17 Jumasti sasmawa: "Nayax qamirätwa, yänakampi jilxattarakxtwa, janirakiw kunas munaskiti" sasa. Janiw yatktati jumax jan wali jaqi, jan wali jaqi, pisin jakasir, juykhu, q'ala jan isinätamxa.

18 Nayajj ewjjet smawa, ninan ch'usata qori alasim, ukhamat qamiränamataki. ukatsti janq'u isimpi isthapt'asim, ukhamat jan isinänamataki, jan p'inqachasiñamataki; ukatsti nayranakamar qullampiw jawq'jañama, ukhamat uñjañamataki.

19 Khitinakarutix munaskta ukanakarux tuqinuqtwa, chiqañcharaktwa, taqi chuyma ch'amachasipxam, arrepentisipxam.

20 Nayasti punku jak'an sayt'ataw liqt'askta, khitis nayan arux ist'ani, punku jist'arasinxä, nayaruw mantä, jupamp chikaw manq'askä, jupasti nayamp chikaw manq'askä.

21 Khititejj atipjki ukarorjja, nayamp chikaw tronojan qont'asiñapa, kunjämtejj nayajj atipjktä ukhama, Awkijamp chika tronopan qont'atäskta ukhama.

22 Khititejj jinchuniki ukajja, kunti Ajayujj iglesianakar siski uk ist'pan.

4 JAQTHAPI

1 Uka qhipatsti, alaxpachan mä punku jist'arataw uñjta, nayrär aru ist'atax mä trompetat uñtataw nayamp parlaski. Jupanakasti sapxänwa: "Akar makhatam, nayasti kunanakas aka qhipat utjani uk uñacht'ayäma" sasa.

2 Ukspachaw nayajj ajayuniyäta, mä tronosti alajjpachan utt'ayatäjjanwa, mayniw tronon qont'atäskäna.

3 Qunt'atäki ukax jaspe, sardina qalar uñtatänwa, trono muytapansti mä arco iris mä esmeralda ukham uñt'atänwa.

4 Trono muytapansti pä tunka pusini qunuñanakaw utjäna, uka qunuñanakaxarux pä tunka pusini jilir irpirinakaruw uñjta, jupanakax janq'u isimp isthapt'ataw qunt'atäsipkäna. p'iñinakanansti quri coronanak uchatäpaxänwa.

5 Tronotsti llijullijunaka, qhixu qhixunaka, arunakaw mistunina.

6 Trono nayraqatanjja, cristalar uñtat mä vidrio lamar qotaw utjana, trono taypinsa, trono muytasasti pusi animalanakaw nayraqatapansa qhepajjat nayrampi phoqantat uñjasina.

7 Nayrır animalasti mä leonar uñtatänwa, payır animalasti mä vaca qallur uñtatänwa, kimsır animalasti mä jaqjam ajanunirakinwa, pusir animalasti mä t'ijir águila ukhamänwa.

8 Uka pusi animalanakajj sapa mayniw sojjta ch'iwinipijjana. Jupanakasti nayranacapamp phoqantatänwa, uruy arumaw jan samart'apkiti: "Qullan, qullan, qullana, Taqi ch'aman Dios Tatitu, utjaskakiwa, jichhas utjaskakiwa, jutaskaniwa" sasa.

9 Uka animalanakajj tronon qont'atäki uka Diosar jach'añchapjjani, jach'añchapjjani, yuspärapjjarakini, jupajj wiñay wiñay jakaskiwa.

10 Pä tunka pusini jilirinakax tronon qunt'atäki uka jaqin nayraqatapar qunt'asisaw wiñay wiñayatak jakir jaqir yupaychapxi, trono nayraqatar coronanak jaquntapxarak.

11 Tatay, jumax wakisktawa jach'a kankañ katuqañataki, jach'añchañataki, ch'ama katuqañataki, jumaw taqi kun lurtaxa, kusisiñamatakiw uñstaski, luratäxiwa.

5 JAQTHAPI

1 Tronon qont'atäskäna uka jaqen kupi amparapanjja, mä libro uñjarakta, uka libroj paqallqo sellonakampi sellatänwa.

2 Ukatsti mä ch'aman angelaruw jach'at arskir uñjta: "¿Khitisi libro jist'arañatakisa, sellonak jist'arañatakis askispa?"

3 Janiw khitis alaxpachansa, aka uraqinsa, ni aka uraqi manqhansa, uka libro jist'arañ puedkänti, janirakiw uñch'ukiñsa puedkänti.

4 Nayasti wal jachta, janiw khitis uka libro jist'arañatakisa, liyt'añatakis askikänti.

5 Jilir jilirinakat mayniristi sarakituwa: "Jan jachamti, Judá tribunkir Leona, Davidan saphipawa, jupaw uka libro jist'arañ atipjawayxi, paqallqu sellonak jist'arañataki" sasa.

6 Ukatsti uñjaraktwa, trono taypinsa, pusi animalanak taypinsa, jilirinak taypinsa, mä Corderojj jiwayatäkaspas ukham sayt'atäskäna, paqallqo wajjrani, paqallqo nayrani, uka paqallqo ajayunaka Diosaw taqi aka uraqir khithatayna.

7 Jupasti uka libro apsüna, tronon qont'atäkäna uka jaqen kupi amparapatwa.

8 Libro aptasinsti, pusi animalanakasa, pä tunka pusini jilirinakampiw Cordero nayraqatan qunt'asipxäna, sapa mayniw arpanak apt'ata, quri phukhunaka, q'apkir q'apkir qullanakamp phuqt'ata.

9 Ukatsti mä machaq q'uchu q'uchupxäna, akham sasa: "Jumaw uka libro aptasin sellonak jist'arañax wakisita, jumaw jiwayatätaxa, wilamampiw Diosar qhispiyapxista, taqi kasta jaqinakata, taqi aruta, taqi jaqinakata. ukat marka;

10 Diosasan reyinakaparu, sacerdotenakjam utt'ayistu, ukatsti aka oraquen apnaqañani.

11 Ukarusti walja angelanakan arup ist'arakta, trono muytasa, jach'a animalanakasa, jiliri jaqinakasa.

12 Jach'at arumpiw säna: "Jiwayat Corderox ch'ama, qamir kankañ, yatiña, ch'ama, jach'añchäwi, jach'a kankañ, bendiciona katuqañatakix askiwa" sasa.

13 Alaxpachansa, aka uraqinsa, aka uraqi manqhansa, lamar qutan utjki ukanakasa, taqi ukanakan utjki ukanakas ist'apxaraktwa: "Bendiciona, jach'añchäwi, jach'a kankañapa, ch'amanipan" sasa tronon qunt'atäki ukaru, Corderorus wiñay wiñayataki.

14 Uka pusi animalasti sapxänwa: —Amén —sasa. Uka pä tunka pusini jilirinakax qunqurt'asisaw wiñay wiñayatak jakir jaqirux yupaychapxäna.

6 JAQTHAPI

1 Corderojj mä sello jist'arkäna uk uñjarakta, ukat pusi animalanakat mayniriruw ist'arakta: "Jutam uñjapjjam" sasa.

2 Ukarusti mä janq'u caballo uñjta, uka caballot qunt'atäki ukax mä arco apt'atawa. Ucatsti mä corona churapjjäna, jupasti atipjasa, atipjañampiw mistuwayjjäna.

3 Payır sello jist'arasinsti, payır jach'a jak'aruw ist'ta: "Jutam uñjam" sasa.

4 Ukatsti yaqha wila caballow mistunina, uka caballon qunt'atäki ukaruw ch'am churapxäna, ukhamat aka uraqit sumankañ apaqañataki, maynit maynikam jiwayasipxañapataki.

5 Kimsır sello jist'arasinsti, kimsır jak'ar ist'ta: "Jutam uñjam" sasa. Nayasti mä ch'iyar caballo uñjta; Khititejj jupar qont'atäkäna ukajja, mä balanzanakwa amparapar apt'asina.

6 Uka pusi animalanak taypin mä aru ist'arakta, akham sasa: "Mä trigo mä centavompi, kimsa medida cebada mä centavompi; ukatsti uñjam jan aceitempi vinompi jan walt'ayasktati —sasa.

7 Pusır sello jist'arasinsti, pusi jak'an arup ist'ta: "Jutam uñjam" sasa.

8 Ukjarusti mä ch'iyar caballo uñjta, jupar qont'atäki uka caballojj Jiwañ satawa, Infiernojj jupamp chikaw arktäna. Uraqpachan pusi t'aqapxaruw ch'am churapxäna, espadampi, manq'at awtjata, jiwañampi, aka uraqinkir animalanakampi jiwayañataki.

9 Uka phisqhır sello jist'arasinsti, altar manqhan uñjta, Diosan arunakap layku jiwayatäpki ukanakan almanakaparu.

10 Jupanakasti jach'at arnaqasipxäna: —Tatay, qullan, chiqä, ¿kunapachas jan juchañchkäta, wila masinakas aka uraqin jakirinakar jan juchañchkäta?

11 Sapa mayniruw janq'u isi churapxäna. ucat jupanacarojj sapjjaraqünwa: mä juk'a samart'apjañapataqui, cunapachatejj esclavo masinacapasa, jilanacapas jupanacar jiwayatäpcän ucanacajj phoqhañapcama.

12 Ukarusti suxta sello jist'arasin uñjta, uraq khathatiw utjana. Intix ch'iyar ñik'utjam ch'iyar tukuwayxäna, phaxsisti wilar uñtataw tukuwayxäna;

13 Alaxpachankir warawaranakax uraqiruw jaquqanina, kunjamti mä higo quqax jan pachapar higonak jaquqaniki ukhama.

14 Alaxpachax mä rollo uñtataw sarxäna. ucat sapa qolluna, islanacajj kawkhantı utjcän ucanacapat mistjapjjäna.

15 Uraqinkir reyinakasa, jach'a jaqinakasa, qamir jaqinakasa, jilir irpirinakasa, ch'aman jaqinakasa, taqi esclavonaka, qhispiyat jaqinakasa, qullunakana, qullunakan qalanakapan imantasipxänwa.

16 Qullunakaru, qalanakarus sapxarakinwa: —Jichhax liwxatapxita, tronon qunt'atäki ukan nayraqatapat imantapxita, ukhamarak Corderon colerasinapat imt'apxita.
17 Juparux jach'a colerasinap urux purinxiwa. ¿Khitis sayt'asispasti?

7 JAQTHAPI

1 Uka qhipatsti pusi angelanakaruw uñjta, jupanakax pusi esquinanakapan sayt'atäsipkänwa, aka uraqin pusi thayanakap katxaruta, ukhamat thayax aka uraqiru, qutaru, ni kuna quqarus jan thayt'añapataki.
2 Inti jalsu tuqit yaqha angelaruw uñjta, jakkir Diosan sellop apt'ata.
3 Juparusti sapxänwa: “Jan oraqsa, qutarus, quqanakarusa jan walt'ayapxamti, Diosan luqtirinakapar nayraqatapar sellañkama” sasa.
4 Sellatäpkäna uka jaqenakan jakhüwip ist'arakta, Israelan tribunakapatija patak pusi tunka pusini waranqa jaqenakaw sellatäppjána.
5 Judá tributija, tunka payan waranqa jaqenakaw sellatäppjána. Rubén tributija, tunka payan waranqa jaqenakaw sellatäppjána. Gad tributija tunka payan waranqa sellatäppjänwa.
6 Aser tributija, tunka payan waranqa jaqenakaw sellatäppjána. Neptalín tributija tunka payan waranqa sellatäppjänwa. Manasés tributija, tunka payan waranqa jaqenakaw sellatäppjána.
7 Simeón tributija, tunka payan waranqa jaqenakaw sellatäppjána. Leví tributija, tunka payan waranqa jaqenakaw sellatäppjána. Isacar tributija tunka payan waranqa sellatäppjänwa.
8 Zabulón tributija, tunka payan waranqa jaqenakaw sellatäppjána. Josean tribupatija, tunka payan waranqa jaqenakaw sellatäppjána. Benjamín tributija, tunka payan waranqa jaqenakaw sellatäppjána.
9 Uka qhipatsti, mä jach'a jaqiw uñjta, jan khitis jakt'kaspá, taqi markanakata, kunayman kasta jaqinaka, kunayman arunak parlirinaka, jupanakax trono nayraqatan, Cordero nayraqatan sayt'atäsipkänä, janq'u isimpi, palmeranakampi isthapt'ata amparanakaparu;
10 Ukatsti jach'at art'asipxäna: —Qhispiyatäpan tronon qunt'atäki uka Diosasa, ukhamarak Cordero —sasa.
11 Taqe angelanakajj trono muytasa, jiliri jaqenakampi, pusi animalanakampi muyuntat sayt'atäsipkänä.
12 Ukat sapxänwa: “Amén: Diosasatakix bendicionasa, jach'a kankañapa, yatiñaniñasa, yuspagarañasa, jach'añchañasa, ch'amapasa, ch'amapas wiñay wiñayataki” sasa. Amén.
13 Jilir irpirinakat maynërej akham sasaw jiskt'itu: “¿Kunarak janq'o isimpi isthapt'atäpki ukanakasti?” ¿Kawkitsa jutäppjána?
14 Nayasti juparux saraktwa: —Tata, jumax yatisktawa —sasa. Jupasti sarakituwa: —Akanakax jach'a t'aqhisiñat mistunipxiwa, isinakap jariqapxi, Corderon wilapampiw janq'u tukuyapxi —sasa.
15 Ukatpi jupanakax Diosan tronopan nayraqatapanapxi, uruy arumaw templopan yupaychapxi.
16 Janiw juk'ampi manq'at awtjatäxaniti, janirakiw umat pharjasipkaniti; janirakiw intix jupanakar qhant'kaniti, janirakiw kuna junt'ussa jupanakarux qhant'kaniti.

17 Trono taypinkir Cordero ukaw jupanakar manq'ayani, ukatsti jakañ uma phuch'unakaruw irpxani, ukatsti Diosax taqi jachaqt'asiñanakap nayranakapat pichthapiniwa.

8 JAQTHAPI

1 Paqallqu sello jist'arasinsti, niya chika horaw alaxpachan amukt'äna.
2 Ukatsti paqallqu angelanakaruw uñjta, jupanakax Dios nayraqatan sayt'atäsipkänä. Jupanakarux paqallqu trompetanak churapxäna.
3 Ukatsti yaqha angelaw altar jak'an sayt'asina, quri incienso apt'ata. Juparux walja incienso churapxäna, taqi qullan jaqinakan mayisiwinakapamp chika trono nayraqatan quri altarar luqtañapataki.
4 Incienso chhullunkhayasti, santo jaqenakan mayisiwinakapamp chikaw jutäna, ukat angelan amparapatwa Dios nayraqatan makhatäna.
5 Angelax incienso q'añu q'añu aptasin altar ninampiw phuqhantäna, ukatsti uraqiruw jaquntäna.
6 Paqallqu trompeta apt'at paqallqu angelanakax tocañatak wakicht'asipxäna.
7 Nayrër angelax phust'äna, chhijchhimpí ninampi wilamp ch'allt'ata, ukat uraqiruw jaquntatäxäna, quqanakat kimsir chikatapax phichhantatäxänwa, ch'uxña ch'uxña quqanakas phichhantatäxänwa.
8 Payrër angelax phust'äna, mä jach'a qulluw nina nakhaskir mä jach'a qullur uñtat qutar jaquntatäna.
9 Lamar qotan jakkir animalanakatija, kimsir t'aqaw jiwjána. ukat kimsir t'aqa barconakajj t'unjatäjjänwa.
10 Kimsir angelax phust'äna, ukat mä jach'a warawaraw alaxpachat jaquqanina, mä lamparar uñtat nakhantata, ukat jawiranakat kimsir t'aqaru, uma phuch'unakaruw jaquqanina.
11 Uka warawaran sutipax Ajenjo satawa, ukat kimsa t'aqa umax ajenjoruw tuküna. walja jaqinakaw uka umax jiwrapxäna, uka umax k'allk'uñat q'añuchatatäp layku.
12 Pusir angelax phust'äna, Intix kimsir chikatani, phaxsimpi, warawaranakan kimsir chikatapampi. Ukhamat kimsa t'aqax ch'amakt'atäxäna, urux janiw kimsir chikatani qhant'kanti, arumax ukhamarakiw qhant'äna.
13 ucatsti mä angelaw alajjpacha taypinkir mä angelar ist'ta, jach'a arumpiw akham säna: jjaníw ist'askiti!

9 JAQTHAPI

1 Phisqir angelasti phust'äna, ukatsti mä warawaraw alaxpachat aka uraqir jaquqanir uñjta.
2 Ukatsti uka jan manqha p'iya jist'aräna; Uka p'iyatsti mä chhullunkhaw mistunina, mä jach'a hornon chhullunkhapjama. ukatsti intix thayas ch'amakt'ayatäxänwa, uka phuch'un chhullunkhapax ch'amakt'ayatäxänwa.
3 Uka chhullunkhayat t'iju t'ijunakaw aka uraqir mistunipxäna, jupanakarux ch'amaw churasina, kunjämtix aka uraqinkir alacrán ukanakax ch'amanipki ukhama.
4 Uraqinkir ch'uxña quqanakarusa, jan kuna ch'uxña quqanakarusa, janirakiw kuna quqarus jan walt'ayapxätati; jan ukasti khitinakatix Diosan sellop jan p'iqipan uchatäpki ukanakakiw ukham lurapxaraki.
5 Jan jiwayapxañapataki, jan ukasti phisqa phaxsi t'aqhisiyatäpxañapatakiw churapxäna.

6 Uka urunakansti jaqinakax jiwañ thaqhaxani, ukampis janiw jikxatapaniti; Jiwañ munapxani, jiwañas jupanakat jaltxani” sasa.

7 Uka t'iju t'ijunakan uñnaqapajj nuwasiñatak wakicht'at caballonakar uñtasitänwa. p'iqinakapansti qurir uñtat coronanakjama, ajanunakapasti jaqin ajanupar uñtatänwa.

8 Jupanakajj warminakan ñik'utapjam ñik'utanipjjänwa, ñik'utanakapas leonanakan kisupar uñtatänwa.

9 Jupanakasti hierrot lurat pectoranakjam pectoral uchatäpxänwa. ch'iwinakapan ist'asitapax walja caballonakan nuwasinär t'ijtir carronakan ist'asitapjamarakinwa.

10 Jupanakajj alacrán sat animalanakar uñtat chuymañipjjänwa, ch'akhanakapansa ch'akhanakaw utjäna, phesqa phajjsiw jaqenakar jan walt'ayañatak ch'amanipjjäna.

11 Jupanakasti mä reyiniäpxänwa, uka reyisti jan manqha p'iyän angelawa, hebreo arunxa Abadón satawa, griego arunxa Apoloón sutiniwa.

12 Mä llakiw pasawayxi; Ucatsti, aka qhepatjja, pä t'aqhesiñaw utjani” sasa.

13 Suxta angelasti phust'äna, Dios nayraqatan quri altaran pusi wajjranakapat mä aru ist'arakta.

14 Trompeta apt'at suxta angelarux akham sänwa: —Éufrates jach'a jawir thiyan chinuntat pusi angelanak antutam —sasa.

15 Ukatsti pusi angelanakajj antutatäjjänwa, jupanakajj mä hora, mä uru, mä phajjsi, mä maratak wakicht'atäpjjänwa, ukhamat kimsa t'aqa jaqenakar jiwayañataki.

16 Caballot sarir soldadonakan ejercitopajj pä patak waranqa waranqañipjjänwa.

17 Ukjamarakiw uñjta caballonakaru, uka caballonakar qunt'atäpki ukanakaru, nina, jacinto, azufre qalat lurat pechonakani. Lakanakapatxa nina, chhullunkha, azufre ukanakaw mistuniäna.

18 Uka kimsaniruw kimsa t'aqa jaqinak jiwarapxäna, ninampi, chhullunkhampi, azufrempi, lakapat mistki uka azufrempi.

19 Jupanakan ch'amapax lakapanikiwa, chuymanakapanikiwa, chuymanakapax katarinakar uñtasitänwa, p'iqinirakinwa, jupanakampiw jan walinak luraxi.

20 Uka jan walt'äwinakampi jan jiwarayät mayni jaqinakax janiw amparanakapan luratanakapat arrepentisipkänti, saxranakaru, quri, qullqi, bronce, qala, lawa, lawat lurat idolonakar jan yupaychañataki janirakiw uñjkaspati, janirakiw ist'kaspati, janirakiw sarnaqkaspati.

21 Janirakiw jiwayatanakapat, layqanakapatsa, wachuq jucha lurañanakapatsa, lunthatasiñanakapatsa arrepentisipkänti.

10 JAQTHAPI

1 Ukatsti yaqha ch'aman angelarux alaxpachat saraqanir uñjta, mä qinaya isimp isthapt'ata, p'iqip patxarux mä arco iris uchatänwa, ajanupas inti jalsur uñtatänwa, kayunakapasti ninar uñtatänwa.

2 Amparapansti mä jisk'a libro jist'aratänwa, kupi kayupasa qutarux uchasina, ch'iqa kayupasa oraquerux ucharakina.

3 Ucatsti jach'at art'asina, kunjamtä mä leonajj warariski ukhama.

4 Paqallqu qhixu qhixu qhixu qhixunakax ist'asxän ukkhasti, niyaw qillqañampiskäyäta, alaxpachat mä aru ist'ta, akham situ: “Kunanaktix paqallqu qhixu qhixu qhixunakax arskäna ukanak sellt'am, jan qillqt'amti” sasa.

5 Uka angelasti lamar qota patjjan sayt'atäskir uñjka uka angelajj alajjpacharux amparap aytäna.

6 Wiñay wiñay jakkir jaqin sutipxarux juramento lurapxäna, khitiitix alaxpachasa, kunanakatä ukan utjki ukanaksa, aka uraqisa, kunanakatä ukan utjki ukanakasa, lamar qutasa, kunanakatä ukan utjki ukanakasa, tiempo utjañapatakiw juramento lurapxäna janiw juk'ampi:

7 Ukampis paqallq angelan arupax phust'än qalltkani uka urunakanxa, Diosan imantat yatiñapax tukuyatäxaniwa, kunjämtix profetanakar servirinakapar yatikäna ukhama.

8 Alaxpachat ist'kta uka arusti mayampiwar parl'titu: “Sartam, lamar quta, aka uraqin sayt'atäki uka angelan amparapar jist'arat jisk'a libro aptam” sasa.

9 Nayasti angelan ukar sarasinsti saraktwa: “Uka jisk'a libro churita” sasa. Jupasti sarakituwa: “Aptasin manq'antam; ukatsti purakamarux q'añuchani, ukampis lakamanxa misk'irjam muxsarux tukuni” sasa.

10 Nayasti uka jisk'a libro angelan amparapat apsta, ukatsti manq'antawaytwa. Lakajansti miel ukham muxsapuninwa, manq'antasinisti purakajax q'añurakinwa.

11 Jupasti sarakituwa: “Walja markanaka, yaqha markanaka, kunayman arunak parlir reyinak nayraqatan wasitat profecia arsuma” sasa.

11 JAQTHAPI

1 Ukatsti mä thujrur uñtat mä caña churitu, angelasti sayt'asisaw akham säna: —Sartasim, Diosan templopa, altarapa, ukan yupaychirinakapar tupt'am —sasa.

2 Ucampis templo anqäjjankir patioj janiw tupuñamäkiti. Jupanakasti jan judiöpki ukanakaru churatawa, uka qullan markasti pusi tunka payan phaxsiw kayumpi takt'asipxani.

3 Nayasti pä testigonakajaruw ch'am churarakä, jupanakax waranq pä patak paqallq tunka uruw sallqa isimp isthapt'at profecia arsupxani.

4 Ukanakax pä olivo quqanaka, ukhamarak pä candelabronak aka uraqin Dios nayraqatan sayt'atäpki ukanakawa.

5 Maynitix jupanakar jan walt'ayañ munchixa, ninax lakapat mistuni, uñisirinakaparux nakhanti.

6 Jupanakasti alaxpach jist'antañatakiw ch'amanipxi, ukhamat jallux jan purt'añapataki, Diosan arunakap yatiyäñ urunakanxa, umax wilarux tukuyañapataki, uraqpachar taqi jan walt'äwinakampi t'aqhisiañataki, munañaparjama.

7 Kunapachatix arsutanakap tukuyxapxani ukhaxa, jan manqha p'iyat mistunkir jach'a jach'a jach'a tukusaw jupanak contra nuwasini.

8 Jiwatanakapasti jach'a markan callepan ikintatäniwa, uka markax ajay tuqitxa Sodoma, Egipto satawa, kawkhanä Tatitusax ch'akkatat uñjasirakina.

9 Jaqinakasa, kunayman kasta arunak parlirinakasa, yaqha markanakatsa kimsa uru chikataniw jiwat cuerponakap uñjapxani, janiw jiwat cuerponakapar sepulturar uchatäñap munapkaniti.

10 Uraqin jakirinakax jupanakat kusionipxani, kusionipxani, maynit maynikamaw waxt'äwinak apayanipxani. Uka pä profetanakax aka uraqin jakirinakaruw t'aqhisiapxäna.

11 Kimsa uru chikatanitxa, Diosan jakañ Ajayupaw jupanakar mantaniña, kayunakap sayt'asipxäna. Jupanakar uñjirinakarux wali axsarañaw purintäna.

12 Alaxpachat mä jach'a aru ist'apxäna: —Akar makhatapxam —sasa. Jupanakasti mä qinayampiw alaxpachar makhatapxäna; uñisirinakapasti jupanakarux uñjapxarakinwa.

13 Uka pachpa horasasti mä jach'a uraq khathatiw purintäna, ukatsti markan tunka maya t'aqapax t'unjatäxänwa, uraq khathatix paqallq waranqa jaqinakaw jiwarapxäna.

14 Payir t'aqhisinax pasawayxiwa; Ukatsti, kimsir t'aqhisinax jank'akiw purini.

15 Paqallqu angelasti phust'äna; alaxpachansti jach'a arunakaw ist'asina: “Akapachan reinonakapax Tatitusan, Cristopan reinopar tukuwayxiwa; Jupaw wiñay wiñayatak apnaqani” sasa.

16 Uka pä tunka pusini jilir irpirinakasti, Diosan nayraqatapan qunt'atäsiapkäna, qunqurt'asisaw Diosar yupaychapxäna.

17 Ukat sapxänwa: “Taqi ch'aman Tatit Diosay, yuspagarapxma, jumar jakir, jan ch'amani, jutañapkama. Jumaw jach'a ch'amam katuqtaxa, reyñamataki —sasa.

18 Markanakax colerasipxäna, colerasinamax purinxiwa, jiwatanakan pachapas purinxiwa, jupanakar juchañchatañapataki, profetanakaru, qullan jaqinakaru, sutimar axsaririnakarusa, mä premio churañataki. jisk'a jach'a; Uraqpachar t'unjirinakarux t'unjañapawa.

19 Diosan templopax alaxpachan jist'aratäxänwa, templopansti arust'äwin arcapaw uñjasina, Ilijullijunaka, arunaka, qhixu qhixunaka, uraq khathati, jach'a chhijchhi.

12 JAQTHAPI

1 Mä jach'a muspharkañaw alaxpachan uñstäna; mä warmix intimpi isthapt'atawa, phaxsax kayunakap manqhankiwa, p'iqiparusti tunka payan warawaran coronapampiw isthapita.

2 Uka warmix usurikchinsa, yurikasax wali t'aqhisinampiw jachäna.

3 Ukatsti alaxpachan yaqha muspharkañax uñstäna. Ucatsti mä jach'a wila dragón uñtapijam, paqallqu p'eqeni, tunka wajjrani, paqallq coronani p'eqenakaparu.

4 Chuymapax alaxpachankir warawaranakat kimsir t'aqap jaquqaniña, ukatsti aka uraqiruw jaquntäna, uka dragonax wawar yuriñapkamaw manq'antañatak sayt'asina.

5 Ukatsti mä chacha wawaruw yuritayna, jupasti hierrot lurat thujrumpiw taqi markanakar apnaqañapäna.

6 Warmisti wasararuw jaltxatayna, kawkhanthi Diosax mä chiqä wakicht'ki uka chiqan waranq pä patak paqallq tunka urunak manq'ayañapataki.

7 Alaxpachan nuwasiiwiw utjäna, Miguelampii angelanakampix dragonampiw nuwasipxäna. ucat dragonajj angelanakampej nuwasipjjanwa.

8 Ucampis janiw atipcänti; janirakiw alaxpachan utjxänti.

9 Jach'a dragonasti jaqunukutarakinwa, uka nayra kataristi, Supayampi, Supayampi satawa, uraqpachar sallqjiri.

10 Alaxpachan mä jach'a aru ist'arakta: “Jichhax qhispiyasiña, ch'ama, Diosan reinopasa, Cristopan ch'amapas jutxiwa; ukat arumax.

11 Corderon wilapampiw jupar atipjapxäna, ukat arsutanakap tuqiw jupanakarux atipjapxäna. ucat jupanacajj janiw jiwañcamajj jakañap munasipcänti.

12 Ukhamasti, alaxpachanaka, ukan jakirinaka, kusionipxam. ¡Ay oraquen jakirinakatakisa, lamar qotan jakirinakasa! Supayax jumanakan ukar saraqani, wali colerata, mä juk'a pachanitap yatitap layku.

13 Uraqir jaquntatänap uñjasax dragonax uka chacha wawar ususir warmiruw arknaqäna.

14 Warmirux mä jach'a águila ch'iwi churapxäna, wasar pampar t'ijt'añapataki, katarin nayraqatapat mä juk'a pachataki, chika pachataki.

15 Katarix lakapat umax mä uma jalsur uñtataw warmir arxayäna, ukhamat uka warmir uma jalsut apanukuñapataki.

16 Uraqix warmir yanapt'äna, uraqix lakap jist'arasaw dragonax lakapat jaquqankäna uka uma jalsu manq'antäna.

17 Uka dragonasti uka warmirux wal colerasina, ukatsti wawanakapat qhipharkir jaqinakampiw nuwasinatak saräna, jupanakax Diosan kamachinakaparjam sarnaqapxi, Jesucriston qhanañchäwip katuqapxi.

13 JAQTHAPI

1 Lamar qutan ch'alla patxan sayt'asisaw mä jach'a jach'a qutat sartasir uñjta, paqallqu p'iqini, tunka wajjranakani, wajjranakapansti tunka coronani, p'iqinakapansti Diosar jisk'achañ suti.

2 Uk uñjta uka jach'a animalax leopardo ukar uñtasitänwa, kayunakapax oson kayunakapjama, lakapas leon lakapjama, ukat dragonax ch'amapsa, qunt'asiñapsa, jach'a munañapsa churäna.

3 Ukarusti mä p'iqip uñjarakta, uka p'iqipax jiwañkamaw usuchjat uñjasi. jiwayir usuchjatapax qullatäxänwa, taqi akapachankirinakasti uka jach'a jach'a axsarkañ animalarux wal muspharapxäna.

4 Jupanakasti uka jach'a jach'a jach'a tukur ch'am churir dragonaruw yupaychapxäna, ukatsti uka jach'a axsarkañ animalar yupaychapxäna, akham sasa: —¿Khitis uka jach'a axsarkañ animalar uñtasi? ¿khitis jupamp nuwasin yati?

5 Ucatsti jach'a arunak parliri, Diosar jan wali arunak parlir mä lacaw juparoj churasina. ucatsti pusi tunka payan phajjsiw juparoj ch'am churasina.

6 Jupasti Diosar jisk'achañatakiw lakap jist'aräna, sutipsa, carpaparusa, alaxpachankir jaqinakarus jisk'achañataki.

7 Juparux qullan jaqinakamp nuwasinapataki, jupanakar atipjañapatakiw churasina.

8 Taqi aka uraqin jakirinakax juparuw yupaychapxani, jupanakan sutinakapax janiw akapachan qalltatpach jiwayat Corderon jakañ libropan qillqatäkiti.

9 Maynitix jinchunichixa, ist'pan.

10 Khititix katuntat irpki ukax katuntatäniwa, khititix espadampi jiwayki ukax espadampiw jiwayatäñapa. Akax qullan jaqinakan pacienciapa ukat iyawsäwipawa.

11 Ukatsti yaqha jach'a jach'a animalaruw aka uraqit mistunir uñjta. Jupasti pä wajjranakaninwa, mä uwijar uñtata, mä dragón ukham parläna.

12 Nayrir jach'a jach'a jach'a tukun ch'amapsa jupa nayraqatan apnaqi, ukatsti aka uraqirusa, ukan jakirinakarusa, nayrir jach'a jach'a axsarkañ animalar yupaychañapatakiw yanapt'i, uka jach'a ch'akhax k'umaraptatäxänwa.

13 Jupasti jach'a muspharkaňanak luraraki, alaxpachat nina uraqir jaqinak nayraqatan saraqani.

14 Uraqin jakirinakarux sallqji, uka jach'a axsarkaň jach'a jach'a axsarkaň milagronak luraňapataki. Uraqin jakirinakarux akham sánwa: “Uka jach'a jach'a axsarkaň animalar mä idolo lurapxam” sasa.

15 Uka jach'a axsarkaň animalan uñnaqapar jakaň churaňatakix ch'amanirakínwa, uka jach'a jach'a jach'a tukur uñnaqax parlaňapataki, khitinakatix uka jach'a axsarkaň animalan idolopar jan yupaychaň munapki ukanakar jiwayapxaňapataki.

16 Jupasti jisk'a, jach'a, qamirinakaru, pisinkirinakaru, qhispiyirinakaru, esclavonakaru, ch'iq'a amparapan jan ukax p'iqinakapan mä chimpu katxaruyaraki.

17 Ukhamat jan khitis alaňatakisa, aljaňatakisa, jan ukasti khititix mä chimpuniki, uka jach'a axsarkaň animalan sutip apt'ata, jan ukax sutipan jakhüwipa.

18 Akax yatiň kankaňawa. Khititejj amuyt'asir'iki ukajja, uka jach'a animalan jakhüwip jakt'pan. jupan jakhüwipax Suxta patak paqallq tunka suxtaniwa.

14 JAQTHAPI

1 Ukxarusti, mä Cordero Sión qullun sayt'atäskäna, jupamp chikasti patak pusi tunka pusini waranqa jaqinakaw Awkipan sutip p'iqinakapan qillqt'ata.

2 Alaxpachatsti mä aru ist'ta, walja uma arunakjama, jach'a qhixu qhixu q'ixu q'ixunakjama.

3 Jupanakasti trono nayraqatansa, pusi jakirinakan nayraqatapansa machaq q'ochunakjam q'ochupjjäna, janiw khitis uka q'ochu yateqkänti, jan ukasti patak pusi tunka pusini waranqa jaqenakakiw uka q'ochu yateqapjjäna.

4 Jupanakasti warminakamp jan q'añuchatäpki ukanakawa; Jupanakajj virgen tawaqonakäpjjewa. Jupanakaw Corderojj kawkiruti sarki ukar arkapki ukanakajja. Jupanakasti jaqinak taypit qhispiyatäpxänwa, Diosataki, Corderotakis nayr'r achunakäpxänwa.

5 Lakanakapansti janiw kuna k'aris utjkänti, Diosan qunuñap nayraqatan jan juchanipxatap layku.

6 Ukaststi yaqha angelaruw alaxpachan t'ijtir uñjta, wiñay suma yatiyäwi apt'ata, aka uraqin jakirinakaru, taqi markanakaru, wila masinakaru, aru parlirinakaru, jaqinakar yatiyañataki.

7 Jach'a arumpiw säna: —Diosar axsarapxam, jach'añchapxam; Jupan taripaň horasapax purinxiwa, alaxpacha, akapacha, quta, uma phuch'unak lurir Diosar yupaychapxam.

8 Ukast yaqha angelarakiw arktasin akham säna: —Babiloniaw t'unjatäxiwa, t'unjatäxiwa, uka jach'a markax taqi markanakaruw wachuq jucha luratapan colerasiñapan vino umañ tukuyäna —sasa.

9 Kimsir angelasti jupanakar arktasaw jach'at arsüna: —Maynitix uka jach'a jach'a axsarkaň animalaru, idoloparu yupaychchixa, p'iqipan jan ukax amparapan chimpup katuqchixa.

10 Juparakiw Diosan colerasiñapan vinop umapxani, uka vinox jan mistusaw copapar warantatäni. Qullan angelanak nayraqatan, Corderon nayraqatapan ninampi, azufrempi t'aqhisiat uñjasini.

11 Jupanakan t'aqhisianakapan chhullunkhapax wiñayatakiw jilxattaski, janirakiw urus arumas samaraň jikxatapkiti, khitinakatix uka jach'a jach'a jach'a tukuñar

yupaychapxi, khitinakatix sutip katuqapki ukanakarus janiw samart'apkiti.

12 Akax qullan jaqinakan pacienciapawa.

13 Alaxpachat mä aru ist'ta, akham situ: “Qillqt'am: ‘Kusisiñanipxiwa jiwatanakax jichhat uksarux Tatitun jiwapxi. luräwinakapas jupanakar arktawa.

14 Ukxarusti mä janq'u qinay uñjta, uka qinay patxansti Jaqin Yuqapar uñtataw qunt'atäskäna, p'iqipanxa quri corona apt'ata, amparapansti mä ch'ullqhi hoz apt'ata.

15 Ukaststi yaqha angelarakiw templot mistunina, qinaya patxan qunt'atäskir jaqirux jach'at art'äna: “Ch'iwimpi ch'allt'asim, yapu apthapiñamataki; Uraqin yapu apthapiñax puqurxiwa.

16 Qhixu qhixu patxan qunt'atäkän ukax mä hozpampiw uraqir jaquntäna. Uraqix yapuchatäxänwa.

17 Ukaststi yaqha angelaw alaxpachankir templot mistunina, jupasti mä ch'iwu hoz apt'ataw mistunina.

18 Ukaststi yaqha angelaw altarat mistunina, jupasti nina apnaqaň munañanitäynawa. Ukaststi jach'at art'asisaw jach'at arnaqasina: “Ch'ullqhi ch'uqi ch'uqt'am, ukat aka uraqin uva alinak apthapim; uvanakapax taqpach puqutäxiwa.

19 Angelasti ch'iwipampiw oraquer jaquqantäna, uvas alinak apthapisinsti Diosan colerasiñapan jach'a uva yapuchaň utar jaquntäna.

20 Uva ch'uqt'añ chiqax marka anqäxaruw ch'allt'asina, wilax waranq suxta patak kilometronakkamaw mistüna.

15 JAQTHAPI

1 Alaxpachansti yaqha unañcha uñjarakta, jach'a muspharkaña, paqallqu angelanakaw qhip qhipa jan walt'äwinakan uñjasipxäna. Jupanakanwa Diosan colerasiñapax phuqt'ata.

2 Ukxarusti mä jach'a lamar qutar uñtataw uñjta, ninampi ch'allt'ata, khitinakatix uka jach'a axsarkaň animalar, idoloparu, markapar, sutip uñt'ayasiñ atipjirinakax vidrio qutan sayt'atäsipki, Diosan arpanakapampi.

3 Ukaststi Diosan luqtiripa Moisesan q'uchupampi, Corderon q'uchupampi q'uchupxäna, akham sasa: “Taqi ch'aman Dios Tatay, luratanakamax jach'a muspharkaňawa; Diosan Reyipa, thakinakamax chiqapawa, chiqarakiwa.

4 Tatay, ¿khitirak jumar jan ajjsarkaspa, sutimar jach'añchasasti? Juma sapakiw qullanätaxa, taqi markanakaw jutapxani, juman nayraqatamar yupaychañataki; taripäwinakamax qhanstayarakiwa.

5 Uka qhipatsti, alaxpachankir Tabernáculo ukan templopax jist'aratäxänwa.

6 Paqallqu angelanakaw templot mistunipxäna, paqallqu t'aqhisianakampi, q'uma janq'u lino isimpi isthapt'ata, pechonakapas quri cinturonampi chint'ata.

7 Pusi animalanakat mayniristi, paqallqu angelanakarux paqallqu quri phukhunak churäna, Diosan colerasiñapamp phuqt'ata, wiñayatakiw jakaski.

8 Diosan jach'a kankañapata, ch'amapatsa, templox chhullunkhayamp phuqhantatänwa. paqallqu angelanakan paqallqu t'aqhisianakapax phuqhasiñapkamax janiw khitis Tatitun utapar mantañ puekdänti.

16 JAQTHAPI

1 Ukatsti templot mä jach'a aru ist'ta, uka paqallqu angelanakar akham siri: “Sarapxam, Diosan colerasiñapan phukhunakap aka uraqir warxatapxam” sasa.

2 Nayrër jaqisti sarasinxa, phukhup uraqiruw warxatäna. ukatsti uka jach'a jach'a jach'a tukur jach'a jach'a tukur jach'a jach'a tukuñ jach'a ch'uqt'äwiw purintäna.

3 Payër angelasti lamar qotaruw vasop warjjatäna. Ucatsti mä jiwat jaqen wilapjamaw tuküna, ucatsti taqe jakquirinacaw lamar qotan jiwarapjjaraquäna.

4 Kimsër angelasti jawiranakaru, uma phuch'unakaruw warantäna. ukatsti wilaruw tukupxäna.

5 Umanakan angelapar ist'araktwa: “Tatay, jumax chiqapar uñjirätawa, jakaskta, utjaskakita, ukhama taripätam layku” sasa.

6 Jupanakasti qullan jaqinakan, profetanakan wilap warxatapxi, jumasti jupanakarux wila umt'ayaraktawa. kunattix jupanakax askipxiwa.

7 Altar taypit mayniruw ist'arakta: “Taqi ch'aman Dios Tatay, taripäwinakamax chiqawa, chiqaparakiwa” sasa.

8 Pusër angelasti phukhup intir warxatäna. Ucampis ch'amaw jupar churasina, jakenakar ninamp nakhantayañataki.

9 Jaqenakajj wali junt'u thayampiw q'añuchasipjjäna, Diosan sutipsa jisk'achapjjarakinwa, jupajj uka t'aqhesiñanakajj ch'amaniwa.

10 Phisqër angelasti uka jach'a jach'a laq'un qunuñaparuw warantäna. reinopax ch'amakan phuqhantatänwa; Jupanakasti t'aqhisiñat lakanakap ch'uqt'asipxäna.

11 Alaxpachankir Diosaruw k'umipxäna, t'aqhisiñanakapata, usuchjatanakapat jan arrepentisipkanti.

12 Suxta angelasti Éufrates jach'a jawiraruw vasop warxatäna. Inti jalsu tuqinkir reyinanakan thakipax wañt'ayatäxänwa.

13 Ukatsti k'ari profetan lakapat kimsa q'añu ajayunak ch'uqir uñtat uñjarakta.

14 Jupanakasti saxranakan ajayunakapawa, milagronak luriri, akapachankir reyinaraku, taqi ch'aman Diosan jach'a urupan nuwasinapar tantacht'añataki.

15 Nayajj lunthatjamaw jutta. jKusisiñaniwa khititix isimp isthapt'asis sarnaqki, jan q'ala jan sarnaqañapataki, p'inqachatap uñjapxañapataki.

16 Hebreo arut Armagedón satäkis uka chiqaruw tantachthapina.

17 Paqallqu angelasti phukhup thayar warxatäna. Alaxpachankir templotsti mä jach'a aruw ist'asina, tronot ist'asina: —Jichhax luratäxiwa —sasa.

18 Qhixu qhixunaka, llijullijunakas ist'asina. ucatsti mä jach'a uraq khathatiw utjäna, kunjamt'i jaqenakajj aka oraqenkapkäna ukhatpach jan utjkänti, ukham jach'a uraq khathatiw utjäna, ukat wali jach'arakiwa.

19 Jach'a markax kimsa chiqar jaljatäxänwa, yaqha markanakan markanakapas t'unjatäxänwa, jach'a Babiloniasti Dios nayraqatan amtasipxäna, jupar jach'a colerasiñapan vino copa churañataki.

20 Taqi islanakax t'ijtxapxänwa, qullunakax janiw jikxataskänti.

21 Alaxpachat mä jach'a chhiijchhiw jaqinakxar purintäna, sapa qalax niya mä talento ukch'a pesa. Uka usux wali jach'anwa.

17 JAQTHAPI

1 Uka paqallqu phukhu apt'at paqallqu angelanakat mayniw jutasin nayamp parlt'itu: —Akar jutam; Walja uma patxan qunt'atäki uka jach'a q'añu warmin taripäwip uñacht'ayapxäma.

2 Jupampiw aka oraqenkir reyinakajj wachuqa jucha lurapjjarakir, aka oraqen jakirinakasti wachuqa jucha luratapan vinopampiw machjayasipje.

3 Ukatwa jupajj wasarar irpapjjetäna, ukatsti mä wila color animalan qont'atäskir mä warmiruw uñjta, jupajj Diosar jisk'achañ sutinakampi phoqantatänwa, paqallqo p'eqeni, tunka wajjranakaninwa.

4 Warmisti morado wila isimpi isthapt'atawa, qurimpi, suma qalanakampi, perlanakampi k'achacht'ata, amparapansti mä quri copa apt'ata, q'añu luräwinakampi, q'añu luräwinakampi phuqt'ata.

5 P'iqiparusti mä sutiw qillqt'ata: “MISTERIO, JACH'A BABILON, Q'añu luririnakan taykapa.

6 Uka warmirux qullan jaqinakan wilapampi, Jesusan martirionakan wilapampi machat uñjta.

7 Angelasti sarakituwa: —¿Kunatarak musphartasti? Warmimpi, paqallqu p'iqini, tunka wajjranakani, uka warmin imantat yatiyäwip yatiyäma.

8 Uk uñjta uka jach'a jach'a axsarkañ animalax utjaskakinwa, janiw utjixiti; jan manqha p'iyat makhatasinxa, t'unjäwiruw sarapxani, aka uraqin jakirinakax akapachan qalltatpach jakañ libron sutinakapax janiw qillqatakänti, uka jach'a jach'a axsarkañ animalar uñjasax muspharapxani janiw ukhamäkiti, ukampis ukhamarakiwa.

9 Yatiñ kankañan amuyupax akawa. Paqallqu p'iqinakax paqallqu qullunakawa, uka qullunakanwa warmix qunt'asi.

10 Paqallqu reyinakaw utji: phisqa reyinakax t'unjatäpxiwa, maynix utjixiwa, maynisti janiraw purinkiti. jutkani ukkhasti, mä juk'a pachaw sarantañapa.

11 Uka jach'a jach'a jach'a tukuñasti llätunkakiriwa, paqallqun animalanakat mayniriwa.

12 Tunka wajjranak uñjta ukanakasti tunka reyinakawa, janiw jichhakamax reino katuqapkiti. jan ukasti mä horan reyinakjam ch'am katuqapxam.

13 Jupanakasti mä sapa amuyunipxiwa, ch'amapsa, ch'amapsa uka jach'a axsarkañ animalaruw churapxani.

14 Jupanakasti Corderompiw nuwasipxani, Corderosti jupanakarux atipjaniwa, jupasti taqi apnaqirinakan Tatitupawa, reyinanakan Reyipawa, jupamp chikäpki ukanakax jawsatäpxiwa, ajllitäpxiwa, chiqa chuymañipxiwa.

15 Jupasti sarakituwa: “Uñjta uka umax kawkhantix q'añu warmix qunt'atäki uka umax walja markanakawa, walja jaqinakawa, markanaka, kunayman arunak parlirinakawa” sasa.

16 Kuna tunka wajjranakat'i uka animalan uñjta ukanakajja, q'añu warmir uñisipjjaniwa, q'ala q'añuruw tukuyapjjani, janchipsa manq'antapjjarakiniwa, ninampi phichhantapjjarakiniwa.

17 Diosax chuymanakaparux uchawayiwa, munañap phuqhapxañapataki, mä amtar puripxañapataki, ukat Diosan arunakapax phuqhasiñapkama.

18 Kawkër warmitix uñjta ukax uka jach'a markawa, uka markax aka uraqin reyinakapxaruw apnaqi.

18 JAQTHAPI

1 Uka qhipatsti yaqha angelaruw alaxpachat saraqanir uñjta, jupax wali ch'amaniwa. Uraqix jupan jach'a kankañapampiw qhant'äna.

2 Ukatsti wali ch'amampiw art'äna: —Jach'a Babilonix t'unjatäxiwa, t'unjatäxiwa, ñanqha ajayunakan jakañ utaparuw tukuwayxi, taqi q'añu ajayunakan jakañ utaparuw tukuwayxi, taqi q'añu, uñisir jamach'inakan jaulaparuw tukuwayxi” sasa.

3 Taqi markanakaw wachuq jucha luratapan colerasiñapan vinop umapxi, akapachankir reyinakax jupamp chikaw wachuq jucha lurapxäna, aka uraqin aljirinakax walja suma manq'anakap laykux qamiriptapxi.

4 Alaxpachat yaqha aru ist'arakta, akham sasa: “Markaxa, jupat mistupxam, juchanakapat jan chikanchasipxañamataki, jan wali t'aqhisiñanakapat jan katuqapxañamataki” sasa.

5 Juchanakapan juchanakapax alaxpachkamaw puri, Diosax jan wali luratanakapat amtasi.

6 Kunjämtix jupar churapktam ukhamarjama, pä kuti payar churapxam, luräwinakaparjama.

7 Qhawqha jach'a jach'a tukuta, wali suma jakata, walja t'aqhisiña, llakisiña, chuymapan akham siwa: “Nayax mä reina qunt'atäskta, janiw viudakikti, janirakiw llakisiñ uñjkäti” sasa.

8 Ukatpi mä urun t'aqhisiñanakapax purini, jiwaña, jachaña, mach'a. Uka warmisti ninampiw q'al pichhantatäni, jupar taripiri Tatitu Diosax ch'amaniwa.

9 Uraqinkir reyinakax q'añu jucha lurapki, jupamp chik suma jakasirinakaxa, jupat jachapxarakiniwa, ukat jach'at jachapxarakiniwa, kunapachatä uka warmin nina nakhantat chhullunkhap uñjapxani ukhaxa.

10 Jayan sayt'asisin t'aqhisiñ ajjsarañat akham sapxäna: “¡Ay, ay, jach'a marka Babilonia, uka jach'a marka! Jumasti mä horan juchañchäwimax puriniwa” sasa.

11 Uraqin aljasirinakasti jachapxarakiniwa, jachapxarakiniwa; Janiw khitis jupanakan aljañ yänakap alxxiti.

12 Quri, qullqi, suma qalanaka, perlanaka, suma lino, morado, seda, wila ch'uxña, marfil lawat lurat yänaka, marfilat lurat taqi kasta yänaka, wali suma lawat lurat yänaka, bronce, hierro, mármol, .

13 Canela, q'aphini, q'apkir qullanaka, incienso, vino, aceite, suma jak'u, trigo, uywanaka, ovejanaka, caballonaka, carronaka, esclavonaka, jaqinakan almanakapa.

14 Kuna achunakatix almamax munkayäta ukanakax jumat apanukuwayxiwa, taqi kunatä wali suma, suma yänakax jumat apaqatäxiwa, janiw mayampsa jikxatkxätati.

15 Jupan qamiriptayir jaqinakax jayaruw sayt'asipxani, t'aqhisiatäñap axsarasa, jachasa, jachasa.

16 Ukat sapxarakinwa: “¡Ay, ay, uka jach'a marka, suma lino, morado, wila ch'uxña isimpi isthapt'ata, qurimpi, suma qalanakampi, perlanakampi k'achacht'ata!

17 Mä horatjja, walja qamiriñajj inamayaruw tukuwayjje. Sapa barco apnaqirinakasa, barconak apnaqirinakasa, lamar qotankir barconak apnaqirinakasa, lamar qota lamar qotan aljirinaksa jayaruw sayt'asipjjäna.

18 Uka warmin chhullunkhap uñjasasti jach'at art'asipxäna: —¿Kuna markas aka jach'a markampixa!

19 Jupanakasti p'iqinakapar laq'a warxatacin jach'at jach'at jach'at jach'at arnaqasipxäna, akham sasa: —¡Ay, ay, jach'a

marka, kawkiñ jach'a markatix lamar qutan barconakanipki ukanakax qamiriptayatäpxänwa! Mä horan ch'usaruw tukuwayxi” sasa.

20 Alaxpacha, qullan apostolanaka, profetanaka, jupat kusiisipxam. Diosaw uka warmit kutt'ayapjijtamjja” sasa.

21 Mä ch'aman angelaw mä jach'a molino qalar uñtat mä qala aptasin qutar jaquntäna, akham sasa: “Ukham jach'a jach'a marka Babilonix t'unjatäniwa, janirakiw mayamps jikxatasxaniti” sasa.

22 Arpa phust'irinakan arupasa, tocirinakanakasa, tocirinakanakasa, trompeta phust'irinakan arupsa, janiw mayampsa juman ist'atäxaniti. janiw khiti artesano, kuna lurt'at jaqisa, juk'ampi juman jikxataskaniti; Molino qalan thuqt'asitapax janiw mayampsa juman ist'asxaniti;

23 Mä vela qhanasti janiw juk'ampi juman qhant'xaniti. novian arupasa, novian arupsa janiw mayampsa ist'asxaniti, aljirinakamasti aka uraqin jach'a jaqinakäpxänwa. Juman layqasiñam laykuw taqi markanakax sallqjatäpxäna.

24 Ukatsti profetanakan wilapa, qullan jaqinakan wilapa, taqi aka uraqin jiwayat jaqinakan wilapaw jikxatasäna.

19 JAQTHAPI

1 Uka qhipatsti alaxpachan walja jaqinakan mä jach'a arup ist'ta: “Aleluia; Qhispiyasiña, jach'a jach'a tukuña, jach'a jach'a tukuña, ch'ama, Tatitu Diosasataki.

2 Jupan taripäwinakapax chiqawa, chiqaparakiwa, jupaw uka jach'a q'añu warmirux juchañchawayi, jupaw wachuq jucha luratapamp aka Uraqpach q'añuchawayi, uywatanakapan wilapsa jupar kutt'ayarak.

3 Jupanakasti mayamp sapxarakinwa: —Aleluia —sasa. Ukat chhuxriñchjatapax wiñayatakiw jilxattawayi.

4 Ukatsti pä tunka pusini jilirinakampi, pusi animalanakampiw qunt'asisin tronon qunt'atäki uka Diosar yupaychapxäna: —Amén! Aleluia satänwa.

5 Ucatsti tronotjja mä aruw ist'asäna: “Diosar jach'añchapjjam, taqe servirinakapa, jupar ajjsaririna, jisk'a, jach'a” sasa.

6 Walja jaqenakan arupjama, walja umanakan aruparjama, jach'a q'ejjo q'ejjonakjam ist'arakta: “Aleluia, taqe ch'amani Tatit Diosaw apnaqaski” sasa.

7 Kusiisipxañäni, kusiisipxañäni, jach'añchapxañäni, Corderon jaqichasiwipax purinxiwa, warmipasti wakicht'atäxiwa.

8 Juparusti suma lino isimpi isthapt'ayatäñapataki, q'uma janq'u isimpi isthapt'atäñapataki.

9 Jupasti sarakituwa: “Qillqt'am: ¡Kusiisñanipxiwa khitinakatix Corderon jaqichasiñ manq'äwipar jawsatäpki ukanaka” sasa. Jupasti sarakituwa: “Akanakax Diosan chiqa arunakapawa” sasa.

10 Jupar yupaychañatakiw kayunakap jak'ar qont'asiyäta. Jupasti sarakituwa: “Jan uk luramti, nayajj jumamp chik esclavötwa, Jesusat parliir jilanakamansa.

11 Alaxpacha jist'arat uñjta, mä janq'u caballot uñjta. Khititejj jupar qont'atäkäna ukajja, Chiqa chuymani, Cheqpach satäjjänwa, cheqapar sarnaqañampiw juzgaraki, nuwasirakiwa.

12 Nayranakapajj ninar uñtatänwa, p'eqepansti walja coronanakaw utjäna. mä suti qillqatänwa, janiw khitis yatkänti, jan ukasti jupa pachpaw uñt'äna.

13 Jesusax wilamp ch'allt'at isimpiw isthapita, sutipax Diosan Arup satawa.

14 Alaxpachankir ejercitonakax janq'u lino isimpi isthapt'ataw janq'u caballonakan Jesusar arktapxäna.

15 Lakapatsti mä ch'ikhi espadaw mistu, uka espadampi markanakar nuwjañapataki, hierrot lurat thujrumpiw apnaqani.

16 Isipansa, thixnipansa mä sutiw qillqt'ata: "Reyinakan Reyipa, Tatitun Tatitupa" sasa.

17 Mä angelaruw inti jalsun sayt'atäskir uñjta. Ukatsti jach'at art'äna, alaxpachan t'ijtir jamach'inakaru: — Jutapxam, jach'a Diosan manq'äwipar tantacht'asipxam;

18 Ukhamat jumanakax reyinakan aychapsa, capitananakan aychapsa, ch'amani jaqinakan aychapsa, caballonakan aychapsa, qunt'atäpki ukanakan aychapsa, taqi jaqinakan janchip manq'apxañamataki, libre ukhamarak esclavonakan aychapsa jisk'a ukat jach'a.

19 Ukarusti uka jach'a jach'a axsarcañ animalampi, aka uraqin reyinakaru, ejercitonakaparu, caballot qunt'at jaqimpi, ejercitopampi nuwasinatak tantachasipxatap uñjta.

20 Uka jach'a jach'a axsarcañ animalampi, jupamp chikasti k'ari profetampi chikaw milagronak luräna, ukatsti uka jach'a axsarcañ jach'a jach'a tukuñ chimpu katuqirinakarus, idolopar yupaychirinakarus sallqjarakäna. Uka paninisti azufrempi nakhasir nina qutaruw jakkir jaquntatäpxäna.

21 Jilt'ir jaqinakax caballot qunt'at jaqin espadapampiw jiwayatäpxäna, uka espadax lakapat mistuna.

20 JAQTHAPI

1 Ukatsti mä angelaruw alaxpachat saraqanir uñjta, uka angelax jan manqhankir p'iyen llavep apt'ata, mä jach'a cadena apt'ata.

2 Ukarusti uka dragonaruw katuntayäna, uka nayra katarix Supaya, Supaya satawa.

3 Ukarusti jan ch'ullqhi p'iyaruw jaquntapxäna, jist'antasin mä sello uchapxäna, ukhamat jan mayamp markanakar sallqjañapataki, waranqa mara phuqhasiñapkama.

4 Ukatsti trononak uñjarakta, uka trononakxaruw qunt'asipxäna, taripañ churarakäna, Jesusan arsutapata, Diosan arunakap layku, p'iqi ch'uqt'ata, uka jach'a axsarcañ animalar jan yupaychirinakan almanakap uñjarakta. janirakiw uñnaqapasti, janirakiw nayranakapansa, amparanakapansa chimpup katuqapkänti; Cristomp chika waranq maraw jakasipijarakäna.

5 Ucampis mayni jiwatanakajj janiw mayamp jakapkänti, waranq mara tukuyañkama. Ukaw nayrür jaktäwixä.

6 Khititix nayrür jaktäwin chikanchaski ukax kusisiñaniwa, qullanarakiwa, payir jiwatax janiw ch'amanikiti, jan ukasti Diosan sacerdotepäpxani, Criston sacerdotepäpxani, jupamp chikaw waranqa mara apnaqapxarakini.

7 Waranqa maranak tukusjjani ukhajja, Supayajj carcelat antutatäniwa.

8 Uraqin pusi chiqankir markanakar sallqjañatakiw mistuni, Gog, Magog, jupanakar nuwasinatak tantacht'añataki.

9 Uraqpachar makhasinxä, qullan jaqinakan campamentopsa, munat markarusa muyuntapxäna.

10 Jupanakar sallqjir supayax nina qutaruw jaquntatäna, azufre qutaruw jaquntatäna, kawkxanti uka jach'a axsarcañ animalampi k'ari profetampix jikxatasipki, uruy arumaw wiñayatak t'aqhisiyat uñjasipxani.

11 Ukatsti mä jach'a janq'u trono uñjarakta, uka tronon qunt'atäskir jaqirus uñjarakta, jupan uñnaqapat akapachasa,

alaxpachasa jaltxapxäna. janiw jupanakatakix mä chiqax jikxataskänti.

12 Jiwatanakarojj jisk'a, jach'a, Dios nayraqatan sayt'atäsiptir uñjarakta. libronakax jist'aratäxänwa, yaqha librosti jist'aratäxänwa, uka librosti jakañ librowa, jiwatanakax libronakan qillqatäki uka qillqatanakat juzgatäpxänwa, luratanakaparjama.

13 Lamar qotasti ukankir jiwatanakar katuyjjanwa. Jiwañampi, infiernompisti jiwatanakaruw katuyapxäna, sapa mayniw luratanakaparjam taripatäpxäna.

14 Jiwañasa, infiernosa nina qutaruw jaquntatäxäna. Akax payir jiwawiwa.

15 Khititejj jakañ libron qellqat jan jikjjataskäna ukajja, nina qotaruw jaqontäna.

21 JAQTHAPI

1 Mä machaq alaxpachampi, machaq uraqimpi uñjarakta, nayrür alaxpachampi, nayrür uraqimpix tukusxänwa. janirakiw qutax utjxänti.

2 Naya Juanax qullan marka, machaq Jerusalén, Diosat alaxpachat saraqanir uñjta, mä noviar uñtataw chachapatak k'achacht'ata.

3 Alaxpachat mä jach'a aru ist'arakta, akham siri: "Diosan carpapax jaqinakampäskiwa, jupasti jupanakamp chikaw jakani, jupanakax markapäpxani, Dios pachpaw jupanakampäpxani, jupanakan Diosapäniwa" sasa.

4 Diosax nayranakapatxa taqi jachaqt'asiñ pichthapiniwa; janirakiw jiwañas utjxaniti, janirakiw llakisiñasa, jachañasa, t'aqhisiñas utjxaniti.

5 Tronon qunt'atäki uka jaqix sänwa: —Taqi kuns machaqar tukuya —sasa. Jupasti sarakituwa: "Qillqt'am, aka arunakax chiqawa, chiqarakiwa" sasa.

6 Jupasti sarakituwa: —Jichhax luratäxiwa —sasa. Nayax Alfa ukat Omega, qallta ukat tukuya. Khitirutix umat pharjatäki ukaruw jakañ uma phuq'u inakiw churä.

7 Khititejj atipjki ukajja, taqe kunwa katoqani. Nayasti jupan Diosapäskäwa, jupasti nayan wawajäniwa" sasa.

8 Ucampis ajjsaririnaka, jan iyawsirinaka, ajtaskañanaka, jiwayirinaka, q'añu jucha luririnaka, layqanaka, idolonakar yupaychirinaka, k'arisirinaka, ninampi, azufrempi nakhantat qotan chikachasipijani.

9 Uka paqallqu angelanakatxa mayniriw nayar jak'achasisin paqallqu placampi phuqt'ata paqallqu t'aqhisiñanak apt'ata, jupasti nayampiw parl'titu: —Akar jutam, Corderon warmip uñacht'ayapxäma —sasa.

10 Jupasti mä jach'a jach'a jach'a qulluruw apasxäna, ukatsti uka jach'a marka, qullan Jerusalén, alaxpachat Diosat saraqani uk uñacht'ayitu.

11 Diosan jach'a kankañapänwa, qhanapax wali valorani qalar uñtatänwa, jaspe qalar uñtatänwa, cristaljam qhana.

12 Jach'a jach'a pirqaw utjäna, tunka payan punkunakani, punkunakapansti tunka payan angelanakaw utjäna, sutinakasti Israelan tunka payan tribunakapan sutinakapawa.

13 Inti jalsu tuqinxä kimsa punkunakaw utjäna; alay tuqinxä kimsa punkunakaw utjäna; sur tuqinxä kimsa punkunakawa; inti jalant tuqinxä kimsa punkunakaw utjaraki.

14 Marka perqasti tunka payan cimientonakaninwa, uka cimientonakansti Corderon tunka payan apostolanakapan sutinakapaw qillqt'ata.

15 Khititejj nayamp parl'taskäna ukajja, mä qorit lurat caña apt'atäskäna, ukhamat markar tupuñataki, punkunakapa, perqap tupuñataki.

16 Markasti pusi cuadrado ukch'awa, largopax anchor uñtat jach'arakiwa, ukatsti uka markarux tupurakñwa, tunka payan waranqa kilometrona. Ukan largopasa, anchopasa, alturapasa kikiparakiwa.

17 Uka perqasti patak pusi tunka pusini metron tupurakñwa, mä jaqin tupuparjama, mä arunxa angelan tupuparjama.

18 Uka markan perqapax jaspe sat qalat luratänwa, uka markax q'uma qurit luratänwa, q'uma vidrior uñtata.

19 Marka pirqa cimientonakapasti kunayman suma qalanakampi k'achacht'atänwa. Nayrür cimientojj jaspe satänwa; payiristi, zafiro; kimsiristi, mä calcedonia; pusiristi mä esmeralda satawa;

20 Phisqiristi sardonix satawa; suxtakiristi, sardius satänwa; paqallquristi, crisolito satawa; llätunk urunxa, berilo satawa; llätunka, mä topaz; tunka mayniristi, mä crisoprasso satawa; tunka mayanxa, mä jacinto; tunka payanixa, mä amatista satawa.

21 Tunka payan punkunakapasti tunka payan perlanakänwa. sapa walja punkunakasti mä perlat luratänwa, markan callepasti q'uma quri, qhana vidrior uñtatänwa.

22 Ukansti janiw mä templo uñjkti, Taqe Ch'aman Tatitu Diosasa, Corderosa ukan templopawa.

23 Uka markanjja, janiw Intis ni phajjsis uka markan qhant'añapajj wakiskänti, Diosan jach'a kankañapaw qhant'ayäna, Corderosti qhant'ayarakñwa.

24 Khitinakatix qhispiyatäpki ukanakan markanakapax uka qhanan sarnaqapxani, aka uraqin reyinakapax jach'a kankañapamp jach'añchäwipsa uka markaruw apanipxani.

25 Urun punkunakapax janiw jist'antatäkaniti, janirakiw arumax utjkaniti.

26 Jupanakasti jach'a jach'a tukuñapsa, jach'a jach'a tukuñapsa uka markaruw apanipxani.

27 Janirakiw khitis q'añuchañasa, q'añuchañasa, k'arisiñasa, jan ukasti Corderon jakañ libropan qillqatäki ukanakaw ukar mantañapa.

22 JAQTHAPI

1 Jupasti mä q'uma jawira uñacht'ayitu, uka jawirax cristal ukham q'uma, Diosan tronopata, Corderon tronopat mistu.

2 Calle taypinsa, jawir thiyansa, jakañ quqaw utjäna, uka quqax tunka payan achunak achuyäna, sapa phaxsiw achunak achuyäna, uka quqan laphinakapasti qullatäñatakiw utjäna markanakaru.

3 Janiw mayamp maldicionax utjkaniti, jan ukasti Diosan tronopampi Corderompix ukankaniwa. uywatanakapasti jupar luqtapxani.

4 Jupanakasti ajanupar uñjapxani; sutipasti p'iqinakapan utjani" sasa.

5 Ukansti janiw arumax utjkaniti; janirakiw mä vela munapkiti, janirakiw inti qhanas munapkiti; Tatitu Diosaw jupanakarux qhan churaraki, wiñayatakiw apnaqapxani" sasa.

6 Jupasti sarakituwa: "Aka arunakax chiqapuniwa, chiqarakiwa, qullan profetanakan Tatit Diosapax angelaparuw khitanina, kunanakatix mä juk'a pachatak luratäñapäki uk uywatanakapar yatiyañapataki" sasa.

7 Uñtapxam, jank'akiw jutta, kusisiñaniwa khinitix aka libron profecian arunakaparjam phuqki ukaxa.

8 Naya Juanax ukanak uñjta, ist'araktwa. Uk ist'asa, uñjasasti, uka angelan kayunakap nayraqatan qunqurt'asiwayta, jupasti akanak uñacht'ayitu.

9 Ukxarusti sarakituwa: "Jan uk luramti, nayasti jumamp chik luqtatätwa, profeta jilanakamampi, aka libron siski uka arunak phuqirinakampi.

10 Jupasti sarakituwa: "Aka libron profecian arunakap jan sellt'amti.

11 Khititejj jan cheqapar sarnaqki ukajja, jan cheqapar sarnaqañapäpan, q'añu jaqejj q'añu jaqëpan, cheqapar sarnaqer jaqejj cheqapar uñjatäpan.

12 Nayasti jank'akiw jutta; ucat nayan wakt'äwijajj nayampiquiwa, sapa mayniru cunjämtejj luräwipajj churqui ucanacajja" sasa.

13 Nayax Alfa, Omega ukhamätwa, qalltasa tukuyasa, nayrür, qhipür.

14 Khitinakatix kamachinakap phuqhapki ukanakax kusisiñanipxiwa, jakañ quqar mantañataki, punkunakat markar mantañataki.

15 Anqax anunaka, layqanaka, q'añu luririna, jaqi jwayiririna, idolonakar yupaychirina, khitinakatix k'arinak munapki, k'arinak parlapki ukanakas utjarakiwa.

16 Naya Jesusax angelajaruw khitanta, iglesianakan ukanak jumanakar yatiyañataki. Nayasti Davidan saphipätwa, wawanakapätwa, k'ajkir alwa warawarasa.

17 Ajayumpi noviampesti sapxiwa: "Jutam" sasa. Ukat khinitix ist'ki ukax sapxpan: "Jutam" sasa. Ukat khinitix umat pharjatäki ukax jutpan. Ukat khinitix munki ukax inaki jakañ uma apthapipxpan.

18 Aka libron profecian arunakap ist'irinakarojja, nayajj qhanañchtwa: "Maynitejj ukanak yapt'ani ukhajja, Diosajj aka libron qellqatäki uka t'aqhesiñanak yapt'ani" sasa.

19 Maynitix aka profecia libron arunak apanukunixa, Diosax jakañ librot apaqani, qullan markatsa, aka libron qillqatäki ukanakatsa.

20 Khinitix ukanak qhanañchki ukax siwa: "Chiqpachansa jank'akiw jutta" sasa. Amén. Ukhamäkchinsa, jutam, Tatit Jesus.

21 Jesucristo Tatitusan khuyapayasiñapajj taqe jumanakampipan. Amén.